

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CİLT:2

ÖLÜMÜ HAK EDEN

ÖLÜMSÜZ AZİZ NESİN

CİLT:2

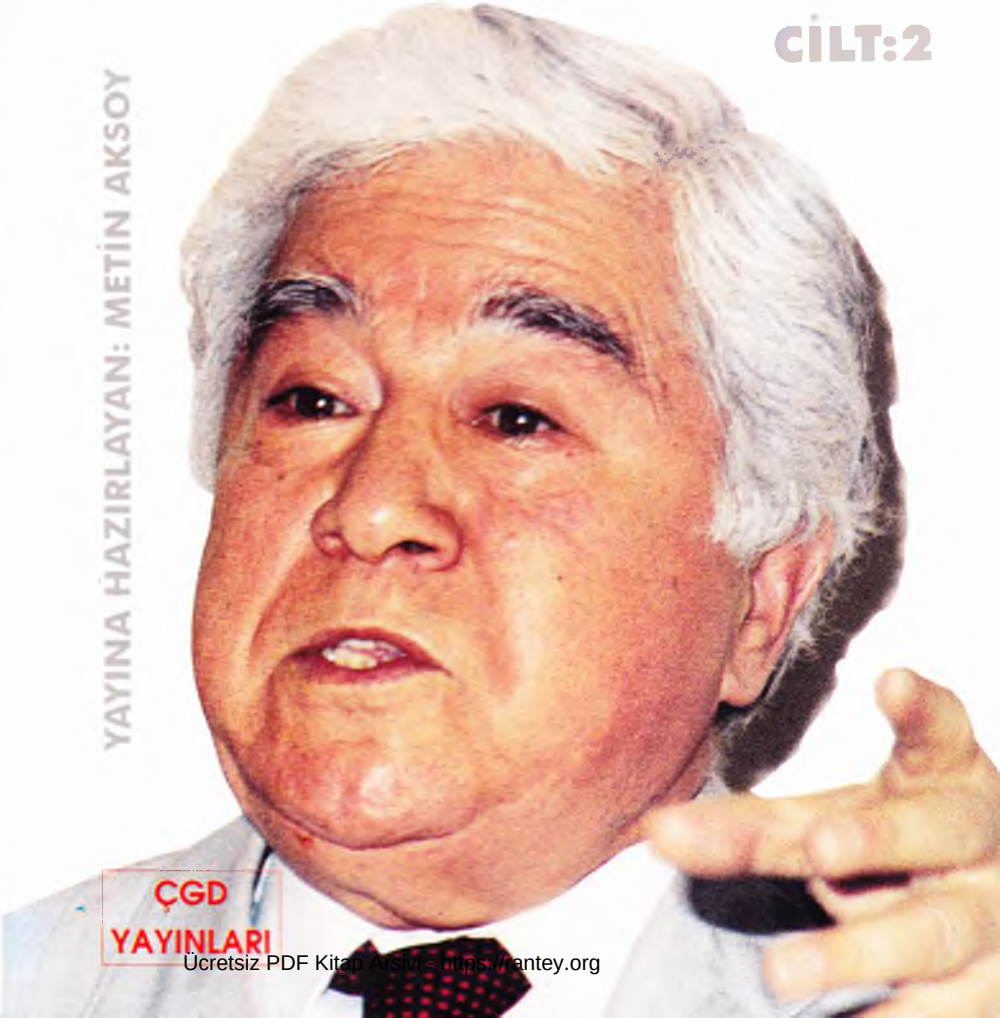
YAYINA HAZIRLAYAN: METİN AKSOY

ÖLÜMÜ HAK EDEN / ÖLÜMSÜZ
AZİZ NESİN
YAYINA HAZIRLAYAN : METİN AKSOY

ÇGD
YAYINLARI

ÇGD
YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://tante.org>

ÖLÜMÜ HAK EDEN

Ö L Ü M S Ü Z

AZİZ NESİN

CİLT: 2

YAYINA HAZIRLAYAN
METİN AKSOY

ÇGD
YAYINLARI

BİRİNCİ BASKI
OCAK 1996
ANKARA

Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla

ISBN : 975 - 7866 - 13-X (Tk. No)

ISBN : 975 - 7866 - 15-6 (2. Cilt)

Kapak : Nezir DANYAL

Dizgi Muhteber ve Hulusi BOZBAŞ

Baskı Kozan Ofset Matbaası, Tel: (0.312) 341 14 27

İÇİNDEKİLER

GAZETE YAZILARI

AKİT

Tetikçi Öldü / Süleyman Çelik.....	3
İnna İleyhi Raciun / Abdurrahman Dilipak	5
Ümitsiz Vak'a'nın Sonu... Veya Nesin Öldü / D. Mehmet Doğan.....	7
Dayansın Ehl-i Kubûr / Mustafa Kaplan.....	9
Ateşi Bol Olsun / Yaşar Kaplan	11
Aziz Nesin / Ahmet Kekeç	14
Aziz Nesin, İslâm'a Hizmet Etmiştir / Mustafa Topaloğlu.....	15
Yine Aziz Nesin / Hüseyin Üzmez	18

AKŞAM

Aziz Nesin Hüzün / Memduh Bayraktaroğlu	19
Aziz Nesin'den Hafize Özal'a / Emin Pazarıcı	20
Aziz Nesin Hakk'a Yürüdü / Rıza Zelyut	22
"Akla ve Aşka" Sığmak... / Ünal Ersözlü	25
Nesin, Son Gecesinde Nelere Güldü, Nelere Hüzünlendi / Ünal Ersözlü	27

BİZİM GAZETE

Gelişimiz Aynı da Gidişimizde Fark Var / Orhan Koloğlu.....	29

BUGÜN

Nesin'in Son Yolculuğu / Ayhan Fırıldak.....	31

BURSA 2000

Mehmet Ertan'dan Bir Anı / Yılmaz Akkılıç.....	32
Ölüm Adın Kalles Olsun!.. / Yüksel Baysal	33

BURSA OLAY

Ankara Mektubu... Başımız Sağolsun.. / Özden Alpdağ.....	36

CUMHURİYET

Aptallığı Sınama / Öztin Akgüç	38
Aziz Nesin'in Yazı Makinası / Üstün Akmen	40
Aziz Nesin Gerçeği / Feridun Andaç.....	42
Aziz'le Müzik'li Bir Anı / Selim Andak	46

Aziz Nesin'in Ölümü / Melih Cevdet Anday	48
Tapmadan Sevmek - Aşağılamadan Eleştirmek... / Erdal Atabek	50
Çağdaş Bir "Aziz"!.. / Erendiz Atasü	52
Aziz Nesin... / Toktamış Ateş	53
İnsaf... / Toktamış Ateş	54
... Nesine? / Mustafa Balbay	56
Olgun Bir Siyaset Kültürü İçin / Enis Batur	59
Bir Caz Plağı : Allah Kahretsin! / Memet Baydur	61
Aziz Nesin'siz Yaşamaya Alışmak / Ataol Behramoğlu.....	64
Aziz Nesin'in Son İstekleri / Ataol Behramoğlu	66
Bu Diyardan Aziz Nesin Geçti / Atilla Birkiye	68
Bir Vasiyetin Değerlendirilmesi / Ahmet Cemal	70
Ona Çok İhtiyacımız Olacak / Oral Çalışlar	72
Yüce Kişiliğin Örneğiydi / Halil Çelenk.....	74
Aziz Ağabey... / Hikmet Çetinkaya.....	76
Karayobazlar... / Hikmet Çetinkaya	79
Sanki Veda Mektubu / Nevval Çizgen	82
Bu Dünyadan Bir "Aziz" Geçti / Doç. Dr. Yıldız Ecevit	84
Karaköz Evleri ve Aziz Nesin / Oktay Ekinci	86
Aziz Nesin Fırtınası! / Mustafa Ekmekçi.....	88
Aziz Nesin'in Son İki Günü... / Mustafa Ekmekçi	91
Ayben Kop'un Anlattıkları... / Mustafa Ekmekçi.....	94
Bin Yılda Bir... / Mustafa Ekmekçi.....	97
Eşeğini Dövmeyen... / Mustafa Ekmekçi	100
Aziz Nesin'in Savunması (1) / Mustafa Ekmekçi.....	101
Aziz Nesin'in Savunması (2) İmzalarını Geri Alanlar... / Mustafa Ekmekçi	104
Aziz Nesin Aramızda... / Orhan Erinç	107
Aydınlarımız ve Şanssızlığımız / Orhan Erinç.....	108
Erguvan Şenliğinde Aziz Nesin Yok / Raif Ertem	109
Aziz Nesin İçin / Memet Fuat	111
Aziz Nesin/ Semih Günver.....	113
Aziz Nesin ve Tului Sönmez / Prof. Dr. Sümer Gürel	114

Aziz Nesin ve Aybar / Müşerref Hekimoğlu	116
Ölümsüz Halk Yazarı... / Mehmed Kemal.....	118
Dinsel Gericiliğe Karşı.. / Mehmed Kemal	120
Hacı Pasaportu... / Mehmed Kemal.....	122
Aziz Usta / Yakup Kepenek	124
Nesin ve "Sivas Ağıtı"... / Ahmet Taner Kışlalı	127
Aziz Nesin'in Sesi / Şükran Kurdakul	129
Bir Aziz Nesin Anısı / İlhan Mimaroğlu.....	131
Ah Aziz Bey! / Mahmut Tali Öngören	134
Nesin!.. / İlhan Selçuk	136
Zamanla Yarışan Adam... / İlhan Selçuk	139
Anılar İstifinden Bir Yaprakçık... / İlhan Selçuk	141
Vicdan Azabı / Vecdi Sayar	143
Maskelerin Düştüğü Anlar / Şükran Soner	146
O'na Gönül Borcumuz Var / Sevda Şener	149
Aziz Nesin: "Acelem Var" / Sönmez Targan.....	151
Ayıp Dediğin Böyle Olur / Dinç Tayanç.....	154
Aziz Nesin, Yapıtlarını İsveççe'de Göremedi / Gürhan Uçkan.....	156
İsveç Aziz Nesin'le Vedalaşmadı / Gürhan Uçkan.....	158
Ali'nin Babası... / Muhsine H. Yavuz.....	160
Hep Prens Hamlet Geliyor Aklıma / Ayşegül Yüksel	162
Ayakta Öldü... / Olayların Ardındaki Gerçek	164
Aziz Nesin / Işık Kansu	166
Ardından / Deniz Som.....	168
Aziz Nesin / Deniz Som	169
Aziz Nesin / Deniz Som	169
Yayımlanmamış Bir Duyuru / Deniz Som.....	170
DÜNYA	
Politika Üzerine / Nezir Demirkent	171
Ömek Aydın Aziz Nesin / Faruk Şüyük	173
EVRENSEL	
"Vakt'irışince" / Hulki Aktunç	175
Aziz Aziz Bey... / Oruç Aruoba	177

Aziz Nesin, Aydın Olup Olmadığımızın Kuşkusuydu / Nevzat Çelik..	179
'Halk Yazarı' / Aydın Çubukçu	181
Aziz Nesin ve Ahlâk Meselesi / Mıgırdıç Margosyan.....	183
Prometheus Öldü mü? / Tülin Öngen	186
Yarım Yüzyıllık Ayıp... / Server Tanilli	188
Toplumun`Karşı Vicdanı / Celal Üster	190
'Ölüm Seni Alsa da' Medya Teslim Alamadı / Hacer Yıldırım	192
Saint Aziz'e Yergi / Can Yücel	194
Cenaze Kokteyli Yaptırmadı / Fisun Özbilgen.....	195
GLOBAL	
Aziz Nesin Kadar Başımıza Taş Düşsün / Altan Aşar	196
Aziz Nesin Tortusu / Altan Aşar	198
Bir Aziz Geçti Anadolu'dan... / Esin Küçüktepepınar	199
GÖLGE ADAM	
Bir Aziz Nesin Vardı / Hüseyin Apaydın	202
GÜNDÜZ	
Taşranın Gündemi / Turgay Enezli	204
Havadan Sudan / Abdurrahim Karakoç	206
Yılan Öldü Kokusu Devam Ediyor.. /Abdurrahim Karakoç	209
HÜRRİYET	
Yavaşlamadan Ölmek / Zeynep Atikkan	211
İnancın Kıymeti / Enis Berberoğlu	213
Ölmez.. / Bekir Coşkun	214
Aziz Nesin / Emin Çölaşan	216
Aziz Nesin'i Bu Çelişkiler Yarattı... / Oktay Ekşi.....	217
Aziz Nesin'le En Son Röportajı Ben Yaptım! / Kurthan Fişek	219
Nesin ve Rembrandt'tan Bir 'Anatomi Dersi' / Yavuz Gökmen	223
Aziz Bey Hep 'Yaşar' / Doğan Hızlan.....	225
Aziz Nesin'in Ölümü de "Azizlik!" / Yalçın Pekşen	227
Aziz Nesin'in Son Günü / Yalçın Pekşen	229
O da Hep Rüzgâra Karşı Yürüdü / Tufan Türenç.....	230
Allah'ın Sevgili Kulu / Fatih Altaylı	232
Nesin'i Seven Hayvanlar da Varmış! / Fatih Altaylı	233
Aziz Nesin de Yanılır... / Uğur Dündar	234

HÜRSER

Tayyip Ekranda Galip, Aziz Nesin Kimdendir?/Babür Benderlioğlu ..	237
Aziz Nesin'in Ardından / Faruk Güçlü	238

İKTİSAT GAZETESİ

Aziz Nesin'in Kulakları Çınlasın / Korkmaz Alemdar	239
Aziz Nesin, Mizah ve Bağnazlık / Yahya Sezai Tezel.....	241

MEYDAN

Aziz Nesin'le Kırk Yıl / Ferit Öngören.....	244
"Ölümü Güzelleştirenler" / Suna Tanaltay	246
Aziz Dede Hep Yaşayacak / Necmi Tanyolaç	248
Hüzün Dolu Bir Hafta / Akgün Tekin.....	250
Aziz Nesin / Rahmi Turan.....	253
Aziz Nesin ve Türkler / Rahmu Turan.....	256
Aziz Nesin'in Vasiyetindeki İki Gerçek / Ender Arol.....	259
Aziz Nesin Usta / Şakir Süter	260

MİLLİ GAZETE

Maksatları Anayasayı Değiştirmek miydi? / Burhan Bozgeyik.....	261
Yüzde Yüz Aptall.. / Zeki Ceyhan.....	264
İnekler Bitmez!.. / Zeki Ceyhan.....	266
Aziz Nesin'in Ardından / İsmail Fatih Ceylan	268
Bunların Yüzde 99'u Aptal / İlhan Demir.....	271
Nesin Öldü / Mehmet Şevket Eygi.....	273
Nesin'in Mektubu / Mehmet Şevket Eygi	274
Aziz Nesin ve Timsah Gözyaşları! / Şükrü Kanber	276
Bedel / Mustafa Uğur.....	278

MİLLİYET

Aziz Nesin Artık Yok mu? / Oktay Akbal.....	280
Böyle Gelmiş Böyle mi Gidecek? / Oktay Akbal	282
Almanya'dan 'İthal' Edelim / İshak Alaton	284
"Evet Tahrik Ediyorum!" / Şahin Alpay	287
Sivas Acısı... Ölüm Acısı / Duygu Asena	289
Şark Ekspresi'nde Aziz Bey'le / Yalçın Doğan.....	292
Aziz Nesin, Teoman Erel / Yavuz Donat	294

Ölüyü Yaşatmak / Nail Güreli	297
Aziz Nesin / Doğan Heper	300
İleri Giden Adam / Zülfı Livaneli	301
Ölüm Çağrışimleri / Ahmet Oktay	303
Aziz Nesin'den "Son İstek"... / Zeynep Oral	305
Aziz Nesin'e Borcumuz... / Zeynep Oral	306
Aziz Nesin / Altan Öymen	309
Her Zaman Öfkeli, Her Zaman Gülümseyen / Orhan Pamuk	310
Aziz Nesin / Hasan Pulur	314
Biz, Bize Benzeriz! / Hasan Pulur	315
Azizname / Derya Sazak	318
Aziz Nesin Anıları / Ali Sirmen	320
Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez / Ali Sirmen	322
Aziz Nesin'lik / Umur Talu	324
Güzel Bir Hayatı Oldu, Aziz Nesin'in... / Metin Toker	326
Berber Geldilerdi; Beraber Gittiler / Metin Toker	328
Üretirken Cömert, Tüketirken Cimriydi / Meral Tamer	330
Bir Onur Destanı... / Melih Aşık	332
Komşu'ya Aziz'lik / Melih Aşık	334
Aziz / Melih Aşık	334
Resitalin Sırası mı? / Melih Aşık	335
Aziz Usta İçin / Atilla Özsever	336
Nesin'den Aybar'a... / Atilla Özsever	337
ORTADOĞU	
Ebu Leheb'in Hanesi Şenlendi / Mehmet Ali Bulut	338
Haydi Yakın da Küllendirelim / Sefer Hakkı	341
Şaşırtan Görüntüler / Sefer Hakkı	344
İyi ki Öldün Nesin / Ertuğrul Kalafat	345
Aziz, Aziz Değildi! / Altemur Kılıç	347
Ali Kırca'nın Sahtekarları / Oytun Şahin	349
Cennet / Orhan Tahsin	350
POLİTİKA VE EKONOMİK BÜLTEN	
Halkı, Aziz Nesin'i Seviyor / Serpil Bilgen	351

POSTA

"Böyle Gelmiş Böyle Gitmez" / İlker Sarier	352
Seni Suçlusun! / İlker Sarier	353
Aziz Nesin'i Doğru Anmak / İlker Sarier.....	355

SABAH

Aziz Nesin Öldü, Dediklerinde... / Çetin Altan	356
Yazarın Ölümü... / Mehmet Altan.....	358
Aziz Nesin Gerçek Bir Fikir Adamıydı / Can Ataklı.....	360
Yürekli ve Özgün Bir İnsan Öldü?.. / Mehmet Barlas	365
'Oğlum Mehmet Ali, Türkiye Hasta Dolu Bir Ülkedir...' / Mehmet Ali Birand	366
Aziz Nesin'e Saygı:Böyle Gelmiş, Böyle Gitmeyecek.../İsmail Cem..	368
Aziz Nesin İçin... / Hasan Cemal	371
Güneri Civaoglu.....	374
Aziz Nesin, Neydi? / Cengiz Çandar	375
Aziz Nesin: Rol Yapmayan Aydın / Necati Doğru	378
Aziz Nesin'e... / Güngör Mengi	381
Aziz Nesin'in Son Öyküsü / Ahmet Tan.....	383
Bir Aziz Usta Vardı, Bir de Berke / Hıncal Uluç.....	386

SİYAH BEYAZ

Akla İman Etmişti.....	388
Özgürlükçü Sosyalist / Sadun Aren	389
Aykırı Adam'ın Ölümü... / Atilla Aşut	390
Aziz Nesin, "Aptallık Davaları"nı Nasıl Kazandı? / Atilla Aşut	392
Aziz Abi Aziz Biriydi / Metin Demirtaş.....	396
Baş Eğmez, Yürekli Aziz Nesin'e Uğurlama / Günay Güner	397
Aziz Nesin / Aybar Karaçay	399
Koca Çınar'ın Alaçatı'daki Son Gecesi / Mustafa Kirman	401
Aziz Nesin / Mustafa Şerif Onaran	403
Mizah Yazarı Olmanın Dayanılmaz Ağırlığı / İbrahim Ormancı	406
Ekseni Olan Bir Sosyalist / Doğu Perinçek.....	409
Büyük Öğretmen Aziz Nesin / Zeki Sarıhan	411
Güldürürken Sarsan Bilge ya da Köyün Delisi /	

Mahmut Temizyürek	413
Peygamberler de Ölür / Hasan Uysal	415
Yaşasın; Artık Kimse Aptallığımızı Yüzümüze Vurmayacak! / Hasan Uysal	418
Tohumlarını Saça Saça Dökmek / Kuvvet Yurdakul	420
TAKVİM	
Nesin'in Mezarı Sorun Olmasın / Atilla Akar	422
Aziz Nesin'in Son Yemeği! / Erdal Bilallar.....	423
"Yazan Ortaköy'den (Vedia) Nesin" / Ergun Hiçyılmaz	427
Güle Güle Aziz Usta / Süleyman Yağız	429
Koflaşmış, Foslaşmış Tepkiler / Süleyman Yağız	431
Gericiler Bayramı / Ali Rıza Zenginal	433
TAN	
Aziz Nesin'in "Son İstek"i! / Ahmet Ayyıldız	434
Yokluğu Hissedilecek Bir Yazar / Fethi Murat Doğar	436
Aziz Usta, Ebediyen Sustu / Ahmet Olcay	438
TÜRKİYE	
Aziz Nesin: Kendini Telef Eden Adam / Yavuz Bülent Bakiler	439
Yuh! / Yavuz Bülent Bakiler	442
Nazım'ın Mirası Tükenirken Nesin'inki Geldi / Ayhan Katırcıkara	445
Aziz Nesin'den Birkaç Hatıra / Vecihi Ünal	448
Mersiye Niyetine / Vedat Zeydanlı	450
Korku Belası Yağcılık / Vedat Zeydanlı	453
YENİ ASIR	
Rahmetli Aziz Nesin'in Dini / Mehmet Bastıyalı.....	455
Aziz Nesin ve Çocuklar / Türkan Kasapoğlu.....	458
Laf Aramızda / Türkan Kasapoğlu	461
Bir Yıldız Kaydı... / Ayla Şelişik Tamar	463
"Ölümü" Yazan Adam... / Hamdi Türkmen.....	466
Aziz Nesin Öldü, Ama... / Aydoğan Yavaşlı	469
YENİ ASYA	
Susman mı Daha Hayırlı? / Hüseyin Hatemi.....	471
Paraşütü Açılmamak / Mehmet Kaplan.....	475

Nesin'in Ölümü / Davut Şahin.....	478
Bilal... Geçti Gitti Alemden... / Abdurrahman Şen.....	479
"Minik Kuş", Aziz Nesin'le İlgilenmiyor mu? / Abdurrahman Şen	482
Törensiz Gömülmeler Sıklaştı! / Abdurrahman Şen.....	484
Çok Çalıştı Ama Başaramadı / Cemil Tokpınar.....	487
Solda Yaprak Dökümü / Ali Ferşadoğlu.....	489
Rezil Mesin Öldü / Ali Ferşadoğlu	489
YENİ GÜNAYDIN	
Ödül Töreni Sorun Çıkaracak... / Yazgülü Aldoğan	490
Kına Yakın e mi! / Yazgülü Aldoğan	492
O Günü, Unutamıyorum... / İclal Erentürk.....	494
Aziz Nesin... / Yılmaz Karakoyunlu.....	496
Komik Acılarla Aziz Nesin... / Yılmaz Karakoyunlu	498
Gerekçem / Ergun Kaftancı	500
Niyet / Ergun Kaftancı.....	501
YENİ POLİTİKA	
Aziz Nesin'siz Türkiye / Hüseyin Atabaş	502
Ölüm Yok / Harun Deniz	505
Basın, Aziz Nesin'in Tabutu Üzerinde Zar Atmak İstedi / Neylan Doğan.....	507
Sıradan ve Sıradışından / Taylan Doğan	509
Ölünün Ardından Konuşmak / Güngör Pınar	511
Yaşarken Canını İstediler İslamcı Basın Kına Yaktı / Zekine Türkeri	514
YENİ SAYFA	
İyi ki Ölüm var!.. / Yavuz Bahadıroğlu.....	516
Bir Garip Aziz Nesin / Yavuz Bahadıroğlu	518
Aldanış ve Aldatış ile Geçen Bir Ömür / Mete Buluthan	520
Musalla Taşı ve Mevtalarımız / Mehmet Embellioğlu	524
Nesin'i Bir Şeriatçı Öldürdü! / Abdullah Kulsabey	526
Aleksandrof'u da Hatırlayalım... / Abdullah Kulsabey	527

YENİ ŞAFAK

Bir Ateist Daha Allah'ın "Ölüm" Emrine Boyun Eğdi... /

Dr. Gülsen Ataseven.....	528
Aziz Nesin Hakk'a Gitti... / Mehmet Efe	530
Nesin Öldü; Tekbiir! / İhsan Süreyya Sırma.....	533
Zihni Karmaşalar İçinde Öldü / Ahmet Taşgetiren	535

YENİ YÜZYIL

Haklıydınız Aziz Bey... / Orhan Alkaya.....	538
Aydın Olmak / Ahmet Altan	540
Sokak Çocuğu Azizname / Savaş Ay	543
Gömme Törenleri / Kürşat Başar	544
Bugün AKM'de Aziz Nesin'le / Ataol Behramoğlu	546
Güle Güle Aziz Bey... / Atilla Dorsay	548
O Öldü! Hepimizin Gözü Aydın / Can Dündar.....	550
Bir Kışkırtıcının Anısına / Gülay Göktürk.....	553
Azaldık Azar Azar... / Ali Kırca	555
Teşekkür... / Ali Kırca.....	558
Son Konuk Geldi! / Hayri Kozanoğlu	561
Aziz Nesin'in Emanetini Nasıl Devralacağız? / İskender Savaşır	564
Dünya Çapındaki Türkler, Küreselleşme ve Üniversiteler /	
Duygu Bazoğlu Sezer	566
Toplumun Vicdanıydı	568

ZAMAN

"Türkler'i Kızarttık ve Yedik..." / İlhan Bardakçı	569
Laboratuvar / Hekimoğlu İsmail	571
Badem Gözlüydü / Taha Kıvanç	573
Karmaşık Bir Karakter / Taha Kıvanç	576
Bir Hatıranın Düşündürdükleri / Mehmed Niyazi	579
Modacılık ve Demokrasi / Ahmet Selim	581
Kim Demiş? / Süleyman Ünal	583
Bir Hatıra... / Süleyman Ünal	583
DİZİN	584

GAZETE YAZILARI

Tetikçi öldü

SÜLEYMAN ÇELİK

Tanrım, senin hesabına inanmayan, seninle hesaplaşmak için can atan tetikçi öldü.

Kuşlar havalanmadılar cami kubbelerinden, saatler durmadı, sessizlik olmadı caddelerde ve kediler dönüp, mânâlı mânâlı bakmadı bana.

Tetikçi öldü,

Tanrım.

Cesur ve ataktı.

Saldırgan ve küfürbazdı.

Çelişkiler yumağını savurup duruyordu.

Savurdukça ayaklarına dolaşüyor, dolaştıkça, birileri birşeyler yaptığını sanıyordu onun.

Tanrım, senin kurduğun saatlerden biri daha yalnızca senin emrinle durdu.

Halkın dostu medya!

Halkın dostu olduğunu, halk adına konuştuğunu söyleyen medya, halkın inandıklarına onlar adına küfredip duran tetikçiye ağıt yakıp durdu.

Ağlaştılar gün boyunca, Tanrım.

Kendi cesaretsizliklerine, ikiyüzlülüklerine perde olan, söylemek isteyip de söyleyemediklerine tercüman olan tetikçiye onlar üzülmesin de kim üzülse.

Tanrım, sen buyurmuştun ki:

"Doğrusu, inanıp sonra inkar edenleri, sonra inanıp tekrar inkar edenleri, sonra da inkarları artmış olanları Allah bağışlamaz; onları doğru yola erdirmez."

(Nisa/137)

Seni seviyorum Tanrım.

Bize, vekil olarak sen yetersin.

Sana inanıyorum.

Tetikçilere, küfürbazlara, münafıklara uygulayacağın adalete güveniyorum.

Senden geldik, sana döneceğiz Tanrım.

AKİT, 9.7.1995

İnna ileyhi raciun

ABDURRAHMAN DİLİPAK

Aziz Nesin öldü!..

Ondan geldik ve dönüş yalnız O'nadır.

Herkesin yaptıklarının ve yapması gerekirken yapmadıklarının, söylediklerinin ve söylemesi gerekirken söylemediklemin hesabının verileceği bir gün var...

Ölüm böyle bir kapıya aralanan kapıdır.

Akıl ve nefsin sukût ettiği böyle bir mekânda, ruhumuz mutlak gerçeğe, çıplak gerçeğe yüzyüze kaldığında, başka tanıklar ve yardımcıları bulamadığı bir zamanda.

Sözlerinin ve yaptıklarının sonuçlarını, başka insanların bu söz ve fiillerden nasıl etkilendiğini görüp dururken, ruhlarının nasıl titrediğine, yanıp tutuştuğuna tanık olacaklar...

Herkes yaptığıının karşılığını görecektir o gün. Hem de miskal ve zerre ölçüsünde bir iyilik, ya da miskal zerre ölçüsünde bir kötülük yaptığı ise karşılığının verileceği bir gün vardır. Aziz Nesin o günü görmek istemedi... O günü reddetti... Akli, nefsi, arzuları ile hareket etti, bu ilahi gerçeğe savaş açtı.

Şimdi kaçılmaz sona ulaştı.

Ne yapacak bilmiyorum.

Yaşasaydı iman eder mi idi, yoksa küfrünü mü artırırды, bilmiyorum. Zaten onun için herşey bitti artık.

Taahhütleri hiç de içaçıcı değildi. Yeni eylemler planlıyordu... "İrtica'nın ayak seslerini duyar gibi oluyorum" diyordu son söyleşilerinden birinde. "İrtica" diye nitelediği İslami harekete karşı uluslararası bir mücadele örgütlemeye çalışıyordu.

Ama herşey bitti...

Cenaze namazı kılınmamasını, yakılıp külünün kendine ait vakfın bahçesine gömülmesini istemiş.

Ruhunu yakamaz. Geri kalan ise zaten bir avuç toprak...

Bakalım cenazesi nasıl olacak. Bir dinsizin cenaze merasimi nasıl olur bilmiyorum... Avrupa'da belli.. Türkiye'de bunun geleneği yok... Aziz Nesin bir örnek teşkil edecek... Cenaze törenine katılanlar ne yapacaklar, el çırpıp şarkılar mı söyleyecekler, nutuk mu atacaklar. Onu da göreceğiz.

Dirisi ile her zaman sorun oldu, ölüsü ile de hükümetin başına sorun olacak mı bilmiyorum... Ama gömüleceği mezar, ya da yakılıp yakılmaması konusu herhalde yöneticileri meşgul edecek bir konu.

Dilerim, Aziz Nesin'in cenazesi topluma sorun olmasın. Birileri bir ölüyü istismar ederek İslâma ve Müslümanlara karşı kışkırtıcılık yapmasın.

Aziz Nesin'in niye yakılmak istediğini anlayamadım... Ateşin ne anlamı var! Bu bir Hind geleneği... Ateşte yakıp külünü Ganj'a atacak, ya da külünü yele vereceksin. Bu da dini bir davranış... Batı'da ise daha farklı bir yorumu var.

Ateş bir yerde Mecusi geleneğinde tanrısal bir simge olduğu için, ateşte yakılmanın kutsal bir anlamı var.

İslam inanışında ise Şeytan ateşten yaratılmıştır...

Aziz Nesin ne Mecusi, ne de Hind geleneğine sahip biri. Belki de gömülmek İslam geleneği olduğu için ona tepki olarak yakılmak istiyor.

Aziz Nesin'in arkasından söyleyecek fazla bir sözümüz yok.

İnanmadığı bir dünyaya gitti.

Son pişmanlığın fayda vermediği yere...

Onun yerinde olmak istemezdim.

Dilerim onun yandaşları, onun ruhunu daha da muazzab edecek davranışlar içine girmezler.

Ölüm! Ne büyük ibret dersi!..

Bir gün mutlaka, her canlının tadacağı kaçınılmaz son!

Mü'minler için ölüm, gerçek hayata açılan bir kapıdır...

Rabbim bizi doğru yola ilet. Nimet verdiklerinin yoluna, gazaba uğrayanların değil. (Amin)

AKİT, 7.7.1995

Ümitsiz vak'a'nın sonu... Veya Nesin öldü

D.MEHMET DOĞAN

Nesin öldü. Kahramanca ölmeyi çok denedi, fakat başaramadı. (Çünkü kahramanca ölmek de bir kaderdir) Alelade bir ölümle öldü! Onun ölümü üzerine çok şey yazılacak. Onu övmek için kalemini yontmuş çok sayıda kişi bekliyor olmalıdır. Söyleneceler az çok bellidir: **Çok büyük bir yazardı. Mizah 'yazın'ımızın bir tanesiydi. Aynı zamanda özgürlükçülük savaşımının yılmaz savaşçısıydı. Laiklik, aydınlanmacılık vs. vs. denilecek.** Onun çok yaşlı zamanlarında bile mücadeleyi terk etmediği söylenecek. Dünya çapındaki şöhreti ile Türkiye'yi, Türk edebiyatını temsil ettiği tekrarlanacak...

Bu bir Nesin portresi olarak çoktan çizilmiş bir tabloydu. Şimdi yazılacak olanlar, bu portrenin üzerine bir vernik çekmekten başka değer taşımayacak o yüzden. Asıl Nesin portresi ise belki gelecekte yapılacaktır. Ama şu anda da söylenecek şeyler olmalıdır.

Nesin'i sureta "**büyük**" kılan nedir? Bu psikolojiyi iyi değerlendirmek gerekiyor. Türk aydınının halkına karşı duyduğu en hafif deyişle "**kuşku**"nun başka bir söyleyişle "**nefret**"in en iyi şekilde Nesin'in "**mizah**"ında ifadesini bulması önemli bir ipucudur. Bu sebeple aydınların zihin kodlarına tekabül eden hikâyeler yazan Nesin, içeride büyük şöhrete kavuşmuş, bilhassa Sovyet dünyasında da aynı çerçevede büyük ün kazanmıştı. Türk cumhuriyetlerinde en çok tanınan bir kaç Türkiyeli yazardan biri olan Nesin'in tanınış sebebini, Türkiye'ye ümitle bakma ihtimali olan kesimlerin bu ümitlerini yok edecek bir Türkiye imajı oluşturtmasındaki başarısında bulmak güç değildir. Bu niteliğinden ötürü, Moskova, Türk dünyasına sürekli "**Nesin**" pompalamıştır.

Nesin, Türkiye'de farklı bir etnik grubun sözcüsü idi. Etniklik sadece ırkla, biyoloji ile açıklanabilir mi? Esasen Batı anlayış ve değerlerine göre etniklik kavramının pek farklı açıklanmaması gerekiyor. Halbuki müslümanlar bir toplum içindeki farklılıkları ırka göre değil, inançlara göre tasnif etmeyi doğru bulmuşlar ve ona göre davranmışlardır. Çünkü biyolojinin üzerine bir düşünce veya inanç bindirilmeden insanın farklı bir niteliği yoktur. Bu anlamda İslam dünyasında etnisite yerine inançla, dinle açıklanan toplumlar söz konusudur.

Etnik farklılaşmaların tartışıldığı günümüzde, Türkiye'de "aydın"ların neredeyse farklı bir "etnik" tanımlama gerektirecek şekilde farklılaştıklarını/farklılaşmayı seçtiklerini ve bunda ısrar ettiklerini söylemek mümkündür. Bu yeni ortaya çıkmış bir durum da değildir. Mesela kendini müslümanlığın dışında tanımlamaya özen gösteren aydınlar hangi etnik menşeden gelirlerse gelsinler, Türkiye'nin büyük çoğunluğunu teşkil eden müslüman kitleye (Türk veya başka etnik gruptan olsun) uzaktır. Dolayısıyla, **"Türkiye'de müslüman kitle dışında en belirgin 'etnik' varlık bir kısım aydınlardır"** demek abartma olmaz.

Türkiye'de azınlık oligarşisinin tümüyle meşrulaştırıldığı dönemlerde bu büyük bir problem teşkil etmiyordu. Bütün dünyada küçük etnik grupların büyük kitleleri yönetmesi şeklinde uygulamalara rastlanmaktadır. Hatta, İslam dünyasını kontrol eden dünya güçleri, İslam ülkelerinin azınlıkların yönetimi altında olmasını çıkarlarına daha uygun görmektedirler. Bugün bitişik komşumuz Suriye'den Suudi Arabistan'a kadar birçok İslam ülkesi, o ülkenin azınlığı konumundaki gruplar tarafından yönetilmektedir. Tabiatıyla bu yönetimler kuvvete dayanarak, dış desteğe dayanarak var olabilmektedirler.

Tek parti dönemi Türkiye'sinde, aydınlar ülkeyi istedikleri gibi yönetme konusunda tamamen hürdürler. Meşruiyet çerçevesi ona göre kurulmuştu. Onlar kendileri dışındaki halk kitlelerinin düşünce ve inanç hürriyeti dahil her şeyi üzerinde tasarruf etme yetkisine sahiptiler. Kendi yaptıkları Anayasa'da yer alan hürriyetleri kullanma konusunda sadece kendileri ehildiler. **"Devrim"** denilen halkın inanç ve değerlerini hiçe sayan uygulamalar bu bir nevi etnik grup tarafından her türlü güç kullanarak gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'yi bir azınlık olarak fakat çoğunlukmuş gibi yönetmeye alışmış olan aydınlar, demokrasi icabı kendini göstermeye başlayan müslüman halkın kimliğini kendi kimliklerine bir tehdit olarak görüyor ve kabul etmeye yanaşmıyorlar. Türkiye'de müslümanlar, "aydın"ları kendi inanç ve değerlerini benimsemeye zorlamıyorlar, hatta onların farklı kimliğini kabul etmeye hazır oldukları rahatlıkla söylenebilir. Bu durumda problem, azınlık kimliğinin tanınmasından çıkmıyor, azınlığın çoğunluğun kimliğini tanımaya yanaşmamasından ve her şeye rağmen iktidarı bırakmama tavrından kaynaklanıyor."

"Nesin" fenomeni bu gözle değerlendirilmezse doğru bir sonuca varmak imkansızdır.

AKİT, 7.7.1995

Dayansın ehl-i kubûr

MUSTAFA KAPLAN

Bir önceki cumartesi günü Yeni Asyazede bir grup arkadaşla Fethi Paşa Korusu'nda bir ağacın altında oturmuş sohbet ediyorduk. Bir renkli güvercin bizim halkanın civarında üç-dört tur attı, dönüp duruyor. Birden dedim ki, **"Sen bize bir müjde mi getirdin? Hangi zındığın ölüm haberini veriyorsun?"**; sanki o da bu sözü bekliyormuş gibi hemen uçuştı.

Söyleyene değil söyletene bak derler ya, galiba bizimki de öyle oldu. Dört gün sonra meşhur kâfir Aziz Nesin'in ölüm haberini duyduk.

Şu on beş küsur senelik yazı hayatımda, aleyhinde en çok yazdığım kişiler arasında o da vardı. Kendisini günâhım kadar bile sevmezdim; gerçi o da bizleri hiç sevmezdi zaten. Hiç yüz yüze karşılaşmadık, Cenab-ı Hak o uğursuzun suratını göstermedi.

Kâfirliği bir tarafa, nasıl olsa o şimdi cezasını göreceği âleme gitti, gerçekten takdir edilecek çok hasleti olduğunu da inkâr edemeyiz. Bir kere **"doğru"** konuşmaya dikkat ederdi, söylediklerinde ekseriya dürüst idi; inandığı gibi konuşurdu. Ülke hakkındaki tesbitlerinin bir kısmına yanlış demek mümkün değildi. Pisliği, rezaleti, dikta kafasını iyi teşir ediyordu; tam bir zibil yığını karıştırıcısı idi. Fakat, reçeteye gelince sapıyordu. Dinsizliği yüzünden esasa gelemiyordu.

Dinsizlik rejiminin doğurduğu sahih bir üründü; ama bir farkı vardı: Mûnâfık değildi. Sayın Rasim Özdenören'in tesbitiyle: **"O, ecîş-bücüş değil hâzâbir kâfirdi."**

Onu doğuran sistemin gerek iç yapısı ve gerekse görüntüsü ise, bânileri ile birlikte tipik birer mûnâfık idi. O buna isyan ediyordu. Kâfirdi, aleni kâfir olarak yaşamak istiyordu; kâfirliğin gereğini aleni yapmak istemeyenlere de fenâ yükleniyordu.

Şimdi gerçek dünyaya adımını attı. mûnâfıkların reisleri de oradalar. İnancım o ki, Aziz Nesin o mûnâfıktan en az birkaç gömlek yukardadır, Cehennemdeki yeri de biraz hafif taraflardadır. Harbi kâfir olmanın avantajını buradâ görüyordu, orada da görecektir.

Sağlığında hiç rahat durmazdı, durmadan ortalığı karıştırırdı. Şâir sanki onun için söylemiş : **"Ne kendi eyledi rahat, ne kimseye verdi huzur/Yıkıldı gitti cihandan, dayansın ehl-i kubûr!"**

AKİT, 10.7.1995

Gömme törenleri

MUSTAFA KAPLAN

Bizim bir Hacı Mahmud'umuz var, aynı zamanda Molla Kasım'ımızdır. En ufak yamuğumuza göz yummaz, hemen taşı gediğine koyar. Şimdi artık gazete okumanın ve TV seyretmenin lüzumsuzluğu-na inandığı için evde akvaryum seyrini adet edinmiştir.

Geçenlerde bir sohbet akşamı cebinden bir kupür çıkardı, bana verdi. Gazete okumadığını bildiğim için şaşırdım. Meğer bir eşyaya sarılmış gazete parçasında görmüş, dikkatini çektiği için de bana getirmiş.

Gazetenin ne adı ve ne de tarihi belli. Kürşat Başar imzasını taşıyan ve "Gömme törenleri" başlıklı yazı, Aziz Nesin'in törensiz gömülmesinin hikmetlerini kendince ortaya koymuş. O gözlükle bakınca, insanın gömülmemesi gerekiyormuş!

Öldükten sonra dirilme gerçeğine inanmayan insanlar için elbette bu tür düşünmek gayet normaldir. Hem inanmayacaksın, hem de inanan insanlar gibi defin merasimi ile öbür dünyaya yolcu edileceksin; öyle mantıksızlık olur mu? Madem öte dünya yok; ha bir eşek leşini çukura yuvarlamışsın, ha böyle bir inançsız!

Aziz Nesin bir paradoksu ortadan kaldırma cesaretini gösterdi. Aynı yolun yolcusu bir bayan daha aynı şekilde merasimsiz gömülmüş. Bay Başar ise henüz nasıl olması gerektiğine karar verememiş.

Kendilerinden rica ediyoruz, artık şu gömme törenlerinden vazgeçsinler. Bu dünyada iken inananları diri diri gömerler, yani canlı iken "**gömme**" işi onların omzunda; öldükleri zaman ise kendilerini Müslümanlara gömdürürler, yani ölüleri "**gömme**" işi bizim!

Ülen şu namertlikten vazgeçin! İster Hindular gibi cesedinizi yaktırın, ister Nesin gibi çukura kaktırın; yeter ki Müslümanları gömme töreni ile meşgul etmeyin. Ne işiniz var cami avlusunda?

Gerçi Allah tezinden versin, hepiniz birden ölseniz, mecburen yine gömme işini yapacağız ya; bize de yazık değil mi canım? Giderayak yine bize yapacağınızı yapmış, en azından yormak suretiyle intikam almış olacaksınız.

Gülersin çorbacı, değil mi?..

AKİT, 7.8.1995

Ateşi bol olsun

YAŞAR KAPLAN

Aziz Nesin Perşembe günü öldü.

Yaşarken büyük problemdi, ama asıl şimdi problem haline geldi. Suikast ihtimalini gözönünde bulundurarak, Savcılık otopsi istedi.

Herkesi bir **"Ne yapalım, nereye gömelim?"** derdi aldı. Bereket bu tartışmalar fazla sürmedi.

Aynı gün, ölümü münasebetiyle atv'den Lâle Tayla aradı. Birkaç cümleyle de olsa, akşam haberleri için Nesin'i değerlendirmemi istiyordı.

Düşündüm, neler söyleyebiliriz diye.

Allah rahmet eylesin diyemiyoruz, çünkü Allah'a inanmıyordu.

"Toprağı bol olsun" da diyemiyoruz, çünkü toprağa gömülmeyi de kabul etmiyordu.

Yakılmak istiyordu. Bir ara öldükten sonra yakılmasını vasiyet ettiği sözleri dolaşmıştı ortalıkta. O zaman, herhalde onun için en uygun dilek şöyle olmalıydı: **Ateşi bol olsun.**

Çoğu insanda olduğu gibi, Aziz Nesin'in hayatında da çeşitli dönemler var. İlk dönemde, sistemi beğenmeyen ve onu değiştirmeye çalışan, Türkiye'nin sosyal gerçeklerini eleştiren, sistemin çarpıklıklarını lafını esirgmeden hicveden bir yazar vardır karşımızda. Hayatının ikinci dönemlerinde, daha doğrusu, son dönemlerinde ise, sisteme karşı çıkan değil, sistemi sahiplenen ve onu başkalarına kaptırmak istemeyen, bu nedenle de sistemi iyi işletmediklerine inandığı yöneticilere saldıran, bu ülkeyi sadece kendisi ve yandaşlarına ait bir ülke gibi gören, kendisi gibi düşünmeyenleri bu ülkede yaşamaya layık görmeyen, özellikle dindar kesimlere karşı abartılmış bir karşıtlık sergileyen, adeta halkıyla ters düşmeye özen gösteren ve halkını sürekli küçümseyen bir Aziz Nesin var karşımızda.

Sanki Türkiye'yi karıştırmak isteyenlerle ittifak yapmış bir provokatör gibiydi.

Sosyal gerçekçi bilinen bir yazarın ömrünün büyük bir bölümünü kötü bir işbirlikçi olarak geçirmesi son derece düşündürücü bir olgu.

Evet, artık o şimdi bir mevta.

Ateşi bol olsun.

Türkiye'nin topografyası

Her geçen gün Türkiye'nin sosyo-kültürel topografyasını çıkarmak daha da zorlaşıyor.

Eskiden Solcu denilince insanın aklına belli tipler gelirdi. Özellikleri bilinirdi. Dostları düşmanları, sevdikleri sevmedikleri, tuttukları tutmadıkları belliydi bunların. Oysa şimdi öyle değil.

Sosyalistlerin hâlâ birtakım ilkeleri var mı, yok mu? Bunu anlamak bile güçleşti. Bazı ilkeler olsa bile, bu ilkelere bağlı kaç insan kaldı? Bu da ayrı bir mesele.

Şimdi sosyalizmi kim, hangi grup, hangi akım temsil ediyor? Düşüncede bu işin öncülüğünü kimler yapıyor? Belirsiz. Daha doğrusu yok öyle bir öncü grup.

Sağcılık kimler tarafından temsil ediliyor? Bu da tamamen belirsiz bir hal aldı. Sağcılığın günümüzde yaslandığı değerler var mı, varsa nedir bunlar? Bunlara cevap vererek de eskisi kadar kolay değil.

Esasen Türkiye'de Sağcılığın da Solculuğun da tatmin edici bir tanımı eskiden de yapılamamıştı. Öteden beri bizde Solcu demek, "**Sağcı olmayan insan**" demektir, Sağcı demek de, "**Solcu olmayan insan**" demektir.

İyi de nedir bütün bunların anlamı?

Bugüne döndüğümüzde karşımıza koskocaman bir soru dikiliyor: Pekiyi şimdi ne olacak? Solculuk tedavülden kalkıyorsa, bizim müzmin Sağcılarımız kimlere saldıracak, kimlere sövüp sayacaklar?

Klasik anlamda Solculuk yok olursa, varlığını ona muhalefet etmeye borçlu olan Sağcılığın ne önemi ve anlamı kalır?

Görülen o ki, Sol kanatta da, Sağ kanatta da geçerli tek değer var, o da "**Money, money, money..**"

Müslüman cemaatlerin durumları da giderek kafa karıştırır hale geliyor. Biz bazı cemaatlerimiz hakkında kullanılan bazı ifadeleri benimsemesek de, halk arasında yerleşmiş avami isimlerle konuşmak gerekirse, Nurculuk tanınmaz hale geliyor, Nakşilik ve Kadirilik dersiniz onlar da öyle.

Bu cemaat ve tarikatlerimizin prototip temsilcileri kimlerdir?

Ne okurlar, ne düşünürler, neye nasıl bakarlar?

Veya üzerinde durulmaya değer bir düşünceleri, bir bakışları var mı?

Eskiden tekkelerin bir başka adı da "**zaviye**" idi. Çünkü müdavimlerine bir zaviye kazandırıyor. Bugün durum bir hayli değişik galiba. Gerçekten hangi ocak nasıl bir zaviyeye sahip ve salıklarına nasıl bir zaviye kazandırıyor?

"**Süleymançılık**" diye maruf cemaatimizdeki daha da açılma temayül ve çabalañ nereye varacak?

Parti cephesindeki yeni eğilimlerin ardından neler gelecek?

Bu oluşumlar dışında kalmaya özen göstermiş değişik grup ve kesimlerimizin Türkiye'nin istikbalindeki ağırlıkları ve toplum üzerindeki etkileri ne olacak? Daha da büyüyüp güçlenmek mi, yoksa giderek küçülüp silinmek mi var istikbalde?

Bunlara cevap vermek şabloncu insanlar için hayli zorlaştı.

Merak konusu bu sorular bazılarına cevabı oldukça kolay sorular gibi görünebilir. Ama bunun böyle olması, Türkiye'nin sosyo-kültürel topografik haritasını çıkarmanın günbegün güçleştiği gerçeğini değiştirmiyor.

AKİT, 8.7.1995

Bu köşenin kadim okuyucusu bekler ki, **Aziz Nesin**'le ilgil birkaç kelam edeyim.

Buna ne niyetim, ne de isteğim var.

Aziz Nesin'i ciddiye almazdım, yazdıklarını da son derece başarısız bulurdum; iyi bir mizahçıydı ama, aynı zamanda kötü bir şair ve romancı...

Fethi Naci'nin ifadesiyle, "**kötü şiirler yazarak ünlü bir yazar olarak kalmayı başaran**" müstesna isimlerden biriydi.

Ölüm haberini, **Üstad Necip Fazıl**'ın, **Ahmet Emin Yalman**'ın vurulmasıyla ilgili olarak söylediği gibi, "**üzüntüden uzak bir alakayla karşıladım.**"

En büyük sevincim, bir suikaste kurban gitmemiş olması.

İnna lillahi ve inna ileyhi raciûn...

AKİT, 8.7.1995

Aziz Nesin, İslâm'a hizmet etmiştir!

MUSTAFA TOPALOĞLU

Aykırı düşünceler, inkarcı davranışlar hakikatlerin ortaya çıkmasını en büyük etkenlerden biridir.

Yüce Mevla, **Hak ile batılı** bu yüzden yaratmıştır. **Hayır ve şerrin** yaratılış gayesi hayrın tescili içindir.

Hayrın karşıtı şerdir. Tıpkı beyazın karşıtı siyah olduğu gibi. Bu zıtlıklar dünya hayatının cazibesini, umutlarını, heyecanlarını, ideallerini, amaç ve hedeflerini belirler. Dünya kurulduğundan beri bu zıtlıklar vardır, kıyametin sonuna kadar da devam edecektir.

Türkiye'deki şerrin temsilcilerinden biri, belki de en önde gelenlerinden biri **Aziz Nesin**'di. Aykırı çıkışları, inkarcı düşünceleriyle gerçek kimliğini ortaya koyan mert bir kafirdir.

Böyle insanlardan ben hiç rahatsız olmamışımdır. Beni rahatsız eden yüze karşı müslüman gözükmekte, arkadan kafirlik yapan iki yüzlü münafıklardır.

Aziz Nesin, müslümanlara saldırdıkça her fırsatta inkarcılığı ortaya koydukça "**İslami hakikatler**" daha da taraftar bulmuştur. Hemde İslama yönelenler çoğalmıştır. Bu yönü itibarıyla Aziz Nesin'in İslama büyük hizmetleri olmuştur.

Bir zamanlar Kenan Evren de üniversitelerde okuyan kızlarımızın "**başörtülerine**" kafayı takmıştır. Olur olmaz yerlerde aklının estiği şekilde saldırap duruyordu.

Sonunda ne oldu? Kenan Evren, "**başörtüsü**" üzerine gittikçe kamuoyu oluştu ve etki-tepki teorisinin bir neticesi olarak bir çok bacılarımız örtünmeye yöneldiler. Bu hizmet değil de nedir?

Bugüne kadar İslama saldıranlar, müslümanları dışlayanlar "**ben de müslümanım**" deyip saldırıyorlardı. Aziz Nesin gibi "**dinsizim**" deyip saldıran pek olmuyordu.

Lafa geldiğinde hepsi müslüman kesiliyorlardı, icraata gelince de Aziz Nesin gibi davranıyorlardı. Liberalizmde buna "**çifte standart**" deniyor, İslamda ise bunun adı "**münafıklıktır.**"

Müslümanlık ölçüleri de, anne-babalarının oruç tutmaları, namaz kılmaları, Kur'an okumaları oluyordu. Aziz Nesin'in de anne ve babası müslümandı. Demekki bir insanın anne ve babasının müslüman olması, kendisinin de müslüman olacağı anlamına gelmiyor...

Bazı laik-kemalist solcular, Aziz Nesin'e çok kızıyorlardı. Çünkü Aziz Nesin, "**İnanmama özgürlüğünü**" açık açık söyleyerek, gerçek kimliğini ortaya koyuyordu.

Bu davranışı hem laik, hem müslüman olduğunu iddia eden laiklerin taktiklerini bozuyordu. Çünkü müslüman bir ülkede, müslümanlığı kullanarak, müslümanlara saldırmayı kendilerine prensip edinen kişilerin gerçek yüzlerini ortaya koyduğundan Aziz Nesin'e kızıyor gibi yapıyorlardı, ama müslümanlara saldırdığı vakitte, her fırsatta onu alkışlıyorlardı.

Aziz Nesin'in, Türk halkı için söylediği "**Türklerin % 60'ı aptaldır**" fikri, çok kimseyi rahatsız etmişti. Şahsım adına bundan ben pek rahatsız olmadım. Çünkü bu sözün içinde "**gizli gerçekler**" olduğuna inanıyorum...

Gerçekte Türk milleti akıllı ve uyanıktır. Tarihte çalışkanlığı ve insanlığı sayesinde layık olduğu övgüyü her zaman almıştır. Ancak Batılılaşma kompleksine kapıldıktan sonra bu asil millete bir şeyler oldu. "**Türk milleti aptal değil ama aptallaştırıldı.**"

Bu öyle bir aptallaştırma ki, kimliğini elinden alıyorlar sesini çıkarmıyor, bin yıllık kültürünü yaz-boz tahtasına çevirdiler farkında değil, en mukaddes saydığı namusunu, dilini, dinini yozlaştırdılar tepki göstermiyor, tarihini, ecdadını kötüleyenlere karşı uyuşturulmuş gibi seyirci kalıyor.

Bu takipsizlik, bu uyuşukluk, bu sessizlik Aziz Nesin'in dediği gibi ancak "**aptallıkla**" tarif edilebilir...

Aptal olmasaydı, hem müslümanım deyip hem de faizi savunabilir miydi, ailesini açık-açık gezdirebilir miydi, kendine, tarihine, namusuna ve dinine küfredenlere alkış tutar mıydı?..

Türkiye'nin en büyük sorunlarından biri, halkı kandıran iki yüzlü mü-nafık tiplerdir. Bu tipler, yandaşlarını abad etmek için işçiden, memur-dan, esnaftan kestikleri vergilerle Türkiye'yi **"mutlu azınlıklar"** ülkesi haline getirdiler...

Din istismarcılığı yaparak halkın karşısında **"Allah, peygamber di-yerek, dinden ve imandan bahsederek"** bu halkı sürekli kandırıyorlar.

Türkiye artık bu beyinleri satılmış Batı standartlı yöneticilerden kur-tulmalıdır. Aziz Nesin gibi gizli kimliklerini ortaya koyarak halkın karşısı-na çıksalar, akla-kara belli olacaktır ama, bu mertliği gösterecek cesa-retliler nerede?..

Türkiye ne çektiyse, bu iki yüzlü demek yeterli değil, çok yüzlü mü-nafıklardan çekmiştir. Bu yüzden İslami hareketin daha hızlı bir şekilde yayılabilmesi ve Türkiye'nin ekonomik yönden gelişebilmesi için, aptal-laştırılmış insanları uyandırabilmek için, Aziz Nesin gibi açık açık tahrik-çi ateistlere müslümanların ihtiyacı vardır...

AKİT, 14.7.1995

Dinsizlikte samimiydi. Doğru, yanlış... İnandığını söylerdi. Sivas olayları sırasında daha üzerinden dumanlar tüterken, dudağından da kanlar akarken, inançsızlığını mizahi bir üslupla dile getirdi. **"Yahu ben Allah'a inanmıyorum. Bu Müslümanlar benden ne istiyorlar? Beni zorla mı cennete sokacaklar."**

İnkârcı olunca, onun gibi olmalı. Yüzü cami, içi kilise olmamalı. Yarım ağız bir Müslümanlıkla, yarım metre bir tülbentle baş örtüp de kitleleri kandırmaya kalkışmamalı.

Yazar Kurthan Fişek, **"Aziz Nesin'le en son röportajı ben yaptım"** diye yazıyor. Orada şöyle bir söz var: **"Dindar basın ölüye saygı gösterdi; sustu. Laik basın balıklama atladı; pehlivan tefrikaları başlattı"** diyor. Çok doğru... Ölen dindar da olsa, dinsiz de olsa, o artık Allah'ın huzuruna gitmiştir. Hesabı orada görülecektir. **"Sizin dininiz size, benim dinim bana."** Bize ne ki karışalım? **Amma Aziz Nesin'in cenazesi camiye getirilseydi**, işte o zaman kıyamet kopardı. Siz bir Hristiyanın cenaze namazını kıldırabilir misiniz? Ya da bir Yahudinin cenazesini kiliseye götürebilir misiniz? Herkese kendi dinine göre merasim yaparlar. Kaldı ki Hristiyanlar da, Yahudiler de **"Ehl-i Kitap"**tır. İslami ölçülere göre (aynı milletten olmalarına rağmen) onlar yine de **ateistlerden üstündür**. Bir Müslümanın cenazesini, kilise ya da havraya götürürseniz, ona en büyük hakareti yapmış olursunuz. Bir ateiste cenaze namazı kıldırırmaya kalkışmak da, aynı derecede bir hakarettir. **Aziz Nesin'in dinsizlikte samimi oluşu herkesi rahatlattı**. Cenazesini camiye getirmemekle hem ona **saygısızlık yapmamış oldular**, hem de **Müslümanları bir dayatmadan kurtardılar**. Laikler dayatmacı ve baskıcı... Çoğu defa kendileri dışarda dururlar; **ölülerinin namazını Müslümanlara kıldırırlar**. Bu kadarla kalsalar yine iyi.. Musalla taşına yaklaşmadıkları için, tabutu da onlara taşıtırlar. **Cemaat cenaze eşşeği mi? Niye onların ölülerini taşısınlar?**

Kurthan Fişek yazıyor: **"Türkiye'nin doğusunda ve batısından insanlar yaşıyor. Onları nasıl görüyorsunuz?"** diye sordum. **Aziz Nesin** bana şöyle cevap verdi **"Halkımızın yüzde 60'ı aptaldır. Aynı zamanda sahtekar milletizdir. Kürtlerin de yüzde 80'i aptaldır. Atatürk, bunu zaten biliyordu. Defaatle söylemişti."** Şimdi şiştiniz mi **Kemalistler?**.. Hani Atatürk, **"Bir Türk cihana bedeldir"** demişti.

Acaba **aptallıkta** mı bedeldi? "**Ne mutlu Türk'üm diyene**" sözü de mi yalandı? Niye **Ata'yı** savunmuyorsunuz? Nedir bu **Aziz Nesin** hakkındaki "**pehlivan tefrikaları**?" Bu gidişle yarın onun heykelini de dikersiniz. Onun da dediği gibi: "**Sahtekarlığı bırakın.**" **Atatürk** mü, **Aziz Nesin** mi? Seçiminizi net olarak yapın. Bunların ikisi birbirinin tam tersidir. Bir arada olmaları (sizin deyiminizle) **olanaklı** değildir. Haydi söyleyin, hangisi?..

Kurthan Fişek, **Aziz Nesin**'e bir de şöyle bir soru sormuş: "Sen 80 yıllık tarihi nasıl özetlersiniz?" (ki bu 80 yılın içinde ve başında Atatürk de var) **Aziz Nesin** bunu da şöyle yanıtlamış: "**Ah, biz eşşekler...**" demiş. Doğru söze "**Estağfurullah**" demek riyakarlıktır. Bir düşünün bakalım, bu **eşşeklerin içinde kimler yok**. Adam inkılabın bütün öncülerini eşşek etmiş, çıkmış kenara... Şimdi de inkılapçılar ona toz kondurmuyorlar. **Aziz Nesin**, gerçekten samimi adamdı. Keşke bütün **kafirler** öyle olsalar da bizi aldatmasalar...

AKİT, 14.7.1995

Aziz Nesin hüznü

MEMDUH BAYRAKTAROĞLU

Türk edebiyatının büyük isimlerinden **Aziz Nesin**'i kaybetmenin hüznünü yaşıyorum. Kolay kolay bir daha yeri doldurulması mümkün olmayan mizah üstadı **Aziz Nesin**, unutulmaz gözlemleri ve öyküleri ile **daima** hatırlanacak. Edebiyat dünyasına ve ailesine sabırlar diliyorum.

AKŞAM, 8.7.1995

EKONOMİ-POLİTİKA

Aziz Nesin'den Hafize Özal'a

EMİN PAZARCI

Hayret! **Özal**'ın annesi **Süleymaniye**'nin bahçesine defnedildiğinde ortalığı ayağa kaldıranlar, sanki başkalarıydı. Mahkeme kapılarına koştuklarını ne çabuk unuttular.

Bugün seferberlik ilan ettiler. **Aziz Nesin**'in defni için bir günde kararname çıkarttılar.

Tam bir çifte standart!

Bu çifte standartı ortaya koyabilmek için yıllar öncesine dönmek gerekli.

Özal'ın **Başbakanlığı** dönemi idi. **Özal**, **İstanbul**'da bulunduğu bir sırada, kardeşi **Yusuf Özal**'a, **Süleymaniye Camii**'nin bahçesindeki mezarlığı gösterdi:

- **Yusuf**, ben öldüğümde buraya gömülmeyi istiyorum.

Turgut Özal'ın gömülmek istediği bu yeri, annesi **Hafize Özal** da beğenmişti. Bunu bilen **Turgut Özal**, annesinin vefatının ardından bir kararname çıkarttı. Kendisi için düşündüğü yerde, annesini toprağa verdi.

Yer yerinden oynadı!

Türkiye günlerce **Hafize Özal**'ın defnini tartıştı.

SHP, topyekün bayrak açtı:

- **Olmaz... Yapamazsınız... Hafize Özal**'ı, **Süleymaniye**'nin bahçesine nasıl gömersiniz?

Hafize Özal'ın cenazesi üzerinde her türlü çirkin siyaset yapıldı.

SHP'liler, karamamenin iptali için günlerce uğraştılar. **Danıştay**'a dava bile açtılar.

Hedef belliydi:

- **Mezar açtırılacak, Hafize Özal**'ın cesedi çıkarttırılacaktı!

İyi ki başaramadılar!

Ne oldu bilinmez! **SHP**'nin devamı olan **CHP**, bir anda değişti.

Aziz Nesin, sağlığında bir vasiyette bulunmuştu:

- **Öldükten sonra Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmek istiyorum.**

Hemen bir kararname, hazırlandı. Jet hızıyla imzalandı. CHP'li bakanların öncülüğünde, Nesin'in vasiyeti yerine getirildi.

Zor, gerçekten anlamak zor... Sahi, **Hafize Özal**'ın mezarını açtırmak isteyenler kimlerdi?

Üstelik, **Hafize Özal**, yıllardır "**mezarlık**" olarak kullanılan bir yerde defnedilmişti. **Aziz Nesin**'in istediği yer ise, mezarlıkla hiç ilgisi olmayan bir bahçe.

şimdi, "**aslan sosyal demokratlarımız**" bu çiftte standardı halka nasıl izah edecekler? Ne diyecekler? İki ayrı insan arasındaki farkı nasıl anlatacaklar?

Hafize Özal, dindar bir insandı.

Aziz Nesin ise, her fırsatta "**dinsiz olduğunu**" söylerdi.

Ölen iki insan arasındaki fark sadece bu!

DYP'li bakanlar arasında Aziz Nesin'i sevmeyenler yok muydu?

Elbette vardı.

Sağlığında **Aziz Nesin**'i eleştirmemişler miydi?

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, çok sert eleştirilerde bulunmuşlardı.

Yine de problem çıkarmadılar. **Aziz Nesin**'in karamamesini bekletmeden imzaladılar.

Cumhurbaşkanı Demirel de büyüklük gösterdi. Karamameyi bekletmedi. Üstelik, **Nesin**'in ailesini bile aradı.

Sosyal demokratlarımız ise yaptıklarıyla kaldılar.

İşte, iki ayrı tavır ve iki ayrı anlayış!

DYP'li bakanlar, doğru olanı yaptılar. Her fırsatta "**hoşgörü**" ve "**anlayıştan**" söz eden koalisyon ortaklarına önemli bir ders verdiler.

Demek ki, **CHP'lilerin "hoşgörü"** ve "**anlayış**" adına öğrenecekleri çok şey var. Hem de her fırsatta eleştirdikleri koalisyon ortaklarından!

AKşAM, 9.7.1995

BAKIş

Aziz Nesin Hakk'a yürüdü

RIZA ZELYUT

Ölüm insanlar için değildir...

Bitkiler ve hayvanlar ölür, insanlar don değiştirir...

Bu yüzden ki büyük ozan Yunus Emre şöyle der:

"Ölen hayvandır, aşıklar ölmez."

Halkımız da yakın zamanlara kadar bir insan için **"öldü"** kelimesini kullanmamıştır. İnsanı diğer canlılardan ayırmak ve ona olan saygısını göstermek için genellikle **"vefat etti"** sözü tercih edilmiştir.

Tasavvuf dünyası, insanı, Tanrı'nın bir parçası, yer yer de görüntüsü kabul ettiğinden daha da ululaştırmıştır. **Mevlana'da, Hacı Bektaş Veli'de, Yunus Emre'de** bu olguyu açıkça görürüz.

İnsan, Kuran'dan belirtildiği gibi **"Haktan gelen ve sonunda Hakk'a dönen"** ebedi bir varlık olarak kabul edilir.

Hak ise hem Allah'tır, hem de Allah'ın tecelli noktası olan halktır.

Halkla Hak iç içe geçmiştir.

Hakkı bulmak isteyen halka, halkı bulmak isteyen ise Hakk'a yürümek zorundadır.

Bu iç içe geçmişliği kapsamayan her çözümleme topaldır.

Bu çözümleme, günümüze de uygulanır, geçmişe de...

Aziz Nesin, günümüzde, Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük aydıdı.

Perşembe'nin ilk saatinde Hakk'a yürüdü.

Gerçi kendisi Allah'a inanmazdı ama Hakka riayette de kimse **Aziz Nesin** gibi olamazdı.

Bu nedenle yeri Hakk katında, uluların arasındır.

Çünkü, beğensek de beğenmesek ömrünü halkına dayayarak tüketmiş bir bilge idi.

Halkla bütünleşmiş bir insanı da Hak katından mahrum görmek kimse için harcı olmasa gerekir.

Yazdıkları, onun halkla bütünleştığının en güzel kanıtıdır.

Tekleyen yüreği ona ikaz ışığı yaktığı halde, kalkmış, bu sarı sıcaklarda Ege'ye halkın arasına gitmiş.

Yüreğine bile kafa tutmuş.

Orada son nefesini vermiş.

Ne büyük bir çaba...

Ne yiğitçe bir karşı duruş.

Ölüme bile meydan okuyuşu ile bu çağdaş Dede Korkut bizlere yine önder oldu.

Halkın ve Hakk'ın rahmeti hep onunla birlikte olacaktır.

Dedim ya, aşıklar ölmez.

Halkının aşığı **Aziz Nesin** de ölmedi.

Ebedi gerçekler ülkesine doğru yolculuğa çıktı.

Manevi varlığı hep aramızda dolaşacak.

Sıcak ve dürüst gülümsemesini hep göreceğiz.

Başımız sıkıştığında evliyaı çağırır gibi ona da sesleneceğiz.

"Aziz Dede demişti ki..." diyeceğiz.

Ve onu istesek bile unutamayacağız.

Yıl, 1991'di. Almanya'ya çağırılıyoruz. Köln Alevi Demeği'nin konuğuyuz.

Bizi uçaktan alıp otele getiren demek üyesi uzaktan yapıyı gösterip **"Aha burada kalacaksınız"** dedikten sonra otomobili yerleştirmek için bir yerlere gitti.

Akşam'ın dokuzu. Çevre karanlık. Biz, otele doğru yürüdük. Yanımızda 2 kişi daha var. En ışıklı yere yöneldik. Baktık bir kapı... **Aziz Nesin** önde, ben arkasında...

Başladık kapının sağını solunu kurcalamaya...

Ama içeride kimse görünmüyor. Bilgisayar türü birkaç alet de var masaların üstünde...

Zile bastık, ıııı

Kapıyı yeniden yokladık. Açmaya uğraştık. Olmuyor...

Sonuçta ben şüphelendim. Eğer burası otel olsaydı birileri olurdu, dedim. Başka yerden kapı aramak gerektiğini söyledim.

O arada kılavuzumuz geldi. Ne yaptığımızı sorunca otele girmek için uğraştığımızı söyledik.

Arkadaş güldü. Dedi ki:

"Burası otel falan değil. Zorladığınız kapı bir banka şubesinin kapısı. Otelin arka tarafına düşüyor. Otelin girişi biraz ötede ama ters yönde..."

İçeri girmek için uğraştığımız kapının bir banka kapısı olduğunu öğrenince gülüştük. Dedim ki:

"Biz bankanın kapısını zorlarken polis görüp de bizi soyguncu sansaydı, hallimiz nice olurdu... Ertesi gün gazetelerde bir haber: Ünlü yazar Aziz Nesin banka soymaya girişince, arkadaşlarıyla birlikte yakalandı."

Kendisi de gülerek dedi ki: **"Zaten bir banka soymadığımız kalmıştı. Onu da burada yapsak tam olurdu..."**

Bol bol gülerek otelin öbür yüzüne geçtik. Karanlık ağaçların gölgelediği kapıyı bulup içeriye girdik.

"Aziz Nesin dedemiz, nur içinde yatsın."

AKŞAM, 11.7.1995

"Akla ve aşka" sığınmak...

ÜNAL ERSÖZLÜ

Onu ilk kez bir imza gününde görmüştüm... Yanıbaşında durup izlemiştim. Yaşlı ve yorgun bedeninden uzanan elleri, kitap imzalıyor; gözlerindeki hüzün ise gülümseyişini gölgeliyordu. Bakışları, belki de çileli ömrünün anlatıcısıydı. Ama elinde kitaplarıyla, çocuklar önüne dikildiklerinde; onların yanaklarını bir dede sevgisiyle, okşuyordu... Sonbahar yaprakları gibi, durmaksızın savrulan ömrünü, hep yazarak geçirmişti. Üretkendi... Türk dilini dünyayla tanıştırmıştı... O bir yazardı... Onunla ben de çocukken tanışmıştım. Hiç unutmam, babam; "**Gol Kralı**", "**Fil Hamdi**", "**Damda Delî Var**" adlı kitaplarını armağan olarak önüme koyduğunda, önce kitapların komik isimleri ilgimi çekmişti. Sonra kitapların büyümlü dünyasını, yazdıklarıyla tanıdım...

O bir yazardı... Yazdıklarına dahada anlam katmak için, 1972 yılında yoksul çocukları barındırıp yetiştirdiği bir vakıf kurmuştu. Onun bir değil, "**birçok çocuğu**" vardı. Onları, yoksulluğun, "**kanayan yokluktan**" koparıp almıştı. İzmir'in İdman Yolları'nın estdiği kışın bitimindeki o imza gününün akşamında, Bornova'da tarihi bir lokantanın uzun sütunlarının yanı başında bir masada buluşmuştuk. Çocukluğumun düşlerinden fıskıran yazarla, Yeni Asır Gazetesi için bir pazar sohbeti yapacaktım. Bana "**Ölümden korkarım, ama korkudan da yüce duygular var**" demişti...

Sonra da yaşam felsefesini anlatırken, "**Hayatım boyunca; kendime, çalışmaya, aklıma ve aşka sığındım...**" dedi.

Şimdi, barındırdığı "**kimsesiz çocukların, aklın ve aşkın yüreği üşüyecek...**" Çünkü Aziz Nesin öldü... "**Bu dünyadan bir Aziz Nesin geçti...**"

O tüm yazdıklarıyla; çocuklarımıza olan sevgisiyle, şiirleri, romanları, anıları ve bizi güldüren mizah kitaplarıyla, bu topluma borcunu çoktan ödemişti. Toplumumuz ise; bu ömre, borcunu ödedi mi?

Emin değilim...

Tesadüf, Türk yazınının ustalarından Rıfat Ilgaz'ın da dün 2. ölüm yıldönümüydü. Aslında bu yazıda, Rıfat Ilgaz anlatılacaktı. Ama Aziz Nesin bir dönemin ünlü mizah dergisi Markopaşa'yı birlikte çıkarttıkları Ilgaz ile ölümün kucağında buluşunca, yazı değişti.

Evet, bu dünyadan bir "İlgaz", bir "Nesin" geçti... İz bırakarak geçtiler...

Atlarının yelelerine sarılarak, beyaz bulutların arasında sonsuzluğa koştular... Bu hayatta; "kimsesizliğin, çınar ağaçlarının, aklın, aşkın ve acılarımızın ürperten dev gölgeleri altında", bir "Nesin" rüzgarı esti...

İnsanlar, kalbinizin dibindeki bir mumu yakın ve onu hatırlayın!..

Çünkü O sizleri çok sevmiştir...

AKŞAM, 8.7.1995

ERSÖZÜ

Nesin, son gecesinde nelere güldü, nelere hüznünlendi?

ÜNAL ERSÖZLÜ

Türk mizahının büyük ustası **Aziz Nesin**, ölümünden birkaç saat önce; arkadaşı **Ahmet Piriştina**'nın Çeşme'deki evinde yemekteydi. Yemekte Prof. **Sadun Aren** ve eşi de vardı. Peki "Ömrünü Türk halkını acı acı güldürerek geçiren ve mizah kitaplarıyla Türk dilini dünya ile tanıştıran **Aziz Nesin**, son gecesinde gülmüş müydü?"

Evet gülmüştü, geçmişte yaşanmış bir olaya; yıllar sonra yine dolu dolu ve içten kahkahalarla gülmüştü.

Ahmet Piriştina anlattı.

Yemek başladıktan sonra **Piriştina**; durgun görünen **Aziz Nesin**'i neşelendirmek istemişti. Bu nedenle, on yıl öncesinde yine **Sadun Aren**'in de tanık olduğu ve **Aziz Nesin**'in kahkahalarla güldüğü bir olayı, o gece tekrar anımsatmıştı.

Anlatılan şöyleydi:

Bir dönemin ünlü solcularından ve lakabı da "**Boz**" olan **Mehmet Bozışık**, polis tarafından gözaltına alınır. Gözaltı, sorguyla devam eder... **Boz Mehmet**, bir türlü konuşmamaktadır. Sorgu uzadıkça, **Boz Mehmet** ikide bir, "**Biraz durun, galiba konuşacağım...**" der. Sonuçta **Boz Mehmet**, soluklanır, ama bir türlü konuşmaz. **Aziz Nesin**, **Boz Mehmet**'in "**Galiba konuşacağım...**" deyişine, yıllar sonra yine kahkahalarla güler.

Ahmet Piriştina'nın anlattıkları arasında bir de fıkra var. **Nesin**, bu fıkraya da çok gülmüş... Fıkra şöyle:

Tam 90 yaşında bir adam, genç bir sevgili bulmuş. Bir arkadaşı 90'lık delikanlıya sormuş:

"Kız arkadaşın 25 yaşında, bu nasıl bir iş?"

Doksanlık delikanlı, düşünmüş ve yanıtlamış:

"Hiç fena bir iş değil, ama keşke 10 yıl önce olsaydı..."

Aziz Nesin "80 yaşındayım, demek ki hala gencim." diye bu fıkraya gülerken; gecenin devamında çocuklarla ilgilenmeyi de ihmal

etmemiş. Yorgun olmasına rağmen, **Ahmet Piriştina**'nın kızı Zeynep ve lisede okuyan oğlu Levent ile uzun süre sohbet etmiş. O'na hangi mesleği seçeceğini sormuş. O da "**Hukuk okuyacağım**" diye yanıtlayınca, "**Bence avukat olma, bu ülkede avukat çok... Ama Türkiye'nin hukuk savaşı verebilecek, savcılara ve hakimlere ihtiyacı var...**" demiş. O gece **Aziz Nesin**'i hüzünlendiren anlardan biri de, oğluyla ilgili diyalog.

Ahmet'in eşi, Mine, Nesin'e; oğlu Ali'ye yazdığı mektuplarından oluşan kitabını okuduğunu ve çok duygulandığını söyler. Aziz Nesin, uzun bir süre durgun kalır, gözleri dolmuştur. "Onlar gerçekten duygu dolu mektuplardı. Şu an sen anımsatınca, birden Ali'yi çok özledim..." der. Ardından bir hüzün anı ve sessizlik gelir. Bir kaç saat sonrasında ise, **Aziz Nesin'in** kır saçları arasındaki yüzü solar ve **Nesin** hayata veda eder.

AKŞAM, 16.7.1995

ERSÖZÜ

Gelişimiz aynı da gidişimizde fark var

ORHAN KOLOĞLU

İyi gazeteci nasıl olur? dersiniz soruyu iyi sormasını bilen yanıtı veririm. Karşısındakinin, yanıtında dışladığı seçeneklere bakarak bir yargıya varılmasını sağlayacak nitelikteki bir soru 'iyidir'.

Genellikle güldürü yazarı diye tanınan **Aziz Nesin**'i ben bu yeteneğinin yüksekliği sebebiyle iyi bir gazeteci sayarım. İçerikleri ne türlü olursa olsun bütün yazıları güldürürken düşündürüyor ve topluma durmadan sorular yöneltiyordu. Belli bir kesimin yazarı ya da düşüncelerinin yansıtıcısı olmaktadır kaçındı, toplumu en geniş yelpazeyle ele aldı. Herkes orada kendisini bulabilir... **Ah Biz Eşekler**'den başlayarak.

Kitaplarından biri '**Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez**' başlığını taşır. Toplumu silkelemeyi, özelleştiriyle alıştırmayı kendine görev edinmiş bir yazar olarak, kadercilerin '**Böyle gelmiş, böyle gider**' tutkusunu kırmaya çalışıyordu. İster güldürü, ister siyasi nitelikli olsun bütün yazıları bu amacı taşıyor ve topluma sürekli olarak 'iyi sorular' yöneltiyordu. 1950'lerde 4-5 yıl **Akşam**'da birlikte çalıştık. Gece sekreteri olarak görevim, gazeteye giren bütün haberleri ve köşe yazılarını okumak, temel çizgimize aykırı düşmemelerini sağlamaktı. En az sıkıntı çektiğim Aziz Nesin olmuştur. En karmaşık sorunları her düzeyde okuyucunun anlayacağı öyle bir temel sorulara indirgeme yeteneği vardı ki, Demokrat Parti iktidarı döneminde '**öküzün altında buzağı**' aramakta pek mahir olan **Savcı Hicabî Dinç**'in bile gizli manalar aramasına gerek kalmıyordu. Bu kolay anlaşılabilirlik sebebiyle ona yöneltilmiş suçlamalar yazılarındaki saldırılardan çok sınırları muğlak bir '**komünistliğe**' yöneltilmiştir.

Roma'da basın ateşeliğine başladığımda kendisine yıllar önce **Bordigera**'dan verilmiş bir ödülün, başına iş görmüş ve yollamıştım. Doğru ve iyi soru soran yanının neden anlaşılacak istenmediğini çözemedim... O zamanki **Akşam**'da bir sürü **eski tüfek ve deli fişek solcu** vardı, ama sanırım Aziz Nesin kadar toplumdan kopmamayı başarabilen olmadı. Kusurları yok muydu?.. Hem de bir sürü... **Beğendiğim tarafı bunlardan dolayı kendisini de eleştirmekten geri kalmamasıydı**. Son kez 1993 **Aydınlık** denemesindeki beraberliğimizde buna da tanık oldum. Bana kalırsa arkasından imamın '**Merhumu nasıl**

bilirdiniz' diye sormasını ve cemaatten 'iyi bilirdik' seslerinin yükselmesini istememesi, ateistliğinden çok, dürüstlüğündendir. Bazılarının içlerinden neler söyleyeceklerini tahmin edebiliyordu.

Benim arkasından söyleyebileceğim tek bir şey var:

Çok yazık öbür taraftaki gözlemlerini okuyamaycağız. Ne ilginç olurdu..

İki sözcük de kendisini bir başka alana atamış bir gazeteci için. Kendimi bir türlü koparamadığım spor yazarlarının en kıdemlisi Haluk San'ı da kaybettik. Sporun tarihine ve geride bıraktığı kitaplığıyla araştırma dünyasına katkısıyla, şüphesiz hep hayırla anılacaktır.

BİZİM GAZETE, 25.7.1995

KÖŞE

Nesin'in son yolculuğu

AYHAN FIRILDAK

Türkiye, uluslararası boyutta bir büyük evladını kaybetti... Bana göre, **Aziz Nesin**'in ölümüyle Türk toplumunun evrensel ses tellerinden biri kesildi.

Ne yazık ki, Türkiye, bu sesi sahiplenme konusunda pek kararsız kaldı. Nesin, yazılarındaki doyumsuz tadın ötesinde düşünceye tahammülü öğreten yanıyla silinmez çizgiler bırakarak gitti...

Bu gidişin dönüşü yok... Ama, düşüncelerde hep yaşayacak...

BUGÜN, 8.7.1995

MADALYONUN TERSİ

Mehmet Ertan'dan bir anı

YILMAZ AKKILIÇ

Bursa'da 1946'dan 1970'lere değin yetişen kuşakları etkilemiş ve İzmir'de eşiyile birlikte bir depreme talihsizce kurban gitmiş biyoloji öğretmeni rahmetli Mehmet Ertan (Mehmet Ağabey) anlatmıştı:

"Adım 'solcu'ya nasıl çıktı bak: Bursa'ya ilk geldiğim sıralardaydım. Bir gün Tayyare Sineması'nda düzenlenen bir toplantıya gitmiştim. Arka sıralarda oturuyordum. Alacakaranlıkta, ufak tefek, paltosuna sımsıkı sarılmış bir adam gelip yanımdaki koltuğa oturdu. Başlangıçta dikkatimi bile çekmemişti. Ama bir süre sonra koluma dokunarak, 'Kaleminiz var mı?' diye sordu. Baktım, eline küçük bir kağıt almış, belli ki bir şeyler yazacak, ama kalemi yok. Bir kurşun kalemim vardı, verdim. Yazdı, teşekkür etti. Toplantı sona erince, kalktı gitti. Ben de çıktım.

Ancak henüz 50 metre yol almamıştım ki, iki yanımda iki sivil belirdi. Bana, 'Bizimle beraber geleceksin' dediler. Doğruca, o sıralarda Vilayet'in alt katında bulunan Emniyet'e götürdüler. Meğer 'siyasi polis' imişler, 'Nereden tanıyorsun o adamı?' diye sorgulamaya başladılar beni. Yanıma tesadüfen oturduğunu söyledim. 'Yok' dediler, 'senden kalem istediğine göre, önceden tanışıyordunuz.' Doğrusu ya, derdimi anlatıncaya kadar akla kararı seçtim. Meğer Tayyare Sineması'nda yanıma gelip oturan ve benden kalem isteyen ufak tefek adam, o sıralarda 'Bursa'da sürgün'de bulunan Aziz Nesin'miş. Ben herhalde gerçekten 'solcu'yum ama, adımın 'solcu'ya çıkmasına neden olan olaylardan biri, hatta sanırım belli başlısı budur."

Mehmet Ağabey öleli yirmi kusur yıl oldu. Önceki gece de büyük usta Aziz Nesin'i yitirik.

Köprülerin altından bunca su aktı, ama değişen bir şey oldu mu? Kendilerini devletin yerine koyan kimileri, hala kafayı çekip çekip telefona sarılarak Nesin'lere **"Ne mutlu Türküm diyene!"** diye slogan attırmaya kalkışmayı, ya da hükümet üyelerini bile **"vatan hainliği"**yle suçlayacak denli pervasız davranmayı sürdürmüyorlar mı? Allah aşkına, değişen ne var?..

BURSA, 2000, 7.7.1995

Ölüm adın kalles olsun!..

YÜKSEL BAYSAL

O büyük ustanın ölümünü sabah 10.15 sıralarında arabayla işe giderken, radyodan öğrendim.

İki gözümden iki damla yaş döküldü.

Hayır, sadece Türkiye cesur bir aydınını yitirdiği için gözyaşı dökmedim.

Onu kişisel olarak tanımasaydım, bu kadar üzülür müydüm bilemiyorum...

İki yıl öncesine dönerek düşündüm...

Aziz Nesin'in Türk halkının yüzde 60'ı aptaldır dediği günler...

Türkiye bu sıcak tartışmanın içinde...

O sırada ben ÇGD Güney Marmara Şube Sekreterliği görevini yürütüyordum.

Demekteki muhaliflerimiz, "Perşembe Söyleşileri"nin adını "Çağdaş'ın Konukları" yaptığımız için bir kaşık suda fırtına koparıyorlardı.

Kış döneminin başında iyi bir başlangıç yapmak zorundaydık.

Herkesin kabul ettiği bir isim bulmalıydık.

Aklımıza Aziz Nesin geldi...

ÇGD'nin de Onur Kurulu Başkanı...

Onu çağırmaya karar verdik.

Ama bu büyük yazara nasıl ulaşabilirdik?

Uzaktan akrabam olan ve o dönemde İstanbul'da yaşayan Dr. Ercan Eyüboğlu'nu aradım.

Ercan Eyüboğlu, 12 Eylül öncesinde TİP'in merkez yöneticiliğini yapmış, DİSK'in de eğitim uzmanlığını yapan bir öğretim üyesiydi.

Aziz Nesin'le bağlantı kurmak istediğimiz tarihte ise Mülkiyeliler Birliği İstanbul Şube İkinci Başkanı ve aynı zamanda Aziz Nesin'in de dostuydu.

Ercan Eyüboğlu, Aziz Nesin'le konuştuktan sonra bana telefon numarasını verdi.

Aradım.

Telefona Aziz Nesin çıktı.

Şaşırdım.

Ünü dünyayı tutmuş bu yazarın bir sekreteri dahi yoktu.

Neyse, o telefon konuşması sonucunda, Aziz Nesin, 1960 yıllarda sürgün yaşamının bir kısmını geçirdiği Bursa'ya son kez 14 Ocak 1993 tarihinde geldi.

ÇGD'deki söyleşinin ertesinde dönemin Şube Başkanı Arzu Yılmaz, bizi Arap Şükrü'ye götürdü.

Orada Aziz Nesin'le uzun uzun konuşma olanağı bulduk.

Aklımda kalan görüntüler şöyle...

Aziz Nesin Türk müziğinden hoşlanmıyor.

"Bütün kitaplarınızı okudum" palavrasını sıkandan da...

Kendisini bunun dışında tutarak, **"Türk halkının yüzde 60'ı aptaldır sözleriyle, çok isabet buyurdunuz beyefendi"** diyen kişilerden de...

Aziz Nesin'e sorduğum son soru, **"Bundan sonra siyasete atılmayı düşünüyor musunuz?"** şeklindeydi.

O, neden düşünmediğini bir tek cümleyle açıkladı...

"Hiçbir politikacı Türk halkının yüzde 60'ı aptaldır diyebilir mi?"

Aziz Nesin için Çağdaş Nasrettin Hoca benzetmeleri yapılır.

Bence O, Hoca Nasrettin'den daha büyüktür.

Ancak, Aziz Nesin kendisini Hoca Nasrettin'den çok bir palyaçoya benzetir.

Palyaçodan söz açılmışken, bir fıkrayı anlatmadan geçemeyeceğim.

Adamın biri birgün ruh ve sinir hastalıkları doktoruna gider.

"Doktor Bey", der "Ben çok sıkıntı içindeyim. Açlık çekenlerle birlikte açlık çekiyorum. Her çıplak gezen insanla üşüdüğümü hissediyorum. İşlenen her cinayeti ben işlemişim gibi suçluluk duygusu içine düşüyorum. Toplumun bütün yükü sanki sırtımda. Bir türlü gülemiyorum."

Bunun üzerine, doktor perdeyi aralar, karşıdaki sirki gösterek der ki: **"Git o sirkteki palyaçoğu bir akşam izle güleceksin."**

Hasta acı acı güler ve **"Doktor bey o sirk palyaçosu benim" der.**

İşte, bana göre Aziz Nesin, bu toplumun sirk palyaçolarından biridir.

Sivas katliamının yıldönümünde yazmıştım.

Aziz Nesin, 1960'lı yıllarda şunları söylemiş...

"15 yıl oluyor, Bab'ı-ali yokuşuna aşk şiirleriyle girdim, öbür baştan ellerim kelepçeli çıktım. 8 yıllık kalem ve 4 yıllık zindan hayatımın içine sıkışmış olan, hiç palavrasız bir ömürdür. Bir küçük, bir güdük kalem kl, şeflerin, diktatörlerin, yardakçı ve yaltakçılarn, bütün kör nişancıların hincına, gayzına, gazabına hedef oldu."

Şimdi gericiler, karayobazlar, Sivas katilleri...

Kına yakın.

İşte Aziz Nesin öteki dünyada...

Suçu varsa, orada cezasını çeker...

Size ne oluyordu?..

Aceleniz neydi?..

Ne diyeyim...

Ölüm adın kalles olsun!..

BURSA 2000, 7.7.1995

ANKARA MEKTUBU...

BAŞIMIZ SAĞOLSUN...

ÖZDEN ALPDAĞ

ULUSÇA başımız sağolsun... Türk yazım hayatı bir büyük ustayı, uluslararası üne sahip bir büyük yüreği, Aziz Nesin'i kaybetti...

İki yıl önce, Sivas'ta Madımak otelinde,

-ŞEYTANA ölüm feryatlarıyla çılgına dönen, Türkiye'yi karanlığa, Orta Çağ bağınazlığına götürmeyi hedefleyenlerin, köktendincilerin, şeriatçıların yakmaya çalıştıkları Nesin, aslında mizah ustalığı yanında, Laik düşüncenin de ödünsüz bir neferiydi...

ULUSLARARASI üne sahip, İtalya'da 'Altın Palmiye' Bulgaristan'da 'Altın Kirpi' ve Moskova'da da 'Krokodil' ödülleriyle onurlandırılan Nesin usta, Türkiye'de nedense bir türlü hazmedilememişti...

AYNEN bir diğer yazım ustası, Nazım Hikmet gibi...

AZİZ Usta, 'Ulusal Kurtuluş Savaşı' destanını Türk edebiyatına kazandıran Nazım gibi, kimilerince vatan haini, kimilerince dinsiz sayılmış...

YOBAZLAR ve Köktendinciler ise, utanmadan, sıkılmadan fetva vermişlerdi Nesin usta için:

"-KATLİ vaciptir..."

NESİN usta, sadece bir yazım ustası değildi. Saygın bir düşün adamıydı da... Her sohbetinde,

-EVET... Ben ateistim, demesine rağmen, bazı sapık düşünce sahipleri gibi, halkın dini duygularıyla kesinlikle alay etmez, sadece şeriat, köktendinciliğe karşı savaş verir, laikliği savunurdu...

ASLINDA, gerçek insanlık, gerçek hümanizm de bu değil miydi?

ÜNLÜ bir düşünürün şu sözlerini hiç, ama hiç unutmam dostlarım:

"-SENİN bu düşüncelerini kesinlikle benimsemiyorum, kabul etmiyorum ama, bu düşüncelerini söyleyebilmen için gerekirse ölümü bile göze alabilirim..."

İŞTE sorun bu bence... Ve, bunun adı da hūmanizm... İnsani hoş-görū...

HER fırsatta,

-BANA kadar demokrasi... Ya da, bizim gibi düşünmeyenlerin katli vaciptir, fetvaları yerine...

ÇOK sesli demokrasi düzeyinde, sadece kendi düşüncemizi değil, karşıımızdaki en sektör düşüncelerin de saygın birer fikir ürünü olduğunu kabul edebildiğimiz...

DAHASI, karşıtlarımıza da saygıyla yaklaşabildiğimiz sürece Türkiye'nin aydınlığa kavuşacağını unutmayalım...

MESLEKTEKİ çıraklık dönemim... Sanmayın ki, kendimi, 'Usta' düzeyinde görmekteyim hala... Benimkisi söz gelişi işte... Evet, 1950'lerde, hayatımın en mutlu günleri, Aziz Usta ile, aynı gazetede çalışmak olmuştur.

AKŞAM gazetesinde muhabirliğe soyunurken, Aziz usta 'Az gittik Uz gittik' başlığıyla, Akşam'da topluma hoşgörū ve insanlık dersi verirdi...

BASINIMIZIN, kalemine gerçekten saygılı kişisi, sevgili ablamız Müşerref Hekimoğlu hanımefendi ile, gūnaşırı yazarlardı...

AYNI yıllarda, daha kimler yoktu ki, "**Sosyalizm Üniversitesi**" Akşam'da...

AZİZ usta ile aynı çatı altında bulunmak, gerçekten büyük mutluluktu.

VE, anlatırdı 1 Mayısları bize... Efendim, 30 Nisan akşamları polis gelir, bunları evden toplar, nezarethaneye götürürmüş. Aziz Usta,

-YAHU derdi... Biz de, yatak yorganı denk eder, polisin gelmesini beklerdik, derdi...

80 YILLIK demokrasi mücadelesi sonunda noktalandı...

80 YILA neredeyse yüzü aşkın kitap, onlarca mizah dergisi, vakıf ve laiklik mücadelesini sığdıran büyük mizah ustası, düşün adamı Aziz Nesin yok artık.

NESİN usta, kitaplarını imzaladığı okurlarla söyleşiden yorgun düşün kalbine teslim oldu sonunda.

ALLAH rahmet eylesin... İnsanlığın... Türk yazım dünyasının başı sağolsun...

BURSA OLAY GAZETESİ, 7 Temmuz 1995

Bir kuram geliştirilirken, önce gözlemlere dayanılarak bir hipotez veya varsayım ortaya konulur; daha sonra bu hipotez sınanır, test edilir, irdelenir. Aziz Nesin gözlemlerine dayanarak bir hipotez ortaya attı. **"Toplumsal yüzde altmış beşi aptaldır"** diye. Şimdi bu hipotez, politikacılar, medya, bazı işadamları, hatta uyanık geçinen vatandaşlar tarafından irdeleniyor, sınanıyor. Bazıları bu hipotezin doğruluğuna inanmışlar ki, politikalarını, satış stratejilerini, davranışlarını ona göre ayarlıyorlar. Hesaplar, toplumun büyük bölümünün aptal olduğu hipotezine dayanıyor; politikalar onun üzerine kuruluyor. Uyanık politikacı özelleştirme diyor. Kamunun malını satıyor, sonra bunun bedelini yine kamuya ödetiyor. Vatandaş, politikacıyı alkışlıyor, oy veriyor. Düşünmüyor ki, o tesisleri alan, o taşınmazı alan, kâr elde edecek, bunu da şu veya bu şekilde yine kendisi ödeyecek.

Politikacı **"devleti küçültelim"** diyor. Vatandaş destekliyor. Devletin küçültülmesi, daha az hizmet, daha kalitesiz hizmet, daha az yatırım, bazı hizmetlerin bedelini vatandaşın ödemesi... Vatandaş bunu düşünmüyor. **"Böyle politika kimin işine yarar?"** bu soruyu irdelemiyor.

Politikacı **"il yapalım, ilçe yapalım"** diyor. Oy topluyor. Vatandaş, bunun bedelini, gösteriş harcamalarının bedelini kimin ödeyeceğini umursamıyor.

Medya, vatandaşın yeğnilüğinden, hiffetinden yararlanıyor. Kupon biriktirene tas, tava, tencere, sofrta takımı, yatak çarşafı, tabak, bardak, hatta televizyon veriyor. Tirajlar bir anda patlıyor, milyonları buluyor. Vatandaş bedava mal aldığını sanıyor. Halbuki günlük taksit ödeyerek vadeli mal alıyor.

Vatandaş kendini uyanık görüyor, çoğu kez Aziz Nesin'in tanısını veya hipotezini doğru buluyor. Hatta yüzde altmış beş oranının düşüklüğünü savunuyor. Toplumun daha büyük bölümünün aptal olduğuna inanıyor. Ancak Aziz Nesin'e hak verenlerin büyük bir bölümü, kendilerini yüzde 35 akıllı grubunda görüyor; kendisinin de yüzde altmış beş grubuna dahil olabileceğini aklına getirmeden, hipotezi veya tanıyı doğruluyor. Galiba, yüzde altmış beş grubuna girdiğimizi veya girebileceğimizi düşündüğümüz an, sorunun çözümü için bir adım atmış olacağız. Geleceğe umutla bakabileceğiz.

Belleğimde yanlış kalmadıysa bir İngiliz özdeyişi var: **"Penny wise, pound foolish."** **"Kuruşlarda akıllı, lirada aptal"** gibi ifade edebiliriz. Çoğumuz kısa süreli ufak hesaplarda, ufak çıkarılarda akıllıyız da, uzun süreli büyük çıkarlar konusunda akıllıca davranamıyoruz. Ufak hesaplar, ufak çıkarlar, politikacıların, medyanın, pazarlamacıların ellerindeki oltanın yemi.. bizler bu yeme kapılıp uzun sürede neler yitirdiğimizin bilincine varamıyoruz.

Aslında gelişmiş ülkeler bizden farklı davranıyor. Onlar **"penny foolish, pound wise"**, kısa süreli ufak çıkarlara pek aldırıyorlar, gözleri uzun süreli büyük çıkarlarda; hep büyük çıkarlar peşinde koşuyorlar. Biz de ufak, kısa süreli bazı çıkarlar sağladık diye kendimizi uyanık, akıllı görüyoruz. Dış yardım, hibe, sizi gümrük birliğine alacağız gibi, ayartılara kapılıyoruz.

Aziz Nesin'in **"Toplumun yüzde altmış beş aptaldır"** hipotezi, dış ülkeler, uyanık politikacılar, medya, işbilir işadamları tarafından hemen her gün sınanıyor. Hipotezin reddi toplumumuzun davranışlarına bağlı.

CUMHURİYET, 16.7.1995

YORUM

Aziz Nesin'in yazı makinesi

ÜSTÜN AKMEN

Aziz Nesin, sahibi olduğu ilk yazı makinesiyle, yani benden sekiz yaş küçük olanıyla tanıştırmıştı beni. Yanımda 'Milliyet'ten **Yalvaç Ural** vardı. Çatalca'daydık. Makine tam kırk dört yaşındaydı ve Aziz Nesin'in bundan gayrı üç yazı makinesi daha vardı.

Aziz Ağabey'in anlattığından anladığıma göre eve gelen ikinci yazı makinesi gençliğine güvenip birinciye kötülük etmiş. Üçüncü daha bir güzelmış, ama kendinden önceki hem birinci, hem de ikinci yazı makinelerine kıskançlıktan etmediğini bırakmamış. Aziz Ağabey'in dördüncü yazı makinesini de gördüm, pek şirindi. Gelgelelim dördüncü beter çıkmış. Kırk dört yıllık ilk makinenin dışında bir dedikodu üretimi, bir çekişmedir, bir bağınazlık, tutarsızlık sarmasıdır sarmış etrafı. Çekiştirme, sevgisizlik, hoşgörü özürsü davranışlar evin diğer eşyalarına da hızla yayılmış. Kırk dört yıllık ilk makine, bir gün Aziz Ağabey'e: "**Kinden, intikam duygusundan uzak bulunmam gerektiğine; sevgi içinde birlik olmanın zorunluluğuna inanıyorum**" deyivermiş.

Aziz Ağabey: "**Siz makineler de insanlar gibi sadece diğerine kötülük olsun diye değil; ne bileyim ya zevk ya onur ya da benzer nedenlerle mi kötülük yapıyorsunuz ne!**" diye soracaktı ki, birinci makine konuşmasını 'usta' diyerek sürdürmüştü. "**Diğer üç arkadaşım-dan öç almayı hiç mi hiç aklıma getirmedim. En hoş görülebilecek öç türü olarak tûze ve doğru yasa yoluyla alınacak öcü benimse-dim**" demiş ve eklemiş: "**Tûzeye güvenmezsem onlar benden bu kerre iki kez üstün olacaklar.**"

Yazı makinelerinin yasa koyucusu Aziz Ağabey, hepsini yargılamış. Yasalara güvenen, bilinçli olan; bütün tutum, davranış ve eylemlerinde istemek yetisi güçlü olan kırk dört yıllık yazı makinesi aklanmış. Diğerleri Aziz Nesin tarafından daha az kullanılmakla cezalandırılmışlar.

O günden sonra '**Aziz Nesin**' imzalı o güzel öykülerin, yazıların çoğu, yer yer boyaları dökülmüş; tuşlarındaki harf, rakam, noktalama işaretleri okunmaz hale gelmiş, şaryosundaki baskı silindiri yer yer aşınmış bu makineden çıkmış. Amacına ulaşmak için kişiliğinin bütün güçlerinden yararlanmasını bilen yaşlı yazı makinesini, kendisinden otuz altı yaş büyük ustası Aziz Nesin'in, zaman zaman diğer üç makineyle de arkadaşlık etmesinin çok mutlu ettiğini görmüştüm.

Aziz Ağabey'in yetiştirmesi dört makine, son günlerde hep birlikte bir sevgi kavşağında bulunmuşlardı. Dün Çatalca'yı arayıp vakfın müdürü albayla konuştum. Kırk dört yıllık ilk makine, her yerin aranmasına karşın hiçbir yerde bulunamıyormuş. Yitmiş, gitmiş...

CUMHURİYET, 11.7.1995

»

Aziz Nesin Gerçeği

FERİDUN ANDAÇ

Yazınımızın son elli yıllık birikiminde, Aziz Nesin'in yazınsal kimliği-
nin belirgin izleri vardır. Bu, onun, salt gülmece yazarı olarak yazını-
mıza getirdiği bakış, oluşturduğu yönelimle de tanımlanamaz. Nesin'in ya-
rım yüzyılı aşan yazın serüveninin tanıklığı, yazıdan yaşama, yaşamdan
yazıya ulaşan köprülerin, geçilen yolların, karşılaşılan güçlüklerin, aşı-
lan engellerin ne yönde, nasıl, neler olduğunu da bizlere gösteriyor. Ay-
dın-sanatçı kimliğini simgeleştiren yanlarsa bu bütünlük içinde görülüp
değerlendirilmelidir önce.

1946'da Sabahattin Ali'yle birlikte Markopaşa gülmece dergisini çı-
karmaya başladığı dönem, onun gülmece yazarı kimliğinin biçimlendiği
yıllardır.

Nesin, ilk öyküsünü (Arkadaş Hatırı) 1943'te, ilk kitabını ise (Parti
Kurmak Parti Vurmak) 1945'te yayımlar. Dönemin ekonomik, toplumsal
ve siyasal gerçekliği onun öykülerinin ana dokusunu oluşturur. Bu anla-
tılarındaki toplumsal eleştiri, yergi, karamizah ögesi diğer yazınsal ça-
lışmalarına da yansır. Gazete fıkra yazarlığı, günlük yazıları, taşlamala-
rı, oyun ve romanları onun bu yöneliminin belirgin öğelerini içerir.

Aziz Nesin, gülmeceyi anlatısında amaç olarak görmez hiçbir za-
man. O, kozasını bunun üzerine örerken, bu öğeyi araç kılan gerçekli-
ğin, gerçekliklerin boyutlarını sergiler. İnsan-toplum gerçeğine hep bu
pencereden bakar. Öyle ki; 40'lı yıllardan bugüne uzanan süreçte, ken-
di deyimiyle, **"çağdaş Türkiye'nin toplumsal topografyasını"** yansı-
tır.

Yazın yaşamına yoğun bir biçimde girdiği yıllar, tek parti yönetimi-
nin baskı dönemine rastlar. Özellikle yazarlığının belirleyici yanını olu-
şturacak olan gülmece türündeki ürünlerinin ilk örneklerini bu süreçte
vermeye başlar.

"İkinci Paylaşım Savaşı"nın Avrupa'yı saran etkisi kısa sürede ül-
kenin ekonomik ve toplumsal yapısına da yansır. Bu değişim, etkilen-
me aşamasında, savaşın doğurabileceği sonuçlar üzerine, ülke içinde
alınan ekonomik ve siyasal önlemler, yönetime karşı toplumun değişik
kesimleri üzerinde olumsuz tepkilere neden olacaktır. Gittikçe artan
baskılar karşısında, tek parti yönetimine duyulan tepkilerin yoğunlaştığı
bir ortamdır bu.

Yazın alanında ise Sabahattin Ali'nin öncülüğünü yaptığı toplumsal gerçekçi yönelimde ürünler verilmektedir. Bir diğer yanda da Sait Faik, toplum içindeki bireyin sorunlarına yönelerek yeni bir öykü anlayışını geliştirmiştir. Ülkenin toplumsal sorunlarını yazın aracılığıyla dile getirmeyi amaç edinen bir kuşağın oluşum yıllarıdır.

Aziz Nesin, ilk ürünleriyle, bu yönelimin içinde yer alan bir yazardır. İlk öykülerini yayımladığı yıllar, yazının gerçekçilik yolunda yoğun ürünlerin verildiği dönemdir. 1900'lü yılların başlarında ilk ürünlerini veren kuşağın ustalaşmaya yöneldiği bu yıllarda şiir, öykü ve gazete fıkra-cılığı onun yazarlığının hazırlık dönemini oluşturur. Nesin, bu dönemde, gazete ve dergilerde yazdığı yazılarla geniş bir okur kitesine seslenebilmiştir.

Gülmece yazınının çağdaşlaşma dönemi Aziz Nesin'in Sabahattin Ali'yle birlikte çıkardığı Markopaşa dergisiyle başlar. Aziz Nesin, bu dönemdeki öncü çabasının süreğinde verdiği ürünleriyle, Batı etkisinde gelişen gülmece geleneğini bugüne bağlayarak çağdaş anlamda bir bileşime varıp, her kesimden okur kitesine ulaşabilmiştir. Geliştirdiği teknik, anlatım biçimi ve tematik zenginlikle çağdaş gülmece yazınının etkileyici kaynağı olduğu gibi, yeni bir gülmece anlayışının gelişmesine de öncülük etmiştir.

Nesin, bu hazırlık dönemi sonrasında kendisini tümüyle yazın uğraşısına verir. 50'li yıllar onun öykücülüğünün belirgin öğelerinin öne çıktığı dönemdir. Ülke-insan gerçeklerine bakışını adeta bu öykülerinde simgeleştirerek dile getirir. Öykücülüğünün üçüncü evresinde (1957) yeni biçim denemeleriyle öykücülüğünü gelişkin, yenileyici bir düzeye getirdiği gibi, çağdaş gülmece öykücülüğüne de yeni açılımlar kazandırır. Öykücülüğünün bu evresinde yayımladığı masallar kitabı (Memleketin Birinde, 1958; Hortirinam, 1960), bu yönelimin ilk örneğidir. Ülkenin toplumsal ve siyasal baskı ortamında yazmaya yöneldiği öykülerinde (masallarında) halk anlatı geleneğinin öğelerinden yararlanır. Öykücülüğünün bu evresinde belirgin olan '**masal teml**'yle, ülkenin günlük siyasal olaylarını, toplumsal bozuklukları eleştirel bir yaklaşımla etkileyici bir biçimde yansıtır.

Öykülerinde 'soyutlama ve genelleme'ye yönelişinin uzantısı olan olgunluk dönemi, öykücülüğünün dördüncü evresini oluşturur. Bir yanda halk hikayeciliğinin, özellikle meddah geleneğinin anlatım olanaklarından yararlanırken öte yandan da vardığı bileşimle, çağdaş anlamda bir gülmece öyküsü anlatım tekniği geliştirir. Bu bileşim, onu çağdaşları arasında bu türün etkileyici, öncü bir kişisi durumuna getirir. Büyük Grev (1978), onun bu döneminin yetkin örneklerini içerir.

Aziz Nesin, yapıtlarında, çizdiği toplumsal topografyadaki insan-toplum gerçekliğini birçok boyutuyla yansıtır. Onun buradaki toplumsal gerçekçi yönelimi, ülkenin toplumsal değişim, gelişim süreçlerini ve bu değişim içindeki insanın konumunu saptamaya yöneliktir. Toplumsal yapıdaki aksaklıkları, bunların güncel yaşamlara yansısını; bu bağlamda, insanların birtakım özelliklerini humour yüklü bir anlatımla yansıtarak, bireyin, toplumun topoğrafyasını çıkarır adeta.

Toplumun her kesiminden, her yöresinden insanı; yaşanan düzenin olumsuzlukları, çelişkileri, bozukluklarıyla yansıtır. Küçük insanların ezilmişliklerini, toplumsal dengesizlikler içinde oradan oraya sürülmüşlüklerini, haksızlıklara uğratılmışlıklarının dramını trajikomik yanlarıyla sergileyerek, insan-toplum gerçekliğinde (çatışmasında) düzenin eleştirisini yapar. Nesin, bu gerçekliklere yönelirken; eleştirel tavrını, bakış açısını hep şu eksen de tutmuştur:

İnsan, daha iyi bir yaşam sürmeli, daha özgür yaşayabilmelidir. Onun eleştirileri salt toplumsal düzenin bozuk yanlarına yönelik değildir. Kişilerin olumsuzluklarını, yanlışlıklarını, eksikliklerini de göstererek uyarıcı, etkileyici ve yönlendirici bir çaba güder.

Aziz Nesin'in, yapıtlarında, toplumsal gerçeklikleri yansıtmada yergisel gülmeceye başvurması, onun sanatının etkileyici yanını oluşturmak-tadır. Nesin, bunu '**gülerken düşündürme**' ereğiyle bütünleştirir. Bu onun öykü roman ve oyunlarının çıkış nirengini oluşturan belirgin bir öğedir.

Nesin, çoğunlukla halktan kişileri konu edinir. Olaydır ön planda olan. Kişiler, onların gerçeklikleri, bu övgüye uygun biçimde verilir. Buradan hareketle kurar öyküsünü. Bu anlamda, yapıtlarında konu, kişi, tema zenginliği vardır. Bunlarla birlikte etkileyici bir dil evreni de kurmuştur. Özellikle öykülerinde yer yer halkın konuştuğu dile başvurması, toplumun değişik kesimlerinden anlattığı insanların dünyalarıyla gelen bir özellik taşır. Kullandığı bu dil, gerçekliklerini yansıttığı kişilerin dünyasını, psikolojik yapısını sergileyen önemli bir öğedir.

Romanlarının başlıca temasını yine toplumun aksak yanları, halkın güncel yaşamdaki süregenleşen, bir debdebe içinde yaşanan çelişkiler oluşturur. Geniş bir kesimin panoramasını bu odakta çizer. Toplumsal yergi, gülmece romancılığının başat öğesidir. Yansıttığı gerçeklikleri sergilerken belirgin tipler çizer. Romanındaki tezi bu doğrultuda 'tip'in kişiliğiyle sergiler.

Gol Kralı (1955), Zübük (1967), Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz (1977) gülmece yazınımızın başarılı roman örnekleridir. İdam cezasının

insan haklarına aykırı bir uygulama olduğunu hicveden Surname (1976) ise konu ve anlatım biçimi bakımından romancılığımızda önemli bir yere sahiptir. Nesin, Batı romanı ile Osmanlı anlatı geleneğinden yararlanarak vardığı bileşimle, çağdaş Türk romanına yeni bir açılım getirebilmiştir. Bu anlamda Sûrnâme, Nesin'in başyapıtlarından biri sayılmalıdır.

Yazınsal ve düşünsel eylem insanı olan Aziz Nesin, bu yoğun yazın çabasını pekiştirici kılan her türde ürünler vermiş, düşüncelerini bu yapıtları aracılığıyla yığınlara ulaştırabilmiştir. Öykü ve romanlarının yanı sıra tiyatro oyunları ile de bu bağı etkin biçimde kurmuştur.

Onun yazınsal kimliğini yarınlara ulaştıracak olan **"gölmece yazınının çağdaş öncüsü, ustası"** tanımını daha çok benimsememiz gerekecek.

Aziz Nesin'in çağının tanığı, çağının sorumluluğunu taşıyan aydın-sanatçı kimliğinin izleri, etkileri ise; her dem yazın, düşün, kültür coğrafyamızda bir meşale gibi ışıyacak; iklimden iklime, kuşaktan kuşağa geçecektir. .

CUMHURİYET, 20.7.1995 ,

Aziz'le Müzik'li Bir Anı

SELMİ ANDAK

Aziz Nesin asla unutulamaz... O'nun için ne yazılsa, ne söylense Aziz Nesin'in gerçek değerini yansıtmak yönünde eksik kalınır. O, olağanüstü ve ölümsüz bir İNSAN'dı... Türkiye'de şimdi Aziz Nesin'in kaybindan sonra, O'nun için daha fazla yazılıyor, konuşuluyor.

Hatta O'nun yaşadığı ve düşünceleri için uğraş verdiği zaman içinde Aziz Nesin'i yerenler, onun görüş ve davranışlarını ihanet bile sayanlar, şimdi O'nu övüyorlar; usta bir yazar ve olağanüstü bir kişiliğin ölümünden sonra, O'nun değerini bilir görünmek ve övmek doğaldır.

Ancak, gerçekleri görebilen, sabit fikirli olmayan, gönlünde sevgi, barış, özgürlük ve dostluk duyguları taşıyan; sağduyulu aydın ve halkını sever herkesin Aziz Nesin'i unutmadan, O'nun yazılarını tekrar okuyarak, oyunlarını izleyerek gerçek değer yargı ve yorumuna varması ola-nağı vardır.

Ben bu köşemde, Aziz Nesin için birçokları gibi bir yazı yazmış olmak, bu kervana katılıp kendimi göstermek için, sözcükler dizmek istemedim. Sadece, O'nunla uzun yıllar önce bir sahne ve müzik olayını birlikte paylaşmış olmanın ve Aziz Nesin'in bir oyununu uyum sağlayacak biçimde bestelemiş olmamın ve birlikte, onun yöntemiyle çalışmış olmanın erişilmez duygusunu tekrar yaşayarak bu Anı'yı belirtmek istedim.

Konu şu : 1970'li yıllardayız. Üner İlsever yönetimindeki Kadıköy İl Tiyatrosu, Aziz Nesin'den Karagöz'ün Kaptanlığı adıyla yazılmış bir oyunu oynamak istiyor. Bu oyunu Aziz Nesin seve seve veriyor ve oyun Barbaros'un Torunu adıyla aynı tiyatrodaki "müzikli - şarkılı-danslı komedi" türünde oynanmaya başlıyor.

İşte bu oyunun müziklerini, Aziz Nesin'in üstün sezişteki müzik anlayışı ve sıkı disiplini altında, onun tüm önerilerini dinleyerek bestelemiş ve oyun çok tutulduğu için ayrıca sevinmiştim. Yönetimi Üner İlsever, dekorları Sadi İzer, kostümleri Sezer Sezin ve dansları Ömer Sezer üstlenmişlerdi.

Rolleri Üner İlsever, Turgut Savaş, Sezer Sezin, Semra Savaş,

Sevin Oral, Hüseyin Kutman, Güner Ümit, Şahin Tek, Kemal Asıliskender, Yıldır Çelikdelen oynamışlardı. Sonra 1976'da aynı oyun **Şehir Tiyatroları** Harbiye Bölümünde Rauf Altıntak'ın yönetiminde **Demokrasi Gemisi** adıyla oynanmıştı. Rollerı Rauf Altıntak, Erhan Abir, Bilge Zobu, Turgut Arseven, Tanju Tuncel, Renan Fosforoğlu, Gül Akelli, Nazif Şen ve diğer değerli sanatçılar oynamışlardı. Bu oyunların çalışmalarında besteci olarak, Aziz Nesin'le birlikte olmanın mutluluğunu unutamam...

CUMHURİYET, 5.8.1995

GÖRÜŞ

Aziz Nesin'in Ölümü

MELİH CEVDET ANDAY

Perşembe sabahı erken erken telefon çaldı. Köydeki komşumuz **Leyla Uğurlu**, üzüntü içinde, **Aziz Nesin**'in öldüğü haberini veriyordu.

Sarsıldım, dahası var, inanmadım.

Gerçekte hiçbir ölüme inanılmaz; ama ölen Aziz Nesin ise, hiç inanılmaz. Yaşarken ölümsüzlüğünü ortaya koymuştu o, ölmeyecekmiş gibi yaşadı. Başka nasıl yaşanır-ki!

Yaşıttık. İki yıl önce (demek biz 78 yaşında iken), Edebiyatçılar Derneği'nin çağrılısı olarak Ankara'da buluştuğumuz akşam, bizlere armağanlar verileceğini görünce, Aziz'in kulağına eğilmiş,

- Yaşlandığımız için bize armağan verecekler, demiştim.

Aziz Nesin, kızgınlığa benzer bir şaşkınlık içinde,

- Ne yaşlanması, dedi. Daha bunun sekseni var, doksanı var. Dur bakalım!

"Yüzü var" dememişti aziz dostum.

Ama doksanı da bulamadı.

Kalbinden hasta olduğunu biliyorduk, biliyorduk da öleceği aklımızdan geçmiyordu; çünkü Aziz Nesin, savaşımla ile gür üretimi ile adını yaşamın ta yüreğine kazımişti.

Aziz Nesin, savaşımla ve hamarat yazarlığı ile hep anılacaktır.

Aziz Nesin'in yaşamı, haksızlıklara uğramakla geçti, diyebilirim. Hangi özgür ruhlu, üretken, yürekli insan haksızlığa uğaramamıştır ki! Sanki toplum, onu aşan, sıradanlığı bozan, doğruluk uğruna başkaldıran üyesini yok etmek istiyordu. İşte Aziz Nesin, bu yok edilme tehdidi altında yürüttü savaşımlarını. Sivri gelmişti çünkü. Rahata düşkünlük, sıradanlık, tembellik, sivri olana katlanamaz.

Aziz Nesin, yaşamı boyunca uğradığı haksızlıkların en büyüğü, en inanılmazı ile Sivas olayında karşılaştı: Otuz yedi aydının yakılmasını azgın kalabalıkla birlikte seyreden, seyretmekle yetinen devlet, sonunda bula bula, suçlu olarak Aziz Nesin'i ortaya koydu.

Ne imiş, halk Aziz Nesin'in tahriki sonucu ayaklanmış!

İnsanın aklı almıyor.

Bu mantık yürürlükte olduğu süreç, o yerde hukuk, adalet, insan hakları kavramlarından söz edilemez.

Demek bir yurttaşımız, Tanrı'ya, dine inanmadığını söylese, yobaz her istediğini yapmakta özgür olacaktır.

Adaletin toplum saygısı buysa, artık orada toplum yok demektir, din adına vahşileştirilmiş kalabalığa toplu kıyım hakkı tanınmış demektir.

Oysa Sivas olayında tahrikçi düpedüz yobazdı.

Aziz Nesin, bu apaçık gerçeği anlatamamanın yürek yangınından öldü.

Sevgili Aziz, daha doksan var, yüz var, yüzyıllar var; bu dünya **Mol-la Kasım'lara, Hızır Paşa'lara** kalmaz. Sana kalacaktır.

CUMHURİYET, 11.7.1995

GÜNDÜZ GÖZÜYLE

Tapmadan Sevmek- Aşağılamadan Eleştirmek...

ERDAL ATABEK

Yeşil türbelerin sessiz huzuruyla kahraman anıtlarının coşkusuyla birlikte yaşamayı becerememiş bir toplumda Aziz Nesin'in mezarıyla ilgili vasiyeti bir 'son söz' gibidir. Üzerinde çok düşünülmesi gereken bir 'son söz'.

Nereye gömüldüğü belli olmayacaktır. Başında törenler yapılmayacaktır. Kimilerinin 'söylenmesi gerekeni söylediği', kimisinin içtenlikle söyleyeceği sözleri de belki birbirine zoraki bir karışma olmaması için istememiştir. Sevmekle tapınmayı birbirine karıştıran bir toplumda yaşadığını bilmekten gelen bir tepkiyle mi bunu yapmıştır? Yoksa bir 'kutsal ölü' olmayı mı reddetmiştir? Kendisinin ölümle birlikte anılmasını mı istememiştir? Bunu, hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Bütün hayatını 'başkaldırı' olarak yaşamış bir insanın ölümünden sonra olacakları bilmekten kaynaklanan başka bir başkaldırı örneğini gördük. tören istemedi, mezar istemedi, nutuk istemedi, ölüm ilanı istemedi. Bu davranışında, "Benimle uğraşmayın, gidin yapmanız gereken işlerle uğraşın" diyen bir tavır görmüyor musunuz?

Azgelişmiş, durağan bir kültürü inatla koruyan bir toplumda yaşayan gelişmiş, dinamik bir kültürün bütün temsilcileri gibi hayatı boyunca hırpalandı. Anlaşılmak istenmedi, kabul edilmek istenmedi, dinlenmek istenmedi. O da anlaşılmaktan vazgeçti, inatla anlatmayı sürdürdü. Kabul edilmek istemedi, o da kabul etmediğini inatla gösterdi. Dinlemek isteyen herkese duymak istediklerini değil, söylemek istediklerini söyledi. Bütün bunları, bu toplumu sevebilmek için yaptığını düşünüyorum. Bu toplumu sevebilmek için sevilmekten vazgeçti. Kimi zaman böyle yapmaktan başka çare yoktur da ondan.

İslama karşı değildi. Hiçbir dine, hiçbir inanca karşı değildi. Karşı olduğu şey din adına yapılan zorbalıktı, din adına yapılan softalıktı. Karşı olduğu şey bağnazlıktı, fanatizmdi. Bu da anlaşılmadı. İslam kesimi onu reddetti. Belki de onu reddeden kesime İslam kesimi değil, İslamın fanatik kesimi demek daha doğrudur. İslam dininin -benim bildiğim- hoşgörüsünü, olgunluğunu, kimsenin içindeki gerçeğin bilinemeyeceği öğretisini bu olayda görmek isterdim. Ama Aziz Nesin'in mezar yerinin

bile belli olmamasını istemesi yanında görkemli mezar taşları, görkemli türbeler İslam inancına sahip olanlar için de düşündürücü değil midir? Hiçbir zaman hiçbir inanca saldırmamış, sadece kendisinin inanmadığını söylemiş bir insana reva görülen saldırılar yeterince öğretici değil midir?

Bu toplumda lider olmayı değil, turnusol kâğıdı olmayı seçti. Hırçınlığı, sivri dilliği, inadı, direnci bu seçimindendir. Lider, uzlaşmak, çevresiyle birlikte yürümek zorundadır. Turnusol kâğıdı ise uzlaşmazlığı temsil eder. O, asitle bazı kesin biçimde ayırırken ayırım noktalarını vurgulamakla yükümlüdür. Ama her şeyin üstünü örterek yaşamaya alışmış 'pragmatik' bir toplumda turnusol kâğıdı görevini üstlenmiş kişilikler, taşınması zor duruma gelir. Aziz Nesin de hayatının son döneminde düşündüren mizahını aşmış, 'zorlayıcı' bir davranışı benimsemişti. Toplumu '**karar vermeye zorluyordu**'. Gördüğü büyük ilginin de büyük tepkinin de asıl nedeni budur.

En çok tartışılan sözü "**Türk halkının yüzde altmışı aptaldır**" olmuştur. Bir süre bu sözünü ne demek istediğini anlattı. Anlaşılmadığını görünce de bundan vazgeçerek sözünü bir belge olarak yineledi. Elbette Türk halkı da başka bir halk da aptal değildir. Halkın davranışı aptallığından değil, susmanın, katılmamanın yararını görmesindendir. Aziz Nesin de bunu çok iyi biliyordu, ama bu sözle insanları düşündürmek, karşı çıkmalarını sağlamak istiyordu.

'Tapmadan sevmek - aşağılamadan eleştirmek' gelişmiş bir kültürün davranışlarıdır. Biz bu kültürün henüz çok uzağında olduğumuz için daha bir süre sevdiklerimize tapmak isteyeceğiz, eleştiriyi aşağılamayı birbirine karıştıracacağız. Ama bugün görevimiz Aziz Nesin'i daha çok anlamaktır.

Tapmadan sevmeyi, aşağılamadan eleştirmeyi öğrendiğimiz zaman Aziz Nesin daha huzurla aramızda olacaktır.

CUMHURİYET, 10.7.1995

BİZ BİZE

Çağdaş Bir "Aziz"!..

ERENDİZ ATASÜ

Gülmecenin dahi ustası öldü... Aziz Nesin, yüzyıllardır Türk halkının zihninde ve Türk dilinde bir alt akıntı gibi sürerli eleştirel gülmecenin (mizahın) acılı pınarından içmişti.

Nasreddin Hoca'nın torunu...

O, halkının en soylu yanlarının -adalet duygusunun, bozkır canlıları- na özgü vazgeçmeyen mücadele gücünün- ete kemiğe bürünmüş simgesi-ydi. Belki de o nedenle, bir yandan ülkesinin ve ulusunun onurunu dünyaya karşı titizlikle korurken Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin- ulusun ne yazık ki büyük bölümünün tepkisizliğiyle katıldığı- kimi yanılgılarına, o şaşmaz adalet duygusuyla hep karşı durdu!

Yaşlılık yıllarını 12 Eylül ve sonrası baskılarına karşı, insan haklarına, demokrasiye, vicdan özgürlüğüne ve eleştirel akla adanmış bir türk gibi yükseltti. O, gerçekten bir azizdi!

Tarihteki "aziz"ler, kurumlaşmış inanç sistemlerini ve uzantıları çıkar ilişkilerini, vazgeçmedikleri taze inançlarıyla çatlattıkları için iftiralara uğradılar, işkence gördüler, yakıldılar, öldürüldüler! Kişinin içine doğduğu, hava gibi soluduğu, kimi kez baskılarından ürktüğü inanç sistemini benimsemesi yadırganacak bir şey değildir, kuşkusuz pek insanca bir tutumdur; ama "**vicdan özgürlüğünün**" bir belirtisi midir? Hayır!.. Kişinin bu sistemi sorgulayabilmesi, eleştirebilmesi ve kimi kez reddedebilmesidir "**vicdan özgürlüğü**!" İnançları ve inananları incitici tek söz söylemedi Aziz Nesin; yalnızca bireyin kişisel yaşantısına, iç dünyasına ait bir olguyu, inanmama özgürlüğünü savundu! Acılı ve acımasız ülkemizde onu yakmaya kalktık! Ve o, ülkesini ve yurttaşlarını yine de sevebildi!

Aziz Nesin tarihteki azizlerin yazgısını sonuna dek paylaşmadı!

O, doğru bildiğince yaşadı, öyle öldü ve öyle gömüldü! Onun ölümü -şu anda fark edebilirsek de edemesek de- 21. yüzyılın öngününde (arifesinde), yurdumun kıraç toprağında -bir bozkır çiçeği gibi- açmak için direnen özgürlük mücadelesinin zaferidir!

Büyük insanlar öldüğünde bir "**boşluk**" yaşanır. Sevenlerin kederli telaşı, sevmeyenlerin acımasız sevinci yankılanır boşlukta. Tarihin ölçütünde, yalnızca bir "**an**" sürer boşluk. Çünkü "**büyük insan**" ölünce, halkının toprağına bereketli yağmur gibi düşer. Ve toprak yeşerir!..

CUMHURİYET, 19.7.1995

ARADA BİR

Aziz Nesin öldü.

Haberi ilk duyduğum anda inanamadım. Sanki Aziz Nesin hiç ölmeyecekmış gibi geliyordu. Ama 80 yaşındaydı. Ve bu seksen yıl, çok çileli geçen bir seksen yılı.

Hem bir edebiyat ustasını, hem de bir düşün adamını yitirdik. Türkiye'nin gelecek kuşaklarının Aziz Nesin'den öğrenebileceği çok şey vardı. Hele "**Böyle Gelmiş Böyle Götmez**"in, yani anılarının yarım kalması, gerçekten çok büyük bir kayıp. O anılardan çıkartabileceğimiz çok ders vardı. Tek umudum, bunun notlarının bir yerlere saklanmış olması.

Yazdıklarından çıkardığım kadarıyla Aziz Nesin, su katılmamış bir yurtseverdi. Toplumuna karşı kendini bu kadar "**borçlu**" ve "**sorumlu**" sayan ve tüm yaşamını bu anlayış çerçevesinde düzenleyen ikinci bir insan tanımıyorum.

Yapısından gelen çok ilginç özellikleri vardı. Olayların üzerine gitmeyi severdi. İnsanlara büyük bir sevgi duyar, fakat o insanların akılsız tutum ve davranışları karşısında isyan ederdi. Ve her türlü duygusunu, kimi zaman abartılmış bir biçimde dile getirirdi. Ve bu nedenle kimi çevrelerde, olduğundan çok farklı tanındı ve değerlendirildi.

Kendi anlayışı çerçevesinde son derece tutarlı ve akıl almaz bir biçimde cesurdu.

Her ölüm, bir dizi şeyi yarım bıraktırır. Ama Aziz Nesin'in ölümünün yarım bıraktığı şeyler, gerçekten tamamlanması çok güç şeyler.

Fakat Aziz Nesin'in yapısındaki insanlar hep "**yaşarlar**." Yazdıklarıyla, söyledikleriyle ve yaşadıklarıyla "**yaşarlar...**"

Ama her şey bir yana, Aziz Nesin öldü (mü?)

CUMHURİYET, 7.7.1995

ARAYIŞ

Aziz Nesin'in ölümünün yankıları bitmiyor. Ve sanıyorum uzunca bir süre de bitmeyecek.

Kimileri ne derecede yakın olduklarını "**uydurarak**", hayali anılar düzüyor.

Kimileri neredeyse zil takıp oynayacak. Müthiş seviniyorlar. Aziz Nesin'in ölümünden doğan boşluğun hiç dolmayacağını sanıyorlar. Oysa ki en güzel yanıtı "**Aziz Nesin Vakti**"nın çocukları vermiş. Göğüslerine "**Ben Aziz Nesin**" yazarak çıkmışlar insan içine. Elbette göğse yazılmakla Aziz Nesin olunmuyor. Ama aralarından birkaçının Aziz Nesin'in boşluğunu biraz olsun dolduracağına inanıyorum.

Bu arada bir zamanlar "**Ey Nesin-Sen nesin?**" diyerek Aziz Nesin'i yuhalayan kimi eski (sözde) solcular arasında tanıdığım kimi isimler "**timsah gözyaşları**" döküyorlar. Aziz Nesin'in ne kadar büyük bir insan olduğunu ve kendilerinin ona ne kadar yakın olduğunu anlatıyorlar...

Ama tüm bunlar arasında bir grup var ki; bunların utanmazlık ve yüzsüzlükleri her türlü ölçünün dışında ve üzerinde. Bu grup; "**Özal'cılar**", yani kendilerine "**2. Cumhuriyetçi**" sıfatını layık görenlerin bir bölümü.

Hele bunlardan biri, geçen haftaki bir yazısını "**Bizden**"di.. diye bitiriyor. İnsaf yahu... Vallahi pes...

Adını vermek istemediğim bu köşe yazarı sürekli zigzaglar çizen bir yaşam çizgisine sahip. Filistin Kurtuluş Örgütü kampında gerilla eğitimiyle başlayıp, Humeynici olan ve sonunda Özal'ın (kendi deyimi ile) "**En yürekten savunucusu**" olan bir insan Aziz Nesin için nasıl, "**Bizden**" diyebilir? Bu kadar mı boş sanıyorlar meydanı, bu kadar mı unutkan sanıyorlar insanları?..

Bu yazar, Sivas olaylarında Aziz Nesin'i "**provokatör**" olarak görmüş ve söylemediğini bırakmamıştı. Aziz Nesin'i suçlayan "**koro**"nun gönüllü bir üyesi olmuştu. Şimdi Aziz Nesin'i böylesine sahiplenmek istemesinin insafla bağdaşır bir yanı var mı?

Aydınlar dilekçesini, askeri rejimin zor zamanı geçtikten sonra, yapılan "**ucuz**" bir kahramanlık olarak değerlendiren bu yazar "**sürü adamı olmadığını**" iddia ederek bu dilekçeye imza da koymadığını "**iftiharla**" belirttikten sonra, nasıl oluyor da Aziz Nesin "**Bizdendi**" diyebiliyor? Anlamak mümkün değil...

Sürü adamı olmadığını iddia eden bu kişi, tek başına nasıl bir mücadele yürütmüştü acaba? Generallerin **"has adamı"** Özal'ın gölgesine sığınarak mı mücadele yürütmüştü? Yoksa yakın tarihimizin(bence) en tutucu ve antidemokrati olan Özal'ı **"devrimci"** diye yutturmak isteyecek mi?.. Ama dilin kemiği yok, kalemin freni yok. **Nasrettin Hoca'nın** göle maya çalması gibi, bunlar da aramızdan ayrılan birilerini kendilerine maletmeye çalışıyorlar işte...

Benzer bir durum rahmetli hocam **İdris Küçükömer** için de söz konusu. 1960'ların sonlarında yayımlayıp bir daha ikinci baskısını **"yapamadığı"** bir kitabındaki bir analizi alıp, **"İttihatçıları ve CHP'lileri sağcı - Hürriyet ve İtilafçıları ve DP'lileri solcu"** gösteren tabloyu doladılar kalemlerine.

Oysa ki hoca yaşadığı sürece bu analizi sonuçlandırmamıştı ve hiç kuşkusuz kendini **"solcu"** olarak değerlendirmesine karşın, gidip SHP'ye kaydolmuş ve orada siyaset yapmıştı. Emekli olduktan sonra SHP'ye girerek Adalar ilçesinde siyaset yapan bir insan, nasıl olur da CHP çizgisini **"halka karşı ve sağcı"** olarak değerlendirir? Bu meseleyi fazla irdelemek istemiyorum. Zira çok saygı duyduğum ailesini rencide etmek, hocayı **"polemik malzemesi"** yapmak istemiyorum. Ama Allah, akli sırf bunlara mı vermiş acaba?..

Aziz-Nesin'in çalışma odasındaki dev Atatürk posterini gördükten sonra **"Aziz Nesin bizdendi"** demek için insanda surat olması gerekir. Fakat kitle iletişim araçlarının kimi köşelerini öyle bir **"taife"** işgal etti ki; ne söyleseniz boşuna...

Ama ne yazarlarsa yazsınlar, ne söylerlerse söylesinler. Güneş balçıkla sıvanmıyor, mızrak çuvala sığmıyor. Belli bir şaşkınlık döneminde prim yapan kimi arayışlar, o şaşkınlık dönemi geçtikten sonra **"şap gibisi"** açığa kalıyor.

Fakat belli de olmaz. Bu adamlar zigzaglara öylesine alışkınlar ki; yarın bizden çok Atatürkçü de kesilebilirler ve Atatürk'ü bize karşı savunmaya başlayabilirler. Adamda utanma kalmayınca her şeyi yapabiliyor.

CUMHURİYET, 15.7.1995
ARAYIŞ

Günlük yazımı yazarken, ertesi gün, çok değer verdiğim birkaç kişinin mutlaka okuyacağını düşünürüm.

Sanki, sabah ilk işleri Cumhuriyet'i alıp, yazımı okumak olacak.

Biraz ileri gittiğimi düşünürsem, onlardan biri karşımdaymış gibi utanırm, dudaklarımı ısırırm.

Bana özgü birkaç şey yaratabildimse, gülümserim; içimden, "**Produced by Mustafa Balbay**" derim. Sevincimle biraz alay eder, yazıya devam ederim.

Ertesi gün, ben de yazımı bir başkasıymış gibi okurum. Bazen yazı bir bütün olarak hoşuma gider, çay bardağını yanaklarımda yuvarlarım. Ama çoğunlukla eksikler bulurum, üzülürüm, "**Şimdi dün olsa, yazıyı yeniden yazsam**" derim.

Bu duygu çabuk geçer. Dün bitti, yarın var.

Yine, ertesi gün, "**yazımı okuyacağını**" düşündüklerim, içimdeki yerlerini alır, yarın başlar...

Onlardan biri **Aziz Nesin**'dir.

Biri Edebiyatçılar Demeği'nin bir etkinliğinde, diğeri de Kitap Fuarı'nda olmak üzere iki kez elini sıktım. Bire bir tanışma fırsatım olmadı.

Ama hep yazılarıma müdahale eder:

- Çocuğum sen yazılarına mizah katmak istiyorsun. Bu esprilerin bir kısmı ortaokuldan mı aklında kaldı? Hele o uyakların bazıları... annen seni büyütürken daha güzelini söylemiştir.

- Şimdi bunu gülsünler diye mi yazdın? O zaman, yazının başına birkaç uyarı levhası koysaydın, "**Dikkat 8 saat sonra gülünecek...**", "**Dikkat, espri şeridi, üç satır...**" Haaa... Bazılarını çok beğenmiş görünüyorsun. Neredeyse, "**Hızlı okuyunuz, gülme krizi tehlikesi**" diyeceksin, haaa...

Gerçi başkentte olup bitenleri aynen yansıtmak bile insanları güldürmeye yeter ama, ben yine de, "**Bugün yazının mizah sosu fazla olsun**" dediğim andan itibaren el frenini çekerim:

"**Bu biraz fazla oldu. Ağır, hafiflet...**"

"Bu tamam gibi ama, cuk oturmadı. Yazıyı bitir, buraya tekrar dön..."

Ama asıl beni telaşlandıran, yazıyı ertesi gün Aziz Nesin'in okuyacağını düşünmek...

Şimdi yok...mu?

6 temmuzdan beri, başka bir duygu içindeyim. Dediğim gibi, Aziz Nesin'le hiç, **"Efendim, ben şuyum"** diye tanışmadım. Hayranlarından biri olarak elini sıktım. Ama... Ama ben 6 temmuzda Aziz Nesin'le tanıştım. Üç günür, kendimle mücadele içindeyim. Aziz Nesin'le bu **"gizli ilişkimi"** yazmalı mıyım yazmamalı mıyım? Sonunda yazmak kazandı. Yine de içim rahat değil. Bu, bir konservatuvar öğrencisinin **Mozart**'la ilgili yazı yazması gibi bir şeye benziyor.

Yazıyı, olabildiğince, **"Aziz Nesin kl..."** vari bir yaklaşımla değil, sadece gizli ilişkimle sınırlı tutmaya çalışacağım.

Beni, servi ağacı gibi doğruluğu, bir anda milyonlarca yumurta bırakan bir balık gibi üretkenliği çekmişti.

"Dehanın dörtte üçü alinteridir." Aziz Nesin'in hiç hazıra konmadan tümüyle alinterine dayalı yaşamı, bireyselliğin, köşe dönücülüğün her yanı sardığı günümüzde, başlı başına bir değer.

İnsanın her zaman aklının izinden yürümeye gücü yetmez. Ama O bunu başardı. Aklının izinden şaşmadı. Yol güzergahında ateş de olsa, kurşun da olsa...

Bir rastlantı... Dört temmuz sabahıydı. Aliğa Emek Şenlikleri'nden dönerken, **Nüvit Osmay**'ın dünya düşünürlerinden derleyip Türkçemize kazandırdığı, **"Düşünce Atlası"**nı okuyordum. **Hugh Walpole**'ün bir sözüne takıldım:

"Dünya düşünenler için bir komedi, hissedenerler için bir trajedidir."

Bu söz bir Bulgar gülmece ustasının deyişini anımsattı:

"Mizah, dünyayı gülünç olmaktan kurtarır..."

Ve aklıma doğal olarak Aziz Nesin geldi.

Gülerek düşünen adam... Belki, Aziz Nesin'e yakışan onlarca sözden biri olabilir...

Aziz Nesin'in, kitaptan konuşmaya düşünceden eyleme sürekli üretmesinde, kendimden de bir şey bulurum.

Dostlarım bana sorar:

- Her gün yazı yazmak zor değil mi?

Yarı şaka, yarı ciddi bir şeyler söylerim. Geçen gün, keyfimin çok yerinde olduğu bir anda böyle bir soru geldi. Önce sesimi kontrol ettim, o ünlü Azeri türküsünün sözlerini değiştirerek söylemeye başladım:

- Narsisizimin doruklarından, size selam getirmişem...

Arkadaşım söyleyeceklerimi sezdi, kulaklarını kapattı. Ben devam ettim:

- Bu, güneş kuramıdır. Güneş, **"Bu sabah da doğmayayım, keyfim pek yerinde değil"** diyor mu? Ya da tembellik edip, "Bugün de öğleden sonra doğayım" diyor mu?..

Bu kuramın devamını sonra anlatırım.

Aziz Nesin, her şey, ama her şey bir yana, bize üretmeyi, ayakta durmayı ve inat etmeyi öğretti. Bu değerlerin ölmediğini, ölmeyeceğini öğretti. O'na saldıranlar, yan gözle bakanlar da biraz bu değerlerin öldüğünü kendisine inandırmış olanlar. **"Gemiye terk eden fareler, geminin su yüzünde kalmasını hazmedemezler"**... O, **"gerçek"** ve **"sosyalizm"** gemisini hiç terk etmedi...

O'nun yarattığı bu kaynaktan daha çok Aziz Nesin'ler çıkacak. Var mısınız?

Nesine...

Ben altı temmuzda Aziz Nesin'le yüz yüze de tanıştım. Ardından birkaç defa da buluştuk..

Nerede mi?

CUMHURİYET, 9.7.1995

GÜNDEM

Olgun Bir Siyaset Kültürü İçin

ENİS BATUR

1960'lardan başlayarak, "solcu" teriminin kullanımı, siyasal yaşamımızda olduğu kadar kültürel yaşamımızda da ciddi bir bulanıklık yaratmıştı: Sağcı kesime göre Aybar da solcuydu, Ecevit, Çayan, Doğan Avcioğlu, İsmail Cem, İbrahim Kaypakkaya da. Komünist, sosyalist, sosyal demokrat gibi evrensel düzlemde açıkça tanımlanmış kavramlar bile belirsizleştirdi kamuoyunda; ortanın solu, merkez sol, demokratik sol, liberal sol türü tamlamalar da belirsizliğin azalmasına yol açmadı ne yazık ki. Bütün bunlarda solun akla sığmayacak ölçüde bölünmüş olmasının payı sanıyorum az değildi. Ayrımlar önemlidir şüphesiz, gene de ana eğilimleri daha önemli saymak gerekir. Sol gitgide zayıfladı son dönem içinde. Buna, biraz, her sosyal perspektifi olan anlayış tek bir kelimeyle yaftalamaya kalkışan sağ yol açıtıysa, biraz da, en küçük görüş ayrılığını ayrı bir fraksiyon kurmak için gerekçe sayan sol yol açtı galiba.

Aynı tablo, şimdi de İslamcı kesimde tekrarlanıyor. Solun pek çok temsilcisinin gözünde, inanan herkes İslamcı sanılıyor. Müslüman, dindar, İslamcı, şeriatçı, sofu arasındaki farkları sorgulamaya, hesaba katmaya yeterince kalkışmıyoruz. Gene de, Müslümanlığı türdeş bir tanımda sınırlamaya asıl çalışanlar İslamcılar. Bu gidiş onları da binbir fraksiyonun eşliğine taşıyacaktı.

Solcuların tanımlanmasını da, kendilerini tanımlamalarını da güçleştiren yasal çerçevelerin şimdide İslami kesim için can alıcı bir engel oluşturduğu düşünülebilir mi? Kendi payıma, böyle bir gerekçe göremiyorum ben: Söyleyemedikleri bir şeyi kaldı mı hala? Ola ki, yeterince ve dilediklerince açık dile gelmek konusunda ürkek kalmalarına neden olan kimi korkuları vardır. Ecele faydası yoktur korkunun. Düşünce ve ifade özgürlüğünü elde etmek için herkesin ödemesi gereken bedeller vardır.

Asıl düğüm, İslam adına tek, blok bir gerçeklik zemini, tek bir seçenek, tekelci bir siyaset gösterme telaşından doğmakta değil midir?

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar, Batı uygarlığı ile aynı eksende buluşmakta herhangi bir sakınca görmemektedirler.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar, Batı dünyasının dışında, Ortadoğu ekseninde bir siyasal duruşun doğruluğuna inanmaktadırlar.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar, gerçek demokrasi ile inanç dünyaları arasında herhangi bir çelişki görmemektedirler.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar, demokrasinin İslam ile çeliştiğini, insan haklarının hak dini ile uyuşmadığını düşünüyorlar.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar, laikliğin inanç ve ibadet özgürlüğünü kısıtlamadığı görüşündeler.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar, laikliğin din düşmanlığını körüklediği kanısındalar.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar en önemli ortak bileşkenlerinin Müslümanlık, bazıları Türklük, bazıları insanlık olduğunu düşünüyorlar.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar liberal sağ, bazıları sosyal demokrat, bazıları şeriatçı, bazıları demokratik sol, bazıları milliyetçi, bazıları sosyalist eğilimler taşıyorlar; siyasal yelpazede.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar, kadınların Avrupa'daki gibi, bazıları İran'daki gibi, bazıları Pakistan'daki gibi, bazıları Amerika'daki, bazıları da Türkiye'deki gibi yaşamalarını istiyor.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar çocuklarını Anadolu liselerinde, bazıları imam-hatip liselerinde, bazıları kolejlerde okutmak istiyor.

Türkiye'de yaşayan bazı Müslümanlar **Aziz Nesin**'den övgüyle, bazıları eleştirel bir mesafeye, bazıları nefret ve kinle söz ediyor. Bazıları söz etmemeyi yeğliyorlar: Öfkeleri suskuyla örtünüyor.

Türkiye'de solun paramparça olması doğal bir sonuç değildi. Bu, yalnızca solun kan kaybetmesine yol açmakla kalmamış, ülkenin siyasal dinamiğinin sarsılmasına da yol açmıştır. Öte yandan, solun tek bir odakta toplanması beklenemezdi: Türkiye'nin sağlam bir komünist partisi, sağlam bir sosyalist partisi, sağlam bir sosyal demokrat partisi olseydi daha sağlıklı bir demokratik ortama kavuşulmuş olacağından kimse şüphe duymasın.

Aynı sorun, aynı karmaşa sağda yaşanıyor bugün. Komünizm korkusu solun açık, net, doğurgan biçimde farklılaşmasını nasıl engellediyse, şeriat korkusu da sağın farklılaşmasını kilitliyor. Bir siyasal hareketin kendisini liberal-laik sağ, bir başkasının kendisini Müslüman demokrat, bir başkasının radikal Müslüman olarak olanca açıklığıyla tanımlamasında korkulacak bir şey yoktur. DYP'nin ANAP'tan ayrılması, RP'nin onların içine truva atları ile sızması, küçük sağ partilerin yerlerini belirlemeleri, MHP ile YDH'nin hangi uçları seçtiğinin netleşmesi Türkiye'nin ufkuna olsa olsa berraklık taşır.

Unutmayalım: Siyaset, bir kültürün olgunlaşması eğrisinin dolaysız göstergesidir.

CUMHURİYET, 16.7.1995

KÖŞEBENT

Bir Caz Plağı:

Allah Kahretsin!

MEMET BAYDUR

Arthur Taylor öldü geçenlerde. Geçenlerde dediğim taa şubat ayında. Art Taylor, eski sinema yıldızı, yeteneksiz aktör **Robert Taylor**'ın nesi oluyor diye soran olursa söyleyeyim: Hiçbir şeyi olmuyor. Art Taylor, New Yorklu bir caz davulcusu. Büyük bir müzisyen. **Charlie Parker**'den **John Coltrane**'e kadar bütün devlerle çalmış. Ellili yıllarda **Red Garland** ve **Paul Chambers** ile birlikte birçok trio plağında imzası var. Çok değerli bir dolu caz plağının nabızı, yürek atışı olmuş, alçakgönüllü bir eski okul neferi. 1929'da New York'ta doğmuş, 1995'te aynı kentte ölüyor sessiz sedasız. Son plağını doldurduktan on gün sonra. Neredeyse son dakikasına kadar çalışmış Art Taylor.

Emekliliği olmayan meslekleri düşündüm. Emeğin her çeşidine saygı duyulmalıdır elbet. İşçinin, memurun, bütün emekçilerin bir güvencesi de olmalıdır. Emeklilik dediğimiz sosyal güvence. Peki, ama bazı mesleklerin emekliliği yok işte! Bir fizik profesörü nasıl emekli olabilir? Kafasına saksı düşerse bir, iktidar düşerse iki. Bir şair diyelim nasıl emekli olabilir? Devletin şairi olursa bir, yazdıklarını kimse okumuyorsa iki. Bir müzisyen nasıl emekli olabilir? Akşamları konserde **Mozart**, **Brahms** çalıp sabahları evde **Tarkan**, **Müslüm Gürses** dinliyorsa. Emekliliği kaldırmayan meslekler, çifte kimlikli olmayı da kaldırmazlar.

Art Taylor'ın ölmeden on gün önce davulunu çaldığı plak, bu aralar çıktı piyasaya. Cazın gelmiş geçmiş en büyük ustalarından biri olan organist **Jimmy Smith**'in son plağı. Adı, 'Damn' (Allah kahretsin) bu plağın. Jimmy Smith, Art Taylor'dan bir yaş büyük, 1928 doğumlu. Biri org, diğeri davul çalan bu iki 'yaşlı' usta, yanlarına sekiz müzisyen daha almışlar. Bu sekiz insanın doğum yıllarıysa 1965 ile 1973 arasında değişiyor. Torunları yaşında gençlerle çalışıyorlar.

Jimmy Smith bütün büyükler gibi, yaşı büyüdükçe gençleşen bir sanatçı. Yanına iki gencecik trompetçiyi, **Roy Margrove** ile **Nicholas Payton**'ı alınca azıyor iyice. Trompeti **Wynton Marsalis**'in soğuk, bilgiç ve dar görüşünden kurtarıp **Clifford Brown**, **Lee Morgan**, **Dizzy** gibi ustaların sahasına geri çeken bu genç ustalar, dinleyen ve duyan insanı keyifle gülümseten standartları çalışıyorlar. 'Scrapple from the Apple' bunlardan biri. **Mark Whitfield** gibi Wes Montgomery'den bu yana gelmiş en iyi gitaristlerden birine, **Tim Warfield**, **Abraham Burton**, **Mark**

Turner gibi gencecik saksafon ustaları ekleniyor. Basta **Christian McBride**. Tadına doyum olmayan bir mucize gerçekleşiyor bu plakta. Bu gençler, Smith'in kanatlan altında inanılmaz güzellikte çalışıyorlar müziklerini. **James Brown'dan Horace Silver'a, Dizzy Gillespie'den Bobby Timmons'a, Charlie Parker'den Curtis Fuller'e** kadar birçok devin yapıtı yorumlanmış. Yapıtın en genç insanı 67 yaşındaki Jimmy Smith. Armoniyi, atmosferi, espriyi, lezzeti ve hıznırlığı sağlıyor. O denli sevinçle, keyifle ve hızla çalınmış bir caz plağı ki biter bitmez yeniden dinliyor, dinlemek istiyor insan ve Art Taylor'ın emekli olamayacağına inanıyor.

Müziğin asıl işlevi bu değil midir? İnsanları hayatın sürekliliğine, durdurulmaz olduğuna inandırmak, bunu kanıtlamak değil midir? Klasik müziğin yanı sıra caz da bunu başarıyor günümüzde.

"Doktorlar, elleriyle görebilen insanlardır" diyor bir doktor. **Gabriel Garcia Marquez'in** son romanında. Müzisyenler için de geçerli bir gözlem. Üstelik belki doktorlar için olduğundan da fazla geçerli. Gözü kapalı çalar çalgısını çoğu iyi müzisyen!

Bir caz plağından çıktık, nerelere geldik...

Marquez'in son romanından söz ettim demin. **'Aşk'a ve Diğer Kötülükler Dair'** adında bir roman. İki yüz yıllık bir mezar açılıyor ve yirmi iki metre, on bir santim uzunluğunda kızıl saçlı bir ceset çıkıyor içinden. Genç bir kız. Birkaç sayfa sonra kuşuz maymunlar basıyor şehri, kiliseye saldırıyorlar! Panik. Doktorun atı yüz yaşında kalp krizinden ölüyor. Doktor, atının kutsal topraklara, kilise bahçesine gömülmesini istiyor. Efendiler, köleler, ikisi arasında daralan insanlar ve elbette aşk üstüne bir roman bu. Genç kız sürekli yalan söylüyor romanda. Babası **"Belki şair olacak"** diyor hoşgörülle. Doktor Abrenuncio katılmıyor bu görüşe. Yalanın sanata katkısı olamaz. **"Yazı ne kadar saydam olursa, şiir o kadar görünür"** demekle yetiniyor. Kızın babası atlardan korktuğu kadar tavuklardan da korktuğunu söylediği zaman canı sıkılıyor doktorun. **"İyi bir şey değil bu, insanlarla atların arasındaki iletişim kopukluğu, insanın gelişmesini olumsuz etkiledi. Engelleri aşabilseydik 'centaur'u yaratabilirdik"** diyor. Yarı insan yarı beygir mitoloji yaratığı.

Jimmy Smith'in plağını dinlerken bunlar ve başka şeyler geldi aklıma. Yarı insan-yarı beygir. Yarı insan-yarı öküz. Yarı insan-yarı kirpi. Yarı insan-yarı kuş. Yarı insan-yarı akbaba. Yarı insan-yarı balık. Sonra seksen yılını tamamen insan olarak yaşamış birinin, **Azız Nesin'in** ölüm haberi geldi, binlerce kilometre ötede buldu beni.

Sevgili Aziz Nesin'in ölümü, yaşına rağmen, ardında bıraktığı dev yapıta rağmen normal bir ölüm değil, bir cinayet haberi gibi geldi bana. Neden acep? Hepimizden daha genç olduğu için mi? Onu hiç ölmeyecek, kuşaktan kuşağa yürüyen bir atasözü gibi, aykırı bir masal dedesi gibi, bir mit gibi düşündüğüm için mi? Haksız bir ölüm bu. Fotoğrafına bakıyorum. Art Taylor çalıyor plakta. Şimdi Aziz Nesin'in seksen yılda öğretmeye çalıştığı bir şeyi yüklenmek düşünüyor bize. Nasıl adam olunur?

,

CUMHURİYET, 9.7.1995

PENALTI

Aziz Nesin'siz yaşamaya alışmak

ATAOL BEHRAMOĞLU

Aziz Nesin'i kaybettik. Aziz Nesin nasıl bir insandı?

Onu ilk kez, yanılmıyorsam 1960'tı. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki bir açık oturumda gördüm. Konu, "**Türkiye'nin durumu**"ydu... Aziz Nesin, sözlerine "**Türkiye'nin durumu efca**" diye başladı. Sonra efca sözünün anlamını açıkladı: "**feci**"nin çoğulu imiş.. O günden bugüne bu efca sözcüğü aklımdan çıkmamıştır.

Liseli yıllarımda "**Yeni Tanın**"deki yazılarını okurdum. Temiz, aydınlık anlatımıyla, yenilikçi görüşleriyle benim yazarımdı. Yine o dönemlerde, Bursa yıllarını anlattığı "**Bir Sürgünün Anıları**"nı okurken ağlamıştım. Aziz Nesin'i herkes mizah (onun önerdiği sözcükle, gülmece) yazarı olarak tanır. Oysa o ağlatan bir yazardır da. Kimi oyunlarında ve gülmece öykülerinde, ironiyle gözyaşlarının sınırı karışır...

70'li yılların sonlarında Aziz Nesin'le Türkiye Yazarlar Sendikası'nda birlikte çalıştık. Zaman zaman anlaşmazlığa düştüğümüz oldu.

Fakat giderek büyük bir sevgi, dostluk oluştu aramızda. Her şeyden önce, onun en karmaşık görünen sorunlara çözümler bulmadaki pratik zekasına hayrandım. Sonra, polemikçi kişiliğin gerisindeki duygulu, romantik insanı; sözüm ona "**clmri**" Aziz Nesin'in gerisindeki, tüm yüreğini, tüm varlığını bütün insanlarla paylaşmaya hazır insanı ve yine sözüm ona "**çapkın**" Aziz Nesin'in gerisindeki, aile özlemiyle yanan, sevecen, babacan, güzel insanı tanıdım...

Aziz Nesin çok şey verdi Türkiye'ye. Yapıtlarıyla ve toplumsal eylemiyle. Tanzimat'tan bugünlere, aydınlanma tarihimizin hiç kuşkusuz en büyük birkaç yazarından biridir.

Fakat ülkesi ona çok acılar çekti. Şimdi bu cümlemi okursa, derdi ki, "**ülkesi demé, ülkedeki siyasal yönetimler de...**" Ben buna, aydınları da ekleyeceğim. Dostlarından çok düşmanları, sevenlerinden çok sevmeyenleri vardı... Kitapları üzerine şimdiye kadar birkaç kitap yazılmış olmalıydı... Bildiğim kadarıyla, ürünlerini hakkıyla değerlendiren makale sayısı bile sınırlıdır... Buna karşılık, özellikle 1980'li yıllardan başlayarak sadece yapıtlarıyla değil, toplumsal eylemleriyle de geniş kitlelerin ilgi odağı oldu, gençlerin sevgilisi olmayı başardı. Giderek bir kahraman ve gerçekten de bir "**azlz**" olma düzeyine yükseldi...

Sevgili, sevgili, sevgili Aziz Nesin... Oğlun yaşımda bir arkadaşın, bir kardeşin olarak, sana zaman zaman üzüntüler de vermiş olmakla birlikte, seni çok sevdim, anladım, tanıdım. Bu ülkenin gelmiş geçmiş en güzel insanlarından. Eşsiz biriydin. Bu düşüncelerimi, duygularımı sana yaşarken de söylemiş olduğum için mutluyum. Seni sadece bir yazar ya da bir çalışma arkadaşı olarak değil, bir insan olarak da tanımış olmak, çok güzel. Birkaç gün önce Basın Müzesi'ndeki toplantıda yanı başında bulunan birkaç kişiden biri olmakla onur duyuyorum. Yine yaklarından öperek ayrılmıştım yanından.

Her kucaklaşmamızın bir veda kucaklaşması olabileceğinin bilinciyle. Ve TYS 1. Sanat Günleri'ndeki katkılarından ötürü sana minnettarız. Türkiye seni hiç unutmayacak, eşsiz benzersiz bir evladı olarak belki sonsuzca anımsayacaktır... Fakat seni çok yakından tanımış olan dostların, arkadaşların için, sensiz yaşamaya alışmak, daha da önemlisi, sana layık olabilmek, pek de kolay olmayacak...

CUMHURİYET, 7.7.1995

Aziz Nesin'in Son İstekleri...

ATAOL BEHRAMOĞLU

Arapça "vasiyet" (vasiyyet) sözünün Türkçe'de tek sözcüklü karşılığı yok. Belki "sonistek" denebilir. Farsça "name"nin eklenmesiyle oluşan "vasiyetname" içinse, şimdilik, "sonistek yazısı" sözü önerilebilir.

Aziz Nesin'in ayrıntılı bir sonistek yazısı olduğu biliniyordu. Bu sonistek yazısının "anma" ile ilgili bölümü şöyle:

"Gömülüşüm sırasında söylev verilmesini, dua edilmesini, anma konuşması yapılmasını, gömüldüğüm yere çiçek konulmasını ve bunlara benzer törensel işlemler yapılmasını istemiyorum. Gömüldüğüm yerin mezar biçimine getirilmesini, oraya taş dikilmesini, mezar olduğunu belli eden herhangi bir işaret konulmasını, tümsek yapılmasını ve oraya sınır çekilmesini istemiyorum." ("Hürriyet", 7.7.1995)

Yukarıdaki sözlerin anlamı yeterince açık: Aziz Nesin "gömülüşü sırasında" dinsel ya da dinsel olmayan "tören" istemiyor. Anlamın arkasındaki anlam ise yine yeterince açık: Bu, her türlü yapaylığa, biçimciliğe, sınırlamaya karşı olan bir insanın bilinci ve duyarlılığıdır. Gömülüştüyle ilgili olmayan bir toplantıda dostlarının, arkadaşlarının, okurlarının bir araya gelerek kendisinden söz etmelerini yasaklamak Aziz Nesin'in herhalde aklından geçmezdi.

Aziz Nesin'in cenazesi 6 temmuz perşembe gecesı 9 uçağıyla İzmir'den İstanbul'a geldi. Karşılayıcılar arasında polisler, TV kameraman ve muhabirleri çoğunluktaıdı. Aziz Nesin, cenazesini karşılayanlar arasında daha çok sayıda dostu, arkadaşı bulunsun ister miydi, bilmiyorum. (Sonistek yazısındaki mantıkla bakılırsa, istemezdi gibi geliyor.) Fakat bu zaten pek mümkün de değildi. Çünkü akşamın geç saatlerine kadar, cenazenin İstanbul'a ne zaman getirilebileceğı konusunda tam bir belirsizlik vardı. Yine de Yeşilköy Havaalanı kargo bölümünden çıkan tabut, sanatçı arkadaşlarınca, özellikle de meslektaşlarınca karşılanmalıydı diye düşünüyorum... İsrarla istense ve izlense, bu olamayacak bir şey değildi...

Aziz Nesin 26 Haziran pazartesi gecesi Harbiye Açık Hava Tiyatrosu'nda TYS'nin 1. Sanat Günleri'ne katıldı ve bir konuşma yaptı. Ve yine aynı hafta içinde Basın Müzesi'nde bir basın toplantısı düzenledi. TYS gecesine, hastaneden yeni çıkmış olmasına ve yorgunluğuna karşın katılmasının, konuşma yapmasının nedeni belliydi: Sendikaya gelir sağlanmasına ve böylelikle de sendikanın bir konut edinebilmesine katkıda bulunmak. Bunu nasıl gönülden, nasıl içten bir istekle yaptığını onu yakından tanıyanlar bilirler ve oradaki konuşmasını izleyenler de gördüler. Basın Müzesi'ndeki toplantıda ise topluma ve aydınlara, bir **"anti-fundamentalist"** kongre düzenlenmesi çağrısında bulundu... Basın toplantısındaki aydın ve yazarlarımızın sayısı, bu gibi toplantılarda alışık olunduğu üzere, yok denecek kadar azdı. (Oysa birkaç gün önce, TYS ve PEN üyelerine telefonlarla bildirimde bulunulmuştu.) Aziz Nesin'in hemen oluşturulmaya başlanmasını önerdiği girişimci komiteye ise, sekreteryaya görevini üstlenen **"Onbinler A.Ş."**, **"Bilar"** temsilcilerinin yanı sıra, **"Çağdaş Gazeteciler Derneği"** Başkanı, **"PEN Yazarlar Derneği"** genel sekreteri, TYS adına ben ve bir de sadece kendini temsil etme onuruna sahip, seksen yaşını aşkın, çok sevgili Müzehher Vâ-Nû dışında katılım olmadı...

Aziz Nesin'in, sonistek yazısında yer almamış olmakla birlikte, çok önemli iki son isteği de sanıyorum, bu son iki toplantıda yaptığı konuşmalarındaki çağrılardır... Bütün dünyada ve bu arada Türkiye'de köktendinci akımların oluşturduğu tehlikelere karşı çıkılması, bu amaçla Türkiye'de bir **"anti-fundamentalist"** kongre toplanması, Aziz Nesin'in, sanıyorum ki çok önemli bir son isteğidir... Onun, gömülme işlemleriyle ve törenlerle ilgili olarak **"bir şey yapılmaması"** diye özetlenebilecek olan sonistek yazısındaki kimi kişisel istekleri konusunda felsefi yorumlar yapan arkadaşlarımız başta olmak üzere; aydınlarımızı, sanatçılarımızı, yazarlarımızı, şimdi, Aziz Nesin'in **"bir şey yapmayı"** gerektiren en önemli bir son isteğini yerine getirmek, **"anti-fundamentalist"** kongrenin düzenlenmesini üstlenmek görevi bekliyor...

CUMHURİYET, 15.7.1995
CUMARTESİ YAZILARI

Bu Diyardan Aziz Nesin Geçti

ATILLA BİRKİYE

Aziz Nesin ile birlikte bir dönemi de kapattık. Bu hem edebi tarz olarak bir dönem hem de bir aydın tavrı olarak bir dönem. Hem kitaplarıyla hem de aydın çıkışlarıyla toplumumuzda bir başka yazar yoktur ki Aziz Nesin kadar tanınsın. Ölümünün ertesi sabah minibüste, otobüste, kahvede, çok çeşitli yerlerde Aziz Nesin konuşuluyordu.

Aziz Nesin'in edebiyatçı kimliği, mizah anlayışı; öyküleri, oyunları, yazıları edebiyatımızın köşe taşlarından biridir. Özgünlüğü tartışma götürmez. Üretkenliği de... Kitaplarının çok sayıda olması ve çok basım yapması, okurun ona olan ilgisinin ve sevgisinin yoğunluğunu gösterir.

Aziz Nesin, yaşamı boyunca, bu **'bitmez tükenmez'** yazma eyleminin yanı sıra yıllarca savaşımlar verdi. Düşünce özgürlüğü, inanç özgürlüğü, demokrasi kendi savaşımlarının teması olurken, bir yandan da hakça bir dünya idesinin peşinden koştu.

Hiçbir zaman yılmadı ve hep savaştı. Üstelik inanılmaz bir cesareti de vardı. Hapisten, yargılanmaktan, polis copundan, ölümden, evet ölümden hiç korkmadı. 12 Eylül cuntasına karşı aldığı tavır ve eylemleri yakın tarihimizin en önemli olaylarından biridir. Demokrasi ve insan hakları için yaptığı eylemler son yıllarda saymakla bitmez. Hele hele 1989'da-74 yaşına rağmen-katıldığı açlık grevi...

Aziz Nesin'in aydın tavrını Sartre'inkine benzetebiliriz. Ne var ki kimse, yani **"büyüklerimiz"**, örneğin de Gaulle'ün **"Sartre, Fransadır"** dediği gibi bir şey söylemedi. Tersine içeri atmak istediler, kurşunlandı ve daha iki yıl önce yakılmak istendi. Aziz Nesin'in ölümünün '2 Temmuz 1993 Sivas Vahşeti'nin yıldönümü günlerinde olması, herhalde bir rastlantı değil!

Çoğumuz Aziz Nesin'in bizim vicdanımız olmasının rahatlığı içindeydik. O nasıl olsa korkmadan söylüyordu. O nasıl olsa söyler, direnir ve yapardı. Birçok konuda yalnız kaldı.

Şimdi, ister istemez, şu soru geliyor insanın aklına 'Peki ya şimdi?'

Kim Aziz Nesin gibi cesurca, korkmadan birtakım söylenmesi gerekleri en açık ve temiz biçimiyle söyleyecek ve onu yaşama geçirecek? Çıkışlarıyla kamunun dikkatini çekecek?

Aziz Nesin'i yitirmekle biraz da vicdanımızın sesini yitirdik. Üzüntü bu bağlamda çok büyük. Yoksa insan ömrü bitimsiz değil, bir gün hepimiz yaşama gözlerimizi yumacağız. Ama şimdi korku insanlık dışı davranışların üzerine gidebilecek miyiz?

Aziz Nesin'in eylemleri, her ne kadar tikel düzlemde de olsa -ki onun özgünlüğü ve yaygınlığı bu tikel eylemlerdeydi-, bizim özellikle gericiliğe karşı ortak eylemlerimize örnek olmalı...

Ulus olarak bir töremiz vardır; ölenin arkasından kötü konuşulmaz, sevinilmez. Genellikle de kim olursa olsun, bu töreye sadık kalınır. Ama Aziz Nesin'in ölümü kimileri için bunun tam tersi... Belki de derin bir nefes alacaklar, belki de 'huzur' bulacaklar.

Aziz Nesin ile bir dönem kapandı. Edebiyatçı kişiliğiyle, aydın tavrıyla özgün bir kimliği vardı ve ne yazık ki bu kimlikle birkez daha karşılaşamayacağız.

Evet, bu diyardan Aziz Nesin geçti.

CUMHURİYET, 12.7.1995

Bir Vasiyetin Değerlendirilmesi

AHMET CEMAL

Aziz Nesin'in metni açıklanan vasiyeti, aslında yaşamının bir özeti olarak değerlendirmek gerekir. Bütün yaşamını ve savaşımalarını tutarlılık, kararlılık ve direnme gibi, hem bir araya getirilmesi, hem de tek tek gerçekleştirilmesi çok güç üç niteliğin temeline oturtmuş olan Nesin'in geride bıraktığı vasiyet, hiçbir ayrıntısı gözardı edilmeksizin ve onu kalem alanın yaşamı boyunca ilke bildiği gerçekçiliğin ışığında yorumlandığı takdirde bu düşünce insanının ve özgürlük sevdalısının içinde yaşadığı toplum, bu arada genelde insanoğlunun bütün yönleriyle ne kadar iyi tanınmış olduğu iyice belirginleşecektir.

Aziz Nesin gömüldüğü yerin -kendi saptadığı yakınlarının dışında bilinmemesini, bir ziyaret mahalli olmamasını, bu yerin Nesin Vakfı'nda yaşayan çocukların oyun bahçesi olmasını istemiştir. Bu istekten yansıyan anlam, hiç kuşkusuz yalnızca topraktan gelenin toprağa gideceği düşüncesinin vurgulanmasıyla, ruhun ayrılışından sonra geriye kalan beden bütünüyle doğaya, yağmura, rüzgara, çiçek kokularına karışması dileğiyle sınırlı değildir. Bu noktada kendine özgü bir bilgenin, ilerde bir "**ziyaretgah**"a maddi bir "**simge**"ye dönüşmeyi, düşünce ve ideallerinin sonsuzluğu bağlamında ciddi bir sınırlama, bir indirgeme ya da bir engel olarak görmesi söz konusudur.

Eylemleriyle ve düşünceleriyle yaşamını sürekli işlevsel kılma peşinde olmuş bir insanın, yeryüzü yaşamı son bulduktan sonra, zamanın akışı içerisinde yalnızca belirlenmiş bir avuç toprağın başında yıldönümleri nedeniyle düzenlenen bir ritüel konusu olmaya daha sağlığında başkaldırması, ancak bir tutarlılığın soylu belirtisi diye değerlendirilebilir.

Aziz Nesin, hiç kuşkusuz yine yukardaki nedenlerle, ölümünün ardından anma toplantılarının düzenlenmemesini de vasiyet etmiştir. Bu vasiyetin anlamı da yorumu gereksinmeyecek kadar açıktır: Salt anılmak, bir insana ilişkin her şeyin kaçınılmaz biçimde geçmiş zamana dönüştürülmesiyle eşanlamlıdır. Hele bizimkisi gibi, anmayla yetinme'nin genelde bir zamanlar yaşamış olanların düşüncelerini bugünün yaşamına yansıtmaya ve bugünlerde eyleme dönüştürmeye yeğlendiği bir toplumda, Nesin'in bu yoldaki vasiyeti daha bir anlam kazanmaktadır.

Aziz Nesin, gömüleceği gün vakıf çocuklarının oradan uzaklaştırılmasını vasiyet etmiştir. Bu vasiyetin anlamı da hiç kuşkusuz o çocukları ölüm düşüncesinden uzak tutmak, onları ölümün olmadığı yanılmamasıyla yetiştirmek değildir. Asıl amaç, çocuk yaştaki insanlara ölümü, yaşamın doğal bir devamı, doğanın değişmez yasası olarak, başka deyişle gerçekçi bir çerçeve içerisinde tanıtmak, bu görünümü gömme törenlerinin olası duygusallığıyla bozmaktan kaçınmaktır; bu anlayış bağlamında ölüm, ne yadsınması ne de kimi "erken" görüntüleriyle çocukların dünyasını sonsuz karartması gereken bir olaydır...

Bence Aziz Nesin'in vasiyeti, ancak yukarda sayılan noktalar yeterince ve soğukkanlılıkla göz önünde tutulduğu takdirde, nasıl olması gerekiyorsa, öyle anlamlandırılabilir bir vasiyettir. Ve bir ölüm nedeniyle duyulan acı ne denli büyük olursa olsun, bu acıdan temellenecek duygusallık ne denli yoğunlaşırsa yoğunlaşsın, yapılması gereken bütün bunlara karşın bir vasiyette odaklaşan dileklerin yerine getirilmesi için en büyük özenin gösterilmesidir.

Aziz Nesin'in vasiyeti için ise böyle bir özen, ne yazık ki gösterilmemiştir. Yazarımızın toprağa verilişinin hemen ertesi günü İstanbul'daki Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen toplantı, düzenleyicilerce ve medyaca nasıl adlandırılırsa adlandırılsın, Nesin'in vasiyetinde açıkça yapılmamasını öngördüğü türden bir toplantıdır, Aziz Nesin'in cenazesi toprağa verilirken vakıftan uzaklaştırılmasını istediği çocukların böyle bir toplantıda sahneye çıkarılmaları ise kanımca söz konusu vasiyete gösterilen dikkatsizliği daha da pekiştirmiştir. Salondaki bu görüntü, izleyicilerin duygusallığını daha da yoğunlaştırmış olabilir, ama aynı görüntünün, vakıftaki çocukların arkasından üzülmemeleri için vasiyetinde önlem alan Nesin'in manevi varlığı için bir mutluluk kaynağı olduğunu söyleyebilmek, ne yazık ki mümkün değildir.

Acaba bir anı'ya ve manevi mirasa gösterilmesi gereken asıl duyarlılık hangisidir: Anlık duygusallıklarla, vasiyetlerde dile gelen istekleri atlamak mı yoksa bu istekler üzerinde soğukkanlılıkla durmak mı?

Kanımca değerlendirilmesi ve tartışılması gerekli bir soru..

CUMHURİYET, 13.7.1995

ODAK NOKTASI

Ona çok ihtiyacımız olacak

ORAL ÇALIŞLAR

Ülkelerin tarihinde bazı insanlar yaşar ki onların varlığı bir dağ hük-mündedir. Böyle insanlar onyıllar içinde bir kere gelir, halkların vicdanı, haksızlığa karşı gür sesi olur.

Aziz Nesin, Türkiye'nin vicdanı, korkmayan tok sesiydi.

Aziz Nesin, bir mizah ustasıydı. Bir yazı dehasıydı. Ama onun bü-yüklüğünü sağlayan yalnızca bu özellikleri değildi. Aziz Nesin, tam 50 yıldır sıradanlığa karşı en önde döğüşen korku bilmeksizin döğüşüyordu. O, kendisine ihtiyaç olduğunu hissettiği her alanda yaşına, sağlığı-na aldırmaksızın öne atılıyordu. Hiçbir saldırı, hiçbir tehdit onu yıldırmı-yordu... O son gününe kadar geriliğe karşı yeni projeler üretti, yeni çağ-rılar yaptı. Bir genç gibi yaşadı bir genç gibi öldü.

Aziz Nesin devletin gözünde bir sakıncalıydı. Ömrünün büyük bir kısmını, hapishanelerde, karakollarda, mahkemelerde geçirmişti. Bölü-cülükle suçlanmış, yazdıkları, kitapları yasaklanmış, yıllarca yurtdışına çıkmasına bile izin verilmemişti.

Şimdi onun ardından devlet yetkilileri ağıtlar yakacak, büyük bir in-san olduğunu söyleyecekler. O bunların hiçbirisine metelik vermezdi.

Aziz Nesin, dinci yobazlığın da baş hedeflerinden birisiydi. Ona ol-madık hakaretler yağdırıyorlardı. Çünkü onun varlığı dinci yobazlığa karşı koca bir kalkandı.

Aziz Nesin yok artık.

Ama, hala düşünceyi suç sayan bir parlamentomuz var.

Evren'in 1982 Anayasası Meclis'imizin gölgesinde yaşamaya de-vam ediyor.

Aziz Nesin yok ama, gericilik devlet himayesinde icra-i faaliyet et-meye devam ediyor.

Aziz Nesin yok ama, Türkiye'de rüşvet var, vurgun var, hırsızlık var yolsuzluk var.

Aziz Nesin'siz bir Türkiye bir kanadı kırık bir Türkiye olacaktır.

O, Türkiye'de çağdaşlığın önemli ağırlığıydı.

O, zorbaya kafa tutan bir kavga adamıydı.

Sosyalistti.

Eşit ve özgür bir dünya istiyordu. Esen rüzgarların adamı değildi.

Kürt sorununun demokrasi ve barış içinde çözülmesinden yanaydı.

Dindarlara saygılıydı, ama Tanrıya inanmadığını da açıkca söylemekten çekinmeyen bir inanç adamıydı.

Aziz Nesin, aptala aptal, korkağa korkak, haksıza haksız demekten çekinmez, zorbalık karşısında gerilemezdi.

Aziz Nesin bu özellikleriyle büyük ve unutulmaz bir insandı.

Onu çok özleyeceğiz.

Ona çok ihtiyacımız olacak.

CUMHURİYET, 7.7.1995

Yüce Kişiliğin Örneği

HALİT ÇELENK

1945 yılı güz ayları... Eşim **Şekibe** ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğrenciyken evleniyoruz. Ben iş arıyorum. O yıllarda Tan gazetesi okuyoruz. Tan, sol eğilimli bir gazete. Dönemin CHP iktidarına karşı ciddi eleştiriler yöneltiyor, yürürlükte bulunan antidemokratik yasaların kaldırılmasını istiyor ve bu konularda sürekli yayın yapıyor. Gazetenin birinci sayfasının sağ alt köşesinde **Sabiha/Zekeriya Sertel** günlük yazılar yazıyor. Bu yazıları beğeni ile okuyor ve dikkatle izliyoruz. Yurt ve dünya olaylarına doğru tanılar koyan bir yazar... Güçlü ve mücadeleci bir kalem sahibi. İç sayfada **Naci Sadullah** yazıyor. **M. Zekeriya Sertel**, başyazarı gazetenin.

Şekibe ve ailesi, Sabiha Zekeriya Sertel gibi Selaniklidirler. Kayınbabam **M.Hakkı Sayar**, Macaristan'da eğitim görmüş bir makine mühendisi, aydın bir insan. M. Hakkı Sayar'ın, Selanik'te bir misafirhanede Mustabey'e (**Mustafa Kemal**) kahve ikram ettiğini onur duyarak anlattığını hep anımsarım.

Evet, 1945 yılı güz ayları... Ben Babıali'de Tan gazetesine Sabiha Sertel'i ziyarete gidiyorum. Uzun, diktörtgen bir çalışma odası. Ortada büyük bir çalışma masası var. Odanın giriş kapısının karşısında Sabiha Sertel oturuyor. Karşısında M. Zekeriya Sertel var. Karşı karşıya çalışıyorlar. Ben onları selamladıktan sonra gösterdikleri bir sandalyeye oturuyorum. Biz Sabiha Sertel'le konuşurken kapı çalınıyor ve içeriye yaklaşık otuz yaşlarında, esmer ve kısa boylu zayıf bir genç giriyor. Hepimizi selamladıktan sonra Sabiha Sertel'e yaklaşıp birkaç sayfalık bir yazı uzatıyor. Ayakta konuşuyorlar. Bu, belki bir röportaj, belki bir öykü... Yazıyı getiren genç adam biraz sonra ayrılıyor. Sabiha Sertel masasında yazıyı dikkatle okuyor ve M. Zekeriya Sertel'e dönerek, "**Aziz Nesin çok kabiliyetli bir genç, istikbal vaat ediyor, ileride kuvvetli bir yazar olabilir**" diyor.

Gelen gencin Aziz Nesin olduğunu o zaman öğreniyorum.

6 Temmuz 1995 Perşembe günü sabahın erken saatinde eşim Şekibe, Ören'den telefon ederek Aziz Nesin'in öldüğünü, haberi, **Talip Apaydın**'dan aldığını bana söylediği zaman yürek ağacımdan yemyeşil bir yaprağın koptuğunu duyarken 50 yıl önce onu Tan gazetesinde Sabiha Sertel'in odasında gördüğüm gün gözlerimin önünde canlanıyor.

Yıllar sonrası 12 Eylül döneminde Yazarlar Sendikası hakkında İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde açılan ve aklanmayla sonuçlanan davada savunmanlığını üstleniyor, dilekçe davasında birlikte yargılanıyor, Demokrasi Kurultayı'nda ortak çalışmalara, Bilar toplantılarına katılıyor, panellerde imza günlerinde birlikteliklerimiz sürüyor... Yine Sosyalist Birlik Partisi'nin ilk kuruluş çalışmalarını sürdürürken arkadaşlarımızın isteği üzerine böyle bir parti hakkında ne düşündüğünü, böyle bir girişimi nasıl karşıladığını öğrenmek üzere İstanbul'da, Çatalca vakıf binasında karşı karşıya saatlerce görüşüyoruz, çok sevdiği vakıf binasının her yerini gezdiriyor, açıklamalar yapıyor. Bana kendisinin bir yazar, bir sanatçı olduğunu, parti yönetim görevleri üstlenemeyeceğini, ancak ülkemizde sosyalistlerin birliğini amaçlayan böyle bir çalışmayı destekleyeceğini söylüyor.

Ünlü Fransız düşünürü Laroche Foucauld, "Yaşam o kadar kısa ki küçülmeye değmez" diyordu. O, küçülmeden yaşamanın, yürekliliğin ve mücadeleci kişiliğin örneğini verdi.

CUMHURİYET, 17.7.1995

ARADA BİR

Aziz Ağabey...

HİKMET ÇETİNKAYA

Hiç gülmeyen, kaşları çatık bir adam...

Cağaloğlu'nda, Zübük dergisinin odasını dün gibi anımsıyorum. Oraya **Ateş Nesin**'le birlikte gittik. Yaklaşık bir saat kaldık. Ne Ateş'le ne de benimle konuştu **Aziz Ağabey**. Odada **Mustafa Eremektar** vardı.

Ateş'le Cağaloğlu'nda yürürken şöyle dediğimi anımsıyorum:

"Baban gülmeçe yazarı, ama yüzü hiç gülmüyor..."

Ateş, benim Anadolu lisesinden sınıf arkadaşım. İkimiz de yatılıydık. Cumartesi ve pazar günleri Kadıköy'e iner, Erenköy'e giderdik.

Yanılmıyorsam Erenköy İstasyonu'nun çok yakınında bir apartman-da iki dairesi vardı, Aziz Nesin'in. Ateş'le o dairelerden birine girer kitap ve içki 'araklardık.'

Ateş'e sorardım:

"Baban duyarsa ne yapar?..."

Ateş gülerek yanıt verirdi:

"Vallahi ikimizi de döver."

O yıllar Aziz Nesin, Meral Hanım'la (**Meral Çelen**) evliydi. **Ali** ile **Ahmet** de 4-5 yaşlarındaydılar.

Ateş ile ablası Aziz Nesin'in ilk eşinden olan çocuklarıydı...

Aziz Nesin'in Erenköy'deki evinden epey kitap ve içki 'arakladık'. Elma rakısını ilk kez Aziz Ağabey'in sayesinde tanıdım. Çeşit çeşit içkileri orada gördüm.

Yıllar sonra Aziz Nesin'le bir imza gününde birlikteydik. Türkiye Yazarlar Sendikası'nın 1979'da İzmir Fuarı'ndaki o görkemli imza günlerinde...

O yıllar **Demirtaş Ceyhun**'la içki içmenin dayanılmaz hafifliğiyle sarhoş oluyorduk.

Aziz Nesin, bir gece bizi dağıtmış vaziyette görünce şöyle dedi:

"Hikmet, benim içkilerimi çalıp içerek alkole dadandı. Tanrı katında onun bir suçu yok, suçlu benim. Demirtaş ise Adanalı zaten, 'Allah'ı yok..."

Ahmet Piriştina'nın Alsancak'taki evindeydik. Eşi **Mine** konyakla birlikte kahve servisi yapıyordu. Aziz Ağabey ise **'bardacık incirli'**ni yeğlemişti.

Hiç gülmeyen, kaşları çatık adamı 17-18 yaşlarında tanıdım ben...

İlk mizah ykm ona verdim...

Tam iki ay sonra beni karşısına alıp şöyle dedi:

"Sen mizah yazma, öykü yaz..."

Ama hiç öykü de yazamadım...

Dn sabah hem Aziz Ağabey'in hem de benim yakın dostum Ahmet Piriştina'yı Çeşme'de telefonla buldum.

Ahmet zgnd...

Sordum:

"Nasıldı Aziz Ağabey, yorgun muydu?"

Ahmet şu yanıtı verdi:

"Aziz Ağabey'in Alaçatı'da imza günü vardı. İmza gününe Sadun Aren'le Munise Aren de gelmişti. Ayben Hanım da oradaydı. İmzadan sonra Çeşme'de bizim yazlığa geldik..."

Sordum:

"Fazla yemek filan yedi mi Aziz Ağabey?..."

Ahmet :

"Hayır hayır yemedi. Biraz kiraz ve bir iki incir yedi. Yalnız biraz rahatsızdı..."

"Yani nefes darlığı filan mı?"

"Evet, evet..."

Sohbet sırasında Aziz Ağabey, Ahmet'in yazlık evindeki havuzu inceleyip şöyle demiş:

"Çatalca'daki vakfa böyle bir havuz yaptırmayı düşünüyorum..."

Gece boyu fıkra anlatmış Aziz Ağabey...

Bir tanesi şöyle:

Adam 90 yaşındaymış ve genę bir sevgili bulmuş. Bir arkadaşı 90'lık delikanlıya sormuş:

"Yahu kız arkadaşın 25 yaşında, bu nasıl iş?" 90'lık delikanlı yanıt vermiş:

"Fena değil, ama keşke 10 yıl önce olsaydı..."

Aziz Ağabey, 80 yaşında yaşamını noktaladı...

O, hiçbir zaman ölümden korkmadı, baskılardan yılmadı.

Yüzü gülmeyen, çatık kaşlı adam yok artık...

Daha bir hafta önce şöyle diyordu:

"Kara tehlike geliyor..."

Acaba toplumumuz Aziz Nesin'i tanıyabildi mi, onu anlayabildi mi?

Yıllar önce kimi solcular şöyle bağırıyordu:

"Aziz Nesin, sen nesin?"

Bizim toplumumuz hep harcadı. Aziz Nesin'leri...

Hapishaneler, işkenceler gördü onlar; açlığı, susuzluğu yaşadılar...

1980'li yıllarda o, cuntacı paşalara kafa tutuyordu...

Sivas'ta onlarca aydını diri diri yakan 'karayobazlar'a alkış tutanlar Aziz Nesin'i suçluyordu...

Güle güle yüzü gülmeyen, çatık kaşlı adam..

Merhaba Aziz Ağabey!..

CUMHURİYET, 7.7.1995

POLİTİKA GÜNLÜĞÜ

Karayobazlar...

HİKMET ÇETİNKAYA

Zil takip oynamaya başladılar...

Kimler mi?

'Yobazlar, şeriatçılar, Sivas'ta onlarca aydını diri diri yakan 'kan içiciler'e alkış tutanlar...

Birtanesi çılgılık çılgıca, tıpkı **yarasalar** gibi...

Şeriatçı gazetelerden birinin başlığı şöyle:

"Köktendinsiz Nesin sustu..."

Devam ediyor:

"Üstlendiği tahrikçi rolüyle Sivas'ta 37, Başbağlar'da 33 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliamları hazırlayan, toplumda çatışmalara ve huysuzluklara sebep olan açıklamalar yapan ateist Aziz Nesin'in yeni bir provokasyon için fırsatı kalmadı..."

Aziz Nesin ustanın ölümüyle 'karayobaz sürüleri'nin maskeleri bir kez daha düştü...

Sahi bunlar nasıl bir dindar? Bir gerçek Müslüman, ölmüş bir insanın ardından nasıl böyle konuşur, başlık atar?

Kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmeyen, gazetelerinde çalışanları 2-3 milyon ücretle açlığa mahkum edenlerden zaten beklediğimiz bir şey yok. Bari susun, konuşmayın.

'Soytarılar takımı'na yine acımaya başladım. Yüzlerine tüküreceğim, ama tükürüğüme yazık.

Hepsi zavallı, hepsi aşağılık kompleksi içinde, eh biraz da şaşkın...

Hiç ölüme **alkış** tutulur mu?

Eğer yüreğinizde insan sevgisi yoksa ölüme **alkış** tutarsınız...

Bunlarda ne sevgi var ne de insanlık...

Fotoğraflarına şöyle bir bakınca **'ruh halleri'** açıkça ortaya çıkıyor...

Şeriatçılar Aziz Nesin'in ölümünün ardından bile niçin böyle kin kusuyorlar?

Kuyruklarını çektiği onların gerçek kimliklerini sergilediği için...

Sivas'ta 2 Temmuz 1993'te 37 aydını diri diri yakanlar, Aziz Nesin'i kışkırtıcı olarak açıklamışlardı...

4 Temmuz 1993 günü Ankara'da Mülkiyeliler Birliği'nde düzenlediği basın toplantısında şu yanıtı veriyordu Aziz Nesin:

"Bu Alevi-Sünni çatışmasıdır. Ben gitmesemde olacaktı. İyi ki gittim. Saklanmış, örtülmüş bir gerçek ortaya çıkmalı..."

Aziz Nesin Sivas'ta halkı kışkırtmış mıydı?

Hayır!..

Aziz Nesin Sivas'ta uzun bir konuşma yapmıştı. Konuşmasında kimseyi kışkırtmamıştı.

Sivas'taki şeriatçı basın için fırsat doğmuştu. Yerel basın Aziz Nesin'in konuşmasını bir bütünlük içinde vermemişti.

Hakikat adlı yerel gazete şöyle diyordu:

"Pir Sultan Abdal Şenlikleri dinsizlik propagandası yapılmak için mi organize edildi..."

Aziz Nesin'in Sivas'ta tepkiyle karşılandığı söylenen konuşmasının o bölümünü aynen aktarıyorum. Bakın bakalım 'din düşmanlığı' var mıdır:

"Türkiye, Müslümanlığı başka bir çizgiye sokmuştur. Genelde bunu anlamak için 'Cami-üi Ezher'in içine girmek bile yetiyor. Ben Cami-ül Ezher'e birkaç kez girdim. Medreselerini de gezdim gördüm. Örneğin caminin içerisinde, o büyük caminin içerisinde çocuklar koşmaca oynarlar ve entarili Arap yere yatmıştır, uyuyordur, horlaya horlaya ve entarisi açılmıştır. Cinsel organı şişe şişe kabarmaktadır, onu ben gözümle gördüm. Türkiye'de camide böyle bir şey olmaz. İster Sünni olsun ister başka şeyden olsun. Yani Türkiye, İslamlığı Türkiyelileştirmiştir. Alevilik de bana göre Şiiliğin Türkiyelileştirilmiştir."

Türkleştirmiş demek istemiyorum, çünkü Türk olmayan Aleviler de vardır. Kürt Aleviler vardır, ama Türkiyelileştirmiştir ve insancılığı da buradan geliyor zannediyorum. Bir de başka bir şey var, tabii ırk etkisini öne almayan bir insanım bildiğiniz gibi, ama en öz Türklerdir onlar, nereden anlıyoruz? Çünkü gelenekleri, Türk gelenekleri hala sürdürmektedir, gelenek ve görenekleri onlarda sürmektedir..."

'Karayobaz sürüleri' sevinç çılgınlıkları atıyor tıpkı **yarasalar** gibi...

Aziz Nesin'in dirisinden korkanlar şimdi de ölüsünden korkuyorlar.

Yazacaklar, çizecekler tüm kinlerini kusacaklar..

Aziz Nesin laik, demokratik cumhuriyetin 'aydınlık' dolu bir yazarıydı.

Hiç korkmadı ve hiç yılmadı.

Ne yaparlarsa yapsınlar hepsi boşuna...

Onun ölüsû bile yeter **'karayobaz çeteleri'**ne...

Çocuklarımız onun kitaplarını okuyarak büyüyecekler bunu böyle bilin karayobazlar...

Hiç sevinmeyin, zil takıp oynamayın!..

O, dilini çıkarıp gülüyor size...

Diyor ki:

"Sizi gidi aptallar sizli!.."

CUMHURİYET, 8.7.1995

POLİTİKA GÜNLÜĞÜ

Aziz Nesin son kitabını bir veda mektubu gibi yazmış ve incelikle işlemiş. Orada diyor ki: "Ama yazdıklarım boşa gidiyor!.. İnsanın yazdıklarının bir hedefi vardır. Bu hedefe ulaşmayı ister insan. Görüyorum ki bu hedefe ulaşamıyor benim yazıları. Ve o zaman diyorum ki ben, büyük bir fırtına içinde bağırان bir adam gibiyim, boşu boşuna... Hatta sesim yankılanmıyor bile. Yani bana geri gel-se sesim, yine de memnun olacağım. Böyle bir yankılanma da yok. Niçin yazıyorum? Çünkü rüzgara konuşuyormuşum gibi geliyor bana."

Aziz Nesin Türkiye'de yaşayan bir aydının ve yazın ustasının dramını açıkça ortaya koyarken, kırıgınlığını saklamıyor. Altmış milyonluk ülkede altı milyon satmanın yetmediğini söylüyor. Oysa yüz tane satanın çalımından geçilmeyen bir yerde bu alçakgönüllülük göz yaşartıcı. Büyük bir kırıgınlık geliyor yazarın içine diyor Nesin, hepimizin gözüne bakarak.

Biz çağdaş bir ulus olmaya çalışırken bizi mezheplere, dinlere, etnik kimliklere bölmek istiyorlar. Mersin'de Türkçe dua eden papazı kilisede ben dinledim, Süryani dualarını duydum, Yahudilerin havrasında arkadaşlarım evlendi, Hristiyan dostlarım ilk kiliselerin taş duvarlarına saygıyla dokundu ve ben ülkemle gurur duydum, Ermeni patrikleri dua ederken Yunan Ortodoksluğu ekmeği başına götürürken ben Osmanlının tüm cemaatleri ve etnik grupları hoşgörü içinde tutmasından ders alacağımızı sandım. Yazık ki kendimizle gurur duyamayacağımız kadar çok birbirimizi öldürdük. Suçsuz insanları ve kardeşlerimizi gömdük. Büyük aydın/akademisyen nakaratlarını birbirine yinelerken aydınlık odalara ülkenin karanlığı sokulamadı. Halkın politikası ve hedefi olmadı hedefimiz. Yönetenlerin acımasızlığı bizi birbirimizden ayırmayı başardı her zaman. Altmış milyonun temsilcisi kim? Kimler? Onlar sadece anarşistler ordusu yetiştiriyorlar. Adaletin olmadığı yerde savaş vardır. Sadece koyu bir çaresizlik mi bizi birleştirecek? O zaman mı sömürge valisi olmadığımızı, burada yaşayan Türkiyeli olduğumuzu anımsayacağız. Anamız Anadolu değil mi yoksa?

Her konuda korkak ve kararsız olmaya devam edecek misiniz? Adaletsizliğe karşı şiddetle yanıt verme kolaylığına boyun eğecek miyiz? Biz de kendimize bir mafya babası arayacak mıyız? **Gandhi,**

"Gerçek disiplin, başkasının üzüntüsünü anlar" demiş. O Hindistan'daki tüm üzüntüleri anlıyordu, ama bir kurşuna kurban edildi. Çünkü halk ve çoğunluk sadece yaşadığı anı bilir. O **"zaman birimi"**nin öfke-leri ve değer yargıları geçerlidir onlar için. Oysa aydın denen cesur insanlar -ki sayıları çok çok azdır- önlerindeki yolu aydınlatırlar. Onlar geleceğe ışık tutar ve geleceği görürler. Görmeyenler kör hiddetine kurban gitmeyi de göze alırlar. Dişe diş denen ilkel mantıkla savaşmak için ter dökerler ve rüzgara karşı bağırlarlar. Seslerinin o anda duyulduğu görülmemiştir, hatta Gandhi gibi öldürülebilirler. Ama onları tarihten silemezsiniz. Silahı ateşleyen unutulur, aydın/lider sonsuza yazılır. Yazar bunun için yazar, sonsuzluk için. Adaletsizliğe karşı şiddet işe yaramaz.

Biz Anadolu'ya aitiz ve Anadolu'da her dilden dua edebiliriz. Kafkasya'dan Çin'e kadar ise her dilden, her dinden konuşuruz ve lehçe farklarımıza karşın Türk olarak birbirimize sarılırız. Hepimiz **"güzel"** sözcüğünü anlayabiliriz. Ya da Bosnalı kardeşlerimiz gibi çok başka dilden konuşurken, **"inşallah"** diyerek ortak dinimize sahipleniriz.

Gerçek aydınsanız ve bu ülkeye sâhiplenecekseniz anayasa üstünde anlaşılamayan üç yüz adama karşı neden direnmiyorsunuz? Anayasayı ve gelişen Türkiye'yi isteyen herkes, yani 300 eksik 60 milyon, anayasa çıkıncaya kadar her şeye hayır demeyi deneyebilir. Yaptığı her şeyi ve **"zevk ve safa"**yı bırakabilir. Bizi denetleyerek aşağılayan bu anlayışa ve bunu değiştirmek istemeyen ilkelliğe **"Hayır"** demek sizlerin istenci (iradesi) içinde değilse sizlerin istenci neye yarar? Merak edin biraz. Belki Aziz Nesin'in ruhu rüzgarda huzur bulur. Yazdıklarının boşa olmadığına onu inandırabiliriz. Kıpırdanın biraz.

CUMHURİYET, 16.7.1995

ARADA BİR

Bu dünyadan bir "aziz" geçti

Doç. Dr. YILDIZ ECEVİT

"Aziz", "evliya" ya da "ermiş" sözcükleri din sistemlerinin ulu kişileri için kullanılır. Bu kişiler, dünyasal yaşamın çıkar çarkının dışında bir yaşam biçimine sahiptirler; sıradan toplumsal insanın değer ölçüleri, prestij savaşımları, korkuları ve özlemleri onları bağlamaz. Onlar Nietzsche'nin deyişiyle tanımlarsak- "**sürü insanı**" değildirler. Onlar, dünyasal kaostan üstüne çıkabilir, içinde yaşadıkları toplumun durumunu kuşbakışı bir uzaklıktan izleyebilir, değerlendirebilirler. Onlar, sıradan insan gibi, toplumsal çarpıklıkların yarattığı çıkar ağının bir düğümü olmak istemedikleri için, yaptıkları değerlendirmelerde bu çarpıklıkları saptayıp, olanca açıklığıyla sergileme özgürlüğüne sahiptirler.

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde (1983) "**aziz**" karşılığı olarak "**eren**", "**eren**" karşılığı olarak da "**olağanüstü sezgileriyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan kişi**" deniyor. Bu bağlamda bakıldığında, tüm yaşamı boyunca ismiyle koşutluk içinde davrandı **Aziz Nesin**. Bir "**ermiş**" gibi, sezinlediği ve -yine Nietzsche'nin diliyle konuşarak- "**üstinsan**"a özgü bir bakış açısından algıladığı toplumsal yaşam gerçeklerini, olağanüstü bir zekanın ürünü olan mizah öykülerinde sergiledi. Toplumdaki tüm değerleri kendilerine çıkar aracı yapmaya hazır "**zübükler**" ve onlar tarafından sömürülen çoğunluğun "**saf**" kimliğini işledi öykülerinin dokusuna: Mizahın şakacı boyutunda, edebiyat yoluyla uyarmak istedi onları.

Edebiyatın yetmediğini anladığında ise doğrudan kendi girdi devreye. Yine Türk Dil Kurumu sözlüğünün "**aziz**" ya da "**eren**" karşılığında yaptığı saptamada olduğu gibi, "**benliğinden sıyrılmış, özvarlığından geçmiş**" bir insanın davranışı içine girdi; maddesel acıyı umursamayan ve ölüm korkusunun dışında yaşayan bir "**aziz**"in yürekliliğiyle anlattı gördüğü çarpıklıkları, bildiği doğruları...

Maddenin Tanrısallaştırıldığı; insanın değerinin, sahip olduğu maddesel olanaklarla ölçüldüğü bir toplumsal düzende (ya da düzensizlikte), tüm gelirini, dargelirli ailelerin çocukları için kurduğu bir yurda harcayan o, çağdaş bir "**aziz**" gibi yaşadı. Kuran'ın Meariç Suresi'nin 18. ayetinin "**Mal biriktiren ateşte yanacaktır**" ya da Ali İmran Suresi'nin 92. ayetinin "**Siz en çok sevdiğiniz nesnelerden yoksullar için harcamadıkça olgunluğa erişemezsiniz**" biçimindeki içeriklerine uygun bir yaşam sürdü; Kuran'ın özde vermek istediği kozmik/evrensel

düşünce yapısına, altın istifleyen birçok dini bütünden daha uygun yaşadı. Onun Tanrısı "**vicdan**"ıydı. Vicdan ise, tüm evreni bir arada tutan kozmik/evrensel özün insandaki izdüşümüdür, tanrısal olanın insandaki yarısıdır. Onun kabul etmediği Tanrı, altın istifleyen ikiyüzlülüğün resmi Tanrısıydı.

Bu dünyadan bir "**aziz**" geçti. Onunla aynı çağda soluk almak bir onurdur.

CUMHURİYET, 8.7.1995

Karagöz evleri ve Aziz Nesin

OKTAY EKİNCİ

1980'li yılların ortasıydı. Muğla'da, **Nail Çakırhan**'ın 1983 yılında aldığı **Ağa Han Mimarlık Ödülü**'nü de kutlamak amacıyla bir kültür ve sanat şenliği düzenlemiştik. Konuklarımızın arasında, Çakırhan'ın yaşıtı ve eski arkadaşı **Aziz Nesin** de vardı. Her Muğla şenliğinde olduğu gibi, o etkinliğimizin de en keyifli programı, gündüzün yorgunluğunu atmak üzere düzenlenen unutulmaz akşam sofralarıydı.

Aynı zamanda, yine vaktiyle **Nâzım Hikmet**'le de, ünlü "**1+1=1**" adlı ortak şiir kitabını yazarlarken dost olan **Nail Çakırhan**, **Ağa Han Mimarlık Ödülü** için **Topkapı Sarayı**'nda yapılan törende yaşadığı gerilimi, biraz da övünerek anlatmaya başladı.

Çakırhan için, "**O eski bir solcudur**" uyarısında bulunan dönemin Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, bu uluslararası büyük ödülü Türkiye'ye kazandıran "**Nail V.'ye**" nasıl davranacağını pek kestirememişti. **Topkapı Sarayı**'ndaki törende, Evren'in eski bir solcuya, üstelik **Nazım Hikmet**, **Aziz Nesin** gibi isimlerin "**kadim dostu**" olan bir sakıncalı ihtiyara, Türkiye adına teşekkür etmekte çektiği sıkıntı, o mutlu günün buz gibi geçmesine neden olmuştu.

Olayı ilgiyle dinleyen **Aziz Nesin**, bir ara "**Yahu Nail**" dedi, "**Kenan Evren senin yaptığın o Karagöz'ün evlerinin de değerini zaten bilmez ki...**"

Yılların mizah ve düşün adamı **Aziz Nesin**, yine yılların ustası ve bir anlamda yazgı arkadaşı **Nail Çakırhan**'a, bir yandan Evren hakkındaki düşüncelerini yineleyerek destek olurken, öbür yandan, belki de yaşamının en beklenmedik eleştirisini yöneltmişti.

Muğla ve Ula yöresinin özgün ahşap sivil mimari geleneğini yeni uygulamalarla da sürdürme çabasındaki başarı ve kararlılıktan ötürü **Ağa Han Mimarlık Ödülü** ile onurlandırılan **Nail Çakırhan**, uluslararası jürinin evrensel bir kültür mirası kabul ettiği binaları için "**Karagöz'ün evleri**" benzetmesini **Aziz Nesin**'den değil de bir başkasından duysaydı, kuşkusuz tepkisi çok daha farklı olurdu.

Hoş, zaten **Aziz Nesin**'den başka belki de hiç kimse böylesi bir yaşıtırmayı usuna getiremezdi. Hele **Nail V.'ye** söylemeye cesaret de edemezdi...

İzleyen günlerde Nail Çakırhan, "**Aziz her şeyden çok iyi anlar, ama mimarlıktan hiç anlamaz**" diyerek, zaten çok fazla kırıgın olmadığını da dostluk duyguları içerisinde dile getirmiş oldu...

Şimdi, yaklaşık 10 yıl önce tanık olduğum ve o tarihlerde her ikisi de galiba 70 yaşında olan bu iki aydınımız arasındaki duygulu diyalogu anımsadığımda, son zamanlarda bizim kuşağı tutsak alan şu acımasız "**polemik**" hastalığının ne denli anlamsız olduğunu daha iyi kavırıyorum.

Aziz Nesin, sadece 20. yüzyılın ve ülkemizin değil, kim ne derse desin, tarihin yarattığı ve dünyanın yetiştirdiği en güçlü, en bilge ve kimi zaman en gerçekçi mizah ve eleştiri yazarı olarak yaşadığı çağa imzasını attı. Ama hiç bir öyküsünde, fıkrasında, şiirinde, yazısında ve konuşmasında, eleştirdiği ya da karşı çıktığı kişileri "**düzeysiz ve içeriksiz polemiklerle köşeye sıkıştırma**" gibi, insan sevgisinden uzak ve sürekli çatışma yaratan yöntemleri benimsemedi. Düşüncesini ortaya koydu ve karşılığında da yine düşüncenin sergilenmesini istedi. Zaten, hiç kuşkusuz bu nedenle de "**Aziz Nesin**" oldu.

O'nun bu zorlu günlerimizde aramızdan ayrılmış olmasının hüznünü gelecek günlerde belki de daha çok hissedeceğiz. Ama, galiba tek bir tesellimiz var. O da, Aziz Nesin'le aynı çağda yaşamış olmak ve çocuklarımızın, torunlarımızın ve tüm gelecek kuşakların da bir Aziz Nesin kitaplığına sahip olabileceklerinin güvencesini şimdiden duyumsamak...

CUMHURİYET, 8.7.1995

Aziz Nesin Fırtınası!

MUSTAFA EKMEKÇİ

Server Tanıllı'nın dilimize kazandırdığı "**Osmanlı İmparatorluğu Tarihi II**" kitabını vermek için, **Cahit Külebi**'yle **Ayşe Leman Karaosmanoğlu**'na gittim. Server Tanıllı'nın bir çeşit "**Emanetçi Sultana**"sı gibiydim. Ayak işlerini çok sevdiğimi o da biliyordu. Kimilerine kitapları elden götürüyordum. Ama, çoğu kendi gelip Cumhuriyet bürosundan alıyordu.

Cahit Külebi, bana Niksar'dan ceviz getirmiş. Kedisi Sarman sayırmış...

- Niksar'da ceviz var mı? diye soracak oldum; Külebi'nin "**Benim doğduğum köylerde / Ceviz ağaçları yoktu, / Ben bu yüzden serinliğe hasretim / Okşa biraz!**" dizeleri belleğimdeydi. Külebi:

- Yok yav, dedi, Ankara'da kuruyemişçilerde, baharatçılarda, cevizleri "**Niksar cevizi**" diye satıyorlar!

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, ölümünden önce, sayıırken, ısrarla beni aramış. Eşi Leman Hanım telefon etti :

- Yakup sizi bekliyor beyefendi! dedi. Boş mu bulundum, ne oldu, arandığım günlerde gidemedim. Onlar Cinnah Caddesi'nde, oturuyorlardı, ben de. Rüzgarlı Sokak'ta, "**Yeni Ortam**" gazetesinde çalışıyordum. Akşam yorgun argın dolmuşla eve dönüyordum. Karaosmanoğlu'nun evinden geçerken, dolmuş parasına mı kıyamıyordum ne, inmiyordum.

- Yarın uğrarım! diyordum içimden.

Bir türlü uğrayamadım, Yakup Kadri öldü. Havaalanında Leman Karaosmanoğlu'nu gördüm.

- Efendim, başınız sağ olsun, ben **Mustafa Ekmekçi!**

- Siz misiniz o? Beyefendi, sizi bir sevgiliyi bekler gibi bekledi Yakup; niçin gelmediniz?

Susuyor, verecek yanıt bulamıyordum...

- Belki size bir şey söyleyecekti, belki bir sır. Niçin gelmediniz?

Yakup Kadri'nin bana ne diyeceğini bilmiyorum, ama bir şeyi biliyorum. Yakup Kadri, ölümünden sonra dinsel tören yapılmasını

istememişti. (**İlhami Soysal** bunu yazdı). Eşi **Leman Hanım**, onun bu isteğini yerine getirdi. Meclis önünde tören yapıldıktan sonra, **Leman Hanım'a** sormuşlar:

- Cenaze hangi camiye gidecek efendim?
- İstanbul'da kılınacak efendim!

Cenaze İstanbul'a gidince yine sormuşlar:

- Hangi camiye gidecek?
- Ankara'da kılındı efendim? Doğru gömütlüğe gidilir. **Yakup Kadri'nin** vasiyeti böylece yerine getirilir. **Leman Hanım**:

- Yakup ne istediye yerine getirdim! dedi. Ölüm döşeğinde, **Leman Hanım**, **Yakup Kadri'ye**:

- Yakup, der, sen ölüyorsun! Gel, birlikte intihar edelim! Ben, ikimize de yetecek ilaç hazırlarım...

- Hayır, diye mırıldanır **Yakup Kadri**, sen yaşamalısın! Benim eserlerime kim sahip çıkacak?

Leman Hanım, kendini **Yakup Kadri'ye** adamıştır...

Prof. Fehmi Yavuz da ölümünden sonra, dinsel tören yapılmasını istememişti. Arkadaşı **Mustafa Coşturoğlu**, ona şöyle dedi:

- O, artık senin elinde değil; oğlun **Davras** ile yakınlarının elinde, bizim elimizde...

Fehmi Yavuz, istemediği halde, **Datça'da** dinsel tören yapılmış! **Nurullah Ataç** da "**Ben dinsizim, öldükten sonra da dirilmeyeceğimi**" diye yazdığı halde, anımsıyorum, **Hacıbayram'dan** cenazesi kaldırıldı! Yağmurlu bir gündü. Kalabalık arasında cenazeyi izleyenlerden **Oktay Akbal**'ı gördüm. İstanbul Bankası'nın saçakları altında bir süre, **Ataç'ın** cenazesinin geçişini izledim..

Nazım Hikmet, 11 Eylül 1961'de Berlin'de yazdığı "Otobiyografi" şiirinde, bir yerde şöyle der :

"... bindim trene uçağa otomobile / çoğunluk binemiyor / operaya gittim / çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış / operanın / çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21 den beri / camiye kiliseye tapınağa havraya büyücüye / ama kahve falına baktırdığım oldu / yazılarım otuz kırk dilde basılır / Türkiye'mde Türkçe'mde yasak..."

Nazım da -Moskova'da olduğundan belki- dinsel tören yapılmadı! **Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın** "**Ölü**" şiirini mırıldanıyorum:

"Hangi mahallede imam yok, / Ben orada öleceğim. / Kimse görmesin ne kadar güzel, / ayaklarım, saçlarım ve her şeyim.

Ölümler namına, azade ve temiz, / meçhul denizlerde balık; / Müslüman değil miyim, haşa, / Fakat istemiyorum, kalabalık.

Beyaz kefenler giydirmesinler, / Sızlamasın karanlığım havada. / Omuzlardan omuzlara geçerken sallanmayayım, / Ki bütün azalarım hülyada.

Hiçbir dua yerine getiremez, / Benim kalnatlardan uzaklığımı. / Yıkamasınlar vücudumu, yıkamasınlar, / Çılgınca seviyorum sıcaklığımı."

Turan Dursun, 25.8.1990'da imzalayıp yolladığı "Kulleteyn" adlı ilk yapıtına, "Turan Dursun'dan Sn. Mustafa Ekmekçi'ye saygı ve sevgilerle" diye yazmış. O zaman yaz dinlencesinde Belek'teydim. Turan Dursun, 4 Eylül 1990'da öldürüldü. "Tabu Can Çeklişiyor, Din Bu" yapıtları, o öldükten sonra ardı ardına yayımlandı. "Kur'an Ansiklopedisi" sekiz cildi buldu.

"Din Bu 1"de, Turan Dursun, "Ölürsem" başlığı altında şunları yazmış:

"O zaman anlarsın / Ölünce biri / Pazar kışır / İki yüz olur hemen yüzler / hemen / Dersin 'Neymiş meğer!' / Ben de ölürsem eğer / Ey 'aydın cemaat!' / Lütfen öldürme beni / Lütfen!"

Turan Dursun'a isteğine uygun olarak dinsel tören yapılmadı. Türkiye'de yolu Turan Dursun mu açmıştı? Bu açıklıkta. Aziz Nesin, en güzel derslerinden birini daha verdi. Köktendinciliğe karşı savaşı başlatarak öldü. Tüm inançlara saygılı olan Aziz Nesin, inanmayanlara da saygılı olunmasını istiyordu. Üç gün önce, onun için "Aziz Nesin Rüzgarı"nı yazmıştım. Rüzgar dinmedi. Aptallar bilmiyorlar, Aziz Nesin fırtınası yeni başladı!

CUMHURİYET, 9.7.1995

ANKARA NOTLARI

Aziz Nesin'in Son İki Günü...

MUSTAFA EKMEKÇİ

Aziz Nesin, Çeşme'ye gitmeden önce, İstanbul'daki evinde, bir bölük arkadaş konuşuyorduk. **Oralp Basım, Güralp Basım, Yıldız Ser-tel**, savunman **Hilmi Durudoğan** da vardı. Aziz Nesin ile **Ayben Kop**, akşam yemeğini yemişler, sofradan kalkmışlardı.

Gerçekte, Aziz Nesin, Foça'dan Bodrum'a geçecekti. Arkadaşlar önerilerde bulunuyorlar:

- Air-condition'ı, soğutması olmayan otellerde kalmamasını öğütüyorlardı. Aziz Nesin:

- Kalmam zaten, diyordu, bakın sorun, otelde soğutma yoksa gitmem! (Sonradan Bodrum'un iptal edildiğini öğrendim.)

Çeşme'den **Necip Yanmaz** adında bir okur aradı. Aziz Nesin'in son günleri ile ilgili bilgi vereceğini söyledi. Aziz Nesin, Çeşme'ye, Kardiya Oteli'ne gelince **Necip Yanmaz**'dan, Cumhuriyet Gazetesini istemiş. **Necip Yanmaz**, şöyle anlatıyordu:

- O gün imza gününe gidecektik, öğleden sonra 3-4 dolayları. Neyse, eve gittim Cumhuriyet'i arayıp buldum. Sizin "**Aziz Nesin'in Çağrısı**" yazınız vardı. Aldı, yazıyı okuyacaktı. Yorgundu, okuyamadı. "**Neyse dönünce okurum**" dedi, ekledi: "**Galiba bu yazıyı hiç okuyamayacağım.**"

- Hadi yav!

- Yani, çok uğraştı; çünkü daha önce de denemişti. Sonra odaya gönderdi, öylesine gitti. Sonra da akşam olanı biliyorsunuz. Yazıyı okuyamadı!

- Allah Allah! Peki, bu Kulüp Kardiya'da air-condition var değil mi?

- Yok!

- O da onu rahatsız etti tabii.

- Evet, bizim o kadar rahatsız olduğundan haberimiz yoktu. Kendisi de hiç umursamıyordu. Geldiler buraya...

- Siz ne iş yapıyorsunuz?

- Ben burada acente sorumlusuyum. Fransız turistleri organize eden acente, "**Paşa Tur**" buraya turist getiriyor, ben de onlarla ilgileniyorum. Aziz Nesin'in gelişinde de ben yardımcı oldum.

- Evet, geldiler... diyordunuz...

- Geldi akşam, ertesi gün denize girdi, hatta geldiği akşam bir şişe rakı içtiler birlikte...

- Ayben (Kop) Hanım'la?

- Evet, yani ben anlam veremedim, böyle...

- Bir şişe dediniz, küçük şişe mi?

- Büyük şişe aldılar, ama ne kadar içtiler bilmiyorum.

- Keyiflendi de belki!

- Keyiflendi! Denize nazır oturdular. O akşam tas kebabı, salata, meyve yedi. Hatta, ben içkiyi filan düşünmediğimden teraslarına güzel yemek servisi yaptırdım. Aziz Bey, bana "**Necip, rakı var mı?**" dedi. Ben bir şaşırdım. Tabii o da şaşırdığımı görünce "**Merak etme, ben içerim!**" dedi. "**İyi hocam!**" dedim, hatta eşine baktım, o anda o da "**olur**" işareti yapınca "**Peki hocam!**" dedim, rakıyı getirttim. Güzeldi o akşam, ama bence asıl onu yoran deniz oldu. Çok denize girdi. Sıcak altında sabah girdi, öğleden sonra girdi; sürekli denize giriyordu. Yani asıl bence, onu yoran o oldu. Rakıyı içmekten filan pek de etkilendiğini sanmıyorum. Çünkü, zaten alışıkta herhalde, ama denize çok girdi. Sonra, odasından lobiye kadar yürüdük, akşamüstü 4.30 civarı; 200 metre yürüdük, imza gününe gidecek, yarım saat oturup dinlendi, çok yorulmuştu. Pek de keyfi yoktu aslında; yazınızı da o zaman istetti. Aziz Bey'e, "**İsterseniz hocam geç saatte çıkalım!**" dedim, Hanımefendi "**İyi olur**" dedi. Ama, Aziz Bey itiraz etti; "**Hayır, şimdi okuyucular gelmiştir, beklerler beni, bekletemem!**" Onun üzerine gittik. Buradan Alaçatı'ya gittik birlikte. Bizim otelimiz Alaçatı'ya 15 km... Ayben Hanım, "**Nasıl, sıcak mı orası**" diye sordu... Orası, ağaçların altı serin bir yerdi. Orada oturdu, imzalamaya başladı. Ben de arkadaşımın satışları artsın diye altmış tane kitap aldım. Aziz Nesin, "**Yorgunum, yarın imzalarım!**" dedi.

İmzalayamadı!

- İmzalayamadı tabii. **Ahmet Pirıştina** gelip onu aldı, giderken çok rahattı. Beş saate yakın otele dönmediler. Yani, İstanbul'da olsaydı, bu şekilde olmazdı. Biz kendisiyle, son iki gün yan yana iki-üç saat geçirdik. Şimdi birçok şey aklıma gelmiyor ama...

- İmza sırasında **Sadun Aren** ile **Munise Aren** de gelmişler...

- Ben götürdüm, yarım saat sonra ayrıldım, bilmiyorum.

- Kalabalık mıydı okurlar?

- Kalabalıktı çok, "Hocam, dedim, arzu ettiğiniz zaman çağırın beni", "Tamam, dedi, Ahmet (Piriştina) gelecek, gerek yok, akşam geliriz". Hatta ilk gün rakı isteyince, "Hocam dedim, bu akşam sizi baş başa bırakalım, yarın Çeşme'ye gidelim, birlikte rakı içelim! Balık yiyelim", "Tamam, memnun olurum!" dedi. "Arkadaşım Ahmet davet etmiş oraya gitmek zorundayım, kusura bakmayın!" dedi. Birçoklarından Aziz Nesin'in kaprisli olduğunu duymuştum ben, ama kesinlikle öyle, en ufak bir şeyle karşılaşmadım. Mesela, geldiğinde birçok konuda Ayben Hanım, özellikle onu korumak için, bazı şeyleri beğenmezken, o, "Her şey çok güzel, teşekkür ederiz" diyor, defalarca teşekkür ediyordu.

- Evet ama, air-condition yok otelde!

- O kadar sıcak yoktu, 30 derece filandı. Bir hafta önce kırk derecedeydi. Onun kalabileceği tek otel vardı, Altınyunus! Akşam kendisine vantilatör filan verdik, ama bu klimanın yerini tutamaz. Denize girip güneş altında kalması çok etkiledi onu. Çeşme'ye gelirken de "Ben deniz kıyısında bir otel istiyorum, denize gireceğim" demiş.. (Necip Yanmaz'a teşekkür ettim. Konuşmamız burada bitti.)

Nesin Vakfı, Aziz Nesin'in vasiyetine uyarak, yakılmasını istediği mektupların yakılmasını kararlaştırdı. Önceki akşam da uzun tartışmalar sonucunda yaktı. Yönetim Kurulu üyelerinden Oralp Basım, toplantıyı terk etti. Yönetim Kurulu üyeleri şöyle: **Şinasi Acar** (Başkan), **Fırat Aykut**, **Gülten Dayıoğlu**, **Ali Nesin**, **Arman Onaran** (savunman), **Nûzhet Ak** (Mimar, sayrı olduğundan katılamadı). Toplantıya, üye olmayan **Ahmet Nesin** de katıldı.

Yakılacak olanları, neden Aziz Nesin yakmamıştı da vakıf yönetimi-ne bırakmıştı? Mektuplar saklansa olmaz mıydı?

CUMHURİYET, 11.7.1995

ANKARA NOTLARI

Ayben Kop'un Anlattıkları...

MUSTAFA EKMEKÇİ

Aziz Nesin, Çeşme'de Kardiya Otel'i'nde, yakın arkadaşı **Ayben Kop**'un kollarında öldü. Herkes onunla ilgilendi. Özellikle okurları. 7 Temmuz günü Hürriyet'te birlikte resimleri yayımlanan resim öğretmeni, ressam **Serpil Atagöz**, şunları söylüyordu:

- Çeşme'nin sıcak günlerinden biriydi. Onu otelin plajında gördüm. Yorgun görünüyordu. Tek başına denize girdi. Otuz metre ilerledi ilerlemedi. Arkası üstü döndü; çıkarken biraz sendeledi. Ben kolundan tutup yardımcı oldum. Şezlongları Ayben Hanım'la birlikte taşıdık. On beş yirmi dakika sonra ikinci kez denize girdi. Ayben Hanım girmede.

Ayben Kop, Cumhuriyet okuru **Necip Yanmaz**'ın Aziz Nesin'in içki içtiğine ilişkin anlatımına tepki gösterdi.

- Hayır, ben içtim, Aziz içmedi. Çünkü ben, her akşam içki içerim.

- Büyük rakı vermişler!

- Büyük rakı verdiler... Büyük rakıyı hiç kimse bitiremez ki, ben iki duble rakı içtim orada. Aziz Bey su içti. Sonra, sofrayı toplarken götürdüler rakıyı. Aziz Bey, doğru düzgün yemek bile yemedi. Ordövr gibi bir şeyler çıkardılar, sonra bir et, piyazımsı falan. Aziz Bey onlara da elini sürmedi denilebilir. Meyve yedi. Ama rakı, kesinlikle içmedi. Rakıyı da benim için istedi.

Denize girmeye gelince: Aziz Bey'in devamlı denize girmesine imkan ve ihtimal yok. Biz vardığımız gün saat 6'da (18.00'de) deniz kenarına indik, 7'ye çeyrek kala odaya çıktık. 45 dakikada adam, denize bir girdi, ıslandı, gölgede oturdu. Ertesi gün, 12'yi çeyrek geçe deniz kenarına indik, çünkü saat yarımdaydı -ilaçlarının saatini ayarlamak için saati hep yanımda taşıyorum- 1'i 5 geçe tekrar odaya döndük...

Ben Foça'ya hareket etmeden önce, Florance Nightingale'e gittiğimizde doktoru **Arif Bey**'e, "**Doktor Bey, Aziz Bey'in denize girmesinde bir sakınca var mı?**" diye sordum. "**Girmesin Hanımefendi!**" dedi. Ben de bunun üzerine onun çantasını hazırlarken denizle ilgili hiçbir şeyi koymadım. Foça'ya vardığımız zaman, "**Nerde benim mayom?**" dedi. Ben mayo filan almadım. Çünkü Dr. Arif Bey'in söylediği bu. "**Hayır**" dedi, "**İmkânı yok, gireceğimi illa ki bana bir mayo bulun!**" Orda belediyede çalışan bir hanıma söyledi. Ona mayo getirdiler. Şimdi,

onu denize nasıl sokacağız, ne yapacağız? Peki, işte indik, koca bir şemsiye, o şemsiyenin altına bir koltuk koyduk. Başında şapkası oturuyor. Tabii sıcak, Foça'da **"Blr girip ıslanayım"** dedi. **"Tabii"** dedim, elinden tuttum, oturdu, başını arkaya attı, ıslandı. Tekrar geldi, aynı yere oturdu. Onun deniz macerası da sadece bu kadar...

- **Ahmet Piriştina'nın evinde fenalaştı değil mi?**

- Piriştina'nın evinde iyi değildi. Orada ben Piriştina'nın eşine özel olarak, evin bir başka bölümünde dedim ki: **"Sizin bu sitede bir doktor ahababınız vardır, acaba mümkün mü? Sanki ziyarete gelmiş gibi. Aziz Bey çünkü kesinlikle doktor istemiyor".** **"Hay hay Ayben Hanım!"** dedi kadıncağz. On dakika sonra, bir doktor bey geldi. **"Geçerken uğradım, hatırlınızı sorayım"** der gibilerden ev sahiplerine. Tansiyonuna baktı 18. Doktoru demişti ki: **"12'nin altına, 17'nin üstüne çıktığı zaman bana telefon edin"**. Gelen doktor bey, bir tane isordil verdi, o dil altına kondu. Fakat, adamcağz bir de kalbini dinlemek istedi. Aziz Bey ona yanaşmadı. **"Hayırlı!"** dedi. Ne yapsın adam gitti. Ben fırladım, Florance Nightingale'den **Arif Bey'i** aradım. **"Biraz bekleyin anos ettiriyoruz"** dediler. O sırada Aziz Bey, bağırmaya başladı: **"Ayben buraya gel, telefon etmeyeceksin! Çabuk buraya gel, kapat telefonu!"** Zorunlu olarak kapattım telefonu. Başka bir seçeneğim yok. Fakat, o isordil etkisini gösterdi biraz sonra **Sadun Bey (Aren)** ile eşi (**Munise**) geldiler. Gayet hoş bir sohbet başladı. Aziz Bey, sadece meyve yedi, içki zaten almıyor. Saat 11.30'da gibi, **"Artık kalkalım, otele gidelim"** dedi. Ahmet Bey'in arabasına bindik, bizi otele getirdi. Aziz Bey'in odası giriş katı, bahçe içinde. Bahçe duvarına oturdu, yani ilerleyemedi. Ben Ahmet Bey'e, **"Ahmet Bey gitmeyin, biraz kalın!"** dedim. Durum, acayip tuhaf. Ahmet Bey'e **"Hadî, sen çek git"** dedi, **"benim hiçbir şeyim yok!"** Ahmet Bey gitti, ama bende Ahmet Beylerin telefonu var...

Ayben Kop, Aziz Nesin'in yürek paralayıcı ölüm anını anlatmaya başladı:

"... Yatağına yatırdım, orda başladı. Odada air-condition yok, vantilatör var, hemen onu fişe taktım. Ahmet Bey'in evine telefon ettim:

- **Bir doktor, bir oksijen tüpü, acil biçimde uçarak buraya gelini**

- **Hay hay Ayben Hanım! dedi. Telefonu kapattık.**

Ben, ilk defa böyle bir olayla karşılaştığım için devamlı vantilatör kucağımda, yatağın etrafında dört dönüyorum. Sanıyorum ki,

soğuk hava bir şey yapacak. Sûre kavramını yitiriyorsunuz Mustafa Bey! 20-25 dakika sanıyorum, ordan oraya, ordan oraya... Ben de ona moral vermeye çalışıyorum. Bildiğim bir şey yok.

- Aziz bak, Sivas'ı da yendik. Bak geliyorlar, şimdi geliyorlar, birazcık sık dışını..."

Ayben Hanım'ın sözünü kesiyorum:

- Ne yapıyor, kıvranıyor mu böyle?

- Ordan oraya atıyor kendini, nefes alamıyor. O korkunç bir olay Mustafa Bey! Köpük gelmeye başladı ağzından. Alt dudağı morarmaya başladı.

- Konuşamıyor tabii...

- Hayır, konuşamıyor! Gözleri tamamen hade kalarından fırlamış. O sırada gittim, pamuk ıslattım, devamlı ağzını ıslatıyorum.

- Masaj filan yapmıyor musunuz?

- Yaptım, yapıyorum onu da yapıyorum, yani filmlerden gördüğüm kadarıyla. Saatin daha 01.00 olduğunu sanmıyorum... Böyle, koluma aldım gitti! Yok, öldü!..

Aziz Nesin'in acısı sürerken pazartesi günü, Mehmet Ali Aybar da öldü. O, bugün İstanbul'da toprağa verilecek; solcuların tümüne başsağlığı diliyorum.

CUMHURİYET, 13.7.1995

ANKARA NOTLARI

Bin Yılda Bir...

MUSTAFA EKMEKÇİ

Çocukluğumda, kimileyin yemeklerimi babamın lokantasında yerdim. Yemeği kendim koymuşsam, babam:

- Oğlum, tabağını tepeleme doldurmal! Sonra yine al! derdi. İçimden:

- Niye? Bu lokanta bizim değil mi? İstedğimce alsam ne olur? diye geçirirdim. Babam, içimden geçirdiklerimi sezmiş gibi eklerdi:

- Lokantaya gelen bir müşteri, senin, benim oğlum olduğunu bilmez, **"Bu usta kiminin tabağını dolduruyor, benim tabağımı ise doldurmuyor. Az yemek veriyor!"** diye düşünebilir. Onun için, yoksa senden yemek esirgemiyorum.

Lokanta dediysem, Hadim ilçesinde, altı yedi masası olan, fırına bitişik bir yer. Birkaç basamak merdivenle çıkılır bir oda. Evet, fırını da var, soyadımız onun için Ekmekçi! Nasıl olsa ekmek pişiriyor, buna boş zamanda yapılan yemek de eklenebilir. Üç-beş kuruş da oradan gelir!

Berberlik de yapardı; çünkü ilçede berber yoktu! Lokantanın bir ucunda berber aynası, koltuğu vardı. Aynaya bakar, sonra hemen aynanın arkasına bakarmışım! Lokanta, geceleri de yattığımız yerd. Yere bir çul serilir, bir yastık bir de şilte. Ben anımsamıyorum:

- Yüzümü örtmeyin ammana! dermişim. O gün bugün yatarken yüzümü örtmem!

Babamda uğraş vardı daha; fırının üstünde bir oda, kahveydi. Yakınında bir de nalbant dükkanı vardı. Orada, katırların, eşeklerin nalları çakılırdı. Ben, babamın nalbantlığına yetişmedim. Anımsadığım, nalbantlığı hancı **Mahmut Ağa'nın** yaptığıydı. Belki o da babamdan öğrenmişti, bilemem! Sonradan, kaldığımız Hocalar köyünden ilçeye, Hadim'e taşındık. Artık, evde yatar oldum!

Anam, babamın yemeklerinden yemezdi:

- Baban, yemekleri yağlı yapar, ben yağlı yiyemem! derdi.

Babam 58, anam elli yaşında öldü. Babamdan bana, onun - kırılmaz- su bardağıyla, geceleri fırından, eve gelirken kullandığı gemici feneri kaldı. Anamdan kalan, bir kirman! (Kirmana, oralarda eğirmeç de denir. Elde yün eğirmede kullanılır.)

Geçen yıl **Yunus Nadi** ödöl töreninden sonra, bir gün birkaç okurla birlikte, İstanbul'dan Çatalca'ya Nesin Vakfı'na gitmiştik. **Aziz Nesin**, bize vakfı gezdirdi, yeni yapılan yapıyı gösterdi; o zaman daha bitmemişti. Antalya'nın Manavgat'ından iki okuru daha geldi:

- Çatalca'ya gelmişken, Aziz Nesin'e bir uğrayalım! demişlerdi. Resimler çektiler. Keyifli bir geziydi.

Öğle oldu, Aziz Nesin:

- Yemeği burada yiyeceğiz, dedi, yemekten sonra gidersiniz!

Dere boyundaki binanın ait katında sofraya oturduk. Yemekte, türlü, pilav, komposto vardı. Yemekler, çocukluğumdan beri sevdiğim yemeklerdi. Türlüyü yedikten sonra, tabağımda biraz suyu kalmıştı. Aziz Nesin, bir parça ekmeği kopararak:

- Ekmekle şöyle tabağını bir sıyr! dedi.

Sıyırdım, tabak pırıl pırıl oldu! İçimden gülümsüyordum; neden birden babam geldi usuma? O da tabakta yemek bırakılmasından hoşlanmazdı! Pilav tabağında bir pirinç tanesi bırakmadım. Aziz Nesin'in ne düşündüğünü biliyordum:

- Tabakta pirinç tanesi bırakmamak, emeğe saygıdır. Bu pirinç tanesi, kaç kişinin emeğiyle pirinç olup, senin önüne geliyor biliyor musun?

Cimrilik, pintilik lâf. O, ancak bir espri konusu olabilir. Aziz Nesin, buna kendini alıştırmıştır da.

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın (TYS) Ankara'da şubesi açılacaktı. Kuruluş hazırlıkları için Aziz Nesin Ankara'ya gelmişti. Bir basın açıklaması vardı, bunun çoğaltılması gerekiyordu.

- Ekmekçi, sen çoğalttırıver, parası neyse verimiz dedi.

Meclis'e gitmem gerekiyordu. Öğleden sonra döndüm. Fotokopileri Aziz Bey'e verdim:

- Ooo! dedi, kaç para verdin!

- Para almadılar!

- O zaman, dedi Aziz Nesin, oraya kaç para vermen gerekiyor idiyse, o parayı bize, sendikaya vermen gerek!

Gülüşüyorduk. Adı cimriye çıkmış ya, eğleniyor işte!

Aziz Nesin, bir bakıma, esprileriyle yaşıyordu. Sürekli görüş açımın içinde oldu. Neredeyse, nereye gittiyse, izlerdim. Diyelim,

Almanya'daysa, ben de oralardaysam, ne yapar eder, ona ulaşmaya çalışırdım. **Uğur Mumcu**'yu, **Rıfat Ilgaz**'ı, **Server Tanilli**'yi, **İlhan Selçuk**'u, **Sadun Aren**'i, **Hüsnü Göksel**'i (yer darlığından adlarını yazamadıklarım var) de öyle. Bunlar benim için bir politikacıdan çok daha önemliydiler. Uğur öldürüldü, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz öldüler. Ufkum daraldı sanki...

Aziz Nesin, **Tahsin Saraç**, daha birkaç kişi, Hollanda'da Amsterdam'da konuşmalar yapıyor, akşam kenti dolaşıyorlar. Bir seks mağazasının önünden geçiyorlar. Her çeşit reklam var. Bir resim var, resimde adamın cinsel organı iki tane. Tahsin Saraç kendi kendine:

- Bu kadarı artık mübalağa! diye söyleniyor. Aziz Nesin:

- Neymiş o mübalağalı olan?

- Baksana Aziz Bey, adamın iki tane şeyi var! Aziz Nesin Tahsin'e soruyor:

- Sende bir tane mi yoksa?

Mehmet Ali Aybar'a da üzüldüm. İstanbul'a gidemedim. Alkışlarla uğurlanmış! Aziz Nesin'den sonra, Aybar'ın ölümü solcuları yıktı bir çeşit. Güzel yazılar yazıldı ikisi için de. Ama, giderek tavsadı. Önümüzdeki hafta Cumhuriyet, bir "**Aybar**" eki yapacak...

Oralp Basım'la konuşuyordum. O, Aziz Nesin'le ilgili olarak yazılanları yeterli bulmuyordu:

- Onu anlamadılar! diyordu. Bir Aziz Nesin, bir ülkeye bin yılda bir gelir!

Turan Dursun, kaç yılda bir gelir? Dinsel tören yapılmasını istemeyen Turan Dursun, ardından Aziz Nesin! Aybar'ın cenaze töreninde konuşulmuş. **Doğan Avcıoğlu** da, dinsel tören yapılmasını istememiş. öylece gömülmüş "**ada**"ya!

CUMHURİYET, 16.7.1995

ANKARA NOTLARI

Eşğini Dövmeyen...

MUSTAFA EKMEKÇİ

Geçen perşembe akşamı, Ali Nesin, savunman Veli Devecioğlu'yla, Gölbaşı'nda Vilayetler Evinde yemek yedik. Ali'yle ikimiz rakı içtik, Veli Bey bira içti. Aziz Nesin'e Turan Dursun'a kadeh kaldırdık. Ali orada, bir olayı anlattı, şöyle:

Aziz Nesin'in ölümünden iki gün sonra, gazeteciler Nesin Vakfı'na gelmişler. Gömütünün yeri belli olmayan Nesin, "**Çocuklar gömütümüzün üzerinde oynasınlar!**" demişti ya, bir gazeteci çocuklara:

- Hadi oynayın da resminizi çekelim! demiş.
- Siz oynayın da biz sizin resminizi çekelim! demiş çocuklar.

Savunman Veli Devecioğlu, Aziz Nesin'i küçük düşürücü yayınlar dolayısıyla, açtığı davalarla ilgili bilgi verdi. Mahkemeler, şimdiye değin 250 milyon lira tazminat ödenmesi kararını vermişler. Ancak, bu da hemen alınamıyor, sövüp kaçanlar, borçlarının taksitlere bağlanmasını istiyorlarmış.

Veli Devecioğlu'nu, Gümüşhane'de savcı olduğu yıllarda tanıdım. Süleyman Bey'le bir gezide, bir ara Süleyman Bey'i bırakıp Gümüşhane Adliyesi'ne gidip, Veli Devecioğlu'nu buldum. Veli Devecioğlu, Şadi Alkılıç'ındamıydı.

Nesin Vakfı başkanlığına Prof. Ali Nesin geldi. Vakfın, Aziz Nesin yaşıyormuş gibi, aksamadan yürümesi gerek. Vakıf'ta "Matematik Enstitüsü"nü'nün kurulması, Aziz Nesin'in vasiyeti içinde. Bu nedenle Ali Nesin, Amerika'daki görevini bırakarak Türkiye'ye gelecek; vakfın başına geçecek.

Vakfın yaşatılması için toplumun katkıları da zorunlu. Bu nedenle, vakfa yardımda bulunmak isteyenler için vakfın hesap numarasını, nereye yatırılacağını buraya yazmak istiyorum, şöyle: (Nesin Vakfı, Ziraat Bankası Selamıçeşme Şb. 4566 nolu hesap; Kadıköy/İstanbul).

CUMHURİYET, 18.7.1995

ANKARA NOTLARI

Aziz Nesin'in Savunması (1)

MUSTAFA EKMEKÇİ

On bir yıl önce, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görülen "**Aydinlar Dilekçesi Davası**"nın 1 numaralı sanığı **Aziz Nesin**'di. Yargıç **Yüzbaşı Mehmet Sever**, Aziz Nesin, savunmasını yaptıktan sonra, bu konuşmaya yayın yasağı koydu. Türkiye'de seçimler yapılmıştı, ama baskılar sürüyordu. Yargıç, **Erbil Tuşalp**'ın savunmasına da yayın yasağı koydu. Duruşmadan sonra, Mamak çıkışında otobüs beklerken, şöyle konuşmalar geçiyordu:

- Yargıç aslında, Aziz Nesin'in savunmasına yayın yasağı koymakla iyilik etti. Yoksa Aziz Nesin tutuklanabilirdi.

O günler, bir film şeridi gibi gözümün önünden geçiyor. Dilekçe bir yıla yakın sürede hazırlanmıştı. Dilekçeyi hazırlayan "**Yazmanlar Kurulu**"nda şunlar vardı (abece sırasına göre):

Murat Belge, Halit Çelenk, Emin Değer, Haluk Gerger, Hüsnü Göksel, Yakup Kepenek, Yalçın Küçük, Uğur Mumcu, Aziz Nesin, Mahmut Tali Öngören, Bahri Savcı, İlhan Selçuk, İlhan Tekeli, Mete Tunçay, Şerafettin Turan ve Erbil Tuşalp.

Dilekçeyi Cumhurbaşkanlığı ile TBMM Başkanlığı'na sunanlar da şunlardı: Prof. **Fehmi Yavuz** (başkan), Prof. Hüsnü Göksel (sözcü), Prof. Bahri Savcı, **Esin Afşar, Bilgesu Erenus, Aziz Nesin.**

Tabii, dilekçe Cumhurbaşkanlığı'na sunulamadı. Çankaya Köşkü'nün ikinci kapısına bırakıldı. Kapıdaki görevli telefonda:

- Geldiler! diye haber veriyordu. Belli ki **Kenan Bey**, aslında merakla "**dilekçeyi**" beklemekteydi!

Dilekçe, Meclis Başkanı'na kolay sunuldu. Ama, kızılca kıyamet de koptu. Kenan Bey:

- Hepsini tutuklayın! mı ne demiş; **Turgut Bey** (Hacı TÖ) gece Çankaya'ya çıkmış:

- Efendim, demiş, bunları tutuklarsak, Batı'dan zırnık yardım alamayız. Dünya karşımıza çıkar. Siz işi bize bırakın. İleri gelenleri hakkında dava açalım!

Dilekçeyi imzalayanlar, binleri aşmaktaydı. Ancak, savcılar imzalayanları değil, imzalatanları sorumlu tuttular. Savcılık, buna "**dilekçe**"

değil, "**bildiri**" diyordu. Eh, bildiri yayımlamak da yasak, buyurun savcılığa, oradan Ankara 1 No.lu Sıkıyönetim Mahkemesi'ne! Dilekçeyi 1.256 kişi imzalamışken, sanık sayısı 56'ya indirildi. 56 kişi topun ağzındaydı! Ben, eşime vermiş, birkaç kişinin de imzalamasını sağlamıştım. Biri, **Minnetullah Haydaroğlu** idi. Ankara'da Meşrutiyet Caddesi'nde "**Fatih Kırathanesi**"nde, briç oynadığımız sırada, Minnet Bey, ben-den almış, okuyup imzalamıştı. Savcı **Demirel Tavil**, Minnetullah Haydaroğlu'na sormuş:

- Ekmekçi briç bilir mi? Nasıl oynuyor?
- İyidir efendim. Fena değil!

Böyle tatlı tatlı ifade alınıyor, ama acısı iddianamede çıkıyordu. İddianamede, "**Kahve köşelerinde, oyun salonlarında, bildirinin dağıtılıp imzalatıldığı**" vurgulanıyordu. Uğur Mumcu ifadesinde:

- Ekmekçi'ye ben imzalattım! demiş. Savcı Demirel Tavil:
- Sizin işiniz kolay! dedi, Uğur Mumcu size imzalattığını söyledi!
- Ne münasebet efendim, bana kimse imzalatmadı, ben kendim imzaladım!

Böyle bir sorgudan sonra, duruşmalar başladı.

Davanın 1 numaralı sanığı Aziz Nesin, savunmasını yapmak üzere, birkaç adım attığı sırada, savunmanı **Veli Devecioğlu**, oturduğu yerden:

- Türkiye yürüyor! dedi.

Askeri yargıç, yüzbaşı -şimdi Genelkurmay Mahkemesi'nde yarbay- **Mehmet Sever**, çok ince davranıyor, "**Aziz Bey**" diyordu. Aziz Bey, savunmasına şöyle başladı:

"**Sayın Yargıç,**

15 Mayıs 1984 tarihinde Cumhurbaşkanlığı'na ve TBMM Başkanlığı'na sunduğumuz 6 sayfalık yazının başında, o yazıyı imzalamış bulunan 2.000'i aşkın Türk aydını şöyle demektedir: 'Türkiye'de demokratik düzene ilişkin, gözlem ve istemlerinden oluşan dilekçe'. Demek, iki binden çok Türk aydını imzaladıkları bu yazıya dilekçe diyor.

Cumhurbaşkanı TRT'deki söylevinde, eleştirerek sözünü ettiği bu yazıya dilekçe demişti. Demek, Cumhurbaşkanı için de bu yazı dilekçedir.

Askeri savcılık, imzalayanları 2969 sayılı yasayı bozmaktan sorgularken de bu yazıya dilekçe demiş ve biz sanıklar dilekçeyi

imzalamaktan sorgulanmıştık. Demek, askeri savcıya göre de işbu yazı dilekçedir.

Bu aşamadan sonra bizlere iddianame verilince, bu konuda iki şeyin birdenbire değişmiş olduğunu gördük. Birincisi şu: Önce iki binden çok aydının, sonra Devlet Başkanı'mn, daha sonra Başbakan'ın, ondan sonra Sıkıyönetim Komutanlığı'nın ve en sonra da askeri savcının dilekçe dedikleri bu yazı, iddianamede birdenbire bildiri oluvermişti.

İddianamede değiştirilen ikinci şey de şu: Biz elli altı sanık, daha önce 2969 sayılı yasaı bozmaktan sorgulanmışken, iddianamede bize yöneltilen suç birdenbire değiştirilip Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bir yasağına uymamak olmuştu.

İşte o tarihten bu yana, bir yıldan beri sanıklarla savcılık ve mahkeme arasında bir dilekçe -bildiri tartışmasıdır sürüp gidiyor. Biz sanıklar, dilekçe olan yazımızın dilekçe olduğunu kanıtlamaya çalışıp duruyoruz. Savcılık da dilekçe olan yazımızın dilekçe olmayıp bildiri olduğunu iddia edip duruyor. Görülüyor ki bu dava, özünden büsbütün uzaklaştırılıp, dilekçe mi bildiri mi olduğu tartışılan biçimsel ve filolojik bir sorun haline getirilmiştir..."

Çağdaş Hukukçular Derneği, savunman Emin Değer'e 1995 Yılı Çağdaş Hukuk Savaşımında Emek Ödülü verdi. "Çağdaş Hukuk" dergisinin temmuz-ağustos sayısı Emin Değer'e ayrıldı. Emin Değer'i gönülden kutluyorum. Bu ödülü önceki yıllarda Halit Çelenk ile Server Tannilli de almışlardı. (Çağdaş Hukuk dergisini edinmek isteyenler, İnkılap Sokak 5/6 Kızılay-Ankara adresine başvurabilirler. Tel-Faks: 0.312-433 55 40).

CUMHURİYET, 27.7.1995

ANKARA NOTLARI

Aziz Nesin'in Savunması: (2)

İmzalarını Geri Alanlar...

MUSTAFA EKMEKÇİ

"Aydınlar Dilekçesi Davası"nın "1" numaralı sanığı **Aziz Nesin**, savunmasının bir yerinde yargıca şunları söyledi:

"Daha mahkemeye verilmeden ve daha sorguya bile çekilmeden, Devlet Başkanı bu dilekçeyi imzalayanları, aynı günde TRT'den üç kez yayımlanan Manisa'daki ünlü konuşmasında vatan hainliğiyle suçluyordu. YÖK üniversitesinin fahri hukuk profesörü olan Devlet Başkanı, mahkeme kararına gerek görmeden iki binden çok Türk aydınını vatan hainliğiyle suçlayarak mahkum etmişti. Vatan hainlikleri TRT'den Türk ve dünya kamuoyuna ilan edilmiş olan bu insanları 2969 sayılı yasayı bozmaktan mahkum etmek hem olanaksızdı, hem de dilekçenin içeriğinin tartışılmasını gerektireceğinden, yöneltilen suç değiştirilerek dilekçemiz bildiriye çevrilmek istenmiştir.

Bir insanı vatan haini görmekten daha aşağılayıcı ne olabilir? Devlet Başkanı'nın bizleri vatan hainliğiyle suçladığından beri ne yapmam gerektiğini düşünüp duruyorum. Susmam, kabul etmek anlamına mı gelecek? Yoksa korkak ve umarsız olduğum mu sanılacak? İnsan onuru, için yaşıyorsa, kime karşı olursa olsun onurumu korumak zorundayım.

Devlet Başkanı'nın kimi konularda sorumunun bulunmaması, sorumsuz olduğu anlamına gelmez.

Ne yapılması gerektiğini hukukçulara sorup araştırdığım zaman çok şaşılacak bir durum ortaya çıktı. Hiç kimse ne yapılması gerektiğini açıklıkla bilmiyordu. Hepimiz Devlet Başkanı'nın sorumlu tutulamayacağını sanıyorduk. Çünkü, cumhuriyet tarihimizin yedi devlet başkanından hiçbiri, kamu önünde yurttaşlarını böylesine aşağılamamıştı. Yani olayın bir başka örneği yoktur.

Cumhurbaşkanı da bir yurttaştır ve onun da cezai ehliyeti vardır ve onunda sorumluları bulunmaktadır. Anayasanın 105. maddesine göre Devlet Başkanı'nın sorumlu olmayışı, salt imzası bulunan karamameler dolayısıyladır. Bunun dışında cumhurbaşkanının da tıpkı benim gibi yasalar önünde sorumlu olması gerekir. Demokrasilerde cumhurbaşkanlarına sorum düşmemesinin nedeni, yetkisinin kendilerinden alınıp

parlamentoya ve hükümetlere verilmiş olmasındandır. Oysa 1982 Anayasası'na göre, bizde Devlet Başkanı geniş yetkilerle donanmış olduğundan, sorunları da o oranda artmış olmalıdır.

Kışacası, beni Türk ulusunun tanıklığı önünde vatan haini ilan ederek aşağılayan Devlet Başkanı **Kenan Evren**'i mahkemeye vereceğimi burada bildiriyorum...

Dilekçemizin bildiri olduğunun kanıtlanması için sorgulanan imzacılardan kimisinin tanıklık sözleri çok ilginçtir. Bu tanıklardan **Kartal Tibet** adlı rejisör, tanık olarak bile askeri savcı karşısına çıkmaktan öylesine korkmuştu ki sarhoş olduğundan, dilekçeyi nerede, ne zaman imzaladığını anımsamadığını söyleyerek 'İmza atmaktan dolayı suç işlemişsem cezama razıyım' demiştir. Sanık değil, bir tanığın tutuklanma korkusundan kurtulmaya çalışmasının ne demek olduğu düşünülmelidir. Çünkü Devlet Başkanı'nın dilekçeyi imzalayanları vatan haini ilan edişinin ardından hemen askeri mahkemede dava açılması, sayısı beşi geçmeyen kimi imzacılar üzerinde panik denilecek korku yaratmıştır.

Dilekçenin hazırlık toplantısında bulunup orada 15 kişi önünde aşırı kahramanlık taslayarak konuşan **Fikret Hakan**'ın, savcı önünde artistler kahvesinde dilekçeyi okumadan, tiyatrolara devlet yardımı sanarak imzaladığını söylemesi, üzerinde yaratılan korkunun büyüklüğünü göstermektedir.

Yaşı küçük bir kızı evinde alıkoymak suçundan hükümlü olarak şu sırada cezaevinde bulunan **Öztürk Serengil** adlı eski bir sinema oyuncusunun yine artistler kahvesinde pişti oynarken, kendisine dilekçenin toplu konut kredisi diye imzalatılarak oyuna getirildiğini söylemesi de, insanların üzerinde ne oranda büyük bir korku yaratıldığını göstermektedir.

Bu tanıkların yalancı tanıklık yaptıklarını kanıtlayabilirdik. Ama korkunun insanları ne zavallı duruma düşürdüğünü görerek onlara insanlık onuru adına acıyoruz. Duydukları korku yüzünden çok utançlı düşmüşlerdir. Dünyanın neresinde olursa olsun yurttaşlar böylesine korkutularak insanlık onurlarının kırılacağı duruma düşürülmüşlerse bu korkuyu yaratan yönetmenler bundan hiç de övünç olmayan kendi paylarını almalıdırlar. Bu korkutulmuş zavallı tanıklarla mı bizim dilekçemiz bildiri biçimine sokulacaktır?.."

Aziz Nesin, konuşmasının bir bölümünde de şu açıklamaları yaptı:

"Dilekçemizin imzalanmasında en küçük isteklendirme, zorlama, özendirme olmadığının belgesi olarak, dilekçeyi imzalayanlardan kimisinin, imzasını geri almak için bize yazdıkları yazıları gösterebiliriz. İmzalarını geri almak isteyenlerden, bu isteklerini bize yazılı olarak bildirmelerini istedik. Bize imzalarını ya da imza verme sözlerini geri almak için yazılı başvuranlar şunlardır: İffet Aslan, Yıldız Sey, Yıldız Kenter, Nilüfer Tapan, Mete Tapan, Nursel Duruer, Prof. Uğur Alacakaptan, Cüneyt Arkin, Anıl Çeçen... Bu başvuru mektupları dosyamızdadır. Kandırılarak dilekçeyi imzaladıklarını söyleyen tanıklar da, isteselerdi, ötekiler gibi imzalarını geri alabilirlerdi..."

Aziz Nesin, uzun savunmasının sonunda, sözlerini şöyle bitirdi:

"Zamanın yetersizliği bakımından sözlerimi kesiyorum. Bu savunmamı yazarken konuşmama bütünüyle izin verilip verilmeyeceğini bilmiyorum. Ama ben konuşabilirim düşüncesiyle yazdım. Bu savunmam salt mahkeme ve savcı için değildir. Asıl okumaları gerekip yararlanacakların okumalarını dilerim.

Bu davayı açan ve açtıranlara, bana bu konuşma fırsatını verenlere söylemek istediklerimin pek azını bile olsa açıklama şansını verenlere çok teşekkür ederim. Saygılarımla."

CUMHURİYET, 30.7.1995

ANKARA NOTLARI

Aziz Nesin Aramızda...

ORHAN ERİNÇ

Kişi adlarının, özellikle ÷lkemizde, bir tanım niteliği kazanmasının örnekleri bir elin parmakları kadar azdır. Aziz Nesin de bunun son örneği olarak geçen hafta ölümsüzlüğe göç etti. Aziz Nesin insanlar için yararlı olduğuna inandığı bütün konularda, hangi eylem türü o anda elinden geliyorsa onu yetkinlikle kullanmasını bilerek kamuoyunu uyarıp bilgilendiren bir kişiydi. Mizahı da şiiri de bir eylem türüne dönüştürmüştü. O nedenledir ki yazarlığa başladığı 1940'lı yıllarda yazdıkları günümüz için de eleştiri niteliğini kaybetmedi. Her yazısında bugünü de yaşıyoruz.

"Cumhuriyet", düşün, sanat ve demokrasi yaşamımızın bu dev ismi için belgesel nitelik taşıyan bir özel eki yarın okurlarına sunacak. Askerlik dönemine ilişkin suçlamalara yaşamında ilk kez verdiği yanıtları ve yaptığı açıklamaları da yalnızca bu ekte bulabileceksiniz.

CUMHURİYET, 10.7.1995

CUMHURİYET'TEN OKURLARA

Aydınlarımız Ve Şanssızlığımız

ORHAN ERİNÇ

Ülkemiz, aydınlarımız yönünden şanssız bir dönemden geçiyor.

Kimilerini, yasalarımızın hukuk ilkelerine ters düşen hükümleri yüzünden doğal yaşam ve üretim süreçlerinden koparıp hapishanelere kapatıyoruz kimileri de bizleri bırakıp gidiyorlar.

Aziz Nesin'in ardından önce Mehmet Ali Aybar'ı, sonra da yazılarını Cumhuriyet'te de izlediğimiz Bilge Karasu'yu yitirdik.

Çok bilinen bir deyimın Türkçesi ile "**bilineni duyurmak**" olacak, ama insan yinelenmeden edemiyor. Kendilerini yitiriyoruz, ama yapıtları ile yaşamlarını sürdürcekler. Gelecek kuşaklar, hem ülkemizi hem de insanlarımızı, tanıklık ettikleri dönemlerdeki gelişme ve gerilemeleri aktararak aydınlatacaklar.

Geçen hafta verdiğimiz Aziz Nesin özel eki büyük ilgi topladı. Bütün çabalarımıza karşın telefon ve fakslarından Cumhuriyet'i bulamayan okurlarımız olduğunu öğrendik, ama isteklerini giderememek gibi bir durumla karşı karşıya kaldık. Bu nedenle perşembe günleri verdiğimiz Kitap Ekimizi, bu hafta Aziz Nesin'e ayırdık. Aziz Nesin'in ozan, oyun yazarı, mizah yazarı kimlikleri ile yazınımıza armağan ettiği yapıtlardan örnekler, kitaplarının tam listesi ve yazar yönü ve kendisini anlatan dostları ile uzmanların görüşlerini, bu perşembe günü Kitap Ekimizde bulacaksınız.

CUMHURİYET, 17.7.1995

CUMHURİYET'TEN OKURLARA

Erguvan Şenliği'nde

Aziz Nesin Yok

RAİF ERTEM

Çatalca. Çatal değil çatalca. Dostlar arasındaki ilişkiler! İlişkiler biraz mayhoşça...

Üzüyor. Çözüm? Çözüm ellerinde, yüreklerinde.

İstensen sadece.

Yine Çatalca'dayız. Erguvan şenliklerinde. Gerçi erguvanlar geçti. Onlar ilkbaharın müjdecisi. Baharla birlikte yitiyor. Şimdi şenlikleri sürüyor.

Kültür, eğlence.

Topluluklu Şiir Akşamları. Atâol, Adnan, Oktay, Burhan, Dursun kendi şiirleriyle. Cemal'siz şiir akşamları geçer mi?

"Bulutlu kesitler bulut üç parça" Cemal Süreya.

Gecesi ya gecesı. Trakya Düğün Çalgıları Yarışması. Şiirler müzikle yüklü. Trakyalı akrabalar...

Oyunlar, sergiler, tartışmalar. Toplu sünnet eğlenceleri. Çatalca erguvan şenlikleri.

Avcılar, atıcılar?

Kime sormalı?..

Şenliğin bu yıl dördüncüsü. İlgıyle izleniyor, ses veriyor. Çünkü yörenin özelliğini taşıyor.

Kutlarsız yöneticileri. Bay Başkan Fırat Aykut'u.

Şenliklere karşı bazı tepkiler var. Yalnız Çatalca için demiyorum. Şenlik yapılan birçok yörelerde. Öne sürülen gerekçe: "Yapılması gereken işler varken, parasızlıktan yapılmazken, paralar neden şenliklere?.."

Yakınanlara sormak istiyorum. Kendileri para ayırmıyorlar mı kültüre, eğlenceye? Kendi bütçelerinden.

Belediye ayırınca neden?

Ayrılmıyorlarsa kendileri. Yazık. Yaşadıklarının farkına varmadan göçüyorlar demek ki...

Azız Nesin doluca yaşadı, yazdı. Yaşamının izleri silinmez. Eserleri duvarlar boyu. Çatalca'yı mesken tutmuştu. Vakıf, öğrencileri.

Şimdi bizler yaşatacağız.

Gönüllerinizde, yüreklerinizde.

Onu silmeye kimsenin gücü yetmez ki...

Şenliklere katılırdı. Söylevini verir, horon çekerdi. Arayacağız, ana-
cağız.

Güldü, güldürdü, düşündürdü. Yaşamını insanlığa adamıştı. Sıra
sizlerde, bizlerde!

Yaşamak mı, yaşamış olmak mı?

Sen Nesin?

Rasgele...

CUMHURİYET, 8.7.1995

RASGELE

Aziz Nesin İçin

MEMET FUAT

Virginia Woolf'la ilgili iki kitaptan söz edecektik bugün... **John Lehmann** ile **Mina Urgan**'ın kitaplarından...

Ama **Aziz Nesin**'in öldüğünü öğrenince başka hiçbir şeyin anlamı kalmadı. Karardı dünya...

Aziz Nesin'i ne kadar çok seviyormuşum...

Oysa bambaşka insanlarız... Çok ayrı yapıda, çok ayrı duyarlıкта...

Bir yazar olarak önemini elbette biliyorum. Açtığı yolu, yaygın bir okur kitlesi oluşturan gülmece öykücülüğümüze öncülük edişini ta baştan beri izlemiştim. İçerde, dışarda.

Ama salt bu değil, bambaşka bir şey var Aziz Nesin'i kafamda yücelten...

Aydın sorumluluğunu taşıyışı olabilir...

Düşündüklerini, soldan sağa, ilericilerden, gericilerden, akıllılardan, akılsızlardan gelecek tepkilere aldırmadan düpedüz söyleyişi olabilir...

Eline geçen bütün parayı yoksul çocukların öğrenimine harcaıyışı olabilir...

Herhalde tek tek hiçbiri değil...

Bunlar hepsi birieşince Aziz Nesin çıkıyor ortaya...

Hepsi, hep birlikte yaratıyor o aydınlığı...

Ne ilgisi var, perşembe sabahı Aziz Nesin'in ölümünü duyduğumda, **Melih Cevdet Anday**'ın son kitabındaki uzun şiirin, "**Yağmurun Altında**"nın bir dizesi geliverdi aklıma:

Bilip de diyenimiz yok.

Çağrışımaların mantığını anlamak, nedenlerini bulup çıkarmak olanaksız. O hıza kim yetişebilir! Birbiri ardına gelip gidiyorlar. Korkunç bir yarış...

Ama yakıştırmalar yapılabilir:

Herkesin sustuğu, bildiklerini söylemekten korktuğu, kendisi gibi düşünmeyenlerle çatışmaktan kaçtığı bir dünyada, düşündüklerini her olanağı kullanarak hiç çekinmeden açıklayan bir insanın ölümü, yüzeydeki anlamını değıştirerek bu düzeyi mi çağrıştırdı?

Ya da bir süredir tekrar tekrar okuduğum, daha özüne varamamış olsam da, üst düzeydeki düşünsel şiirselliğini büyük bir güçle sezdiğim, kafamda izlerini taşıdığım **"Yağmurun Altında"**nın **"bilme"**li **"deme"**li bir dizesi böylesine büyük bir üzüntünün yarattığı zihinsel gevşeme sürecinde öne mi çıktı?

"Yirminci yüzyılı yaşadım"ya da **"Yirminci yüzyılı taşıdım"** dize-leri daha uygun düşerdi belki...

Ama çağrışmalar ferman dinlemez...

Oysa yirminci yüzyılı öylesine büyük bir dayanıklılıkla taşıyordu ki Aziz Nesin, onun da bir gün ölebileceğini düşünmez olmuştuk.

Daha birkaç gün önce hastaneye girip çıkmıştı.

Çeşme'de kitap imzalamaya gitti. Durdurulabilir miydi? Hiç sanmıyorum.

Hastanede sağlığını soranlara, **"İyiyim, iyiyim, yarın çıkarım herhalde. Burada sıkılıyorum"** diye yanıt veren bir insan...

O gençlik coşkusu memleketini, halkını sevmekten geliyor... Yolunu bulma adına değil, gerçek bir sevgi... İyi ya da kötü her düşündüğünü yüzlerine yüzlerine söyleyerek.. Bir akli başlarına gelse, bir uyansalar diye içi titreyerek...

Bilgiye, eğitime, öğrenime, kitaba sonsuz bir güven...

Okullarda öğrencilerin, öğretmenlerin taranarak öldürüldüğü bir ülkede, elli altmış çocuğu okutmak için bütün gelirini harcayan bir yazar...

Haydi, **"Yağmurun Altında"**nın bir bölümü bu anısı hiç unutulmayacak güzel insan için birlikte okuyalım:

Dingin ol ruhum, belki uzaklarda

Bir yerde nicedir ilk dizeleri

Yaratılıyor acıklı destanımızın

Çağlar sonra hayranlıkla okunmak için

Belki benzer umarsızlığımızkahramanlığa.

CUMHURİYET, 8.7.1995

DÜŞÜNCEYE SAYGI

Gece, TV'den TBMM `anayasa değişikliği müzakerelerini, Başkan **Kamer Genç**'in çırpınışlarını, milletvekillerinin anlamsız inatlarını, kavgaları, ilkel tür oylamaların beklenen sayı ile sonuçlanmasını kalbim sıkışarak izledim. Uyuyamadım. Sabahleyin gazeteleri açınca donup kaldım: **Aziz Nesin** ölmüştü.

Medya, Aziz Nesin ile doldu taşı. **Demirel** ve hükümet onun çiftliğinde toprağa verilmesine izin verdiler. Bu arada, ANAP yan çizdi ve anayasa müzakereleri de sanki mateme katılınıyormuş gibi çalışmalarını durdurdu.

Aziz Nesin ile aynı nesildeniz. Yazılarını, öykülerini, piyeslerini uzun yıllar izledim. Mizah üstadını, Kahire Büyükçeliği görevini sürdürürken 1967 yılında tanıdım. Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin toplantısına katılmak için Mısır'a gelmişti. Gazetelerden haber almıştım. Bizi aramadı. Onun yerleştiği oteli buldum. Telefonuma çıkmadı. Bir meslektaşımı otele gönderdim. Aziz Nesin'i adeta zorla alıp öğlen yemeğine getirdi. Yazar aşırı nezleydi. Çekingendi. Hafiften endişeliydi. Davetimden anlam çıkarmaya çalışıyordu. Ailece oturduk, karşılıklı öyküler anlattık, gü-lüştük, dertleştik ve dost olduk. Bu dostluk bugüne kadar sürdü. Aziz Nesin bize İstanbul'dan kitaplarını postaladı. Zaman geçti. 1985'te Vizyon (eski Vizon) dergisinde buluştuk. Her ay bu dergiye öyküler yazdık.

Aziz Nesin, bütün dünyaca okunan büyük bir yazar olduğu kadar, özgürlüklerin, insan haklarının, laikliğin yılmaz bir savaşçısıydı. Düşündüğünü söyler ve yazardı. Başından geçmeyen kalmadı. Hiçbir tehditten korkmazdı. Gösteriştten kaçardı. Ölünce yakılmayı bile istedi.

Aziz Nesin ile Türk edebiyatının ve fikir hayatının parlak bir sayfası daha kapandı. Ölümüne içten üzülenlerin yanı sıra ne yazık ki sevenler de olacaktır. Farklı değerlerin kaderi de budur.

CUMHURİYET, 10.7.1995

TURNİKE

Aziz Nesin ve Tului Sönmez

Prof. Dr. SÜMER GÜREL

Ne ilginç raslantıdır ki (takdir-i ilahi desem ruhları tedirgin olabilir!) iki 'dört başı mamur' laik Türk aydını aynı gün (hatta aynı saatlerde) bu dünyadan göçüverdiler. **Aziz Nesin** usta dünyaca ünlü, özellikle gülmece (mizah) yazını dünyasında, ölmeden önce değeri (gerçek aydınlarca) bilinmiş olduğundan ardından layık olduğu yazılar yazılmaktadır, yazılacaktır.

Ancak **Tului Sönmez** ağabeyimiz, bizim kuşağın, özellikle de (kendisi hukuk uzmanı olmasına karşın) mimar ve kent plancılarının sevdiği ve saydığı bir kişiydi. Şu geçmiş zaman eki 'idi'yi kullanırken duyduğum üzüntüyü ve şimdiden başlayan özlemi tüm sevenlerinin paylaştığına inanıyorum.

Kimdi Tului Sönmez? Okurlara onu biraz olsun tanıtmak amacıyla bu yazıyı kaleme aldım. Özellikle onu tanıyamamış, ama gerçek bir aydında bulunması gereken niteliklere (demokrat-barışsever, hoşgörülü, önyargısız, laik, insancıl vb.) saygılı olanların tanımları kanımca önemlidir.

Fakat bu biçimsel tanıtıma geçmeden önce Aziz Nesin ile (ölümü, birlikte kucaklamaları gibi) bir başka benzerliğine değinmek isterim: Tului Sönmez'in mizah gücü...

Cumhuriyet'in son kitap ekinde (6 Temmuz 1995) Tului Sönmez'in 'Nefesler' adlı yeni çıkan eserine ilişkin bir tanıtım yazısı yayımlandı. Bakınız, söz konusu yazıyı kaleme alan Sayın **Mehmet Zaman Saçlıoğlu**, neler yazıyor Tului Sönmez için:

"Dikkatli Cumhuriyet okurlarının, Tului Sönmez adını, başta İstanbul'da toprak talanı ve çarpık kentleşme konusunda olmak üzere yazdığı birçok yazıdan anımsayacağından eminim. Hukuk bilgisini aydın tavrıyla, bilimsel düşünce yöntemiyle birleştirmiş, ülkesindeki çarpıklıkları her fırsatta dile getiren, bu çarpıklıklara karşı savaşımında hep önde olan bir gönül adamıdır Tului Sönmez. Okur, düşünür yazar, sever, içer, kızar, küfredir. İyilerin hepsine dost, kötülerin hepsine düşman, bir masal adamı gibidir..."

Tanıtım yazısının başlığını da '**Çağdaş Eşref**' olarak seçmiş Sayın Saçlıoğlu? '**Nefesler**'i okuyunca pek uygun bir başlık olduğu hemen görülüyor doğrusu.

Belki bu saygı duruşu burada da noktalanabilirdi. Ama onu tanımayı sürdürüelim...

Asker çocuğu olan Tului Sönmez, 1925 yılında Sarıkamış'ta doğdu. Beş yaşında iken ailesi İstanbul'a gelince ilkokuldan başlayarak 1945'te Galatasaray Lisesi'ni, 1949 yılında da Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Anımsamak istemediği bir serbest avukatlık dönemi ve askerlik hizmeti sonrası 1960'ların ortalarında kendisini İmar ve İskan Bakanlığı'nda görüyoruz. 1970'lerin ortalarında '**Toprak ve Tarım Reformu**' sürecinde müsteşarlık, hukuk danışmanlığı yaptı, daha sonra da rahmetli **Vedat Dalokay**'ın Ankara Belediye Başkanlığı sırasında özel hukuk müşaviri oldu. Sayın **Bilsay Kuruç**'un müsteşarlığı döneminde başladığı DPT'deki müsteşar danışmanlığı görevinden 1980'de emekli olarak İstanbul'a göçtü. Ankara yıllarında ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde, planlama hukuk ve mevzuatına ilişkin konularda başlattığı hocalığını, 1990 sonrası İstanbul'da Mimar Sinan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde sürdürdü. Bu satırların yazarı kendisini 1960'ların İmar ve İskan Bakanlığı döneminden yüzeysel de olsa tanımakla birlikte, asıl niteliklerini şu son yıllarda aynı bölümde çalışırken keşfetmiş ve hayranlığı giderek artmıştır. Zarif eşi **Bilgeç** hemşiremizin Cumhuriyet'te yayımlanan ilanında belirttiği gibi dostları onu 8 Temmuz Cumartesi günü öğle namazından sonra Erenköy Galip Paşa Camisi'nden uğurladılar. Dost **Cevat Çapan**'a '**ölüm haberi bana iletildiği akşam birkaç dost ile ruhuna saygı duruşu olarak kadeh kaldırdığımızı, bunun da Tului Ağabeyimizin ruhunu şad ettiğine inandığımızı**' söylediğimde, Çapan'ın anılara uzandığını gözlediğim gözlerinde onaylayan bir gülümseme vardı. İşte ancak bu kadarı gelebiliyor elimizden...

Aziz Nesin ile benzerlikleri olduğu gibi yakın dostlukları da olduğunu yine cenaze töreni sırasında öğrenmiş oldum. Öyle ki ağabeyinin ölüm haberini iletmek için Aziz Nesin'i arayan kardeşi Yavuz Sönmez, sonunda Çeşme'de olduğunu, ancak bir yürek sıkıntısı ile otele gittiğini öğrenince vazgeçmiş haberi iletmekten. İşte bu yazının başında 'raslantı' olarak nitelediğim tüm bunlardı.

Bu aydınlanma erlerinin ışıklar içinde olacakları kuşkusuzdur. Aziz Nesin mezarının bilinmesini istememiş, rind ağabeyimiz Tului Sönmez için de geçerlidir bu bir bakıma. Zaten biz onları gönüllerimize gömmedik mi?

CUMHURİYET, 28.7.1995

ARADA BİR

Aziz Nesin ve Aybar

MÜŞERREF HEKİMOĞLU

Önce **Aziz Nesin**, ardından **Mehmet Ali Aybar**; yalnızlık duygusu, boşluk, hüznün derinleşiyor giderek. Biri seksen, öteki seksen yedi yaşında, ama yaşları ile değil, başlarıyla yaşadılar; yürekleriyle, eylemleriyle, rüzgara karşı değil, ölüme karşı giderek çoğu zaman. Çok mutluyum, ikisini de yakından tanıyorum. Aziz Nesin ile Akşam Gazetesi'nde aynı odada çalıştık bir dönem. Karşı karşıya oturduk, odaya girer, bir merhaba der yalnız, yazmaya başlar. Belli bir süre sonra bir sigara yakar, ben de sevinirim. Sigarayı söndürürken kalemi alır yine, söyleşimiz de sona erer. Yazısını bitirince çantasını alır gider, matbaaya ya da dergiye yazı vermeye. Oturmaya, konuşmaya vakti yok. Büyük yükü, sorumluluğu var. Bir sigara içimi süren söyleşilerde onu daha yakından tanıyorum, hayranlığım da derinleşiyor giderek.

Dostluğumuz da güzelleşti giderek. Ankara'ya geldiği zaman bana da birkaç saat ayırır, çaya ya da yemeğe gelir. Ortak dostlarımızla yaşamıma güzel boyutlar katan söyleşiler yaparız. Nesin Vakfı'ndan söz ederiz çoğu kez. Çocuklardan söz ederken sesi de güler, gözleri de. Geçmiş yıllarda bir yaz, Ören'de de güzel bir buluşmamız var. Ayrı bir yazımda anlatacağım. Anılar yazmakla bitmez. Kitap da olabilir, ama vakit bulabilir miyim?

Son yıllarda az gördüm Aziz Nesin'i, telefonla konuştuk yalnız. Hala konuşuyoruz! Ardından yazılanları konuşuyoruz, kimi çok şaşırtıcı, ama Aziz şaşırmaz.

Bebek Camii'ne ulaşamadım, uzaktan uğurladım Mehmet Ali Aybar'ı. Bir sevgiliyi daha yitirmenin hüznüyle. Bir Kuzguncuk tepesine baktım, bir Bebek tepesine. Sonra **Nadîr Bey'in**, **Berîn Nadî'nin** sözleri çınılıyor kulağımda. Galatasaray Lisesi'nde sınıf arkadaşı Nadîr Bey'in, bir başka arkadaşı da **Methî Bengîsu**. Evlerinde çok güzel söyleşilerimiz var. Özû sözü, birliği kanıtlayan bir kişi. Güzel bir insan Aybar. Zincirli Hürriyet'te, Vatan'da zincirleri kırmaya yönelik savaşı var. Yazılarını okurken karanlık aydınlanıyor, yaşamı da çok onurlu biçimde belgeliyor ışığını. Ödün vermeyen bir aydının yaşamı. Kimi olayları birlikte yaşadık sonra, daha yakından tanıdım Aybar'ın kişiliğini. 27 Mayıs 1960 devriminden sonra Ankara'ya geldi bir gün. **Doğan Avcıoğlu** ile karşılaştılar Akşam bürosunda. Hanımeli Sokağı'nın köşesindeki bahçede giderek sertleşen bir tartışma, sosyalizme bakış açısında bir uçurum

oluşuyor nerdeyse. Aybar'ı da Avcıoğlu'nu da daha iyi tanıyorum o karşılaşmada. Başka bir akşam, Milli Birlik Komitesi Başkanı Orgeneral **Cemal Gürsel**'e yazdığı mektubu okuyor bize. Kurucu Meclis'e sol aydınların, işçilerin, emekçilerin de girmesini öneriyor Aybar. Demokratik düzenin sağlıklı ve dengeli işleyebilmesi için, sol partilerin kurulmasına açık, söz ve düşünce özgürlüğü geniş bir anayasa savunuyor. Evimiz hayli kalabalık o akşam, yakın dostu Büyükelçi **Dikerdem** de var. Kuşkusunu da belirtiyor. Bu mektubun Aybar'ı mahkemeye götüreceğini söylüyor, ama Aybar'ın yanıtı kişiliğini kanıtlıyor:

- Yarın bir basın toplantısı yapıp mektubu açıklayacağım. Sonucunu göze almak gerekir, sol bir aydın olarak tarihsel görevimi yapmak zorundayım.

Bir davranış, bir yaşam biçimi bu. 27 Mayıs'tan önceki günlerde de benzer bir davranışı var Aybar'ın. Demokrat Parti iktidarının hukuk dışı davranışlarına, Beyazıt'taki Atatürk anıtına avukatlık cüppesini bırakarak gösterdi tepkisini. Görevini yapmaktan geri kalmaz.

O mektubun Cemal Gürsel'e ulaşmadığını saptadım sonra. Ancak kimi sol aydınlar da anayasa çalışmalarına katıldı, TİP kuruldu, 1961 yılında bir sonbahar akşamı Aybar da kapımızı çaldı yine. Sendikacılar TİP başkanlığına gelmesini istiyor. O da bu onurlu görevi üstlendiğini söylüyor bize. Güzel bir dönem başlıyor yaşamımızda. Artık bir ayağı Ankara'da Aybar'ın, 1965 seçimleri yaklaşıyor, alanlar dalgalanıyor, TİP'e Meclis yolu açılıyor; kürsülerde yeni sesler, yeni soluklar, yeni sloganlarla demokratik yaşamda güzel gelişmeler oluyor, ama sevincimiz soluyor birden. 12 Mart olayını yaşıyoruz. 1961 Anayasası'nda onarımlar oluyor, Aybar tek başına parlamentoda. Değişiklik önerileri okunurken söz alıyor, karşı görüşünü belirtiyor, oylama yapılırken hayır diyor, 'ret' diyor, bir kişi değil, on binlerin, milyonların sesi gibi güçlü sesi. **İsmet Paşa** ilgiyle izliyor Aybar'ı. CHP'lilere sesleniyor sonra. Bakın Aybar'a, tek başına bir parti gibi. Parti sözüyle de yetinmiyor Paşa, Aybar'a sesleniyor yeniden: "**Tek başına bir müessesesin Aybar.**"

Son yıllarda onu da az gördüm, cenaze törenlerinde karşılaştık, telefonla konuştuk ancak. Özlem dinmeden derinleşiyor.

Bu özlemin başka bir tadı var elbet. Yaşamımızda yıldızları parlatan kişilerden kaynaklanıyor; karanlığı delen, gelecek günlere ümitle bakan kişilerden, inancını yitirmeyenlerden, rüzgara karşı yürüyenlerden.

Ektikleri tohum bir gün yeşerecek elbet. Özlemimiz de dinecek o zaman.

CUMHURİYET, 14.7.1995

ANKARA...ANKA....

Ölümsüz Halk Yazarı...

MEHMED KEMAL

Daha başında, yazı yaşamına girerken halk yazarı olmayı gözlemişti. **Sedat Simavli**'nin Yedi Gün dergisinin şiir köşesinde yazmaya başlamıştı. O yıllarda şiir meraklısı olan her genç bu köşede şiir yayımlardı. Köşeyi yöneten, **Nihat Sami Banarlı**'ydı. Bu köşede şiir yayımlandığı gibi, şiir üstüne uyarıcı öğütler de verilirdi. Bu köşede yazdığı şiirlerde **Aziz Nesin**'in takma adı bir bayan adıydı: **Vedla Nesini**

Adının bir bayan adı olmasından ötürü birçok erkekten aşk mektubu alırdı. Uzun yıllar bu adı kullanmış, sonra Aziz Nesin adını yeğlemişti. Aziz, babasının adıydı.

Aziz Nesin'i yazar olarak ilk keşfeden **Zekeriya Sertel** olmuştu. Tan gazetesinde köşe yazıları yazmış, röportajlar yapmıştı. Tan gazetesi yıkıldıktan sonra açıkta kalmış, bir dergi çıkarmıştı. Derginin adı Marko Paşa'ydı. Ortağı da **Sabahattin Ali** olmuştu. Dergi, çok tutunmuş bir muhalefet dergisiydi. O günün koşulları altında bu iktidar bu dergiye dayanamamış, kovuşturmaya geçilmişti. Uzun sürmemiş, kapanmıştı.

Aziz Nesin, yeniden işsiz kalmıştı. **Düşün** diye bir kitabevi kurmuş, fakat burası da bir gece yanmıştı. Aziz'i keşfedenlerden biri de **Yusuf Ziya Ortaç**'tır. **Akbaba** dergisinde **Ateş Sin** takma adıyla yazmaya başlamıştı. Ateş Sin'in Aziz Nesin olduğunu anladıkları zaman, engel olmaya kalkışmışlardı. Devrin başbakanı **Adnan Menderes**'in dostu olan Yusuf Ziya, ona kol kanat germişti. Takma adla yazmasına izin çıkmıştı.

Böylece 27 Mayıs askeri hareketine kadar gelinmişti. 27 Mayıs'tan sonra Akşam gazetesinde köşe yazıları yazmaya başlamıştı. Artık imzasından korkulmuyordu. Tersine, halkın çok sevdiği bir yazar oluvermişti.

Artık bir kurum gibiydi. Yurtiçinde ve yurtdışında yazılarıyla geçiniyordu. Birakin geçinmeyi, yazılarından aldıklarıyla varlıklı bir kişi olmuştu. Adı, dünyanın her yanına yayılmıştı. Paralarına bir düzen vermek için bir vakıf kurmuştu. Bu vakıf, yoksul çocukları okuturdu.

Nasrettin Hoca, **Bektaşî öyküleri** gibi bir üne de kavuşmuştu. Gü-lünç, mizahi bir olay oldu mu "**Aziz Nesinlik**" deniyordu. Cumhuriyet Gazetesi Başyazarı **Nadir Nadi** şöyle yazıyordu:

"... Yüreğinizi altüst eden karamsar duyguları nasıl giderebilir, kendinizi nasıl avutabilirsiniz? Size tavsiyem: Uslu uslu evinize gidiniz. Hafif bir şey yedikten sonra Aziz Nesin'in kitaplarından birini alarak yatağınıza giriniz ve herhangi bir yazıyı okumaya koyulunuz. Çoğu zaman sayfayı bitirmeden dayanılmaz, önüne geçilmez bir gülme eğiliminin kasıklarınızdan koltuk altlarınıza doğru gövdenizi kapladığını duyacaksınız. Dikkat ediniz, kendinizi koyverirseniz gözlerinizden yaşlar boşanabilir. Yatağınızda katılabiliyorsunuz. (.) Okuduğunuz yazılarda birtakım tipler canlandırılmıştır. Bunlar sokakta, işinizde, o komşularınızda, evinizde her zaman rastladığınız, birçoğu ile her gün haşır neşir olduğunuz kimselerdir."

Aziz Nesin'e verilen pasaportu, zamanın Birinci Ordu Komutanı **Cemal Tural** alıyor. **"İsmet Paşa'ya git, pasaportu ancak o alabilir"** diyorlar. Pasaport için **Metin Toker'e** de başvurulduğunda Toker, **"Git görüş"** diyor: **"Dün gece senin bir kitabını katıla katıla gülerek okuyordu."** Aziz Nesin'in kitapları böyle yaygın bir okuyucu buluyordu. Ünlüler de okuruydu.

Aziz Nesin, son döneminde, bir yazar değil; halk kitleleri önünde konuşan, polemik yapan bir konuşmacı olmuştu. Yazılarından korkanlar, nüktelerinden ürkenler vardı. Son nefesini verdiği Ege'ye de bir konuşma yapmak üzere gitmişti. Öldü dedim; hayır, o her yerde yaşayacaktır. Ölümsüzler arasına karışmıştır...

CUMHURİYET, 8.7.1995

POLİTİKA VE ÖTESİ

Dinsel Gericiliğe Karşı...

MEHMED KEMAL

Şair Nahit Kayabaşı, Aziz Nesin'e Bursa Andacı'nda bir dörtlükle şöyle seslenir:

**"Nerde toplansa ölüm tacirleri
nerde zorbalığın cuntası
Orda konuşuyorsun
- Merhaba kavganın graniti!.."**

Gerçekten de son günlerde nerede bir demokratik eylem varsa, yazma, çizme varsa, karanlığın kavgası varsa, hastalık sağlık demeden orda Aziz Nesin var. Aziz Nesin ölmez!..

Aziz Nesin, başta Müslüman ülkeler olmak üzere tüm dünyayı dinsel gericiliğe karşı savaşıma çağırırdı. Önümüzdeki yıl İstanbul'da uluslararası bir **"antifundamentalizm konferansı"** düzenlenecektir. Bunun için ulusal komite oluşturulacaktır. Başta sivil toplum örgütleri olmak üzere tüm meslek odalarının, demokratik örgütlerin, aydınların, yazarların, dini bütün Müslümanların bu komiteye katılması bekleniyor. Aziz Nesin komitede yer almak isteyenlerin telefonla arayarak, faks çekerek adlarını yazdırabileceklerini, komitenin emekli geneltkurmay başkanı, bakanlar dahil herkese açık olduğunu söylemişti. Dinsel gericiliğe karşı bir savaşımla Aziz Nesin başlatmış oluyordu.

Dinsel gericiliğin ilk kıyımı bundan iki yıl önce Sivas'ta başlamış, 37 kişi şair, yazar, sanatçı cayır cayır yanmıştır. Çocuğunu göremeyen **Haslet Kahraman**'ın oğlu şimdi iki yaşındadır.

Bu kıyım devletin gözü önünde bile yapılmıştır. Aziz Nesin, **"Sorumlu devlettir"** diyordu, doğrudur.

Aziz Nesin doğruları söylediği için siyasal güdümün gözünde hep nişan tahtası olmuştur. Bunun başlangıcı Marko Paşa dergisine kadar gider.

Maraton denilen bir çalışmadan sonra Meclis anayasa çalışmalarını askıya aldı. Anayasada değişmesi gereken 8. maddeyi de olduğu gibi bıraktı. Sözde bu maddeyi ve baştaki maddeleri değiştirecek, tatile öyle girecekti. Ne başlangıçtaki maddeleri sildi, ne 12 Eylül'ün izlerini giderdi. Gerekli 300 oyu hiçbir zaman bulamadı. Meclis'in çoğunluğu 12 Eylül'e teslim oldu.

Bu arada **Demirel**, yapılacak değişiklikler için, "**Askere bir soralım**" dedi. Beklenmedik zamanda askerın yanıtı geldi:

"8. madde yerli yerinde kalsın!" •

Demirel Romanya'da iken gelen bu yanıt hemen herkesi şaşırttı.

Ama sorulmuş, yanıt alınmıştı.

8. madde düşünceye özgürlüğü yasaklıyordu. Düşünceye özgürlük olmayınca düşünce de olmaz. Korku dıştan geliyordu. Düşünce üretmeyenler için 8. maddenin eylemde bir değeri yoktu. Korkusu da yoktu.

Düşünceden korkulur mu?

Düşünce özgürlüğünü yerine şeriat geliyorsa elbette korkulurdu. Sanayileşmiş çağdaş demokrasi içinde yerini almış ülkelerde böyle bir korku yoktu. Müslüman ülkeler arasında demokrasiyle yönetilen tek ülke Türkiye oluyordu. Müslüman (Arap) ülkeler içinde demokrasi savaşımı veren ülke olmak zordu. Türkiye her yönüyle (katılımlarda) bu zorluğu yaşıyordu. Bir ülke sanayileşecek, çağdaş demokrasi içinde olacak, düşünce özgürlüğünü benimseyecek, ondan sonra demokrat olacaktı.

Aziz Nesin, onun için başta Müslüman ülkeler olmak üzere tüm dünyayı dinsel gericiliğe karşı savaşıma çağırıyordu. Dinsel gericiliğe karşı bir cephe kurulsa Sivas olayları ve benzerleri bir daha olmazdı. Bir yıl önceden haber veriliyor.

Aziz Nesin, dinsel gericilikten gelecek tehlikeyi çok önceden sezmış, göstermişti.

CUMHURİYET, 10.7.1995

POLİTİKA VE ÖTESİ

Hacı Pasaportu...

MEHMED KEMAL

Gazeteyi açtım. **Tului Sönmez**'in öldüğünü yazıyordu. Sayın eşi bir ilanla ölümü dostlarına duyuruyordu. Biraz sonra televizyon **Aziz Nesin**'in ölüm haberini verdi. Gazetede de yoktu. Oysa bir gün önce **Murat Tuncay**'ı gömmüştük; Üsküdar, İskele Camisi'nden cenazeyi kaldırmıştık.

Rıfat Ilgaz, iki yıl önce ölmüştü. Gazetede oğlu **Aydın**'ın duyurusu vardı. Ölümde, Aziz'le bir gün vardı aralarında. Sağken ikisi, birbirleriyle, bir iki gün arayla çekişmezler miydi? Sen yazdın, ben yazdım; sen götördün, ben getirdim. Büyük yazarlar kaprisli olur.

Aziz Nesin'i nasıl tanıdım, Acılı Kuşak'tan okuyalım, şöyle yazmışım:
Yargıç sordu:

"Aziz Nesin'i tanır mısın?"

"Adını tanırım, yüz yüze hiç gelmedim."

"Cumartesi neredeydin?"

"Hangi cumartesi?"

"Geçen cumartesi..."

Düşünmeye başladım: Ben geçen cumartesi neredeydim? Öğleye kadar alaydaydım. Söyledim.

"Öğleden sonra."

"Çarşıya çıktım."

"Çarşıda ne yaptın?"

"Zarf kağıt aldım, mektup yazdım."

"Sonra."

"Tavla oynadım."

"Hangi kahvede?"

"Bahçeli kahvede."

"Orada Aziz Nesin'i görmedin mi?"

"Aziz Nesin İskenderun'da mıydı?"

"Evet Bahçeli Kahve'de."

"Kahvede de olsa tanı mı yorduk ki..."

"Hele hele..."

"Gerçekten tanı mam."

Yargıç odada dö nmeye başladı. Kendi kendine konuşur gibi:

"Demek tanı mazsın?"

"Tanı mam."

"Hiç gör medin?"

"Gör medim."

Elindeki kağıdı evirdi, çevirdi:

"Bak ne yazıyor: 'Aziz Nesin'le Bahçeli Kahve'de konu ş tular' diye yazıyor. Ne yapacağ ız şimdi."

Birkaç şey daha sorduktan sonra baktı ki ben Aziz'i tanı mı yorum.

"Götürün!.." dedi.

Tutukevine gö türdüler.

Birkaç gazete ald ırdım. Gazetelerde ş unlar yazılıydı: **"Aziz Nesin, hacı pasaportuyla İ skenderun'dan yurtdış ına kaçarken yakalandı, İstanbul'a getirildi."**

Haberi okuduktan sonra anladım. Gerçekten Aziz de ben de aynı kahvede imiş iz ama, birbirimizi tanı madığımız için görüş memiş tik. Aziz Nesin, olayı bütün açıklığıyla anlatmış, beni de kendini de aklamış tı.

Aziz Nesin'le ilk tanışmamız uzaktan uzağa böyle maceralı olmuş, ama ikimiz de bundan haberi değ ilmiş iz.

Sonra Aziz Nesin'le birbirimizi çok gö rdük. Nasıl görmüş üm, nasıl tanışmış ım şimdi pek çıkaramıyorum. Ama Aziz'e bu öyküyü anlattığımı, karş ılıklı gülüş tüğümüzü anımsıyorum. Aziz'le birçok anımız var. Hem de kazalı, belalı anılar. Çoğ unu da yazmış ımdır. Ben yazdığım gibi o da yazmış tır.

"Bize pasaport vermiyorlardı, hacılara veriyorlardı. Ben de hacı pasaportu istedim, verdiler. Sonra sınırda farkına vardılar, geri ald ılar" diye anlattı bu öyküyü. Aziz dış arı hacı olarak çıkamadı.

Bu yazıyı verdim. Bu kez sevgili **Mehmet Ali Aybar**'ın ölüm haberi geldi. Ölüm, hüzün buralarda kol geziyor.

CUMHURİYET, 12.7.1995

POLİTİKA VE ÖTESİ

Yazı, çok karmaşık olgu ve nesnelerin anlaşılmasını kolaylaştıran bir araçtır. İyi de konu çağdaşımız bir yüce bilge olunca bu kolaylık kayboluyor, yerini güçlüğü bırakıyor. Yine de **Aziz Nesin**'i yazmak gerekiyor.

Hangi yönüyle?

Ekonomi sayfasında önce ekonomide Aziz Nesin'e kısaca da olsa değinilmelidir. Kazan Töreni'nden Surname'ye, Büyük Grev'den Nah Kalkınırız'a dek büyük **'Usta'**nın pek çok yapıtı doğrudan ekonomik konuları içerir. Tümü burada özetlenemez. Ancak şu iki yorum Usta'nın ekonomiye bakışının öğretici örnekleri olarak alınabilir.

1960'ların başlarında askeri yönetimin Maliye Bakanı özel girişimci çevrelere yakın görünmek için olsa gerek, bir basın toplantısında, ekonomisi biliminin kurucusu sayılan ünlü İngiliz düşünürüne gönderme yaparak **"Bu ülkeye Adam Smith de gelse ancak bu kadar liberal olurdu"** türünden bir söz söyler. Ertesi gün büyük Usta'nın çıkarmakta olduğu Zübük adlı günlük gazetenin başyazısının başlığı şöyledir: **"Ekrem Simit."**

Yine aynı günlerde ülkemizin en ünlü işadamı yaptığı bir radyo konuşmasında, dönemin askeri hükümetine **"sermayeyi ürkütmeyiniz"** anlamına gelecek bir çağrı yapar. Ertesi gün Zübük konuşmayı boydan boya başlık yapar; **"...Ağabey Dedi ki: Sermaye Ürkektir Höt Deyince Kaçar."**

Çok geniş bir çerçeve oluşturan Usta'nın ekonomi içerikli yazıları hiç kuşkusuz ayrıca incelenmeli, üzerine araştırmalar, doktora çalışmaları yapılmalıdır.

Usta'nın yazdıklarının öğretici yönleri, kuşkusuz çok boyutludur. Ancak tüm yazdıklarından çıkarılması gereken **"en önemli ders"**, kanıma **"toplumsal borç"** kavramıdır.

Nedir toplumsal borç?

Büyük Usta'ya göre toplumun her bireyi, özellikle de okumuş olanlar; ya da kendilerine **"aydın"** denilenlerin **"tümü"**, kendilerine yaşam veren, öğrenme ya da yetiştirme olanağı sağlayan kendi **"doğal"** toplumlarına ve buradan tüm dünyaya borçludurlar.

Bu borcun çok değişik nitelikleri vardır; ödenmesi de öyle kolay olmaz, "**yaşam boyu**" sürer.

Peki, toplumsal borç nasıl ödenir? Usta'ya göre toplumsal borcu ödemenin yolu, "**toplumun sorunlarını**" gerçekten "**kendi sorunu yapmak**" ve bunların çözümü için durmadan dinlenmeden, çaba harcamaktır. Kuşkusuz toplumsal borcun ödenmesi hiç mi hiç kolay değildir; çok derin bir sorumluluk bilinci, erdem ve dürüstlük temeline dayanır. Toplumsal borç hiçbir karşılık beklenmeden ödenir.

Borcun ödenmesi, öncelikle insanın "**özgürleşmesi**" savaşıma, yaşamı gözden çıkaracak bir özveri anlayışıyla katılmayı ister. Ancak bununla "**birlikte**" yaşama da tüm güzellikleriyle bir tutku biçiminde bağlı olmayı gerektirir.

Toplumsal bireyleri arasındaki eşitsizliklerin azaltılması için çaba gösterilmesi; ezilenlerin haklarına sahip çıkılması; insanın insan tarafından sömürülmesinin "**her türünün**", ekonomik, siyasal ve dinsel sömürünün azaltılması, giderek tümüyle yok edilmesi; ulusal bağımsızlığa ve ülke kaynaklarının yabancılarca yağmalanmasına karşı konulması; bağnazlığın ve tutuculuğun değil, bilim ve tekniğin gerçek yol gösterici olarak alınması... Tüm bu yaşamın değerleri için uğraş verilmesi ve tüm bu uğraşların her gen ya da hücreye işlenerek "**yaşam boyu**" sürdürülmesi, Usta'nın sürekli vurguladığı gibi, toplumsal borcu ödemenin yoludur.

Aziz Yazısı gülmece-siz olur-mu? 12 Eylül faşizmine karşı O'nun öncülüğünde "**Aydınlar Dilekçesi**"nin 12 kişilik yazım kurulu toplantısında anlattığım bir Temel fıkrasını çok beğenmişti. Şöyle:

Temel İstanbul'dan kız arkadaşını da alarak ailesinin yanına, Karadeniz'e gider. Arkadaşını yürüyüşe çıkarır. Her türlü yeşilin dans ettiği tepelere döner ve:

"Ha bu gördüğün tüm araziler bizimdir. Ben buraları çok severim. O kadar severim ki, birileri bir yaprak koparsa, yatırır gerekeni yaparım" der. Biraz sonra kızcağız bir yaprak koparır. Temel, "**önceden uyar mıştık kusura kalma**" der ve gereğini yapar. Az sonra kızcağız bir yaprak daha koparır, yine gereken yapılır ve bu iş tekrarlanır gider. Gider de, takatı kesilen Temel, son yaprak koparıncaya kadar "**Bundan oyanısı Evkaf'ındır, biz karışmayırız**" der.

Aziz Usta, hiç ama hiç "**karışmazlık**" etmedi; tüm doğal ve nesnel olana büyük bir aşkla karıştı; vakıf toprağı dahil, "**sınır tanımadı**". Toplumsal borcunu canı pahasına ve fazlasıyla ödedi. Geleceğı ışık tutan, yol gösteren "**onur anıtımız**" oldu.

Seninle aynı yıllarda yaşamak büyük mutluluktu Usta; teşekkürler tümümüz adına, çok sağol.

CUMHURİYET, 10.7.1995

ANKARA PAZARI

Nesin ve "Sivas Ağıtı"...

AHMET TANER KIŞLALI

Herkes susunca konuşmak için "**Sivas Ağıtı**"nı bir hafta sonraya ertelemiştim. Sivas'ın Alevleri ile bütünleşmiş olan, **Aziz Nesin**'i de bu arada yitireceğimizi nereden bilebilirdim.

Bu dünyadan göçen, sadece Türk yazınının yaşayan iki devinden biri değil. Bir büyük düşünür. Bir büyük yürek. Bir büyük inanç ve savaş adamı.

Yaşamını düşünceleri ile bütünleştirmiş, bir büyük insan!

Nesin'le ilk tanıştığımda lise öğrencisiydim. Tanışıklığım "**Deliler Boşandı**" ile başlamıştı. Derken kitap okurken birden kıkır kıkır gülen insanlar görür oldum... Tanışıklığım sürdü.

Kültür Bakanlığı görevimin en unutulmaz yanlarından birisi, kitaplarından tanıdığım çok kişi ile karşı karşıya, yan yana gelmek oldu... **Hal-dun Taner**'le, Aziz Nesin'le ayda iki tam gün birlikte çalışmanın değeri benim için ölçülemezdi.

Nesin, Kültür Yüksek Kurulu'nun her toplantısına en hazırlıklı gelenlerden olurdu. Karşılığında hiçbir şey almadığı bir işi, bu ölçüde ciddiye alan, onun kadar ünlü birisi daha acaba var mıdır?

Birikimi ve eşsiz zekasına karşın, kendi düşüncesini dayatmaya kalkışmazdı. Hükümetin ve kurulun içinde bulunduğu ortamın gereklerini gözönüne almaya özen gösterirdi. Gerçekçiydi.

Kendini tatmine yönelik bir "**entel**" değil, toplumuna bir şeyler verebilme savaşımasının sürekliliğinde, "**gerçek bir aydın**"dı.

Bir keresinde -saygısı nedeni ile- yapmaktan kaçındığı bazı "**sınıfsal tahlil**"leri, benim yaptığımı görünce şaşırmıştı...

Aylarca süren bir çalışmanın ürünü olan, "**Kalıcı Bir Kültür Siyaseti**"ne katkısı büyüktü.

Hükümetten ayrılmıştık.

Saygılarını sunmak için sıraya giren bazı tipler ortadan yok olmuştu. Kendilerine bütün gücümle yardımcı olmak için "özel" çaba gösterdiğim bazı sanatçılar, artık burun kıvrıyorlardı.

Fransa'dan davet edip, tüm olanaklarımızı önüne serdiğimiz bir tiyatro adamımız, **"Devlet bize hiçbir zaman destek olmadı; köstek olmasın da razıyım"** diye demeçler patlatıyordu. Ünlü bir sesin oğlu olan bir müzik adamımız da kendisine gösterilen ilgi ve yardımların karşılığını şöyle vermişti:

- CHP'nin kültür politikalarının ve uygulamalarının, **Demirel**'inkinden bir farkı yoktur. Bu devletten ne beklenir ki!

Ve kendisine bir şey verilmeyen, tersine kendisi -adıyla ve katkılarıyla- çok şey veren Aziz Nesin, gür sesini bir kez daha yükseltti. Birlikte yaptıklarımızı, yapmak istediğimiz halde yapamadıklarımızı savundu. Hiç zorunlu olmadığı halde, benim **"ilerici bir kişi"** olduğumu söyledi.

Aziz Nesin farklıydı!

Çünkü kendisini kanıtlamıştı. Birtakım **"entel"** grupçuklara yaranmak zorunda değildi. **"Ben şöyle söylersem, acaba onlar ne der"** kuşklarının çok çok üstüne çıkmıştı.

Numaracı cumhuriyetçilerin içten ve dıştan sırtlarının sıvazlandığı bir dönemde, her zamanki netliği ile bana şöyle diyordu:

- Geçmişte **Atatürk**'ü eleştirmiş olmaktan dolayı şimdi utanıyorum! Her geçen gün gözümde daha da büyüyor!

Bu yazıyı yazarken tanıdığım bir bayan telefon etti.

Eşinin mezarını ziyaretten geliyormuş. **Uğur Mumcu**'nun mezarının başında dua okuyan, üstü başı yırtık, 10-12 yaşlarında bir çocuk görmüş. Duygulanmış...

O çocuk Mumcu'yu okumamıştı, tanımamıştı. Ama sevgi ve saygı duyuyordu.

Nesin'e, Mumcu'ya küfredenler... Onları hapislere tıkanlar... Birtakım savcılar, yargıçlar... Birtakım Marmaris emeklileri...

Hepsi, hepsi unutulacaklar!

Ama Sivas'ta meşale olan, ölürken ölümsüzleşen 37 insanımız, Mumcu'larımız, Nesin'lerimiz hep yaşayacaklar!

CUMHURİYET, 9.7.1995
HAFTAYA BAKIŞ

Aziz Nesin'in Sesi

ŞÜKRAN KURDAKUL

Nazım Hikmet, yıllarca, ölümün soluğunu yıpranmış karaciğerinde, sancılı yüreğinde duyarak yaşadı.

Bir yanında ellili yaşların güzelliği, istekliliği, yarattıkça yaratma hevesi.

Bir yanında yarına sağ çıkabilir miyim kaygısını korkuya dönüştüren ağrılar.

Ama yıllar süren bu ölüm öncesi savaş ahret/öbür dünya avuntusuna düşürmedi Nazım'ı.

"Ne çürüyen etimden haberim olacak,

Ne gözlerimin çukurunda dolaşan böceklerden."

Ölüm, var olma gerçekliği ile yok olma gerçekliği arasında özel bir anlaşma gibi görünür bana.

Bu doğasal anlaşmayı bozanlarımız belki de beklemeyi anlamsız gördükleri için var oluşlarının önünü kendi istençleriyle kesiyorlar.

Halikarnas Balıkçısı gibi kimilerimiz de ölüm döşğinde, televizyon kameralarına haykırabiliyor seksen yedinci yaşında:

- Ben ölecek adam mıyım?!

Cahit Sıtkı Tarancı gerçekten tanıtanılmaz mıydı bilmiyorum, ama okudukça içimi ferahlatan şu iki dizenin şairidir.

"Yaşadığım iyi kötü günleri,

Değışmem hiçbir cennet masalına."

Ölümün tuzağa düşüremediği yaratı.

Ecel mi tanır yaratının güzeli. Güzelliği. Gömütlere mi sığar.

Aziz Nesin, 68 yaşında felçin zokasını yediği zaman ecele pabuç bırakmayan **"akıl çağı"** insanlarından biriydi.

2 Temmuz günü Foça Kalesi'nde **Fehmi Işıklar**, **Ercan Karakaş**, **Kasım Sönmez**'le birlikte bulduğumuz **"Özgürlük Gecesi"**ndeki son konuşmasını yaparken de.

Yaratma eyleminin gücüne inanıyordu çünkü.

Bu güvenle sonuna kadar inandı kendisine. Doğru bildiklerine.

Kaç gündür, sesi kafamın içinde nasıl yankılanıyor bilemezsiniz.

Kaç renkte Aziz Nesin sesi..

"Erinden genelkurmay başkanına, nüfus katibinden devlet başkanına kadar kimsenin bizden daha vatansever olduğunu iddia etmeye hakkı yoktur."

12 Eylül mahkemelerinde 30'u aşkın arkadaşımızla birlikte yargılanırken tarihin zaptına geçirdiği sözcüklerin sesi.

"Devlet, ödün vermekte devam ederse Tansu Çiller'in saçlarından tutup sürükleyecekleri günler de gelecek."

Sivas'taki toplu kıyımdan sonra korkusuzluğun sesi.

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın genel kurullarından birinde Tomris Uyar'ı eleştirirken haklılığın haksızlığa dönüşen sesi.

"Ben umutlu değilim. Nasıl umutlu olabilirim ki... Bugün dünden daha kötü. Yarın bugünden daha kötü olacak."

Foça'daki son konuşmasında mahzunluğun sesi,

Hesap soran, hesap veren, yargılayan, yargılanan ülke adına yengin, ülke adına yenilgin sesi Aziz Nesin'in.

Seven, sevmeyen, anlayan, anlamayan, anlamazlıktan gelen sesi.

İki gündür durup durup sormaktan alamıyorum kendimi.

- Kırk yıl boyunca en çok hangi davranışlarıyla sevdin Aziz Nesin'i?

- Markopaşa ve tek başına Zübük'ü çıkardığı günlerdeki sabır, direnç ve umut adamı kişiliğinde gördüğüm zaman.

- En çok ne zamanlarında inandın?

- Uzun tartışmaar sonunda, su gibi, yazdığı örgüt bildirgelerini dinlediğim zaman.

Dün bizim gazete, şeriatçı kafaların Aziz Nesin'in ölümünden duydukları sevinci gizlemediklerini yazıyordu.

Şaşımadım.

80'li yıllardan kalma iki dize göndermek istiyorum onlara.

"Kurtuldum sandığın gün Pir Sultan Abdal'dan

Sevdamızla Yunus, hüznümüzle Fuzuliler yarattık."

CUMHURİYET, 10.7.1995

BU AŞAMADA

Bir Aziz Nesin Anısı

İLHAN MİMAROĞLU

"Elektronik anı" dediklerinden. Bir video. Günü de yazılı: 11 Kasım 1994.

Konuğumuzdu o akşam. New York'a ödüllendirilmek, onurlandırılmak için gelmişti. **"Ne yemek istersiniz?"** diye sormuştu **Güngör**: Aldığı yanıt: **"Dayaktan başka her şey."**

En az kırk yıldır biliyor idiysem de onu, ilk olarak karşı karşıya geliyorduk. İmzalayıp gönderdiği kitaplarından birini rafa uzanıp alıyorum: **"Güngör ve İlhan Mimaroglu'ya dostlukla, 4 Mart 1975."**

Bir daha ne zaman karşılaşılabileceğimizi şöylesine düşünmüştüm o akşam. Kendimi İstanbul'da bulursam günün birinde, görüşürdük belki yeniden. Ne ki kaç zamandır içimde bir yolculuk korkusu var. Boşuna değilmiş. Yobaz saldırısından kurtulunabiliyor da, yollara düşmekten kurtulunamıyormuş demek.

Görüşmemiz söz konusu değil artık. Olsa olsa ben onu görebilirim ancak, sesini de duyabilirim. Elektronik anı karşımda işte.

"Kaldırım taşlarını fırlatıyorlardı. Önce ikinci kattaydık, sonra dördüncü kata çıktık. dördüncü kata kadar kaldırım taşı atamayanlar karşı binanın damına çıkıp oradan atıyorlardı."

Odadaki dostlardan birinin, şeriatçı güçlerin kimler olduğunu soran sesi duyuluyor: **"Niye soruyorsunuz şeriatçı güçlerin kimler olduğunu? Parlamento, hükümet... Şeriatçı güçler bunlar. Şeriatçı güçler o yasaları yapanlar, Kuran kurslarını, imam okullarını açanlar."**

Amerika'ya ilk olarak geliyordu, sayısını unuttuğum ödülllerinden birini almak için. Türkiye'nin buradaki temsilcileri ondan uzak durmak için özel bir çaba göstermişlerdi sanki. Elektronik anı, odadakilerden birinin bu konudaki sözünü de yakalamış: **"Hele karşıma çıksınlar, yuvalarını yapacağım onların."** Yanıtsız bırakmıyor bu söz: **"Yapmayın yuvalarını. Yuvasız kalsınlar."**

Derken telefon. İstanbul'dan **Rüstem Batum** arıyor. Biliyordu o gece, o sıralarda bizde olacağını. Televizyondaki programlarından birinde tek konuğu olsun istiyor. İstanbul'da görüşmek üzere anlaşıyorlar.

Telefondan sonra konuşmalar sürüp gidiyor. Bir konudan öbürüne atlanıyor. **"Her şeyi biliyorum"** diyor, **"Şıkıdım Tarkan'ı da biliyorum."**

Şiirden söz açılıyor. **"Şiir olayından lirizm kalkıyor. Yaşamın kendisinde lirizm olmayınca şiirde nasıl olsun? Yaşama aykırı olarak lirizme dönmek mümkün değil. Eskinin 24 saati şimdi iki saat. Bir haftayı bir günde yaşıyoruz. Yumuşaklık, tatlılık, güzellik yaşamımızdan silinmiş, gitmiş. Kazanamazsınız bunları yeniden. New York'ta oturan bir insan..."** Duruyor burada biraz. Sonra, **"bugün Türkiye'de şiir mutlaka Amerika'dakinden daha ilerdedir"** diyor.

Elektronik anıya yazılmamışsa da, **Atatürk** sözünün de açılmış olduğunu unutmadım. **"Ben Atatürkçü değilim ama,"** diye başlayıp gerçekçeli bir Atatürk övgüsü sunmuştu.

Müzikten de konuşuluyor. Ne tür müziği sevdiğini soruyor biri. **"Ben klasik müziği çok seviyorum. Subaylığım sırasında radyoda klasik müzikler çok çalardı. Ben de radyoya başımı koyardım müzakere saatinde, uyurdum. Klasik müzik çalındığında çok hoşlanıyorum ve uyuyorum."**

Ertesi gün Weill Hall'a müzik dinlemeye gittik. Eski dostlardan piyanist **Deniz Arman Gelenbe**, adını gerektiği gibi unuttuğum bir Amerikalı sopranoya eşlik ediyordu. Çoğunlukla yirminci yüzyıl bestecilerinin müziklerinden kurulu ilginç program, Bn. Gelenbe'nin çalışındaki değerlere karşın, o soprano yüzünden sıkıntıya dönüşmüştü.

Sonra birkaç dost da bize katıldı. Carnegie Delicatessen'e yemeğe gittik. O lokantanın etli sandviçleriyle ünlü olduğu, başka yemeklerinden sakınılması gerektiği yolundaki küçük konferansını, masadaki yeri uzağımda olduğu için, ya duymadığından, ya da et yemek istemediğinden, ne ısmarladıysa ısmarladı; sonra da yemeklerin çok kötü olduğunu söyledi. Umarım, dayak yemiş gibi olmamıştır.

Son gecesiydi New York'ta. Hepsi hepsi iki gün benim için. Aradan yedi ay geçti geçmedi. Yakın günlerde Cumhuriyet'te yeni girişimlerini okuyordum. **"Çok geç, çok geç..."** diyeceğim tuttu kendi kendime. Bilsydim yollara düşeceğini de telefonu açıp **"Otur oturduğun yerde"** dese ydim, dinler miydi beni?

"Türkiye'nin Aziz Nesin'i 80 yaşında öldü."

New York Times'da ölümünün yazısı ve başlıktaki o üç sözcük. Yazıyı yazan **Eric Pace**, ya da başlığı atan, içinden öyle geldiği için mi o üç sözcüğü koymuş oraya? Yoksa üç sütunluk yazının fotoğrafları arta kalan iki sütununa tek satırlık başlığın sığması için öylesi mi uygun düşmüş? Hangisi olursa olsun o üç sözcük onun önemini kimliğine en yaraşırcaasına özetliyor:

"Türkiye'nin Aziz Nesin'i..."

CUMHURİYET, 19.7.1995

NEW YORK'TAN

Ah Aziz Bey!

MAHMUT TALİ ÖNGÖREN

Siz neyin ne zaman yapılacağını iyi bilirsiniz. Ama bu kez bilemediniz.

Öte yanda, siz ah'larla vah'larla yaşamını sürdürenlerden değilsiniz. Acımızı içimize basıp yolumuza devam edelim, Aziz Bey. Sizinle yan yana, omuz omuza...

Siz her yerde varsınız. Ama siz Tanrı değilsiniz. Yazınımızda, kültür ve sanat yaşamımızda, sokakta, okulda, havada, karada, **Aziz Neninlik** olaylarda, onurlu kavgalarda, büyüklerin ve küçüklerin beyinde ve gönlünde...

Çarpık düşünce sahiplerinin, muhaliflerin, kötülerin, cuntacıların, çıkarcıların, yaşamdan rahatsız ve tedirgin olan komplekslerin korku dolu rüyalarında da...

Siz iyi bir **"kışkırtıcı"**ydınız, Aziz Bey. Çok da etkili... Sivas'taki kışkırtıcılığınızdan söz etmiyorum. Demokrasiye, eşitliğe, kültüre, onura, haklılığa, sevince, sevgiye, mutluluğa, iyiliğe, güzele, doğruya, dürüstliğe leke sürenlere karşı insanları ve örgütleri **"kışkırtan"** Aziz Nenin'den söz ediyor ve O'nun önünde eğiliyorum.

Siz başlı başına bir örgüt, bir mücadeleci ve bir yaşam biçimisiniz. Kendinizi bayrak yapmadınız, rütbeler ve unvanlar kuşanmadınız. Siz, salt bir **"insan"** olarak yolunuzda yürüdünüz. Mücadelenin en onurlusunu herkese öğrettiniz. Düşmanlarınıza da...

Bir kez sizi bir ödül töreninde izledim, **"Düşmanlarımla başetmek için tek yola başvurdum. O da daha çok çalışmaktı"** dediniz.

YÖK kurulduktan sonra üniversitede başıma gelenleri bana Dikili Şenliği'nde anlattırdınız ve dinlediklerinize çok şaşırdığınızı söylediniz. Ben de **"Neden şaşıırıyorsunuz, sizin başınıza çok daha kötüsü gelmedi mi"** deyince, **"Bitmedi hala bunlar"** diyemirıldanmıştınız.

Kaç kuşak sizin kitaplarınızla yetişti, daha kaç kuşak da yetişecek. Ama siz salt bir gülmece yazarı değilsiniz. Demokrasi mücadelesinde attığınız adımlar, belki bugün anayasa ile ilgili sözde değişiklik yapmaya soyunmuş politikacıları etkilememiş gibi görünebilir. Ama yetişmekte olan çocuklar, gençler ve yetişmiş gibi görünen yetişkinler ve gerçekten de yetişmişler sizden çok şeyler öğrendiler. Gelecektekiler de öğreneceklerdir.

Sizin Sivas'ta alevler içindeki Madımak Otel'i'nin cephesine dayanmış yangın merdiveninden inişinizi görür gibiyim. Yardım almak için uzattığınız elinize yapışan itfaiyecinin sizi hışımla aşağı çekişi hâlâ gözlerimin önünde. Sonunda onları "kışkırtan" da siz oldunuz.

Türkiye'yi bu duruma getirenler şimdi kalkıp arkanızdan övgüler yağdırır. Ama biliyorum siz, "**Bltmedi hâlâ bunlar**" diyerek onlara değil, sizi anlayanlara dönerek gülümseyeceksiniz.

Gülümseyiniz. Buna gereksinimimiz var.

Hangi kitabı mı okumalısınız? Aziz Nesin'in bütün kitaplarını...

CUMHURİYET, 11.7.1995

MERCEKLE BAKINCA

Aziz Nesin'in 70'inci yaş gününü kutlanıyor. Yer, Şan Sineması. 12 Eylül'ün kara gölgesi '**Operadaki Hayalet**' gibi çevrede dolaşıyor. Yine de koca salon tıklım tıklım. Söz sırası bana gelince dedim ki:

- Aziz Nesin'i bana bir paşa tanıttı.

Ortalık tıss...

Paşanın adını verdim:

- Marko Paşa!..

1940'lı yılların ikinci yarısında, çok partili rejime doğru yol alan Türkiye'de, Aziz Nesin'i çoğu kişi gibi ben de Marko Paşa mizah dergisiyle tanımıştım.

1950'li yıllarda yüz yüze tanıştık.

Aradan geçen yıllarda dostluk anılarının yumağına dolandık; ölüm haberini alınca bu yumak açıldı; düşündüm ki Aziz Nesin'i sevmek bir yana, yitirdiğimiz değerlerin boyutlarını ölçmek olanaksız.

Çünkü o, üç boyutun ötesine geçmiş bir insandı.

Zamana çaktı adını.

Aziz Nesin Türkiye'nin övünç kaynağıdır.

"**Çağımızın Nasrettin Hocası**" değil mi!..

Peki, biz ona ne yaptık?..

1940'larda başladı serüveni, önce ülkemizin mapushaneleriyle tanıştı...

Cezadır, sürgündür yaşadı...

Aradan yarım yüzyıl geçti geçmedi, Aziz Nesin'i Sivas'ta yakmaya kalktık...

Her telefonu açışta sorardım:

- Sen hâlâ yaşıyor musun?..

Gülerdi kah kah:

- Bana kefen dayanmıyor!..

Mizah yeteneği yaşamının her yanına sinmişti; hayatın gerçeğini Lunapark'ın gizemli aynasına yansıtmanın sanatsal gücü, yalnız kalemine değil, diline de vurmuştu.

Kimdi Aziz Nesin?..

Mizah yazarı, köşe yazarı, yayıncı, dergici, fotoğrafçı, subay, sivil, konuşmacı, girişimci, vakıfçı, gazeteci, romancı, öykücü, eylemci, zgrlkc, sosyalist, düşünür, şair mi?.. Yoksa bu kimliklerin harmanında ortaya çıkan bir başka insan mı?..

Yaşamının son sürecinde ortaya koyduğu eylemci başkaldırı ruhunu nasıl değerlendirmeliyiz?..

Aziz Nesin, "Ben inanmıyorum, ama Müslümanlığa, Hristiyanlığa ve tüm inançlara saygım var" diyor; bu yüzden yobazların düşmanlığını üstüne çekiyordu...

İnanmamak..

Ya da inanmak..

Bu ikisi arasındaki ayrımın Sırat'tan ince, kıldan keskin olduğunu bilenler için, inanmayan, inanan kadar saygıdeğerdir. Her inananın inancına inanmayın; her inanmayanın inanmadığına inanmayın. İnsanın beynisel gözeneklerinden güç alarak zamansal ufka yayılan felsefe düşününde, din konusu, ham ervahın anlayamayacağı bir kapsamda tartışılır.

İnancın aşkınlığında inanmayanın yeri görkemlidir.

Hoşgörünün okyanusunda kulaç atanlar, bağnazlığın sığlığında debelenenlere acıyarak bakarlar.

Aziz Nesin'in büyüklüğü, benliğindeki başkaldırı duygusunda bayrak açabilmesidir.

Onun için Nesin'i yakmak istediler.

Nasrettin Hoca hastalanıp ağırlaşmış, öldü sanarak tabuta koymuşlar; mezarlığa giderken yolu şaşıran cemaat tartışmaya başlamış:

- Nereden gidelim?..

Hoca tabutun kapağını kaldırıp akıl öğretmiş:

- Ben olsam şu yoldan giderdim.

Aziz Nesin kültür adamıydı..

Kültür eyleminde öldü..

şehit sayılır..

İnanıyorum ki son yolculuğunda tabutunun kapağını kaldırıp kendisini uğurlayanlara yol gösterecek...

CUMHURİYET, 7.7.1995

PENCERE

Zamanla Yarışan Adam...

İLHAN SELÇUK

Ünlü Fransız yazarı **Joseph Kessel**'i çoğu kişi "**Gündüz Güzell**" adlı kitabıyla tanır; bu roman filme de çekildi, başrolü **Catherine Deneuve** oynadı; ama, ahım şahım bir şey değildi. Kessel'in dört dörtlük yapıtı "**Atlılar**"dır.

Atlılar'ı ben bir ara hastanede yatarken okumuş, kimi tümcelerin altını çizmiştim. İnsan hastayken daha duyarlıdır, okuduğu kitapları da unutmaz, altını çizdiğim tümce de şuydu:

"Bu değişme öylesine birdenbire oldu ki hiç kimse tam anını yakalayamadı."

Geçenlerde bir sabah erken uyandım.

Karanlıktı.

Güneşin doğmasına vakit vardı, pencereye yaklaştım, perdeyi açtım. Şafağın söküşünü izledim.

Ortalık ışıırken, gecedен gündüze dönüşen değişimin hiçbir anını yakalayamadığımı anladım. Her an ötekinden öylesine ayırdı ki ve her an kendisinden sonra gelen andan öylesine ayrılmıyordu ki anları yakalamaya çalışırken olayın bütününi duyumsamaktan uzaklaştığımı anladım.

Karanlıktan aydınlığa doğru açılırken gökyüzünün rengi zamanla ağarıyordu.

Ama nasıl?..

Küçükken yaşadığım şehrin saat kulesindeki akreple yelkovanı izlemeye bayılırdım...

Akrep durur...

Yelkovan da durur gibidir; ama, her dakika başında birdenbire atar...

An'dır bu...

Zamandan bir parçadır, ama zaman değildir...

Aziz Nesin, İzmir'in Çeşme ilçesinde çarşambayı perşembeye bağlayan gece öldü.

O gece sabaha değin Aziz Nesin'in öldüğünü bilmeyerek uyudum; sabah uyandığımda Aziz Nesin benim için yaşıyordu.

Oysa değışen bir şey vardı; gerçeğı birkaç dakika sonra öğrenecek, yüreğimden vurulmuşa dönecektim; birdenbire her şey değışecekti.

Gerçekte olan olmuştu; ama, o saatte olandan çok az kişinin haberi vardı.

Biz geçmişte bir gün Aziz Nesin'le bu konuyu tartışmıştık; çoğu zaman gerçekte gerçeklik birbirine dolanıyor, kimi zaman birbirine kavuşuyor, kimi zaman birbirine uzak düşüyordu. Aziz Nesin'in perşembe sabahı yaşamadığı bir gerçektir; ama, olayı bilmediğim için Aziz Nesin benim için yaşıyordu...

Bu da bir gerçektir...

Batı'da 'Aydınlanma Devrimi' başladığında, insanlığın büyük çoğunluğuyla birlikte Türkiye'nin bu olgudan haberi yoktu; ama, tanyeri atmıştı.

Aziz Nesin:

- Ne yazık, diyordu, geçmişin aptallığında yaşayan bugün de milyarlarca insan var...

21'inci yüzyıla 5 kala dünyada büyük bir devrim yaşanıyor; devrim şimdilik bilim ve teknolojiye gerçekleşiyor, insan yaşamına bütünüyle yansımaları...

Yansıyacak...

Aziz Nesin'i kahreden, dünya uygarlığının bu aşamasına gelmişken, Türkiye'de yobazların 1400 yıl önceki kalıpları insanların kafalarına akıtmak yolunda gösterdikleri başarıydı. Çırpınıyordu bu olumsuzluğun önüne geçmek için, çıldırıyordu karanlığa sürüklenenleri kurtarmak için...

Biz Türkiye'de günleri sayarken çağımız elimizden uçup gidiyor.

Aziz Nesin kadar akan zamanın bilincine ulaşmış telaşa düşen birini tanımadım; bir ömrüne on insanın yaşamını sığdırdı sığdırmasına, zamana çaktı adını...

CUMHURİYET, 8.7.1995

PENCERE

Anılar İstifinden Bir Yaprakçık...

İLHAN SELÇUK

Çetin Altan dünkü yazısında **Aziz Nesin**'i anarken Maltepe Tutukevi'nden söz açmış...

Çetin yazıyor:

"İlhan Selçuk'la Kartal'daki askeri cezaevinde yattığımız sıralarda bir gece kapı açıldı... Aziz Nesin'i soktular içeri...

Bir sarmaş dolaş olma...

- Ulan Aziz nerden çıktın sen?..

Kendine özgü hiç büyümemiş gülücüğüyle ve sesiyle:

- Kambersiz düşün mü olur!.."

Çetin'in usta bir fırça darbesiyle gözler önüne serdiği ortak anı beni geçmişe götürdü.

Yıl 1971..

Mevsim ilkbahar..

12 Mart ara dönemi..

Kartal (Maltepe) Askeri Cezaevi siyasi tutuklularla dolu. Bizim yirmi kişilik koğuşta ne istersen var!.. Yazar mı, çiçeği burnunda devrimci genç mi, orta yaşlı emekçi mi, eski tüfek mi... Gençler dışarda göremeyecekleri ünlülerle içerde buluştuklarından gözlerini dört açmışlar, anlatılanları dinliyorlar, daha olanbitenlerin farkında değiller; Çetin'le ben önümüzü görmeye, geleceği kestirmeye, sıkıyönetimin başımıza ne gibi dertler açacağını hesaplamaya çalışıyoruz. Askerle devrimci arasındaki ilişkiler, 27 Mayıs'tan kalma bir sıcaklık içinde...

Tutukevinde cicim ayları...

Yattığım ranza, koğuşun çıkış kapısını görüyordu. Bir gece sabaha doğru, seslerle uyandım, gözlerimi açtım, ama gözlerime inanamıyorum; cezaevi komutanı **Muhlis Yarbay**, Aziz Nesin'i içeri sokarken diyor ki:

- İlhan Bey'le Çetin Bey burada yatıyorlar.

Meğer yarbay, geceleyin gözaltına alınan Aziz Nesin'e koğuş beğendirmek istiyormuş... Herkes çığlık çığlığa uyandı; sarmaş dolaş olduk...

Ne güzel buluşma!

Koğuştaki ortalığı bok götürüyordu; sağda, solda, yerlerde çöpler, izmaritler; muşamba örtülü masanın üstünde yarı içilmiş, içinde sigara söndürülmüş çay bardakları, yağ lekeleri...

Aziz baktı:

- Bu ne pislik!..

Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreteri Doktor **Nihat Sargın** da bizim koğuştaydı; Aziz Nesin, Nihat'ı tanıyor, hapishanecilikte deneyimi olduğunu biliyor, ona döndü:

- Sen bu işleri bilirsin, burayı neden düzeltmiyorsun?..

Herkes masaya çöktü, gençler bizi çevrelediler, söyleşi gırgıra dönüştü.

Tutukevi, Maltepe Zırhlı Tugayı'nın konuşlandığı arazinin içindeydi; koğuşlar yetmediği için çevredeki barakalar da kullanılıyordu. Aziz'in koğuşumuzdaki konukluğu az sürdü, Muhlis Yarbay, Nesin'i alıp gitti.

Muhlis Yarbay cin gibiydi, bunca delifışek genç, ünlü yazar, siyasal tutuklu ve devrimci subayın bulunduğu bir yeri yönetmek kolay değildi; sap ile saman kimi zaman birbirine karışıyordu.

Ertesi günü sordum:

- Aziz Nesin'i nereye götürdünüz?..

Tutukevi komutanı dedi ki:

- Yukardaki barakalardan birine götürdüm. Yalnız başına yatmak istiyor, çalışacakmış, yazı yetiştirecekmiş, kalemini kağıdını önüne koydum, rahat etti...

İyi adamdı Muhlis Yarbay; ama bana "Suyunu arpasını önüne koydum, rahat etti" diyormuş gibi geldi.

Çetin'in yazısı bana binbir anıdan birini, belleğin çekmecesinden çekmek fırsatını verdi; bir gün oturup geçmiş günleri yazmak zamanı da gelecek; ama ne zaman?..

CUMHURİYET, 9.7.1995

PENCERE

Bir kedinin dostunu yitirmesi ne demektir bilir misiniz?

Dostunu yitiren kedinin acısını anlayabilir misiniz?

Yüreği sevgiyle dolu, tüm canlıları aynı coşku ile kucaklayan, başkalarının gereksinmelerini, kendi gereksinmelerinin önüne koyan, tükenmeye yüz tutmuş bir neslin son örneklerinden birini unutabilir misiniz?

Aziz ağabeyin yıllar önce, bir akşamüzeri bana anlattığı ve hiç unutamadığım bir anısını anlatacağım size. "**Pencerenin önünde bir kedilik bellirdi bir akşam**" diye başlamıştı söze. Tüm sevimliliği ile pencereye yaslanmış, içerisini seyreden, patileriyle camı tırmalayarak, beni içeri al diye yalvaran bir sokak kedisi. Soğuk bir kış günü olmalı. Aziz ağabey, pencerenin önündeki masasında her zamanki gibi birşeyler karalıyor. Bir tekini bile harcamaya kıyamadığı teksir kağıtlarının arka yüzüne notlar alıyor. Gözü takılıyor penceredeki kediye. Yüreği dayanmıyor, alıyor içeri. Epeydir aç kaldığı her halinden belli kediciğin.

Kalkıyor, bir tabağa süt koyuyor. Kedinin sütü içişini seyrediyor keyifle. Çocuklar çok sevinecek diye geçiriyor içinden. Sonra yazısının başına dönüyor. Ama, bizim yaramazın karnı doymuş, durur mu? Başlıyor odanın içinde koşturmaya, sağa sola sataşmaya. Ve hoop... masanın üstüne sıçrayveriyor. Aziz ağabeyin kağıtları havada uçuşuyor. Ensesinden özenle yakalıyor onu, şefkatli bir anne gibi, divanın üzerine bırakıyor. Ama, bizimkinin laf dinleyecek hali mi var? Mutluluktan çılgına dönmüş. Bunu bir şekilde göstermesi gerek. Fırlayıveriyor masanın üstüne. Kağıtlar gene havada. Aziz ağabey, gene sakın. Nasıl olsa, zeka yaşı çok daha gerilerdeki canlılardan deneyimi var.

Kediye söz anlatmanın mümkün mü var? Aynı sahnenin bilmem kaçınıcı tekrarındın sonra Aziz ağabeyin sabrı taşıyor. Açıyor pencereyi, dışarı bırakıveriyor bizim yaramazı. Ama, bizimkinde de öyle kolay teslim olacak göz var mı? En acıklı bakışları ile Aziz ağabeyi etkilemeyi başarıyor. Ve çok geçmeden pencere aralanıyor. Tabii, tahmin edeceğimiz üzere aynı senaryo yineleniyor, tahammül sınırları aşıyor ve beklenen sonuç: Bizimki gene pencerenin dışında buluyor kendini.

Aziz ağabey, "Ne yapayım, çalışamayacağımı görüncü karar verdim. Pencerenin dışında kalacak. Vicdan azabım olarak. Ben ona bakacağım. O da bana" diye anlatıyordu.

İşte böyle. Sabahın köründe gazeteyi elime alınca bunları anımsadım Aziz ağabey. Seninle birlikte yaşama şansına kavuştuğum güzel günler gözlerimin önünden geçmeye başladı. Hani, nasıl derler, "bir film şeridi gibi" 1 Mayıs yürüyüşleri, Barış günleri, Nazım geceleri, "Aydınlar Dilekçesi"nin hazırlıkları, mahkeme koridorları...

Anımsıyor musun? "Dilekçe"nin hazırlık toplantılarından birinde nasıl da güldürmüştün herkesi. O sonsuz iyiniyetle, demokrasiye inanan tüm insanları bu dilekçeye imza atmaya çağırıyordun. İş adamlarının bile katıldığı oluyordu toplantılara. Bir keresinde, sanata düşkünlüğü kadar bedeninin görkemi ile de tanınan ünlü bir işadamı "Biz aynı metne nasıl imza koyacağız? Bu masa etrafında kuşlar da var, balıklar da" dediğinde, nasıl da cevabı oturtmuştun. "Vallahi, ben o kadar büyük bir fark olduğunu sanmıyordum. Büyük balıklarla, küçük balıklar biraradayız diye düşünüyordum."

Evet, Aziz ağabey, büyük balıklar bile demokrasiden dem vurur oldu, ama küçük balıkların durumu pek parlak değil, haklısın. (Sadece küçük balıklar mı, küçük kedilerin durumu da farksız). Dağınıklık, sormusuzluk, umutsuzluk dizboyu.

Bütün bu olumsuzlukların ortasında hiç yılmadan sürdürdün mücadeleni. Zaman zaman, yalnızlığın acısını taşımak pahasına. Aydın olmanın gereğinin tek kişi de kalsan, doğruları söylemek olduğunu çok iyi biliyordun çünkü. Ve aydın sorumluluğu dersinden sınıfta kalanlara hep yeni bir sınav hakkı tanımaktan yana oldun. Her fırsatta seni karalamaktan zevk alanlara, seni öteki dostlarla birlikte diri diri yakmaya çalışanlara bile kin beslemedin. Onları vareden düzendi senin hedefin. Bu düzenin değişmesi için uğraştın durdun. gülümsemen bir an bile eksilmedi dudaklarından.

Şimdi, kimileri timsah gözyaşları dökecek, demeçler verecek (Pişmanlık yasasından yararlanmayı düşünenler çıkacak mı aralarından?), kimileri kına yakmaya seğirtecek. Kaç kişi vicdan azabı çekecek sana sahip çıkmadığı için?

Bunları umursamadığını biliyorum. Sen yalnızca küçük balıkları düşünüyorsun. Onlar ne yapıyor şimdi? Tasarladığın uluslararası kongreyi sahiplenene olacak mı? İlkelerini savunacak kaç yürekli aydın çıkacak?

Hoşgörünü, engin mizah duygunu anlatmak için sana "**Çağdaş Nasreddin Hoca**" dediler. Oysa benim için sen çağdaş bir **Diyojen**'sin. Elinde fener durmaksızın birilerini arayıp durdun. Onurunu, sorumluluk bilincini yitirmemiş birlerini. Ve bulmaktan yana umudunu hiç yitirmedin.

Yoksa, söylemeye dilim varmıyor ama, umutsuzluğa kapıldığın anlar da oldu mu? Yoksa, aniden bizi bırakıp pencerenin öte tarafına geçmeye karar vermen de böyle bir anda mı oldu? Yoksa, pencerenin ardında öylece durup bizi utandırmaya, bizim "**vıcdan azabımız**" olmaya mı karar verdin?

Biliyorum, orada, pencerenin ardında yalnız değilsin. nice dost seni karşılamaya gelmiş. Bak çok sevdiğin Onat da orada, "**Burası neresi ağabey? Benim tanıdığım ülkeye benzemiyor... Tırmahane gibi..**" diyor. Sen otuz-kırk küçük çocuğun arasındasın. "**Türkiye burası**" diyorsun. sonra, "**çocuklarla birlikte bir lunaparak salınacağına binip**" bizi seyretmeye başlıyorsun.

CUMHURİYET, 7.7.1995

KEDİ GÖZÜ

Maskelerin Düştüğü Anlar

ŞÜKRAN SONER

Aziz Nesin'in ölümü üzerine mikrofon uzatılan Erbakan ve Refah Partililerin tepkilerini, yüz ifadelerini izlediniz mi?

Hani açık oturumlarda, söylevlerde dillerinden düşürmedikleri hoş-görüler? Hani herkes istediğine inanmakta, istediği gibi düşünmekte özgürdü?

Yıllar sonra Türkiye'de ve hele de dünya ölçüsünde yaşadıkları, varlıkları bile unutulduğunda, insan boyunu aşan kitapları, düşünceleri, sanatı, insana katkıları ile yaşayacak Aziz Nesin'in ölümünün ardından. **"İnançları bize aykırıydı, ama önemli bir insandı"** bile demeyi bece-remediler.

Erbakan'ın ardından, **Asiltürk** de tek söz söylemeden kaçıp gidince, belleğim yıllar öncesine kaydı..

Aziz Nesin'in öncülüğünde, aydınlar, DİSK, kimi Türk-İş üyesi, bağımsız sendikalar ve demokratik örgütleri temsil eden bir heyet olarak Meclis'e gitmiştik. Yine bir türlü çalışmayan, demokratikleşme adımlarını atamayan bir parlamento sorunu, gündem önceliği vardı. Aziz Ağabey "susamayan" kişiliği ile sessiz beklemeyi kaldıramamış, sendikalar ve demokratik örgütleri bir şeyler yapmaya çağırmıştı. Uzun toplantılar sonunda, parlamentoyu görevlerini yapmaya çağıran ortak bir duyuru, bir tür **"sivil muhtıra"** hazırlamıştık.

Sözcümüz Aziz Ağabey, partisi adına Korkmazcan'a, parlamento-nun sorumlulukları, halkın beklentilerine ilişkin özet görüşleri aktarıyordu. Aksi bir rastlantı. Biz Korkmazcan'ın yanında iken, askerlerin biz-den önce davrandıkları ve hükümete muhtıra verdikleri haberi geldi. O ortamda Korkmazcan, ne kadar da demokrasiden, sivil toplumdans, hoşgöründen yana, Aziz Nesin'e yakın bir portre çiziyordu.

Politik varlıkları din sömürüsüne dayalı olsa da ağızlarından düşürmedikleri, çıkarları için kullandıkları hoşgörü, demokrasi maskelerini düşürmemek adına, Aziz Ağabey'in ardından, insanlığa yaraşır, birkaç güzel sözcük söyleyemezler miydi?

Sivas olaylarını yansıtan televizyon görüntüleri içinde, beni en çok etkileyen, insanlık adına düşündüren sahnelerden biri, itfaiyecilerin yangın merdiveninden kurtardıkları insanın Aziz Nesin olduğunu algılayıp hayıflandıkları, saldırıya geçmeye kalkıştıkları andı.

Kurtardığına hayıflanan itfaiyeci ile ölümünün ardından güzel bir söz söyleyemeyen siyasetçinin duygu halleri arasında siz bir fark görebiliyor musunuz?..

Maskelerin düştüğü anlarda, insanoğlu bazen ne kadar insanlığa aykırı görüntüler, bilinenden farklı tablolar çizebiliyor. Hoşgörü dini İslamiyet, diri diri insan yakmanın, cinayet işleminin aracı yapılabilir.

Ne ilginç bir rastlantı değil mi? Aziz Ağabey, 12 Mart öncesi, susmadığı için peşinden sürüklediği aydınlar heyeti ile parlamentoya çalışmadığı, demokratikleşmeyi gerçekleştirmediği için, sivil muhtıra vermeye çabalıyordu. Askerler aynı gün baskın çıkararak daha önce verdikleri muhtıranın ardından 12 Mart ve 12 Eylül olmak üzere iki ihtilal yaptılar. Ölüm haberinin ulaştığı gün ise yine sivil parlamento bu kez 12 Eylül'e yenilmenin, ilk sivil anayasa değişikliğini gerçekleştirememenin ayıbını üstleniyordu.

Yıllardır demokratikleşmeyi ağızlarından düşürmeyen, sivilleşmeyi, 12 Eylül'ün ayıplarından kurtulmayı savunan siyasi partiler ve parlamenterlerin bir kez daha maskeleri düşmüş, gerçek yüzleri ortaya çıkmıştı.

İktidar ve çıkar uğruna "dini, din duygularını, dince kutsal sayılan şeyleri istismar etmeyi" yasaklayan anayasa maddesini kaldırmak uğruna Refah, anayasa değişikliklerinin tümünün karşısında durmuştu. DYP ve ANAP içindeki yandaşları, sağ ittifak sonunda belirleyici olmuş, ANAP'ın Çiller'e yol vermemesine Çiller'in öne çıkma hırsları da eklenince, sivil parlamentonun anayasa değiştirme çabası dün tam yenilgi ile noktalanmıştı.

Kamu çalışanlarının sendikal haklarına ilişkin CHP'nin son ödününden sonra, sözde sağlanan uzlaşmaya rağmen uğranılan yenilginin anlamı, kamu çalışanı için sendikal haklarda en az bir yıllık bir kayıp.

Yenilgiden sonra Çiller'in anayasa görüşmelerini askıya almış olması, yakın tarihlere dönük yeni bir uzlaşma, yeni bir deneme, kamu çalışanları için artık bir anlam taşımıyor.

Bir sivil anayasa değişikliği gerçekleştirmeyen, asgari ölçüleri ile sağ-liberal değerlere ulaşamayan parlamenterler, siyasi liderler tarihe yaptıkları ile değil, verdikleri zararlarla ancak geçecekler. Ama bu topluma ne kadar zarar verirlerse versinler, yılları ne ölçüde kaybettirirlerse kaybettirsinler, çocuklarının, torunlarının, Aziz Nesin'in bir Türk düşünürü, aydını, yazarı olmasından vnmelerini nleyemeyecekler.

CUMHURİYET, 8.7.1995

İşçİNİN EVRENİNDEN

O'na gönül borcumuz var

SEVDA ŞENER

Bazı değerler vardır, uygulamada fazla gözetilmese de kuramsal olarak korunur. Korunduğu için, hayattaki ilişkilerde olmasa bile kamu vicdanında yaşar.

Uygulamalarda görülen değer tanımazlıklara karşın varlığını sürdürür. Bize bugün değilse bile yarın tutunabileceğimiz, bugün değilse bile yarın savunabileceğimiz, bugün değilse bile yarın yüceltebileceğimiz bir değere sahip olabilmenin özgüvenini verir. Böyle bir değer toplumsal vicdanda yaşadığının kanıtı, kişinin bu değeri gözardı ettiğinde duyduğu utanç duygusudur. Eğer işlerimizde değerlerimizi koruyamıyorsa, çıkarımız için onları gözardı ediyorsa, üstelik bu durumdan hiç utanç duymuyorsa, daha da beteri, kimse bu tutumumuzdan dolayı ayıplamıyorsa artık böyle bir değer yaşamıyor demektir. İşte, yitirilen bu değerler, örneğin doğruluksa, medeni cesaretse, topluma karşı sorumluluk duygusuysa, o toplumda ciddi bir değer bunalımı yaşanıyor demektir. Benim için Aziz Nesin bu aşamada devreye girmiş bir güç kaynağıdır.

Aziz Nesin doğru sözlüdür. Düşündüğünü, inandığını açıkça söyler. Uzlaşmak için, hoş görünmek için, sevimli olmak için, (çıkarları için demeye dilim varmaz, Aziz Nesin için böyle bir seçeneği düşünmek bile abes) düşündüğünden farklı olanı söylemeye hiç yanaşmamıştır. Böylesine bir doğruculuğu göze alamamış, hatta esneklikten yoksunlukmuş gibi yorumlamış olabiliriz. Ama aklımızın bir yerinde dürüstlük gibi bir değeri yaşattığı için Aziz Nesin'e gönül borcumuz olduğunu biliriz.

Aziz Nesin gözü pektir. Yasal erk ya da düpedüz zorbalık ne söz, kamu inancının tepkisinden, dostlarının eleştirisinden bile korkmamıştır. Tehlikeli durumlarda en yakınlarının desteğinden yoksun kalabilmeyi göze almıştır. Böylesine bir cesareti kendimiz için gereksiz bir ataklık saymış olabiliriz. Fakat içten içe onun medeni cesaretine saygı duymuş, bu değeri savaş alanlarında yaşattığı için onu kutlamışızdır.

Aziz Nesin topluma karşı sorumluluk duygusu taşımış kişidir. Nice-leri gördükleri en küçük bir haksızlık için bütün toplumu suçlarken, kendilerini hep alacaklı hissederken Aziz Nesin, hem de çok güç koşullarda elde edebildiği eğitimi için kendini toplumuna karşı borçlu saymış,

kurduğu vakıfla bu borcu ödemeye yaşlı ömrünü adanmıştır. Bu insanın kendine kolayca pay çıkarabileceği bir özveri gösterisi değil, gerçek bir toplumseverlik örneğidir.

Aziz Nesin akılcıdır. Neden sonuç ilişkisini kuramadığı sözde gerçeklere itibar etmemiştir. Bilimin verilerine, sağduyunun kuralına ters düşeni onaylamamıştır. Yazgıya, ötegerçeğe inanmaya eğilimli, bilinmeyen bir güce sığınmaya muhtaç olabiliriz. Fakat inançlar içinden en sağlamının akılcılık olduğunu anımsattığı, aklımıza güven duymayı öğrettiği için bize gerçek desteği veren Aziz Nesin olmuştur.

Aziz Nesin, bu topluma çok şey verdi. Yazıları ile yazın dünyasının ölümsüzleri arasına girdi. Mizahı ile olaylara uzak açıdan bakmayı öğretti. Konuşmaları ile insanları kalıpların dışında düşündürmeyi başardı. Tavrıları, davranışları ile yürekli girişimlere önderlik etti. En çok da insanın, insan olma ayrıcalığını koruyabilmesi için yaşatması gereken değer yargılarını, onları yitirir gibi olduğumuz tehlikeli bir dönemde korudu, güçlendirdi; ona borçluyuz.

CUMHURİYET, 8.7.1995

Aziz Nesin: 'Acelem var'

SÖNMEZ TARGAN

İnsanlar, çoğu kez, yaşadığı sıradan olayların önemini, boyutunu, tehlikesini ve kendisi üzerinde yaptığı olumlu-olumsuz etkilerini algılamıyor. Yaşananın üzerinden bir süre geçince, olayın izleri kendini duyurmaya başlıyor. Örneğin, dağcılık tırmanışlarından bilirim, tırmanılan yerin dikliği, içerdiği tehlike ve zorluklar tırmanma esnasında dağcıyı fazla etkilememekle birlikte, tırmanma sonucunda ve hatta bunu izleyen on-on beş gün boyunca dağcı, tırmanma sürecine yaşadığı zorlukları sanki yeniden tırmanıyormuşçasına zaman zaman anımsayarak yaşamaya başlar. İnsan bir yakınını yitirince de böyledir. Bir cenaze telaşıdır başlar, toprağa verir, döner gelirsiniz. Ama asıl boşluk ve acı o zaman başlar. Aradığımız yerde bulamaz, umduğunuz yerde de göremezsiniz. İşte buna alışmak çok zordur.

Aziz Nesin'i tanıdıqlığım çok gerilere gitmemesine karşın, sanki otuz yıldır tanıyormuşçasına arıyor ve özlüyorum. Bunun bir nedeni, çoğu aydınımızda görmeyi ve beklemeyi istediklerimi fazlasıyla Nesin'de görmüş olmamdır herhalde...

Özellikle son iki yıldır değişik nedenlerle Aziz Nesin'le daha sık birlikte oldum. Birlikte yolculuk ettik.

Panellerde konuşmacı olduk, etkinliklere katıldık, kimi politik karar süreçlerinin olgunlaşmasında tartıştık. Kendisinin önderlik ettiği Onbinler Turizm ve Yayıncılık A.Ş.'nin yönetiminde birlikte çalıştık.

Uluslararası üne kavuşmuş bir yazar kimliğinin yanı sıra Aziz Nesin'in önemli bir yanı, yaşama biçiminin bir bütün olarak yazdıkları ve söyledikleriyle son derece uyumluluk göstermesiydi. Bu onun, bugün tanıdığımız birçok aydın ve politikacıda göremediğimiz bir özelliği.

Çoğu aydınımızın kanısının tersine, birçok şeyi ve kişiyi eleştirirken kendisi de o denli eleştiriye açık bir insandı. Örneğin Onbinler A.Ş.'nin Aydınlık gazetesi işbirliğinde gazetenin başyazarı olarak imzasını geri çekme kararını açıkladığında, bunun erken verilmiş bir karar olduğu biçimindeki eleştirimizi dikkatle dinlemiş, görüşlerimize katılmamakla birlikte bunun şirket yönetiminin ortak bir eğilimi olması nedeniyle bir süre daha Aydınlık'ta yazmayı sürdürmüştü.

Aydınlık denemesi

Söz buraya gelmişken, Aydınlık gazetesiyle ilgili ilişkilere de kısaca değinmek istiyorum. 1992 yılı başlarında öncülüğünü Aziz Nesin'in yaptığı ve içinde çok sayıda bilim adamı, sanatçı, yazar, akademisyen, düşünür, gazeteci ve kimi sivil toplum örgütü temsilcilerinin ortak olarak yer aldığı, kısa adı Onbinler A.Ş. olan Onbinler Turizm ve Yayıncılık Anonim Şirketi kurulmuştu.

Amaç, giderek tekelleşen güdümlü basına karşı bağımsız, dürüst, çağcıl, demokrat bir günlük gazete çıkarmaktı. Bu dönemde, Aydınlık adı altında aynı amaca yönelik bir başka gazete çıkarma hazırlıkları sürüyor ve 1 mayısta yayımlanması tasarlanıyordu. Onbinler'in çabalarıyla, kendi çabalarını birleştirme konusunda Aydınlık kesiminden bir öneri geldi. Bu öneri üzerine görüşmeler başladı ve Aziz Nesin gazetenin hem sahibi hem de başyazarı olarak bu girişime de öncülük yaptı.

Çoğu insanımızın bir arada görünmeyi düş bile edemediği bir zamanda Aydınlık gazetesi çevresiyle bir araya gelerek ortak bir gazete çıkarmak, Aziz Nesin'e özgü bir yüreklilik ve özveri gösterisiydi. Aslında bu davranış, yıllardır solda birlik diyen, ama somut hiçbir adım atmayanlara da anlamlı bir yanıtı. Aydınlık denemesi gerçi uzun sürmedi, ama yaşanması gerekli ve doğru bir denemeydi.

Aziz Nesin bir yazar olmanın da ötesinde kendi içinde son derece kararlı ve tutarlı bir Marksisti. Türkiye İşçi Partisi'ni anma etkinliklerine davet için gittiğim Nesin Vakfı'nda çalışma odasındaki bir görüşmemde:

"Anmak güzel şey, ama önemli olan bir siyasetli yaşatmaktır. Bunun için de seçeceğin bir partiye girmelisin. Anma toplantılarında gördüğün o yüzlerce kişiye bu önermeyi yap, göreceksin çevrende kaç kişi bulacaksın, bulamazsın. Çünkü partili olmanın riskleri vardır" diyerek, Türkiye'deki bir başka gerçeğin altını çiziyordu.

Peki Aziz Nesin'in kendisi partili miydi? Uluslararası üne sahip ve gezegenimizden her sınıf ve katmadan okuyucu kitlesi olan bir yazarın partisiz olmasının toplumsal yararı ve demokrasi, sosyalizm savaşımına katkısı, partili olmasından daha yeğdir diye düşünüyorum.

Aziz Nesin, 12 Eylül askersel devirmesinin faşist baskıları altında direnebilen ender aydınlarımızdan biriydi. Aydınlar dilekçesi girişimiyle bu direnişi 12 Eylül generallerine karşı bir manifestoya dönüştürdü. İlerleyen yaşına karşın 12 Eylül depreminin yıkıntıları arasından insanlık onurunu çekip çıkartmaya çalıştı.

Umutsuzluklara, zorluklara yer yer tek başına kavga verdi.

Karanlığın üstüne üstüne yürüdü. Sanki acelesi vardı. Sağlığı ciddi biçimde bozuk, yaşı ileri olmasına karşın gerek yurtiçinde, gerek yurtdışında oradan oraya koşturuyordu.

Yobazlığa karşıydı

Ölümünden beş gün önce, hastanede ziyaret etmiş ve bir saatin üzerinde konuşmuştuk. Bir gün sonra hastaneden çıkacaktı. Fundamentalizmle ilgili bir basın toplantısı yapacağını ve bu konuda uluslararası bir konferans düzenleyeceğini ve benden de katkıda bulunmamı istemişti. Buna çok önem veriyordu. Sadece İslamlıkta değil, tüm dinler içindeki tutucu ve köktendinci akımların dünyanın geleceğini karartacağından korkuyordu. Hatta Bosna-Hersek'teki vahşeti gizli bir hacı seferi olarak niteliyor, kimi din ve tarikatların toplu intihar olaylarını bir hastalık olarak yorumluyordu.

Bu gelişmelerin dünyadaki barış ve dostluğu tehlikeye sokabilecek boyutlara varması durumunda saf ve temiz biçimde dine inananları bile riske sokacağını altını çiziyordu. Fundamentalizmle savaşımın dine inananlar-inanmayanlar biçiminde yorumlanamayacağını, tersine, tüm insanlar da dahil aydınlığa koşmak isteyen insanlığın ortak bir sorunu olduğunun altını çiziyordu.

Kendisine, "Aceleniz ne, gidin dinlenin" dediğimde, "Senin acelelen olmayabilir, ama benim var. Bu hastalık beni bir daha vurursa götürür" demişti. Ne denli haklıymış...

CUMHURİYET, 2.8.1995

Ayıp Dediğın Böyle Olur

DİNÇ TAYANÇ

Kim bilir, neler anlatıyorsun şu sırada Sivas'ın Canları'na... "Sizler yakılıp da şeriat meşalesi yandığında, kıl payı kurtarır gibi yaptılar beni" mi diyorsun? Kıl payı kurtarılır gibi yapılp da "Yüce Türk adale-ti"nin (O mu mülkün temelidir, mülk m-onun hiç anlayamadım ya...) karşısına, "**can borçlusu bir suçlu gibi**" diktiler mi diyorsun?

Neyse; boş ver bunları **Aziz Usta**. Boş ver!..

Yakılan yakıldı, yanan yandı... Yakanlar, yeni kibritler peşinde!.. Ca-yırcayıır yakacaklarını arıyorlar.

Sen, kimsenin suçunu yakasında bırakmadan, "**suçluluğunu (!)**" kabullenircesine, bavulunu bile toplamadan, çekip gittin.

Biz, sadede gelelim!

Sen, çok ayıp ettin, **Aziz Nesin!**..

Bunca "**yaşayan**" eşşeğın arasında "**mektupsuz kalmış eşek arı-ları**" misali, bırakıp gittin bizleri.

şimdi o yaşayan eşşekler, "**Aziz Nesin için söyleyecek sözüm yok**" diyecekler...

Oysa, daha yazacağın neler vardı, neler...

"**Anayasayı iğfal eden kadın**"ı yazmaz mıydın sen?

Ya da "**Memleketin Birinde Hop CHP**"yi?

Sen, çok ayıp ettin!..

Var mıydı, 80 yıla sığdırdığın onca savaşımı "**gülmece**" gözlüğüyle okutmaktan bıkip da çekip gitmek? Kalamaz mıydın "**Yaşar, ne yaşar ne yaşamaz**" rneğı?

Beceremedin (!)

Sen, çok ayıp ettin, **Aziz Nesin!**..

Ayıp edip giderken, "**vakfında**" onca Aziz Nesin bırakman da ayrı bir ayıp!..

Ma'zallah ya büyürler de kendilerine "**Nesin**" diye sormaya sıvanır-larsa!

Ya Aziz Nesin'ler çoğalırsa?

Ya her biri eline kalem alıp **"kurdun dağlardan, etine, kopup koştuğunu göre göre otlamayı sürdüren ve de 'bana ne, aslında o kurt değil ki' diyerek yem olan eşşekleri"** anlatırlarsa?

Ya içlerinden **"birçoğu"** çıkıp da **"Türk milletinin yüzde 60'ı aptal değildir. Aslında aptal olanların oranı yüzde 92'yi biraz aşkındır"** derse?

Ya içlerinden **"bazıları"**, bu milletin vekili olmayı kafalarına koyup da Meclis'e girer ve de **"Ulan, bunca yıldır askeri anayasa falan diye gevelediniz, şimdide kendi verdiğiniz sivil değişiklik önerisini kendi elinizle yaktınız. Yoksa siz, 'millet vekili değil, militarist vekili' misiniz?"** diyecek olursa...

Sen, çok ayıp ettin Aziz Nesin!..

Var mıydı, akıllısı bunca az millete 110 kitabı **"bahşiş"** niyetine bırakıp can sofrasından kalkmak?

Var mıydı **"Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez"** diye başlayıp tamamlamadan kayıplara karışmak?

Acelen neydi Aziz Usta? Bekleseydin! Nasıl olsa, **"seni yakamadık; barı asalım, vuralım, bombalayalım"** diyen birileri çıkardı da sen de **"Uğurlara"** karıştın!..

Sen, çok ayıp ettin Aziz Nesin!..

Hani o **"Çin öyküsü"**ne bile konu edilen **"hırsız, ama köycek çok sevilen kedi"**n vardı ya... Hani, öldüğünde, gömüsünün üstünde koca, gri maliye binası biten kedi... Hiç aklımdan çıkmıyor.

Tıpkı onun gibisin...

Yaşamın, doğruları aptalların suratına çarpmakla **"harcandı!"**

(Vasiyetin gereği) mezarının yeri bile belli olmayacak(mış!) Ama, ben diyorum ki; birer gönül çiçeği bıraksak da, yobazlar basmaya kalksa da, sonunda o **"gömü"**nün üzerinde bir bina bitecek. Rengi koyu gri olmayan, üzerinde **"resmi"** bir levha bulunmayan bir bina. Eğer, o binadan yeni Aziz Nesin'ler çıkmazsa ve çıkıp da yaşam telaşı içinde tamamlamayamadığın işleri **"bitirmezlerse"** sana **"ayıp etmiş"** oluruz!

Ana fikir: Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez!

Ana fikrin ana fikri: Böyle gitmeyeceğini kanıtlamak için ne yakılmaya gerek var ne de **"yürek enfarktına!"**

CUMHURİYET, 9.7.1995

MİKRO

Aziz Nesin, yapıtlarını İsveççede göremedi

GÜRHAN UÇKAN

Geçen yılın haziran ayının hemen başıydı. Bir yayınevi sahibi beni arayarak **Aziz Nesin**'in öykülerinden oluşan bir kitabı çevirmemi istedi. Kitap geçen güzdeki **Göteborg Kitap Fuarı**'na yetişecekti! Hiçbir yazarın böylesine alelacele çevirisinin yapılamayacağını ve hele Aziz Nesin'in asla söz konusu olamayacağını söyledim. Kendisine bu yıl için yatırım yapmasını önerdim ve başka adlar verdim. O zaman, benden ustamızı aramamı ve hangi kitabını uygun gördüğünü sormamı rica etti. Aziz Nesin, "**Surname**" dedi telefonda hiç düşünmeden, "**Almancası rezil olmuş, bar! İsveççesi bir şeye benzesin. Tek koşulum, doğru-
dan doğruya Türkçeden çevrilmesi.**"

Aziz Nesin, Göteborg'a gelince bir başka yayınevinin girişimcileriyle tanıştırıldı. Farklı bir yöntemle yayıncılık yapan **Leander-Malsten** çifti, daha sonra Aziz Nesin'le Stockholm'de görüştü ve anlaştı. Aynı zamanda, beni arayan **Lindelöw Yayınevi** de kendisiyle görüşme olanağı buldu. Şu anda, **Ulla Lundström**, Leander-Malsten için yazarımızın öykülerini hazırlamakta; **Clare Kaustell** ise **Lindelöw** için Aziz Nesin'in masallarını çevirmekte. Aziz Nesin buraya, **Hiroşima Fonu**'nun "**Barış Ödülü**"nü almak için gelmişti. Ödülü, Tunuslu bilimadamı ve yazar **Muhammed Talbi**'yle bölüşüyordu. Talbi, "**inanan bir Müslümandı**" ve köktenciligi, kutsal kitapta en ufak bir yeri olmadığı ve dinin politik emeller için kullanılması üzerine kurulduğundan ötürü kınıyordu. Fonun yönetim kurulu üyesi **Gertlund Gidlund** beni aramış, ustamızı havalimanında karşılamamı rica etmişti. Bu konuda gazeteci arkadaşım **Abdullah Gürgün** zaten Aziz Bey'le anlaşmıştı ve karşılayacaktı. Gürgün, göteborg Kitap Fuarı'nda Aziz Nesin'in **Teslime Nesrin**'le karşılaşmasını belgelemiş, ikisinin Stockholm'de birlikte yemek yemelerini de filme almıştı. Geçen kasımda Aziz Nesin'i birlikte karşıladık. İçi neredeyse yalnızca kitap dolu ve çok ülke gördüğü belli olan bir bavulla karşımıza çıktığında, öfkeliydi. İçerde üstübaşı aranmıştı ve anlamadığı dilde bir form doldurması istenmişti. Formu doldurmak için bir vatandaş aramak zorunda kalmıştı. Elindeki İngilizce davet mektubunu göstermesi yeterli olmamıştı. "**Gözüm iyi görmüyor ama, beni arayan kadın polis pek güzeldi**" demişti bize.

Oteline giderken, programını anlattık. Önce, Göteborg'da söz verdiği Leander-Malsten'le görüşeceğini, sonra da ötekiyle duruma göre görüşebileceğini söyledi. Ertesi günü görkemli ödül töreninde, bir akşam önceki yorgun ve öfkeli Aziz Nesin'den iz yoktu. **Anne-Marie Özkök**'ü kaç sıra gerideyken gördü ve en öndeki yerinden kalkıp, onu yormak için, onun yanına gitti. Aynı akşam, Türkiye'nin İsveç'teki büyükelçisi **Solmaz Ünaydın**'ın onuruna verdiği yemeğe katıldı. Ödül töreni sırasında, "**İlk kez devletin yemeğini ylyeceğim, askerlik yıllarım sayılmazsa**" dedi bana...

Bari iki ay daha aramızda kalsaydı da, kitaplarını bu dilde görseydi.

CUMHURİYET, 20.7.1995

İsveç Aziz Nesin ile vedalaşamadı

GÜRHAN UÇKAN

Geçen yılın haziran ayının hemen başıydı. Bir yayınevi sahibi beni arayarak **Aziz Nesin**'in öykülerinden olan bir kitabı çevirmemi istedi. Kitap geçen güzdeki **Göteborg Kitap Fuarı**'na yetişecekti. Hiçbir yazarın böylesine alelacele çevirisinin yapılamayacağını ve hele Aziz Nesin'in asla söz konusu olamayacağını söyledim. Kendisine bu yıl için yatırım yapmasını önerdim, başka adları verdim. O zaman benden ustamızı aramamı ve hangi kitabını uygun gördüğünü sormamı rica etti. Aziz Nesin "**Surname**" dedi telefonda hiç düşünmeden, "**Almanca'sı rezil olmuş, bari İsveççesi bir şeye benzesin. Tek koşulum, doğrudan doğruya Türkçe'den çevrilmesi.**" Aziz Nesin Göteborg'a gelince bir başka yayınevinin girişimcileriyle tanıştırdı. Farklı bir yöntemle yayıncılık yapan **Leander-Malmsten** çifti, daha sonra Aziz Nesin'le Stockholm'de görüştü ve anlaştı. Aynı zamanda, beni arayan **Lindelöw Yayınevi** de kendisiyle görüşme olanağı buldu. Şu anda **Ulla Lundström**, Leander-Malmsten için yazarımızın öykülerini hazırlamakta; **Clare Kaustell** ise **Lindelöw** için Aziz Nesin'in masallarını çevirmekte.

Aziz Nesin buraya **Hiroşima Fonu**'nun "**Barış Ödülünü**" almak için gelmişti.

Ödülü, Tunuslu bilim adamı ve yazar **Muhammed Talbi**'yle bölüşüyordu. Talbi "**İnanan bir Müslümandı**" ve köktendinciliği, kutsal kitapta en ufak bir yeri olmadığı ve dinin politik emeller için kullanılması üzerine kurulduğundan ötürü kınıyordu. Fonun yönetim kurulu üyesi **Gert-lund Gidlund** beni aramış, ustamızı havalimanında karşılamamı rica etmişti. Bu konuda gazeteci arkadaşım **Abdullah Gürgün** zaten Aziz Bey'le anlaşılmıştı ve karşılayacaktı.

Gürgün, Göteborg Kitap Fuarı'nda Aziz Nesin'in **Teslime Nesrin**'le karşılaşmasını belgelemiş, ikisinin Stockholm'de birlikte yemek yemelerini de filme almıştı.

Geçen kasımda Aziz Nesin'i birlikte karşıladık. İçi neredeyse yalnızca kitap dolu ve çok ülke gördüğü belli olan bir bavulla karşımıza çıktığında öfkeliydi. İçerde üstü başı aranmıştı, anlamadığı dilde bir form

doldurması istenmişti. Formu doldurmak için bir vatandaş aramak zorunda kalmıştı. Elindeki İngilizce davet mektubunu göstermesi yeterli olmamıştı. "**Gözüm iyi görmüyor, ama beni arayan kadın polis pek güzeldi**" demişti bize. Oteline giderken programını anlattık. Önce Göteborg'da söz verdiği Leander-Malmsten'le görüşeceğini, sonra da ötekinle duruma göre görüşebileceğini söyledi. Ertesi günkü görkemli ödül töreninde, bir akşam önceki yorgun ve öfkeli Aziz Nesin'den iz yoktu.

CUMHURİYET, 23.7.1995

Sevgili **Aziz Nesin**, kendisine "**Ali'nin babası**" denmesinden çok hoşlanıyordu. Bir söyleşimiz sırasında "**Biliyor musun**" dedi, "**eskiden Ali'ye, Aziz Nesin'in oğlu diyorlardı, şimdi ise onun arkadaşları bana Ali'nin babası diyorlar, bu da benim hoşuma gidiyor doğrusu.**"

Hemen hepimizin çocuklarımıza karşı duyduğumuz bu insansal zafın, onun gibi duyarlı bir yürekte de olması çok doğaldı ve beni de çok etkiledi.

Geçen yıl Ankara'da Ali'nin evinde konuştuğumuz bir gün "**Muhsine, beni Şükrü Kurgan'a götür**" dedi. Hemen Kurgan'a telefon edip geleceğimizi bildirdim. Doğrusu, yaşları bir yüzyıla (asra) yaklaşan, benim hayatımdaki çok önemli ve çok değerli bu iki insanın, bu iki eski dostun, yirmi yılı aşkın bir zamandan sonra yeniden buluşmalarına tanıklık etmek, bana büyük bir heyecan veriyordu.

Kurgan'ı da heyecanla bizi bekler bulduk. Bu görkemli, bilgili, görgülü ve baştan ayağa "**insan**" olan iki denizin, birbirleriyle karşılaşmalarını, hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan izlemek için, "**sahne**"nin dışındaki bir koltuğa oturdum ve gözlem gücümün bütün dikkatiyle izlemeye başladım. "**Nasılsın, iyi misin?**" türünden, hiçbir törensel giriş yapmadan, sanki yirmi yıl öncesinden bıraktıkları yerden konuşmaya başladılar. Başlıca konuları **Nasrettin Hoca**'ydı elbette. Çünkü bu alanda birlikte çalışmışlardı. Birbirlerine, Hoca'nın bilinmedik bir fıkrasından ya da onun konusundaki yeni bir yayından söz ediyorlar ve eğer karşı taraf bunu bilmiyorsa onu bilgilendirmekten büyük mutluluk duyuyorlardı.

Bir ara Kurgan, sözü **Mevlana**'nın torunu **Veled Çelebi**'ye getirdi ve onun cumhuriyet dönemindeki hızlı değişim karşısında şaşkınlığa ve telaşa düşüp şu dörtlüğü yazdığını söyledi:

"Bize bir nazar oldu / Cumamız pazar oldu / Başımıza gelenler / Hep azar azar oldu."

Aziz Nesin, hemen bu dizileri not alarak "**Şimdi de başımıza gelenler hep azar azar oluyor da kimse farkında değil, ben bu dörtlüğü bir yazımda kullanırım**" dedi.

Tanıklık ettiğim bu söyleşi boyunca, içimdeki yaramaz çocuğun **"iğvasına"** kapılarak hep sözü, ikisinin de daha genç oldukları yıllarda hayranlık duydukları, güzel Yugoslav Türkolog **"Lijubinka"**ya getirmelerini bekleyip durdum (Lijubinka, menekşe demektir). Fakat hiç söz etmediler. Belki de benden gizli, gözleriyle söz ettiler de ben anlamadım kim bilir...

Derken birden, kapatmayı unutup aralık bıraktığım dış kapı aralandı ve biraz hırpani kılıklı bir adam girip salonun kapısında dikilerek hiçbir şey söylemeden Aziz Nesin'e bakmaya başladı. İşte o zaman birden, işin başında bana gereksiz bir oyun gibi gelen, koruma önlemlerinin nedenini anımsadım. Evet, şu anda birlikte olduğum ve benim için yalnızca sevilip sayılacak, uzun yaşaması için üstüne titrenecek bu güzel insan, ülkemizin bu çok önemli değeri, karanlık bazı **"yaratıkların"** yapmak, öldürmek istedikleri Aziz Nesin'di. Bütün bunlar kafamdan birkaç saniyede geçti ve bir refleksle yerimden fırlayıp o adama ne istediğini sordum. Bir adım geri çekilen adam, yumuşacık ve utangaç bir gülümsemeyle **"Bitişik apartmanın kapıcısıym, Aziz Nesin gelmiş dediier de ağabeyimi dünya gözüyle yakından bir göreyim dedim"** diye el salladı ve çıkıp gitti.

Son görüşmemizde de yine Ali'yi konuştuk. Gözleri gülerek temmuz başında bir matematik sempozyumuna katılmak üzere Türkiye'ye geleceğini müjdeledi ve **"Bizimle olmak istersen, gelip vakıfta kalabilirsin"** dedi. Vakfa gitmek için hazırlandığım bir sabah radyodan, onun çok uzaklara gittiğini duydum... Duydum ve yüreğimden vuruldum.

İnsan böyle mi yapar Aziz Nesin... Hem çağırıyorsun hem de bırakıp dönüşü olmayan yollara gidiyorsun. Üstelik gidince, ülkemizin biraz daha ışsız ve çokca da sessiz kalacağını biliyordun... Bu nedenle yaşamını bile hiçe sayarak son soluğuna kadar öylesine çığlık çığlığa konuştun... Işıklar içinde yat **"Ali'nin babası"**, seni hep özleyeceğiz...

CUMHURİYET, 23.7.1995

ARADABİR

Hep Prens Hamlet geliyor aklıma

AYŞEGÜL YÜKSEL

Kaç gündür garip bir ferahlık var içimde. **Aziz Nesin** adına duyduğum -onunla paylaştığım- bir tuhaf sevinç... Bunaltıcı koşullar altında da olsa istediği gibi yaşadığı, çok yaşadığı, düşüncelerini özgürce dile getirdiği, toplumunu etkileyebildiği, öngördüğü gibi ölüp, istediği biçimde toprağa karıştığı için. '**Ölümlü insan**'ın doğa ve toplum karşısında kazandığı parlak '**yengi**'...

Aziz Nesin'in temel özelliği '**özel bir insan**' olması. Hep Prens **Hamlet** geliyor aklıma. Dünya yazınının gelmiş geçmiş en '**özel**' kurmaca kişisi. **Shakespeare**'in yapıtını ünlü '**öç alma**' izleğinden ve karmaşık olaylar dizisinden arındırınca aradaki koşutluk iyice çıkıyor ortaya.

Hamlet de Nesin Usta gibi, zekası kadar dili de keskin bir hümanisttir. Nasıl da şaşar insanın hem öylesine '**yüce**' hem de öylesine '**aşağılık**' özelliklerle donatılmış olmasına...

Nasıl da acımasızdır '**aptal**'lar karşısında... Üstün zekasını '**sıradanlığın kokuşmuşluğu**'nu ortadan kaldırma adına seferber etmiştir. Aynı zamanda Nesin düzeyinde bir kara gülmece ustasıdır. Bu özelliğiyle nasıl da başına dert olur '**kokuşmuş**' Danimarka krallığının... Oyunkârların en akıllısı olan '**kötü kral**'ı bile nasıl da zıvanadan çıkarır... Nasıl da kurtulur kendisi için hazırlanmış '**tuzak**'lardan...

Yaşamının son anında bile tek derdi insanların '**gerçekleri**' öğrenmesidir. Nesin'in karşısında olduğu gibi Hamlet'in karşısında da '**ikiyüzlülük**' iflas etmiştir.

Hamlet, feodal toplumda, egemen sıradanlığın kalıplarını kırmış bir '**birey**'dir.

Aziz Nesin ise bireysel kimliğin, '**sürü**' kimliksizliğinin baskısı altında ezilmesinin öngörüldüğü bir toplumda '**bireysel düşünce özgürlüğü**' ve '**birey**' olma hakkını toplumun çıkarı adına savunma görevini taşıdı, taşıyor. O da Hamlet gibi, kimsenin başa çıkamadığı '**zeka**'sı ve '**espri**'siyle yaman bir '**trajik oyuncu**'... Dahası, '**prens**' olmasa da dünya ve toplum içindeki görevini değme devlet adamlarını utandıracak düzeyde yerine getirmiş yürekli bir insanlık savaşçısı.

Hamlet, ünlü 'mezarcılar' sahnesinde **Jül Sezar, Büyük İskender** gibi '**anlı şanlı**' kişilerin bile ölünce zaman içinde '**kil**'e dönüşüp şarap fıçılarına tıkaç olduğunu söyler. Bu yazgıyı Aziz Nesin paylaşmayacak. Çocuklarıyla, bizlerle, bizden sonra geleceklerle birlikte olacak hep. '**Ekin**' sözcüğünü severdi. Onu, var oluşunu bütünleştirdiği yüzlerce yapıtıyla birlikte düşündüğümde, her yaz mevsiminde toprağı yeniden ışığa boğan, göz alabildiğince uzanmış altın buğday başakları geliyor gözümün önüne. Besbelli, Nesin Usta buğday başaklarına dönüşecek...

CUMHURİYET, 11.7.1995

Ayakta Öldü...

Aziz Nesin ülkemizin yetiştirdiği en değerli yazarlardan biridir; edebiyat dünyamızda özel bir yeri vardır.

Anadolu halkı **Nasrettin Hoca**'yla ve **Bektaşî** mizahıyla bu yoldaki yeteneğini kanıtlamıştı.

'**Aydınlanma Devrimi**' aynı yörüngede Aziz Nesin'in çıkış nedenlerini ve temellerini hazırladı. Halk mizahının yaratıcı gücü, bir aydın yazarda dünya edebiyatının değerlerine kavuştu.

Aziz Nesin, **Atatürk** cumhuriyetinin yüz akı sayılan ve önde gelen yazarlarından biridir.

Ancak bu olgu, Aziz Nesin'in siyasal iktidarlara çatışmalarını engelleyemezdi. Nesin'in yazarlığı, doğal olarak, devlete, hükümete, siyasal iktidara, toplum düzenine, insanlara dönük eleştirinin tükenmez gücünü kullanarak geliştirecekti.

Mizah kavramının içeriğinde zaten bu öz vardır.

Ne var ki son yıllarda "**Aziz Nesin gerçeği**" bir başka anlam kazandı. 1923 Aydınlanma Devrimi'ne karşıt karanlık güçlerin yükseldiği dönemde, Nesin, gözünü kırpmadan bir savaşıma atıldı, kişiliği öyle bir anlam kazandı ki yazarlık sıfatı ancak bu kişiliğin bir yönünü oluşturuyordu.

Batı'daki '**Aydınlanma Devrimi**'nde de kişiliğinin anlamı yazarlığını aşmış adlar vardır. **Voltaire** ilk akla gelenlerden biridir. Aziz Nesin çağımızda büyük bir soruna dönüşen "**köktendincilik, bağnazlık, şeriatçılık**" konularında Atatürk cumhuriyetinin temel ilkesi olan laikliği savunarak bayraklaştı; bir simgeye dönüştü.

Yobazlar, Sivas'ta 37 aydını diri diri yakarlarken Aziz Nesin, alevlerden rastlantıyla kurtuldu ve yine gözünü kırpmadan yolunda yürüdü, en küçük bir ödün vermeden söyleyeceklerini dile getirdi.

Yarının tarihinde yeri büyük olacaktır.

Yazarlığıyla mı, yoksa tarihsel işleviyle mi daha büyük olacaktır?

Bu soruya, zaman yanıt verecek...

Namık Kemal, tarihimizin en onurlu sayfalarında yerini almıştır; öylesine simgeleşmiştir ki yazarlığı bu simgenin gölgesinde kalmıştır. Biz, Aziz Nesin'in mizah yazarlığının da dünya edebiyatında gün geçtikçe değeri olacağına inanıyoruz.

Aziz Nesin ayakta öldü; böylesine ölüm güzeldir.

CUMHURİYET, 7.7.1995

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Gülücüğün kıvrımındaki acıyı omuzladı. Gençliğe, kağınının gölgesinde it gibi yaşayanların utancını öğretti.

"Her ne yapıyorsam bir borç diye, bir ödev diye yapıyorum ve başka türlü yapamadığım için böyle yapıyorum" diye özetledi toplumculuğunu.

Milyonlarca sözcük kucaklaşıp, **Aziz Nesin'i** uğurladılar dünya kardeşliğine. Geride, sanatçısını, aydınını görmezden gelen **"hiç"**lere ilişkin anılar bıraktı:

"1956 yılında kazandığım Altın Palmiye'yi almam için gümrükten büyük vergi istediler.

Ki bu Altın Palmiye'yi 27 Mayıs'tan sonra devlet hazinesine bağışlamıştım.

Sanırım, bu Altın Palmiye, başka yurttaşların bağışladıkları altın yüzüklerle birlikte eritilip kullanılmıştır. 1957 yılında ikinci kez Altın Palmiye kazanınca, bu yarışmayı düzenleyen Mizahçılar Birliği, Altın Palmiye'yi hangi yolla göndermeleri gerektiğini sordu. Birinci deneyimdeki zorlukları düşünerek dışişleri yoluyla göndermelerini, yani Roma'daki büyükelçiliğimize vermelerini, bu yolla daha kolay alacağımı yazdım. Altın Palmiye'yi büyükelçiliğimize vermişler; ama bu, bana yıllarca gönderilmedi. Aradan yedi yıl geçti, artık umudu kesmiştim. Sonra şöyle bir durum oluyor:

Gazeteci arkadaşlarımızdan Orhan Koloğlu, basın ateşesi olarak Roma'ya gittiğinde Türk elçilik binasındaki dolapların birinde tozlanmış bir kutu içinde Altın Palmiye'yi görüyor. Bunun ne olduğunu sorup araştırıyor. Nasılsa, görevlilerden biri, bu Altın Palmiye'nin yedi yıl önce bana gönderilmek üzere elçiliğe verildiğini söylüyor. Orhan Koloğlu'nun bana söylediğine göre elçilik görevlileri ya korkularından ya çekingenlikten Altın Palmiye'yi bana göndermemişler, yıllarca bekletmişler. Sonra Orhan Koloğlu, özel olarak göndertti."

DİZELERİN DİLİNDEN EFERÜM OĞLUM EHMET

Eferüm oğlum Ehmet,
Varlığın halka rahmet
Sakin hiç çekme zahmet,
Allah versin afiyet!

Eferüm oğlum Ehmet,
Sen bu yolda devam et!

Bir tutup bin atmalı,
Kaymağa bal katmalı!
Gık dese muhalefet,
Anasını satmalı.

Eferüm oğlum Ehmet,
Sen bu yolda devam et!

Kimderse demokrasi,
Saymalı onu asi,
Kırılmalı kafası,
Böyle olur siyasi!

Eferüm oğlum Ehmet,
Sen bu yolda devam et!

Her tedbiri almalı,
İktidarda kalmalı,
Her gün başka havadan
Yem borusu çalmalı.

Eferüm oğlum Ehmet,
Sen bu yolda devam et!

Ver hesabı farkiyle,
Çık yüzünün akiyle,
Kendine etme zahmet,
İsbat misbat hakkıyla.
Eferüm oğlum Ehmet,
Sen bu yolda devam et!

Baba, oğul, kız, dayı
Çekiversin cartayı,
Sen sağsın, ben selamet,
Atlatırsak vartayı.

Eferüm oğlum Ehmet,
Sen bu yolda devam et!

AZİZ NESİN

CUMHURİYET, 8.7.1995

ANKARA KULİSİ

Eskişehirli karikatür sanatçısı Atila Özer, büyük usta Aziz Nesin'in ardından çizgileri ile gülegüle derken, mizah yazarı Cihan Demirci de bir çift laf ediyor geride kalanlara:

"Polonyalı aforizma ustası yazar Stanislaw J. Lec'in başucumdan eksik tutmadığım bir sözü vardır: 'Mizahçılar göz kırparak ölürler!' Ölümünden 18 gün önce İzmit'te (Son kezmiş) bir imza gününde bir araya geldiğim sevgili ustam Aziz Nesin'le söyleşirken kendisine en çok koyan şeylerden birinin de mizah dünyasının bile büyük çoğunlukla onu yalnız bırakmasıydı.

Bu ülke insanı 'göz kırparak' gitmesi gereken bir insanı, acıdır 'gözü açık' bir şekilde uğurladı.

Onun ölümüne kına yakan şeriatçılar, yobazlar, gericiler:

Unutmayın ki Aziz Ağabey glderken gözü açık gitse de gerisinde 'gözü açılmış pek çok insan' bıraktı.

Darısı bizim gibi mizahçıların başmal"

CUMHURİYET, 12.7.1995

VAZİYET

Aziz Nesin

DENİZ SOM

Fıkra değil gerçek. Adam karşısındakine sinirlenmiş beddua ediyor:

"Aziz Nesin gibi geberesin inşallah!"

80 yıl yaşamak ve üretmek ve geride sayısız eserler bırakmak...

Yüzde 60 kategorisindeki bu adamın bedduası keşke tutsa!

Ankara'dan **"İletişim emekçisi"**

Savaş Ocak ise fotoğrafçı dostlara sesleniyor:

"Aziz Nesin ile ziyaretinize geleceğiz, stop. Kurationsız ve koşulsuz ziyaretimiz'in gerekçesi:

Aziz Nesin / ile adım adım İnsanlık / Fotoğraf sergisi.

Uygun zaman ve mekanı siz oluşturunuz, stop.

Programlama için iletişim kurmanızı bekliyoruz, stop."

24 saat iletişim için: 0.312.280 29 71 - Faks: 280 08 14.

CUMHURİYET, 13.8.1995

VAZİYET

Aziz Nesin

DENİZ SOM

Dedesinin ölümünde bile gözyaşı dökmeyen biri olarak **Aziz Nesin**'in ölümünde hüngür hüngür ağladığını bildiriyor taa Avusturya'nın Kitzbühel'inden **Serhan Akıncı...** **"Aziz Amca'nın yeri çok zor dola-cak, zaten kiminki doldu ki"** diyor ve belki DGM Başsavcısı **Nusret Demiral** yanıt verebilir düşüncesiyle bir soru soruyor:

- Kimi asacaz şimdi?

CUMHURİYET, 23.7.1995

VAZİYET

Yayımlanmamış bir duyuru

DENİZ SOM

Aziz Nesin, vasiyetinde ailesinden ölüm ilanı verilmemesini istediği için, sevenlerinin de buna uyması gerektiğini yazan kafalar amma da kıyamet koparmıştı... Sanki sağlığında Aziz Nesin'e saygı göstermişler gibi, ölümünde saygıda kusur edilmemesini istemişlerdi!

O günlerde bir çok kişi ve kurum da hazırladıkları duyuruları, kimse-
lere duyurmadan kalplerine gömmüştü.

İşte bunlardan birini de Türkiye Yunanistan Dostluk Derneği adına
Cengiz Bektaş hazırlamıştı:

"Son soluğuna dek Türkiye'ye adanmış bir yaşamdı onunkisi...

Onursal Başkanımız Aziz Nesin'in

Sevgi barış dostluk ışığında olacağız hep!"

CUMHURİYET, 28.7.1995

VAZİYET

Politika ile yatıp politika ile kalkıyoruz. Bir tarihlerde depolitize edilen toplumun tüm fertleri şu günlerde sadece laf üretiyor, kargaşa yaratıyor, anayasının Meclis'teki müzakereleri bu yüzden çıkmaza girdi. Kimse ne olması gerektiğini düşünmüyor; sadece toplumu nasıl etkileirim diye bakıyor. DYP şimdiden Çiller'i anayasa kahramanı ilan etti, ANAP'lılar da bunu önlemek için oy vermeyeceklerini açıkladı.

Her konuya politikacı gözüyle yaklaşanlar bu ülkeye hizmet veremez, sorun yaratırlar, popülist düşünceler toplumdan daha çok çığırtkanların esiri olur. Bunu bilmeyenler sürekli yanlış yapar. Size bugün başka bir dünyadan örnek vereceğiz.

Kabinede yer alan Çalışma Bakanı yıllardır kendini işçi bakanı sanar, bu yüzden hayatını unuttur koalisyon ortaklarının koltuk paylaşımında CHP Çalışma Bakanlığı'na sahip olur. Halbuki Çalışma Bakanı sadece işçilerin değil, işverenlerin de bakanıdır, çalışma hayatının düzenleyicisidir. Buna rağmen vazgeçilmez bir kompleksle çalışma bakanları-mız hep işçiyi düşünür çalışma hayatını unuttur.

Ege Bölgesi Sanayi Odası bir rapor hazırlamış, Başkan Selim Yaşar basın toplantısı yaparak gümrük birliğine girmek istediğimiz şu günlerde çalışma mevzuatının Avrupa normlarına uygun hale getirilmesini istemiş. "**Güncel Sorunlar**" başlıklı raporda tam gün çalışma sisteminin çağın gerisinde kaldığı anlatılmış, kısmi süreli çalışma, esnek çalışma ve evde çalışma modellerinin uygulanmasını talep etmiş. Bizim bakanlık mensuplarından çoğunun haberdar olmadığı bu düzenden Avrupa'da çalışan işçilerimiz yararlanıyor. Bazı saatlerde veya kısa süreli çalışanlar hayli fazla. Bu yüzden işverenlerin emek yükü daha sağlıklı hale getiriliyor. Ancak bizde ne bakanlık ne de sendikalar bu konulardan söz etmek istemiyor. Halbuki verimlilik, üretimde maliyet gibi unsurlar değerlendirilse de biz de ILO şartlarını benimsemiş olacağız. Böylece işsizlik sorununu da bir ölçüde çözeceğiz. Günde üç beş saat çalışanlara tam gün ücret ödemek zorunda kalanlar olduğu kadar evlerde çalışma ortamı yaratanlar da mevcut.

Böyle konular, gündeme gelmediğinden taşeronlaşma başlıyor. Sigortasız işçi çalıştırma hevesi artıyor. Emegın giderek pahalılaşması

sonucu sermaye başka ülkelere yöneliyor. Gazete haberlerine göre bazı tekstil firmaları Doğu Bloku'nu daha cazip bulmaya başlamış. Bir tarihlerde de Kuzey Kıbrıs'taki atölyeler önemli ölçülerde üretim yapıyorlardı. Taşeronla karşı çıkanlar böyle bir girişimin nedenleri üzerinde durmuyorlar.

Çalışma Bakanı sorumluluğunu müdrik olarak çalışma hayatı ile meşgul olsa yapacağı pek çok iş vardır ama o şimdi sadece kamu çalışanlarına grevli, toplu sözleşme hakkı verilmesine uğraşmaktadır.

Bu ölçüde politize olununca sorunlar her alanda artacaktır. İşçiler kadar işverenlerin de istekleri vardır. Ülke ekonomisi yönünden bazı düzenlemelerin süratle gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bunlara önem vermeyenler sivil bir anayasa yapamazlar. Birbirine suçlar, engeller ve ardından politika yaptıklarına inanarak mutlu olurlar. Demokrasiyle birlikte politikayı yozlaştıranlar korkarız perşembe sabahı vefat eden Aziz Nesin'in ölüsü üzerinde de politika yapacaklardır. Bizim zaafımız işte budur.

Politikayı demokrasiyi sevelim ama politikanın herşey olmadığını da unutmayalım.

DÜNYA, 7.7.1995

GÜNLÜK

Örnek aydın Aziz Nesin

FARUK ŞÜYÜN

"Sinyalleri halkı tarafından algılanmayan bir yazar veya şair, kökü havada kaldığı için, gittikçe daha yabancı, gittikçe daha soyut sinyallere düşecek; önce çevresinden, sonra eşinden, dostundan, nihayet hayattan kopup ölümle kadeh tokuşturmaya başlayacaktır."

Atila İlhan'ın bundan 10 sene önce yazdığı bir yazıdan hatırımda kalanlar bunlar: Aziz Nesin işte bu anlatılanların tam zıddıydı. Hiçbir zaman yaşadığı çevreden ve insanlardan kopuk kalmadı, tam tersine bir aydının görevi olan "öncü olmayı", "yol gösterme"yi aralıksız uyguladı.

Al gülüm ver gülüm sanatçısı olmadı. Bu nedenle çok kişiyi kızdırdı. Hatta sevmeyenleri sevenlerinden kat kat fazlaydı entellektüel çevrede.

O, yılmaz bir savaştı olarak insanlara bir şeyler verebilmek için düştü, yazdı, söyledi, eylem yaptı.

Adını Nusret koymuşlardı. Bu Arapça kelimenin Türkçe'si tanrı yar-dımı demekti. Başka hiçbir umudu olmadığından, bütün umudunu tanrıya bağlayan bir ailenin çocuğu olan Nusret Nesin, yazar ve aydın tavrıyla geniş kitlelerin umudu oluverdi 80 yıl boyunca.

Gerçi hayatında istediklerini yapamadı tam anlamıyla, ama ansiklopedilerde bir madde olmaktan öteye geçip bu toplum var oldukça yaşayacak insanlar arasında.

Soyadı Kanunu çıktığında "ortada böbürleneceği soyadı kalmadığından" kendine Nesin soyadını alan Aziz Nesin, herkes "Nesin?" diye çağırıldıkça ne olduğunu düşünüp kendine gelmek istedi... Darısı hepimizin başına.

Aziz Nesin yapmak istediklerini yapamadı demiştik ya, çocukluğundan beri insanları ağlatacak yazılar yazmak istemişti. Ağlansın diye yazdıklarının çoğuna, okurları güldü. Aziz Nesin'in sloganı şuydu mizah konusunda: Mizah çok ciddi bir iştir.

Aziz Nesin yazıları nedeniyle 5.5 yıl hapis yatırıldı. Bu hapisliğin 6 ayı Mısır Kralı Faruk ve İran Şahı Rıza yüzündendi. Şu anda adları bile anılmayan bu iki zat bir yazısında kendilerine hakaret ettiğini iddia ederek Ankara'daki büyük elçilikleri aracılığıyla onu mahkemeye vermişlerdi.

Aziz Nesin, yalnız iki şeyimi başkalarından saklayabiliyorum, diyor-du. "Biri yorgunluğumu, biri de yaşımı... Bu ikisinin dışında herşe-yim ortada ve açık... Bütün insanlık tarihinde, ölmemiş tek kişi bu-lunsaydı, ona bakıp ben de ölmeyecektim. Ama ne yapayım ki ör-nek yok. Suç benim değil, öleceğim herkes gibi..."

Binlerce hikâyenin, yüzlerce şiirin, tiyatro oyunlarının yazarı Aziz Nesin'in inanıyoruz ki bu direnci ile yapabileceği daha çok şey vardı. Özellikle de gerçek aydın tavrı ile geniş kitlelere yol göstermeyi sürdür-recekti...

Ama ne yapalım ki suç onun değil, ölmemiş tek kişi yok...

DÜNYA, 8.7.1995

ODAK

(I) Ben, Aziz Nesin'i okuya okuya büyümüş kuşaktanım. Birçok yapıtının ilk baskılarını şurdan burdan, harçlığım kitap almaya yetmediği için genellikle de eskiciden, kaldırımcıdan, hatta kesekağıtçıdan edinmiştim. İkinci Yeni'yi bilmeden, "**Saçkıran**"ı okumuşum. DP politikalarını, Sadri Ertem'in "Bacayı İndir, Bacayı Kaldır"ını bilmeden "**Kazan Töreni**"ni okumuşum. Nazım Hikmet'in, Kemal Tahir'in, Hikmet Kıvılcımlı'nın hapishane günlerini bilmeden "**Bir Sürgünün Anıları**"nı okumuşum. Onun birçok yapıtı, kütüphanemde ilk baskılarıyla duruyor ve bana nerelerden geldiğim konusunda hem bilgi veriyor, hem de tarihsel bir kerteriz önemini taşıyor.

Bu, benim Aziz Nesin ile dolaylı ilgimdir. 1960'lara dek edebiyatçı sayılmayan (bunu sayan ya da saymayan o günkü bugünkü hiyarlar kimlerse), 1970'lerde sözümona solun saldırılarına uğrayan (Aziz Nesin, Sen Nesin? denilmişti). 1980'lerde Tek Başına Bir Parti gibi davranıp uğraşan, 1990'larda ise yaşadığı dönemlerin bir "**Geist**"ı, yandaş olun/karşı olun, dönemlerin bir tür Öz'ü olan bir yazardan söz ediyorum.

Bir takım dangalakların "**Bazı görüşlerine katılmasam da**" diyeceklerini, dediklerini çok iyi biliyorum. Bunu kim isterdi ki? Aziz Nesin, sevip saydığı kimi insanların kimi görüşlerine yüzde yüz katılan (katıldığını öne süren) kimselere de kuşkuyla bakan adamdı.

Öldü gitti. Herkes bir şeyler yazıyor, onun önemini şu bu yönden anlatmaya çalışıyor. Tipik ölüm yazılarına sıvanmak O'nun en nefret ettiği şeydi; Kemal Tahir'in ölümü üzerine yazdığı yazıyı anımsıyorum.

Aziz Nesin ile Kemal Tahir'in tartışma dolu ama çok sıcak bir dostluğu vardı. Aziz Nesin, o yazısında Kemal Tahir'in "**Geist**"ını ortaya koyuyordu. Bu iki dev, bence "**bir de tersini düşünecek kadar aydın mısınız?**" sorusunu sordular. Kendileri bunun yanıtlarını ararken, başka yanıtlar bulunması için kışkırttılar bizi.

(II) Aziz Nesin ile, son doğum günü yemeğinde birlikte olma onurunu kazanmıştım. Cıpcanlı, hayli düşünceli ve çok da dingindi. Masaya küçük bir kız gelip imza istedi. Yüzünün büyük aydınlığını görüverdim bir an.

"Peki Hindular Müslümanları keserken haklı mı?" dedim. Sürdürdüm; "Eğer kışkırtma savı doğruysa, Hinduları da haklı bulmak zorunda kalacaklar. Çünkü ineklerinin kurban edilmesi, onlar için en ağır tahriki"

Keyifli bir kahkaha attı.

Ayrılıyorduk. **"Sizinle hemşehriyiz. 1970 sonrasında yakın ilişkilerimiz oldu. Babam yaşındasınız. Biliyorum, sevmezsiniz ama verin şu elinizi öpeyim"** demeye kalktım. **"Yine de güzel değil mi?"** diye yanıtladı.

(III) Gülmeceyi kendisinin gözyaşlarından ürettiğini söylemişti. Yazdığı her şeyi, turnusol kağıdına benzetirdim. Okur, dost, düşman, yansız, yanlı, sağdan soldan okur, okumasını bitirince, sınanmış da oluyordu.

(IV) "Yeni Dergi"de bir öyküm yayınlanmıştı. **"Vakt'erişince"**. Aziz Nesin, Mehmet Fuat'a uğramış. "Bunun aslı **'Vakt'irişince'dir. O çocuğa söyleyin.**" demiş. Evet, deyimim ilk biçimi tabii ki öyleydi. O sıralar henüz tanışmadığımız halde, bu ilgisinden hoşlanmıştım.

Size salt mantıkla bakamam Aziz Nesin. Burada duygularımın titişmemesi mümkün değil. Çünkü, vakt'irişti. Çünkü, ölümünden büyük olduğunuzu bir kez daha gösterdiniz. Şimdi bu öğlen Ahmet ile buluşayım. Belki bir tek atarız ve ben de onun yüzünde size bakarım.

EVRENSEL, 13.7.1995

ZEMBEREK

Aziz Aziz Bey...

ORUÇ ARUOBA

Aziz Aziz Bey,

Size burada bir (son) mektup yazmayı düşünürken, ilkin, şakalı bir-
şeyle başlayayım dedim:-

**"Umarım bu sizin şakalarınızdan biri değildir", diye. Sonra lafın
gerzekliğini anladım, tersine çevirdim:-**

**"Bunun sizin şakalarınızdan biri olmasını ummak isterdim", di-
ye.**

Bu da pek iyi değildi. Sonra duygusal bir ton kattım:-

"Keşke bu sizin şakalarınızdan biri olsaydı", diye.

Ama değildi.

Size yazmam gerektiği ortadaydı; ama, ne yazabilirdim ki?

Üstelik, zaten, siz de yazacaklarımı okuyacak değildiniz artık.

O zaman, niçin yazıyorum ki, size?

Çünkü, yazıyorum:-

Siz, yıllardır, biz yazarlar için, bu ülke, bu toplum ve bu '**kültür**' için-
de; yozluklar, bozukluklar ve ikiye bölünmüşlükler içinde yazar olma uğraşının
canlı örneği oldunuz: Elinde kalemi ve dilinde sözüyle herşeye karşı
durabilme gücünü, kendi kendine, gıdım gıdım, uğraşa didine, edinebil-
me çabasının..

Birçoğumuz, sizin ne dünya görüşünüzü paylaştık, ne de ('**popüler
kültür**' ürünü diyerek) yazdıklarınıza fazlaca önem verdik -ama, hiçbir-
imiz, ne sizin kaleminizin düzlüğünü ne de sözünüzün dürüstlüğünü
yadsıyabildi: Siz, vardınız, yazıyordunuz; ve, yalnızca yazarak varolu-
yordunuz. Yazar olmanın; yazma eyleminden çıkması gereken yaşam
biçiminin, canlı örneği...

Sizinle, yıllar sonra tanıştığımda, konuşmalarımızda, size bir türlü
soramadığım bir şey oldu: Yıllar önce, üniversite öğrencisiyken, sizin

"Bi'şey Yap Met'inizi okumuş ve çarpılmışım. Sonra İstiklal Caddesi'nin (şimdi Benetton mağazası olan) köşesinde MET TİCARET VE TAAHHÜT, falan diye bir şirket tabelası taşıyan mağazadan (binbir güçlükle) bir antetli kart elde etmiş; kitabınızın kapağı ile kartın yanyana fotokopisini çekip, uygun bir şaka olur diye, size göndermişim: İşte, Met, 'bi'şey' yapmış...

Elinize geçti mi, bilmiyorum. Geçtiyse, ne düşündünüz; onu da, işte, bir türlü soramadım. Artık soramayacağım da...

Aziz Aziz Bey,

"Ticaret" ve "Taahhüt" olmayan 'bi' şey'ler yapan Met'ler de var bu ülkede, bu toplumda ve bu 'kültür' içinde; hep de olacaklar. Olurlar-ken-kendilerini varederlerken-de, arkalarında sizin varettiğiniz canlı örneği bulacaklar.

Bu satırların yazarı Met de, sizin toprağa ulaştığınız zaman ve yerde, orada olacak; vasiyetinizde istemediğinizi yazdığınız çiçekler yerine, bu satırları yazdığı üç kağıt yaprağını, sizin yafatacağınız toprağın üstüne serpecek-sizin onları artık okuyamayacağınızı da bilerek...

Ama, şunu bilerek: Sizin yazdıklarınızı okuyarak yazacak daha birçok Met'in varolacağını...

- Ne yazayım ki, artık, size,

Aziz Aziz Bey,

İyi ki vardınız ve yazdınız- yazdınız, ve, varsınız- vardınız.

EVRENSEL, 10.7.1995

YERLİ - YERSİZ

Aziz Nesin, Aydın olup olmadığımızın kuşkusuydu!

NEVZAT ÇELİK

Aziz Nesin, vasiyetiyle, klasik akla ve o aklın rasyonalize ettiği alışkanlıklarımıza, ciddi bir çomak daha sokarak aramızdan ayrıldı. O ço- mağını soktu ama, görünen o ki, kimsenin aklı karışmamış ve herkes kendi bildiğini okumayı sürdürüyor. Bir duygu ve övgü bombardımanı- la karşı karşıya kaldık. Kişi öldükten sonra yapılan övgülere kuşkuyla yaklaşmak gerekiyor. Hele de bu kişi Aziz Nesin'se!

Aziz Nesin öldü! İçimizde bir şeyler kırıldı, ama tarif edilemeyen bir gerilim de ortadan kalktı gibi. Sözüünü ettiğim gerilim, devletin ve kök- tendincilerin şiddetiyle Aziz Nesin'in bedeni arasındaki gerilim değil. O, düşünceleri ve eylemleriyle 80 yaşındaki bedenini, müthiş bir enerjiyle düzenin karşısına koyarken, aynı zamanda ve aynı şiddetle bizim de karşımıza koyuyordu. Aziz Nesin hem onurumuzdu, hem de bu düzen- de bu biçimiyle hâlâ nasıl var olabildiğimizin sorusuydu! Aydın olmak, biraz da Aziz Nesin'ler gibi olmayı dayatıyordu! Bir taraftan savaş sürü- yor, bir taraftan sömürü ve çürümüşlük sınır tanımıyor, bir taraftan da fi- ilen iktidara gelen köktendincilik hayat hakkımızı elimizden alıyordu. Böyle bir ülkede aydın olmak demokrat olmak hiç de kolay değildi. Bel- ki de bu yüzden kızıyorduk. Aziz Nesin'e.

Köktendinciler bir şeytandan, devlet de iflah olmaz bir muhaliften kurtulmuştu. Ya biz ? Aziz Nesin aydın olup olmadığımızın kuşkusuydu! O, öldü! Hiç istemediği halde belki de kuşkularımızı da alıp götürdü! Ar- tık bedenini gözümüzün önünde ve hep haklı yerlerde dolaştıramaya- cak: Ve korkarım biz, hiçbir şey söylenmemiş ve yapılmamış gibi kendi hayatlarımıza geri döneceğiz!

Aziz Nesin'in ölümü medya için bir haberdi ve doğal olarak birkaç gün içinde tüketilecekti. Her 'ünlü' kişinin ölümünden sonra olduğu gibi tanınmış yazarlar, sanatçılar, aydınlar, gereken açıklamalarını yaptılar, yazılarını yazdılar. Harç bitti yapı paydos!

Söylenmesi gereken çok şey var ama birkaçının daha altını çizmek istiyorum:

O, egemen düzenle hiçbir şekilde uzlaşmadı. Çok uzun bir maratonu yüz metre temposuyla koştu ve kendi ısrarını şaşmaz bir kararlılıkla sürdürdü. Ama birlikte, ama yalnız, Aziz Nesin, hep doğru bildiğini söyledi, daha da önemlisi doğruyu bilerek söyledi. Bu, bir bilgeliktir.

Her kararlılık hali doğru kararlılık değildir. O, hiç bir ayrımanın, ayrıcalığın, baskının ve sömürünün olmadığı bir dünyadan yana tavrını koydu. Bu doğru kararlılıktır.

Köktendinciliğin varsayılan bir tehlike olmaktan çıkıp gerçek bir tehlikeye dönüştüğünü yıllar öncesinden gören, nedenlerini adresleriyle gösteren Aziz Nesin'di: Dinsiz olduğunu açıklayarak, Allah'a inananlar kadar inanmayanların da bu dünyada, bu ülkede yaşama hakkının olduğunu, hayatını ortaya koyarak anlattı. Bu, aydın olmaktır.

Türkiye ve dünya kamuoyuna mal olmuş bir aydın, bir yazar ve bir ateist olarak, ölü bedenini dinsel törenden kurtarmayı becerebilen ilk insandı. Bu, bir geleneği başlatmaktır. Dahası; töreni ve mezar kültürünü kendinden uzak tuttu. Bu, mezar kültürünün dinsel, egemenlikçi ve iktidar üreten yapısının reddiyesidir.

Çok rahat yaşama olanakları varken, parayla arasına bir mesafe koydu ve bile isteye asgari bir yaşam standardını seçti. Bu korkunç bir güzelleşmedir. Ama aynı zamanda insanların parayla olan ilişkisine de çok ciddi bir eleştiridir.

Barınma amaçlı kullanılmak ve geçici olmak kaydıyla çocuklarına bıraktığı iki konutun dışında bütün malvarlığını kurduğu Vakıf'a bıraktı. Bu, bir anlamda, egemenlikçi miras hukuğunun reddidir.

Aziz Nesin, vasiyetiyle, belki de hayatının en kısa, en zeki ve en güzel gülmeceğini yazdı! En yalın deklarasyonunu verdi!

Ve tam da tahmin ettiği gibi, bu gülmeceyi oynamak da, kendini akıllı sanan yüzde kırklara düştü!

Ve zaten Aziz Nesin'in eleştirisi de esas olarak biz "akıllılara" yönelik değil miydi?

EVRENSEL, 15.7.1995

Çocuk, okuldan çıkar çıkmaz, soluğu Belediye Halk Kütüphanesi'nde alıyor. Arkadaşlarıyla yeni keşfettikleri, olağanüstü eğlenceli bir hazinenin peşindeler kaç gündür. Artık, postanenin ya da sinemaların önünde beş kuruşa kiralanan Tom Miks'lerin, Teksas'ların papucunu dama atacak, okundukça yeniden okunacak bir şeyler bulmuşlar. Loş ve soğuk salonda, tahta masalara oturuyor, Aziz Nesin okuyorlar. Dipekteki masada, bitmez tükenmez kayıt döküm işlerine boğulmuş emekli öğretmen, kitaplık görevlisi-öykülerde ne çok benzeri vardı onun-, sık sık uyarıyor onları; **"Sessiz olun, kıkır kıkır kıkırdamayın."** Kıkırdamak ne kelime çocuklar, neredeyse altlarına işeyecekler, kendilerini sık sık gülmekten. **"Ah Biz Eşekler", "Zübük", "Yeşil Renkli Namus Gazisi"...** ve o dehşet verici, ilk görüldüğünde, **"ulan doğruymuş, komünist bu galiba"** dedirten kitap: **"Savulun, Sosyalizm Geliyor!"**

Çocukların Aziz Nesin okudukları, üstelik sınıfın tümüne hikâyeleri güle oynaya anlattıkları, öğretmenlerin kulağına gidiyor. Çoğu seviniyor hocaların, bazıları **"şunu da oku, o çok komik", "yenisi çıktı, kitapçıdan al, evinde de bulunsun"** gibi şeyler söylüyor. Bir kaçı, **"komünist o, okumayın"** diyor. Aralarında tartışıyorlar ve çocuklar tanık oluyor. **"Okunsun"** diyenler, komünizmin bu hikâyelerin neresinde olduğunu soruyorlar. Ötekiler, uyanık: Bir kelime bile komünistlik bulunmasa da, diyorlar, hikâyeleri yazanın komünist olduğunun bilinmesi, çocuklarda sempati yaratır. Çok tehlikelil Açıktan komünistlik yapsa, bu kadar olmaz! O ara, Yusuf Ziya Ortaç, Akbaba'daki başyazılarından birini bu konuya ayırıyor. Anlaşıyor ki, tartışmanın kapsamı, Sivas Atatürk Ortaokulu'nun öğretmenler odasıyla sınırlı değil. Bir okuyucu, üstelik doktor okuyucu - Yusuf Ziya, bunu özellikle belirtiyor-başyazarı sıkıştırıyor, **"komünist olduğu biline biline, Aziz Nesin'e neden yazdırılıyor? Beş Heceler'in üstadlarından Yusuf Ziya, okuyucusunu yanıtlarken, aynı sözleri söylüyor: "O hikâyelerde, bir tek kelime olsun, komünistlik gösterebilir misiniz?"**

Aziz Nesin, partili olmak anlamında, hiç bir zaman komünist olmadığını söyledi hep. Öykülerinde, **"bir kelime olsun"** propagandacılık da yapmadı. Ama kalemini öylesine büyük bir devrimci şiddetle kullandı ki, sermaye egemenliğine dayanan sosyal ve siyasal ilişkileri öylesine büyük bir ustalıkla, ta içinden gösterdi ki, hiçbir ajitasyon, hiçbir propaganda, onun başardığını başaramazdı.

Ortaokul çocuklarından, erişkin insanlara, herkes, onu gülerек, eğlenerek okurken, gerçeğin kalbine giden yolda buluyordu kendisini.

Büyük bir halk yazarı olmasının, belki ilk nedeni buydu.

"Halk yazarı" olmak, onun göze aldığı güçlüklerden en önemlisiydi. Belki, dinsel, ulusal önyargılara karşı takındığı tavırdan daha çok cesaret isteyen bir seçimdi bu. **"Edebiyatçı"** bile saymazlardı adamı!

Aziz Nesin, içinden doğduğu toplumsal sorunların acımasızca değişmesi gerektiğini gördü ve gösterdi. Neşterin, nasıl bir incelikle, tam irinin göbeğine nasıl sokulacağını ve yaranın nasıl dağlanacağını öğretti. Üstüne bir damla kan sıçratmadan, mikroba bulaşmadan, hastalık kapmadan...

EVRENSEL, 8.7.1995

Aziz Nesin ve ahlâk meselesi

MIGIRDIÇ MARGOSYAN

Haftada bir yazınca, güncel konuları yakalamada zorlanıyor, dolayısıyla okuyucuya belki de bayat gelebilecek konuları sunmak mecburiyetinde kalıyorsunuz. Aslında bugünkü yazıda, yine de çok geç olmakla beraber; anımsayacağınız gibi, kendi namus süzgecinden geçirdikten sonra celallenip, elalemin karılarına "orospu" damgasını yapıştırarak vatan kurtarmaya soyunan (!) ortalarda hâlâ boy gösteren çok saygılı (!) "yetkili ağız" hazretlerine üç-beş kalem edip "yetkili ağız"na layık bir şeyler söylemeyi düşünüyorduk ama, olmadı. Onu, o "yetkili"yi haf-taya bırakarak, sözümüze devam edelim.

Evet! Onu sevenlerin yanı sıra, ateistlerin de başı sağ olsun!

Kısa boylu bu yüce insanı kaybetmekle nedense bazı kuşbeyinliler, bir yerlerine kına yakıp, bir yerlerine de zil takarak göbek atıyorlar, ama zararı yok!

Onları yaratan, onları böyle kuşbeyinli yaratmayı uygun bulmuşsa kabahat kimde?!! İnsanlara bir şeyler söylemeye, onların kuş kadar bile olmayan beyinlerine bir şeyler sokmaya, kaleminin yeterli olmadığı zamanlarda, elindeki hunisini onların sağır kulaklarına dayayarak, çoğu kez güldürürken, düşündüren sözlerle, hem de her defasında onların anlayabileceğini sandığı dille konuştu; çabaladı durdu ama, nafile; nato kafa nato mermeri!..

En insani duygudur: Bilinen o ki; her ahlak sahibi kimse artık kendisine asla ve asla cevap veremeyecek, dolayısıyla kendini artık kesinlikle savunamayacak ölmüş bir insanın ardından övgü etmeyebilir, ama dolaylı da olsa sövmez!

Aksini yapanlar insanlık onurundan yoksun, insanlık gururundan nasibini almamış, zavallı, utanılacak mahluklardır. Hele hele dini bütün (!) olanların bu basit gerçeği bilmemeleri veya bildikleri halde şom ağızlarından bunları kusmaları, onların adına ayrıca utanç vericidir.

Niçin ardından seviyesizce küfredip duruyorlar? Kendileri gibi düşünmediği için! Kendi inançlarına uymadığı için! Çok ayıp! Üstelik bunu bir gâvur ölüsüne küfreder gibi yapıyorlar! Ne ayıp (!)

Bu kısa boylu büyük insanın hayatına kısaca bir göz atın: Hapislere hayali ihracat pislğine bulaştığı için mi girdi, yoksa ihale yolsuzluklarına adı karıştığı için mi? Mafya babalarıyla işbirliği içinde olduğundan mı?

Belki de yüz kızartıcı birçok suçun faili olduğu için! Devleti ve milleti soyan eşkiyaların pis bataklığında çöreklediği için! Fakirin, fukaranın, gariban insanın, **"kul hakkı"**nı yediği için! Vatandaşın kanını sülük gibi emerek servetine servet kattığı için mi?! Hayır! Düşündüklerini, kendi doğrularını söyleyip yazdığı için! Çok yazıklı Peki, **"bugün bu gündür, var sen de küpünü doldur"** bencilliğiyle ortalarda cirît atan, bulaşık yalayarak salya sümük yağcılıklarla kişiliksizliklerini, şahsiyetsizliklerini, hiç utanmadan, hiç arlanmadan, haysiyetsizce sergileyen üstelik bunu üç-beş **"mangır"**, üç-beş **"metelik"**, üç-beş **"kuruş"** için yapan, bunun için olmadık taklalar atan kimi insanlara benzemediği için mi onun arkasından küfrediliyor? Üstelik en önemlisi kimsenin inançlarına karışmadığı, ama kendi doğrularını da dobra dobra, mertçe, yüreklilikle yazıp söylediği, iki yüzlülük etmediği, her türlü istismarcılıktan uzak durduğu için mi suçlanıyor?

Yeryüzünde **"utanç"** denen bir kavramın yanı sıra, **"düşünce özgürlüğü"**nden bihaber olanlara sormak gerek: Bugüne dek kaç kitap yazdınız? Kaç kitabınız kaç dile çevrildi? Her insana onur verebilecek kaç uluslararası ödüle layık görüldünüz? Bir şiire, bir oyuna hiç imza atabildiniz mi? İnsanları güldürürken onları düşündürmenin ne denli zor olduğunu hiç bilebildiniz mi? Kitabı, kalemi, ödülü, şiiri bir yana bırakın; kaçınız **"özü ve sözü"** seksen yıllık bir yaşam **"oyununda"** hep aynı potada kaldı, kalabildi veya kalabilecek? Kaçınız bindiğiniz **"meçhule giden bu gemide"** rotanızdan hiç şaşmadan yolunuza devam edebileceksiniz? Bunu yapmak için yürek ister.

Evet, doğrudur; bu kısa boylu büyük insana, yaşadığı günlerde zaten fazlasıyla gaflet ve hatta hıyanet içinde bulundunuz, bari ölümünden sonra baykuşluğu bırakın!

Ölümünden sonra, ardından kimsenin övgü yapmamasını istemiş bu sevgili insan. Vasiyetine uyarak Can Yücel de bir güzel yergi (!) yazdı bu gazetenin sütunlarında. Eline, kalemine sağlık Can Yücel! Bundan daha güzel yergi dostlar başına! Anlayabilen devekuşlarına...

Her gidenin ardından genellikle: **"Onu unutmayacağız"**, **"Anısı hep içimizde yaşayacak"** gibi şeyler söylenir. **"Zaman"**, o acımasız **"zaman"**, nedense hep galip gelir; **"anılar"**, **"acılar"** sevenlerin yüreklerinde tamamen yitip tükenmezse de küllenir.

Sevgili Aziz Usta! Kitaplarının başı sağolsun!

Sevgili Nesin Usta! Ölümsüz kaleminin başı sağolsun!

Ustam! Bir mezara hapsolmak istemedin; çok iyi ettin. Bundan böyle bil ki; artık "**gözlerimizin daldığı**" en güzel yeşilliklerde, en engin maviliklerde hep seni bulacağız. Çünkü sen, hep orada "gözlerimizin daldığı" güzelliklerde olacaksın, çünkü sen oralarda gözlerimizin içine bakarak hep güleceksin..!

EVRENSEL,12.7.1995

ÇENGELLİ İĞNE

Prometheus öldü mü?

TÜLİN ÖNGEN

Aziz Nesin bir çağdaş Prometheus değil de neydi? Bağnazlık, zorbalık, korkaklık ve cehalet tanrılarına boyun eğmeyi reddettiği için, ak-lın, özgür düşüncenin ve bilginin gücüne inandığı için tanrılar tarafından afaroz edilen bir Prometheus.

O, Prometheus'un çağlar önce tanrılardan çalıp insanlığa armağan ettiği akılgücü ve yaratıcılık ateşinin sönmemesi için mücadele eden ender insanlardan biriydi. Bunun için tanrılar ondan hep korktu, onu cezalandırmaya çalıştı. Yaktıkları cehennem ateşleri, hep onun taşıdığı meşaleyi boğmak içindi. Ne var ki, onun kişiliğinde simgelenen özgür düşünce meşalesini söndürmeye hiçbirinin gücü yetmedi.

Çünkü, tanrılar yalnızca meşaleleri gördüler, onu yakan ateşi göremediler. Meşaleleri taşıyan elleri, yürekleri, başları yok ederek ateşi söndürebileceklerini sandılar. Bunca zorbalığa ve cezalandırmaya karşın meşalesinin her geçen gün biraz daha neden parladığını asla kavrayamadılar. Kır gözler, meşaleyi tutuşturan direncin ve sağlam yüreğin gerisindeki gücü hiçbir zaman algılayamadılar.

Cesaret ve direncin en çok özgür beyinlerin ürünü olduğunu bağımlı olanlar bilemezler. Kulluğu ve köleliği seçenler, tanrılara itaat etmek ve efendilere boyun eğmek dışında bir yaşamın olanaklı olduğunu hiç düşünemezler. Bunlar, korku ve teslimiyet dışındaki öteki insani duyguları yaşamları boyunca hiç tadamazlar. Yaşamlarına kendileri yön veren soylu insanlarla karşılaştıklarında hem onlardan, hem özgür düşüncelerden ölesiye korkarlar. Aziz Nesin karşısında duyulan amansız korkunun nedeni buydu.

Yapıtları, siyasal ve toplumsal düşünceleri, bunları dile getirme biçimleri üzerine çok şey söylenebilir. Bunlar, ister paylaşılsın, ister paylaşılmaz. Ama, kanımca kimsenin kolay kolay yadsınamayacağı niteliği, gerçek anlamda özgür ve bağımsız bir kişiliğe sahip olmasıydı. Aziz Nesin'in en belirleyici özelliği, sürüden ayrılmayı göze alabilen ender insanlardan birisi olmasıydı.

Ancak kendi özgücüne inanlar, sürüden ayrılma cesaretini gösterebilirler. Çünkü, -ancak bağımsız ve özgür beyinler,- tek başına da olsa varolabilirler. Aziz Nesin, kendi doğrularını formüle edebilen, daha önemlisi bunları yaşama aktarma gücünü gösterebilen soyu tükenmiş

insanlardan birisiydi. Çok az insanın "doğru olan nedir" diye düşündüğü, çoğu insanın herkes gibi düşünmeyi ve davranmayı en güvenli yol olarak seçtiği bu dünyada. O, elbette aykırı bir insandı. Aykırılık, ortalama düşüncenin ve davranış biçimlerinin sığ yamaçlarında dolaşmamak ise, o aykırı bir insandı. Aykırılık, sıradanlığa teslim olmamak, güce boyun eğmemek ise, kısaca kendi değer ve ilkeleri doğrultusunda yaşabilmek ise, o aykırı bir insandı. Yalnız yaratıcılığın değil, iyiliğin ve başkaldırı için yararlı olmanın da böyle bir aykırılıkta gizli olduğunu, ölümü karşısında bile insanca bir tepki göstermekten ürkenler hiç anlayamazlar.

Aykırılığı onun doğasında değil, yaptıklarını anlamayanların körlüğünde, anlamak istemeyenlerin kolaycılığında aramak gerekir. O, insan aklına güvendiği için cehaletimizi, aptallığımızı, korkaklığımızı hep yüzümüze vurdu; gönüllü kulluğu insana layık görmediği için akli ve bilinci körelten her şeye meydan okudu. Yaptığı ve yapmak istediği herşey ortak akli böyle bir meydan okuyuşa çağrı niteliğindedir.

Düşleri arasında sanırım bilimsel düşünceye ve özgür tartışmaya dayalı bir üniversitenin gerçekleşmesi de vardı. Kurucuları arasında yer aldığı Bilar, 12 Eylül karanlığında üniversiteden uzaklaştırılmış ya da entellektüel ve toplumsal yalnızlığa terk edilmiş pek çok insanı kucaklayan bir ocak oldu. Keşke, şimdi de güçlerimizi birleştirebilsek ve zaman geçirmeden onun düşlediği Nesin Üniversitesi'ni kurabilsek. Böylece, hem onun vasiyeti yerine gelse, hem de 12 Eylül üniversitelerinin çoraklaştırdığı topraklarda susuzluk çeken insanların çok gereksinim duyduğu verimli sorular yaratılsa.

EVRENSEL, 8.7.1995

PROMETHEUS'UN ATEŞİ

Şu iki örneğe dikkat eder misiniz lütfen?

Biri Aziz Nesin'le ilgili, öteki de Mehmet Ali Aybar'la. Aramızdan ayrıışlarının acısı henüz taptaze olduğu için, onlardan seçtim örnekleri.

Aziz Nesin, 1946 yılında, Sabahattin Ali ile birlikte -o ünlü- Marko Paşa'yı çıkarmaya başlar. Ne var ki iktidar, Aziz Nesin'in sert eleştirilerinden hoşlanmaz ve bir yazısından dolayı o yıl tutuklanır. 1947 yılında da, Truman Doktrini'ni eleştiren bir broşür yayımlar. Broşürde, Amerika'nın bu doktrin gereğince Türkiye'ye vereceği borç paranın alınmamasını, çünkü bu borcun kısa bir süre sonra sömürme -sömürölme ilişkisine dönüşeceğini anlattığı için, zamanının sıkıyönetim mahkemesince 10 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Ayrıca sürgün cezası da verilmiştir, asıl cezayı çektikten sonra, üç buçuk ay da sürgüne gider Bursa'ya.

İlk tutuklamada **Marko Paşa** da kapatılmıştır. Ancak Aziz Nesin yılmayacak, gazeteyi değişik adlarla çıkarmayı sürdürecektir. **Marko Paşa'yı Malûm Paşa** izleyecek; o kapatılınca **Merhum Paşa** çıkacak, o da yasaklanınca **Ali Baba** yayımlanacak; sonra da, sırayla **Bizim Paşa**, **Hür Marko Paşa**, en sonda da **Medet** çıkacaktır...

Mehmet Ali Aybar, 1946 yılında Vatan gazetesinde yazdığı yazılar dolayısıyla üniversitedeki görevinden uzaklaştırılır; 1947'de de, ünlü **Zincirli Hürriyet**'i İzmir'de çıkarmaya başlar. Aybar da Truman Doktrini vesilesiyle Amerika aleyhinde bulunur ve şöyle der:

"Yurdunu seven herkes Amerika'nın karşısına dikilmelidir. Çünkü ulusal bağımsızlık tehlikeye düşmüştür." Daha üçüncü sayısında, matbaayı bir grup aymaz genç basar; basılı metinleri alıp, Cumhuriyet Meydanı'nda polisin gözü önünde yakarlar. Olaydan sonra gazeteyi basacak matbaa da bulunamayınca, yayım da durur.

Bu iki örnek, tarih olarak hangi döneme rastlıyor biliyor musunuz?

Türkiye'nin 2. Dünya Savaşı'nın ertesinde girdiği çok partili dönemin başlarına. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, 19 Mayıs 1945'te yaptığı konuşmada, rejimin liberalleşmesi gerekliliğinin de üzerinde durur. Onu izleyen dönem, çağdaş Türkiye'nin tarihinde böyle anılır: **"Çok partili dönemli"** Yukarıda anlattığımız olaylar ve iki saygın aydınımızın başına gelenler de, işte bu dönemin hemen başındadır.

Ve o dönemin bu yıl tam 50. yılındayız.

Çok partili yaşam, bir demokrasinin simgesi olabilirdi. Ancak olmaz: Çok partililik, araya kimi kesintiler de girse sürer, ama demokrasi gerçikleşmez.

Gerçekleşmez, çünkü "düşünce özgürlüğü" yoktur.

Yukarıdaki örneklerin de gösterdiği gibi, daha yola çıkarken yoktur bu özgürlük. Ve bir yarım yüzyıllık süre boyunca da olmayacaktır, çok şey görülecektir Türkiye'de, ama o görülmeyecektir.

Kim çekecektir bunun acısını?

Başta aydınlar, onların yanı sıra da ülkemiz.

Gazetelerde yaşamı tefrika edildiği için, Aziz Nesin'in sonraki yıllarda başına gelenleri sıcağı sıcağına okuyor ve belleklerimiz tazeliyoruz.

1960'lı yılların başında kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin başkanlığına Mehmet Ali Aybar getirilir. Parti, 1965 seçimlerinde de, 15 temsilcisiyle Meclis'e girer. Yerim olsa da, parlamento içinde ve dışında başlarına gelenleri anlatsam. Onların ve bütün İşçi Partililerin: Sıradan militanından en gözde kalem sahiplerine değin; yazısıyla, çizgisiyle, kitabıyla uğradıkları belaları...

Aydın, hele "sol"daki aydın, düşüncesinden dolayı eli böğründe kalmıştır hep. Çeşitli gerekçelerle öñü kesilmiş, kalemine çelme atılmış; olmadı, hapishanelerin loşluklarına itilmiştir susması için.

Aydını özgür olmadığı için halkı da özgür olmayan bir ülkedir Türkiye: En temel sorunları çözümsüz kalmış, yakasında gericiğin elleri, geleceğe kaygılarla bakan insanların diyarındır.

Elli yıl önce neyse bugün de o!

Bugün de çeviriniz hapishanelere gözlerinizi: Düşüncelerinden dolayı avlularında volta atan aydınları bulacaksınız; bir Münir Ceylan'la Fikret Başkaya sıralarını savmış, ama bir İsmail Beşikçi'nin, bir Ayşe Nur Zarakolu'nun, bir Haluk Gerger'in ve daha nicelerinin sayacakları aylar ve yıllar vardır o loşluklarda.

Yarım yüzyıllık ayıp -bütün çirkinliğiyle- sürüyor!..

EVRENSEL, 15.7.1995

Toplumun karşı vicdanı

CELAL ÜSTER

Onun kitaplarını ilk okuduğumda 15-16 yaşlarındaydım. Okurken, gülmekten, koltuktan yere düştüğümü anımsıyorum. Birkaç yıl sonra Aziz Nesin'le yüz yüze gelip tanıştığımda büyük bir "düşüncüklüğü"na uğradım. Beni kahkahadan yerlere düşüren o kitapları yazan, bu çok ciddi, hatta biraz somurtuk adam olabilir miydi?

Aziz Nesin'in yıllar sonra, özellikle 1980'den sonra kamuoyunda her düşündüğünü dosdoğru, nerdeyse bire bir açıklayıveren bir kişilik olarak belirmesi, benim yıllar önceki şaşkınlığıma benzer bir biçimde, toplumu da afallattı. Kimileri, bu dobralığı, Nesin'in yaşlılığına verdiler. Ama bana kalırsa, Aziz Nesin, uzun deneyimlerin, yaşantıların imbiğinden geçmiş, aslında o güne değin gülmece yoluyla söylediklerini, "**toplumun daha iyi anlayacağını**" düşünerek bire bir söylemeye karar vermişti.

Her ülkenin dar siyasetleri, dar tartışmaları aşan büyük yazarları vardır. Sözgelimi, Fransa için Jean-Paul Sartre, Meksika için Octavio Paz, Almanya için Heinrich Böll böyle yazarlardır. Bu tür yazarların "**toplumun karşı vicdanı**" oldukları söylenir genellikle. Şimdi, Aziz Nesin'in düşünürken, onun "**toplumun vicdanı**" değil, "**toplumun karşı vicdanı**" olduğunu söylemek geliyor içimden. Bizlere, gerçek bir aydınının, gerektiğinde toplumda egemen olan değer yargılarına, giderek toplumun kendisine toplumun akıl sağlığı adına karşı çıkabileceğini öğretti Aziz Nesin. Çoğunluk adına çoğunluğun karşısına dikilmeyi de becerdi.

Aziz Nesin'i bu yanıyla düşündüğümde, aklıma ister istemez Henrik Ibsen'in "**Bir Halk Düşmanı**" adlı oyununun başkişisi Dr. Stockman geliyor. Çağdaş gerçekçi tiyatronun yaratıcısı, Norveçli yazar Ibsen, Bir Halk Düşmanı'nda doğruyu söyleme yürekliğini gösteren, gösteremeyen ya da doğruyu söylemekten kaçınanların içine düştüğü değişik durumları ele alır. Dr. Stockman, kentin sağlığını savunmak amacıyla, kent halkının tümünün karşısına dikilmeyi göze alan bir aydın tipidir. En önemli özellikleri de, çıkar gözetmezliği ve inatçılığıdır.

Gerçekten de, Nesin'le birlikte "**Dr. Stockman**"ını yitirdi Türkiye toplumu. Nesin, yalnızca çıkar gözetmez biri değildi; hiçbir şeyden hiçbir çıkarı olamayacak bir yaşama biçimini seçmişti. Generallere, siyaset adamlarına ve kamu yöneticilerine, gündelik yaşam içinde gerçek

ıkarlarının pusulasını şaşıran topluma karşı çıkmakta çok inatçıydı. Nesin'in öldüğü gün, Evrensel'in "Kitap" sayfasında Metin Celal'in bir yazısı yayımlandı. Nesin'in "Sizin Memlekette Eşek Yok mu?" adlı kitabını tanıtan bu yazı, Nesin'in bütün bir yazarlık yaşamında sürekli yakaladığı "alaycı çelişkiler"den birini içeriyordu. Metin Celal, "Beni çağırın, kitabın kapağının sağ alt köşesindeki 'son kitap' ibaresi oldu" diyordu. "Büyük usta bu seçmeyle yazı hayatına bir nokta mı koyuyor, diye düşündüm..." Nesin, o gece hayatına bir nokta koydu. Aslında o geceden çok önce iki kez ölümün provasını yaşamıştı. Birinde, ansızın yüreğine çöken sancıda; öbüründe, Sivas'ta Madımak Otelinde. İkisinde de ölümle dalgasını geçmişti. Nesin gibi aydınlar topluma ender gelirler ve hayatta bir kez ölürler...

EVRENSEL, 8.7.1995

'Ölüm seni alsa da' medya teslim alamadı

HACER YILDIRIM

"Uçurumun kenarında değiliz, uçurumun çok önemli bir yerindeyiz" diyordu Aziz Nesin. Uçurum gittikçe derinleşiyor.

Ölümünün duyulduğu sabah, bütün "profesyonel gazeteler ve gazetecilerin" gündemlerinin ilk sırasındaydın. Haberini nasıl vereceklerini tartışmaya başladılar. Fakat tartıştıkları Aziz Nesin'di. Yalnızca mizah yazarlığını değerlendirseler işleri kolaylaşacaktı. Bir de ateistliğin vardı ödünsüz. 2 Temmuz'da yakılmak istenmiştin yobazlar tarafından. Vasiyetinde "Cesedim kadavra olsun. Nutuk atmayın, mezar taşı istemem" diyordun, "malzeme" çoktu basın için. Cesedinin kadavra olarak kullanılmasını istemen, Akşam gazetesinin seni tanımlaması için yeterliydi, "Aziz Nesin Kadavra Oldu" başlığıyla verdi haberini. "Herkes televizyon kampanyası" ve "herkese sofrası takımı"ndan sonra geliyordun. Akit gazetesine göre bütün katliamların sorumlusu sendin, bunun için ateist olman yeteriydi. "Köktendinsiz Nesin sustu" başlığıyla verdiği haber şöyle devam ediyordu: "Üstlendiği tahrirî rolüyle Sivas'ta 37, Başbağlar'da 33 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliamları hazırlayan, toplumda çatışmalara ve huzursuzluklara sebep olan açıklamalar yapan ateist Aziz Nesin'in yeni bir provokasyon için fırsatı kalmadı. Şimdi onlar için "asayiş berkemali"

Aynı gazetenin köşe yazarı Abdurrahman Dilipak'a göre arkandan söylenecek fazla bir söz yoktu. İnanmadığın bir dünyaya gitmiştin. Hatta Dilipak biraz daha ileri giderek şöyle diyor senin için, "Son pişmanlığın fayda vermediği yere... Onun yerinde olmak istemezdim. Dilerim, onun yandaşları, onun ruhunu daha da muazzab edecek davranışlar içine girmezler." Onun yerinde olmak istemiyorsanız bu korkunuz niye? İsteseniz de olamazsınız.

Ayrıca geride kalan BİZLER için üzülme. Yine aynı gazetenin yazarı Mehmet Doğan'a göre Nesin kahraman olarak ölmeyi çok denedi, fakat başaramadı. "Alalede bir ölümle öldü" diyor. Doğan'ın kahramanlık anlayışını iyi biliyoruz. Sivas'ta Maraş'ta, Çorum'da, katliamlar yapan "kahramanlar"ı çok iyi tanıyoruz. O kahramanlıklar size yakışır. Yeni Sayfa gazetesi Nesin'in cenazesinin ortada kaldığına üzülüyor. "Nesin'in Cenazesi Ortada Kaldı" başlığıyla verdiği haberde,

"Hayatta iken yaptığı açıklamalarla sık sık Müslüman olmadığını, Allah'a inanmadığını ve hiçbir dini benimsemediğini belirten Aziz Nesin'in cenazesinin İslami kurallar çerçevesinde gömülmesi de imkânsız. Böyle bir girişim, yıllarca Azız Nesin'in hakaretlerine maruz kalan Müslümanlar arasında tepkilere neden olacaktır" sözlerine yer veriyor. Bu sözlerden sonra insanın başka bir Aziz Nesin'den mi söz ediyorlar? diye sorası geliyor. Ardından da koskocaman bir off! çekesi. Uçurum derinleşmeye devam ediyor. Ortadoğu gazetesi köşe yazarı Sefer Hakkı pek sevinmiş ölümüne. Ölümünden sonra kına yakarlardan yalnızca biri ama, cesedin hâlâ korkutuyor onu, şöyle diyor: "Elveda içimizdeki şeytan. Zavallının ölümü otel odasında oldu. Ençok sevindiğimiz de bu zaten. Nesin'in külleri Haliç'e atılsın. Belki çamurlu Haliç'te boy verir."

Ne kadar korkutmuşsun onları Aziz Nesin, ölüme ilişkin duygularınla yine sen yanıtla onları: **"Hayır ölüm beni teslim alamaz, ancak esir edebilir. Teslim olma! Ölüm seni alsa da."**

EVRENSEL, 8.7.1995

Saint Aziz'e yergi

CAN YÜCEL

Saint Aziz oğullarına vasiyet etmiş, Sevgili Ateş'e, Ahmet'e ve Ali'ye... Beni övmesinler. Onun için ben de yergi yazıyorum:

Saint Aziz, miskinın tekiydi, hovarda idi. Parasını çarçur ederdi. Hiç çalışmazdı. Hiç düşünmezdi. Vatanını, milletini sevmezdi. Vatanın, milletin haline ağlayarak yazan bir güldürü ustası değildi. Tek parti devrinin içinde, ama nağmına yetişmiş en iyi solculardan biri değildi. Ölümünden çok korkardı. Zaten ödleğin biriydi. Çeşitli nedenlerden bir yedi yıl gibi hapiste yaşayışı farfara idi. Halkı tanımazdı, halk da onu tanımazdı. Marko Paşa gazetesi bu nedenle tutmadı. Etkisi de onun için hiç olmadı.

Sivas'daki çırayı onun için yakmadılar. Velhasıl kelam çok uzun boylu bir insandı. Boyu uzun, akli kısa.

Kendi çocuklarını da hiç sevmeydi. Bakmadı onlara. Zaten çocuklardan da nefret ederdi. Varını yoğunu, yoksul çocuklar sokak çocuğu olsun diye bir metelik bile vermezdi. Bütün paralarını Çatalca'daki bir arsaya gömdü...

Türkiye'nin yüzünü karaladı. Kitaplar ve insan hakları yolundaki savaşımıyla.. O yüzden karalamıştı kendisini.

Çok büyük bir solcu değildi. Ama en kuvvetli tarafı sol duyusu da değildi.

Kendi başına örgüt değildi.. Bilar'ı sanki o kurmadı... Aydınlar Dilekçesi'ni o ortaya atıp, harekete geçirmede onları.

Son piçlikleri de şunlardır. Stuttgart'a gittim geçen yıl. Saint Aziz oradaymış, çocuklar anlattılar. Pasaportu dahil bütün belgelerini kaybetmiş. Çocuklar zor bela, geçici bir pas çıkarmışlar. Sonradan kim buldu, kim çaldıysa belgeleri Aziz'in bağlı olduğu kitabevine yollamış. Aziz'e havaalanında çocuklar **"Bunu da yazacak mısınız"** diye sormuşlar. Saint Aziz **"Yazmaz olur muyum. Yüzde altmışa bir enayi daha katıldı diye, yazacağım"** demiş...

Bir Stuttgart hikayesi daha. Saint Aziz'i çocuklar şehir kulesine çıkarmışlar ve Kemali iftikarla şehri tanıtarak Aziz'e göstermişler. O şehir kuleleri kocaman kocaman yerler, hem de kendi etrafında dönüyor. St. Aziz bir on beş dakika sesini çıkarmamış, kafeteryaya rasladıklarında; "Hele çocuklar şuraya oturalım" dedikten sonra: "Ben zaten görmüyorum, beni boşuna dolaştırıyorsunuz diyecek olmuş" St. Aziz işte böyle bir itti.

Bu bücür Evliya'ya bu kadar yergi yeter. Onun soğumuş ama hâlâ ellerimizde sıcacık duran ellerinden öperim...

EVRENSEL, 8.7.1995

ÇATAPAT Cenaze kokteyli yaptırmadı

FÜSUN ÖZBİLGİN

Aziz Nesin, ölümüyle de herkese ders verdi. Son zamanlarda cenaze törenleri bir kokteyl havasına bürünmüştü. Cenazeye gelenler sanki bir ölüyü uğurlamaya gelmemiş de herkesin toplandığı bir kalabalık partiye katılmış gibi birbirleri ile sohbet edip, yüksek sesle kahkahalar atıyorlardı. Cenaze törenleri sevilen bir dostu son yolculuğuna uğurlamaktan çıkıp, insanların birbirleriyle buluşma yerine dönüşmüştü. Her çeşit yalan ve aldatmacaya karşı çıkan Aziz Nesin, cenaze töreni kokteyline de son verdi. Sessiz ve törensiz olarak gömüldü. Sevenlerin düşünce ve gönüllerinde yaşamak, kitapları ile aydınlatmak üzere.

EVRENSEL, 10.7.1995

VE İNSANLAR

Aziz Nesin kadar başımıza taş düşsün

ALTAN AŞAR

Son zamanlarda göğsümüzü gere gere bütün dünyaya caka satabileceğimiz kaç tane değerli insan çıkardık toplumumuzdan?

Aziz Nesin'den başka bir ismi hiç düşünmeden pat diye söyleyebilecek biri varsa çıksın ortaya!..

İşin en ilginç yanı, Aziz Nesin yaklaşık yarım asırdır dünyanın bir numaralı mizah yazarıydı, ama biz onunla doğru dürüst övünmesini bile beceremedik..

Tıpkı Nazım Hikmet gibi...

Aziz Nesin, Bursa'daki sürgün günlerini anlattığı **"Bir Sürgünün Anıları"** adlı kitabında, öteki yüzlerce kitabındaki gibi kara mizahın en güzel örneklerini sergilemişti..

Parasız sürgün Aziz Nesin, hiç olmazsa bir bardak çay içebilmek amacıyla her gün kahvehanede tavla oynamaya gider.. Usta tavlacı olduğu için içtiği çayların parasını hep yenik rakipleri öder...

Ne ki, günün birinde şansı döner.. Hep yenilir, bu kez çayları rakipleri yudumlar...

Peki hesabı ödmeden kahvehaneden nasıl çıkabilecektir?

İşte tam o sırada İstiklal Marşı çalınır belediye hoporlörlerinden.. Ve tabii bütün millet derhal **"Hazirola"** geçer.. Herkes hareketsiz, dimdik ayakta... İşte Aziz Nesin bunu fırsat bilip, ok gibi kahvehaneden dışarı atar kendisini ve (klipteki Mirkelam gibi) durmaksızın koşmaya başlar, Bursa sokaklarında...

Bir ara gür bir ses yükselir arkasından:

"Hey! Vatandaş vaziyetini al! Milli marşımız çalıyor!"

Aziz Nesin durmadan, yanıtlar:

- Vatandaşa vaziyet mi kaldı ki alabilsin?

Evet, Aziz Nesin'le övünmeyi bile beceremedik.

Nasıl övünebilsin vatandaş bu mizah dahisiyle...

Yıllardır övünebilecek vaziyeti mi vardı...

Aziz Nesin "**Ben dinsizim, ateistim**" diyordu...

Olsun, biz yine de kendisine Tanrı'dan rahmet diliyoruz. Ruhu şadolsun...

Aziz Nesin'in ölümüne ilişkin haberler herhalde dün akşamki TV kanallarında çok geniş biçimde yer almıştır... Tabii eğer hafif meşrep bir dilberin göğsündeki slikonon patladığı yolundaki bir flaş haber kendilerine ulaşmamışsa...

GLOBAL, 7.7.95

Aziz Nesin tortusu

ALTAN AŞAR

. Aziz Nesin'inki ne kadar akıllı ölüm.. Gökemli cenaze töreni istemedi, gazete ilanı istemedi...

Eğer aksi olsaydı...

1. Binlerce, onbinlerce, yüzbinlerce kişi kavurucu temmuz sıcaklığının altında perişan olacaktı...

Milyonlarca saatlik işgücü de cabası...

2. Bazı provokatörler hemen harekete geçecek, yasadışı gösteriler başlayacak, sloganlar atılacak, polis bazı kişileri toplayacak, yürekler hoplayacaktı..

3. Aziz Nesin'in cenaze namazı kılınır mı, kılınmaz mı tartışmaları yapılacak, namaz kılmaya kalkışıldığında provokatörler bu kez aşırı dincileri dürtükleyecek, yine işe polis karışacaktı..

4. Cenaze namazına gelenlerin çoğu, ön saflarda yer alarak TV kameralarına poz verecek, cemaatten kimileri hemen oracıkta iş bağlayacak, kimileri kulis, kimileri dedikodu yapacaktı.

Özetle, katafalk, cami, musalla taşı, mezarlık.. Hiçbirisi sözkonusu değil.. Yoksa Aziz Nesin ölmedi de biz öldü mü sanıyoruz?

GLOBAL, 8.7.95

Bir aziz geçti Anadolu'dan...

ESİN KÜÇÜKTEPEPINAR

Aziz Nesin'in aramızdan ayrıldığı haberi geldiğinde, çoğu kişi gibi ben de kabulleniş ve şaşırma duyguları arasında bocaladım. 80 yıla merdiven dayayan bedeni uzun süredir hastalıklarla mücadele ediyordu ama ufak tefek görüntüsünün içindeki çocuksu bilgeliliğinin neşesi dolayısıyla kimse ani bir ayrılığı konduramazdı ona. Bir Anadolu insanıydı, ülke gerçeklerini ve insanını yansıttığı tüm mizah gücüyle. Yalnızca bir yazar değil, düşünce adamı olarak da varoldu... Sık sık gündeme geldi sözleriyle ama en çok konuşulan eylemi eski Cumhurbaşkanı Evren'i mahkemeye vermesi oldu.

Aziz Nesin, Foca ve Alaçatı festivallerine katılmak için gittiği İzmir'de 80 yıllık yaşamının son bir haftasını Ege kıyılarında geçirmiş. Önceki gece arkadaşı Ahmet Piriştina'nın evinde yemeğe katılan Nesin, gece boyunca rahatsızlığı nedeniyle yemeklere ilgi göstermeyip meyve yemiş. Ahmet Piriştina, Aziz Nesin ile gece boyunca sohbet ettiklerini, ancak yazarın nefes alma ve konuşmada güçlük çektiğini, saat 20.30'da kendisini kontrol eden doktorun, tansiyonunun yüksek olması nedeniyle dün yola çıkmaması konusunda kendisini uyardığını söylemiş. Nesin'e doktor uyarılarını hatırlatan Piriştina, **"Aziz Bey, hasta olduğunun farkındaydı, ancak bunun daha önce Moskova'da yaşadığı inmeye benzetti ve 'Hastayım, ama iyileşeceğim'" dedi.**

Geçen yıl Sivas olayları duruşması öncesinde görüştüğüm Aziz Nesin de böyle bir ruh halindeydi. Hasta olmasına karşın isteğini reddetmemiş, mütevazı Nesin Vakfı'nda kendisiyle bir söyleşi yapmama izin vermişti. 80 yıllık yorgunluğa karşın **"hastayım işte, önemli değil yakında lylleşirim"** diyerek beni rahatlatmak istemişti. Arkadaşlarıyla birlikte olduğu önceki gece yemek boyunca projelerini anlatmış, umutlu ve hayat doluymuş. Bizim söyleşimizde de öyleydi; daha yaşayacağı çok zaman olduğunu düşünüyordu, ya da yaşamın bilgeliliğine erişen ruhu ve beyniyle böyle olmasını istiyordu kimbilir... Çatalca'da bir arazi üzerine kurduğu Nesin Vakfı'nda cıvıl cıvıl dolaşan çocuklara bakarak onlara daha iyi bir gelecek sağlamak istediğini söylemişti. Mütevaziydi Nesin'in Vakfı, beklenildiği gibi lüks ve pahalı döşenmiş bir bina değildi. Hatta aynı zamanda hem şoförü hem de bekçisi olan yalnızca bir kişi tarafından gözkulak olunması beni şaşırtmış, **"Özel olarak korunmaya ihtiyaç duymuyor musunuz?"** diye sormaktan kendimi alamamıştım.

Yüzündeki o zarif gülümsemeyle **"Beni kim öldürmek ister ki, bazıları yaştan dolayı bunadığımı kimileri ise saçmaladığımı düşünüyor"** demiş ve Sivas olayları sonrasında sadece (!) birkaç ölüm tehdidi aldığıını söyleyerek, artık kimsenin kendisiyle ilgilenmediğini belirtmek istemişti...

Önceki gece de kitaplar yazmayı istediğini söylemiş, yaklaşık 100 kitaba imzasını atan Nesin yine satış rekorları kıran **"Böyle Gelmiş Böyle Gitzmez"** kitabının diğer bölümlerini bitirecekmiş. Nesin Vakfı'na havuz yaptırmak istiyormuş. Vakıftaki çocukların öğrenimleri için İzmir'de ev satın almak istediğini anlatmış, arkadaşları da desteklemiş onu. Çatalca'daki vakfının en güzel yerleri anıları, fotoğrafları ve kitaplarının yer aldığı odalardı. Bu odaları tek tek gezerken bir ömrü anlatan duvarlar ve raflara dalmış gitmiştik birlikte. Ölüm üzerine konuşmadık ama vasiyetinde gömülmek istediği yeri göstermesini istedim kendisinden. Dışarı soğuktu ve o hastaydı ama yine de terasa çıktı ve gösterdi eliyle vakfın arazisini; **"İşte şurası"** diyerek, bahçenin binaya ve doğaya yakın bir yerlerini... **"Anı bir ölüm aklında yoktu. Kendine kondu ramadı, biz de kondurmadık"** demiş önceki gece evinde davetli olduğu 20 yıllık arkadaşı Piriştina. Nesin'in sıkıntılı olduğunu, bu nedenle bir an önce İstanbul'a dönmek istediğini belirterek, **"Hasta halinde seyahat etmemesi konusunda uyarıları dinlemedi ve İstanbul'a gitmek istedi."**

Bizim tanıdığımız Aziz Nesin de böyleydi, içine doğan kötü olaylara karşın doğru bildiğinin peşinde giden, hislerine prim veren. Peşinde olduğu değerlerden taviz vermemek için mücadele etti yıllarca. Yalnızca bir yazar değil, bir mücadele adamı olarak var oldu. Savunduğu herşeyde haklı mıydı, buna kendisinin de zaman zaman kafa yorduğunu söylemişti ironiyle. Ancak cezaevinde geçirdiği zamanlar içinde hayıflanmıyor değildi; **"Çünkü beni hapishanelere gönderen birçok yasa maddesi artık mevcut değil. Yani o sözleri şimdi söylesem ve öyle davransam hala evimin koltuğunda oturabilirim"** diyerek, boşu boşuna mapus yattığını açıklıyordu. **"Şimdi gelinde yazmayın bu ülkenin çelişkileri hakkında, vallahi gülerken ağlamak içten değil"** demiş ve yine o kara mizah gücüyle gülüp geçmek istemişti. Ancak haklı bile olsanız mahkeme kapılarının her zaman dışarı doğru açılmayacağını da ima etmişti; **"Bu Sivas olayları duruşmasından bakarsınız onları değil beni mahkum ederler, sonunda suçlu ben olurum"** demişti ve bir yönde haklıydı. Katillerin yargılandığı duruşmada, ölümden kılpayı kurtulan Nesin, şaşırtıcı (!) bir biçimde tahrikle suçlandı.

Son derece keyifli geçen sohbetimizde, özel bir konuya geçmiştim hiç hoşlanmayacağını bile bile; hayatı ve kadınları seven bu ustaya hayatında bir kadın olup olmadığını sormuştum. **"Tabii ki var, ne yani senin yok mu"** demiş ve kahkahalar atmıştı keyifle... Hala geçen olan ruhunun, herkesi içine alan sevgi dolu genişliği beni de etkilemişti ve biraz hüzün çokca huzurla, çocuklarının eşliğinde uğurlanmıştım o mütevazi mekandan.

Son zamanlarda görme zorluğu çeken Aziz Nesin, kitap çalışmalarını sürdürmesine karşılık, gazeteleri vakıftaki çocuklarına okutuyor, katıldığı basın toplantılarında yazdığı açıklamaları başkalarına okutuyordu. Haziran ayında kalp rahatsızlığı nedeniyle hastaneye yatan Nesin, sağlığında organlarını bağışlamıştı. şimdi çocuklarını, oğlu Ali Nesin'i ve milyonlarca insanı geride bıraktı. Onun daha çok uzun zaman yaşayacağını umduğumuzdan mıdır, yoksa onun gibi bildiği değerlerin peşinde koşan fazla insan olmadığından mıdır nedir, şaşırdık ve şairin dediği gibi düşündük: **" Her lm erken ölümdür..."**

Vakfının bahçesine gömülme işteğinin Bakanlar Kurulu tarafından kabul görmemesi zerine **"Madem yle ben de ölmeyeceğim"** demişti. Bedensel lm ile ruhun yaşamasıyla ilgili bir vaaz vermek istiyorum ama...

GLOBAL, 7.7.1995

Bir Aziz Nesin vardı

HÜSEYİN APAYDIN

Aziz Nesin hakkında yazı yazabilmek benim için o kadar zor ki, anlatamam...

Çeşme'de kalp krizi geçirip öldüğünü öğrendiğim zaman -çok kimsede olduğu gibi- çocukluğumdan beri yaşadıklarımız bir film şeridi gibi aktı gözlerimin önünden...

Babam, Aziz Bey, Ali, Ahmet...

Geçen yıl Orhan Apaydın Vakfı'nın ödülünü verdiğimiz kendisine telefonda söylediğimde o da belli ki aynı film şeridini görmüştü!..

Ve ödül günü babama çok duygulu bir mektup göndermişti.

Öyle ki, salonda bulunanların çoğunun gözleri dolmuştu.

66-67'li yıllarda ve sekiz-dokuz yaşlarında tanıdığım Aziz Nesin o yıllarda bir makina gibi üretiyor, yazıyor, yazıyordu...

Benim Beşiktaşlı olduğumu bildiği için bir kedisine Beşiktaş adını vermişti. İşin enteresan yönü kedinin ikamet ettiği yeri.

Evet, yazı masasının üçüncü çekmecesinde uyuklardı Beşiktaş... Yazı yazmaktan yorulduğunda çekmeceyi açıp başını okşar, sonra iterdi...

Son yıllarda halkın sevmediği ileri sürüldü...

Oysa, çok yalın bir gerçeği söylemeliyim ki, o bu toplumun insanlarına çok şeyler borçlu olduğunu yıllardır anlatırdı... Ve, hatta bizler çok fazla milliyetçi bulup eleştirirdik onu...

Dünyanın bugün içinde bulunduğu durum ise sonunda onu haklı çıkardı...

Halkına borçlu hissedirdi...

Evet, vakfı da onun için kurmuştu...

Askeri okulda okurken karnını doyuran bu topluma hep sorumlu ve borçlu hissetti. Bunları 30 sene önce bizlere yani o zamanın ilericilerine anlatmaya çalıştığında aklımız ermemişti...

Sırf bizim değil, grevin kime hizmet ettiğini görüp yanlışlığını anlattığında "**Aziz Nesin sen nesin**" diyenler de olmuştu...

Oysa, gerçek hep bir taneydi, insanı, halkını sevmek, doğruları söylemek...

Eminim, bu ülkenin halkı gerçekten bu topraklara birşeyler borçlu olduğunu hissettiğinde yani Aziz Nesin'in duygusuna ulaştığında sevginin, saygının, onurun ve emeğin değerini en iyi biçimde anlayacak ve tarihteki saygın yerini alacak.

Çünkü Nesin bu topraklar, bu değerler, bu tarih ve bu insanlar yetiştirdi...

GÖLGE ADAM, 10.7.1995

REPLİK

Taşranın gündemi

TURGAY ENEZLİ

Bu köşede **"her şeyi bilen bir yazar"** imajı vermeye çalıştığımı sanmıyorum. Lakin cahil bırakılmış halkımız, köşe olmak'la köşe yazarı olma'yı aynı şey zannettiğinden midir nedir, hemen her müşkülünü bana soruyor.

Şikayet etmiyorum ama bunların tamamına cevap yahut çözüm bulmam da mümkün değil.

Bir kere suallerin büyük kısmı televizyon programları ile ilgili. Halbuki ben televizyon seyretmiyorum, daha doğrusu seyredemiyorum. **"Yemek yerken, ya birdenbire ekranda Kamer Genç'in yüzü beliriverirsel"** korkusunu hala yenemedim. Kaldı ki görüntülü medyanın Türk insanını **"okur, dinler, düşünür"** olmaktan çıkarıp **"bakar"** mevkiine düşürdüğünü de, **"bakar"**ın Arapça'daki manasını da biliyorum. Müsaadenizle ben **"beşer"** kimliğimi muhafazaya çalışayım.

Gerçi ara sıra **"malumat sahibi olmak"** maksadıyla ve tavsiye üzerine bazı programları bilhassa seyretmek için teşebbüste bulunmadım değil. Bu teşebbüslerim her seferinde farklı bir sebeple akim kaldı. En son Fatih Altaylı nam **"medya oğlan"**ından bahsettiler. Karşısına bir adem alır, yerli yersiz müslümanlara saldırır imiş. Merak ettim; hangi kanalda ne zaman program yapıyor, öğrendim. Vakti saati gelince açtım televizyonu, bahsedilen sümüklü medya oğlanı ekranda göründü. O saate kadar bir köşede sessizce oyalanan çocuklar, daha Fatih Altaylı konuşmaya başlar başlamaz, **"Baba hani sen bize köpek alacaktın!"** diye sızlanarak başıma üşüştüler. Çocuklara, televizyon seyretmemeleleri için, gelene geçene havlayan kocaman bir köpek alacağım da söz vermiştim. Nereden icap ettiyse birden akıllarına düştü işte. Böyle iyi cins köpekler de ha deyince bulunmuyor tabii. Hasıl-ı kelam, çocukların vaveylasından bu son **"televizyon seyretme teşebbüsü"** de akamete uğradı. Dolayısıyla bir grup okuyucumun bazı meşhur yapımcılar hakkındaki sorunlarına cevap veremeyeceğim.

Bu arkadaşlarımız, Prof. Dr. Ahmet Akgündüz'ün bir araştırma yazısını okumuşlar. Akgündüz, Osmanlı arşiv belgelerinden hareketle, Sırp'ların geçmişte **"korumamız altında"** nasıl rahat ettiklerini anlatıyor-muş. Osmanlı, bırakınız Sırp'ları, Sırp'ın kedisi, köpeği, tavuğu için bile hükümler koymuş **"Kanunnamesi"**ne. Sırp'lar yanlış anlar diye, Sırp'ın tavuğuna **"kışt"**, köpeğine **"hoşt"** demek müslümanlara

"yasak" edilmiş. Okuyucularımız bütün bunları anlattıktan sonra, **"İslam'ın Sırp köpeklerini daha gözeten adalet ve müsamahası tarihi bir hakikat olduğuna göre, Mehmet Ali Birand, Ali Kırca gibi yapımcılarla onların "demirbaş tartışmacıları" niye korkuyorlar ki? diye soruyorlar. Dedim ya, televizyon kanallarındaki "akış"tan bihaberim ve cevabım yok.**

Televizyon haricindeki suallere gelince. Çoğu, Türkiye'nin gündemi-ne alınıp tartışılması gereken problemlere işaret ediyor. Bunlardan bazı-larını zikretmeden önce mevcut gündem ile taşra halkının gündemi ara-sındaki farka dikkat çekmek istiyorum. Medyanın **"dayattığı"** gündem-den rahatsız olanlar için bir nevi alternatiftir bana tevcih edilen sualler? Aranızda konuşur tartışsınız. Memleket için hayırlı olur; sizin de sinirle-rinize iyi gelir.

İşte taşranın gündeminden birkaç sual:

Genç bir kardeşimiz soruyor; **"Türkeş başbuğumuzsa, Hitit kralı, Suppliliuma neyimiz olur?"**

Mahallemizdeki bakkalın sıkıntısı daha değişik: DGM Başsavcısı Nusret Demiral'ın Aziz Nesin'e **"gönül koymadığı"**nı öğrenmiş. **"Peki Nusret Demiral bir adım daha atıp Aziz Nesin için de bir şiir yaz-mayacak mı?"** diye soruyor. Nusret Demiral'ın bu konudaki tecrübesi-ne ben de inanıyorum ama Aziz Nesin için şiir yazıp yazmayacağını bi-lemiyorum.

Okul müdürü olduğunu sonradan öğrendiğim bir zat da geçen hafta yolumu kesip, **"Beyefendi"** dedi, **"bu bizim öğrenciler, Meclis TV'den Çekiç Güç oylamasını izlememişlerse, İstiklal Marşımızı söylerken niye kıkır kıkır gülüyorlar peki?"** Valla, bilmiyorum ama istersen gazetede yazarım, deyip yatıştırdım adamcağızı.

Birkaç kişiden, CHP'li parlamenterlerin evlerinde **"ayna"** olup olma-dığına dair soru geldi. Tedaviye yahut yurtdışına çıkmak için torpile muhtaç bir PKK'lı olmadığımı göre sözkonusu parlamenterlerin **"ko-nut"**larına girmem mümkün değil ki ayna var mı yok mu bileyim.

İtiraf etmeliyim ki en zor soruları çocuklar soruyor. Komşunun ilko-kul son sınıfa geçen oğlu; **"Süleyman Demirel bizim 'babamız' ise, Clinton daha genç olduğu halde nasıl 'büyük babamız' oluyor?"** di-yor. Gel de çık işin içinden.

Lütfen bana böyle **"Zor"** sorular sormayın sevgili okuyucularım. Hatta en iyisi siz hiç soru sormayın.

GÜNDÜZ, 8.7.1995

TAŞRADAN

Havadan Sudan

ABDURRAHİM KARAKOÇ

Televizyon haberlerinin arkasından ağzına havuç tutulur gibi mikrofon uzatılan kelli-felli herifler **"Aziz Nesin'in ölümüne anlam veremediklerini"** ifade ettiler. Ondan daha çok eserler beklediklerini de ilave eylediler.

Televizyon kanalları malum. Yazık ki oralarda Çil Hüseyin de yoktur. Ölüme anlam veremeyen fikirsiz zibidiler hala her canlının ölümü er veya geç tadacağını hesaba katmıyorlar.

Gittiği yerden ise zaten haberleri yok.

Bari erken gitseler de bir görebilseler makamını

Komşu köyden bir Kara Hasan dayı vardı. Allah rahmet eylesin, biraz mübalağalı konuşmayı severdi.

Kendisi anlatıyor:

- Karadut köyünde Abuloğlu diye ünlü, zengin, yemeği yenir bir askerlik arkadaşım vardı. Birbirimizi kardeşimiz gibi severdik. Fırsat düştükçe ben onların köyüne gider ziyaret ederdim. O da bizim köye gelir bir-kaç gün misafirim olurdu.

Ara uzadı, bir gün yine Abuloğlu'nu görmek için köylerine gittim. Evlerine indim, sedire buyur ettiler oturdum. Baktım Abuloğlu görünmüyor. Hanımına sordum: "Abuloğlu nerede?"

Hanımı ve çocukları ağlamaya başladılar ve bir tanesi **"Siz sağ olun, Abuloğlu vefat etti"** deyince ben beynimden vurulmuşa döndüm. Kalkmışım salonun ortasında **"Oy Abuloğlu oy... niye öldün?"** diye dört döner bağırmışım. Aklım gittiği için de bazen Abuloğlu'na küfredmişim öldüğü için.

Abuloğlu'nun komşusu Çil Hüseyin içeri girmiş, benim halimi görünce suratıma iki şamar akşetti ve **"ulan dangalak hıyar, ecell geldi öldü Abuloğlu. Yiğit isen sen ölme. Ne bağından boşanmış danalar gibi böğürüp dönüyorsun"** der demez aklım başıma geldi.

Hasan dayı öyle diyor, amma akli başına geldi mi, gelmedi mi şüpheli.

Televizyon haberlerinin arkasından ağzına havuç tutulur gibi mikrofon uzatılan kelli-felli herifler **"Aziz Nesin'in ölümüne anlam veremediklerini"** ifade ettiler. Ondan daha çok eserler beklediklerini de ilave eylediler.

Televizyon kanalları malum. Yazık ki oralarda Çil Hüseyin de yoktur. Ölümüne anlam vermeyen fikirsiz zibidiler hala her canlının ölümü er veya geç tadacağını hesaba katmıyorlar.

Gittiği yerden ise zaten haberleri yok.

Bari erken gitseler de bir görebilseler makamını.

Sevgili Recep Kırış dostumuz bugün anlattı:

Adamın birisi ağır hastalanmış.

Akrabaları, komşuları hasta ziyaretine geldikçe:

"Herhalde öleceğim, helalleşelim" demiş ve herkesle helalleşmiş.

Adama ecel vaki olmamış, ifakat bulup ayağa kalkmış. Almış bir kara düşünce.

Hanımı soruyormuş, **"efendi hastalıktan kurtuldun, kara kara düşüncelere gark oldun. Sebebi nedir?"**

Adamın cevabı tam ibret örneği:

"Hanım hanım, öleceğim dedim, herkesle helalleştim. Zamanı değilmiş ölmedim, amma ayıp oldu."

Öleceğim zannedip helalleşen ve ölmeyince sözümde duramadım diye üzülen başka milletten bir insan gösterilemez. Bu haslet müslüman Türk'e mahsustur. Keşke söz verip unutanlar ibret alabilseler.

Sık sık babamla sohbetleri olan deli Osman emmi yine birgün evimize gelmişti. Hal hatır sorduktan sonra iki dizinin üstüne kalkarak babama: **"Hocam sen / dangalaklığın mektebi olmaz / derdin ben buna katılmıyorum"** dedi.

Babam gülümseyerek sordu:

- Neden katılmıyorsun Osman?

- Şu V. Oğullarına bak.. Büyükleri, küçükleri istisnasız dangalak.

D. Oğullarından da akıllı başında, doğru-dürüst adam çıkmıyor. İşte bu aileler dangalak mektebidirler.

Hökümet mektebi değil, aile mektebi hocam.

Yanlışım varsa yüzüme söyle de içime dert olmasın.

- Doğrusun Osman, dedi rahmetli babam.

Ben bu gerçek sohbeti niçin mi buraya aktardım?

Bazı siyasi kuruluşların durumu ve mensupları da V. Oğulları, D. Oğulları gibiler.

Dangalaklığın aile mekteplerinden siyasi mekteplere yükselmiş oldukları kanaatındayım.

Dangalaklık akademileri çoktur vesselam.

Ormanlıkta tek başına dolaşan ihtiyara arkadaşımız "**Yalnız başınıza bu ormanda ne arıyorsunuz amca**" diye sorduğunda:

"Aklımı yitirdim evlat" cevabı geldi.

Karşılıklı şu konuşmalar geçti:

- Aklınızı ormanda mı yitirmişiniz?

- Yoo.. Benim aklım şehir aklı değil ki lağıma düşe, çöplüğe karışa. Aha şu dağlarda büyüdüm. Aklım benimle beraber gezdi, dolaştı. Kaybolup gittiğine göre çıksa çıksa buralara çıkar dedim.

- Ya birisi buldu götürdüyse.

- Mümkün değil. Çünkü bir defa benim aklım gelişigüzel kimselere sıgmaz. Her babayiğit rahatlıkla taşıyamaz.

- Peki, nasıl bir akıldı seninkisi?

- Ölçmedim, tartmadım, amma bana yetiyordu. Kimsenin arkasına kuzu misali düşmeyecek kadar temkinliydi.

- Hayrını gör. Bayağı güzel bir akılmış. Eğer bulursan bize de haber ver.

- Bulursam sevip yine dağlara bırakırım. Yanımda gezdirirsem sizleri görünce bozulur diye korkuyorum.

Adam çekti gitti uzaklara doğru.

Yitirdiği aklını buldu mu, sevip bıraktı mı bilmiyorum. Amma sözlerinde bazı ilham kaynağım olacak özellikler vardı.

Akıllı geçinen kumaz ve riyakarlarla kıyaslarsak, delilik galiba çok büyük bir hazinedir.

Deliliğe methiyeler yazmak geliyor içimden.

GÜNDÜZ, 8.7.1995

DÜZEN DIŞI

Yılan öldü kokusu devam ediyor

ABDURRAHİM KARAKOÇ

İmal ettiği, bulduğu, ödünç aldığı bilumum küfür oklarını, iftira kurşunlarını hakaret çamurlarını İslama hedefleyen modern Ebu Cehil öldü. Ölümüne sevinmek ahmaklıktır. Hepimizin başına gelecektir.

Ancak, Aptal-ı Ekber'i geride kalan veletleri üstadlarının ölümünü bahane ederek onun henüz kusamadığı çirkefleri yarım kalmaması için kismaya devam ediyorlar.

Büyük Aptal'ı methû sena ederken, müslümanlara taş atmaktan da geri durmuyorlar.

Birisi "**Ölmez**" diye başlık atmış..

Aptallığına doymasın.

Can taşıyan mutlaka ölecektir.

Ölmez diye övündükleri zat ta bir dinazor gibi, fil gibi, aygır gibi, it gibi ölecektir.

Çünkü can taşıyordu.

Öldü ve gitti.

Bilcümle pisliklerini dünyada bırakarak gitti.

Bir başkası "**Bu günden başlayarak merakla izleyeceğim. Şerlatçı basın bakalım A. N. Ölümü sonrasında neler yazacak. Müslümanlık adına küfredenler olacak mı?**" dedikten sonra, enayilik ve soytarlık numunesi şu temennide bulunuyor: "**Allah rahmet eylesin.**"

Asra yaklaşan ömrünün tamamını şariat ve Müslümanlık aleyhtarı gevezeliklerle tüketen herife Müslümanlar senin gibi rahmet okuyacak değiller herhalde.

Hele sen kimin ne yazdığının çetelesini tutmaya devam eyle.

Sende bir gün onun düştüğü çukura düşeceksin ve gittiğinde rapor edersin.

Ya şu rahmet dilemen yok mu?

Ulan dangalak Allah (c.c)'a inanmayan, Allah kelamını tahkir eden bir dinsize Allah neden rahmet eylesin?

İnanmadığı Allah'tan bir kafiye rahmet talep etmek solucan kadar aklı olana dahi ters gelir.

Amma sen büyük yazarsın değil mi?

Modern Ebucehil'i sevenin Allah'ı sevmesi, yakın olması asla ve katta mümkün değildir. Kim ki Allah düşmanıdır, Allah'a kul olanlara düşmandır, öyle bir kişiye sempati duyan dahi Allah'a uzaktır.

İslamın düsturlarını sayarak vakit almak istemiyorum.

Herkes sevdikleri ile haşrolunacaktır emri mucibince çok yalakanın kiminle hangi çukura gideceğini şimdiden görüyorum.

O malum zatın "Aptal" benzetmesinde haklılık payı vardı. Hergün küfrüne muhatap olan aptallar acıma, üzölme taklitleri, başsağlığı dilekleri sarkıtarak aptallıklarını tescil ettiler.

Evet bu memlekette aptal gayet çoktur.

Amma hiç birisi sağlam müslüman değildir.

GÜNDÜZ, 9.7.1995

DÜZEN DIŞI

YAVAŞLAMADAN ÖLMEK

ZEYNEP ATIKKAN

Seksen yaşındaki bir yazarın ölümü on iki yaşındaki bir bilgisayar çocuğunu hüngür hüngür ağlatabiliyorsa, o noktada durup düşünmek gerekli.

Perşembe sabahı kızım telefona sarılmış, **"Pazar günü Aziz Nesin'i yaz"** diyordu. Çünkü, kızım Nintendo kuşağının bir mensubuydu ve başını elektronik aygıttan kaldırdığında bir tek Aziz Nesin okumuştü. Ve Aziz Nesin okumaya devam ediyordu.

Eğer, bir yazarın bundan tam 35 yıl önce yazdığı Zübük'ü hala bu günün toplum düzenine kalıp gibi oturuyorsa, global dünyada bile Zübük gene Zübük'se işte bu noktada durup düşünmek gerekiyor.

Aziz Nesin, seksen yılını düşüncesiyle götürdü. Pek çok yalancı kahramanın kol gezdiği bir toplumda son gününe kadar fikirlerinin mücadelesini verdi. Kızdırdı, öfkелendirdi, güldürdü. Matrak geçti. Ama, hiçbir zaman emekli olmadı, yavaşlamadı.

Yavaşlamadan öldü.

Hayatı Türkiye'yi yansıttı. Yazdı, politika yaptı, sürüldü, hapis yattı. Enerji doldu, taşı. **"Türkler'in yüzde 60'ı aptaldır"** demek cesaretini gösterdi. Ulaşmadı, kimseye 'sempatik görünmeye' çalışmadı.

En önemlisi korkmadı.

İçinde yaşadığı bu zübük dünyasında kendi seksen yılına hiçbir zaman ihanet etmedi. O seksen yıla birkaç hayatı sığdırmayı başardı.

En son Çatalca'da Nesin Vakfı'nda yaptığım görüşmede, **'Türkler'in yüzde 60'ının aptal olduğunu'** ısrarla savundu.

Sıcak bir gündü. Nesin tahrikçi üslubuyla konuşuyordu:

'Türk insanı toplanır elense çeker. İngiltere'de bu yoktur. Dış ülkeye gider, biraraya gelirler gene elense çekerler. Türk insanı pehlivandır, boksör değil'

Bunu insanoğlunun üretim araçlarıyla ilişkisine bağlıyordu.

'Toprakla boğuşmak insanın el hareketlerine yansıyor' diyordu.

Sözü Türkiye'deki demokratikleşme tartışmasına getirdi ve ortadaki zübüklere verdi veristirdi. '70 yıl sonra Türkiye'de demokrasi tartışması yapılıyor. Bunu en çok tartışan da parlamenterler. Parlamenterlerin çoğunun demokrasinin ne olduğunu bildiklerini sanmıyorum'.

'Şimdi çağırıp sorsan elbette birşeyler söyleyecekler, ancak söyledikleri demokrasi değil'.

Bugünkü anayasa tartışmaları da O'nun için bir zübüklüktü. 'Türkiye'ye, dünyanın en kötü anayasasını yapan ve ona kefil olan adama oy verdi. Türkler demokrasiye layık olma bilincine varmadılar henüz' diyordu.

Ve çatık kaşlarıyla son teşhisi koyuyordu: 'Aman demokratikleşelim diyorlar. Bugünkü parlamento demokratikleşmeye engel. Hükümetin kendisi engel.' 'Demokratikleşmeden demokrasiye geçileceğini' bilecek kadar bu işlerin püf noktasını yakalamıştı.

Ve dalgasını geçiyordu:

'Hükümet karar vermiş uğraşılıyor. Bir gecede demokrasiye geçilir mi?'

Aziz Nesin, Türkiye'nin 'uluslaşma projesinin' eksik kaldığına inanmıştı.

'Bizde Türkiye ulusu kimliği var' diyordu. Hoşgörü olmadan mozaik falan da olamayacağını söylüyordu. Gerçeği bir tokat gibi patlatarak.

Aziz Nesin, 35 yıl önce yazdığı Zübük'te, 'Gerçekten zübüklerden, kendi zübüklüğümüzden kurtulabilecek miyiz' diye soruyordu. Ve 'İşte bu soruya cevap veremediğim için nereye gideceğimi ne yapacağımı bilemiyorum' diye kitabını noktalıyordu.

Ne yazık ki Nesin, zübüklükten kurtulma ihtimalimizi bile göremeden bir yerlere gitti.

Anısına saygıyla eğiliyorum.

HÜRRİYET, 9.7.1995

İNANCIN KIYMETİ

ENİS BERBEROĞLU

Aziz Nesin'in dine meydan okuyan defni Türkiye'de ateist hak ve özgürlüklerini kanıtladı.

Nüfusun yüzde 99'u Müslüman olan bu ülke, Nesin'in seçimine tolerans gösterdi, kıyamet kopmadı.

Zaten inanmayan olmasa, inancın hikmeti kalmaz.

Ama kafalarında "**Küçük ABD**" hayalleri ile dolaşanların da vicdanlarını biraz daha hür bırakmaları, inanca saygı göstermeleri gerekmez mi?

Örnek aldıkları ABD, sadece kolalı içecekler, mısır gevreği ve güzel vücutlu süper modellerin mi ülkesi?

Özendiğimiz öyle bir ülke ki; özel hayatına leke düşen politikacı hemen seçimden çekiliyor. Bedava maç bileti alan Hazine Bakanı ertesi gün istifa ediyor. Dünyanın en güçlü adamı, yani ABD Başkanı, Kongre karşısında ter döküyor.

Siyasi ve ekonomik sistem, iyi Hristiyan, ahlaklı, sorumlu yurttaşlara dayanıyor.

Ya bizde?

Küçümsediğimiz İslam'ın yerine hangi değerler sistemini koyduk?..

İnanç açlığı, hamburger ve patates cipsi ile tedavi olur mu?..

Dinsizlik; demokrasi ve entellik bayrağı mı?..

Kuzum burası neresi?

HÜRRİYET, 11.7.1995

ÖLMEZ...

BEKİR COŞKUN

Aziz Nesin öldü mü, ölmedi mi?..

Ne fark eder?..

Kitapları raflarda duruyor... Öyküleri aklımda... Adı dilimde... Silueti gözümün önünde...

Ben zaten onun cismini tanımadım...

Elini tutmadım, saçlarını okşamam, yanağından öpmem gerekmiyor...

Bendeki Aziz Nesin duruyor...

Bir soru sorsam, yanıtlar:

"Anayasa'yı niye değiştirmiyorlar üstat?.."

"Bunlar Zübük..."

Belki bin sene sonra çocuklarla konuşacak, insanları güldürüp, düşündürecek...

Sorulara yanıt verecek.

Birkaç yıl sonra bu **şarlatan gerici cazgırları** kimse tanımayacak... Ama **Aziz Nesin** bin sene sonra da yaşayacak...

Onu öldürmek isteyenler ölecek...

Aziz Nesin ölmeyecek...

Gazetelerdeki, televizyonlardaki haberler "**asparagas**" gibi:

"Aziz Nesin öldü..."

Nah öldü...

Ben bu akşam giderim, raflarımdaki **Aziz Nesin**'i açarım...

Sorumu sorarım:

"Demokrasimiz niye işlemiyor üstat?.."

"Millet olarak aptalız..."

Onu hapislere kapatanlar, eziyet edenler, sorgulayanlar, itip-
kakanlar günü-vakti geldiğinde silinip gidecekler...

Onu aşılayanlar, yok etmek isteyenler yok olacaklar...

Diri diri yakmak isteyenler, ölecekler...

Ama Aziz Nesin ölmeyecek...

"Öldü" sananlar, "Oh kurtulduk..." diyecekler... Ancak halkın dilin-
de, bir öyküde, bir kitaplığın rafında, bir söyleşide, bakacaklar ki, aaa...
Beyaz saçlı ihtiyar karşılarında...

Lâf yetiştiriyor:

"Aptallar..."

Seviniyorlardır:

"Öldü gitti..."

Her an karşılarına çıkacak... Gömüldüğünden emin olup "Oh..." de-
diklerinde; bir çocuğun gülüşünde, bir büyüğün dilinde, çarşıda, pazar-
da, politikada... Bakacaklar ki, o ne?..

Veriştiriyor... Dip-diri...

Ölmez...

HÜRRİYET, 7.7.1995

ONUNCU KÖY

Seversiniz ya da sevmezsiniz... Ama Türkiye'nin gelmiş geçmiş en büyük birkaç yazarından biriydi. Belki de en önde gelendi. 80 yıllık yaşamı gerçek bir romandı. Keşke yaşamının tümünü yazabilseydi.

Sanırım ilk iki cildini yazdı. "**Böyle Gelmiş Böyle Götmez**" iki cilt çıktı. 1910'lu yıllardaki çocukluğunu anlattı. Bu dizinin arkası gelmedi. Gelseydi, hem Nesin'in yaşamına, hem de yakın tarihimize ışık tutacak nice olay, belge ve gerçek ortaya çıkacaktı.

Kişiliği ve yaşamı böylesine ilginç olan ikinci bir yazar, ülkemize bir daha zor gelir. Büyük bir kesim Aziz Nesin'e adeta tapardı. Onun kişiliğine, fikirlerine ve eserlerine büyük saygı duyardı.

Bir başka kesim, özellikle şeriatçılar ise Nesin'in en büyük düşmanıydı. Hatırlayınız, şeriatçılar, kanlı Sivas olaylarının sorumlusu olarak onu ilan etmişlerdi... Çünkü 40'a yakın insanımızı orada diri diri yakmayı başaranlar suçsuzdu!

Aziz Nesin, yaşamı gerçek bir roman olan gülmece ustasıydı. En sıradan bir olay, Aziz Nesin için gülmece konusuydu.

Bana sorarsanız, son yıllarda bu çizgisi değişmiş ve daha "sıyisi" olmuştu... Ve yine bana sorarsanız, ilk çizgisi Aziz Nesin'le daha çok özdeşleşmişti.

Seversiniz veya sevmezsiniz... Ama şunu hepimiz bilelim ki, Türkiye, gelmiş geçmiş en büyük yazarlarından birini kaybetti. Uluslararası ün sahibi olan kaç insanımız var? Bundan sonra kaç kişi çıkacak?

Bugünden başlayarak merakla izleyeceğim. Şeriatçı basın, bakalım Aziz Nesin'in ölümü sonrasında neler yazacak?.. "Müslümanlık" adına küfredenler olacak mı?

Allah rahmet eylesin.

HÜRRİYET, 7.7.1995

Aziz Nesin'i bu çelişkiler yarattı...

OKTAY EKŞİ

Kısa bir tatil yapalım dedik. O sırada **Aziz Nesin** gibi bir mizah dehasını, çok önemli bir aydınımızı ve inançları uğruna her zaman ve zeminde kavga veren bir büyük yüreği kaybettik.

Tuhaftır:

İki yıl önce yine bir izin dönüşü yolda, Sivas olaylarını öğrenmiş ve **Aziz Nesin**'i konu alan, hatta suçlayan bir yazı kaleme almıştık.

Sonra o yazı yüzünden çok üzüldük. Çünkü yol boyu gazeteyle yaptığımız telefon konuşmalarında aldığımız bilgi yanlış çıktı. Ama **Nesin**'den kamuoyu önünde özür dileme imkanı olmadı.

Aslında şöyle bir izne çıkmak, Türkiye'nin neden bir **Aziz Nesin** yetiştirebildiğini görmeye yetiyor. Çünkü her taraf mizah dolu. Ama **Aziz Nesin** olabilmek ayrı bir konu.

Mizah, sürprizde saklıdır değil mi?

Bakın birkaç örnek verelim:

Bizim çok keyif aldığımız bir küçük olayımız var:

Ordu'nun Mesudiye İlçesi'nde her yıl temmuz başında, Türkiye'de başka bir örneği olmayan bir "**İlçe Kurultayı**" yaparız. İlçenin sorunlarını konuşur, tartışır, bir sonraki Kurultay'a kadar onlardan çözebildiklerimizi çözeriz.

Çok dürüstçe söyleyelim: TBMM görüşmelerinden alamadığımız zevki Karadeniz Bölgesi'nin bu küçük ilçesinde yapılan Kurultay'da alırız.

Bu yüzden tatilimizi ona denk getirdik. Ve yola çıkmaya karar verdik.

Gitmişken köyümüzü de görmemiz lazım. Onun için muhtar **Şamil Mıcık**'la konuşmak, bir ihtiyaç var mı yok mu sormak gerek...

Ne var ki, **Aşağı Gökçe Köyü**'ne ulaşmak imkânsız. Nitekim bir, iki, üç, beş kere çeviriyorsunuz, PTT'nin telefon sistemindeki "**bant kaydı**" her defasında otomatik olarak devreye giriyor.

"Sayın Abonemiz... Aradığınız yöndeki telefon hatlarımız tamamen doludur. O nedenle daha sonra tekrar aramanızı rica ederiz!"

Sevsinleri

Anlaşılan bizim **Aşağı Gökçe**'de yaşayan, yaş ortalaması 60'ın üstündeki 25-30 kişilik ahalî her gün sabah kalkar kalkmaz telefonlara sarılıp, kimi Londra, kimi New York, kimi Tokyo borsasındaki gelişmeleri öğreniyor. Kendi hisselerini satıyor, başkalarınınkini alıyor.

Derken yola çıktık ve anladık ki, Karayolları ekipleri eğer yolları tamir etmese, ihtimal daha az trafik kazası meydana gelecek.

Gerçekten, **Çorum**'un **Sungurlu** İlçesi yakınındaki **Kematlı** Köprüsü'nü bakıma almışlar. **Amasya-Koyulhisar** yolunda üç ayrı yere onarım ekipleri koymuşlar. Ne var ki yollara, ileride onarım yapıldığını uyarı işaret yahut tabela asmamışlar. Ya da ihaleyi alan EKO isimli firma isteneni yapmamış.

Onarılan yol aslında yeni. O nedenle sürücüler hızlı gidebilir. Ama mıcır dökülmüş 20-30 metrelik bir noktaya gelince fren yapıp arabaya hâkim oluncaya kadar öte dünyayı boylama riskini göze almak şartıyla.

Hele geceleri kaza yapmak içten değil...

Nitekim Karayolları'nın uyarı tabelası koymaması sonucu **Gülşehir**'den **Nevşehir**'e giderken bir kamyonu çarpıp ölen Erdal Uçar ile eşi ve iki çocuğunun başına gelen, bu idi.

Halkımız bu nedenle Karayolları Genel Müdürlüğü hakkında dava açıp tazminat almayı öğrenmedikçe bilelim ki bu böyle gider.

Bu dangalaklıklara üzülürken, Ankara-Çorum arasındaki **Sazdeğirmeni** Köyü yakınlarında, O.PET bayii **Bülent Seydim ve Kardeşi**'nin benzin istasyonu ilginizi çekiyor. Meğer bu istasyon 1992 yılında, Türkiye'nin en temiz tualete sahip benzin istasyonları arasında ikinci seçilmiş.

Oysa yüzde doksanının değil içine girmek, uzağından bile geçemezsiniz.

Bu kadar çelişki dolu bir ülke, sadece bir **Aziz Nesin** mi yetiştirmeliydi?

HÜRRİYET, 12.7.1995

GÜNÜN YAZISI

Aziz Nesin'le en son röportajı ben yaptım!

KURTHAN FİŞEK

Türkiye'nin sayılı güzel insanlarından birini, Aziz Nesin'i, âlâyla vâ-lâyla (ve kazâsız belâsız) toprağa verdik.

Dindar basın ölüye saygı gösterdi. **Sustu.**

Lâik basın balıklama atladı. **"Pehlivan Tefrikaları"** başlattı. **"Son Sözlerini Bize Söylemiş, Son Röportajını Bizimle Yapmıştı Nete-kim..."**

Aslına bakılırsa, 1956 yılından beri yazdığı her satırı okumuş biri ola-
rak, **son röportajı yapmak benim hakkımdır.**

Yaptım netekim...

Kurthan Fişek- Türkiye'nin doğusunda ve batısında insanlar yaşı-
yor. Onları nasıl görüyorsunuz?

**Aziz Nesin- Halkımızın yüzde 60'ı aptaldır. Aynı zamanda sah-
tekâr milletizdir. Türkler alınmasın, Kürtlerin de yüzde 80'i aptal-
dır. Atatürk bunu zâten biliyordu, defaetle söylemişti.**

KF- Siz bu milletin evlâdı değil misiniz?

**AN- Onlar aptal, ben enayiyim... Milletimi çok seviyorum, ölesi-
ye seviyorum. Türkiye'de doğup Türkiye'de ölmüş olmak, vazge-
çemeyeceğim bir zevktir.**

KF- Boyunuz kadar kitap yazdınız... Bütün bunların karşılığı olarak 5
yıl hapis yatmak nasıl bir duygu?

**AN- Milletimiz aynı zamanda eleştircidir. Eleştirecek bir şeyi
her zaman bulur. "Boyum kadar kitap yazmışım" desem, hemen
hazırcevabı yetiştirirler. "Boyu zâten 163 santimdi, yazsa kaç ya-
zar?"**

KF- Memleketin son 80 yıllık tarihini nasıl özetlersiniz?

AN- Ah Biz Eşekler?

KF- 1957 seçimlerinde "özgürlükçü ve demokrat". Demokrat Parti fena tokat yedi. Ne diyorsunuz?

AN- İnsanlar Uyanıyor!

KF- Konumuz değil, ama DGM başsavcısı Nusret Demiral'ın köpeğinin zehirlenmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

AN- Hayvan Deyip Geçmel

KF- Ayıptır sorması, bu memleketin hâli ne olacak?

AN- Böyle Gelmiş, Böyle Giltmez? .

KF- Başka bir şeyler olabilir mi?

AN- Dedim yal Böyle Gelmiş, Böyle Giltmezi

KF- Tansu Çiller'i iki kelimeyle özetleyebilir misiniz?

AN- Mahallenin Kismeti...

KF- Futbol, yani "kitlelerin afyonu" sizce nedir?

AN- Gol Kralı...

KF- Boris Yeltsin'e darbe teşebbüsü olduğunda, ilk hisleriniz neydi?

AN- Savulun Sosyalizm Geliyor!

KF- Size "dinazor" diyorlar. Yükselen değerler hakkında ne düşünüyorsunuz?

AN- Şimdiki Çocuklar Harikal

KF- Peki, Hüsamettin Cindoruk konusunda yorumunuzu alalım...

AN- Bay Düdük...

KF- Ya Süleyman Demirel?

AN- Bir Koltuk Nasıl Devrilir?

KF- Son anayasa görüşme ve tartışmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

AN- Kördögüşü!

Sayın Nesin çok yorulmuştu, istirahate çekilmek istediğini söyledi.
Salı günü devam ederiz.

Aziz beyin ani rahatsızlığı sebebiyle pazar günkü röportajımızı yarım bırakmıştık. Devam ediyoruz. söyleşmeye...

KF- Şu anda Türkiye'de erken genel seçim olsa, aklınıza ilk hangi soru gelir?

AN- Hangi Parti Kazanacak?

KF- Her pafti kendisinin kazanacağını söylüyor. Siz ne dersiniz?

AN- Gözüne Gözlük!

KF- Paradan 3 sıfırın atılmasını savunanlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

AN- 100 Liraya Bir Delli

KF- Özer Uçuran hakkındaki düşünceleriniz?

AN- Nazik Alet!

KF- DYP'nin önde gelenlerinden Serdoğlu "koalisyon bitsin" istiyor-muş... Siz ne dersiniz?

AN- Rıfat Bey Neden Kaşınıyor?

KF- Şimdiki koalisyonun dağılmasına sözel tepkiniz ne olur?

AN- Deliler Boşandı!

KF- Ortalama politikacıyı nasıl tarif edersiniz?

AN- Zübükl

KF- MHP'nin kurtlarından kim korkmaz?

AN- Ölmüş Eşekl

KF- Daha ölmeden heykeli dikilen sözde "devlet büyüklerimiz" hakkındaki görüşlerinizi alabilir miyim?

AN- Anıtı Dikilen Eşekl

KF- Ya Atatürk, İnönü?

AN- Bu Yurdu Blze Verenleri

KF- Konuyu biraz değıştirelim...

Ezilen memur, işçi, emekçi olsanız ne yapardınız?

AN- Büyük Grevl

KF- Memlekette durumu nasıl görüyorsunuz?

AN- Hoptlrinam!

AF- Ebleh yatağından akıllı adam çıksa ne dersiniz?

AN- Aferin!

KF- Peki, çıkmayanlara, çıkarttırmayanlara ne dersiniz?

AN- Salkım Salkım Asılacak Adamlar!

KF- Herkes kalkındığımızı, Avrupa'ya girdiğimizi söylüyor. Sizin bu konudaki görüşleriniz nedir?

AN- Nah Kalkınırız!

KF- "DYP'li Şahinler" hakkında bir şeyler söyleyebilir misiniz?

AN- İt Kuyruğu!

KF- "Dinsiz" olmaktan öteye, "tanrıtanımaz" (ateist) olduğunuzu söylediniz. Öldükten sonra nereye gideceksiniz?

AN- Sora Sora Cennet Bulunurl

KF- Röportajımızın sonuna yaklaşıyoruz, son yorumlarınızı alabilir miyim?

AN- Blz Adam Olmayız!

KF- En sevmediğiniz cumhurbaşkanımızın kim olduğunu biliyoruz, özel sohbetlerinizde kendisine hangi sıfatı yakıştırdınız?

AN- Hazreti Dangelak!

KF- Ayvaz Gökdemir, Avrupalı parlamenter üç hanıma "orospu" dedi. İnsan hakkı ihlallerini sorguluyorlardı. Siz olsanız ne derdiniz?

AN- Sizin Memlekette Kancık Yok mu?

Ağlayarak değil, gülümseten, güldüren bir iyi insanı uğurluyoruz.

Anısına bütün saygımla azıcık gülümsettiysem ne mutlu bana...

HÜRRİYET, 9.7.1995 - 11.7.1995

KURTHAN HOCA YAZIYOR

Nesin ve Rembrandt'tan bir 'anatomi dersi'

YAVUZ GÖKMEN

Ben Manisa'da bir üzüm bağında doğdum. Temmuz sonlarıydı. Annem **Havva Fûruzan Hanım**'ı doğumdan iki saat sonra orada kaybettim. Bundan on bir yaşıma kadar haberim olmadı.

Beni **Melek Hanım** büyüttü. Temmuz sıcağında eline kalmış, el kadar bebektim.

Onu anne bildim, taparcasına sevdim, âşık oldum. Deli gibi kıskandım.

İlk kavgamı dört yaşındayken amcam **Oğuz Gökmen**'le yaptım.

"**Sen anneme sarılamazsın. O benim annem**" diye haykırarak, devasa amcama hücum ettim.

Türkiye Cumhuriyeti'nin koca bir diplomatı olmasına rağmen, o da beni kıskanıyordu. Bu yüzden bebekle çocuk arasındaki suratıma iki tokat aşketti.

"**O asıl benim annem**" diye bağırdı.

Beni onun elinden **Melek Hanım** kurtardı.

Bağrına bastı, alt kata kaçırıldı.

Çocukluğumda annemi (babaannemi) kimseyle konuşturamaz, kimseye baktırmaz, yanından hiç mi hiç ayrılmazdım.

Gözlerimi sadece kitap okumak için ondan ayırır, ama bilmediğim her kelimeyi sorduğum için, ikide bir yine ona bakardım.

"**Anne, ziya ne demek?**"

"**Işık, demek oğlum.**"

Aziz Nesin'in hikâyelerini en çok, doğduğum üzüm bağında, yazları okurdum.

Orası bizim sayfiye yerimizdi. İki tane muhteşem çam ağacının altında, enfes üzüm ve incirlerle dolu bir bağdı. Havuzu ve çiçek bahçesi vardı.

Bahçede olağanüstü bir salkımsöğütle bezenen kameriyenin altında otururduk. Ben de ya kameriyenin üstüne ya da çamlara çıkar, dallarında kitap okurdum.

Aziz Nesin'e "Erkek Sabahat"la başlamıştım.

Kitabı bana eniştem **Cahit Tanör** vermişti. Başlayış o başlayıştı.

En çok "**Bir Sürgün'ün Anıları**"nı severdim.

Yalnızlık, korku, endişe, kuşku, ama sarsılmaz bir inanç vardı.

Arada "**Bütün Dünya**" ciltlerini hatmeder, eski tarih ve sanat dergileri yudumlardım. Dünyanın yedi harikasını ezberler, ressam, müzisyen ve şairlerin yaşamlarına dalar giderdim.

Dünyanın en güzel tablolarının içine girer bir türlü çıkamazdım.

Bir tanesi çok farklıydı. **Rembrandt** çizmişti.

Adı "**Anatomi dersi**"ydi. Sehpa da çıplak bir ceset yatıyordu.

Cesedin başında tıp hocası ve öğrenciler vardı. Hepsı yüzlerinde apayrı ifadelerle cesede bakıyorlardı.

Ben de aralarına giriyor ve cesede bakıyordum.

Tablodaki ceset olmayı, hiç düşünmüyordum.

Tablonun aslı **Louvre**'da olmalı.

Ve belki **Aziz Nesin**'i teşrih masasına çoktan yatırdılar.

Gencecik tıp öğrencileri ellerinde neşterlerle, bedenini kesip biçtiler.

Beynini açtılar, yüreğini çıkardılar, dalak ve karaciğerini incelediler.

Anatomi masasında ceset olma büyüklüğünü yaşarken gösteren **Aziz Nesin**'in kısacık bedeni karşısında saygıyla eğildiler, huşu içinde titrediler.

Ve sonra onu incitmeden diktiler, bütün hale getirdiler.

Böyle bir tablonun çizilmesini isterdim.

Aziz Nesin'in en yüce eseri, bu tablo olurdu.

HÜRRİYET, 8.7.1995

Aziz Bey hep 'Yaşar'

DOĞAN HIZLAN

AZİZ Bey'in ünlü kitabının adı, "**Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz**"dı. Oysa, **Aziz** Bey'in yazdıkları hep yaşayacak, kahramanları her gün bir olayla yeniden anılacak.

Aziz Nesin, mizah edebiyatının bir ustasıydı. Onun mizahının doğal kaynağı; yaşamımızdı. Destek görmeyen Türk aydınının da simgesi.

Üç milyona yaklaşan okuru, onun öykülerinde kendini buldu. Hepimiz ona kızdık. Çünkü masalların hain aynasıydı bize tuttuğu. Gerçeğe tahammülsüzlüğümüzü itiraf edemedik.

Türkiye gibi bir ülkede mizah yazarı olmak çok zordur, çünkü her gün binlerce '**Zübük**'lük yapılır, kimileri kağıt gölgesinde yürüdüklerini hatırlamak istemezler, hatırlatana da **Aziz Nesin**'e yaptıklarını yaparlar.

Günlük yaşamımızda gülünçlükler diz boyuyken, bunu yazıp okutmak, ancak onun gibi bir ustanın harcıdır.

İyi ki, **Aziz Nesin**, mizah yazarı. Yazdıklarına mizahın hoşgörüsünü ve bağışlayıcılığını katmasaydı, hapishane anıları ciltleri bulabilirdi. Yazdıkları, yaşamızda çok rastladığımız ama dikkat etmediğimiz konulardı. Ağlamamız için yazdı onları **Aziz** Bey. Ağlamanın gülümsemeye geçtiği noktada bizi yakaladı hep.

Aziz Bey, aklına geleni söyleyen değil, aklın getirdiğini yazandı.

Bedel ödeyen adamdı, yazarlığın, aydın olmanın Türkiye gibi bir ülkede hiç durmadan, anası eksilmeden faizi ödemek olduğunu doğal karşıladı. Yazarın ve aydının kaderini seçmişti, bir fatalistten çok bir Sisifos'tu.

Aziz Nesin tahrikçiydi, statik bir toplumu, ölü toprağı serilmiş okumuşları tahrik etti. Hareketsizliğe meydan okuyanlar, insanlık tarihinin onuru, tahrikçilerdir.

Aydının, hak bellediği yolda yalnız gittiğini ilke edindi, yalnızlıktan, hedef olmaktan yakınmadı.

En gerçekçiler en ütopyacılarıdır. Ütopya kurmadan gerçeğe ulaşabilmiş usta var mı?

Çatalca'daki Vakıf'ta **Aziz Bey**'i gördüyseniz, başkaları için yaşamanın ve düş kurmanın insanı nasıl mutlu ettiğini, yaşama sevinci verdiğini hissederdiniz.

Büyük salondaki piyanoya bakarken belki de bir **İdil Biret**, bir **Hüseyin Sermet** yetiştirebilmenin gizli onurunu taşırdı.

Son kitabı "**Sizin Memlekette Eşek Yok mu?**"; **Aziz Nesin**'in kendi seçtiklerinden oluşuyor. "**O Geceyi Yazmak**"ta, Vakıf'taki bir yılbaşı gecesini anlatırken, **Aziz Bey**'in hep saklamak, örtmek istediği duyarlılığı açığa çıkıyor.

Aziz Nesin-Ali Nesin mektuplaşmalarını okuyun, orada bir babanın düşünceleri, duyguları kadar, gençliğe seslenişin de eşsiz güzelliklerini, içtenliğini bulabilirsiniz.

Aziz Bey'in eserlerinde, kızsak da, sevsek de nefret de etsek, gerçekçi bir Türk kimliği vardır. **Aziz Bey**'in sürekli okunmasının, her kuşağın onu kendine göre yeniden yorumlamasının sırrı burdadır.

Demokrasinin azınlık hakları olduğunu, azınlığı korumak olduğunu, çoğunluk gibi düşünmeyenlerin korunduğu bir rejim olduğunu kağıt üstünde ne kadar aydın savunursa savunsun; o bunu hayatıyla yaptı, inandırıcılığı, ardından gidenlerin çokluğu bu sahiliklikten kaynaklanır.. Toplumun, aydınların gündemini belirleyendi, **Aziz Bey**.

Aziz Nesin'i yeniden okuyun. Ona kızmayın, gerçeğe tahammül edemediğiniz için kendinize kızın. Faydası varsa...

Ve hayatınızdaki boşluğun büyüklüğünü fark edeceksiniz.

HÜRRİYET, 7.7.1995

BAKIŞ

AZİZ NESİN'İN ÖLÜMÜ DE "AZİZ'LİK!"

YALÇIN PEKŞEN

AZİZ Nesin'in sağlığında çeşitli aksaklık ve yanlışlıkların güldürücü boyutlara ulaşmasına "**Aziz'lik**" denirdi. Üstat, bu gibi konuları tadına doyumaz öykülere dönüştürdü.

Anlaşılan **Aziz Nesin**'in ölümü de "**Aziz'lik**" denebilecek boyutlarda aksaklık ve yanlışlıklar yüzünden gerçekleşmiş.

Aziz Nesin'in dostlarından **Güralp Basım**, konuyu yerinde (yazarın öldüğü Çeşme'de) incelemiş. İlgililerle (Ilıca'da doktorluk yapan **Ali Rıza Madinoğlu** ve yazarın yaşam arkadaşı **Ayben Kop**) konuştuktan sonra bana yolladığı mektupta şunları yazıyor:

"Çeşitli kimseler o kadar çok hatayı arka arkaya yapmışlar ki, değil **Aziz Bey**'i, genç bir insanı bile kurtarmak imkânsız hale gelmiş..."

Basının olaya yaklaşımı da ilginç; gazetelere göre **Aziz Nesin** ölmeden önce "**bibüyük**" rakı içmiş. Gerçekle ilişkisi: "**Bibüyük**" kadehin yarısı... "**Sabahtan akşama**" yüzmüş. Gerçekle ilişkisi: Sabah 30 metre, akşam 30 metre... Doktor çağırılmış. Gerçekle ilişkisi: Doktor, yazarın ölümünden 45 dakika sonra çağırılmış. İlk yardım yapılmış. Gerçekle ilişkisi: İlk önce odaya bir vantilatör kurulmuş...

Güralp Basım diyor ki:

"Yazarı yaşamı süresince ihbar eder, suçlarsın, emniyet örgütünü üstüne salar, içeri tıkarsın. Evini basar, kitaplarına el koyar, yok edersin. Halâ pes ettiremediysen, yayınevini basar, kitaplarını yakarsın.

Bu baskılar para etmezse, o zaman kitaplarını bırakıp yazarı yakarsın.

Gene para etmezse, bir etkinlik planı yapar, yaz sıcağında Ege ve Akdeniz kıyıları gibi sıcaklığın 40 derecede seyrettiği kıyı kasabalarına davet edersin. Özellikle otelin yamaçlarındaki odalarda ağırlarsın ki, tırmanırken iyice zorlansın.

Hâlâ dayanıyorsa ikinci durağı daha dikkatli seçersin. En yakın yerleşme merkezine 20 km., en yakın tıp merkezine 100 km. uzakta, aircondition'sız ve doktorsuz bir otel ayarlarsın. Evinde verdiği yemekte fenalaşırsa, gece yarısı evden çıkarıp, ücra köşedeki oteline bırakırsın."

Ülkemizde yazar öldürmek pek zor değildir. Anlaşılan Aziz Nesin bayağı direnmiş, ama onca ilkelliğe dayanamamış...

HÜRRİYET, 1.8.1995

BİR GÜNÜN HİKAYESİ

AZİZ NESİN'İN SON GÜNÜ

YALÇIN PEKŞEN

Aziz Nesin'in son gününü nasıl geçirdiği konusunda rivayet çeşitleniyor. 1 Ağustos'ta yazdığımız yazıda (Aziz Nesin'in ölümü de "Azizlik") basında çıkan haberlerle gerçekleri irdelemiştik.

Meğer gerçeğin de gerçeği varmış. Esas gerçekleri yazarın son gününü evinde geçirdiği Ahmet Piriştina anlattı:

"Basında 'bibüyük' rakı içtiği, gerçekte bibüyük kadehin yarısı deniyor. Esas gerçek: Aziz Ağabey'in ağzına içki koymadığıdır.

Basında doktor çağırılmış, gerçekte ise doktor 45 dakika sonra gelmiş deniyor.

Esas gerçek: Yemek sırasında kendisini iyi hissetmeyince 20.00-20.30 sıralarında doktor çağırıldı. Tansiyonu ölçüldü (18-10), ilaç verildi ancak başka bir muayeneyi kabul etmedi.

Aziz Bey'in 23.30'da otele gitme isteği üzerine evde kalması yönünde Sadun Hoca (Aren) ile ısrarcı olduk.

Kendini iyi hissettiğine dair ısrarı üzerine Ayben Hanım (Kop) ile Aziz Bey'i otele bıraktım. Eve geri döndüğümde Ayben Hanım telefon edip Aziz Bey'in fenalaştığını bildirince hemen oksijen ve ambülans temin ederek Dr. Madıoğlu (Ali Rıza) ile birlikte otele ulaştık. Doktor ile birlikte oksijen vermeye çalıştığımızda Aziz Bey'i kaybetmiştik."

Çeşitli gerçekler arasında en inandırıcı olanı Ahmet Piriştina'nın söyledikleri. Umarım bu gerçek son gerçek olur.

HÜRRİYET, 3.8.1995

BİR GÜNÜN HİKAYESİ

O da hep rüzgâra karşı yürüdü

TUFAN TÜRENÇ

ZİFİRİ bir geceyi ve kopkoyu bir uykuyu yırtan acı bir telefon sesi...

Saat 03.00... Yorgun ve üzgün bir ses "**Aziz Nesin öldü**" diyordu.

Ayrıntı çok azdı. Çeşme'de kaldığı otel odasında kalp krizi geçirmiş ve yaşama veda etmişti.

Böyle anlarda insanın duyguları yok oluyor sanki. Ölüm her şeyi bir anda bitiriveriyor.

Sevgileri, nefretleri, güzellikleri, çirkinlikleri, kinleri... Her şeyi, ama her şeyi...

Ne garip... **Aziz Nesin de Nazım Hikmet** gibi hep "**rüzgâra karşı yürüdü**".

Hiç, ama hiç rüzgârı arkasına alıp keyifli bir yaşam sürmeyi düşünmedi.

Cezaevlerine kondu, sürgünlere gönderildi. Aç kaldı, saldırılara uğradı, diri diri yakılmak istendi.

Ve sonunda böylesine çileli bir yaşam Çeşme'de bir otel odasında noktalandı.

Arkasında üst üste konuştuğunda boyunu aşan sayıda, birbirinden güzel yapıtlar bırakarak.

Dünya edebiyat tarihine adını kazıtarak.

Aziz Nesin adını ilk kez henüz okuma yazma bilmediğim yaşlarda duydum.

Karaköy Vapur İskelesi'ndeki tezgâhlar silme onun kitaplarıyla dolmuştu. Tezgâhtarlar, "**Aziz Nesin'in son kitabı... Yeni çıktı...**" diye avazları çıktığı kadar bağıryorlardı.

"**Kim bu Aziz Nesin?**"

Anımsamıyorum, ama bir yanıt vermişti:

"**Yazar... Komik şeyler yazar hep...**"

Sonradan, kitaplarını okumaya başladıktan sonra **Aziz Nesin'in** komik şeyler yazmadığını öğrendim.

Çünkü o, sokağı, Türk insanını yazıyordu. Aslında sadece yazma da değil, olduğu gibi yansıtıyordu.

Kendi de hep **"Ben mizah yazmadım. Yazdıklarımın insanlar gü-lünce mizahçı oldum"** derdi.

Aziz Nesin sokaktan gelmişti. Orayı çok iyi biliyordu ve olağanüstü bir gözlemciydi.

Bu niteliklere bir de düz, yalın anlatım gücü ve cin gibi bir zekâ eklenince **Aziz Nesin** doğmuştu.

1980'li yılların başıydı. Rahmetli **Turhan Aytul**'la (O sıralarda Milliyet'in genel yayın müdürüydü) Çatalca'daki vakıf merkezine gitmiştik.

Elinde Almanya ile ilgili anılarının olduğunu duymuştuk. Onları alıp yayınlamak istiyorduk.

Bizi üzerinde basit bir şort, ayağında en ucuzundan tokyolarla karşıladı. Zaten yaşamı boyunca hep en ucuz giysilerle yetinmişti.

Lüksten, gösteriştense nefret ederdi.

Bize heyecanla vakıf binasını gezdirmişti. Bütün varını yoğunu bu vakfa dökmüştü. Kimsesiz çocukları okutacaktı.

Onların lazımlıklarını bile düşünmüştü. Bize onları bile göstermişti:

"Bunları Rusya'dan getirdim. Her şey lazım. Onun için nereye gitsem, burası için bir şeyler alıyorum."

O gün Çatalca'dan ayrılırken, **Turhan Aytul**'la birlikte çok keyifliydik, çünkü Almanya anılarını almıştık.

Hiç para konuşmamıştı. Yalnız lafın bir yerinde, **"Bana para lazım değil, ama buraya çok lazım"** demişti.

O anıları yayına hazırlamak da bana nasip olmuştu. bu nedenle zaman zaman telefonla konuşmuştuk. Yayın sırasında en ufak bir kaptır yapmamıştı.

Oysa çok dikine giden, inatçı bir insandı. İnandığını dürüstçe söylerdi hep. O yüzden başına gelmedik bela kalmadı.

Halkının yüzde 99'u Müslüman olan bir ülkede, ateistliğini saklamayacak kadar dürüst ve yürekli bir insandı.

Ülkemizin önemli bir rengi ve sesiydi. Kuşkusuz onu çok arayacağız.

HÜRRİYET, 7.7.1995

Allah'ın sevgili kulu

FATİH ALTAYLI

AZİZ Ağabey öldü. İlk duyduğumda önemsemedim. Sanki inanmamıştım. "Yok canım ölür mü? Daha neler" falan diye geçirdim içimden galiba.

Ölüme karşı direnci öylesine güçlüydü ki, bizi de inandırmıştı hiç ölmeyeceğine... En azından bu hükümet döneminde ölmeyeceğinden öyle emindim ki...

Aziz Ağabey'in öldüğüne ancak ertesi sabah inanabildim...

Sonra onun hiç ama hiç istemediği bir tantana başladı. Onun için **"Bunadı, artık sıkı, saçmalıyor"** dediğini kulağımla duyduğum onlarca kişi ona methiyeler düzdüler...

Aziz Nesin'in gerçekte ne olduğunu o an anladım...

O dürüsttü. Hiçbirimizin olmadığı kadar, hiçbirimizin hiçbir zaman olamayacağı kadar dürüsttü...

Hiç kıvrımadan söyledi ne söyleyecekse. Hiç arkadan konuşmadı. Hiç imalarda bulunmadı, açık açık söyledi. Bir çoğumuza aptal derken çekinmedi. Ne için mücadele ettiğini açık söyledi. Hedeflerini hep açık koydu. Hiç kendinden utanmadı. Neyse oydu o. Bir gün sordum kendisine **"Abi siz her aklınıza geleni söyler misiniz?"** diye...

"Yok canım, ben dell miyim? Söyleyemediğim neler var bir bil-sen!" diye cevap verdi.

Her şeyi söyleyemedi belki, ama çok şey söyledi. Ve neye inanıyorsa, onu söyledi.

"Cesurdu" diyorlar. Cesaret herkeste var. Ne için kullandığınıza bağlı... O dürüstlüğü için kullandı.

O bir tanrıtanımadı... Ama ben Tanrı'nın, onu pek çok tanrıtanırdan daha çok sevdiğine inanıyorum.

HÜRRİYET, 9.7.1995

Nesin'i seven hayvanlar da varmış!

FATİH ALTAYLI

AZİZ Nesin'in oğlu **Ali Nesin** anlatana kadar böyle bir şeyin olabileceğine ihtimal vermezdim. Anma töreninde **Ali Nesin** anlatmış.

Aziz Nesin'i hayvanlar bile severmiş...

Benim bildiğim hayvanların hiçbiri **Aziz Nesin**'i sevmiyorlar...

Sevmek ne kelime nefret ediyorlar. Hatta ölümünden sonra ne düşündüklerini sormak için kendilerine uzatılan mikrofonlardan bile kaçtılar.

Oysa meydanı boş buldukları zaman ne güzel havırlarlar...

HÜRRİYET, 10.7.1995

Aziz Nesin de yanılır...

UĞUR DÜNDAR

Bazıları bu yazıyı, **Aziz Nesin**'in anısına bir saygısızlık olarak kabul edebilirler. Varsın böyle düşünsünler! Oysa ben, yaşamı boyunca inandığı doğruları yılmadan söyleyen **Aziz Nesin** usta gibi davranmanın gerekli olduğuna inanıyorum. Bu inançla, onun bir gözleminde yanıldığını söylemek zorundayım. Bakın **Aziz Nesin**, 1994 yılının Şubat ayında **Çatalca**'da kaleme aldığı bir yazısında ne diyor:

"Olimpiyat oyunlarının İstanbul'da yapılmasına hayır diyen, çok küçük azınlıktan biriydim."

İşte burada yanılıyor büyük yazar... Yanıldığını, geçtiğimiz günlerde hep birlikte gördük. Hafta başında yaşadığımız sel felaketi, **İstanbul**'un eşsiz bir olimpiyat kenti olduğunu gözler önüne serdi.

Sel felaketiyle olimpiyatın ne ilgisi mi var?

Efendim, Türk televizyon tarihinde ilk olimpiyat naklen yayını, 1972'de, **Münih**'te gerçekleşti. Oradaki **TRT** ekibinde görev yapan bir TV yönetmeni ve sunucusu olarak, İstanbul'daki olimpik yüzme havuzu bolluğunu, **Münih**'te bile görmediğimi rahatlıkla söyleyebilirim. Üstelik, **İstanbul**'un havuzları çok değişik, hatta çarpıcı mimarı özelliklere sahip! Örneğin, bir bölümü medya binası görünümünde inşa edilmiş! Yağışsız havalarda bu merkezlerde gazete basılıp televizyon yayınları yapılıyor, ama biraz yağış olduğunda, kendiliğinden yüzme havuzuna dönüşüyor! Olimpik medya havuzları, naklen yayınlar için de çok elverişli. Çünkü hem televizyon istasyonu hem de yüzme havuzu, aynı yerde bulunuyor! Bu arada yazılı basına da çağdaş teknolojinin en son imkânları sunuluyor. Havuzların üst katlarındaki uydu bağlantıları, bilgisayarlar, fakslar, tele-fotolar, kısacası her türlü iletişim teknolojisi basın mensuplarının hizmetinde!

Kaldı ki, iki metre suyun altında duran trilyonluk matbaa makineleriyle, TV araçlarının hüzün verici görüntüleri, naklen yayınlara unutulmaz bir **"drama"** boyutu kazandırabilir.

Bilindiği gibi her olimpiyatta, yepyeni yarışma dalları karşımıza çıkar. Ben, İstanbul Olimpiyatı için yeni oyunların neler olabileceğini düşündüm ve şunları buldum:

1. ISLIKLA HABERLEŞME YARIŞMALARI:

Giresun'un Görele İlçesi'nde, Kuşköy diye bir yer vardır. Derin bir vadiyi çevreleyen dik yamaçlarda oturan **Kuşköylüler**, ısıklık iletişim kurarlar. Yıllar önce TRT ekranlarına getirdiğim bu ısıklık alfabesi çok ilgi çekmişti.

Yağmurlardan sonra **İstanbul'un** özellikle gecekondu semtlerinde telefon ve elektrikler kesildiği için, yöre insanlarının dünyayla bağlantıları kopuyor. İşte bu felaket dönemlerinde ısıklıkla haberleşme yöntemi, vatandaşlarımızın imdadına yetişebilir! Olimpiyat Komitesi ise ısıklıkla haberleşme yarışmasını **İstanbul'un** herhangi bir gecekondu semtinde kolayca gerçekleştirebilir. Yarışma kuralları için şimdiden küçük bir kopya vereyim: Bir uzun, iki kısa ısıklık, "**Sağ mısın?**" anlamına geliyor. Eğer sular altında kalan bir evden yanıt olarak sadece kısa bir ısıklık çalınırsa, "**Evet, yaşıyoruz...**" demektir. Isıklık sesi gelmezse, evdekilerin boğuldukları anlaşılır ve bir başka konuta geçilir!

2. HORTUMLA YÜKSEK BİNALARA TIRMANMA YARIŞMALARI:

Sel sonrası, televizyon ekranlarının başındaki milyonlar, ilginç bir beceriye tanık oldular. Evi sular altında kalan bir vatandaş, Adem Baba görünümünde çıktığı çatıda, yardım bekliyordu. Çok geçmeden karşı apartmandaki komşuları kendisine hortum uzattılar. Adamcağız hortumu beline sardığı gibi, Tarzan'ı bile kıskandıracak bir sıçramayla apartmana tırmaniverdi.

Hortumla yüksek binalar tırmanıp kurtulma yarışmaları, **İstanbul Olimpiyatı'nda** yeni bir branş olarak kabul edilirse, büyük ilgi toplar. Dünyanın önde gelen hortum üreticileri de sponsorluk yapabilirler!

3. MACERA YARIŞMASI:

Düşündüğüm bu yarışma türü için hem karada hem de suda giden araçlar gerekli. Cip benzeri araçları kullanan sporcular yarışa, kuru bir havada **İstanbul'u** çevreleyen otoyollarda başlarlar... Nasıl olsa yağmur yağacak ve otoyol bir anda **Amazon Nehri'ne** dönüşecektir. **Amazon Nehri'ni**, pardon otoyolu, sağ salım geçip nispeten gerçek yola benzer bir yere çıkabilen sporcular, madalyaları paylaşırlar. Ancak güzergâhın belirlenmesi sırasında Karayolları eski Genel Müdürü **Atalay Coşkunoglu'nun** görüşü alınmalı ve hangi bölümlerin sel altında kalacağı önceden belirlenmelidir. Bu arada, **Türkiye'nin** en zengin bürokrati olduğu söylenen **Coşkunoglu'nun** yarışma için özel bir ödül koyup koyamayacağı da sorulmalıdır.

4. YAŞAMI SÜRDÜRME YARIŞMASI:

Bence yarışmaların en zoru... Bu dalda yarışan sporcular, sular altında kalan semtlerdeki vatandaşlarımız gibi yaşayıp açlıktan ölmeye çalışacaklar. "**Yaşamı Sürdürme Yarışması**"nda ilk üç dereceyi Türk sporcularının kimseye kaptırmayacaklarına şimdiden bahse girerim.

Olimpiyatın maskotuna gelince: Benim önerim bir aslan... Ama bu bildiğimiz aslanlardan değil; Türk dünyasının aslanı. Malum Sayın Başbakan **Çiller**, **Azerbaycan** gezisi sırasında "**Türk dünyasının aslanı**" ilan edildi. Eğer başı **Tansu Çiller**'e benzeyen bir aslan maskot yapılırsa, tüm dünyada büyük beğeni toplar.

Bu aslanın olimpiyat halkalarının içinden geçerken çekilmiş bir fotoğrafını da amblem olarak öneriyorum. Sanırım "**İstanbul Olimpiyat kenti olamaz**" derken **Aziz Nesin**'in büyük bir yanılğı içine düştüğüne artık siz de inanmış olmalısınız.

İstanbul Olimpiyatı şimdiden hepimize hayırlı olsun.

Not: Senirkentlilerin acısı yüreğimi yakıyor. İstanbul altyapısına güvenip, dünyanın en güzel medya merkezlerinden birini inşa ettiren Sayın Dinç Bilgin'le, SABAH Gazetesi ve ATV çalışanlarına, Sayın Cem Uzan ve INTERSTAR mensuplarına, ayrıca felaketzede vatandaşlarımıza büyük geçmiş olsun.

HÜRRİYET, 16.7.1995

Tayyip ekranda galip, Aziz Nesin kimdendi?

BABÜR BENDERLİOĞLU

Gazetenin birinde şöyle bir haber çıktı: "Kamera 1 adlı programda sorularla terlemesi gereken Büyükşehir Belediye Başkanı, soru soran Şeyda Açıkkol'u köşeye sıkıştırdı."

Şimdi gelin köşeye sıkışanı beraberce tesbit edelim!

Şeyda Açıkkol: "Bir tarihte şöyle bir söz söylediniz doğru mu?"

"Yüzde 99'u Elhamdülillah Müslüman olan şeriatçıdır"

Tayyip Erdoğan'ın cevabı: "Ben yüzde 26 oyla seçildim. Sandıktan çıkana katlanmak saygı göstermek zorundasınız."

Bu Şeyda Açıkkol'u köşeye sıkıştırmak değil, İstanbul halkının yüzde 73'ünü köşeye sıkıştırmaktır!..

Melek Elitok, sen Şeyda Açıkkol'u kıskanıyorsan o senin kişisel sorunun! Ama "Tayyip ekranda galip" diye başlık atarsan, o zaman "kızım Melek yapma bize kelek" demek zorunda kalacağız kusura bakma!..

Aynı gazetede, "Aziz Nesin kimdendi?" diye bir haber daha vardı. Cengiz Çandar, Aziz Nesin için demiş ki: "Türkiye'nin tek değilse de uluslararası ün sahibi gerçek bir aydınydı. Yani aydınydı. Bizdendi."

Toktamış Ateş de, Cengiz Çandar'a karşı çıkıyor: "Bu köşe yazarı Aziz Nesin için nasıl bizden diyebilir? Aziz Nesin'in odasındaki dev Atatürk posterini gördükten sonra 'Aziz Nesin bizdendi' demek için insanda surat olması gerekir."

Vay Toktamış Bey, Atatürk'ün posterini evine asmayan aydın değil midir?

Eğer bu ülkede Atatürk'e karşı tepki duyan bir zümre oluşmuşsa bunun sebebi Toktamış Ateş ve onun gibi Atatürk'e tepki duyulması için özel olarak uğraşıp toplumu kışkırtanlardır! Bu konuyu insanların üzerine baskı unsuru gibi götürenlerdir! Bütün Türk ulusunun Atatürk'e minnet ve saygı bağı vardır.

Ama saf ve temiz...

Atatürk sevgisini Kemalizm'e dönüştürüp bunu geçim kaynağı yapan zırtapozlar gibi değil!..

HÜRSER, 24.7.1995

Aziz Nesin'in ardından

FARUK GÜÇLÜ

İlk kez 1980 yılında A. Ü. SBF konferans salonunda konuşmacı iken gördüm Aziz Nesin'i. Ufak tefek ve çok ciddi bir adamdı. Ancak salonu dolduran binlerce insan adeta onun söylediği her şeye gülüyorlardı. Oysa o hiç gülmüyor ve gayet ciddi idi. İkinci karşılaşmamız 1984 yılı baharında sabah saatlerinde henüz insanlar uykularından uyanmamışken Ankara Emek Mahallesi sokaklarında oldu. Sorduk: **"Hayrola Aziz abi sabah sabah bir şey mi var"** diye. Cevabı gayet netti: **"Hiç, yürüyor ve düşünüyorum"** dedi. 5 adımda bir duruyordu.

Kısa boylu kır saçlı adam sertti, cesurdu ve dürüsttü. Düşüncelerini açıkça söyleyen ya da doğruyu söyleyen insanlardan korkan idareciler ona etmedik kötülük bırakmamışlardı. Ama o hep ülkesini ve halkını sevmiştir. Yağcılıktan, dalkavukluktan nefret ettiği için oluşan temayüle bakmadan doğru bildiğini söylerdi. İşte bu yüzden tüm şimşekleri çekti üstüne.

Aydınlar dilekçesi davasında **"vatan hainliği"** ile suçlandı. Savunması gayet netti. **"En yüksek subayından en küçük erine kadar kimse benden daha fazla yurtsever olduğunu söyleyemez"** O hep doğru bildiğini yaptı. Çoğuları ondan gıcık aldı. Nefret ettiler söylediklerinden, ama o halkı tarafından hatta dünya ulusları tarafından sevilen bir insandı.

Sivas'ta yakmak istediler onu, ülkemizin çağlar ötesine gitmesini isteyenler. Ama o hep dimdik ayakta durdu. Yiğide yakışan da o değil miydi? Ölüm haberi sarstı ülkenin dört bir yanını. Perşembe akşamı ATV muhabiri Sn. Erbakan'a soruyordu, **"Aziz Nesin ölmüş, bir şey diycek misiniz"** diye ve aynı soru RP Genel Sekreteri Oğuzhan Asiltürk'e de soruluyordu. Cevaplar aynı idi **"Söyleyecek bir şeyim yok"**. Ama bu cevaplar müslüman dininin icaplarına uygun cevaplar değildi. Çünkü savunuyor gözüktükleri İslam dininde kin ve düşmanlık yoktu. Hele ölünün ardından kötü şeyler konuşulmazdı. Sn. Erbakan hiçbir şey söylemem derken iyi şeyler mi ima ediyordu acaba. Bu kin bu nefret niye? Ne istersiniz Aziz Nesin'den? Siz de ben de düşüncelerini sevsek de sevmesek de o bir insandı, hem de onurlu bir insandı. Ülkemizin çok ihtiyacı vardı ona. Ama o aramızdan zamansız ayrıldı.

HÜRSES, 9.7.1995

Aziz Nesin'in kulakları çınlasın

KORKMAZ ALEMDAR

Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) üç televizyon kanalına birer gün yayını durdurma cezası verdi. Mecburdu. Uygulamakla yükümlü olduğu yasa öyle diyordu: Önce tekdir, tekdir ile uslanmayanın hakkı köktür. Yasa aynen böyle söylüyor.

Televizyonları kapatılanlar karar üzerine kıyameti kopardılar. Çok para ödedikleri avukatları kararı ağır biçimde eleştirdiler: Herkesin yıllardır çok daha cüretlilerini seyrettiği, üstelik gece yarısından sonra gösterilen filmler yüzünden yayınlar yasaklanacaksa bunun sonu nereye varır? Sansür mü uygulanmak isteniyor?

Hep beraber gidip durumu Nasreddin Hoca'ya anlattılar. Hoca iki tarafı da dinledi; RTÜK'e hak verdi: **"Yasa varsa uygulanmak içindir"** dedi. **"Başka türlü olsa zaten çıkartılmazdı."** Kapatma cezası alan televizyonlara da hak verdi: **"Baldır bacak yüzünden -bunlar zaten bizim de değil-, bunca insanın çalıştığı yerlerin kapatılması doğru değildir"** dedi. Herkes haklı olduğunu düşünüp mutlu oldu, ama sonucu tam olarak kimse anlayamadı.

Durum aşağı yukarı böyle. Herkes haklı ve ortada ciddi bir sorun var. Radyo televizyon yayıncılığı hasta. Kör döğüşü devam ederse durum daha da kötüleşecek. Anlamsız tartışmalar sürüp gidecek. Anayasa değişikliği görüşmelerini düşünüp işimiz gücümüz bu diyebilirsiniz. Ama radyo televizyon olayını daha ciddiye almak gerekir. Çünkü onlara Anayasa'dan daha çok bakıyoruz.

Peki bu alanda neler yaptık? Bir gün, Anayasa'ya aykırı biçimde, özel bir televizyon kanalının yayınına tanık olduk. Anayasa'ya bağlı kalacağına yemin eden Turgut Özal, oğlunu bu kanala ortak yaptık. Futbola ve kadın görüntülerine öncelik verdiği için yayın büyük ilgi gördü. O zaman yerel yönetimlerde iktidarda olan sosyal demokratlar, hükümet denetimindeki TRT'ye alternatif oluşturduğu düşüncesiyle bu yayının halka ulaşmasını kolaylaştırdılar. Hakimler çelişkili kararlarla durumun devamına katkıda bulundular. Sonunda futbol ve seks sayesinde özel yayıncılık yerleşti. Birileri para kazandı, ötekiler sadece izledi, demokratik bir toplumda yaşadığını sandı. Turgut Özal yaşasaydı, Silvio Berlusconi'nin aslında kendi öngördüğü modelin taklitçisi olduğunu söyleyebilirdi.

Sonra Süleyman Demirel geldi. "**Bunlar kuralsızlığı kural haline getirmişler**" dedi. Ama sonra çok hoşuna gittiği anlaşılan kuralsızlığı sürdürdü. Gökberk Ergenekon onun yüzünden bir yılı aşkın süre, hayatının en büyük rolünü oynadı. Radyo televizyon yasasını hazırlıyormuş gibi yaptı. Çok sonra ortaya çıkan yasa bir göz boyama anıtidir. Hazırlık çalışmalarının hiçbir evresinde doğru dürüst tartışılmamıştır. Kabul edilmesi, yasasızlığın yarattığı olumsuzluklara tahammül edemeyen çevrelerin baskısı yüzündendir.

Yasa bürokratik bir yayıncılık anlayışı ile sermayeye bağlı yayıncılık anlayışı arasında sıkışıp kalmıştır. Batılı ülkelerde geliştirilen bazı ilkeler, mantığı ile uyuşmasa da düzensiz biçimde yasaya sokulmuştur. Mevcut siyasi kadroların bekledikleri aslında bu yasanın tam olarak uygulanması değildir. RTÜK de bunun farkındadır. Kanıt mı? Yasanın öngördüğü sermaye paylarının yüzde 20 ile sınırlı olması hükmünü uygulama niyetinde değildir. Sorunların çözümünü zamana bırakma eğilimindedir.

Peki buna rağmen neden sorun çıkıyor? Çünkü Türkiye'de burjuvazinin bir kesimi öylesine kuralsızlıktan yanadır ki, kâr elde etme yollarına getirilen sınırlamalara hiçbir hoşgörüsü yoktur. Batılı benzerlerinin geliştirdikleri yayıncılık ilkelerine tahammül edememektedir. Çünkü o ilkeler, para kazanma uğruna her şeyin yapılamayacağını öngörmektedirler. Bizimkilerin gözlerini para hırsı bürümüştür. RTÜK bunun da farkındadır. Gerçekten özlediği düzeni kurabilirse bu tür sorunlar ortadan kalkacaktır. Yayıncılıkta sadece büyük, hem de en büyük sermaye egemen olacaktır. Bugün bu düzen kurulamıyorsa, bir ölçüde en büyüklerin, sosyal demokrat ortaklı bu hükümete karşı olmalarındandır.

Her zaman olduğu gibi, olumsuzluklar ortaya çıkınca acele ile bir kaç düzeltme yapmanın yeterli olacağını düşünüyoruz. Radyo televizyon yasasında da korkarım öyle olacak. Para ve iktidar arasındaki anlaşmazlık pazarlık konusu haline gelirse, paranın istediği düzeltmeler yapılacak. Bu yeni tartışmaları yeni pazarlıkları getirecek. Bu çok akıllı bir iş mi? Neden kabul edilebilir, kalıcı bir çözüm aramıyoruz? Aziz Nesin haklı mı? Herkes aptal mı?

İKTİSAT GAZETESİ, 10.7.1995

Aziz Nesin, mizah ve bağınazlık

YAHYA SEZAI TEZEL

Öğle yemeğinden dönen Patnoslu işçim, Aziz Nesin'in öldüğü haberini verdi. Dona kaldım. Benden bir tepki alamayınca, haberi tekrar etti ve **"zaten çoktan ölmesi gerekiyordu"** dedi. Birkaç yıldır, Bozburun'daki evimde Batman'dan, Ağrı'dan gelen genç işçilerle çalışıyorum. Çoğu, iyi niyetli, dürüst, dindar insanlar. Günlük hayatın akışı içinde ilgi çekici, açık sözlü konuşmalarımız oluyor. Aşağı yukarı hiç formel eğitim almamış bu genç işçilerle **"dünya"**yı konuşmak, üniversitedeki öğrencilerimle formel eğitim söylemi içinde **"konuşma"**nın getirdiği şartlanmalarımı yumuşatıyor, çok şey öğreniyorum.

Ama bu sefer bu **"konuşma"** beni rahatsız etti. Patnoslu gence, üzülüğümü söyledim ve sordum: Aziz Nesin'in niye ölmesi gerekiyordu ki? **"Çünkü herkesin olduğu bir toplantıda Kuran'a ve Allah'a inanmadığını söyledi"** diye cevap verdi bana.

Aziz Nesin, yirmi yıl, otuz yıl sonra, büyük bir olasılıkla, en çok kitapları ile hatırlanacak. Ama ölümünün muhafazakar olmayan çevrelerde uyandırdığı büyük ilgi yazarlığından ya da Marksist hareketler Türkiye'sindeki önemli yerinden kaynaklanmıyor. Bu ilginin bambaşka bir konjonktürel nedeni var. Son birkaç yıl içindeki **"dellcesine dürüst ve cesur"** serüveni, laik **"Cumhuriyet"**imizin **"din"** karşısında içine düştüğü çaresizliği çarpıcı bir şekilde özetledi. Aziz Nesin, Kemalistlerimiz, liberallerimiz ve Marksistlerimizin kafalarına vura vura **"söyleyebildikleri"** ile, bunların çocuksu yalanlar ve romantik hayat kurmalarla düşünmekten bile korktukları zor meselelerden kaçmağa çalışmalarının **"ecelden kaçmak"** kadar anlamsız olduğunu açığa çıkardığı için, bize hakaret ede ede ilгимizi ve saygımızı topladı.

Özel hayatında belki de ipek böceği kadar yumuşak olan bir genç işçinin Aziz Nesin için **"Kuran'a inanmadığını açıkça söylüyordu yaşamasa da olurdu"** demesi, bireyselliği içinde ihmal edilebilecek bir kızgınlık ifadesi sayılabilir mi? Yoksa bu söz, nüfusun çoğunun Müslüman olduğu bir toplumda, kamusal alanda var olma hakkının ancak, **"inanınlar"**a ait olabileceğine dair, Türkiye'de ve **"İslam alemi"**nin herhangi bir yerinde hiçbir şekilde göz ardı edilmemesi gereken siyasal ve tarihi bir iddianın günlük hayatın kılcal damarları içinde kalan gücünün bir işareti olarak mı değerlendirilmeli?

Elbette ki İslamiyetin tek bir "**doğru**" yorumu yok ve olmadı. Mevlana'nın, Fethullah Hoca'nın "**Müslümanlık**"ı arasında elbette ki önemli farklar var. Ama "**Müslümanlık**"ın, "**Müslümanlık İslam toplumunda kamusal alana Kur'anı ve sünneti hakim kılmaktır, bu yapıldığında da kamusal alanda dinsizlik hoşgörülemez**" diyen bir yorumu vardır ve günümüzdeki en güçlü yorumlardan biridir. Bütün "**İslam alemi**"nde olduğu gibi Türkiye'de de, bu yorumu benimseyenlerce, çağdaş iletişim, örgütlenme ve demokratik süreç imkanları en etkili bir şekilde kullanarak, yeniden ve yeniden üretilmektedir.

Aziz Nesin "**Müslümanlık**"ın bu yorumunu, bu yorumun İslam tarihi içinde en güçlü meydan okuma ile karşı karşıya kaldığı Türkiye'de zorladı. "**Müslümanlık**"ın, Müslüman anne babaya doğmuş olup da artık Müslüman olmadığını beyan edenlerin kamusal hayat haklarının korunduğu bir yorumunun üretilebilme şansı olan ülke, İslamiyetin ünlü tarihçilerinden Montgremery Watt'ın yıllarca önce belirttiği gibi, olsa olsa, Türkiye'dir. Watt, radikal siyasi İslami akımların pek güçlü olmadığı 1950'li yıllarda, Kemalist Türkiye'nin çok partili demokrasiyi denemeğe başlamasını dikkate alarak, "**başkaları**"nın olduğu bir dünyada Müslümanların, "**başkaları**"yla "**eşitlik**" ilkesi içinde kültürel alışverişte bulunarak yaşamayı öğrenmelerinin belki ancak Türkiye tecrübesi üstünde mümkün olabileceğini söylemişti.

Aziz Nesin, Montgremery Watt'ın bugün aynı şeyleri söylemekten vazgeçmesine yol açabilecek gelişmelerin yaşanmakta olduğu bir dünyada ve Türkiye'de öldü. Dünyaya, "**Aydınlanmacılık**"ın pozitivist gözlükleriyle baktığı için, dini, "**akılcı**" olmasını mümkün kılan bir doğa ile donatıldığını sandığı homo sapiens sapienslerin "**akıl dışı**" bir saplantısı olarak gördü. İnsanların kültürlerini üretmelerinin, asli bir şekilde metafizik bir temel örgüyü hep gündemde saklı tuttuğunu farketmedi. Dini bağnazlığın, insanları ne kadar aptal ve gaddar yaptığını, haklı olarak ısrarla işaret etti. Ama, bize görünen ve bilimsel bilgi ile bilinebilir "**dünya**"yı aşan, bu anlamda "**transandantal (aşkın) temel sorular ve sorunlar**" gündemi üstünde sürdürülecek akıllı bir "**konuşmanın**", bizi bağnazlık, aptallık ve gaddarlıktan uzak tutabileceği gerçeği fazla dikkatini çekmedi.

Aziz Nesin'in işaret ettiği tehlike Türkiye'de gerçekten vardır. Devlet gücü ve/veya toplumsal şiddet kullanan bağnaz bir dinciliğin bütün kamusal alana hakim olduğu; dini sansüre tabi tutulmadan bilim ve sanat üretilmeyen, içindeki "**başkaları**"nı yaşatamayan, dışındaki "**başkaları**"yla konuşamayan, insanlığın en az bizimki kadar değerli ve anlamlı tecrübe birikimlerini oluşturan başka kültürlerden alamayan, onlara bir

şey veremeyen, adeta bir cüzamlılar gettosu gibi içine kapanmış bir Türkiye, İnsanlığın birikimli mirasının güzelim çeşnisini göremeyen kör kütük cahil bir "rahipler sınıfı"nın zulmü altına, hem de demokratik süreçlerle sürüklenmiş bir Türkiye.

Ama bu tehlikeyi nasıl önleyeceğiz? Bu tehlikeyi en az Aziz Nesin kadar önemseyeceğinden kuşku etmememiz gereken mesela bir Bülent Ecevit'in, Fethullah Hoca ile samimi bir şekilde baş başa konuşma ihtiyacı duymasının ardında ne var?

Din, insan tecrübesinin temel eksenlerinden biri. Müslümanlık, 60 milyonu aşan insanımızın çok büyük çoğunluğun, içine doğduğu ve sorgulamadan içinde yaşamayı sürdürdüğü "doğal" kültürünün temel eksenlerinden biri. Kamusal hayatımızın da temel eksenlerinden biri. Tehlike dinin toplumsal, kamusal hayatımızın eksenlerinden biri olmasında değil. Tek eksenine haline getirilmeğe çalışılmasında.

Bu "kıldan ince sırat köprüsü" üstündeki dengeyi nasıl kuracağız.

Aziz Nesin "ölümsüz" mizahı ile, bu dengenin kurulmasına öldükten sonra yardımcı olacak gibi geliyor bana. Umberto Eco'yu hatırlayalım. Gülün Adı'nda, bağnazlığın en büyük düşmanı, gülmek, kahkaha ve mizahtı. Aziz Nesin, bize, kendimize gülmeyi öğretti. Onu okuyacak her insanın her tebessümü, insanı bir kasvet korkuluğuna dönüştürmek isteyen bağnazlığın dayanılmaz komikliğini teşhir etmeğe devam edecek.

İKTİSAT GAZETESİ, 10.7.1995

Aziz Nesin'le kırk yıl

FERİT ÖNGÖREN

Aziz Nesin'le 1955 yılında Akbaba mizah dergisinde tanışmıştık. Parmak hesabına göre, Aziz Nesin'le kırk yıllık anılarım var.

Benim tanıştığım yıllarda, **Aziz Nesin** ve arkadaşlarının, tek parti iktidarına karşı ünlü "**Marko Paşa**" mücadelesi biteli beş altı yıl olmuş; yerini mizah hikayeciliği almıştır.

Marko Paşa dergisi ile Demokrat Parti'nin iktidara gelmesinde büyük payı olan Aziz Nesin, Çifte Havuzlar'da komşumuz olan Celal Bayar'ın evine arasına gelir, sohbet ederdi. Buna rağmen DP'liler **Aziz Nesin'e** hep düşmanca davranmışlardır, CHP'liler ise son güne kadar dostça yaklaştılar. Bu anlamda Cumhurbaşkanı **Demirel'in** tutumu onur vericidir.

Altmışlı yıllarda **Aziz Nesin** Büyük bir değişim geçirecektir. Az ve zor olsa da artık kitapları, evin geçimini sağlamaya yetmektedir. Çala-kalem mizah hikayesi yazımını yavaşlatır. Gazeteciliği de yan işi olarak görmeye başlar ve bırakır.

Bu gelişmelerle birlikte, politikanın yerine, edebiyatçı kimliğini oluşturmaya yönelmiştir. Bütün kitaplarının imlalarını gözden geçirir. Hikayelerindeki Arapça ve Farsça kelimeleri atarak Türkçeleştirmeye girişmiştir. Binlerce hikayesini adeta ikinci kez yazmıştır.

Kitapları yurt dışında da yayınlanmaya başlayınca **Aziz Nesin** kendi kendine bir misyon yüklenecektir. Toplumun ona verdiklerini topluma geri ödemek, toplumu uyandırmak, sarsmak gibi bazı özetler yapılabilir.

Fırça gibi saçlarından da belli olan bu kavgacı ve uslanmaz ruh, Marko Paşa'daki partici mücadelesini, toplumu uyandırma görevine çevirince modern bir şövalye olup çıkmıştır. Belki de Marko Paşa özlemiy-le çıkardığı mizah dergisi Zübük tutmayınca, işinin ağırlığını Çatalca yolu üstündeki çocuk yetiştirme vakfında toplamıştır. Sonunda kendisi de o kimsesiz çocuklara sığınmıştır.

Yüklendiği toplumu aydınlatma misyonu son yıllarda artık bir sap-tantıya dönüşmüştür. Bir Jean D'arc fedailiğine varan mücadelesinde hiçbir şeyin değişmediğini, herşeyin bozulduğunu görmek, herkesi güldüren **Aziz Nesin'e** acı veriyordu.

Kitaplarından kazandıkları ile isteseydi çocuklarına birkaç trilyonluk bir holding bırakabilirdi. **Aziz Nesin**, büyük bir mizah hikayecisi olmanın yanı sıra, erdemli bir aydınlatıcı kimliği de kazanmıştır. Sanırım **Aziz Nesin** ile, Anadolu Rönesansına ilk adımlardan birisini de atmış olduk.

Son Çatalca otobüsünde, son görüştüğümüzde, **Aziz Nesin** çıkardıkları Aydınlık gazetesini anlatırken, **Ecevit**'lerin on binlerle birlikte parti kurmasını hayranlıkla dile getirmiştir. Kendileri de binlerce ortak kurucu bulmuşlardı. **Aziz Nesin**'in ölüm haberi gelince, mezar yeri için ilk harekete geçen, **Bülent Ecevit** oluyordu.

Huzur dolu ve sağlıklı bir Pazar dileği ile.

MEYDAN, 9.7.1995

SELAM

"Ölümü güzelleştirenler"

SUNA TANALTAY

Gerçek düşünür, toplumun ve insanoğlunun tüm sorunlarını düşünüp irdeleyen ve bunlara çözüm arayan insandır. Gerçek yazar ise, bu düşünce, duygu ve yorumları yazıya, sözcüklere dökme sorumlusudur. Çünkü yazmak, yalnızca yüksek sesle konuşur gibi duygu akımlarını yazıya dökmek değildir. O da olabilir fakat yetmez. Toplumsal bir görevi, sorumluluğu vardır yazarın... Toplum ve insan sorunlarının nabızı, sözcüsü gibidir... Eli, yüreği dili hep bunun için "Var"dır ve olmak zorundadır.

...Omuz omuza kitaplarımızı imzalamıştık; dirsek dirseğe... Tüyap, Gülhane ve Ankara Tüyap... Aziz Usta bir arslandı... İlk imza komşuluğumuzda gencecikti, sanki... Sırada bekleyenin kitabını alıyor ve tatlı bir gülümsemeyle uzun uzun yazıyordu... Ondan örneklenerek "Sevgiyle" seslenişini "Sevgimle"ye dönüştürmüştüm... İmzalar süre dursun, tatlı tatlı şakalar yapıyordu, Aziz Usta... Onu hep kavgalarıyla anımsar bazıları; oysa hep gülümsüyordu... Şakaları ve esprileriyle güneşleniyordu Tüyap... Güzel insandı...

... Rıfat Ilgaz'ı anımsıyorum... Sessiz, içe dönük bir beyefendi.. Kalamış Lisesi'ndeki imzaya oğlunun kollarına dayanarak gelmişti; rahat-sızdı. Karşı karşıya yerleştirmişlerdi masalarımızı... Çocuklar, ille de çocuklar kuyruktaydı... Ektiklerini deriyordu, Rıfat Ilgaz... Gölcük'teki imzada çok daha yakın bir dostluğu paylaştık. Onurlu bir olayı usta kalemle paylaşmak harikuladeydi... Tıpkı Uğur Mumcu gibi...

...Ve, Kerim Korcan... Bir minibüs dolusu "Eski tüfek"... Bunlardan biri de Korcan'dı. Hep birlikte Değirmendere'ye kitap imzasına gidiyorduk. Rıza Ergüven, İsveç'ten gelmişti bu imzalar için... Zihni Anadol, küçücük bir çocuk gibi mutlu gülümsüyordu. Ruşen Dost, içkinde sevgiyi yudumlarken, Güngör Gençay masmavi bir sevgi ve dostluktu...

Korcan, kavgasıyla gelmişti. Çıkınında kitapları ve sözcüklerinde eleştirilerinin gizleyemediği yüreği... Eylemini tamamlamak, kitaplarını imzalayıp tüketmek için o gece orada kaldı... Ve bir yıl sonra İzmit'te: "Tanaltay" dedi bana, "Torunum Yelda seni çok severek okuyor. Yüreğinde bir ateş var senin... İnanıyorum, günün birinde

"Korcan'ı da yazarsın..." Biliyordu, çok önceden... **"Ben Sevgiyim"** kitabıma yerleşeceğini... **"Yaşar Yaşamaz"**ın Aziz Nesin'iyle komşuydular aynı kitapta...

Aziz Usta'm, Gülhane Parkı'ndaki şenlikte Erdoğan'ın ve benim sanat kitaplarımızı okuyor, altlarını da çiziyordu. "Sanat Ustalarıyla bir Yaşam" ve "Sonsuzu Paylaşanlar" sanki Usta'yla birlikte yazılmıştı... "Çok şey öğreniyorum." diyordu üstelik... Biz, "O nasıl söz, Aziz Usta'm" derken düşünüyorduk: "Yetmiş beş yaşlarındaki bir insanın yazmaya devam etmesi çok güzel... Ama, böylesine okuyabilmesi müthiş bir şey..."

Ayrıntı Kitabevi: **"Öldün, ölümü güzelleştirdin"** dedi ardından... Ve sizler, büyük ve gerçek yazarlar... Yaşam'ı güzelleştirme, insanoğluna ışık olma çabasını şarkı yaptınız yüreğinizde, kaleminizde... **"Bir orman gibi kardeşçesine..."**

MEYDAN, 22.7.1995

SİZİNLE

Aziz Dede hep yaşayacak

NECMİ TANYOLAÇ

Ardından yazarlar, konuşanlar satırlara ve lafa şöyle giriyorlar: **"Seversiniz, sevmezsiniz, Türkiye en büyük yazarlarından birini kaybetti."**

Seksen yıllık çileli ve onurlu yaşamından geriye yüzden fazla kitap bıraktı. Okunsun diye. Ve okumayanlar, okumak istemeyenler okusun diye...

Ne zaman konuşsa tepkiler birbirlerini boğazlıyordu. Çünkü hep doğruyu söylüyordu. Dürüstlüğün savunmasını üstlenmişti.

Aziz Nesin'i sevmemek!

Galiba yanlış burada. Anlamayanlar, ne demek istediğini araştırmayanlar hep ona karşı çıktı. Şimdi en amansız karşıtları bile şöyle konuşuyor: **"Koca sağlığında bize bir şeyler söylemek istedi. Dinlemedik, köpürdük. Bari şimdi anlayalım."**

Sivas'ta 37 aydın diri diri yakıldı. Aziz Nesin belki de tek hedefti. O kurtuldu, Can'lar öldü. O acıyı yaşayan biri olarak, ne söylese haklıydı. Ama insanlığını ve topluma bağlılığını ölünceye kadar sürdürdü. Yayımlanan son şiiri **"Sivas Acısı"**nda topluma, hayatına kastedenlere dargın olmadığını dile getiriyor.

"Ey yüreğimin onmaz acıları / Ey yüreğimin dinmez sancıları / Suç ne bende ne de sende / Suç seni karanlıklara gömenlerde / Ne de olsa yurttaşımsın / Kapalı olsa da / Bütün vicdan kapıları yüzüne / Bilmellsin bir yerin var canevimde."

Aziz Nesin işte böyle bir insandı. Ona kızılmaz, saygı duyulur. Saygı nöbeti devam edecektir.

Fırtınalı yaşamında hep ileriye, doğruyu gösterdi. Katıksız bir yurtseverdi. Toplumu silkelemek için uğraş verdi. **"Böyle gelmiş, böyle gider"** alışkanlığına kalem ile saldırdı. Savaşı bitmemiştir. Sürdürülecektir. 80 yaşında gerçekleri anlatmak, öğretmek için, kent kent köy köy dolaştı. Kavgası boşa gitmemiştir. İnaniyoruz ki, Aziz Nesin bundan sonra daha iyi anlaşılacaktır.

Aziz Nesin nesi var nesi yoksa ülkesine, halkına bıraktı. 32 kimsesiz çocuğun dedesiydi. Onlardan sonra gelecektekilerin de dedesi olacak. Vakfındaki çocuklar okuyup büyüyecekler. İnsanlığın erdemi ile kucaklaşacaklar. Aziz Usta tarihin en çok yaşayan dedesi olacak.

Çatalca'da defne ve çınar ağaçlarının altında bir meçhul mezar. Aziz Nesin orada yatıyor. Son isteği yerine getirildi. Huzur içinde olmalı.

MEYDAN, 11.7.1995

8.15 VAPURU

Hüzün dolu bir hafta

AKGÜN TEKİN

Bizim için acılarla dolu bir haftayı geride bıraktık.

Geçen yıl, bir trafik kazasında kaybettiğimiz **MEYDAN** yazarı, eski dostumuz, can kardeşimiz **Teoman Erel**'i ölüm yıldönümünde anarken, ikinci acılı haberi öğrendik.

Mehmet Nusret'i de kaybetmiştik.

Yani, büyük yazar **Aziz Nesin**'i...

Aziz Nesin bizim adalıydı.

Üstad, 1915 yılında, **Hüseyin Rahmi Gürpınar** gibi edebiyat ustalarının yaşadığı **Heybellada**'da doğmuş.

Gözümüzü dünyaya açışımızdan tam 25 yıl önce...

Konuşmalarımızda hep, onun adalı oluşundan söz eder, biraz da fiyaka yapardık.

Kısmette, **Aziz Nesin**'le aynı çatı altında olmak da varmış.

1968 yılında **Günaydın Gazetesi**'nin ilk çıktığı aylar, **Aziz Nesin**'le birlikte çalışmaya başlamıştık. Onun köşe yazılarını zevkle okurduk.

Günaydın'dan bir süre ayrı kalan üstad, 70'li yılların ikinci yarısında yine aynı gazetede bizlerle birlikte olmuştu.

Tabii, onu, sanatını, kalemini, esprilerini, insanlığını, doğruluğunu anlatmaya gerek yok...

Aziz Nesin'le birlikte olmak, onunla çalışmak bir gazeteci için büyük şans. En azından çoluğuna çocuğuna anlatacağı bir anı yumağı...

Yerleri doldurulamayacak iki yazar **Aziz Nesin** ile, **Teoman Erel**'i sevgi ile anmaktan başka birşey elimizden gelmiyor.

İkisi de hoş bir sedaydı...

Heybell'den kalkan 8.50 vapuru, **Burgazada**'yı geride bırakmıştı. Çarşaf gibi denizin üzerinde tembel tembel yol alıyordu.

Hava iyice sıcaktı. Arka alt salondaki yolcuların çoğu gazetelerini okuyor, bazıları da serinlemek için iki tarafından tuttıkları gazeteyi ileri geri sallayarak yelpazeleniyordu.

Şivelerinden Musevi oldukları anlaşılan yaşlı karı kocanın konuşmaları, makinelerin sesine karışıyordu.

Görünüşte herşey normaldi. Sakin bir sabah yolculuğuydu...

Üç kişilik koltuğun iki kişilik bölümüne yayılan, kareli gömlekli, gri pantolonlu adam gerinerek uyandı.

Boyası kaçmış, tozdan gri renge dönüşmüş siyah pabuçlu ayaklarını karşılarındaki kadının burnuna sokarcasına uzattı.

Tahta zeminli koltuktan uyuşan kaba etlerini rahatlatmak için kalçalarını sağa sola salladı. Sonra, öne eğilip arka cebinden bir el telefonu çıkardı. Numaralarını çevirdi.

Aradığının açmasını beklerken "Hark... Hurk..." sesleri arasında boğazını temizledi.

Telefon açılmış olmalıydı. Selam sabah etmeden "Bizim 20 milyon geldi mi Recai?" diye lafa girdi.

Peltekte peltekte konuşuyordu. Belli ki akşamdan kalmaydı.

"Ne! Gelmedi mi? Vay pezevenk vay... Biz sağdan soldan borç alıp, işleri yürütelim, namussuz bizim parayı sallasın..."

Salondakilerin bakışları adama yönelmişti. Herkes adamın konuşmalarından rahatsız olmuştu.

Yan koltuktaki orta yaşlı yolcu, başını iyice öne eğip burnunun ucuna düşmüş yarım gözlüklerinin üzerinde ona baktı. Arkasından da "Çık... Çık... Çık..." diyerek kafasını iki yana doğru salladı.

Beyazlamış saçları geriye taralı Musevi koca, karısının kulağına yaklaşp fısıldar gibi konuştu.

"Ne biçim iştir? Vapur gibi genel yerlerde el telefonu ile böyle yüksek sesle, terbiyesizce konuşulur mu? Herşeyin bir adabı vardır."

Karısı, ürkek şekilde sağ elinin işaret parmağını dudağına götürdü.

"Şişşt Yavaş konuş. belaya benziyor. Bir de başımız derde girmesin" dedi.

Adamın konuşması bitmişti.

Yeniden numaraları çevirdi. Bu kez başka biriyle konuşmaya başladı.

Karşı sıradaki blucinli genç, "Hey Allah'ım hey!.. Bela geliyorum demezmiş. Şuraya bak yahu, vapuru yazıhaneye çevirdi. İşlerini buradan idare ediyor" diye söylendi.

Telefon konuşması Fenerbahçe açıklarında sona erdi.

Şimdi sizler "Geçmiş olsun! Başınız belaya girmeden paçayı kurtardınız" diyeceksiniz.

Ama ne gezer... Adam sustu, bu defa da elinde tepsisi ile salona giren çaycı başladı.

"Çay... Çay... Çay! Çay içen yok mu?"

İçimizden "Hay boyun posun devrilsin. Ne bağıırıyorsun be adam? Sağır yok ya!" demek geldi.

"Tam, yarım, çeyrek... Seri numaralar. Milli Piyango Pazar günü çekiliyor..."

"Günaydın sevgili yolcular. Şu elimde gördüğünüz 21'inci yüzyılın harikası bir alettir. Bakını Limonu görüyorsunuz... Aletin sivri ucunu tam ortasına gelecek şekilde batıracaksınız. Sonra, döndürmeye başlayacaksınız. Gördüğünüz gibi, bütün sular deposunda toplanıyor. Çekirdek yok. Posa yok. Dükkanlarda 50 bin liraya satılan bu harika aleti ben, reklam fiyatına üç tanesi 100 bin liradan veriyorum. Amaç, para kazanmak değil Vatandaşa hizmet..."

"Sandviç. Sandviç... Yok mu isteyen?"

"Kanlıca'nın abiler. Taze günlük yoğurt!"

Sonunda, sıra başındaki yolcu patladı.

"Baksana kardeşimi Sükunet yok mu? Sükunet?"

"Ne sükuneti abicim?"

"Sessizlik yahu sessizlik... Şimdi, huzurumu çaldılar İmdat! Hırsız var! diye bağıracağım."

"Bağır be abim, ağzını kapayan mı var?"

İnanmıyorsanız ispatı bedava.

Bir sabah siz de bu vapurlardan birine binip yolculuk edin.

Yalnız, yanınıza bir kutu müsekkin almayı ihmal etmeyin.

MEYDAN, 10.7.1995

MEYDAN'IN İÇİNDEN

Aziz Nesin, Nasreddin Hoca gibi bir adamdı...

Yaşarken değerini pek bilemedik...

Ama yıllar geçtikçe, onu daha iyi anlayacağız gibi geliyor bana...

Aziz Nesin, ülkemizin yetiştirdiği en değerli yazarlardan biriydi...

Düşündüğünü dosdoğru söyleyen, açık sözlü, dürüst, yalansız, dolansız bir kişi olduğu için dostundan çok düşmanı vardı.

Bir kısım yobaz, iki yıl önce Sivas'ta 37 aydını diri diri yakarken Aziz Nesin alevlerin arasından bir rastlantı sonucu kurtulmuş, fakat geçirdiği ölüm tehlikesine rağmen inandığı yolda yılmadan yürümüştü.

Tehditler, küfürler, saldırılar ona vız geldi, olayların üzerine gözünü kırpmadan gitti, **bir çok acı gerçeği insanların yüzünde kamçı gibi şaklattı.**

Sivri dili, iğneli sözleri, hançer gibi saplanan kelimeleri, toplumun önemli bir kesimini kızdırıyor ama o korkmadan konuşuyordu...

Kimine göre Aziz Nesin bir vatan hainiydi.

Kimine göre eşsiz bir dahiydi...

Gerçek şu ki, büyük bir yazardı. Türk edebiyatına dünya çapında eserler kazandırmıştı. Ülkemizin gururuydu.

Aziz Nesin toplumun büyük bir kesimini korkaklıkla suçluyor ve:

"- Türkiye susuyor, ben susmuyorum! Beni asla susturamayacaklar!" diyordu...

Gerçekten ömrünün son gününe, son dakikasına kadar susmadı...

Doğanın kanunu bu... Sonunda ecel onu susturdu...

Aziz Nesin gerçekten sustu mu? Hayır!

Fikirleri, düşünceleri, görüşleri uzun yıllar yaşayacak... Belki yüz yıl sonra bile insanlar onu "**Nasrettin Hoca**" gibi anacaklar. Hikâyeleri dil-den dile dolaşacak.

Aziz Nesin usta bir mizah yazarıydı...

Yıllarca herkesi güldürdü... Ama aynı oranda düşündürdü de...

Çünkü bilge bir kişiydi, büyük bir filozoftu...

Ona **"Ben dinsizim"** dediği için kızıyorlardı...

Ona **"Halkımızın yüzde 60'ı aptaldır!"** dediği için içerliyorlardı...

Aziz Nesin hiçbir dine inanmıyordu ama herkesi duygularına, düşüncelerine, dinine saygılıydı.

"- Benim dine aklım ermez, gerçekten inanmıyorum ama Müslümanlığa da, Hristiyanlığı da, tüm inançlara da saygım var." diyordu.

Ben Aziz Nesin'le üç ayrı dönemde aynı gazetelerde çalıştım.

1958 yılında Akşam Gazetesi'nde, 1968 yılında Günaydın'da, 1970'li yılların sonuna doğru yine Günaydın'da...

Alçakgönüllü, kalender bir kişiliği vardı. Dünya çapında bir yazar olmasına rağmen Günaydın Gazetesi'nde, resimaltları yazmıştı. Gazetelerde, fotoğrafların altlarında okuduğunuz birkaç satırlık yazılardan...

Basit ve kolaydı... Ama o bunu büyük bir ciddiyetle, titizlikle, özene bezene yazardı.

Aziz Nesin'in değerini yaşarken bilemedik. Sanırım yıllar geçtikçe onu daha iyi anlayacağız.

Ölmeden kısa bir süre önce AD Yayıncılık Aziz Nesin'in **"Sizin Memlekette Eşek Yok mu?"** adlı eserini yayınlamıştı. Bu onun son kitabı oldu.

Kitapta, Aziz Nesin'in kendi eserlerinden seçip derlediği hikâyeler, taşlamalar vardı.

İşte bunlardan bir tanesi...

Yaşadığımız günleri anlatıyor...

ELİMDEN GELEN BUDUR

Dün beşe aldığı malı, yarın bin beş yüz eder,
Yükselttik memleketi, bunu tarih böyle der.
Kırmadık gönül hatır,
Elden ne geliyorsa onu yaptık birader!
Babamın adı Hıdır,
Elimden gelen budur!

Şimdi yanardağ gibi indifa ediyoruz,
Sanmayın vazifeden istifa ediyoruz.
Böyle kalbimiz pır pır,
On yılda yüz milyonla iktifa ediyoruz.
Babamın adı Hıdır,
Elimden gelen budur!

Naylon sutyen getirttik, kalmadı elde döviz,
Öyle fındık kırdık ki, kalmadı fındık, ceviz.
Bütçe oldu tamtakır,
Bu çürük koltuklarda neler çektik bilseniz,
Babamın adı Hıdır,
Elimden gelen budur!

Gayretimizle doldu "Vatan sathı" naylonla,
Kaldı seçmenlerimiz bir gömlekle bir donla!
Oynasın şakır şakır!
Yükselttik memkeleti iktisadi balonla!
Babamın adı Hıdır,
Elimden gelen budur!

Yuvarlandığımız yer, iniş mi yoksa dik mi?
Ne kadar numaramız varsa göstermedik mi?
Attıksa birkaç kıştır,
"Susma hürriyeti"ne sanki bir şey dedik mi?
Babamın adı Hıdır,
Elimden gelen budur!

MEYDAN, 8.7.1995

DİKEN

Aziz Nesin ve Türkler

RAHMİ TURAN

Aziz Nesin **"Ben dinsizim"** diyordu...

Diyordu ama ben yine de onun **"Allah"**a inandığı kanısındayım.

Dinsizdi ama Allahsız değildi.

Bu yüzden onun için **"Allah ganl ganl rahmet eylesin"** diyorum.

Aziz Nesin dünya çapında bir kaç yazarımızdan biriydi. Ölümü Türk edebiyatı için gerçek bir kayıptır.

Son dönemlerinde sivri sözlerle kamuoyunu çok kızdırmış, büyük tepkilere sebep olmuştu...

Bunlardan biri de **"Türk milletinin yüzde 60'ı aptaldır"** sözüydü...

Aptallığı kimse kabul etmez elbette...

İçimizden birinin çıkıp bu lâfı etmesi insanın yüzüne tokat gibi çarpıyor...

Yalnız aptal mıyız? Aziz Nesin'e göre, hem aptal, hem tembel, hem kaba, hem korkağız!

Dünyada ne kadar kötü sıfat varsa Aziz Nesin ulusumuza bunları yakıştırdı...

Ona çok kızanlar oldu ama ben hiç alınmıyorum, kızmıyorum...

"Bazen bu kötü sıfatları insan sevgiden de söyler" diye düşünüyorum.

Sinirlendiğimiz, öfkelendiğimiz vakit kendi evladımıza bile **"Aptal, serseri, tembel, Itoğlu İt"** diye bağırılmaz mıyız?

Bunlar gerçek düşüncemiz midir? Elbette hayır...

Aziz Nesin milletimizi bu kadar kötüledi... Peki, yabancılar ne diyor hakkımızda?

Elime Türk Tanıtma Vakfı TÛTAV'ın yayınladığı bir kitap geçti. TÛTAV Başkanı **Kemal Baytaş** bastırıp bir nüshasını da bana yollamış.

Adı: **Yabancıların Gözüyle Türkler ve Türkiye.**

Kitapta, Türkiye'yi yakından tanıyan bir çok yabancı yazarın ve bilim adamının görüşleri var.

Bazılarını rastgele buraya alıyorum. Bakınız neler diyorlar?

Hippokrates: (Tıp biliminin ve tüm doktorların babası)

"Türkler birbirine benzer, fakat diğer insanlara benzemezler. Türklerden çöllerde yaşayanlar güçlü erkeklerdir ve savaş işlerinde başarılıdır. Onlar iki sınıftır.

1) Hükümdarlarına itaat ederler.

2) Kimseye boğun eğmezler. Onlar için hiçbir kaide yoktur. Bunlar cesur ve enerjik kişilerdir.

Türkler, kendi kendilerini idare eden hür insanlardır ve kimsenin onları idare etmesine izin vermezler."

İbni Batuta (Gezgin)

"Anadolu'da dünyanın en güzel insanları, en temiz kıyafetli halkı yaşar ve nefis yemekler pişirilir. Dünyada, misafirlere, Türklerden daha güzel davranan kimse görmedim."

Süryani Mikail (Yahudi patriği)

"Garp estetiğince eski Yunan tipi ne ise, Şark estetiğince de eski Türk tipi odur. Onun için Avrupa'da her şeyden evvel 'kuvvet' timsali olan eski Türk, Asya'da her şeyden evvel 'güzellik' timsalidir."

Mouradgea d'Ohsson (18. yüzyıl İsveç Büyükelçisi)

"Türkler, tatbik ettikleri faziletlere rağmen eğer hâlâ yabancılara gaddar ve barbar gibi görünüyorsa, bunun sebebi sırf savaş zamanlarındaki şiddetleriyle, taşkınlıklarına göre hüküm verilmesidir. Yaradılıştan cengaver olan ve düşmanlarına şahsından ziyade vataniyle imanına düşman gören Müslüman Türk'ün işte o zaman taassubunun tesiri ne kapıldığı doğrudur."

İsveç Büyükelçisi 1971'de Paris'te yayınlanan kitabında şöyle devam ediyor:

"Filhakika Türkler, silahları ellerinde bulundukça ve bilhassa zafer sarhoşu oldukça ne kadar mağrur ve gaddar olurlarsa, sulh ve sükûn içinde de tabiatın iyi tesirlerine o kadar bağılıdırlar. Savaş zamanlarında insanı çileden çıkaracak gaddarlıktan çekinmeyen bu adamlar, barış olunca şahsi işlerine koyulup hakiki seciyyelerini teşkil eden hayırseverlikle insaniyetperverliğe kavuşmakta gecikmezler. Bütün hareketlerinde amil olan bu hisler Türk milletinin her ferdine şamildir."

Ebu İshak El - Gazzi (Arap şairi)

"Türk askerlerinden bir bölük yiğit hücum kalkınca, onların naraları yanında yıldırımın ne gürültüsü duyulur, ne ismi akla gelir? Bu millet bir millettir ki, eğer güler yüzle karşılanacak olursa güzellik itibariyle meleklerle benzer ve eğer üzerine hücum edilecek olursa, ifrit kesilir!"

Evet... Yabancılar bizim için bunları söylüyor.

Yann, aynı kitaptan ilginç alıntılara devam edeceğim.

MEYDAN, 9.7.1995

DİKEN

Aziz Nesin'in vasiyetindeki iki gerçek

ENDER AROL

Önceki gün ölen ünlü yazar **Aziz Nesin**'in vasiyetindeki iki nokta ders alınacak gerçeklerdi.

Birincisi:

- **Nutuk atılmasın!** diyordu **Aziz Nesin**.

Ölenin ardından neden nutuk atarlar ki?

Eğer, övülmesi gerekecek şeyler yapmışsa, halk da çevresi de onu her hatırlandığında zaten över.

Yapmamışsa;

- **Ölünün arkasından kötü şey söylenmez!** mantığıyla yalanlar söylemenin bir anlamı olmaz zaten.

Hele hele Aziz Nesin gibi sivri bir yazar için atılacak nutku düşünabiliyor musunuz?

Tabii bir de **nutku kılın atacağı** kavgası olacaktı.

İkincisi;

- **Çocuklarıma birer ev, geri kalan her şeyim vakfa!** demesi.

Babalarından servet bekleyen, toplumumuz çocuklarına önemli bir mesaj bu.

- **Alın size başınızı sokacak bir ev. Çalışın, geçinin, yaşayın!** diyor **Aziz Nesin**.

- **Kazandıklarım, çok daha önemli olguya hizmet edecek!** diyor.

Bunlar dersttir.

MEYDAN, 8.7.1995

MÜSADENİZLE BEYLER

Aziz Nesin usta

ŞAKİR SÜTER

Türkiye'de yaşayıp da, okuma-yazması olan, eline kitap alma alışkanlığı edinmiş tek kişi gösteremezsiniz ki, **Aziz Nesin**'i okumamış olsun...

Eğer varsa, o kişilerin adına sizler de üzülebilirsiniz!.

Nesin'e kızıp küfrettiğini bildiğimiz insanlar da, bu büyük kalem ustasını okuyarak büyümüşlerdir.

Ama okurken, satır aralarında bazen kendisini, bazen anasını baba-sını, kardeşlerini, komşularını bulup kıs kıs gülmüştür.

Sadece bizler mi?.

Aziz Nesin'in birçok dile çevrilmiş eserlerini dünya da okudu..

Sadece edebiyatımızın değil, mizah sanatımızın da büyük ustalarından biri olan **Aziz Nesin**'i kaybettik.

Ama **Nesin**'i hiç okumayan, okuyamayanlar için vakit geçmiş değil..

Örneğin, "**Sizin memlekette eşek yok mu?**" kitabından başlayabilirler okumaya!..

MEYDAN, 8.7.1995

GALERİ

Maksatları Anayasa'yı değiştirmek miydi?

BURHAN BOZGEYİK

Haftalar boyu "kuřa bak kuřa" politikasının yeni bir oyununu seyrettik. İyi de asıl gúcümöze giden, bu "bayat numarayı" sahneleyenlerin oyunun artık iyice suyunu çıkartmaları ve seyredenleri iyiden iyiye aptal yerine koymalarıydı. Sözde çok iyi "rol kestiklerini" zannederek tuluât yaptılar: "İlk defa sivil bir Anayasa hazırlayacaktık, mâni oldular!", "Daha çok özgürlük getirmek, yasakları kaldırmak istiyorduk, bunları engellediler!", "Sizi gidi hürriyet düşmanları sizi!.." Ve daha neler neler dediler.

Onları birşey mi?.. Aldıkları milyarcıkların hakkını ödemek için kralın soytarılarına taş çıkartırcasına yağcılık yapan medya silahşörlerinin söyledikleri evlere şenlikti. İktidar kanadın hazırladığı sözde "Anayasa değişikliği teklifine" evet demeyenlere söylemediklerini bırakmadılar.

Haa bu arada bazıları aba altından sopa göstermeyi ihmal etmedi. "Bu değişikliği yapmazsanız iyi saatte olsunlar gelip sizi ham yapar! Darbe ile alaşağı edirsiniz!" gibisinden "nazlıkçe" ikazlarda bulundular. Bu bayat oyunu seyrederken sık sık kendi kendime şu soruyu sorup durdum.

"Yahu biz halk olarak ne yapıyoruz ki, toprağı bol olasıca adam aptallıkla itham ediyor? Aziz Nesin'i aratmayacak şekilde dln düşmanlığı yapanlar, yine onu aratmayacak şekilde halkı aptal yerine koyucu hareketler yapıyor, sözler söylüyor.."

Bir söylenen sözlere bakıyorsunuz, bir teklif edilen maddelere ve gerçekleştirilmek istenen değişikliğe... Ortada sadece ve sadece, Avrupa Gümrük Birliği anlaşmasını imzalayabilmek için Avrupalı "dostlarının" ön şart olarak ileri sürdükleri maddeler var, o kadar... Onun ötesinde, bu halkın kâhir ekseriyetini "esir" durumda tutan maddelerin değiştirilmesi yönünde en ufak teşebbüs yok. Yok çünkü bazıları için Avrupa'nın istediğı değişikliği yapmak kâfi Peki bu ne biçim hürriyet? Bu hürriyetin adı olsa olsa, "Ham hum şaralop" hürriyetidir.

Hacivat ve Karagöz'ün meşhur oyunu bu defa **"siyaset meydanında"** sahnelenmektedir.

"Yahu sizler 'pişmanlık yasası' adı altında askeri, polisi, masum insanları öldürenleri de af ediyorsunuz. İsterse 20 kişiyi öldürmüş olsun, 4085 sayılı kanunda; 'Teşekkül çete veya cemiyet üyeliklerinden mukavemet göstermeksizin kendiliğinden çekilerek güvenlik kuvvetlerine silah ve malzemelerini teslim edenler veya verecekleri bilgi ve belgelerle veya bizzat gösterecekleri çaba ile teşekkül çete ve cemiyetin amaçladığı suçun işlenmesine engel olanlar hakkında CEZA verilmez' diyerek o canileri bile affediyorsunuz. Peki niçin, inancını ve düşüncesini açıklayanlara verilen cezalar için af getiriyorsunuz?"

Cevap : **"Ham hum şaralop..."**

"Yahu siz yasakları kaldırmaktan, daha çok hürriyet vermekten bahsediyorsunuz, öyleyse niçin bu söyledikleriniz bir samimiyet ifadesi olarak Anayasa'nın 24. maddesindeki hürriyeti bağlayıcı hükümleri değiştirmeye yanaşmıyorsunuz? Niçin 163 ve 6187 ve emsali kanunları hatırlatıcı ifadeleri değiştirmiyorsunuz? Niçin Müslüman olanların Allah'ın emrettiği istikamette yaşamalarına ve Allah'ın dinini tebliğ etmelerine yasak getirici hükümleri kaldırmıyorsunuz?"

Cevap : **"Ham hum şaralop..."**

"Yahu nüfusun yüzde 99'unun inanma, inandığını yaşama ve inancını anlatma hürriyetine niçin mani oluyorsunuz?"

Cevap: **"Ham hum şaralop..."**

Bazıları Hacivat Çelebi'nin klasik numarasına başvurarak yakayı sıyırmak istiyor.

Ama yanılıyorlar. Milleti aptal yerine koyanlar yanıldıklarını göreceklerdir.

Avrupa'ya şirin gözükme için -Yahut kendileri de öyle düşündüğü için- camide dansöz oynatanlar, kız talebeler için mini eteği" resmî kıyafet" kabul edenler, dindarlığı resmî dairelerden temizlemek ve oradan oraya sürmek isteyenler, İmam Hatip Liseleri'nde okuyanların haklarını gasbetmeye çalışanlar, her nasılsa ellerine geçirdikleri iktidar kılıcını kullanarak kadrolaşanlar, canilere af getirirken düşünenlere ve inancını açıklayanlara af getirmeyenler, ihtilal Anayasasına makyaj yaparak ihtilâlî meşrûlaştıranlar, nasıl dehşetli bir şekilde yanıldıklarını önlerine çıkacak olan ilk sandıkta göreceklerdir.

Evet bir oyun oynuyorlar. Ama bu oyun artık kabak tadı vermeye başladı. Bu oyunu; İskender'in Gordion dūğūmūnū çōzmesi gibi, bir silah darbesiyle istediđi Anayasa'yı yapan "emekli pařa" ile birlikte halk da gūlerek seyrediyor. Ama halk artık "bıyık altından" gūlūyor.

"Size sivil Anayasa yapım mı?" diyen oyunculara duyurulur.

MİLLİ GAZETE, 12.7.1995

GÜNDEN GÜNE

Yüzde yüz aptal!..

ZEKİ CEYHAN

Aslında Aziz Nesin hakkında tek kelime bile etmek niyetinde değildik.

Nesin, tam bir münkirdi.

İnkâr ediyordu ve inkâr ettiğini gizlemiyordu.

Bu açıdan mert bir adamdı...

O Türk milletinin aptal olduğunu iddia ediyordu...

Türk halkının yüzde 60'ının aptal olduğunu söylüyordu.

Bize göre de kendisi yüzde 100 aptal bir adamdı...

Bunca, delil, varken, insanın Yüce Yaradan'ını inkâr etmesi yüzde 100 aptalık değilse neydi?

Evet, bunların hiçbirini yazmak yanlışsı değildik.

Bize neydi elin kafirinden...

Taa ki Emin Çöleşan'ın yazısı olmasaydı...

Hazret, kendisi Nesin hakkında bir yazı döktürmüş dibine de not düşmüş.

"Şeriatçı basın bakalım neler yazacak" diye...

Müslümanlık adına küfredenler olacak mıymış?

Adam kendini şeriatçı basın müfettişi mi sanıyor ne!..

Aziz Nesin'i hiç anlayamamış... Yazısını **"Allahrahmet eylesin"** diye noktalamış..

Oysa Aziz Nesin'in vasiyeti var... **"Arkamdan dua etmeyin"** diyor.

Rahmet mü'min kullar için dilenir, münkir kullar için değil.

Ama Çöleşan bunu nereden bilsin!..

Şimdi bu satırılarımıza bakıp, Nesin'e küfrettiğimizi sanacak. Oysa bunlar küfür değil, bir gerçeğin tesbiti, o kadar.

Nesin belki kendisini alternatif Atatürk olarak görüyordu.

Atatürk "Türk milleti zekidir, çalışkandır..." diyordu ya.. O'na inat "Türk milletinin yüzde 60'ı aptaldır" diyerek yeni bir tez ortaya koyuyordu.

Kendisinin yüzde 100 aptal olduğunu unutarak...

Aziz Nesin, bize göre yüzde yüz aptal idi...

Ömrünü birçok kafir gibi anlamsız bir mücadele içinde tüketti gitti.

İyi bir mizah yazarı olabilir, Türkiye'nin bir takım gerçeklerini mizah penceresinden yakalamış olabilir.

Bütün bunlar hatalarını örtmeye yeter mi bilmiyoruz.

Biz Müslümanlar elhamdülillah kimseye küfretmeyiz.

Küfretmek bizim ahlakımıza sığmaz...

Ne Nesin'e ne Çölaşan'a küfretmeyi düşünmeyiz.

Sadece yanlışlarını üzerine basa basa söyleriz... Ve bize aptal diyenlere, bizi küçük görenlere kendimizi ezdirmeyiz. Şeriatçı diye horlamaya, aşağılamaya kalkanlara ağızlarının payını vermekten geri kalmayız.

Netice itibarıyla diyoruz ki, yüzde yüz aptal birinin ölümünü ancak aptalların sorunu olabilir, bizi ırgalamaz.

MİLLİ GAZETE, 9.7.1995

ANKARA NOTLARI

İnekler bitmez!..

ZEKİ CEYHAN

Aziz Nesin'i hiç sevememiştik.

Ama oğulları için aynı şeyi söylememiz mümkün değil.

Çok sevimli ve açık yürekli kişiler.

Mesela bir oğlu çıkıyor, babası için "çukur" kazdırdıklarını söylüyor.

"Kablr" diyemiyor..

"Mezar" demiyor.

"Çukur" diyor...

Doğrusu tabiri tutuyoruz.

Aferin oğul Nesin'e diyoruz...

Baba Nesin'e en çok yakışan mekanın adını koymuş?

"Çukur!."

Ardından öbür oğul Nesin'i dinliyoruz..

Vakıf'taki bir inekten söz ediyor.

Aziz Nesin koşarmış, inekte ardından koşarmış..

Oğul Nesin, bu durumu açıklarken bir hususa dikkat çekmek ihtiyacını hissediyor.

"**Babamı inekler bile sevmişt!**" diyor.

Hay ağzına sağlık..

Aziz Nesin'i inekler sevmişt! gerçekten..

Oğul Nesin'in bu açıklamasından sonra gazeteleri karıştırırken, hangi köşe yazısında Aziz Nesin'e methiyeler görecektik olsak işte "Mööö-öö" diyen biri daha demekten kendimizi alamadık.

Aziz Nesin koşarmış, inek peşinden

Hâlâ değişen bir şey yok..

İnekler koşmaya devam ediyorlar, varsın Aziz Nesin yarışa son versin.

İneklik ölmedi ya..

Aziz Nesin'in bizlerle bir kavgası yoktu.. Bizleri zaten dışlamıştı. Onun kavgası etrafındakiler ileydi.. Yani sahtekarlarla uğraşıyordu... Kendisinden gibi gözüküpte kuyusunu kazanlarla uğraşıyordu.

Vasiyetinden de bunu anlamak mümkün..

İnsanlar inançları itibariyle üçe ayrılırlar.

İnanıp, iman ederler mü'min olurlar; inanmaz inkar ederler, kafir olurlar inanmadıkları halde inanmış gibi gözükürler münafık olurlar.

Aziz Nesin hiçbir zaman mü'min olmadığı gibi münafıkta olmadı.

O her zaman durumu açık açık ortaya koydu.

Ama çevresindekiler öyle mi? Münafıklardan nefret ettiği için bu tür vasiyetler yazmak ihtiyacını hissetmiş olmalı.

Biz de kime laf anlatmaya çalışıyorsak, inekler koşmaya hâlâ devam ediyor..

Ne diyelim?

İyi koşmalar efendim..

MİLLİ GAZETE, 12.7.1995

ANKARA NOTLARI

Aziz Nesin'in Ardından

İSMAİL FATİH CEYLAN

Bir arkadaşımın evlerinin önünde top oynuyoruz. Ben ondört-onbeş yaşlarındayım, arkadaşım Nedim ise benden bir yaş küçük.

Lise son sınıfta okuyan ablası ise, balkondan bir şezlonga uzanmış kitap okuyor.

Biz Nedim'le oynarken birden kahkaha sesleri duyuyoruz. Nedim'in ablasının kahkahaları, kasıklarını tutarak, ayaklarıyla debelenerek gülmekten çatlıyor kız.

Nedim'e soruyorum:

"Ne oldu ablana?.. Niçin bu kadar gülüyor?.."

Cevap veriyor Nedim:

"Elinde Aziz Nesin'in bir kitabı vardı, ona gülüyordur."

Demek ki Aziz Nesin diye bir yazar vardı, demek ki Aziz Nesin'in kitapları insanı çatlatıp güldürecek kadar komikti.

Kızın okuduğu kitabın adı Zübük'tü.

Zübük'ü istiyorum Nedim'in ablasından.

"O'nu ben okuyorum," diyor. "Sen Gol Kralı'm oku. Zübük'ü sonra okursun."

Gol Kralı ile birlikte Damda Deli Var'ı da alıyorum.

Aziz Nesin'i işte böyle tanıdım. Yıl 1975'ti yanılmıyorsam. Aldığım iki kitabı okuyorum, sonra bütün kitaplarını almış olan Nedim'in ablasından isteyip isteyip diğerlerini. Çok hoşuma gidiyor kitaplar, ben de gülmekten çatlıyorum zaman zaman, ama kitaplar genelde düşündürüyor.

O günlerde herkes **Aziz Nesin** okuyor, **Yaşar Kemal**, **Fakir Baykurt**, **Orhan Kemal**. Bu isimler tam bir modaydı, en ilgisiz insanlar bile genel havanın etkisiyle o isimleri okumak istiyordu.

Zaten 70'li yıllar bambaşkaydı, çok renkliydi. Edebiyata, sanata, müziğe ilgi bugüne oranla daha fazlaydı.

80 ihtilaliyle bu renklilik söndü. Anlayışlar değişti, bakışlar farklılaştı. Daha sonraki dönemde televizyonun renklenmesi bile, o eski renkliliği getiremedi. Hala 70'li yılların renkliliği yok.

Pek çok şey unutulup gitmişti hızla. Aziz Nesin o unutulmaların başında geliyordu. Sol dağılıp parçalanmış, kimileri hapse düşmüş, bir kısmı yurtdışına kaçmış, çoğu insan da hesaplaşmaya girmişti.

Düşünce namına hesaplaşmaydı bu. Gerçekten halk için mi savaşmışlar dı, gerçekten bir davaları var mıydı?

Bu tür hesaplaşmalar ve kimilerinin kaypaklıkları, o zemini yok edip gitmişti. Nesil değişmişti, yeni bir anlayış hakimdi. İslami uyanış ülke genelinde gençleri sarmaya başlamıştı.

Bu dönemde pek çok solcu hidayete erip **müslüman oldu**, bir kısmı **liberalleşti**, bir kısmı marjinal takıntılara takılıp gitti. Bazıları da kemalist kimliğine büründü.

Edebiyat sahasında etkinlikleri de kalmamıştı artık. **Aziz Nesin- Yaşar Kemal furyası** 80'de bitmişti. Daha sonra bir dönem **Selim İleri-Atilla İlhan** etkisi hissedildi. Bunalımları, hesaplaşmaları konu edinilen **Selim İleri**, soldaki bozgunu güzel anlattığı için, müslüman gençleri tarafından da okunan bir yazar oldu.

O dönemde **Ahmet Kaya**, eski günleri hatırlatan, hesaplaşmalara yer veren **"Beni Tarihle Yargıla"**, **"Yorgun Demokrat"** gibi şarkılarıyla nostaljiyi yaşattı hem hala solcu kalanlarda, hem de kimi müslümanlarda.

Ama onların tesirleri de kısa sürdü.

Aziz Nesin daha 80'lerde unutulmuştu, **demode** olmuştu.

Galiba bu **unutulmuşluk duygusu** ve biraz da **yaş sendromu** nedeniyle, toplumu alabora eden sivri çıkışlarda bulundu.

Halkın yüzde altmışı aptaldır gibi sözleri, **Selman Rüşdi**'nin Peygamberimize hakaret eden kitabını tercüme etme çabaları ve Sivas olayının müssebbilerinden biri olması, **toplumun genel nefretini üzerinde topladı**.

Oysa usta bir yazardı, **mizahta ulaştığı düzey evrenseldi**. Düşüncelerine katılmayanlar da, eserlerindeki kimi tiplerinden hoşlanmayanlar da, onun bu sahadaki sanatına saygı duyuyorlardı.

Ama o, tıpkı 70'li yıllardaki gibi **milletin dilinde dolaşan** Aziz Nesin olmak istiyordu.

Bunun yolunu da, ateist olduğunu söylemekle, toplumu tahrik edecek sözler etmekte buldu.

Bunları yapmakla, **"Türk halkının yüzde altmış aptaldır"** sözünün **parlak bir mısali** olduğunu gösterdi.

Ben şaşkındım, onun bu hallere düşmesine, eski bir okuyucusu olarak üzgündüm. Onu seven dostları da üzgündü. Kimilerinin oyuncağı olmak, kukla şeklinde kullanılmak, o usta işi eserlere imzasını atan birisine yakışmıyordu.

Şöhretin en zirvesine oturdu sonunda, muradına erdi. **Geniş kitleler onu eserleriyle değil**, toplumu karşısına alan ilginç bir tip ve tahrik eden bir provokatör olarak tanıdı.

Dengesiz bir tavır göstermesi yüzünden, doğru tesbitleri ciddiye alınmadı. Enyakın dostları bile, yandaş yazarları bile, onu savunamaz duruma düşerek, **"pır-lı fanı, ne yapsa yeri"** demek ihtiyacını duyular.

Oysa o **Zübükleri** eleştirirken doğruyu söylüyordu ve belki de **çevresini tasvir ediyordu**. Ateistliğini açıktan söylemesi, **Çiller**'in seçim meydanında başörtüsü takıp, ABD'ye gittiğinde müslümanları şikayet etmesinden daha tutarlıydı ve cesurâneydi.

Bir kaç gündür televizyondaki zübükler, yas tutuyor. Oysa gerçekten **Aziz Nesin'in ölümü yurt çapında sevinçle karşılandı**.

Sevmediklerinden ziyade, **öldürülmeden öldüğü için**.

Toplum bu konuda bir tedirginlik yaşıyordu, öldürülürse yine toplum huzursuzluğa sürüklenecekti.

Bir insan için bu tür duygulara muhatap olmak ne acı .

Yine de ben Aziz Nesin denince balkonda kahkaha atan kızı hatırlayacağım.

Güle güle Aziz Nesin, Güle güle...

Uğurlar olsun!..

MİLLİ GAZETE, 8.7.1995

GÖRÜNÜM

Bunların yüzde 99'u aptal

İLHAN DEMİR

Hepimiz biliriz ve kabul ederiz ki, insanlar ölümlüdür.

Allah'a ve ahiret gününe inananlar, öldükten sonra dirileceklerine ve yaptıklarından hesaba çekileceklerine de inanırlar.

Allah'a inanmayanlar ise dünyada diledikleri gibi yaşama ve dilediklerini yapma özgürlüğüne sahip olduklarına inanırlar.

Allah'a inananlar için de, inanmayanlar için de somut ve yadsınamıyacak bir gerçek her an kapıda beklemektedir: "Ölüm."

Dinsizler ve komünistler (sosyalistler) cephesinde 1 hafta içinde iki ölüm olayı gerçekleşti.

1'incisi; dinsizliğini açık açık söyleyen ve bununla yetinmeyip inananların inançlarına ve kutsallarına saldıran ve Sivas davası tutanaklarına ve mahkeme kararına "kışkırtıcı" olarak geçen Aziz Nesin.

2'ncisi ise; Türkiye'de Sosyalizmi (halkın kabul ettiği anlamda komünizmi) yaymak ve iktidara getirmek için ömrünü harcamış ve ortaya koyduğu tezleri ile zaman zaman Marksist-Leninistlerin hışmına uğramış bir Sosyalist Teorisyen: Mehmet Ali Aybar.

Aziz Nesin'in askeri okuldan sonra başlayan Subaylık macerası üsteğmen rütbesinde iken emrindeki askerlerin yolluklarını ve iâşe bedellerini zimmetine geçirdiği iddiası ile sona ermiş ve ordudan uzaklaştırılmıştır.

Yazdığı yazılar hiçbir edebiyat türüne girmediği için edebiyat eleştirmenleri tarafından eleştirilmiş ve kendisi hiçbir zaman bir edebiyatçı/yazar olarak kabul edilmemiştir.

Nedendir bilinmez ama hiçbir zaman ciddi ve gerçi kabul görececek bir fikir yazısı yazmamıştır. Belki de yeterli kültür düzeyine sahip olmadığından inananların inançlarına saldırarak gündemde kalmaya çalışmıştır.

Mehmet Ali Aybar ise bir fikir ve ilim adamıdır, fikirleri resmi ideoloji ile uyuşmadığından devlet hukuku kürsüsündeki doçentlik görevine son verilmiştir.

Mehmet Ali Aybar bir fikir ve düşünce adamı olduğu için basit kahr-amanlıklar, ipe sapa gelmez yazılar yerine ciddi ve üzerinde önemle durulması gereken fikir yazıları yazmıştır. Müslümanların inançlarına saldırarak ve halka cephe alarak Amerikancı basının provokatörü olmayı aklından bile geçirmemiştir. Zaten düşünen ve üreten insanın provokatörlük ajanlık yapması mümkün değildir. Provokatörlük ancak aptal ve beyinsizlerin işidir.

Mehmet Ali Aybar'ın önemli özelliği Sosyalizmi iyi tahlil etmiş olmasıdır. Kendine has **"Bağımsız Sosyalizm"** anlayışı, SSCB'nin Çekoslovakya'yı işgaline karşı gösterdiği tepki, iktidara geliş ve uygulanış biçimi yanlış olan SSCB'nin kısa zamanda dağılacağını söylemiş olması, parti yönetimine karşı çıkması, yönetenlerin en az %50'sinin işçi sınıfından olması, sosyalist düzenin de çok partili olması gerektiğini savunması, üzerinde önemle durulması gereken konulardır. Hatta ortaya attığı **"Gölümseyen Sosyalizm"** teorisi ile bir teorisyendir.

Aziz Nesin ile Mehmet Ali Aybar birer hafta arayla öldüler. Aziz Nesin alenen dinsiz olduğu için cenaze namazı kılınmadı. Zaten kendisi de cenaze namazının kılınmasını istemiyordu.

Dikkat ediyorum da kaç gündür Aziz Nesin için gösterilen ilgi ve alakanın, yapılan yağcılığın onda biri bile Mehmet Ali Aybar'a yapılmıyor.

Belki de Aziz Nesin yattığı yerden hakkında övgüler yağdırıp yağcılık yapanların salya sümük hallerini gördükçe bu şekilde davrananların hallerine kıs kıs gülüp; **"Bunların %80'i aptal demiştim, meğer %99'u aptalmış da haberim yokmuş"** diyordur. Kimbilir!

MİLLİ GAZETE, 21.7.1995

NESİN ÖLDÜ

MEHMED ŞEVKET EYGİ

İNSANLAR her konuda ihtilâf etmişler, sadece ölümün hak olduğunda birleşmişlerdir. Aziz Nesin Allah'ı, Peygamber'i, Kur'an'ı, İslam'ı, Şeriat'ı, Cennet'i, Cehennem'i, Hesab'ı inkâr ederdi; bir, ölüme inanırdı. Vasiyet falan yazmıştı, mezarım şöyle böyle olsun demişti. İşte şimdi öldü. Ölüm yeni bir başlangıçtır. Nesin'in önünde çetin bir yol vardır.

Sanırım 1978'deydi, Necip Fazıl'a uğramıştım, bana Osmanlıca yazıyla yazılmış bir mektup göstermiş, **"Bunu Azîz Nesin yolladı"** demişti. Üstad hiçbir şeyi saklamazdı, mektubu yırtıp çöp sepetine attığını sanıyorum. Keşke saklanmış olsaydı o kağıt parçası.

Nesinciler şimdi onun hatırasını yaşatmaya çalışacaklar. Ölümünden önce, İstanbul'da uluslararası büyük bir dinsizlik kongresinin toplanması için çırpınıyordu.

Sivas hâdiseleri denilince hatırıma hemen Nesin geliyor. Salman Rüşdi pislüğünün kitabını tercüme ettirip Türkiye Müslümanlarını kışkırtmasaydı ve hiç alakası olmadığı halde Pir Sultan Abdal kutlamalarına gidip provokasyon yapmasaydı Sivas'ta hiçbir şey olmayacaktı.

Türkiye Nesin'den çok çekti, bundan sonra da hatırasından çekecektir.

O başarılı bir mizah yazarıymış, Benim Allah'ıma, Peygamber'ime, dinime, Kur'an'ıma, mukadesatıma en ağır bir şekilde hakaret eden ve saldıran biri mizah yazarı olmuşsa bundan bana ne?

MİLLÎ GAZETE, 10.7.1995

SAHİFE

NESİN'İN MEKTUBU

MEHMED ŞEVKET EYGİ

10 TEMMUZ 1995 tarihli yazımda Aziz Nesin'in merhum üstad Necip Fazıl'a gönderdiği bir mektuptan bahsetmiştim. Mezkur mektup Midyat'taki dostlarından Abdülkadir Bey'in elindeymiş, bana fotokopisini göndermek lütfunda bulundular. Ben de, önce aynen aşağıya alıyorum, sonuna da bazı mülâhazat ekliyorum. (Nesin'in mektubu, adres ve tarih kısmı hariç Osmanlıca-İslam yazısıyledir.)

Aziz Nesin-NESİN VAKFI

P.K.5 - ÇATALCA (İst.)

5 Aralık 1980

Üstad,

Çoktan beri ziyaretinize gelmek istiyorum. Ancak ben sizden çok uzakta oturuyorum. Çatalca'da kimsesiz çocuklar için kurduğum Vakıf'da yaşamaktayım. Yine de bir gün ziyaretinize geleceğim.

Kültür Bakanlığı büyük ödülünü kazandığınız için sizi candan kutlarım. Bu ödülü almakla o Kültür Bakanlığı'nı onurlandırdınız.

Size gelecektim ama üç gün sonra Almanya'ya gidiyorum. Bir ay sonra döneceğim.

Altı yıldan beri "**Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı**" adı ile bir yıllık çıkar-maktayım. Size son sayısını gönderiyorum. Tedkik etmeniz için. Bu yıl-lıkların bir bölümünde (bir kelime okunamadı) yaş dönümlerindeki yazarlarımızın, şâirlerimizin kendi yaşlarına dair yazıları bulunuyor. Siz de maaşallah yetmiş beşi buldunuz. Tebrik ederim. İnşaallah yüzüncü yaşıınızda sizi tebrik etmek bana kismet olur. Ben sizden dokuz yaş kü-çüğüm.

Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı İçin, yetmiş beşinci yaşıınız....."
(Mektubun birinci sayfası burada son buluyor, devamı ya Abdülkadir Bey'in elinde yoktu, yahut da göndermeyi unuttu.)

Gelelim bizim notlarımıza. A.Nesin, Şeriatçı, İslamcı, Şeyh Abdülhakim Arvasî bendesi, Hilâfet-i Muazzama-i İslamiyye taraftarı Necip Fazıl'a üstad diye hitap ediyor, yüz yaşına kadar muammer olmasını diliyor. Ya mektuptaki **inşallah** ve **maşallah**'a ne demeli? Bir ateist bunları kullanabilir mi?

Sizin anlayacağınız, ataistlerin ve ateistlerin Türkiye'nin Salman Rüşdi'si olarak ilân ettikleri Nesin ya bukalemun tabiatlı bir adamdı; yahut da, son yıllarda ateh getirip bunadı da, bunca fitne ve fesada sebebiyet verdi.

MİLLÎ GAZETE, 9.8.1995

SAHİFE

Aziz Nesin ve Timsah gözyaşları!

ŞÜKRÜ KANBER

Bu sütunlarda Aziz Nesin ile ilgili bir çok yazı yazdık. Hemen hepsinde vurguladığımız nokta Aziz Nesin'in kahraman olma isteğiydi. Ölümünden sonraki manzaralar bu isteğini başardığını gösteriyor.

Aslında bu yazıyı yazmak istemiyorduk. Ancak ortalıkta dolaşan sahtelikler, iki yüzlülükler o dereceye vardı ki, Aziz Nesin ile ilgili son bir yazıyı kaleme almak gereği hissettik.

Yaşarken Aziz Nesin'i günahı kadar bile sevmeyenler, şimdilerde tam bir Aziz Nesin müridi kesildiler. Özellikle sosyalist kesimin önde gelen yazarları, Aziz Nesin'i adam satmakla, devlete ajanlık yapmakla, yaşı nedeniyle bunaklık kisvesi giydirenler, başkalarının başarısını çekememekle suçlayanlar da dahil, hep birlikte "Ah Aziz Vah Aziz" şarkısını söylemekte.

Aziz Nesin kendi çapında gerçekten kahraman olmayı başardı. Sırf İslâm'ın yükselişi karşısında "Don Kışotluk" yaptığı için bugün ismini kullanıyorlar. Daha çok da kullanıldığına şahit olacak, Aziz Nesin için daha çok kahramanlık öyküleri dinleyeceğiz.

Yaşarken onu "gümüş saçlı bücür" diye küçümseyenler, öldükten sonra ismini istismar etme fırsatı bulabilmenin keyfiyle sahte hüzün sergiliyorlar, timsah gözyaşları döküyorlar.

Bugün sayfalarından ağıtlar döşenen, ekranlarından özel programlar düzenleyenler, Aziz Nesin'e yazı yazması için bir alan bile açmamışlardı. Topluma marjinal gelenlere, İslâm'a sataşanlara, cüce fikirli, et beyinlilere sayfalarını ve ekranları açan timsah gözyaşı korusu, Aziz Nesin'i reating aldıracak bir iki program dışında adam yerine bile koymamışlardı.

Bu ikiyüzlülük midemi bulandırıyor.

Bizim inancımızda ölülerin arkasından kötü konuşmak yoktur. Zaten ötelerde hakkında ne gerekiyorsa o muamele ile karşılaşılıyor. Vücudunu kadavra ettirerek yoketmeye çalışsa da, beyhude bir gayret içerisinde olduğunu, ölümden sonra bir hayatın varlığını anlamış bulunuyor. Ruhunun kaçınılmaz sondan uzaklaşamayacağı gün gibi aşikar. Ama artık Aziz Nesin için çok geç.

Hayatının son deminde giderayak yaptığı en önemli iyilik, adam gibi ölmek oldu. Eğer şüpheli bir durum hasıl olsaydı, siz şimdi timsah gözyaşı döken koronun bağırtılarını, yaygaralarını görecekdiniz. Bütün ce rahatları ile İslâmi kesimin üstüne abanacaklardı.

İttifak olduğu üzere Aziz Nesin iyi bir hikayeci, kötü bir şair ve yazardı. Hayatının en büyük hatası da en iyi yaptığı işi bırakıp, bilmediği alanlarda at oynatmaya kalkışmasıydı. Bu da sanırım yine kahraman olma özleminden kaynaklanıyordu.

"Ah Biz Eşekler" kitabı Aziz Nesin'in öldükten sonra en çok vurgu yapılan eseri. Birçok yorumcu , yazar ülkenin sorunlarından dem verip, güya güzel bir yaklaşım tarzı ile **"Yahu Aziz Nesin haklı değil miydi? Biz Eşekler bir şey beceremeyiz"** diyorlar.

Eşek olmayı kabullenenlere lafımız yok, ama bu sözü bütün ülke insanına genelleme yaparak güya yazarlık yaptığını sananlar, eşeklere hakaret ettiklerinin farkındalar mı acaba?

Şu an yapılan en büyük eşeklik, sırf dine karşı laflar söyledi diye, Aziz Nesin için timsah gözyaşı dökenlerin sahte hıçkırıklarıdır. Bu sahtelikler olduğu müddetçe, daha çok yanlışlıklar olur bu ülkede...

MİLLİ GAZETE, 11.7.1995

MEDYA GÜNLÜĞÜ

Bir gariptir Türkiyem Allah'a mukaddesata küfretmek, aşağılamak rejimin sadık bekçilerini rahatsız etmez de, bir Müslümanın Şeriat uğru-
na başını feda edebileceğini ifade etmesi ile yer yerinden oynar.

Dünyadan pek çok Aziz Nesin'ler gibi bir Aziz Nesin de geldi ve ge-
çip gitti. Su'ya yazılmış bir yazı misali, Kubbe'de boş bir seda bırakarak.
Kayda değer bir şahsiyet olmamakla beraber küfür cephesinin kalem-
şörlüğüne soyunması kendisine uluslararası arenada İslâm düşmanları
arasında mu'tena bir yer sağladı, manevî kardeşleri Salman Rüşdi ve
Teslime Nesrin ile birlikte.

Aziz Nesin'in saygı duyulabilecek yegane tarafı kafirliğini açıkça,
kimseden korkmadan ve de çekinmeden haykırması idi. Sapık düzenin
düzenbazları gibi münafıklık maskesi ardına gizlenme ihtiyacı hissetme-
di, oysa bugün nice Aziz Nesin'ler Kur'an, Ezan, Bayrak nidaları ile ce-
hennem ateşi topluyorlar.

Bir insan Allah'sızlığını, kafirliğini nasıl açıkça ilan edebiliyor, bunu
kalemi ile çizgisi ile sözleri ile ortaya koyabiliyorsa diğer bir insan da Al-
lah'ı, Kur'an'ı, Peygamberini sevdiğini, onlar için canını feda edebilece-
ğini açıkça ifade edebilir ve de buna hiçbir kişi ya da zümre engel ola-
maz, olmaya kalkmamalıdır, netice getirmeyeceği gibi haklarında hiç
de hayırlı olmayabilir, olsa idi daha dün aldıkları binlerce Müslüman ba-
şından sonra bugün Türkiye'de Müslümanların varlığından söz etmek
dahi mümkün olmazdı. İşaretler öyle gösteriyor ki artık batıl kemale er-
miş, zevale doğru hızla yol almaktadır. Bunun önüne geçmeye çalış-
mak sadece ve sadece aptallıktır.

Bu toz duman içinde küfür cephesi Müslümanlara indirici darbe
hamlesinin hazırlıklarını yaparken Müslümanların hâlâ tefrika tuzağında
birbirleri ile kör doğuşu içerisinde vakit kaybetmesi cehalettir, gaflettir.
Sanki bu olup bitenlerden memnunmuş gibi bir umursamazlık içerisin-
deyiz, herkes hayatından memnun, rahatsızlık duyanlar küçük bir azın-
lıkmişçesine günü gün etme çabasıdayız, benden sonra tufan zihniye-
ti kitlelere hakim, özellikle bilinmelidir ki bir gün bu enkaz altında kala-
cak olanlar sadece hain'lerle sınırlı olmayacaktır, gök kubbe hepimizin
üzerine göçecektir.

Müslümanın Kur'an ve Sünnet'ten başka başvurabileceği bir ölçü yoktur, olamaz da. Eğer bugün Türkiye'nin üzerinde kara bulutlar toplanıyorsa bunun müsebbibi Kur'an-ı Kerim'i hayat nizamı olarak kabul etmeyen zihniyet ve onları destekleyen nemelazımcı, kandırılmış gafil Müslümanlardır. Hesap gününde kandırılmış olmak mazeret olarak kabul edilmeyecektir. İlâhi ihtarlar, sadece Allah rızası için müşşidlerin yaptıkları irşad ve İslâmî yayınlar da akılları başlara getirmeyecek olursa artık o malum sonu beklemekten başka yapacak bir iş kalmamış demektir. Cihad'sız İslâm, İslâmsız cennet olmayacaktır. Hangisi hesabınıza uyarsa.

MİLLİ GAZETE, 29.7.1995

BEDEL

Aziz Nesin artık yok mu?

OKTAY AKBAL

Siz gerçekten suçlu mu arıyorsunuz? Öyleyse söyleyeyim: Türkçeleştirilmiş ezanı Arapçalaştıran kimlerse, onlar suçludur. İmam hatip liselerini açan kimlerse, onlar suçludur. İmam hatip çıkışlıları devlet kadrolarının içine alan kimlerse, onlar suçludur. Kur'an kurslarını açan kimlerse, onlar suçludur. Okullarda 'din ve ahlak' dersi adı altında sahtecilik yaparak, İslam'ın salt Sünnilik mezhebini zorunlu ders sayanlar kimlerse, onlar suçludur. Diyanet İşleri Başkanlığı'nı, salt Sünnilik İşleri Başkanlığı olarak bir bakanlığa bağlı ve hükümetin içinde tutanlar kimlerse, onlar suçludur. Kısacası, bu yasaları çıkaran TBMM üyeleri ve uygulayan TC hükümetleri suçludur."

Her an bekliyordum. İçim titriyordu. Hele son günlerde hastaneden çıkıp da, bu Temmuz sıcaklığında İzmir, Foça, Çeşme'de kitaplar imzalamak; her yerde, her fırsatta şeriat tehlikesine karşı en inandırıcı konuşmalar yapmak; öldürülme, vurulma olasılıklarını göze alarak yıllardır Türkiye'nin laiklikten, çağdaşlıktan, Atatürkçülükten koparılması için çaba harcayanlara karşı savaşım vermek; şeriata karşı olanları da savaşımına çağırarak...

Aziz Nesin büyük bir Türk yazarıdır. Gülmece dalında dünyada eşine az rastlanır bir ustadır. Birçok dile çevrilen öyküleri, oyunları, yurt içinde ve dışında yüzbinlerce satılan kitapları, onun ülkemizin sayılı yazar ustalarından biri kılmıştır. Ben bu yazıda Aziz Nesin'in edebiyata, kültüre katkılarından söz etmeyeceğim. Bunun da sırası gelecek. Şimdi gündel konu, yaşı sekseni bulmuş bir yazarın canını dişine takarak şeriatçı güçlere, onlara yordakçılık ederek politik etkinlik kazanacağına inanlara karşı verdiği savaştır. Bu, her anlamda gerçek bir savaştır.

"Türkiye'nin bugün artık geldiği nokta, önemli bence. Bunun savaşılanacak yerli, halli, zamanı kalmadı. Aydınlar buna bir çare bulmaya uğraşmalıdır. Ben o kanıdayım. Çünkü bazı gazetelerde yazarak bunun önüne geçilmiyor. Yurdumuzun içine düşürüldüğü yobazlık, bağnazlık ve aşırı dinsel gericilik batağını hala görmemiş olmak, bırakın aydınların uzak görürlüğünü, kör olmak demektir."

Dinsel bağınazlığa karşı dünya ölçüsünde bir kurultay toplamayı düşünmekteydi son günlerde... Dinsel gericilik yalnız Türkiye'nin sorunu değildi, ta Japonya'dan Sudan'a, Cezayir'e, Pakistan'dan Bangladeş'e kadar, bağınazca akımlar hızla yaygınlaşmaktaydı. Bu akımlar, işi insanları öldürmeye, toplu kıyımlara kalkışmaya kadar varmışlardı. Sivas'ta otuz yedi insanımızın dumanlarla, alevlerle yok edilmesine 'şanlı zafer, şanlı kıyam' diyenlerle savaşmak güncel bir görev olmuştu.

Şu rastlantıya bakın, iki yıl önce büyük bir rastlantı sonucu ölümden kurtulmuştu. İtilerek, dövülerek, saldırılara uğrayarak da olsa... Ölümü de bir temmuz günü oldu. Er meydanında son soluğunu verdi. Aziz Nesin'i bir devrim şehiti, laiklik şehiti saymak gerekmez mi? Nasıl Kubilay devrim şehidi olarak tarihe geçtiyse, yazar Aziz Nesin'i de Türk tarihi laiklik, çağdaşlık, uygarlık uğruna canını vermekten çekinmeyen, bu yolda bile bile ölümü göze alan bir büyük öncü olarak anacaktır.

Aziz Nesin, yarım yüzyıllık dostumdu. Pek çok olayda beraber olduk, TYS'den, Edebiyatçılar Birliği'ne, Aydınlar Dilekçesine, laiklik, devrimcilik yolundaki bütün savaşımına... Kuşakların unutamayacağı bir örnek oldu. Çoğu kez tek başına direndi, yazıyla, sözle, eylemle...

Benim de, içtenlikle katıldığım şu sözlerini bir kez daha yinelemekte yarar var:

"Atatürk'ün sağlığında yapılan bir şey bugün yapılmıyor: Yapılmayan her şey bugün yapılıyor! Hala Atatürkçü müyüz? Hiç utanma, arlanma kalmamış..."

Anısı önünde saygı ile...

MİLLİYET, 9.7.1995

EVET-HAYIR

Böyle gelmiş böyle mi gidecek?

OKTAY AKBAL

Bakın, şu satırları yazan bir üniversite profesörü, hem de bir ruh uzmanı: "Ömründe işi gücü bir milletin dinine, imanına, haysiyet ve şerefine küfretmek olan bir adamın salına salına ortalıkta gezip, insanları böylesine tahrik etmesine dünyanın hiçbir yerinde izin verilemez."

2 Temmuz 1993 kıyımının ardından sağcı basında çıkmış yazıları karıştırıyorum. Tam otuz yedi insan yanarak, dumandan boğularak ölmüş, devlet güçleri bu insanların kurtarılması için hiçbir şey yapamamış, Aziz Nesin gibi birkaç kişi canını zorlukla kurtarmış... Ertesi gün sağcı diye tanımladığımız basında çıkan yazılar bu kanlı olayı alkışlayıp övüyor! Yazımın başına aldığım parça ise Prof. Dr. Ayhan Songar'a ait! Bilim adamı diye geçinen bir hekim, Aziz Nesin'in öldürülmesi için birtakım çevreleri nerdeyse kışkırtmakta!..

Aziz Nesin, Uğur Mumcu, Bahriye Üçok, Muammer Aksoy, Turan Dursun... Bilimin, aklın, sağduyunun, laik Türkiye'nin gericilik batağında boğulmasını önlemek, hiç değilse geciktirmek çabasındaki insanlar... Bombayla, tabancayla yok edilenler... Aziz Nesin gibi 80 yaşında bir devrim, fedaisi gibi, bile bile kendilerini ölüme atanlar...

Yerleri boş mu kalacak?

Atatürk Cumhuriyeti'ni politika bezirganları ile gerçeklerden kopmuş ruh hastalarına mı teslim edeceğiz? Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinin atıldığı Sivas'ta "Cumhuriyet burda kuruldu burda yıkılacak" diye bağırانları hoşgörmek olacak iş midir? Elllerinde benzin bidonlarıyla polislerin, askerlerin, hatta bu askerlerin komutanı olan bir subayın yanından, yöresinden geçip Madımak Otel'i ni yakan gözü dönmüşlere yeni kıyımlar mı yaptırılmak isteniyor? Koskoca bir ruh doktoru, üniversitede öğrenciler yetiştiren bir kişi "**böyle bir adam salına salına gezinemez**" diyerek yeni kıyımlara öncülük etmiyor mu? Bütün bunları görmek, niyetleri anlamak, gereken önlemleri almakta gecikmemek bir yurttaşlık görevi değil midir?

Sekiz yaşında Hafız-Kur'an olmuş. Tutucu bir ailenin çocuğu... Ama kendini, kendi gücüyle, anlayışıyla yetiştirmesini bilmiş. Okursanız '**Böyle Gelmiş Böyle Götmez**'i Aziz Nesin'in hangi aşamalardan bugünlere geldiğini görürsünüz. Onun yaşamı yüksek engellerle dolu bir

yoldur. Kuleli, Harp Okulu, teğmenlik, sonra ordudan kopuş, yaşam savaşı, bakkallık, yayıncılık, gazete yazarlığı... Bu arada hep yazmak yazmak...

Önce şiirle başlamak işe... Askeri okulda okuduğu için takma bir adla, "**Vedia Nesin**" imzasıyla Yedigün'de ilk şiirlerini yayınlamak. Bu sütunu yöneten Banarlı'nın beğenisini kazanarak şiirlerinin çerçeve içinde yayınlanmasını sağlamak... Edebiyat dünyasına gülmece kapısından girdiği için önceleri edebiyat dışı bir yazar sayılmak. Zamanla, çalışmayla yazdığı öykülerin yalnızca '**Akbabalık**' eğlendirici, güldürücü çalışmalar olmadığını, pek çok öyküsünün kalıcı, etkileyici nitelikler taşıdığını dosta düşmana kanıtlamak...

Aziz Nesin'in yazarlığı, edebiyatçılığı için ciltler dolusu yazmak gerekir. Bu konularda hazırlanmış bir kitap yok. Demirtaş Ceyhun'un "**Asılacak Adam**"ından başka... Oysa şimdiye dek uzmanlar, araştırmacılar Nesin'in edebiyatımıza katkısı üzerinde ayrıntılı çalışmalar yapmalıydılar.

Aziz Nesin artık yok, diye devrimcilik, laiklik, çağdaşlık savaşı sona erecek mi? Mumcu'ların, Üçok'ların, Aksoy'ların, Nesin'lerin açtıkları yoldan yüz binler, milyonlar daha büyük bir inançla yürümeyecek mi? Türkiye Cumhuriyeti TBMM'de gördüğümüz gibi bir çeşit kutsal sağ ittifaka teslim mi edilecek? Türk seçmeni, ilk genel seçimde, sahtecilerin, korkakların, yobazların, ödün üstüne ödün verenlerin elinden ülkeyi kurtarmayacak mı? "**Böyle gelmiş böyle gider**" inancı daha yıllar yılı sürüp gidecek mi? Ne zaman, ne zaman, '**Böyle gelmiş böyle gitmez**' diyebilecek, Atatürk Cumhuriyeti'ne inançla bağlı halkımız? Ne zaman?

MİLLİYET, 11.7.1995

EVET-HAYIR

Demokrasiyi madem kendimiz "üretemiyoruz" Almanya'dan 'ithal' edelim

İSHAK ALATON

8 ve 9 Temmuz'da Köln'de **Türkiye-Almanya Kültür Forumu** tarafından davet edildiğim sempozyuma katıldım. Otuzun üstünde boğucu bir sıcakta, bir cumartesi ve pazar tatili boyunca iki yüz kişilik bir salonu tamamen doldurma becerisini gösteren Forum düzenleyicilerini candan kutlamak gerekir.

Forumun Onur Başkanları **Yaşar Kemal, Aziz Nesin ve Günter Grass**. Birinci gün oturumu Aziz Nesin yönetecekti. Ömrü vefa etmedi. Forumdan üç gün önce aramızdan ayrıldı. Saygı duruşundan sonra, birçok konuşmacı onu çeşitli yönleri ile andılar. İnsanların çoğu yaşamadan ölür. Bazıları ise öldükten sonra yaşamaya devam eder. Sempozyum, Aziz Nesin'in insancıl bir boyut içinde iki gün boyunca yaşattı.

Konuşmacılar arasında bulunan esmer bir genç kadını ilgi ile dinledim. Mükemmel Türkçe konuşan Hamburglu Profesör **Petra Kappert**, uzun yıllar boyunca Aziz Nesin ile sürdürdüğü dostluğu anlattı. Önemli bulduğum bir anısını sizlere aktarayım:

"Aziz Nesin'in Alman milleti ile arası hoş değildi. Almanları sevmezdi diyebilirim. Her insan gibi ön yargıları olan Nesin, Alman milleti hakkında genellikle küçümseyici olan fikirlerini notlar halinde kağıda döküp, bir zaman sonra bir kitap haline getirmeyi düşündü.

Bir gün bu notlar hakkında fikrimi almak istedi. Okuduklarım beni son derece rahatsız etti. birçok sağlıksız genelleme içinde, Nesin çapında bir yazara yakışmayan basitlikler vardı bu notlarda... Örneğin, bir sigara ikram eden Alman, iki fenik olan bedelini hemen istemekten çekinmezmiş...

Nesin'e açıkça söyledim

Bu ve buna benzer kalıplaşmış sevimsiz düşünceleri beğenmediğimi Nesin'e açıkça söyledim. Beni anlayışla dinledi. Notların sivri yönlerini ayıklamamı teklif etti. Buna da karşı çıktım. Genel havası bu kadar olumsuz olan bir kitabın Türk ve Alman milletleri

arasındaki dostluğu zedeleyici bir tesiri olacağını anlattım. Uzun tartışmalarımız sonucunda bu kitabı bastırmaktan tamamen vazgeçti."

Kappert'in konuşması büyük alkış aldı. Bu ufak tefek kadının cesareti ve açık sözlü yaklaşımı, benim gibi bütün dinleyicilerin takdirini kazandı. Aziz Nesin'e aşırı sevgi hislerini ifadeye hazır bir dinleyici kitlesinin, onu tenkid eden bir konuşmacıya gösterdiği hoşgörü ve desteği, sınırsız tartışma ortamını benimsemiş toplumların, önyargılarını sorgulamaya açık olduklarının bir kanıtı olarak algıladım.

Konuşma sırası bana geldiğinde, yaşadığım bu olayın analizini yapmayı ve salona aktarmayı faydalı gördüm. Bir Alman kötü olabilir. Birkaç Alman da kötü olabilir. **"Bütün Almanlar kötüdür"**, önyargısı, ırkçılığın temelini oluşturur.

Milletler veya toplumlar hakkında genellemeler her zaman tehlikeler yaratır. Ayırmıcılığa ve kavgaya zemin hazırlar. Zaman içinde, toplumdaki bu nifak tohumları kan dökmeye kadar giden çatışmalara sebep olur. Ancak, **"bütün Almanlar kötüdür"** fikri ne kadar ırkçı bir önyargı ise, **"bütün Almanlar iyidir"** fikri de aynı şekilde ırkçıdır ve kanlı olayların ön adımlarını oluşturur.

Hitler'in **"üstün ırk"** teorisinin kurbanlarının acısı, benim gibi yaşlı ilerlemiş insanlar tarafından henüz unutulmamış iken, en az o kadar insanlık dışı bir felaketin bugün Bosna'da yaşanmakta oluşu, ancak Sırpların **"üstün ırk"** inancının çılgınlığı ile izah edilebilir.

İkinci kuşak Türkler içinde birçok isim, Almanya'nın kültür, sanat ve bilim dallarında, üniversite öğretim üyeleri arasında, yerel yönetimlerin kilit noktalarında zirveye doğru koşuyorlar. Alman toplumu, başta politikacı ve bürokratı olmak üzere, demokrasinin bütün kurallarına sadık kalarak Türk azınlığın eşit rekabet şartları içinde toplumda saygınlık kazanmasını ve önemli mevkilerde söz sahibi olmasını destekliyor. Bugünkü Almanya, olabildiğince demokrat bir ülke.

Almanya'da yaşayanların yüzde 2.6'sı Türkiye'den gelmiş olup, en büyük azınlığı oluşturuyor. Yurda dönüş olayı sona ermekte. Almanya'da kalmaya kararlı bu insanlar, yeni vatanlarında saygın bir yer edinme mücadelesi veriyor.

"Yeni Yahudiler"

Konuşmacılara soru yönelten gençlerden biri, Almanların Türk azınlığına **"Yeni Yahudiler"** gibi bakmalarından yakındı. Bu görüşe neden

katılmağını anlatmaya çalıştım. Bugünkü Almanların, **Hitler** ırkçılığının yarattığı felaketin idrakinde olduklarına, köklü ve sağlam bir demokrasiyi geliştirdiklerine ve Almanya'da yaşayan bütün azınlıkların haklarına sahip çıktıklarına inandığımı söyledim.

Bu ikinci kuşağın, anayurttaki 65 milyon Türk insanına karşı çok önemli görevleri olduğunu düşünüyorum. AB ile Gümrük Birliği'ne girmeye hazırlanan Türkiye'de ağdaş standartlara uygun bir demokrasinin var olduğu iddia edilemez. Almanya'daki Türk azınlık temsilcileri, Türkiye'de kendilerini azınlık olarak görme eğiliminde olan insanlarla, fikir üretilen platformlarda sık sık bir araya gelip, Türkiye'deki demokrasinin hızlı adımlar atmasına önayak olabilirler.

Son günlerde TBMM'nde olan bitenlere bakarsak, ağdaş demokrasiyi madem kendimiz "**retemiyoruz**", bari Almanya'dan "**ıthal**" edelim... Bu suretle Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu çalkantıların büyük ölçüde yatışabileceğini düşünüyorum. Türkiye'nin barış ve huzura ka- vuşmasında, Almanya'daki Türk aydınlarına büyük görev düşüyor.

MİLLİYET, 22.7.1995

ENTELLEKTÜEL BAKIş

"Evet, tahrik ediyorum!"

ŞAHİN ALPAY

Aziz Nesin'in vefat ettiğini öğrendiğim zaman, bu büyük kültür adamımızdan bana kalan en canlı anıyı, 1990 yılında kendisiyle yaptığım mülakatı hatırladım. Onunla Teşvikiye'deki dairesinde başbaşa birkaç saat geçirmiş, Türkiye'nin dünü ve yarını üzerine uzun uzun sohbet etmiştim. Banda kaydettiğim mülakatı oturup baştan sona yeniden dinledim.

Aziz Bey, o söyleşimizde de her zamanki alabildiğine eleştirel tavrını; kendine has, sarsıcı, tahrik edici üslubuyla dile getiriyordu:

"Bütün tarihimizde bizim var ettiğimiz hiçbir kavram, ideoloji, hiçbir doktrin, teknoloji yok... Müslümanlığı dışarıdan almışız; mezhepleri dışarıdan almışız. Türkçülük akımını dışarıdan almışız. Komünizmi, sosyalizmi, ekolojizmi dışarıdan almışız... Kemalizm diyorlar... Onu da dışarıdan almışız... Kemalizm, Fransız inkılabının uygulamalarının bir derlemesidir... Demokrasiyi de dışarıdan aldık. Aldığımız şeye katkıda bulunduğunuz zaman sizin olur. Demokrasiye de katkıda bulunmadığımızdan bizim malımız olamadı..."

Aziz Nesin'in fikirlerinde paylaşmadığım çok şey vardı. Bana göre o "İttihatçı" düşünce geleneğimizin son temsilcilerinden biriydi.

Bence toplumumuzda tümüyle kendine özgü yerini, fikirlerinden ziyade yerleşik inanç, düşünce ve davranış biçimlerini sorgulayan; her daim eleştirel, muhalif ve akıntıya karşı giden; böylelikle bizi daha önce düşünmediğimiz şeyleri düşünmeye sevkeden, gerçek anlamda entelektüel tavrıyla kazandı.

Yerleşik, inanç, düşünce ve davranış biçimlerine bağlı olanlar açısından Aziz Bey kolay tahammül edilir biri değildi. Aziz Bey, toplumun eleştirilmesinde bir akademisyenin bilimselliğini, bir gazetecinin nesnelliğini ya da bir diplomatın kıvraklığını arayanlar nezdinde büyük hayal kırıklıkları yaratmış olabilir.

Aziz Nesin, kariyerini ve şöhretini, radikal görüşler ortaya atmasına borçlu değildi. Saygınlığını ve otoritesini yaratıcılığıyla, dünyanın sayılı mizah ve hiciv ustalarından biri olarak sağladı. Toplumumuzun tolerans (hoşgörü) sınırlarını zorladı ve böylece kolektif toleransımızın sınırlarını genişletti.

Aziz Bey son birkaç ay içinde **"Entellektüel Bakış"** sayfamızı iki defa şereflendirdi.

11 Mart günü **"Dünyamızı saran tehlike: fundamentalizm"** başlığıyla yayımladığımız yazısında, yalnızca Türkiye'yi değil, bütün dünyayı dinsel bağnazlığa karşı uyarıyordu:

"Büyük bir yanlış olarak Batı dünyası, fundamentalizm salt Müslümanlarda var sanmaktadır. Oysa her dinde o dinin fundamentalistleri var... Hindistanda Hinduların camileri yakıp yıkmaları; İsrail'deki fanatik Yahudilerin Filistinlilerle barışa karşı çıkışı; Hristiyan dünyasında Bosna savaşına gösterilen kayıtsızlık, fundamentalizm olarak görünmektedir."

6 Nisan günü **"Niçin Türkiye'yi yabancılara şikayet ediyorum?"** başlığıyla yayımladığımız yazısında da şöyle diyordu:

"Bir ülkede devletin insan haklarını çiğnemesi salt o devletin iç sorunu olmaktan çıkmalı, uygar ülkelerde en az elli yıl oldu. Hatta Türkiye bile, evet Türkiye bile, imzaladığı uluslararası anlaşmalara göre insan haklarına uymayı, saygı göstermeyi üstlendi."

Aziz Bey, hiç unutmayacağım sözünü yine son yıl içinde söyledi: **"Evet, tahrik ediyorum! Çünkü ben bir yazarım. Benim görevim insanları düşünmeye tahrik etmektir."**

Aziz Bey eserleriyle ölümsüzlüğe intikal etti. Yazdıkları ve söyledikleriyle kolektif bilincimizde daima yaşayacak ender kültür adamlarından biri olma mertebesine ulaşmış oldu. Anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

MİLLİYET, 8.7.1995

3. GÖZ

Sivas acısı... Ölüm acısı

DUYGU ASENA

"Aziz Nesin'e sordu savcılarla yargıçlar
Yurdun ile halkın ile dünya ile hoş musun
Hoş olayım olmayayım o yurt benim o halk benim
Dünya benim size ne"...

"Benden geriye bisürü ıvırzıvır kalacak
Zımbalanıp dosyalara yerleştirilmiş
Eski tarihli tiyatro biletleri örneğin
Hiçbiri bilmemişti değerini iki kişilik biletin
Yanyana otururken sıcaklıkları sıcaklığında hala"

"Ben halkımı iyi diye doğru diye
Ben halkımı bilge diye beni sevsin
Yada övsün diye değil
Ben halkımı benim diye severim"

Aziz Nesin'in yayıncısı İnci Asena'ya ilk ulaşma şansına sahiptim... Aziz Bey'in "**Sivas Acısı**" adlı son şiir kitabını baskıya hazırlıyorlardı. Kitap, Sivas acısı, Aşk Acısı, Ölüm Acısı diye üç bölümdü. Yayınlanmamış kitaptan birkaç şiir okumasını istedim. Bu şiirleri okudu. Belki de ağladı, ağladık.

İnci bundan sonra başka hangi yazarıyla o sevimli kavgalarını yapacak bilemiyorum. Aziz Bey ona telefon edip kitabının ne zaman piyasaya çıkacağını sorardı, İnci de "on beş gün sonra" derdi. Aziz Bey, iki gün sonra yine telefon edip sorardı. Acelesi vardı. Daha yazacağı çok şey vardı. İnci dedi ki, "Bir şeye karar verip el sıkıştıktan sonra o iş bitmişti, asla sözünden dönmezdi, öylesine güvenilirdi..."

Birkaç ay önce vakıfta birlikteydik. beyaz turp salatasını pilav sanıp, kaşık kaşık doldurmuştu tabağına... Gözleri iyi görmüyordu, vakıftaki çocuklarına okutuyordu yazıları. Ve tabakta yemek bırakılmasından hiç hoşlanmıyordu, çocukları gibi bize de sitem eder diye silip süpürmüş-tüm tabağı. **"Tabakta üç pirinç kalsa olmaz, o domates, o pirinç parçası emekle ortaya çıktı. İnsan emeğine saygısızlık olur, çocuk-ları da böyle yetiştirmeye çalışıyorum"** diyordu. Kendisine cimri di-yenlerle dalgasını geçiyordu. **"Cimri olmasaydım bu vakfı kurabilir miydim"** diyordu kıs kıs gülerек. Ona göre **"has yazar cimri ola-maz"**dı, çünkü **"yazı yazarak zaten kendisinden veriyor"**du, o da en gizli duygularını vermişti. Üstelik ona cimri diyen insanlarla lokantaya gittiğinde paraları ödeyip, keyifleniyordu.

Ona ölümü sormuştum. **"Uygar bir insan ölümden korkar"** de-miştir. **"Ölüm korkusunu değil de ölüm duygusunu gençliğimden beri duymaktayım, kafamda bir kıymık gibi o duygu var. Ve ölüm duygusu çok yararlıdır. Çok çalışkan bir adam olmamın başlıca nedeni bu öleceğim duygusudur. Bir de ölüm duygusunu fiziki olarak duyan bir insan kötülük yapmaz. Çünkü ölecek adam nasıl kötülük yapar."**

Bir akşam eve gelip, telesekreterimin düğmesine basıp, **"Duy-gu ben Aziz"** diye bir ses duyduğumda, **"kim bu Aziz"** demiştim bir-den. Öylesine dinamik, enerjik, genç bir sestir. Şaşar kalırdım yaz kış panellere, imza günlerine gitmesine. Kendi kendime kızardım onun yü-zünden, **"Bu sıcakta oralara gidemem, bana sıcak dokunur"** diye mızımızlandığımda ve onun gittiğini duyduğumda.

Yine evinden, vakfından uzaktaymış işte. Kim Aziz Nesin'e, **"ne işin var bu yaşta oralarda?"** diye sorabilir?

Hollanda'ya gitmiştik birlikte... Akşamları tüm sanatçılarla yiyor, içi-yor, dans ediyor, sonra erkenden odasına çekiliyordu. **"Yoruluyor, uyuyacak"** diye düşünmüştüm önceleri. Birkaç hafta sonra dergide ya-zısını görmüştüm, altında tarihi vardı ve Hollanda'da yazılmıştı. **"Yorul-muştur, uyuyacak"** diye düşündüğümde, o gidip öykülerini yazıyor-muş. **"Öyle çok şey var ki yazacak"** diyordu. Belli ki yazamayacağını bilip, dertleniyordu.

Yok olmasını isteyen "**o insan**"lar kınalar yaksınlar şimdi. Yakmakta da haklılar. Bir Aziz Nesin daha?.. Çok zor.

Nazım'a da çok çektiirdi "**o insan**"lar. Memleketindeki bir çınarın altında yatmak istiyordu o. Hala isteği olamıyor.

Aziz Nesin de vakfının bahçesine gömülmeyi istiyordu.

Bakanlar Kurulu'ndan kararın bu kadar çabuk geçmesine hem şaşırđık, hem çok sevindik. Neyse ki bunu ona çok görmediler.

MİLLİYET, 8.7.1995

Şark Ekspresi'nde Aziz Bey'le

YALÇIN DOĞAN

BALTİK'TAN inen elektrikli treni Tuna Nehri'nde yedeğine alan **"Şark Ekspresi'nin"** İstanbul üzerinden Kiev'e uzanışını Sofya'da **"Bosyana Sarayı'nda"** dinlerken, haber geliyor: **"Aziz Nesin..."** O andan itibaren Şark Ekspresi'ne Aziz Bey'le birlikte biniyorum.

İlk seferine 1 Eylül 1988'de başlayan Şark Ekspres'i Avrupa'nın Osmanlı'yı çiğnemesi gibi... Her tekerlek dönüşünde Batı, Rusya ile birlikte Osmanlı'yı bir kez daha dağıtıyor gibi... Her tekerlek dönüşü, yeni bir dağılmanın haritasını çiziyor gibi...

Aziz Bey'in kişiliği ve kitapları ise, toplumu dağıtıyor. Her kitabı, her sözü topluma başkaldırmanın bir bir haykırışı... Aziz Bey toplumda sürekli çatışıyor. Aziz Bey toplumla çatışarak barışıyor. Toplumla çatışmadan topluma yön verilmiyor. **"Aydının kaderi"** bu... Halk dalkavukluğu ile aydın olmak birbiriyle hep çelişiyor. Aziz Bey hep bu çelişkiyi yaşıyor. Hiçbir zaman çoğunluğun yanında yer almıyor. İster işçi sınıfının simgesine dönüşen **"Maden - İş grevi"** olsun, ister kitleleri peşinde sürükleyen **"dine reddiye"** olsun, Aziz Bey düşüncesinden hiç ödün vermiyor. En önde yürüyerek düşüncesini yüksek sesle söylemekten hiçbir zaman çekinmiyor.

Şark Ekspresi yeni bir anlaşmayla tekerleklerini yeniden döndürmeye hazırlanıyor. **"Çuf Puf"** sesi yerini şimdi elektriğe bırakıyor. Aziz Bey toplumu hiçbir zaman elektriksiz bırakmıyor. Sarsarak da olsa...

SİRKECİ'DEKİ HÜZÜN

Bir batıda, bir doğuda... Osmanlı'nın dağılması bu sıraya dayanıyor. Batıda 1821 Yunan İsyanı, doğuda 1833 Mısır İsyanı, batıda 1856 Sırp İsyanı, doğuda 1861 Lübnan İsyanı... **"Orient Ekspres'in"** ilk seferi ise 1888!.. Birbirini sırayla izleyen isyanları **"bütünleştirmek"** gibi...

"Ah Biz Eşşekler" ile toplumu biraz daha ayrıştırıyor Aziz Bey... **"Biz Sürgünün Anıları"** ile aydının kaderini çiziyor. **"Yaşar Ne Yaşar, Ne Yaşamaz"** ile sıradan bir vatandaşın devletle dramında yakalıyor bizi. Hiçbir zaman bütünleştirmeyi düşünmüyor. Hep ayrıştırıyor, ayrıştıktı-ça bütünleşeceğine inanarak...

Şark Ekspresi'nde "**wagon restaurant'ta**" beyaz eldivenleriyle hizmet veren garsonlar Çar Ordusu'nun kırmızı apoletli generalleri gibi... Romen havyarıyla Smirnoff votkayı birlikte servis ediyor. Pembe abajurların ışığında Çek porselen tabaklardaki "**Burgundy**" ekmeğine "**İslgny**" tereyağı sürülüyor. "**Alla Turca pilav**" sofraya sonra geliyor.

Yüz yıl öncesinin Şark Ekspresi'nin tekerleri yeniden dönerken, dağıtmanın yerini şimdi birleştirmek alıyor. Bunun için Tuna Nehri'ne yeni bir köprü yapılıyor. Paris - İstanbul arası trenle doksan saatten artık otuz saate iniyor. Sirkeci Garı'na iner inmez teneffüs ettiğimiz yanık yağ kokusu ile gürültüden, geriye yine hüznün veren yalnızlık kalıyor.

KİLİSEDE BİR MUM

Aziz Bey de hep yalnız... Aydın çok... Yalnızlık "**o çok aydınların**" ortak şarkısı... Aziz Bey bazen Şeyh Bedrettin, bazen Aşık Veysel, bazen Resneli Niyazi, bazen Hacı Bektaş hamurunda... Belli bir mozağin günümüzdeki ürünü... Onun için hırçın, onun için uzlaşmaz, onun için inatçı, onun için kavgacı, onun için barıştan yana...

Sofya'nın göbeğindeki "**St. Aleksander Nevsky Kilisesi**" Şark Ekspresi'nin ilk seferiyle aynı tarihlerde yapılıyor. Girişte, kilisenin "**1877-78 Osmanlı-Rus Harbi'nde Bulgaristan'ı Osmanlı boyunduruğundan kurtaran 200 bin Rus askerinin ölümü için yapıldığı**" yazılı... Kiliseye giriyorum. Bir mum yakıyorum. Aziz Bey olsaydı, böyle yapardı, diye... Evrensel düşünce adına...

Şark Ekspresi'nden ben Sirkeci'de iniyorum. Aziz Bey Çatalca'da kalıyor...

MİLLİYET, 9.7.1995

GÜNLÜK

Aziz Nesin, Teoman Erel

YAVUZ DONAT

Aziz Nesin öldü.

Bir yıl önce de, aynı gün, Teoman Erel ölmüştü.

İkisi de otoriteye karşıydı.

İkisi de otoriteyi acımasızca eleştirirdi.

Aydın acımasızdır.

İkisi de aydıındı.

DÜZENİN temsilcileri bir gün Fransa Başkanı **De Gaulle'e** gittiler:

- Efendim, Jean Paul Sartre sizin aleyhinizde çalışıyor.

- **Biliyorum.**

- Cezayir savaşına karşı halkı örgütlüyor.

- **Farkındayım.**

- İzin verin, tutuklayalım.

-**Hayır.**

-Öyleyse baskın yapalım, evini arayalım. Anarşistlerle işbirliğine dair belge bulalım.

- **Ona kesinlikle dokunmayın. Sartre komünisttir, daima benim karşımda olmuştur ama unutmayın ki o bir Fransız aydıındır.**

Fransız yazar ve filozofu Jean Paul Sartre, ileri yaşına rağmen **"1968 protestosunun"** içinde yer almıştı.

1970'lerde **"Fransız Maocu hareketinin"** içinde yine o vardı.

Ama Fransa bu **"aydınına"** dokunmadı.

Sartre gibi düşünmeyen **"yönetim"**, ünlü filozofunun eleştirilerini **"hazmetti"**, onu olağanüstü mahkemelere göndermedi, hapse atmadı.

Biz Aziz Nesin'e, Yaşar Kemal'e, Uğur Mumcu'ya ve daha pek çok aydınımıza böyle davranmadık.

Onların fikirlerini beğenmeyebiliriz.

Fikirleri gerçekten yanlış, eleştirileri de acımasız olabilir.

Ama hoşgörü ile karşılayabilmeliyiz.

Bunu beceremediğimiz ortada.

AZİZ Nesin çoğulcuydu.

Ama farklı bir çoğulculuk anlayışı vardı.

"Herkes istediğini söylesin, herkes istediği gibi davransın" derdi.

Oysa bu **"tam bir düzensizlik."**

Ama o inanırdı ki **"kafasındaki düzenin de kendi içinde bir disiplini olacaktır."**

Bizce o da hayaldi.

Ama kimin hayali yok ki?

Nesin **"düzensizlik içindeki düzenin"** sevimli bir temsilcisiydi.

"Ateist olduğunu" da rahatça söyleyebiliyordu.

"20 yaşındaki sevgilisiyle, istediği gibi dans edebileceğini" de...

AZİZ Nesin'le ilgili çok şey yazılacak, söylenecek.

Bizce Nesin'in **"en önemli olaylarından"** biri, vakıf kurması ve **"çocuk yetiştirmesidir."**

Düzeni tümüyle değiştirmekten yana olan Nesin, bu arada **"insanlara tek, tek de yardım edilebileceğini"** düşünüyordu.

Onun için **"çocuğa yatırım yapıyordu."**

Aziz Nesin'in insancılığının en büyük göstergesi budur. Kurduğu **"yuva"** mutlaka yaşatılmalı, o yuvada yeni çocuklar yetişmelidir.

AZİZ Nesin, "**fikri, mesaj ve cesaret**" olan bir Türk aydınıdır.
Ve bunların yanı sıra bir de "**mücadelesi olan**" Türk aydınıdır.
Mücadelesi kişilerle, partilerle, liderlerle değil "**otoriter sistemley-
di.**"

Onun içindir ki, her dönemde mücadelesi sürdü.

Gün oldu, solla kavga etti, gün oldu sağla, gün oldu dincilerle.

Ama bu kavgalarda "**demokratik yönü**" daima ön plandaydı.

Ve demokrasinin oturması için uğraş verdi.

AYDIN karşı tez üretir, alternatif söyler, eleştirir.

Aydın "**evet efendim, sepet efendim**" demez, "**başüstüne**" diye boyun eğmez.

O nedenle düzenin temsilcileri ile aydınlar ters düşerler.

Akıllı politikacı "**aydın itmeyen**" politikacıdır.

Akıllı politikacı, düşüncesine katılmasa bile, hatta düşüncesi yanlış bile olsa "**aydın eleştirisinden**" yararlanır.

Bizde yararlanmaktan ziyade aydını susturmak, aydını DGM'ye yol-
lamak, aydını tutuklamak yolu seçilir.

En kolay yol.

Ama çıkmaz yol.

OSMANLI döneminde Dergah'lar vardı.

Müslüman aydınların kurdukları bir tür "**fikir üretim merkezleri.**"

Dergah'ta "**karşı fikir**" üretilir, "**karşı tez**" savunulurdu.

Düzen yanlıları "**Dergah'ları basalım, dağıtalım**" derlerdi.

Bazen basarlardı, dağıtırlardı.

Ama bazen de hoşgörülü padişahı karşılarında bulurlardı:

- **Onlara dokunmayın. Dergah'ların sınırlarına adım atmayın.**

Genç cumhuriyetin yöneticileri çoğu kez o Osmanlı padişahları ka-
dar bile hoşgörülü olamadılar.

ÖLÜM kaçınılmaz, ölüm Allah'ın emri.

Ama biz çoğu kez aydınlarımızı daha **yaşarken öldürüyoruz.**

Yargısız infazla, toplumsal linçle öldürüyoruz.

Ve bir gün onlar gerçekten ölünce radyolarda, TV'lerde özel programlar düzenliyor, sağlıklarında verdiğimiz ölüm fermanını **"esastan"** bozuyoruz.

Sahi, neden böyle yapıyoruz?

Aydınlarımızı önce **"kafir"** diye asıyor ve neden daha sonra onların **"şehit"** diye namazını kılıyoruz?

Bu dünyadan bir Aziz Nesin geçti...

İsyanı vardı, düzenle mücadelesi vardı, kendisini ve halkını eleştiren bir yanı vardı.

Ama o bir Türk aydınıydı...

MİLLİYET, 7.7.1995

VİTRİN

Aziz Nesin ölümüyle de birçok kimseyi çeşitli konularda düşünmeye ve tartışmaya yöneltti.

Biz bunlardan birinin üzerinde durmak istiyoruz:

Yitirilen insanı ya da ölüyü anmak; onu anarak yaşatmak çabası.

Aziz Nesin'in bir yazısını anımsıyoruz; yaklaşık olarak şöyle diyor: Ölünün ardından konuşanlar ya da yazarlar, o ölüden çok, kendilerinden söz ederler. Ve **Aziz Hoca**, o kendine özgü eşsiz mizahçılığı ile bu kişilerle dalga geçiyordu. Belki de daha çok bu nedenledir ki, biz bir ölünün ardından yazarken ya da konuşurken kendimizden söz etmekten olabildigince kaçınmışızdır.

Hemen her söylemiyle her eylemi tutarlı olan **Aziz Nesin**, vasiyetiyile de bu tutarlılığına yeni bir örnek verdi. Arkamdan ölüm ilanı vermeyin, törenler yapmayın, dedi. Üstelik mezarının da yerini belli etmek istemedi. İstemedi ki, gelecek yıllarda mezarının başına gelip söylevler verilmesin; kimi iki yüzlülük kokan, kimi ölüden çok kendinden söz eden abartılı konuşmalar yapılmasın.

Elbet, **İlker Sarier**'in de haklı olduğu yan var. **Sarier**, **Posta**'daki yazısında şöyle diyor: "**Ustanın böyle bir istekte bulunmaya hakkı vardı. Ama insanların da onun ardından gerçek acılarını yansıtan etkinlikler düzenlemeye hakkı olmalıdır. (...) Vatandaşlar, Aziz Nesin'in vasiyetini, 'ikiyüzlülük yapmayın' şeklinde doğru anlıyorsa, istediği kadar toplantı ve yaşatma etkinliği gösterebilir, göstermelidir de... Buna Aziz Nesin'in ihtiyacı yok belki ama, Türkiye'nin ihtiyacı çokl."**

Doğrudur, **Aziz Nesin** olayı "**İstisna**"lardan biridir, anlamı ve büyüklüğü bambaşkadır. Elbet **Aziz Nesin** etkinliklerle anılmalıdır. Ama gerçekten **Aziz Nesin**'in değerlerine yönelik, onları yaşatacak etkinlikler... Yoksa riya kokan, ölüyü değil de, düzenleyenleri öne çıkarmayı amaçlayan yapay mezarbaşı törenleriyle değil.

Biz bunları epey zamandır mezarbaşı anma törenlerinde düşünmekteydik.

Bakıyorsunuz, gerçekten değerleri olan, adına ve hizmetlerine saygı duyulan bir kişi için ölüm yıldönümünde mezarı başında anma toplantısı düzenliyor. Toplantının düzenlendiği önceden duyuruluyor, fakat

o gün mezar başında gelenlerin sayısı on-onbeş kişiyi geçmiyor, hatta kimi zaman iki elin parmaklarından daha az oluyor. Televizyonlar, gazeteler de haberdar edildiğinden kameralar, foto muhabirleri geliyor. O beş, on kişi, kamerayı ve objektifi doldurmak için, saflarını sıklaştırarak bir araya geliyor; mezarın başında birileri konuşuyor. Kameralar onun görüntüsünü alıyor, objektifler onun fotoğrafını çekiyor. **Aziz Nesin'in** dediği gibi, ölenen çok onlardan söz ediliyor.

SAYGI YERİNE SAYGISIZLIK

Geçtiğimiz hafta biz bu mezar başı anma toplantılarından ikisine katıldık.

İlgililer bizi bağışlasın, bunların ölene saygı değil, saygısızlık olduğunu gördük.

O ölüyü anmak için ancak on kişinin gelebileceği kanıtlanmak istense ve de düşünülse düşünülse, bu kadar saygısızlık düşünülebilir. Aslında bu bencillikten, aslında bu gösteriş merakından başka bir şey değil.

O ölüye saygınız mı var, onun değerini, hizmetlerini mi yaşatmak istiyorsunuz?

Onun yaşamıyla, hizmetleriyle, eserleriyle ilgili araştırmalar yapın, seminerler düzenleyin (ve elbet bunlara katılımı sağlamayı da gözönünde tutun), yayınlar yapın; onun anısını yılda bir gün mezarı başında anmayla değil, sürekli yaşatmayla kalıcı kılmaya bakın.

Mezarı başında ancak, dua edeceksiniz, o, işin dinsel tarafıdır. Televizyonlara, gazetelere haber vermeden gider duanızı edersiniz, onu anarsınız. Rahmetli **Sedat Simavi'nin** mücadele arkadaşı, onun en yakını rahmetli **Tahsin Öztin**, **Sedat Simavi'nin** Kanlıca'daki mezarı başında yapılan anma törenlerine katılmaz, sabah erkenden tek başına mezarın başına gidip duasını eder, can arkadaşını anardı. Nitekim, **Sedat Simavi'nin** adı da yılda bir mezar başında yapılan törenlerle değil, onun adına konan **Sedat Simavi Ödülleri** ile daha anlamlı yaşıyor.

Mezarbaşı törenlerini düzenleyenler konunun bu yanlarını da düşünmelidir.

393. GÜNÜ ANIYORUZ

Ve biz geleneksel anımızı yapalım.

Ortaya çıkarılışının **393. gününde Tansu Hanım'ın** Amerika'daki mallarını mülklerini saygıyla (!) anıyoruz.

Ey Türk müteşebbisler!. Çiller söz vermesine karşın, Amerika'daki ticari yatırımlarını satıp parasını yurda getirmiyor, ama siz yine de onun yediği salkıma değil, verdiği talkına bakın ve de Türkiye'de yatırım yapın; e mi!..

MİLLİYET, 14.7.1995

Aziz Nesin

DOĞAN HEPER

Aziz Nesin için çok şey yazılıp söylenebilir.

Onun görüşlerinin yanında da olunabilir, karşısında da.

Ama bir gerçek var ki, onu inkar etmek mümkün değil:

Aziz Nesin'in günümüz Türkiye'sinin belki de en **"medenî cesaret"** sahibi kişisi olduğu.

Doğru bildiğini, inandığını, yalnız doğru bildiği için, inandığı için açıkça ve art niyetsiz söylemek faziletse Aziz Nesin en çok bu yanıyla anılacaktır.

MİLLİYET, 7.7.1995

NOT

İleri giden adam

ZÜLFÜ LİVANELİ

Çetin Altan, Turan Güneş'in bir sözünü anar sık sık: **"Türkiye'de bir ileri gelenler vardır der, bir de ileri gidenleri!"**

İleri gelenler toplumda saygı görüp, ciddiye alınırken, ileri gidenlerin payına hep hapis, sürgün, hakaret ve tehdit düşer.

"İleri gelenler" nereye gitseler kalabalık bir grup tarafından karşılanırlar. Polisler selam durur.

Onlar **"VIP"**dirler: Yani **"Çok Önemli Kişi"**

"İleri gidenler" ise ömürleri boyunca **"kuşkulu kişi"** muamelesi görürler.

İtilir kakılırlar.

Basın, eski ihtilal liderlerine gösterdiği saygıyı esirger onlardan.

Gencecik muhabirler, kasabalı siyasətçilere soru sorarken kullandıkları **"Efendim"** hitabını, **"İleri gidenler"**e çok görür.

Onlar otoriteyi temsil etmezler ve bu yüzden de otorite karşısında ezilip büzülmeye alışmış kitlelerin öfkesini çekerler.

AZİZ Nesin bir **"İleri giden"**di.

Ömrü boyunca da **"İleri giden"** olarak kaldı.

Öyle öldü.

Oysa eline **"İleri gelen"** olma fırsatı geçmişti.

Ordu mensubu olarak, askeri kariyerine özen gösterse orgeneral olur ve **"Aziz Paşa"** olarak anılırdı.

Aziz Paşa, Sivas'a gittiği zaman canına kasteden kalabalıkların hakaretleri yerine, **"en yüksek mülki ve askeri amirler"** tarafından karşılanır ve her bakışı bir emir olarak algılanırdı.

Devlet memurları, helikopterden inen bu Paşa'nın çevresinde pervane kesilir ve **"Emredersiniz Paşam"** derlerdi.

AZİZ Nesin eğer **"İleri gelen"** olmayı seçseydi, zekası ve enerjisiyle ülkemize güzel bir ihtilal bile hediye edebilirdi.

Sonra da emekli olur ve "**beslemeyip de astığı**" çocuk cesetlerine karşı kazandığı zaferle mağrur, elini öpmek için kuyruğa giren Türk halkının tebriklerini kabul ederdi.

AZİZ Nesin bunların hiçbirini yapmadı.

80 yaşında bile bir "**ileri giden**" olmanın, hırçın ve yatağına sığmayan bir nehir gibi coşkun kalmanın inanılmaz debisini yaşadı.

Onun yaşamı "**Üstü kan köpüklü meşe seli**"ydi.

Düşüncesini söylemek uğruna başını veren Nef'inin torunuydu o.

Hiçbir ünvan ve makam istemedi.

Kitleleri okşayıp, bir yazar olarak saygınlığını ve ününü artırmayı bile kendine yediremedi.

AZİZ Nesin, Türk halkının yüzde 60'ı aptaldır diyordu.

Ne garip ki öldüğü gün, Türk parlamentosu ilk sivil anayasa değişikliğini yapmak için gerekli olan yüzde 60 sağduyulu çoğunluğu sağlayamadı.

AZİZ Bey'le on gün önce Yazarlar Sendikası için düzenlenen gecede, sahnede görüştük.

Meğer o toplantı, Ataol'un ve Işıl'ın söylediği gibi bir "veda gecesi"ymiş.

"**İleri giden adam**"la veda gecesi.

Tarih "**İleri gelen**"leri değil, "**İleri giden**"leri yazıyor.

MİLLİYET, 8.7.1995

DÜNYA DEĞİŞİRKEN

Ölüm çağrışimleri

AHMET OKTAY

Toplumsal.siyasal mücadeleler tarihi içinde çok soylu ve köklü bir yeri olan vicdan, ahlak, sorumluluk gibi kavramlar, günümüz Türkiye-si'nde ironik bir anlam değişikliğine uğrayarak dinazorluğun, geri zekalılığın ve tutuculuğun göstergeleri sayılmaya başlandı.

Gazetelerin kimi köşe yazarlarını okurken bir ürküntü duyuyorum. Kendileriyle **dalga geçiyormuş** gibi yapıyorlarsa da aslında bal gibi megaloman kişiliklerini sergiliyorlar. Fütursuzlukları, yukardan bakışları, acımasızlıkları hemen seziliyor. Bunlar, Servet-i Fünun romanının **zûpelerine** öylesine benziyorlar ki, şaşmamak elde değil. Daha da şaşırtıcı olan, kendilerini dünyanın en zeki ve şakacı insanları saydıkları sezi-len bu yazarların çevrelerine yönelttikleri küçümsemeyi okurların doğal karşılaması. Bu da **mazoşizmin** başka bir belirtisi olsa gerek.

Yeni bir çağın eşiğinde durduğumuzu, değer yargılarının değiştiğini biliyorum. Yitip gitmekte olan bir dünyanın nostaljisi içinde değilim bu yüzden. Ama, değişme ve yenilenmenin ürettiği sorunları da görmemiz gerekiyor. Duyarsızlık, aldırılmazlık, bencillik izleniyor her yanda. **Yeni dünya düzeni** ya da **düzensizliği** görüldüğü kadarıyla nihilizmi ve sinizmi besliyor.

Bir iki ay içinde Türkiye'nin kültürel yaşamında önemli yerleri olan insanları yitirdik: Aziz Nesin'i, Mehmet Ali Aybar'ı, Rauf Mutluay'ı ve Bilge Karasu'yu. Övgü dalgası kesildikten, ölümün **gösteri** bölümü sona erdikten sonra, bu insanların yapıtları, düşünceleri ve eylemleri üzerinde gerçekten durulacak, değerleri bilinecek midir acaba? Pek umutvar değilim. "**Gösteri**" sözcüğünü kasıtlı kullanıyorum. Aziz Nesin ölümünün ardından **alayış** istemediğini vasiyetinde belirtmişti. Ama kimse al-dırmadı. **Medyatik** bir ölüye çevirmeyi başardık onu.

Aziz Nesin, Mehmet Ali Aybar, Rauf Mutluay ve Bilge Karasu, farklı bir dünya istiyorlardı elbet, ama bu dünya, kendileriyle müftechir zama-ne yazarlarının hoşuna gidebilecek bir dünya değildi. Onlar, son nefes-lelerine kadar bir şeylere **inanmışlardı** hep.

Aybar'ı anımsıyorum şimdi. Ankara'da şimdi iş hanı olan Büyük Si-nema'da yaptığı ilk konuşmayı. Atatürk Bulvarı, öyle bir kalabalığı bel-ki 27 Mayıs öncesi günlerde görmüştü. Aybar'ın sesi mikrofontardan

dalga dalga yayılıyor, sosyalizm sözcüğünün böyle alanlarda anılması karşısında duyulan bazı dinleyicilerin ağladığı görülüyordu. Sosyalizm açık havaya çıkmıştı; gürbüzleşecekti. Gerçi yaşanan yıllar, öngörüler ve umutları bağbozumuna uğrattı; Aybar da dahil, birçok sosyalist büyük çöküşle sarsıldı. Ama, sosyalizmin temsil ettiği değerler değildi çöken. Sosyalizm hala **tamamlanmamış proje** olarak duruyor, kuramsal ve kılğısal (pratik) düzeylerde kendini yeniliyor. Mehmet Ali Aybar, bu yenilenmeyi bilerek öldü.

Bilge Karasu, ne kadar farklı bir kişilikti. Kalabalığın önüne hemen hiç çıkmadı. Öykülerinde ve romanlarında da sesini hiç **yükseltmedi**. Bilge de kuşkusuz daha insanal, daha adil bir dünya istiyordu. Baskısız, yasaksız bir dünya. Ama, böyle bir dünya umuduna inandığı kadar yazının kendi kuralları olduğuna da inanıyordu. Sanatla propagandayı birbirine karıştırmadı. Ama, sesini yükseltmeden baskıya yönelik en yetkin iki eleştiri bıraktı ardında: **Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı ve Gece**.

Bilge Karasu ile 1950'li yıllarda tanıştım ben. Ama karşılıklı oturup konuşmamız üçü beşi geçmez. Buysa, **dostluk** kurulmasına y  tmez. Bu yüzden kitaplarıyla dostluk kurdum ben de. Yazar olarak **se  kinciydi**. Ama yazar olarak se  kincilik ancak **takdir edilecek** bir tutum sayılmalıdır. Genel okur be  genisinin pe  şine d  şmedi Karasu. Kitapta yazarın kalbinin atışını duyabilen on okur bile yeter insana. B  yle okurları oldu onun.

MİLLİYET, 20.7.1995

OKURKEN YAZARKEN

Aziz Nesin'den "Son İstek"...

ZEYNEP ORAL

10 gün önceydi. Kalp spazmını yeni atlatmıştı. Çırpınan yüreği kükreyip duruyordu. **"Ama Aziz Bey, kalbiniz... kalbinizi düşünün..."** dedikçe ben, öfkeleniyordu: **"Ama yaşıyorum ben"** diyordu. **"Yaşıyorum... Ve yaşadıkça halkıma borcumu ödemeliyim..."** **"Başkaları yapmıyorsa, ben yapmalıyım. Mecburum"** diyordu ve çalışıyordu. İstanbul'da Uluslararası Anti Fundamentalist Kongere'yi gerçekleştirmek için gece gündüz çalışıyordu... **"Düşmana inat"** kahkahalarını savunarak, halkını uyarıyordu...

Dün sabahdan beşten beri yalnız onun yazılarını okuyorum. Şimdi dost düşman herkes çok konuşacak. Ben sözü Aziz Bey'e bırakıyorum. Tanıdığım en yürekli, en özgür düşünceli, düşüncelerinden ödün vermeyen, aydın sorumluluğunu sonuna dek yerine getiren, en tutarlı, halkını en çok seven insana.

"Son İstek" şiiri 1981'de, **"Ödenemeyen"** 1980'de yazıldı. 1995'in 6 Temmuz gününe dek ise, son isteği vakıf bahçesine gömülmekti. Yetkililere bir kez daha anımsatmayı, borç biliyorum.

SON İSTEK

BİTKİ olacaksam/Çayır çimen olayım/Aman baldıran değil

Yol altında kalacaksam/Gelin arabaları geçsin üstümden

Çelik paletler değil

Üstümde çocuklar koşuşsun/Ne kaçan ne kovalayan/Askerler değil

Kerpiç yapacaksanız beni/Okullarda kullanın/Cezaevlerinde değil

Soluğum tükenmez de kalırsa/Isık öttürsünler

Aman ha düdük değil

Kalem yapın beni kalem/Şiirler yazan sevi üstüne/Ölüm kararı değil

Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında/Sakın ola ki

Silahlarda değil

MİLLİYET, 10.7.1995

(VAKIF 29 MAYIS 1981)

Aziz Nesin'e borcumuz...

ZEYNEP ORAL

Sevgili Aziz Bey,

Üç gündür telefonum hiç susmuyor. Tanıdığım ya da hiç tanımadığım insanlar, sizi tanımış ya da hiç tanımamış olanlar, bana uzun uzun, sizi ne çok sevdiklerini anlatıyorlar... Size bir kez olsun rastlamadıkları, sizi görmedikleri, elinizi sıkmadıkları için nasıl kahrolduklarını anlatıyorlar... **"O, bizim ağzımızdı, dilimizdi"** diyorlar... **"Bizim için o konuşurdu"** diyorlar... Onlara neler vermiş olduğunuzu anlatıyorlar... Kendilerini anlatıyorlar. Kendilerini anlatırken sizi, sizi anlatırken kendilerini buluyorlar...

Onları dinliyorum. Birlikte ağlıyoruz, birlikte öfkeleniyoruz.

Onlara bilmedikleri ne söyleyebilirim ki... Düşünceleriniz, yazdıklarınız, söyledikleriniz, yaşamınız, yüreğiniz... Tümü ortada... Çok değil, daha iki Pazar önce bu köşeden kükrüyordunuz: **"Türkiye'yi, karşı karşıya olduğu en büyük tehlikeye, şeriate karşı uyarı"**yordunuz.

O gün, bugün aldığım tepkilerin binde birini alsaydım, belki şimdi öfkem daha az olurdu...

Bugün arkanızdan tonlarla methiye düzen büyük küçük devlet adamları, yöneticiler, milletvekilleri yıllardır söylediklenize kulak verse lderdi, sizi sanık sandalyesine oturtacakları yerde akıldışılığa karşı açtığınız savaşı anlamaya çalışsalar dı, bugün Türkiye böyle olmazdı.

Korku, pislik, karanlık, çirkinlik, akıldışılık ve suskunluğun egemen olduğu bir ortamda siz Aziz Bey, karanlığa, pisliğe, akıldışılığa karşı düşünce üretiyor, korkmuyor, konuşuyordunuz... Bizleri uyarıyordunuz. Biz ise bunları tartışmak yerine ya susuyor ya da sizi **"düşman"** belliyorduk...

Belki biraz geç ama, uyarılarınız artık hep bizimle. Onları kimse söylemeyecek.

Sevgim, saygım bir yana benim için örnek insan, örnek aydınısınız.

"Beni bugüne dek polise karşı, hükümetlere karşı, öteki sınıflara karşı, benim sınıfımdan olup da bana karşı olanlara karşı, beni hep halk destekledi. Bugüne dek ne bir siyasal örgütten, ne ideolojik bir gruptan, ne sermayeden, ne eleştirmenlerden, ne bürokratlardan destek aldım. Bunlardan değil de halktan destek aldığım için de yıkılmadım" diyordunuz...

Çocukken, parasız yatılıyken, cumartesi günleri verilen tatlıyı, eğer o hafta derslerinizi iyi çalışmadıysanız, "ben bunu hak etmedim ki" diyerek yemeyen siz Aziz Bey, "Türk halkına borcunuzu ödemek için bunca çok çalıştığınızı" söylediniz... (Okurlardan, "Ödenmeyen" başlıklı şiiri okumalarını istiyorum)

ÖDENMEYEN

AZİZ NESİN

**Ey benim halkım
Ey benim eliaçık gözü kapalım
Yüreği açık dili bağlım
Ey benim en güzelim
Ey benim en çirkinim**

**Yiyemedin yedirdin
İçemedin içirdin
Giyemedin giydirdin
Okuyamadın okuttun
Kendin üşüdün yağmurda karda
Ama beni korudun**

**Varından değil yoğundan verdin
Az az değil çoğundan verdin
Ah ne az ne az aldın
Ama çok ne çok verdin
En az aldın en çok verdin
Almadan vermek sana özgü
Utanırım aldıklarım demeye
Gücüm yetmez borcum ödemeye
Bende hakkın çoktur halkım
Değil böyle bir Aziz
Bin Azizler olsa yetmez
Aldığını vermeye
Utanırım hakkın helal et demeye
Dünya durdukça durasın halkım**

**Nesin Vakfı
30 Haziran 1980**

Ah Aziz Bey! Yalvardım size, yalvardım, hastaneden yeni çıkmış-ken, bu sıcaklarda Foça Festivali'ne, Alaçatı'ya konuşmaya, uyarmaya, kitap imzalamaya gitmeyin diye! Ama biliyorum, boşunaydı. Hep o **"halkıma borcum var"** duygusu! Sizi, devletin değil, devlete vergisini ödeyen namuslu dürüst insanların okuttuğunu anladığınızda, çocuklu-ğunuzda içinize sinen ve sizi asla terketmeyen bu **"halkıma borçlu-yum"** duygusu...

Peki, ya bizim size borcumuz?

Bakalım Aziz Bey, bakalım bu ülke insanları size borçlarını ödeyebi-lecekler mi?

MİLLİYET, 10.7.1995

ESİNTİLER

ARAMAZDIN ayrılışı, sadece edebiyatımız, mizah sanatımız ve düşün hayatımız için değil, ülkemizin uluslararası alandaki etkisi açısından da büyük bir kayıptır. Eserleri birçok dile çevrilen az sayıda yazarımızdan biriydi. Mizahtaki ustalığın dünya çapındaki zirvelerinden biriydi.

Ülkemizin konularıyla ilgili olarak, özellikle son sıralarda sık sık savunduğu görüşlerden bazısını yadırgayanlar vardı. Ama söylediklerinin -ne kadar zayıf olduğu sık sık kanıtlanan- düşünce hürriyeti birikimimize katkıları büyüktü. Kendisine yönelen ve bazen de cürüm boyutlarına kadar varan tepkilere rağmen, inandıklarını söylemekten bir milim geriye gitmemiştir. Bununla, bazılarımızın hoşuna gitmese de, saygı göstermek zorunda olduğu üstün bir medeni cesaret örneği vermiştir.

Hakkında, daha pekçok şey yazılacaktır. Eserleri nesilden nesile ulaşacaktır. Bugünün görevi ise, onun bu dünyadan kendi gönlüne göre ayrılmasını sağlama görevidir.

Her şey, gömüleceği yerle birlikte, nasıl istediye öyle olsun... Aziz Nesin, yaşamında hiç haketmediği pekçok eziyetle karşılaştı. Yıllarca süren hapislikler, ölüm tehditleri, saldırılar, öldürme girişimleri... Hiç değilse bu son isteği, eksiksiz yerine getirilmelidir. Dileriz, başta hükümet, tüm ilgililer, bu konuda üzerlerine düşeni yapmakta gecikmezler.

NOT: Bu dileğin hükümetle ilgili bölümü, dün geç vakit gerçekleşti. Aziz Nesin'in mezar yeriyle ilgili kararname imzalandı ve onaydan çıktı.

MİLLİYET, 7.7.1995

BUGÜN

Her zaman öfkeli, her zaman gülümseyen

ORHAN PAMUK

Haberi bakkalda dalgın dalgın gazeteye bakarken öğrendim. Oysa iki saat önce aynı gazeteyi evde okumuştum, ama haber yoktu orada. Alışverişi yaptım, elimde plastik torbalar yazıhaneye girdim: Plastik torbaları koltuğa değil, mutfaka koymalıydim, ceplerimi boşaltmalı saatimi çıkarmalıydim, faks makinasına bakacaktım, ama orada kalakalmışım. Ağlamaya başladım.

Bu işi öyle sık yapan biri değilim. Kendime şaştım, sinirlerimin bozuk olduğunu, öfkeli olduğumu, buna benzer şeyleri düşündüm, ama başka şeyler vardı aklımda. Faks makinesindeki kağıt bu yazıyı hemen yazabileceğimi söylüyordu. Masaya oturdum.

Aziz Nesin'i ilk gördüğümde sekiz yaşındaydım. Ankara'daki Bilgi Kitabevi'nde kitaplarını imzalıyordu. Annem ağabeyimle beni, kitapçının olduğu Sakarya Caddesi'ne alışverişe götürmüştü. Orada, çarşının gü-rültüsünden ve erken gelen sonbahar akşamının karanlığından uzakta arkada bir yerde, çekici ve güven verici kitap kokusu içerisinde insanların arasında bir adam kitaplarını imzalıyordu. İleride ben de bir yazar olacaktım.

Evimizde kitapları okunurdu, ben de okumaya başladım. Türkiye'nin nasıl bir yer olduğunu, burada yaşayanların nasıl insanlar olduğunu erken yaşta hayattan ve gazetelerden öğrendiğim kadar ondan öğrendim. Hayatlarımızda büyük, derin bir yarayı andırır bir eksiklik vardı.

Bunun ruhsal bir acı gibi farkındaydı, ama çocuklar gibi örtbas etmeye, bir yamayla yamamaya, milli bir gururla parlatmaya, hatta bile-rek seçilmiş bir özellik gibi onunla övünmeye hazırдық. Bir kenara itilmişliğimizin, yoksulluğumuzun ve birbirimize karşı gaddarlığa varan acımasızlığımızın arkasında da bu eksikliğin, bir çeşit hamliğin ve öfkenin olduğunu da seziyorduk. Hayatın her çeşnesinde, günün her saatinde kendini hatırlatan bu eziklik ve öfke bize önce, "**Biz adam olmayız**" dedirtir, sonra da mahallemize Amerikalılar misafir geldiğinde gençlerimizi konuk ağırlanan evin penceresi önünde toplattırır, İstiklal Marşı söylettirirdi.

En hurda ayrıntısına kadar...

Aziz Nesin kitaplarında bu kırılğanlığın ve bir gün kolayca, kurnazca, kestirmeden bu eziklikten kurtulma umudunun her rengini, her belirtisini, her sonucunu, her tuhaflığını bize zevkle anlatıyordu.

Çocukluğumda onun hikayelerini okurken İstanbul'un ve bütün Türkiye'nin her türlü günlük hayat rengi, dolmuş kapısının nasıl açılacağından, genel helaların seyrekliğine ilişkin sokak gözlemi, dikiş makinesinden oturağa, düdüklü tencereden ütüye ev eşyalarının canlılığı, bizi kısa yoldan açığa vuran dil ve konuşma alışkanlıklarımız, kaynanalar, emekliler, çocuklar, kediler, bir şehri şehir yapan bütün o aileler, hayatlar, dükkanlar ve devlet daireleri en hurda ayrıntısına kadar, bende derin bir gerçeklik duygusu uyandırarak canlanırdı.

Daha sonraki yıllarda da dönüp dönüp yeniden okuduğum hikayeleri, orasından burasından karıştırarak ve çoğu zaman en beklemediğim anda gülerek hatırladığım kitapları, beni her seferinde Aziz Nesin'in dikkatinin ve gözlem gücünün bitip tükenmeyen canlılığına, oynaklığına, çeşitliliğine imrendirirdi.

Onun en büyük başarısı da budur: Dünya edebiyatında yaşadığı şehrin ve ülkenin hayatına ve insanlarına bütün ayrıntılarıyla bu derece de tanıklık eden ve bu kadar da rahat okunan çok az yazar vardır.

Özellikle Demokrat Parti'nin ilk yıllarından başlayarak, yetmişli yılların sonuna kadarki otuz yıllık dönemin İstanbul ve Anadolu hayatının bütün kahramanları, bütün o idare memurları, yeni zenginler, işsizler, üçkağıtçı politikacılar, taksi şoförleri, sosyete kadınları, askerler, askeri darbeciler, tutuklular, mahkumlar, suçlular, ırz düşmanları, pavyon kadınları, köy muhtarları, futbolcular, aydınlar, ağalar, şeyhler, imamlar, eskiciler, dolandırıcılar, hırsızlar ve akla hayale gelebilecek her meslekten, her cinsten, her huydan insan, tıpkı bazı Osmanlı surnamelerinde olduğu gibi onun kitaplarından geçerler.

Hiçbir Türk yazarı bu otuz yıllık dönemin İstanbul hayatının ayrıntılarına Aziz Nesin'in gösterdiği kapsayıcı ve akıllı dikkati göstermemiştir. Romandan çok kısa hikaye yazması Aziz Nesin'i hayattan doğrudan aldığı malzemeyi bir büyük hikayeye bütünsellik ilişkileri içersinde bağlama zorunluluğundan kurtarmış ve böylece ilgisini çeken, severek ve zekice anlatabileceği herşeyi; her durumda yazıya dökebilmiştir.

Kitaplarını yeniden okur, karıştırırken -ki bunu sık yaparım- onun günlük hayatın her ayrıntısına, her konuya çabucana girebilmiş olmasına şaşarım en çok. Bir de bu kadar kolay okunabilir olmasına, her türlü okurun dikkatini çekecek geniş bir merak unsurunu sürekli canlı tutabilmesine...

Altıncı parmak

Bu büyük yaratıcılığın arkasında, yazarlığın esinlenmekten çok çalışmakla ilgili bir iş olduğunu anlamış herkesin göreceği gibi, benzersiz bir çalışma gücü ve isteği olduğunu biliyorum. Aziz Nesin her zaman her durumda sürekli yazardı ve yazı hayatının büyük kısmında yaratıcılığının matbaaların ve baskı makinalarının hareketine yetişmek zorunda olmasının yazılarının değerinden vazgeçmek için bir özür olamayacağına karar vermişti.

Bir keresinde Fransa'da birlikte yolculuk etmiştik. Bir otele girdik, yanyana olan odalarımıza yerleştik. Üç - beş dakika sonra, bir bahaneyle çaldığım kapısını açtığında, elinde oturup hemen kullanmaya başladığı bir kalem vardı. Kapıyı açmadan önce kalemi niye masaya bırakmadı da elinde kalemle kapıyı açtı? diye uzun uzun düşündüğümü hatırlıyorum. Daha sonra eski bir köşe yazısında, eski ve unutulmuş köşe yazarlarından **Mahmut Sadık**'ı anlatan bir cümlemin Aziz Nesin'in beyinine "**çakıldığını**" okuyacaktım: "**Mahmut Sadık'ın elinde kalem altıncı parmak olmuştur.**" "**Ne zaman bu benzetisi ansısam**", diye ekliyordu aynı yazısında, "**elimdeki kaleme bakarım, içim burkudur.**"

Ama çalışmak onun için iç burkucu bir şeyden çok hayatın acımasızlığına karşı bir inada, hayata karşı kazanılmış bir zafere dönüşmüştü. En kötü zamanlarda bile onu yapılabilecek şeyleri araştırmaya yönelten umudu ve akıllı düşmanlarının da hayran olduğu cesaret ve özgüvenini de kendi çalışma gücünü tanımaya borçlu olduğunu düşünüyorum. Sürekli çalışabildiği ve bazı insanların makinalara ya da aşka inanabilmesi gibi o da yazıya inandığı için hayatın anlamı ve amacı onun için hep pırıl pırıl açık kaldı.

Bu yüzden başkalarının kararsız kaldığı, gördüklerine inanmadıkları, başka dostların ya da örgütlerin tanıklığını ya da desteğini arayarak bocaladığı durumlarda o öne çıkıp kendine güvenle ilk tepkiyi verirdi. Düşündüğünü açıkça ifade etme ayrıcalığının yalnızca cesurlara bırakıldığı bir ülkede Aziz Nesin pek az yazara nasip olmuş bir keyifle cesaretinin tadını çıkarırdı.

Kendi sustuğu zaman...

Kendi sustuğu zaman başkalarının da sustuğunu ya da sesinin duyulmadığını, kendi hak edilmiş cesaretinin başkalarında haklı ve yararlı bir utanç uyandırdığını görüyordu. Düşünmek ile cesaretin yavaş yavaş birbirine karıştırıldığı bir ülkede düşünceden önce cesareti harekete geçirmek gerektiğini ve başkaları söyleyince kulak asılmayan pek çok sözü kendisi söylediğinde düşüncenin şu veya bu şekilde harekete

geçtiğini biliyordu. Toplumsal hayatta ilgili pek çok derdin doğal bir teslimiyetçilikle devletçe çözümlenmesinin beklenmesi gibi, düşünsel ve siyasal hayatla ilgili bütün sorunların da benzer bir vekalet anlayışıyla kendisi gibi olanlara, bazen de yalnızca kendisine bırakıldığını hissediyordu. Kısa hikayelerinde cesur yazara daha da cesaret öneren, ondan daha da ileri gitmesini isteyen, onu ölçüsüzce öven ama kendisi etliye sütlüye karışmayan, sesini hiç çıkarmayan vatandaş örneklerinden pek çok kereler söz eder.

Herşeyi yapmak isteği

Pekçokları gibi, açsözlülüğünün ve yaratıcı kışkırtıcılığının, çağrıştırdığı cesaret ve onur sorunlarıyla zaman zaman heyecanlı bir şekilde ilgilensem de beni ona asıl bağlayan şeyin, bazen saplantılı hale giren ilgimin onun yazarlığından, yazarlık tutumundan kaynaklandığını biliyorum. Herşeyi yazmak isteği! Arkada büyük bir eser bırakma tutkusu! Herkesin bildiği, ama bildiğini bilmediği gerçeği parlak bir şekilde, bir hamlede söyleyebilme hayali!.. Bütün bunları kitapları kitapçı raflarına taşıma zevki!..

Aziz Nesin'in ve çalışma ayrıntılarını öğrenmekten hoşlandığım günlük hayat alışkanlıklarının, saklamanın, biriktirmenin, dosyalamanın, bir gün bir işe yarar diye bir kenara koymanın, yazıya iyimser ve yarırcı açıdan yaklaşmanın arkasında bu istekler olduğunu hayal ettim hep. O bütün bunları sabırla, çalışkanlıkla, gayret ve zevkle yaparken, ortaya eşi benzeri modern Türk edebiyatında olmayacak kadar geniş, kapsayıcı, zengin ve okunması zevkli bir yazı çıkardı. Her zaman öfkeli, her zaman gülümseyen bir yazı.

MİLLİYET, 12.7.1995

ENTELLEKTÜEL BAKIŞ

Aziz Nesin'i kaybettik.

Aziz Nesin'in düşünce ve eylemleri her zaman tartışılabilir; ama onun tartışılmayacak bir yanı vardı, **mizah gücü ve yazarlığı...**

Bugün Aziz Nesin'in ölümü kadar, üzülmemiz gereken bir şey daha vardır; o da, Aziz Nesin'in yerine konulacak değil de, ileride ona yetişebilecek bir mizah yazarına sahip olamayışımız.

Şair her ne kadar "**Ecel geldi cihane, baş ağrısı bahane!**" demişse de, 80 yaşında, kalbi hasta bir insana, bu sıcakta, o kadar yol yaptırıp, Alaçatı'da kitap imzalamaya götürenler, her halde şimdi pişmandırlar.

Hayır, "**O da gelmeseydi.**" diyemezsiniz.

MİLLİYET, 7.7.1995

OLAYLAR VE İNSANLAR

Biz, bize benzeriz!

HASAN PULUR

Cumhuriyet'in ilk yıllarını yaşamış olan bizler, sloganlarla büyüydük...

"Durmayalım düşeriz / Bir Türk cihana bedeldir / Yerli malı yurdun malı, yerli malı kullanmalı..." gibi...

Bunların çoğu, zaman içinde ya unutuldu, ya da gerçekte bir ilgisi olmadığı için, her fırsatta dalga geçildi, rafa kaldırıldı...

Ama içlerinden biri vardı ki, bu slogan hiç unutulmadı, unutulmaması...

"Biz, bize benzeriz!"

Çünkü bu laf gerçeği yansıtıyordu, palavra, propaganda değildi, **"Altaylardan attığımız ok, Alpleri filan geçmiyordu"** biz, bize benziyorduk, her şeyimizle...

Birkaç örnek...

Kuşadası'nda bir gece kaldık, otel ücretini peşin aldılar, bir anlam veremedik... Eşyaları bırakıp, gece yarısı saat birde otele geldik, meğer yanibaşımızda açık hava diskoteği varmış, yatabilirsene yat, uyuyabilirsene uy, İstanbul'dakilerin bedduası tuttu galiba!

Saat dörtte, **155'i** telefonla aradık. Samiye ya da Saniye adında bir kadın polis, **"Biz onları uyarırız!"** dedi.

Doğrusu umutsuzduk, iki - üç dakika geçti, polis otomobili ışıkları yana söndüre geldi, diskoteği susturdu.

Gün ağarınca, otel ücretini niçin peşin aldıklarını anladık, otel müşterileri gürültüden kaçıp giderlerse, diye... Parayı peşin aldıktan sonra, isterlerse kaçınsınlar!

BALIKESİR- Bursa arası yol kenarında bir baraka, üzerinde **"Kum-Çakıl-Kireç"** yazılı, altında da kocaman bir duyuru:

"24 saat açık!"

Bu da ne demek?

60 yıllık tecrübeli bir TC vatandaşı hemen çözdü:

"Gecekondulara malzeme yetiştiriyor, nöbetçi malzemeci!"

BURSASPOR, Belçika'da maçın bitimine üç, beş dakika kala bir gol atmış, 1-0 galip takımın seyircisi ne ister?

Maçın bir an önce bitmesini ister, beraberlik golü gelmesin diye...

Hayır, bizim seyirci öyle yapmıyor, tribüne kaçan topa elkoyuyor, vermiyor, aklınca zamandan çalacak, sanki hakemin kolunda kronometre yok!

Arkadan Bursa bir gol daha atıyor, sevin, coş, bağır, çağır değil mi?

Sahaya şişe atmanın ne alemi var? Ya o şişe hakemin kafasına gelse?

ÇEŞME'de bizim faks arıza yaptı, çalışmıyor, adeta kilitlendi, yazı geçeceğiz, kaldık ortada... İstanbul'a telefon ettik, faksın arıza servisin-den karışımıza çıkan teknisyene durumu anlattık:

"Faksın fişini, elektrikten çekin ve üzerindeki her tuşa kuvvetlice basın!"

Dediklerini aynen yaptık, sonra fişi taktık, faks çalıştı...

AZİZ Nesin'in vefatını duyunca içimiz cızz etti, ölümüne üzüldük, çıkacak olayları da düşünüyorduk...

Vasiyeti biliniyor, vakfın bahçesine gömülmek istiyor, izin vermeyecekler, özellikle bazı bakanlar kararnameyi imzalamayacak, hepimiz haklı olarak isyan edeceğiz, Aziz Nesin gibi bir insanın vasiyeti yerine getirilir, diyeceğiz, yürüyüşler, gösteriler, fırsat bu fırsat diyenlerle, polis çatışacak...

Aaa, bir de baktık ki, bunların hiç biri olmayacak, çünkü kararname hemen imzalanmış..

Kimbilir, kimlerin hevesleri kursağında kalmıştır?!

ÇÖZÜM!

Türkiye'de hangi iktidar, hangi yönetim, gelirse gelsin, kimsenin çözemeyeceği sorunlar vardır. Bunların başında da vapur helalarının pisliği gelir.

Hele araba vapurlarını helalarının pisliği, anlatılır gibi değildir, ancak oralara girenler bilir...

Ama kim akıl etmişse, etmiş, çözümü bulmuş...

Geçen cumartesi günü Topçular'dan kalkan araba vapurunun erkekler helası kapatılmış, üzerine de kocaman "arızalı" yazısı asılmıştı...

Kesin çözüm budur işte!

"Şu okullar olmasa, maarifi ne güzel idare edeceğim" diyen Osmanlı Maarif Nazırı ile, Cumhuriyet'in araba vapuru çımacısının çözümü, ne kadar da birbirine benziyorlar, değil mi?

Eee, dedik ya, biz bize benzeriz!

MİLLİYET, 19.7.1995

OLAYLAR VE İNSANLAR

Ölümün güzeli olur mu, demeyin, Aziz Nesin 80 yıllık yaşamını nasıl da güzel kapadı. Sessizce gitti. O bir gülmece ustasıydı, ağıtlarla uğurlanmak doğasına tersti. **"Ben bir simyacıyım, gözyaşlarımı gülmeceye çevirerek dünyaya sundum"** diyen Nesin, ardından gözyaşı dökülmesine izin vermeden, aramızdan ayrıldı.

Hakkında yazılanları okudum.

Mücadele dolu yıllarına tanıklık etmiş dostlarının hepsi onu çok iyi anlatıyorlardı. Ama yaşamı boyunca ölümü düşünmüş, **"Ölüm, beni, çok çalışmaya, çok iyi şeyler yapmaya özendiren itici bir güç oluyor"** diyen Aziz Nesin, on beş yıl önceki şiiriyle sanki, ardından yazılcakların en iyisine de kendi imzasını atmayı planlamış gibiydi:

Bitki olacaksam/Çayır çimen olayım/Aman baldıran değil

Yol altında kalacaksam/Gelin arabaları geçsin üstümden/Çelik paletler değil

Üstümde çocuklar koşusu/Ne kaçan ne kovalayan/Askerler değil

Kerpiç yapacaksınız beni/Okullarda kullanın/Cezaevlerinde değil

Soluğum tükenmez de kalırsa/Isık öttürsünler/Aman ha düdük değil

Kalem yapın beni kalem/Şiirler yazan sevi üstüne/Ölüm kararı değil

Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında/Sakın ola ki/Silahlarda değil

Yaşamda, siyasi mücadelede, sanatta kendisini etkileyenlerden söz ederken, en başta Nazım'ı anar. Der ki: **"Biz toplumculuğa duygusal yönden atıldık. Haksızlığın içinde idik. Bazı eserler, şiirler, yazılar bizi etkiledi. Nitekim Nazım'ın benim üzerimde etkisi çok büyüktür. Ta lise çağımdan beri..."** (75'inci Yaşında Aziz Nesin - Alpay Kabacalı - TÜYAP) Aziz Nesin gibi büyük bir mizah yazarının nerdeyse Nazım'la yarışacak kadar duygu yüklü dizeleri sanatçının büyüklüğünü anlatmaya yetiyor.

Aziz Nesin çağdaş Nasrettin Hoca'ydı:

"Çelişkileriyle, sevinçleriyle, mantığıyla, ezilmişliğiyle, gerçekçiliğiyle insan, Aziz Nesin'in gülmecelerinin temel ögesidir.

Aziz Nesin'in kendisinin de savunduğu gibi, gülmeceyi bir toplumsal ortam yaratır. Tarihsel gelişmeler, toplumdaki değişmeler, yönetimlerin baskıları bunda egemendir. Nitekim Nasrettin Hoca'yı da böyle bir ortam yaratmıştır. Anadolu'da beyliklerin kurulması, iç kavgalar, mezheplerin yayılışı, dine dayalı düşünce ürünlerinin ideolojik bir yapı kazanması Moğol istilas ve buna benzer başka olaylar toplumda sözel bir direnme yaratmıştır. Toplumun yarattığı bu sözel ortam, Nasrettin Hoca gibi büyük bir gülmece ustasının doğuşunu gerçekleştirmiştir." (Adnan Binyazar)

Bir mücadele adamıydı, Nesin. Sabahattin Ali ile birlikte çıkarttıkları **"Marko Paşa"** dergisi mizaha dayalı toplumsal eleştirinin Babıali'de iz bırakan ilk örneklerindendi. Sanatçının başkaldırısı, yaşamının sonuna kadar sürdü. Askeri rejimlerle hiç uyuşmazdı; bu yüzden 12 Mart'ta cezaevinde çile çeken aydınlar safındaydı. 1980'de bu kez **"Aydınlar Dilekçesi"**siyle öne çıktı. Son döneminde, Türkiye'deki şeriat özlemcileriyle amansız bir mücadele içindeydi. Sivas katliamında 37 aydının ölümü en çok Aziz Bey'in içini dağlamıştır.

Ama Nesin demek, **"gözyaşının, gülmeceye"** çevrildiği **"üstad"**lık demektir. Bu nedenle, okul yıllarında okuduğumuz kitaplarındaki gibi çoğu zaman gülüyorduk, ağlanacak halimize... Zübük'ler, Yaşar Yaşamaz'lar, Biz Adam Olmayız'lar, Böyle Gelmiş Böyle Gitmez'ler hep aynı türün örnekleri değil miydi?

Kimbilir Yeni Nasrettin Hoca'lar, Yeni Aziz Nesin'ler çıkması için kaç yıl daha beklememiz gerekecek?

Toplumca duyacağımız bu özlemi yerine doğru oturtmak için, Aziz Nesin'in **"yazarın sorumluluğu ve aydın üzerine"** kaleme aldığı görüşlerini unutmamakta fayda var:

"Aydın hiçbir olayda 'Bana ne', 'Neme gerekir?' diyemeyen, sorununun ağırlığını ve tedirginliğini duyan, duymakta da kalmayıp tepkisini gösteren kişidir. Aydın, halkına olan borcunu nasıl ödeyecek? Sınıfsal konumum dolayısıyla benim ödemem, Türkiye'nin demokratikleşmesi için savaşım vererek olur."

Aziz Nesin, ülkesini seven bir aydın olarak halkına borcunu ödeyerek aramızdan ayrıldı. Yaşamı gibi ölümü de güzel oldu.

**MİLLİYET, 10.7.1995
SİYASET GÜNLÜĞÜ**

Aziz Nesin anıları

ALİ SİRMEN

Sağlığının çok iyi olmadığını biliyorduk. Ama kendimi bildim bileli varlığından haberdar olduğum **Aziz Nesin**'in ölebileceğini hiç algılayamamış olduğumu şimdi farkediyorum.

Aziz Nesin için çok şey yazılır. Sanatının ve yüreğinin büyüklüğünü anlatmaya kalkmanın alemi yok. Zira onu herkes biliyor.

Ama Aziz Bey'in doğru olduğuna inandığını, gıllığışsız, tavizsiz, korkusuzca söylemesindeki aydın yürekliliğinin bir kez daha altını çizmeden edemeyeceğim.

Kendisiyle ilgili üç anımı da, onun ödünsüz dürüst yapısını yansıttığı için burada nakletmek isterim.

1970'li yılların sonlarında, henüz 12 Eylül döneminde kapatılıp üyeleri hapse atılacak olan **Barış Derneği** de ortada yok iken, 1 Eylül Dünya Barış Gününü anmak üzere, Açıkhava Tiyatrosu'nda düzenlenen, çok da parlak geçen bir törenden dönüyorduk, Aziz Nesin ve **Orhan Apaydın** ile birlikte. Rahmetli Orhan Bey, çok duygulanmıştı. Bir ara Aziz Nesin'e dönerek

- Aziz, dedi bir şeyler olacak ve biz de göreceğiz galiba...

Aziz Nesin kısa ve kuru bir yanıt verdi.

- Anlamıyor musun Orhan bizi aldattılar...

Aziz Nesin bir Marksistti. Ama hiçbir zaman Sovyetler'deki uygulamadan yana olmadı ve onları sürekli eleştirdi. **Aziz Nesin'e göre Sovyetler Birliği'nin sosyalizmi ekonomik ulusal kalkınma modeliydi. O açıdan da bazı başarıları olmasına karşın tümüyle başarılı olarak kabul edilmesi ve bunun sosyalizm olduğunun söylenebilmesi olanaksızdı.**

Aziz Bey ile o zamanlar CHP'nin Genel Başkanı olan yeniden iktidara hazırlanan **Bülent Ecevit**'in 1976 Sovyetler Birliği gezisinde birlikteydik. Orada yakından gördüm. Türkiye dendiği zaman üç kişinin adı biliniyor ve her üçü de büyük saygıyla telaffuz ediliyordu. **Atatürk, Nazım Hikmet ve Aziz Nesin.**

Hatta o zamanki Leningrad'da otelin resepsiyonunda adlarımızı yazdırırken, Aziz Nesin'in adını duyan görevlinin hemen arkadaşını çağırıp, ona Aziz Bey'i göstermesini hiç unutamayacağım.

Aziz Bey bu şöhretine ve en yüksek katlara kadar ulaşmış olan uyandırdığı saygı duygusuna karşın (ki, gezinin fiyaskoyla sonuçlanmasını engeleyen de o olmuş ve Ecevit - Kosigin görüşmesi onun sayesinde gerçekleşmişti) Sovyetler'e çok eleştirel baktığını hiç gizlemezdi.

O gezide kendisine sordular:

- Ülkemize on kez geldiniz, neden bizim için bir şeyler yazmıyorsunuz?

Aziz Bey, o eşsiz mizahıyla yanıtladı onları:

- Nasıl yazabilirim ki, ben sizin dostunuzum.

Gerçekleşmesinde büyük katkısı olan **Ecevit-Kosigin** görüşmesinin ilk anlarını izleyip **Kremlin Sarayı**'ndan çıkarken, öndeki gruptan 5-10 metre geride kaldığımızı gören Sovyet Dışişleri yetkililerinin, elleriyle, tavuk kıskışlarcasına, öne doğru hareket yaparak,

- Aydi efendim geç kalıyoruz, demeleri onu küplere bindirmişti:

Bana döndü ve hepsi Türkçe bilen bu adamların duyacağı biçimde,

- İşte bunlar tirler, sosyalizmi de kendilerine benzetmişlerdir, dedi.

Kendini alamadı sürdürdü:

- O batılı aydınların bir bölümü de eşşek, bunları görüyorlar ve sosyalizmi bu sanıyorlar, bunun sosyalizmle ne ilgisi var?

Küçük dev adam, inandığını hiç ödünsüz söyleyen biriydi. Görüşlerine karşı olanların bile ona duydukları saygıda herhalde sanatı kadar bu ödünsüz yapısının da büyük payı vardır.

MİLLİYET, 8.7.1995

DÜNYADA BUGÜN

Böyle gelmiş, böyle gitmez

ALİ SİRMEN

"Bütün anneler, annelerin en güzeli,
sen en güzellerin güzeli,
Onüçünde evlendin.
Onbeşinde beni doğurdun,
Yirmialtı yaşındaydın,
Yaşamadan öldün.
Sevgi taşan bu yüreği sana borçluyum.
Bir resmin bile yok bende,
Fotoğraf çektiirmek günahı.
Ne sinema seyrettin, ne tiyatro.
Elektrik, havagazı, su, soba,
Ve karyola bile yoktu evinde.
Denize giremedin,
Okuma yazma bilmedin.
Güzel gözlerin
Kara peçenin arkasından baktı dünyaya.
Yirmialtı yaşındayken
Yaşamadan öldün...
Anneler artık yaşamadan ölmeyecek...
Böyle gelmiş,
Ama böyle gitmeyecek!"

Bu dizelerle başlıyor, **Aziz Nesin'in annesinin anısına adadığı tamamlanamamış olan özyaşam öyküsü "BÖYLE GELMİŞ, BÖYLE GİTMEZ."**

Aziz Nesin'in yaşamındaki tek büyük eksiğidir bu yapıtın tamamlanamamış olması.

Ama yazabildiği bölümleri de okuduğunuzda, **"hayır" diyen bu insanı nelerin, hangi özlemlerin, hangi yoksunlukların, hangi yoksullukların, hangi sevgilerin ve hangi etkilerin oluşturduğunu görüyorsunuz.**

"Hayır" diyenler kimilerince sevilmezler, **"hayır"** sözcüğünde ve tavrında hep bir olumsuzluk aranır. Eğer o **"hayır"**ın ardında, karşı çıkmayı tamamlayacak, karşı çıkılanların yerine daha düzgününü koyacak bir evet olmazsa bu yargı belki de haklı olabilir. Ancak, **"hayır"** her zaman olumsuz değildir. **"Evet"**i zavallı bir edilgenlikten çıkarıp, onu iradenin ürünü haline sokan, evetleri geçerli seçeneklerin başlangıcı yapan öğedir hayır.

Bütün yüreği ve gücüyle, tabulara, önyargılara hayır diyebilen insanlar da büyük adamlardır.

Aziz Nesin'i öğrenmek isteyenler için anahtar yapıt **"Böyle gelmiş, Böyle gitmez."**

Bu kitabı yıllar önce ilk kez okuduğumda, beni etkileyen tiplerden biri de, **Galip Amca**'dır. Önemli işler başarmış insanların ardında, her zaman görülmeyen bilinmeyen, kendileri önemli olsalar bile olayların itisiyle kimi zaman gölgede kalmış olabilen kişiler bulunduğunu düşünmüşümdür hep. Aziz Nesin'in yaşamındaki bu tip Galip Amca'dır. Onun devlet okuluna gitmesi konusunda da annesiyle birlik olup ağırlık koyan Galip Amca'yı şöyle anlatıyor Aziz Nesin:

"Galip Amca bir roman. Arapça, Farsça, Fransızca ve yüksek matematik bilen, şiirler yazan bir rufai ve kadiri dervişi... Zamanına göre, çok devrimci, ilerici bir adam olduğu için ne hocalarla, ne şeyhlerle uyuşabilirdi; bu yüzden işi gücü de yoktu. Hem hattat'tı hem de beste yapardı, hem de marş bile bestelerdi.

Beni Galip Amcam okuttu ilkin okuma - yazma öğrendim, sonra Arapçaya başladık. Emsile, Bina Maksut... Sekiz yaşında hafız oldum."

"Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez"i okurken, Aziz Nesin'in Galip Amca'sına ve de bilip bilmediğim tüm Galip Amcalara, bize güzelliklerin sunulmasına katkıda bulunan ve tanımadığımız, bilmediğimiz, büyük insanlara ne çok teşekkür borçlu olduğumuzu bir kez daha düşündüm.

MİLLİYET, 9.7.1995

DÜNYADA BUGÜN

DGM'nin başı sağolsun ve gözüaydın; "**tahrik**" öldü. Hem de neredeyse Sivas'ın yıldönümünde. "**Tahrik**" ortadan kalktığına göre belki dava bile düşer.

Bu ülkede yüzbinlerce genç, Türkçe'nin kıvrımlarına, ağlanacak hayatın gülünesi ayrıntılarına onun öyküleriyle daldı. Ama bu ülkede, özellikle de son yıllarda, binlerce genç ve yaşlı da ona öldüresiye öfkelerle doldu.

Yazarlar, hele **Nesin** gibi gündelik hayatın nabzını yakalayanlar amfetamin gibidir. Bazen çoğumuz gibi ama çokça farklı, hatta aykırıdır. Ne var ki toplumun sinir sistemini diri tutarlar. Kimileri bunu "**sinirlenme**" vesilesi görse de, birçokları için kendini, toplumu tanıma, toplum-sal özeleştiriyi sindirme fırsattır.

O öykülerde ya bildik birine, ya da kendimize rastlama ihtimali yüksektir. Tanıdık ilişkiler, alışılmış dümenler, sıradan enayilikler, her an aklımıza gelebilecek ya da çarpılabileceğimiz cinlikler... Yaşadığımız her gün su gibi akıp giderken, **Nesin**'ler o sıradanlıkları yoğurur, ayna gibi yüzümüze tutar, edebileştirir, ebedileştirir.

Farklılıkları ve farklı düşünceleri bir toplumun zenginliği olarak görmeyip yok etmeye kafayı takanlar "**acı**"dan başka ne vaat edebilirler ki! Oysa onların bile bazıları, eminim ki, bir TV kanalında mesela **Zübük**'e takılıp **Kemal Sunal**'a gevrek kahkahalar yollamıştır... **Zübük**'ü içimizden ve ruhumuzdan çıkarıp yüzümüze vuranın **Aziz Nesin** olduğunu bilerek, bilmeyerek.

Sevin sevmeyin, övün sövün, ama hemen her gün ve yıllardır yaşadıklarımızın çoğunun "**tam Aziz Nesin'lik**" olduğunu reddedebilir misiniz?

Örneğin, dünkü Milliyet'te haberi yer alan "**Boğaz Köprüsü toplu ihtihar gecesi**"ni "**Aziz Nesin'lik**" öykü olarak bir de onun kalemine teslim edip yeni baştan okumak istemez miydiniz?

Sıradan bireysel acılarla intihara kadar sürüklenen dört kişinin bir den aynı gece Boğaz Köprüsü'ne koşmasının, birinin kurtarıldıktan sonra kurtarıcıları tarafından dövülmesinin, bir başkasının ölümle yaşam

arasında eline tutuşturulan mikrofonta TV starı gibi yapışmasının veya **"karın cep telefonunda"** diyen uyanık kurtarıcıya kanmasının hangi toplumsal inceliklerimizden kaynaklandığını bir öyküde keşfedebilirsiniz belki.

Köprü intiharları ve intihar girişimlerinin neden ezici çoğunlukla, Anadolu - Batı istikametinde değil de, Avrupa - Anadolu istikametinde olduğunu hiç düşünmemişseniz bile, acı acı gülümseten cevabıyla, bir öykünün satır aralarında karşılaşabilirdiniz belki.

Örneğin, ara seçim arifesinde Kilis, Yalova ve Karabük'ü il yapan yetki yasasının şimdi Anayasa'ya aykırı bulunduğunu öğrendiğimizde, **"Anayasa'ya aykırı ama hukuka uygun"** olarak il kalan bu yeni vilayetlerimizin seçim öncesi ve seçim sonrası öykülerindeki **Zübüklükleri** bir de **"yazar"**ın zekasının rehberliğinde izlemek keyifli olmaz mıydı? Herhalde buna, Yalovalılar, Kilisliler, Karabüklüler, Çillerler; Çetinler bile gülerdi.

Kişisel ve toplumsal dikenlerimize gülerek dokundurtabilmek **"yazar"**ın ayrıcalığı...

Ölüm kimseye ayrıcalık tanımıyor ama, öykülere dokunmuyor...

"Memleketin birinde" hep varolan ve üstelik çoğalan **Zübükler'e** karşı, öyküler hep lazım bize. Hepimize.

MİLLİYET, 7.7.1995

DİPSİZ KUYU

Güzel bir hayatı oldu, Aziz Nesin'in..

METİN TOKER

Aziz Nesin'in mutlu öldüğünü zannediyorum.

Beylik ölçülerle **"çileli bir hayat"** yaşadı, Aziz Nesin: Polis baskısı, polis dayağı, mahpusluklar, sürgünler, lanetlenmeler, tehditler, kısıtlanmalar... **"Fakr-ü zaruret"** de çekti Aziz Nesin. Yazı yazma onun için bir geçim vasıtası oldu. Keyif için yazmadı. Ama onları keyifle yazdı. **"Çile"** ile **"mutluluk"**un birbiriyle çatışmayan tarafı da odur. Eğer kendinizle barışksanız başkalarının çileli bulunduğu anlarda bile siz, onların alamadıkları bir mutluluk içindesinizdir. Kaldı ki Aziz Nesin madalyonun öteki tarafını da tanıdı: Şan, şöhret, kütlelerin katıksız sevgisi, hayranlık, alkışlar, kalabalıklar... Bunları küçümser de görünseniz, hakikaten küçümsemeniz de bunların içinde bir memnuluk anı estirdiğini inkar edemezsiniz.

Madalyonun iki tarafına aynı değeri verebilenler, hiç birini mesele yapmayanlar, onların ikisinin de keyfini çıkaranlar kendi kendilerini yemeyen insanlardır ve onlar hayata gözlerini içlerinde hiç burukluk hissetmeden, hissetmemiş olarak kapatırlar.

Aziz Nesin'in böyle bir hayatı oldu.

Aziz Nesin'i **"1940'lar sonu Babıalisi"**nde tanıdım. Efsunu bulunan bir ortamdı, o. Toplum bir gelişmenin içindeydi ve değişimin nabızı orada atıyordu. Demokrasiye gidiliyordu. Aziz **"Marko Paşa macerası"**nı başlatmıştı. Ben **"Cumhuriyet"**'te mesleğin ilk rütbelerini alıyordum. Babiali kaldırımlarında karşılaşıyor, konuşuyorduk. Sonra onu yavaş yavaş emniyet müdürlüğünde, adliye koridorlarında daha sık görmek kabil oldu. **"Marko Paşa"** çok hınzır bir yayın organıydı. Kapatıldı. Başka isimle çıktı. Kapatıldı. Başka isimle çıktı. Aziz Nesin'nin kendisi kapatıldı. Hınzırlıklarını hep sürdürdü. İktidarda CHP'yi, DP izledi. DP gitti, koalisyonlar dönemi geldi. O gitti, AP geldi. AP'yi 12 Mart devirdi. Tekrar AP. Bir ara CHP. 12 Eylül. Marko Paşa tarihe karışmış, daha doğrusu basın tarihin raflarında yerini almıştı.

Aziz Nesin hep kaldı. Çilelerin içinde mutluluk sırrını elinde tutarak.. Ve hep, tatlı bir hınzır olarak.. Vazgeçilmeyen bir hınzır.

Hatırımdan çıkmış; Mehmet Kemal "**Ölümsüz Halk Yazarı**" başlıklı, Aziz'i o kadar iyi çizgileyen yazısında anlatmış da, anımsadım: İsmet Paşa onu çok severek okurdu. Mehmet Kemal'in anlattığı şu: "**Aziz Nesin'e verilen pasaportu zamanın 1. Ordu Komutanı Cemal Tural alıyor. 'İsmet Paşa'ya git, pasaportu ancak o alabilir' diyorlar. Pasaport için Metin Toker'e de başvurduğunda Toker 'Git, görüş' diyor, 'Dün gece senin bir kitabını katıla katıla gülererek okuyordu' Aziz Nesin'in kitapları böyle yaygın bir okuyucu buluyordu.**"

İsmet Paşa, Başbakan. İşi başından aşkın. Koalisyonlarla uğraşmak kolay mı? Bir akşam, yemekten sonra, koltuğuna oturmuş, başucundaki lambayı yakmış gördüm. Elinde bir kitap vardı. Zaman zaman duruyor, neşeli bir tarzda gülüyordu. Ne okuduğunu sordum. "**Aziz Nesin! Senin kitaplar arasında buldum. Enfes bir şey, enfes**" dedi.

Tam bu sırada telefon çaldı.

Aziz'di.

Yazı yazma onun için bir geçim vasıtası olduğundandır ki başlıca hedefi "**okunmak**", "**beğenilmek**", "**rağbet görmek**"ti. Paraya tahvil edilebilmek.. Bunda herkesin üstünde başarılı oldu. Şöhreti arttıkça işi kolaylaştı. Halkın nabzını hep, ustaca elinde tuttu. Halkın kendi kendisiyle alay etmekten hoşlandığını belki en iyi anlayan odur. Bunu onu incitmeden yapabilmesi ise, başlıca maharettir. Yazı adamlığı ona mücadele adamlığının kapılarını açtı. Ama o, mücadelesini yazılarında yapmadı. İnadıklarının, toplum için doğru bulduklarının savaşını gıpta edilecek bir cesaret ve dürüstlikle sayfalarında değil, yaşamında verdi. "**Sözümüne fikir adamlığı**"nı hayatı boyunca küçümsedi. Onlara güldü. Bir çok tatlı su kahramanı "**nesildaş**"ının ondan nefreti, ona hıncı, ona karşı duyduğu kıskançlık ve kompleks onun "**kendileri gibi**" olmadığını görüp anlamalarıyla başlamıştır. Bunların düşmanca hisleri, onun açık düşmanlarının kininden daima üst düzeyde bulunmuştur. Aziz Nesin kendisiyle hep barışırken onlar hep kendi kendilerini yemişlerdir. Aziz Nesin ise onları "**Özal tipi kudret sahipleri**"nin helikopterlerinde, sofralarında, dizleri dibinde gördüğünde hınzırlığını elinden hiç bırakmamıştır. Bu da onları kahretmeye yetmiştir.

Yaşamdan bir Aziz Nesin gelip geçti. Muziplik ve hınzırlıklarıyla.

Ama Türk mizah edebiyatında, o dorukta bir anıt olarak hep kalacaktır.

MİLLİYET, 12.7.1995
NOT DEFTERİNDEN

Beraber geldilerdi; beraber gittiler

METİN TOKER

Birbirine benzer hiçbir şeyleri yoktu.

Mehmet Ali Aybar ile Aziz Nesin'n.

Biri ince ve uzun, öteki yayvan ve kısaydı.

Biri aristokrat, diğeri proleterdi. Aybar iki taraftan paşa torunuydu. Müreffeh bir ailedendi. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Hukuk tahsil etti. Doktorasından sonra Fransa'ya master için gitti. Harp çıktı. Döndü. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Devletler Hukuku doçenti oldu. İki yabancı dili mükemmel konuşuyordu. Şehrin gözde semti Bebek'te oturuyordu.

Nesin fakir bir ailedendi. Tahsilini parasız okullarda yaptı. Başarılı bir öğrenci değildi. Kapağı İstanbul'da varlıksız, öksüz ve yetimler için kurulmuş Darüşşafaka'ya attı. Oradan Kuleli'ye girdi. Harp Okulu'ndan subay çıktı. Anadolu'da kıt'aya verildi.

Aybar'ın parlak bir yaşamı vardı. Galatasaray'da atletizme başladı. Sürat koşullarında göze çarptı. Yabancı antrenörler elinde yetiştirildi. Özellikle 200 metrede Türkiye rekorları kırdı, ülkesini Balkan şampiyonluklarında temsil etti, altın ve gümüş madalyalar aldı. Resimleri gazete-lerde, spor dergilerindeydi. Parlak bir izdivaç yaptı, Kolejli bir güzel ve "iyi aile kızı"yla evlendi.

Nesin küçük bir subay olarak dağ tepe geziyor, takımında ve sonra bölüğünde acemi erleri yetiştiriyordu. İkinci Dünya Savaşı yıllarıydı. En ağır yük askerlerin üzerindeydi. Meslek hayatında bir talihsizliğe uğradı, ordudan ihraç edildi.

Mehmet Ali Aybar geçim sıkıntısı çekmedi. Üniversiteden aldığı paraya aile kaynaklı cep harçlığı eklenebiliyordu. Yakışıklıydı ve şık giyinirdi. Dünya olaylarını yabancı basından ve yabancı yayınlardan izliyordu. Aziz Nesin askerden uzaklaştırıldıktan sonra büsbütün geçim sıkıntısı içine düştü. Genç yaşta mütevazı aileden bir kızla evlenmişti, çocukları olmuştu. Geçinemediler, ayrıldılar. Kendine yeni meslek arıyordu. Bakkallığı denedi. Dünyadan haberi, eline geçen yerli gazete-lerdendi. Tekrar, gene mütevazı aileden bir kızla hayatını birleştirdi. Biraz "ekstre para" kazanmak için başvurmadık yer bırakmıyordu. Yazı hayatına öyle girdi.

Kader birbirine benzer hiçbir şeyleri bulunmayan bu iki insanı Babil'de buluşturdu. Dış görünüşleri itibariyle sessiz filmlerin ünlü çifti Pat ile Pataşon gibiydiler. O yıllarda biraraya geldiler mi, hatta birbirlerini tanıyorlar mıydı, bilmiyorum. Unutulmaz **"1940'lı yılların sonu"** idi. Aziz Nesin **"Marko Paşa"**sı, M. Ali Aybar **"Vatan"** gazetesindeki yazıları ve İzmir'de çıkartmaya başladığı **"Zincirli Hürriyet"** dergisiyle bir anda yıldız gibi parladılar. Ortak yanları, devrin iktidarının üzerlerine bütün şimşeklerini yağdırmasıydı. Bir anda hayatlarını polis baskısı, takibat; sorular, mahpusluklar doldurdu. Aziz Nesin ordudan atıldığı gibi M. Ali Aybar da -başka sebepten dahi olsa- üniversiteden çıkarıldı. Önlerinde yeni bir yaşam açılıyordu.

İkisini de, benim **"efsunlu"** bulduğum o, **"1940'lı yılların sonu Babilisi"**nde tanıdım. Aybar hep bir şövalye, Nesin hep bir muzip hınzır olarak kaldı. Sosyalist akımın yeni gelişiminde yer almışlardı. Orada değişik roller üstlendiler. Aybar sosyalizmin bir teorisyeni -örgütlenmenin gerek ve faziletini esas gördü-, Nesin bir pratisyeni- **"one man show = bireysel savaşım"**ı tercih etti - olarak kaldılar. Aristokrat M. Ali siyaset, proleter Aziz basın platformunu seçtiler. Ama her ikisi de toplumun öncülüğüne soyunma cesaretini göstermekten hiçbir zaman kaçınmadılar ve bunu örnek oluşturacak - hele bizim toplumumuzda - bir dürüstlikle, özveriyle yaptılar. Bütün karşı koymalara, karşı çıkışlara bir zırh onları koruyordu: Kendinin adamı olmak.

Birbirine benzer hiçbir şeyleri bulunmayan bu iki adamı 1940'lı yılların sonlarında buluşturan kader onları 1990'ların ortasında beraberce, aramızdan çekip aldı.

Ama artık aralarında, birbirine benzer çok şeyleri vardı.

MİLLİYET, 14.7.1995

NOT DEFTERİNDEN

Üretirken cömert, tüketirken cimriydi

MERAL TAMER

"O kadar çok yapılmamış, yarıda kalmış işlerim var ki... Ne çok işlerim kaldı geriye... Dünyaya borçlu ölüyorum. Kim var ki dünyaya borçlu ölmeyen?"

Borçlu değil, alacaklı ölenler bile var. Örneğin Einstein.. Örneğin Shakespeare...

Geriye bıraktığım işlerimin hiç değilse bir bölümünü vasiyetime yazmalıydım..."

Aziz Nesin, 1991-1992'ye bağlayan yılbaşı gecesi geçirdiği kalp krizini anlattığı yazısının bir yerinde böyle diyor. Ve kendine çok haksızlık ediyor. Eğer o da borçlu öldüyse...

Biz onu tam tersine hep, üretirken çok cömert, tüketirken de bilinçli olarak çok cimri olarak hatırlayacağız.

Aziz Nesin, 7 ay önce tüketici köşemize konuk olmuştu. Arkadaşımız **İlkay Özcan**'ın sorularını yanıtlarken bir yerinde şöyle demişti: **"Alışveriş yaptığım yerleri hiç değiştirmem. Bir saatçim vardı. Adamcağız ölünce işi kardeşi devraldı. O da vefat edince, yerine oğlu geçti. Daha sonra dükkânı bir usta çalıştırmaya başladı. Ondan da çırağına geçti. Ben sürekli müşteri olarak kaldım..."**

O saatçi, artık en sadık müşterisini kaybetti... Türk toplumu ise usta bir mizahçı ve kendi içinde her zaman tutarlı olmuş nadide bir entellektüelini.

Onu saygıyla anarken, Aziz Nesin'in tüketici kimliği ve Türk tüketicisi üzerindeki gözlemleriyle sizleri başbaşa bırakıyorum:

● Giysilerimi hiç eskitmem. Bir terliği 15 sene giyerim. Üzerimdeki hırkayı 20 sene önce almıştım. 6-7 tane gardırobum var ve hepsi de tıklım tıklım dolu.

● Bizim vakfın bir sloganı vardır: **"Eskisi olmayanın, yenisi olmaz"** deriz. Hep aynı şeyi giyersen tabii eskir. Değiştirerek giydiğim için çok az eskitirim.

● Mutfakta çok cömertim. Beslenmeye harcanan paraya hiçbir şekilde sınır getirmem. Bir de çocukların eğitimi ve sağlığı söz konusu olduğunda parayı hiç önemsemem.

● Türk insanı "**biriktirimci**". Ambalaj kağıdından, boş şişelere kadar kullanmadığı bir çok şeyi biriktirir. Tenekeleri dahi ya saksı yapar ya da helada su kabı olarak kullanır. Böyle bir şey ne üretime giriyor, ne de tüketime. Zaten ekonomide de böyle bir kavram yok. Bizdeki bu biriktirme merakının nedeni yoksulluk. Ben de şişe kapaklarından madda elime ne geçerse biriktirim. Ne demişler ? "**Sakla samanı, gelir zamanı.**"

● Yıllar önce Tan gazetesinde çalışırken 50 lira maaş alıyordum ve o zamana göre de iyi bir para değildi. Ayakkabı almaya Sümerbank'a gittim. Ayak numaram 38. Aynı model ayakkabılardan biri neredeyse yarı fiyatındaydı. Nedenini sorduğumda, "**bu çocuk ayakkabılarının en büyük boyu, o nedenle ucuz,**" dediler. Ayakkabı 37 numaraydı. Ayağıma zar- zor giymek, hatta sol ayağımın baş parmağından kemik çıkması pahasına o ayakkabıyı almak zorunda kalmıştım.

● Yoksul insanlar daha bilinçsiz tüketiyor. Zengin bir aile çocuğuna bir bebek aldığı zaman çocuk ona bir isim koyar ve yıllarca saklar. Kendi çocuğu bile o bebekle oynar. Ama bizim çocuklara bir bebek alındığında 2 günde parçalıyorlar.

● Pazarlık yapmaktan nefret ederim. Kazıklandığımı bile bile hiç seimi çıkarmadığım olur. Bizde aileler bazen gaziinoya giderler. Yerler- ierler. Hesap geldiğinde de didik didik kontrol edip, "**aaa biz bu yumurtayı yemedik,**" derler. Be kardeşim! Böyle bir yere gidiyorsan, kazıklanmayı da göze alman gerekir. Ben ne hesap gelirse hiç itirazsız öderim ve bol bol da bahşış bırakırım. Çünkü sonuçta ayda- yılda bir olan bir şey.

● Türk insanını tüketim konusundaki hali berbat. Söyleyince kötü oluyorsunuz. Tüketirken de düşünerek ve akıllıca hareket etmek gerekir. Çünkü yoksullar herşeyi daha az almak zorunda oldukları için daha pahalı yaşarlar.

MİLLİYET, 9.7.1995

TÜKETİCİ GÖZÜYLE

Bir onur destanı...

MELİH AŞIK

Bir onur destanının son üç sözcüğüydü haber: **"Aziz Nesin öldü..."** İçinde birçok büyük adam barındıran ufak tefek adam önceki gece 80 yıllık zorlu yaşam serüvenini noktaladı. Bir namuslu aydın abidesi... Bir mizah dehası... Ülkesinin adını ve onurunu uluslararası alanlara taşıyan dünya çapında bir yazar... Düşünce adamı... Cumhuriyet savaşçısı... ardından binlerce sayfa beyin ürünü ve sevenlerinin göz yaşını bırakarak, aramızdan ayrıldı.

Bir gün vapurda rastlaşmış sohbet ede ede Sirkeci'de iskeleye inmiştik. Uçakla Ankara'ya gidecekti. Sordu :

- **Buradan Yeşilköy'e dolmuş var mıdır?**

- Ne yapacaksın dolmuşu ağabey, hem elinde bavul da var. Taksitle gitsene...

- **Ne lüzum var masrafa, dolmuş varsa şurdan atlar giderim...**

O zaman neden kendisine herkesin **"cimri"** dediğini anladım.

Ama neden cimriydi?

Villa almak için para biriktiriyor da ondan mı? Günün birinde **"cimri"** suçlaması Yazarlar Sendikası'ndaki bir tartışmada da tekrarlanınca söz alarak dedi ki:

- Ben sadece sendikanın parası için cimriyim... Bir de kendime karşı cimriyim... 20 yaşında nasıl bir yoksul hayatı yaşıyorsam şimdi de aynı koşullarda yaşıyorum... Oysa ayda 12 milyon lira gelirim var. (o zaman iyi paraydı) İstersem iyi yaşarım. Ama yaşamıyorum. Gelirim tamami-ni Nesin Vakfı'nda büyütülen ve okutulan çocuklara harcıyorum...

Ömrü boyunca parası gibi, vaktini de, bütün varlığını da ülkesinin çocuklarına ve insanlarına harcadı. Kendini gelecek nesillere adadı...

Ölümün onu 80 yaşında, Ege'nin yaz sıcağında halkına birşeyler anlatabilmek için panel panel dolaşırken bulması o yüzden şaşırtıcı olmadı.

Aziz Ağabey son aylarda köktendinciliğe karşı bir "**ulusal komite**" kurulması için kolları sıvamıştı. Ulusal komite dünyanın çeşitli ülkelerindeki sivil örgütlerle temasa geçecek ve İstanbul'da köktendinciliğe karşı büyük bir kongre toplayacaktı. **Aziz Nesin** yaptığı tüm aydınlara yönelik çağrıda şöyle diyordu:

- Yurdumuzun içine düşürüldüğü yobazlık, bağnazlık ve aşırı dinsel gericilik bataklığını, hala görememiş olmak, bırakın aydınların uzak görürlülüğünü, kör olmak demektir... Hepinizi birlikte göreve çağırıyorum...

Herkesin gördüğü ama görmezlikten geldiği bir gerçeği haykırarak göçtü dünyadan. O görevini fazlasıyla yaptı, darışı diğer aydınların başına... Anısı önünde sevgi ve saygı ile eğiliyoruz.

MİLLİYET, 7.7.1995

AÇIK PENCERE

Komşu'ya Aziz'lik

MELİH AŞIK

Aziz Nesin'e Ankara'ya gelişlerinde boşuna otel parası vermemesi için bir ev aranmış, sonunda mütevazı bir apartman katı bulunmuştu. Sağdan soldan bulunan birkaç eşya buraya taşındı. Taşınma sırasında komşuların yeni kiracıdan pek memnun olmadıkları gözleniyordu... Anlaşılan tedirgin olmuşlardı. Hele Aziz Hoca'nın dairesinin tam karşısına isabet eden dairenin sakinleri... Bir hoşgeldin dahi dememişlerdi. Ancak ara sıra kapının dikiz deliğinden karşı dairede olup biteni gözetledikleri seziliyordu...

Taşınma işini düzenleyen **Varlık Özmenek** bu durumu **Aziz Nesin**'e aktardı **Aziz Bey** güldü.

Komşulara imzalı birer kitabımı vereyim, dedi belki aramızda dostluk kurulmasına yardımcı olur. İmzalanan kitapları dağıtma işi **Varlık**'a düştü... **Varlık** kitapları diğer dairelere dağıttıktan sonra en son karşı dairenin kapısını çaldı, kapıyı açan ürkek adama **Aziz Nesin**'in hediyesi olarak imzalı kitabı uzattı. Kitabın adına da ilk kez o zaman dikkat etti:

"Savulun sosyalizm geliyor"

Varlık adamın yüzünde kitabı alırken beliren ifadeyi anlatırken **Aziz Nesin** bu olaya çok gülmüş:

- Başıma en çok iş açan kitaplardan biri budur, demişti, hem içeriği hem de içindeki bir imla hatası yüzünden mahkemelerde çok uğraştık...

İçeriği neyse de.. İmla hatası öyle böyle değildi...

Kitaptaki **"Biz vurduk mu oturturuz"** biçimindeki bir cümle, dizgi hatası sonucu **"Biz vurduk mu osurturuz"** şeklinde yayınlanmış, tek harfin azizliği **Aziz Beyi** mahkeme kapılarına düşürmüştü... Anılara bunu da ilâştirelim...

MİLLİYET, 8.7.1995

AÇIK PENCERE

AZİZ

MELİH AŞIK

Aziz Nesin'in kitapları yok satıyormuş.

Ölümden sonra yaşam olup olmadığını merak edenlere duyurulur.

MİLLİYET, 23.7.1995

AÇIK PENCERE

Resitalin sırası mı?

MELİH AŞIK

"Halkını, onlara siz aptalsınız deme cesareti gösterecek kadar seviyor ve seviliyordu..."

Kanal D'de önceki akşam yayınlanan Kahvehane Meclisi Programında bir sade vatandaş sarfetti yukarıdaki sözleri. Ne içten ve yerinde bir tespit... Okurumuz **Burak Özcan** da **Aziz Nesin** hakkında bir başka önemli tespit yaptı:

"Edebi ve aydın kimliğinin parlaklığının yanısıra başka bir açıdan da bence çok önemli bir kişi... Kendisi, biz elimizden geleni yaptığımız halde eceliyle ölmeyi başarmıştır..."

Ve kendi buluşu olan çok sade ve şık bir cenaze törensizliğiyle aramızda kayboldu...

"Efendim yazarlığına diyecek yok ama... Ötesine bulaşmasaydı..."

Böyle diyenlere şu cevabı vermişti:

"Bir transatlantik düşünün ki... Atlantiğin ortasında batma tehlikesi geçiriyor... Yolcular arasında dünyanın en büyük keman virtüözü de var... Ne yapacak adam? Delikleri tıkamaya mı çalışacak yoksa o hengamede keman resitali mi verecek? Yani sırası mı öykünün, romanın falan... Delikleri tıkamaya çalışıyoruz biz de... "

Devlet **Aziz Nesin**'i hapislerde, nezarethanelerde, mahkemelerde yıllarca süründürdüğü yetmemiş gibi.. O'na 50 yaşına kadar pasaport vermemişti. O ise ilk yurt dışına çıkışında 1965 yılında çalıştığı Akbaba dergisine şu satırları göndermişti:

"Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de Dünya Barış Kongresi toplandı. Yüziki ulustan delege var. Her ulustan sekiz on delege. Türkiye'den ben yalnızım... Ama Türk bayrağı yüziki ulusun bayrağı arasında dalgalanıyor. Bayraklara bakıyorum... En güzel dalgalanan bizimki..."

Bayrağını ve ülkesinin adını uluslararası platformda **Aziz Nesin** kadar yücelten kaç kişi yetiştirdik?

MİLLİYET, 9.7.1995

AÇIK PENCERE

Aziz Usta için

ATILLA ÖZSEVER

BÜYÜK Usta Aziz Nesin, 6 Temmuz günü bu dünyaya veda etti. Aziz Nesin'in anısına Cahit Sıtkı Tarancı'nın iki şiirini koymak istiyorum, bu kez şiir köşemize...

İnsanoğlu

Ademle Havva'dan geldiğim doğru;
Vuruldum bir kere elma dalına.
Hala aklımda o tufan yağmuru;
Şükür çıktığıma Nuh'un salına.

Ölmek varsa günün birinde gayri,
Göz nuru, el emeği, alın teri
Yaşadığım iyi kötü günleri
Değişmem hiçbir cennet masalına.

Bir ölünün ağzından

Kabrime çiçek getirenlere gülerim;
Gafil kişilermiş şu insanlar vesselam;
Bilmezler ki bu kabirle yoktur alakam;
Ben o çiçeklerdeyim, ben o çiçeklerim.

MİLLİYET, 10.7.1995

EMEK ve İNSAN

Nesin'den Aybar'a...

ATILLA ÖZSEVER

TÜRKİYE sosyalizm tarihinin önemli simalarından TİP eski Genel Başkanı **Mehmet Ali Aybar** da bu dünyaya veda etti. **Aziz Nesin**'in ölümünün üstünden henüz 4 gün geçmişti ki, Aybar da Nesin'in yanına gitti. Eski kuşak sosyalistler, birer birer aramızdan ayrılıyor. Onların onurlu mücadelesi, geride kalanlara örnek olsun... Geçen hafta **Cahit Sıtkı Tarancı**'nın şiirleriyle Aziz Nesin'i uğurlarken, bu kez de **Aziz Nesin**'in "**Son İstek**" isimli şiiriyle **Mehmet Ali Aybar**'ı uğurlayalım...

Bitki olacaksam,
Çayır çimen olayım.
Aman, baldıran değil.

Yol altında kalacaksam,
Gelin arabaları geçsin üstümden,
Çelik paletler değil.

Üstümde çocuklar koşuşsun,
Ne kaçan, ne kovalayan
Askerler değil.

Kerpiç yapacaksanız beni,
Okullarda kullanın,
Cezaevlerinde değil.
Soluğum tükenmez de kalırsa;
Islık öttürsünler,
Aman ha, düdük değil.

Kalem yapın beni, kalem..
Şiirler yazan sevi üstüne,
Ölüm kararı değil.

Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında
Sakın ola ki;
Silahlarda değil...

MİLLİYET, 17.7.1995
EMEK ve İNSAN

Ebu Leheb'in hanesi şenlendi

MEHMET ALİ BULUT

Aziz Nesin, hiç şüphesiz dine ve dindarlara karşı en amansız bir hasımdı..

Kendisi ateistti. Bunu her seferinde ilan ederdi. "**Allahu Teala sizin Allahu Tealanız. Benim Allahu Tealam yok**" diyordu.

100'ün üzerinde kitap yazdı. **Ne** var ki "Türkçe'yi en berbat kullanan yazar" olmaktan kurtulamadı. Atatürk Üniversitesi'nde geçtiğimiz yıl yapılan bilgisayar çalışmasından çıkan sonuç buydu.

Nesin'in adı Mehmet Nusret...

Bu isimleri beğenmediği için kendisine "**Aziz**" ve "**Nesin?**" isimlerini seçti. Ne olduğuna ise bir türlü karar veremedi.

Talebeliğini askeri okullarda geçirdi. Hayata üsteğmen olarak atıldı. Ancak görevi sırasında hırsızlık yaptığı belirlenerek ordudan atıldı... O tarihten sonra da orduya, askere, devlete, millete ve mukaddesata hep düşman oldu.

Ömrü aldanma ve aldatmalarla geçti..

Kendisini de aldattı, kendisine inananları da..

Ve "**ben ölmeyeceğim**" dediği bir anda, ölüm onu yakalayiverdi.. Yani yine aldattı.

Tavsiyesine uyulursa, cenaze namazı kılınmayacak. Herhangi bir mezarlığa da defnedilmeyecek. Cenazesi kadavra olmak üzere tıp talebelerine verilecek.

Ve tabii, imamın, "**nasıl bilirdiniz**" deme şansı da olmayacak..

İyi ki de öyle. Bilmem onu hayırla yad edecek bir Allah dostu çıkar mı!

Sanmıyorum.

Çünkü **Nesin sadece din düşmanı değil, aynı zamanda amansız bir mukaddesat düşmanıydı.**

İnsan elbette inanmak kadar inanmamak hakkına da sahiptir.. Ama o, bu hakkını kötüye kullandı. İslam'a ve onun temiz, görklü Peygamberi'nin namusuna, ismetine ve dolayısıyla bütün inananların mukaddesatına dil uzattı.

Kafir olmak, küfrünün hakkını vermek başkadır, hasmını tahkir etmek başkadır. Aziz Nesin, fikirle bir halt edemediğini anlayınca insanları tahrik etme yolunu seçti.

Bundan da inkarcılar içdiş keyfi çıkardılar.

Bizim de ona gayzımız inkarcılığından dolayı değildir. Yeryüzünde bir yığın inkarcı, dinsiz, ateist insan var. Beni rahatsız etmiyorlar. Elbette toprağın gübreye de ihtiyacı var?

Ta ezeldeki takdirden beri bazılarına **"İnkar kelimesi"** hak oldu. Dolayısıyla bizim, herkesin inanmasını beklemek gibi bir hakkımız olamaz. Yani bu dünya inananlarla inanmayanların birlikte yaşadığı bir yuvarek.. İki kesim arasındaki mücadele de haktır.

Ama insan, insan olmanın seviyesini korumak zorundadır.

Peygamberimiz, **"Kafirlerle küfrütmeyin ki onlar da sizin mukaddesatınıza küfretmesin"** buyuruyor. Biz de Aziz Nesin'e hep öyle yaklaştık.

Ama o, **"müptezelliği"**, **"onurlu hasım"** olmaya tercih etti. İslam'ı eleştirmek yerine, onun peygamberlerine dil uzattı... Mendeburken, murdar oldu...

Şimdi göreceksiniz. Bir kısım insanlar onu kahraman yapacak. Olun.

Nitekim son zamanlarda onu **"köktendincilere karşı onurlu bir savaşçı"** diye lanse ediyorlardı.. Oysa Nesin, köktendinciliğe değil, dinin kendisine karşıydı.

Dolayısıyla da dindarların cephesinden bakılınca o bir dinsizdir, bir ateisttir. Bir ateistin köktendinciliğe karşı olması tabiidir. Bunu böyle söylemektense **"Nesin İslama karşı amansız bir savaşçıydı"** deseler daha onurlu davranmış olurlar.

Onun, çıkardığı **Sivas fitnesi**'nin yıldönümünde vefat etmesi ise ilginç bir rastlantı. Özellikle de Sivas olaylarının intikamı için icra edilmiş Başbağlar Vahşeti'nin yıl dönümünün aynı gününde ölmesi ilginç bir tesadüf!

Nesin Hristiyan değil ki "toprağı bol olsun" diyelim.

Yahudi değil ki "**Yahova ruhunu takdis etsin**" diyelim.

Müslüman değil ki, "**Allah rahmet eylesin**" diyelim.

Bir dinsize ne denir, bilmiyorum. Herhalde "**canı cehenneme**" demek en isabetlisi olur!

Nasıl olsa Cehennem diye bir şey yok (!)

Ne diyor Cenab-ı Hak:

"**Buyrun, ateşe, nasıl olsa siz onu yok sayıyordunuz, yine yok sayın!**"

Sanırım orada **Ebu Leheb** ve **Ebu Cehil** ile komşu olurlar. Çünkü üçünün de dünyada izlediği yol aynı...

Eee ne demişler: **Kişi sevdiği ile beraberdir!**

Ne de yakışırılar birbirine **Ebu Leheb**'le!

Ebu Leheb'in karısının taşıdığı odunlarla tutuşturulmuş ateşin başında hep birlikte yarenlik ederler herhalde!

ORTADOĞU, 7.7.1995

YANSIMA

Haydi yakın da küllendirelim

SEFER HAKKI

Dün sabah gazeteye gelir gelmez arkadaşlar etrafımızı sardılar.

- "Azız Nesin'e bir rahmet okudun. Adam öldü" demezler mi?

Doğrusu şaşırdım.

Şaka yaptıklarını sandım.

Gülümsemelerimden, inanmadığımı sandılar ve ısrarla yemin-billah edip haberleri getirdiler.

"Elvada, içimizdeki şeytan" diye mırıldandığımı farkettiler. O inanmasa da Allah taksiratını affetsin.

Orhan Tahsin ağabey işi muzipliğe vurdu;

- "Senin, dünkü (Son Firavun) başlıklı yazını okurken fenalaşmış ve:

- "Bana nasıl rahmet okurlar diyerek son nefesini vermiş demez mi?"

Ardından üstad Muhittin Nalbantoğlu, yine tarihçiliğini gösterdi ve patlattı.

- "Bak dostum. Sana yaşadığım bir hadiseyi nakledeyim.

İsmet Paşa'nın (İnönü) 80. yaşgünü kutlamalarına katılmıştık. Bütün devlet erkânı orada hazır bulunuyordu. Pastalar kesildi, nutuklar atıldı ve İsmet Paşa:

- Daha 20 yıl yaşayacağım. 100 yaşına ulaşacağım dedi. Ankara'dan İstanbul'a dönerken havaalanında İsmet Paşa'nın korkulu muhalifi Osman Bölükbaşı ile karşılaştık. Kendisine İsmet Paşa'nın 20 yıl daha yaşacağı yolundaki sözlerini naklettik:

Bölükbaşı kendinden beklenen cevabı hemen yapıştırdı:

"Azrail de Halk Partili ise tabii yaşar."

Geçtiğimiz günlerde **Aziz Nesin**'le de bir gazete röportajı vardı 100 yaşına kadar yaşayacağını söylüyordu. Demek **Azrail**, **Aziz Nesin**'in kitaplarını okumamış, dostluk yapmamıştı.

Zavallının ölümü otel odasında oldu. En çok sevindiğimiz de bu zaten!.. Ya Sivas olayları gibi (Allah korusun) olağanüstü bir yerde ve şartlarda ölseydi vay halimize...

Artık bütün milliyetçiler, muhafazakarlar, sağcılar vesaire, potansiyel suçlu ilan edilir, kıyırıklar sokaklara dökülüp "**Katiller**" diye bağırır, yeni hadiseler çıkarırlardı.

Allah razı olsun ki, ölürken kimseye zarar vermedi ve kendi başına kanatlanıp uçtu!.

Ya şimdi ne olacak?

Aziz Nesin Efendi'nin açıklamalarına göre cenaze Hindistan başta olmak üzere bazı Uzakdoğu ülkelerinde rastlandığı gibi yakılıp külleri kavanoza konulacak veya bir suya atılacak mı?

Eğer bu vasiyet tutulursa tavsiyemiz var; **Nesin'in külleri Haliç'e atılsın. Belki çamurlu Haliç'te boy verir.**

Yakacak yer ararlarsa da tavsiyemiz var. Sakın telaşlanmasınlar; Anadolu'nun dört bir yanındaki hızar atölyelerinin yanbaşında birer de fırın vardır. Bu fırınlarda ağaçlar kurutulur ve sanayide kullanılır. **Nesin Efendi**'nin cesedini, ancak buralar paklar.

Gerçi, dün sabah açıklanan vasiyetinde **Nesin Efendi**, cesedinin tıp öğrencileri tarafından kadavra olarak kullanılabileceğini söylemiş ise de öğrenciler bundan kaçarlar. Ne yapsınlar, 80 yaşındaki bir adamın cesedini!.. **Organizması daha hayattayken iflas etmiş bir adamın cesedi de işe yarar mı?**

Burada yeri gelmişken bir konuyu da hatırlatalım.

Hani **Behice Boran** vardı ya... Bizim komünistlerin hızlı önderlerinden Behice Boran...

Biliyorsunuz, o da Allah'a inanmadığını, ateist olduğunu söylerdi. Hayattayken, sık sık İslami usullere göre defnedilmek istemediğini belirtir; hayranlarının sempatisini kazanırdı.

Bedrettin Dalan döneminde İstanbul'un Mezarlıklar Müdürlüğü'nü yapan Cengiz Mercan'dan bizzat dinledim. (**Cengiz Mercan**, halen Fatih Belediyesi'nde **Sadettin Tantan**'ın danışmanlığını yapıyor. ANAP İstanbul İl Yönetim Kurulu üyeliğini de sürdürüyor.)

Yurtdışında ölen **Behice Boran**'ın cenazesi getirildiğinde, oğlu Mezarlıklar Müdürlüğü'ne gelmiş ve annesinin İslami usullere göre defnedilmesi yolunda kendine özel vasiyeti olduğunu belirtmiş. Herkes şaşır-mış. Onlar da uygun görmüşler ve "**Yandaşların eylem yapmaması, bu duruma tepki göstermemesi garantisini**" istemişler.

Öyle ya, basında okuduklarının tesiriyle bir yığın kıytırık ya imamı tartaklarlar, taşkınlık yaparsa!..

Oğlu, garanti vermiş.

- "**Ben, onlarla konuşurum, işi hallederim**" demiş.

Cengiz Bey görevli imamlarla konuşmuş ama hepsi endişe ettiklerinden görev yapmaktan kaçınıyorlar. Sonunda Alevi kökenli bir imam ikna edilmiş ve cenaze sırasında vazifeleri yerine getirmiş. İmam Efendi:

"**Hayatımda böyle rezillik görmedim. Nerdeyse saldıracaklardı, ama Allaha oğlu ve bazı yakın dostları herkesi frenledi**" demiş.

İşte böyle dostlar; hayatlarında reklam için ellerinden gelen herşeyi yapanlar, el altından böyle mesajlar da vermeyi ihmal etmiyorlar.

Tıpkı, sağlığında yakılmayı isteyen **Aziz Nesin**'in şimdi açıklanan vasiyetinde bundan hiç söz etmemesi gibi...

İnşallah **Son Firavun** da aynı şekilde hareket eder de, hiç değilse imanını kurtarır inşallah...

ORTADOĞU, 7.7.1995

PERDE ARKASI

Şaşırtan görüntüler

SEFER HAKKI

Şu Aziz Nesin Efendi, sağlığında yapamadığını - yapmadığını öldüğünde yaptı!

Hayattayken yaptığı bütün konuşmaları, yazdığı bütün eserleri, ne hikmetse tepkimi alır; kendimce doğru bir şey bulamazdım. Sadece bir tarihte (sanırım Dikili Festivali'nde) yaptığı bir konuşmadaki bir cümlesi hoşumuza gitmiş, o tarihte çalıştığımız gazetede, bu haberi -Bu sözleri sen mi söyledin? İnanamıyoruz Aziz Nesin diyerek hayretlerimizi sayfalara da aksettirmiştik.

Oradaki sözleri şöyleydi Nesin Efendi'nin...

- Benim, Türkiye'de en çok sevdiğim ve bir türlü inanmadığım şey Türk Bayrağı'nın güzelliği... Nasıl böyle güzel bir bayrak bulmuşuz, aklim almıyor. Galiba, devletin en güzel ve övüneceği şey de bu...

Şimdi, cesedi kadavra olan, bilahare de Çatalca'da adını taşıyan Vakfın bahçesinde (vasiyeti gereği) gömüldükten sonra mezar görüntüsü verilmeyerek düz bir alanda toprağa karışacak Nesin'in cenazesi, Türk Bayrağı'na sarıldı.

Hayattayken, Türkler hakkındaki sözleri, tavır ve davranışlarıyla cınları tepemize çıkartan Nesin'in cenazesinin bayrağa sarılmasına inanamayacaksınız ama sevindik.

Bayrağı da kirletir mi? diye düşündük ama, duygularımızı frenledik ve mantığın galip gelerek, öyle veya böyle toplumun bir kesimi tarafından (ideolojik de olsa) pohpohlanan bir yazarın cenazesinin bayrağa sarılmasından memnun olduk. Araştırdınca gördük ki, bu tutum, Nesin'in açıklanmayan vasiyetinden bir bölümmüş.

Bayrağa sarılmasını kendi istemiş.

Ne olurdu; hayattayken bu isteğini de aksü'lamel'e döndürsün ve başka bayraklarla cirit atan, paçavralara bürünen yandaşlarıyla da mücadele etsin ve onlara sevgisini göstere.

O da politikti, takıyyeci idi ve şimdi dostlarının ısrarla belirttiği gibi "Mert adam" değildi demek ki...

Neyse geçelim...

ORTADOĞU, 8.7.1995

PERDE ARKASI

İyi ki öldün Nesin

ERTUĞRUL KALAFAT

**"Bir garip ölmüş diyeler,
Üç gün sonra duyalar,
Soğuk su ile yuyalar,
Şöyle garip bencileyin"**

Evet... Şayet **Aziz Nesin**, "**ben atelstim, beni Müslüman mezarlığına gömmeyin**" demeseydi, onun da tabutu musalla taşına konacak ve hoca efendi "**Merhumu nasıl tanırdınız**" diye soracaktı.

Fakat öyle olmadı, o vasiyetinde her türlü İslami töreni reddederek, vakfın bahçesine gömülmeyi tercih etti. **İyi ki öldün be Nesin.**

Biliyorum senin yerin doldurulamaz! Sen bir dahisin! Sen **Salman Rüşdü**'yü bile inkârda sollayıp geçtin. Aslında bunca hizmetinden sonra komünist Rusya'nın sana liyakat nişanı vermesi gerekirdi, ama komünistlik de bittiğine göre sana kim nişan verecek?

İyi ki öldün be Nesin.

Ölmeseydin, geri zekâlı dediğin bu millet ne yapacaktı! Ölümüne çeyrek kala yaptığın konuşmada "**Vakfın bahçesine gömmezlerse ölmeyeceğim**" şeklinde saçmalayarak Azrail'e de kafa tuttun.

İyi ki öldün be Nesin, ölmeyip de ne yapacaktın yani, dünyaya kazık çakacak halin yoktu ya... Çok cimri olduğun için dirin beş para etmedi, ölünce belki kıymete binersin. Haa bir de toprağın seni kabul ettiğine sevinmelisin. Yıllarca laiklik adına, çağdaşlık adına bu millete yapmadığını bırakmadın. Şimdi kolaysa bunların hesabını ver!

Sen orada hesap verirken, masum yüzlerce insan Madımak suçlusu olarak şimdi cezaevlerinde yatıyor.

İyi ki öldün be Nesin. Ya ecelinle değil de kazaya kurban gitseydin ne olacaktı? İşte o zaman sana üzüldümdü. Geri zekâlı dediğin bu millet, seni hemen kahraman ilan edip heykellerini dikerdi.

İyi ki ecelinle öldün Nesin...

İlahı zamanlama ne güzel Yarabbi...

Sen her şeye kadirsin. Sana sorgu sual olmaz.

Ne diyelim gayri, Allah devlete ve millete zeval vermesin. Vatanımızın bağrından öyle aydınlar çıksın ki, bu milleti yüceltsin, insanlığa faydalı olsun.

Zira bu millet artık **geri zekalı** lafını duymak istemiyor.

Müjdeler olsun sana **Ebu Cehil**, müjdeler olsun sana **Ebu Lehep**, artık siz de sevinmelisiniz. Saflarınıza son yüzyılın en büyük onurlu savaşçısını! gönderiyoruz. Sakın, **yalnız kalıyoruz** diye üzölmeyiniz! Türkiye'de Müslüman mahallesinde o kadar çok salyangoz satan insan var ki, şaşarsınız.

Üstelik en büyük itibarı da onlar görüyor. **Aziz Nesin**'in öldüğü akşam televizyonlara şöyle bir baktık da, bu ülkede köşe başını tutmak için, popüler bir insan olmak için, illa da dinsiz olmak gerektiğini bir kez daha anladık.

ORTADOĞU, 25.7.1995

GÖRÜŞLER

Aziz, aziz değildi!

ALTEMUR KILIÇ

Müslümanlığın en güzel ilkelerinden biri ölüler; hayatta iken haklarında ne düşünürsek düşünelim, hayırla yad etmektir. Hatta cenaze namazında imam "**merhum** (veya Merhumeyi) **nasıl bilirdiniz?**" diye sorduğunda cevap, (kötü de bilmiş olsak) hep bir ağızdan "iyi bilirdik" olur ve hakkı da orada helâl edilir.

Artık Allah'ın rahmetine ve insafına terkedilmiştir. Sadece bu âdet, bu incelik bile dinimizin ne kadar engin bir hoşgörü dini olduğunu gösterir.

Aziz Nesin öldü. Kendisi ateist olduğunu, Müslüman olmadığını ve hatta Allah'a inanmadığını her vesileyle söyler, dinimizi kötülerdi. Daha da ileri gider, Sivas olayında olduğu gibi Müslüman mahallesinde salyangoz satmayı kahramanlık sayardı. Bunun için de, Müslümanlığın hoşgörüsüne rağmen, ona Allah'tan rahmet dileyemiyorum...

Hatta gene kendi tercihi, bizim onu bağışlamamıza ve haklarımızı helâl etmemize de mani oluyor.

Ne var ki **Aziz Nesin** bütün inançsızlığına ve imansızlığına rağmen, sonunda yüce Allah'a kaldı ve ben de Aziz Nesin'e, Allah'tan mağrifet diliyorum.

Nesin muhakkak ki velut ve usta bir mizah yazarı idi. Toplumumuzun birçok yaralarına parmak basmıştı. Çocuklar için kurduğu vakıfta, herhalde hayırlı bazı işler yapmıştır. Herhalde Yüce Allah iyi taraflarını terazinin bir kefesine koyacaktır. Umarım ki, Rahim ve Şefik Allah onun günahlarını affeder.

Ben **Aziz Nesin**'i Vatan gazetesinden tanırım. O günlerde **Marko Paşa** mı, yoksa **Zincirli Hürriyet** mi komünist dergilerinden birindeki yazılarından dolayı hapiste yattıktan sonra işsiz kaldığı için **Vatan**'da geceleri telefoncu olarak çalışıyor; yani, o zamanlar faks, teleks filan olmadığı için Ankara ve diğer bürolardan "**okunan**" haberleri eski yazıyla zapt ediyordu.

Hem Müslümanlığımın gereği, hem de teşehhüt miktarı da olsa, eski hukukumuzdan dolayı ve onu sevenlerin, yakınlarının acılarına hürmeten **Aziz Nesin** hakkında fazla konuşmayacak, yazmayacaktım.

Ne var ki, günlerdir medyada abartılı övgülerle adeta bir mabut ve kahraman haline getirilmekte olduğunu **"Türkiye'nin Vıcdanı"** gibi aşırı sıfatlar yakıştırıldığını, hatta **"mağdur"** haline getirildiğini gördükçe tepki göstermek zorunda kalıyorum. **Sanki Aziz öldü de Türkiye vıcdansız mı kaldı?**

Herşeyden önce Aziz ne kadar usta bir yazar olursa olsun, bir **"Aziz"** değildi. Askerlikten çıkarılmasından, özel aile hayatına kadar, türlü hoş olmayan şeyler vardı hayatında... **Aziz mağdur filan da değildi; Türkiye, Sovyet tehdidi altında iken, bal gibi komünizm propagandası yapmış ve cezasını da bulmuştu.** Bu münasebetle söyleyeyim; aşırı solcular ve kıytırık entel vatandaşları **Nazım Hikmet** ve **Aziz Nesin** gibi komünist yazarların, militanların, nahak yere takip edildikleri ve nahak yere hapislerde yattıklarını iddia ederler. Ancak meydan bu Komintern hizmetkârlarına bırakılsa idi; acaba Türkiye'nin hali ne ne olurdu?

Bir şey daha var, bu kıytırıklar bu enteller, acaba niçin hep solcuları överler de aynı derecede, belki daha yetenekli diğer şair ve yazarları gözardı ederler?

Nazım Hikmet'ten gına gelmişti; şimdi anlaşılan bir kısım medyada Aziz Nesin'den geçilmeyecek... Yeni Yüzyıl Gazetesi **"Türkiye'nin Vıcdanı Öldü"** diyor.

Yani, şimdi Türkiye vıcdansız mı kaldı?.. Abartmayalım ve bıktırmayalım beyler!

Şurası da var; **Nesin "Mezarımın yeri belli olmasın, tören yapılmasın vb."** diye vasiyet etmiş. Ama numarasını da böylece yapmış; şimdi günlerce mezar aranacak, bunlar konuşulacak.

Bir kara mizah örneği daha!.

ORTADOĞU, 10.7.1995

KILIÇ'TAN

Ali Kırca'nın sahtekârları

OYTUN ŞAHİN

Aynı ülkede yaşayan, aynı milletin çocukları olan insanlar, bütün farklılıklarına, değişik fikirlerine, birbirine benzemeyen yaşama biçimlerine, müzik zevklerine, eğlenme şekillerine rağmen, bazı ortak noktalarda buluşmalılar. Yazık ki; Türk toplumu asgari müştereklerde dahi buluşmıyor ve bazen kutuplaşmalar o denli kuvvetli hissediliyor ki, bizim dilimizi konuşan, hatta aynı okullarda okuduğumuz, aynı semtlerde oturduğumuz insanlarla aramızdaki uçurum ürkütücü görünüyör.

Aziz Nesin'in ölüm haberiyle, Türk basınındaki uçurumların bir kere daha belirgenleştiği. Fakat en ilgimizi çeken yazı Ali Kırca'nınki oldu. Esasen Kırca'nın yazısına "itiraflar" demek de mümkün.

Bakınız neler söylüyor Aziz Nesin'e teşekkür ettiği köşesinde:

"Şöyle demiştî, cenaze törenine karşı çıkarken; 'Ben bunları hep yaşadım yahu, bu sahtekârlıktır', sizi, bizi, hepimizi büyük bir sahtekârlıktan kurtardığı için teşekkür edin. İnanmadığınız halde, gelip cami avlusuna dikilmediniz hiç değilse. Laiklik için cenaze töreninden törenine yumruk sıkmadınız. Çok da sevmediklerinize, yarım ağız hüzünler terennüm etmediniz. Herbirimiz ömür serüvenimizde ihtiyarlı, ya da mecburl kaç kez ve kaç gün sahtekârlık yapmışızdır kimbilir. Ama hayatınızın hiç değilse 24 saatini hiç sahtekârlık yapmadan geçirdiyseniz bunu Aziz Nesin'e borçlusunuz..."

İşte inançsızların dünyası, inançsızların dostluğu, inançsızların üzüntüleri böylesine sahtedir.

Ali Kırca'nın yukarıdaki satırlarda hitap ettiği kesim için ölen dostun arkasından üzüntülerini bildirmek, cenaze törenine katılmak sahtekârlık olabilir. Ama bizlerin, yani imanlı insanların, Allah'ını seven, O'nun yarattıklarını seven, milletini, dostlarını, ailesini seven insanların ölülerimizin arkasından, fısıltıyla okuduğumuz Fatiha'larda sahtekârlık yoktur.

Döktüğümüz gözyaşlarında, cami avlusunda kılınan cenaze namazında, vefat edenin yakınlarına dilediğimiz sabırda sahtekârlık yoktur. Bizler, henüz geçen hafta Antalya MHP İl Başkanı ve eşi Turhan - Se-ma Atasever'in vefatını gazete haberinden öğrendiğimizde hayatta iken hiç karşılaşmadığımız bu iki güzel insan için Fatiha okurken ve yıllardır aynı gazeteden okuyuculara seslendiğimiz Gazi Ergin Bayramcı'nın

ardından Fatiha okurken, televizyonlarda şehit cenazelerini görünce Fatiha okurken, hiç kimseye karşı sahtekârlık yapmadığımız için, bizler, imanıyla yaşamaya gayret edenler, kızıl kurşunlarla şehit düşenlerin cenazelerinde cami avlularında gözyaşlarına boğulduğumuz, Gün Sazak'ı, Recep-Mustafa Haşatlı'yı, İlhan Darendelioğlu'nu, Bilade Aybars Tekin'i, Hilmi Sakarya'yı ve onlar gibi binlercesini aklışlarla ve sloganlarla değil tekbirlerle ve dualarla uğurladığımız için Ali Kırca ve benzerleriyle aramızdaki uçurumun büyüklüğü karşısında dehşete düşüyoruz.

İnançsızlar ve ölülerinin ardından üzölmek gibi en insanca duygularını dahi kaybettiklerinden dolayı ancak "**yarım ağız hüznöler terennüm edenlere**" de acıyoruz!

ORTADOĞU, 11.7.1995

MİLLİ BAKIŞ

Cennet

ORHAN TAHSİN

Aziz Nesin, dinsizdi.

Bu yüzden "**Cennet**"e, "**Cehennem**"e inanmazdı.

Cennet, dini bir kavramdır, dini bir mekândır!..

Geçenlerde, kameralar, Aziz Nesin'in Vakfı'nın kapısını gösterdiler.

Kapıda, "**Çocuk Cenneti**" yazıyordu.

Tam "**Aziz Nesinlik**" bir tabela değil mi?..

ORTADOĞU, 11.7.1995

ANAHTAR DELİĞİ

Halkı, Aziz Nesin'i seviyor

SERPİL BİLGEN

Edebiyat dünyasının en cesur kalemi sustu. Büyük usta Aziz Nesin'in 1915'de başlayan yaşam öyküsü 80 yıl sonra kendiliğinden noktalandı. İnsanlık için adanmış bu yaşamı susturmak isteyen çok insanın hevesini kursaklarında bırakarak...

Türk insanını daima uyandırmak için çaba harcayan, günlük yaşamda karşılaşılan olumsuzlukları ve çelişkileri kitaplarında mizahi yönleriyle halka sunan usta yazar, fikirlerinden dolayı kendine karşı cepheleri oluşturdu. Son yıllarda daha çok şeriatçı kesimle fikir savaşına giren Nesin, ölümle burun buruna yaşadı.

Ülkesine yararlı gençlik yetiştirmek için çabalayan, kitaplarının geliyle Çatalca'da kimsesiz çocuklar için Nesin Vakfı'nı kurarak buradaki çocukları her yönüyle çok iyi yetiştirmeyi görev edinen Aziz Nesin için 80 yıllık yaşam az geldi. Her ne kadar vatan haini ilan edilse bile bizi yazdığı kitaplarıyla, tiyatrolaştırılan eserleriyle yurtdışında başarıyla temsil eden Nesin'in amacı bıkip usanmadan bu ülkenin fikir, sanatsal, kültürel, bilimsel kalkınmasına katkıda bulunmaktı.

Halkı için böylesi özverili bir yaşam biçimini kendine ilke edinen bir yazar için öldüğü gün akşam haberlerinde çeşitli kesimlerle röportajlar yapıldı. Bu röportajlarda beni en çok üzen genç bir kızın gülerek Aziz Nesin'in ölümünün kendisini fazla etkilemediğini söylemesiydi. Belki yozlaşan siyasi ortamdan etkilenmişti bu genç beyin. Ardından Necmettin Erbakan ve Oğuzhan Asiltürk mikrofondan kaçarak hafif tebesümle konu hakkında konuşmayacaklarını açıkladılar ve sanki çok çalışıyorlarmış gibi Anayasa görüşmelerini bahane ettiler.

Sıkıştıkları anda çok ciddi ekonomi ve siyasi görüşmelerde bile başörtüsü meselesini öne süren, bütün belediye hizmetlerini bitirip şehir amblemlerini değiştirmek gibi işlerle uğraşan, sanatın içine tüküren icraatından çok şekilcilikle taraftar toplayan kişilerin oluşturdukları kesim artık rahat edebilir. Çünkü en büyük düşmanları ellerini kıpırdatmadan ortadan kalkmış oldu. Neyse ki bu ülkede O'nun sevmeyenden çok O'nun gibi düşünen onlardan oldukça fazla insan var.

Şimdi sıra onlarda Aziz Nesin'in öğrencilerinde, dostlarında O'nun gibi düşünenlerde. Müjdat Gezen gibi sanatçı, Bülent Ecevit gibi Hikmet Çetin gibi duyarlı aydın ve siyasi kişilerin yaşadığı bu ülkede şeriat yanlılarına taviz verilemez.

POLİTİKA ve EKONOMİK BÜLTEN, 10.7.1995

"Böyle gelmiş böyle gitmez"

İLKER SARIER

Asırlık bir çınar devrildi. İsteseydi bir bitki gibi yaşayabilirdi. Suyunu içtiği, ekmeğini yediği memleketinin sorunlarına duyarsız kalıp, yeteneklerini güçlü sınıf ve zümrelerin emrine tahsis ederek, müreffeh ve mutlu bir hayat sürebilirdi.

Ama O öyle yapmadı. İmandıklarını söylemeyi tercih etti. Bunun çilesini de çekti. Yılmadı ve vazgeçmedi. Hangi ifade biçimlerini kullanmış olursa olsun, hep memleketin daha iyiye, daha çağdaşa, daha mutluya gitmesiydi dileği... Yıllarca hapislerde yattı. Bir lokma ekmek için yıllarca takma isimlerle gazetelerde çalıştı. Onun yaşam çizgisi, İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e geçmeye çalışan Türkiye'nin de yaşam çizgisiydi... O, Türkiye idi...

İki yıl önce, yobazlar onu Sivas'ta Allah adına yakmaya çalıştılar ama Allah buna razı olmadı. Ne var ki, yaşlı yüreği, yakılmak gibi ağır bir hakarete dayanamıyacak kadar yorulmuştu. Sivas'ın kahrına ancak iki yıl dayanabildi ve önceki gün heybetli bir çınar gibi devrildi, gitti.

Memleketimiz **Azız Nesin**'siz kaldı. Ama şurası kesin ki, doğru Türkiye, **Azız Nesin**'i hiç unutmayacak!.. Onu yakmaya çalışanlar tarihin derinliklerinde yokolup gidecekler ama **Azız Nesin**, gelecek nesillerde hep yaşayacak... O'nun sözleriyle bitirirsek; "**Böyle gelmiş böyle gitleyecek!**"

POSTA, 7.7.1995

GÜNÜN YORUMU

Sen suçlusun!

İLKER SARIER

Azız Nesin öldü. Bazı insanlar ailenizdendir, onları hergün her dakika görüp, konuşup, dokunabildiğiniz için seversiniz... Evlat, eş, kardeş, arkadaş gibi...

Bazılarını hiç görmeden, dokunmadan ve yanınızda hissetmeden seversiniz...

Birinci sevgi, içgüdüselidir...

İkincisi, beşeri sevgi...

Azız Nesin, beşeri sebeplerle seviyordum.

Ayrıca bize okumayı öğrettiği, yazma tutkumuzu aşıladığı için onu saymak namus borcumuzdu.

Kitap diye tanıdığım ilk kitaplar onunkilerdi.

Ve onun mecmuaları..

Azız Nesin'in ölümüyle bir kere daha denedim kendimi, ben artık ölenleri sevmiyorum, üstelik de kızıyorum.

Bizi pek öksüz, pek yetim bırakıp gittikleri için...

Önce alıştırtıyorlar kendilerine, sanki hiç ölmeyeceklermiş gibi kızıyoruz, eleştiriyoruz, yerden yere vuruyoruz...

Sonra, bir çekip gidiyorlar ki, el elde baş başta, armut gibi kala kalıyoruz...

Ayrıca öldüklerinde, arkalarından gösterilen ibretlik tepkileri de gözleme fırsatı buluyoruz...

Bunları mutlaka anlatmalıyım **Azız Nesin** ustaya...

Bir kalaycı çırağının ustasına dert yandığı gibi...

Kalaycı çırağı ben, ustam da **Azız Nesin**!

Bilesin ustacım, arkandan çok meslektaşın yazı yazdı, görülmeye değerci.

Bir kısmı hiç anmadı, onları geç bir kalem...

Ama bir kısmı da şayan-ı dikkatti, ustacım!..

İki satır değindiler...

Allah rahmet eylesin, kabilinden...

Sıradan bir cenaze namazında, **iyi billrdik**, dercesine...

Töremizdir oysa, hiç bilinmeyen bir ölünün tabutu bile bundan daha çok omuzlanır...

Kim yazdı be ustam, o kadar kitabı?..

Kim yattı mapushanelerde?..

Kim direndi, erkek gibi...

Sen değil miydin yoksa?..

Her Allah'ın günü, erbab-ı siyasetin saçmalıklarına kalem şakırdanlar senin gibi bir çınarın arkasından, evlere şenlik bir tutum takındılar...

Sen etmediydin ama ben pes ettim be ustacım!..

Bir **yazı üstadı** ölüp gidecek de, yazar geçinenler, bu kadar koftiden yazılar yazacaklar!..

Hayret bir şey!..

Senin gibi kaç tane yazı yazan vardı?..

2 milyon taneydi de, onlardan biri mi öldü?..

Sahici yazı yazarlar kum gibi kaynıyor da, ondan mı yoksa?..

Yoksa bu yazı yazmak, nohutlu pilav satmak gibi bir iş mi?..

Ama biliyorum, sen de biliyor ve cin gibi gülüyorsun:

Hepsinden ileri, hepsinden yetenekli olduğun için fesatlıktan çatlıyorlar!..

Çözemediler yüreklerinin kısı kacını...

Çözemediler kısı kaçlığı sarılmış kalemlerini...

Tek sütunu çok gördüler sana...

Yazı yazmanın ahengini, dayanılmaz tutkusunu, halk gibi, halkla birlikte, delikanlı gibi davranmayı ve yazmayı öğretemedin belki onlara...

Yine kabahat sende, yine sen suçlusun, her zaman olduğu gibi ustacım!..

Ama memleket seni hiç unutmayacak bunu da bilesin ustacım!..

Ellerinden öperim!..

POSTA, 8.7.1995

GÜNÜN YORUMU

Aziz Nesin'i doğru anmak

İLKER SARIER

İnsanlar, Aziz Nesin'i anmak için toplanıyor. Gazetelerde, Aziz Nesin'in ölümünden duyulan üzüntüyü yansıtan ilanlar göze çarpıyor.

Oysa Aziz Nesin, vasiyetinde, **"Arkamdan tören düzenlemeyin, gözyaşı dökmeyin"** demişti. Bu yüzden bazı meslektaşlarımız, düzenlenen törenlerin ve gazete ilanlarının vasiyete aykırı olduğunu öne sürdüler.

Bu yaklaşım yanlıştır.

Aziz Nesin, vasiyetinde şunu anlatmaya çalışmıştı:

"İçimiz dışımız riya oldu. Lütfen benim ardımdan da riya dolu gözyaşları dökülmesin!.."

Usta'nın böyle bir istekte bulunmaya hakkı vardı. Ama, insanların da onun ardından gerçek acılarını yansıtan etkinlikler düzenlemeye hakkı olmalıdır.

Gazetelere ilan vermeye de...

Vasiyet kurumu, maddi olayları düzenler...

Hiç kimse, **"Beni sevmeyin, ardımdan üzülmeyin"** diye vasiyet bırakamaz. Bıraksa bile hükümsüz olur. Yani vasiyet, duygulara hükmedemez.

Vatandaşlar, Aziz Nesin'in vasiyetini, **"ikiyüzlülük yapmayın"** şeklinde doğru anlıyorsa, istediği kadar toplantı ve yaşatma etkinliği gösterebilir, göstermelidir de...

Buna, Aziz Nesin'in ihtiyacı yok belki ama Türkiye'nin ihtiyacı çok!..

POSTA, 11.7.1995

Aziz Nesin öldü, dediklerinde...

ÇETİN ALTAN

Aziz'le kavgalı ve kûs kaldığımız zamanların süresiyle, dost ve barışık kaldığımız zamanların süresindeki denge, öylesine garip bir denklemin içindeydi ki, 1944'den bu yana, az çok her yanını birlikte dolandığımız bir Lunapark'ın ne oyuncak paylaşımı bozulabildi, ne salıncak arkadaşlığı...

Dönüp duran heykel taklidi beyaz atların üstüne de birlikte binerdik, büyük bir çarkın bir inip bir çıkan sallantılı kabinlerine de...

Çarpıtan aynalar pavyonunda da yanyanaydık, dik inişli kızaklarda da...

Bazen birbirimizi yok sayarak, bazen kahkahalar atarak, bazen karmakarışık bir romantizm bataklığının derinliklerinde dertleşerek...

Aziz'i ilk tanıdığımda lisenin onuncu sınıfındaydım. Cumartesi günü okuldan çıkınca Baltacıoğlu'nun Yeni Adam dergisine son yazdığım yazıyı vermeye gitmiştim. Aziz Nesin de oradaydı.

O yıllarda Yedi Gün dergisinin genç hevesler sütununda şiirlerim de çıkıyordu. Aynı yerde Aziz'in de şiirleri çıkıyordu. Yalnız kendi adıyla değil de Vedia Nesin adıyla. Vedia'nın ilk eşi olduğunu ise sonradan öğrenmiştim Aziz'den...

Bir çok erkek okuyucusu da, takma adından ötürü Aziz'i kadın sanıp, bol bol aşk mektubu gönderiyormuş kendisine...

Aziz, beni daha çok aynı sütunda arada bir yayınlanan şiirlerimden tanıyordu. Üsteğmen biçimlenmesinden kalma titreşimsiz bir sesle:

- Gel haydi Üsküdar Halkevi'ndeki Cemal Nadir'in konferansına gidelim, demişti.

Köprüye inmiş Üsküdar vapuruna binmiş ve konferansa gitmiştik.

İki ay kadar önce 6. Kanal'daki son karşılaşmamızda, tanıştığımız gün gittiğimiz konferansın Cemal Nadir'e değil, Ramiz'e ait olduğunu iddia ediyordu hala...

Daha önce de hep öyle iddia etmişti.

Bu çivilenmiş inadinı kavga nedeni saymadığımdan, o Ramiz diye bastırdıkça, monoton bir sesle sürdürüp gitmiştim düzeltmeyi:

- Hayır Cemal Nadir...

Sanırım 1957, yahut 58'de Ankara'da benim evde saklanıyordu. Ayaklarını pufa uzatıp, Kerime'ciğe boyuna çay kumandası vermekten, Kerime, algılanması zor gizli bir protesto gerginliğine geçmişti.

Kerime'ciği kaybettiğimizde ilk telefon edenlerden biri Aziz'di.

- Ben kendisini hiç sevmezdim ama çok üzüldüm, başın sağ olsun, diyordu.

Aziz'in kalıplaşmış beylik laf klişelerine ok gibi karşı çıkan cesareti, ikili konuşmalarda da bazen dobralasmaya kadar kalınlaşırdı.

İlhan Selçuk'la Kartal'daki Askeri Cezaevi'nde yattığımız sıralarda bir gece kapı açıldı, Aziz Nesin'i soktular içeri...

Bir sarmaş dolaş olma...

- Ulan Aziz nerden çıktın sen?..

Kendine özgü hiç büyümemiş gülücüğü ve sesiyle;

- Kambersiz düğün mü olur, diyordu.

Sağmalcılar'dan çıktığımın ertesinde de beni, akşam yemeğine ilk Aziz davet etmişti.

Boğaz'da sakın bir deniz kıyısı lokantasına gittiğimizi sanmıştık. Meğer çalgısı sonradan başlıyormuş. Ve öylesine gümbürtülüydü ki...

Sesimi Aziz'e duyurmak için bir ben ayağa kalkıp masa üstünden Aziz'e doğru eğiliyordum. Bir Aziz ayağa kalkıp masanın üstünden bana doğru eğiliyordu...

Karşılıklı yayık tokmaklarına dönmüştük.

Karar verdik aynı sahneyi ayrı ayrı yazmaya... İkimiz de sözümüzü tutmadık...

Aziz'in sanatçı tamperamanı, Türkiye'nin sığ alışkanlıklarına sığmayacak bir hışımdaydı. Çekilmez acıların çarmihına gerilmiş olarak sade yerlere değil, göklere de isyan eden bir volkanın hiç sönmeyecek lavlarından kurmuştu, kimseninkine benzemeyen kutsallıktaki merdivenlerini, sonsuza doğru...

Yarım yüzyılı aşkın bir süre, küse barışa birlikte sallandığımız bir salıncağın bir ipi kopuverdi.

Uçuşan yüzü aşkın kitabıyla Aziz kayıverdi salıncaktan...

Çok da uzaklarda olmayan bir gün yine buluşacağımız umudu dahi, şu anda yeterli gelmiyor beni avutmaya...

SABAH, 8.7.1995

ŞEYTANIN GÖR DEDİĞİ

Yazarın ölümü...

MEHMET ALTAN

İnsan doğaya beyniyle hükmeder.

Sesi, işaretlere dökerek yazıyı yaratan insan beynidir. Sonra o yazıya **"düşünceyi"** aktarmak için kullananı gene aynı güçtür.

Aynı insan beyni, boşluktan mimarlığı çıkarmıştır.

Aynı insan beyni, sessizliğin sesinden **"müzik"** doğurmuştur.

Aynı insan beyni, fazlalığı yontarak, heykeli yaratmıştır.

Aynı insan beyni, merakını işletmiş, evreni yaşamı ve hayatı çözmüştür.

Bugün uygarlığın temelinde sadece bir tek şey var: İnsan düşüncesi...

Uygarlık tarihi demek, insan beyninin serüveni demek aynı zamandır...

Gerçek yazarların soyu, uygarlık tarihinin kökağacına dayanır.

İlk yaratılan insan geliştikçe biraz da yazarlaşmıştır.

Yazarlığın belki de en kutsal yanı da, insanların ırk ve dinlerinden, çok daha önemli bir yanı olan yaratıcılığını ve düşünceyi temsil etmesidir.

İnsan düşünebildiği için kutsaldır. Yazı ise o düşünceyi aktardığı için...

Türkiye hep **"düşüncenin"** düşmanı olageldi yazarların da...

Bu topraklarda, yazı gibi kutsal bir araç, **"beyne ve düşünceye"** düşmanlık için kullanıldı, halen de kullanılmakta...

Düşüncenin **"yasaklı"** olmasını savunanlar da, bunu yazıyı kirleterek savunmuyor mu?

Yazı, bu topraklardan kendi kökünden koparılmak istenmekte...

Türkiye'deki tartışmaların düzeyine bakınca, ilk görülen hazin nokta, herkesin ya **"dini"** ya **"ırkı"**, ya da **"mezhebi"** ile diğerlerine **"efendilik"** taslamaya çalışması değil mi?

İnsanlık tarihinin harcında yatan yaratıcılıklara ya da düşünceyle öne çıkmak, övünmek ve **"uygarlık tarihine"** eklemlenmek, Türkiye'nin gündeminden kasıtlı olarak çıkarılmıştır.

Buralarda, **Aristoteles'den Pasteur'e, Galileo'dan Newton'a** insanlığın beyinselliğini temsil eden büyük ailenin üyeleri hep öksüz bırakılmıştır.

Yazarlar insanını özündeki cevhere sahip çıktıkça, Türkiye yönetimleri de, düşünce düşmanlığının bütün barbarlığı ile onları cezalandırır.

"Din", "ırk", "mezhep"e dayalı bir karmaşaya, tüm bu kısırlığı aşacak olan **"insan beyinselliğinin"** katılması, ne pahasına olursa olsun önlenmeye çalışılır.

Düşüncenin temsilcisi olanlar bu topraklarda **"tehlikeli bir yaratık"** muamelesi görür.

Türkiye'de, Türk ırkının övgüsünü yapanlar, dinsel inancın dışında herşeyi reddedenler, mezheplerin fanatizminde eriyenler birbirleriyle itişir kakışırlar, ama **"beyinselliği"** inkar ettikleri için temelde anlaşırırlar.

Onun için, buralarda generaller önemlidir, emniyet müdürleri önemlidir, valiler önemlidir...

O generaller, o emniyet müdürleri, o valiler, insanlık ve uygarlık tarihinin Türkiye'deki temsilcilerine sürekli eziyet edegelmişlerdir...

12 Mart'larda ve 12 Eylül'lerde ya da diğer zamanlarda, evleri basan, en büyük **"suç"** aleti olarak kitapları toplayan, yasaklayan ve yakarlar, hep o devletin generalleri, emniyet müdürleri ya da valileri olmuştur.

Yazarlar ise tutuklanmış, mahkum edilmiş, işkence görmüş ya da yasaklanmıştır.

Düşünceleriyle çağıldayan insanlığın bizim topraklarımızdaki bir temsilcisi daha öldü.

Artık Aziz Nesin yok...

Yazarlık biraz daha öksüzleşti.

Acıyla boynumuz bükük.

Ama, **"o"**nun kendi bedenini ateşlere atarak bir yangına dönüştürdüğü **"yaratıcılığın isyanı"** acıyla beslenerek büyüyecek.

SABAH, 8.7.1995

PRİZMA

Aziz Nesin'in 13 yıl yazı yazdığı dergi

Aziz Nesin'in yazı yazmadığı gazete yok denecek kadar azdır. Belirli bir misyonu yüklenmiş gazete ve dergiler dışında Aziz Nesin hemen her gazetede kimi hikaye, kimi anılar, kimi makaleler olmak üzere mutlaka yazı yazmıştır.

Ancak Aziz Nesin'in periyodik olarak yazı yazdığı bir tek yer vardı. Vizyon dergisi.

Nesin, 13 yıl boyunca hiç aksatmadan her ay Vizyon dergisine öyküler yazdı. Bu öykülerin pekçoğu daha sonra kitap oldu. Hatta bazı televizyonlarda ve gazetelerde **"Öleceğini biliyordu"** denilerek **"Sizin Memlekette Eşek Yok mu?"** adlı kitabından yapılan alıntıya ait öykü de aylar önce Vizyon'da yayınlanmıştı.

Dün Vizyon dergisi Genel Yayın Müdürü Deniz Alphan'la konuştum ve Aziz Nesin'i sordum.

Alphan, Aziz Nesin'in son derece titiz ve düzenli bir yazar olduğunu söyleyerek **"Bugüne kadar hiçbir yazısını aksatmadı. Eskiden kendi gelir yazısını teslim ederdi. Ama son zamanlarda yer uzak geliyordu herhalde, şehir içinde bir adrese bırakmaya başladı biz aldırık"** dedi.

Aziz Nesin, Vizyon'u çok severmiş. Birkaç yıl öncesine kadar zaman zaman uğrar, bir hayli de oturup sohbet edermiş. Ençok istediği şey kağıtmış. **"Aman" dermiş "Bana biraz kağıt verin."**

Kağıtlar vakfa gidermiş. Ama bunlar sadece yazıda kullanılmazmış. Yumuşak olanlar mendil yapılmış, mendiller kullanıldıktan sonra atılmaz şöminede odun tutuşturulmakta kullanılmış. Daha yumuşaklar ise tuvalet kağıdı yapılmış.

Aziz Nesin bütün yazılarını kendi el yazısıyla ve mutlaka, ama mutlaka kullanılmış bir kağıdın arkasına yazarmış. Yazılarını koyduğu zarflar da yine kullanılmış zarflar olurmuş.

Aziz Nesin Vizyonculara **"Yahu sizin okurlar çok kibar ve şık, çünkü nereye yazı yazsam mutlaka mektuplar alırım, bir tek sizin dergiden mektup alamıyorum. Ara sıra telefon eden oluyor"** dermiş.

Bir gün Bedia Muvahhit Vizyon'a gelmiş. **"Siz hepiniz kız mısınız, hiç oğlan çalışmıyor mu?"** diye sormuş. (Vizyonu yıllardır hiç değişmeyen 4 kadın sırtlar) Vizyoncular cevap vermişler **"Üç de oğlanımız var."** Aziz Nesin, Ali Koçman ve Semih Günver.

Aziz Nesin Vizyon için son yazısını 6 Haziran günü kendi el yazısıyla yazıp göndermiş.

Vizyon ekibi çok üzgün. Türkiye önemli bir ismini kaybetti. Onlarsa aynı zamanda bir çalışma arkadaşlarını kaybettiler.

Aziz Nesin'i ilk gördüğüm günü anımsıyorum. O zaman yıl 1977. Vatan Gazetesi'nde çalışıyorum. Aziz Nesin de ara sıra yazı yazıyor. Ama gazeteye çok fazla gelmiyor. Bir gün gelmiş. Bir masaya oturmuş, tükenmez kalemle yazısını yazıyor. Çok heyecanlanmışım. Ama biraz asık suratlıydı. Konuştuk mu konuşmadık mı hatırlamıyorum, belki de ortada yaptığı konuşmaları dinlemişimdir.

Ondan sonra Aziz Nesin'le hiç karşılaşmadık ve doğal olarak da konuşmadık.

Taa 5-6 gün öncesine kadar. Telefon çaldı. Sekreter Yıldız Hanım sanırım yemekteydi. Açtım. Karşımdaki ses **"Ben Aziz Nesin"** dedi ve sordu **"Kiminle görüşüyorum?"**

Ben de **"Can Ataklı, buyrun Aziz Bey"** dedim.

Müthiş efor

Bir an duraladı. O an düşünmüşüm. Acaba bugüne kadar yazdığım bir yazıyı okumuş muydu? Yani Can Ataklı diye birini tanıyor muydu?

Okumuş hatta beğenmiş olmasını çok isterdim. Belki o duraklaması o yüzdendi. Bir çağrışım yapmış olabilirdi.

Neyse, **"Yarın bir basın toplantısı yapıyorum. Fundamentalist yani radikal, dinci hareketin gelişmesine karşı bir şeyler yapılması gerek. Bir uluslararası forum düzenlenmesi için çaba harcıyorum. Forum gelecek yıl yapılacak ama hazırlıklarına şimdiden başlamak istiyorum çünkü ancak yetişir"** dedi. Sonra da toplantının yerini ve saatini verdi, teşekkür edip kapadı.

Bu telefon inanılmaz geldi bana. 80 yaşında bir adam. Hiç ölmeyecekmiş gibi düşünüp bir yıl sonrasının planlarını eylem alanına sokuyor. Bunu sağlamak için de telefonun başına geçip tek tek bütün gazeteleri, yayın kuruluşlarını arıyor.

Sadece yazar mı?

Aziz Nesin'i kaybetmemize çok üzüldüm. 80 yaşına rağmen hala genç kalan beyninin çok şeyler üreteceğine inanıyorum.

Ölümünden sonra çeşitli çevrelerden tepkiler geldi. Bunların bazıları canımı sıkıyor. Aslında canımı sıkmak da değil de, nedense insanlar bazı duygularını gizlemek, ihtiyacını duyuyorlar, bunu garipsiyorum.

Genelin dışına çıkmamak için bir şeyler söylüyorlar, bu da çok oportünist bir yaklaşım oluyor.

Örneğin, içinde Aziz Nesin'i sevmeyen okurları olduğunu düşünen bazı yazarlar hemen **"Her şeye rağmen çok iyi yazardı"** diyorlar. Yani bir yerde güya hakkını teslim ediyorlar.

Bu oportünizmi hep yazıyoruz. Nazım Hikmet için de bu böyle olur. **"Canım ülkeyi terketmiş falan ama ondan iyi şiir yazan da yok"** gibisinden lafları çok duyarız. Çünkü ne olur ne olmaz korkusu hep saklı kalır.

Necip Fazıl Kısakürek için de bu tür sözleri çok duyarsınız. **"Dinci minci, ama sen O'nun Kaldırımlar şiirini okudun mu?"** derler. Hep aynı popülizm, hep aynı oportünizm. İçim kalkıyor.

Önemli düşünür

Bana göre Aziz Nesin'in fikir adamlığı, düşünürlüğü yazarlığının önünde geliyordu.

Aziz Nesin herkesin kabul edeceği görüşleri savunan bir insan değildi. Tam tersine, çoğu zaman en hoşgörülü duygular içindeki insanları bizi rahatsız edebilecek sözler sarfeder, yazılar yazar, eylemlere girişirdi.

Ancak dünya gelişmesini Aziz Nesin gibi, oportünizme sapmayan, halk goygoyculuğu yapmayan, inancını her koşul altında sonuna kadar savunan, inatçı insanlara borçlu.

Geçmişin ünlü düşünürlerine baktığımızda, hepsinin de yaşadıkları dönemlerde çok eleştirilen, suçlanan, eziyet çektirilen insanlar oldukunu görürüz.

Çünkü bu insanlar, toplumun o anda kabul edeceği görüşleri değil, daha ilerisini düşünür ve söylerler.

Aziz Nesin de belki bundan 30 yıl sonra, 40 yıl sonra söylenebilecek fikirleri tartışmaya açtı.

Eylem adamı

Aziz Nesin her düşünce adamı olduğu gibi aynı zamanda eylem adamıydı da. Herkesin askerden tir tir titrediği dönemde O Aydınlar Dilekçesi'ni imzaya açmış, hapse girmek, sürülmek, hatta öldürülmek tehlikesine karşı bayrağı dalgalandırılmıştı.

Aziz Nesin korkunç bir Sivas olayı yaşadı. Ama bu O'nu yıldırmadı.

Yine aynı fikirleri tekrarlamayı sürdürdü. Bu bazı çevrelerde tahrik olarak yorumlanmak istendi. Basının anlı şanlı kalemleri Aziz Nesin'i Türkiye'nin gerçeklerini bilmemekle suçladılar. Oysa onların söyledikleri gerçek değil, yılların alışkanlığıdır ve gelişme yolunda bunların aşılması bu tür çıkışlarla değiştirilebilir, onu hep unuttular.

Galile de dünyanın döndüğünü söylediğinde 'Onun engizisyonunda ölmesini istemeyenler **"Bırak inadı, durumu biliyorsun, üstüne gitme-yiver"** telkinlerinde bulunmuşlar ama O son duruşmada bile **"Siz ne dersiniz deyin, dünya yine dönüyor"** demişti. İşte Aziz Nesin de böyle bir düşünce adamıydı. **"Hayır"** diyordu, **"İnandığım şeyi söyleyirim. Buna kızacaklar, bana saldıracaklar, lanetleyecekler diye düşüncemi açıklamaktan çekinmem."**

Aziz Nesin'in vasiyeti nerede kaldı?

Aziz Nesin ilkeleriyle yaşadı. Ölümünden sonra da istemediği şeylerin olmamasını arzuladığını belirterek oturup bir vasiyetname yazdı.

Önceki gece TV haberlerini izlerken bazı gayretkeşlerin **"Aziz Nesin'in vasiyeti yerine getirilmeli. Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmeli"** dediklerini duydum.

Oysa aynı saatlerde hükümet Aziz Nesin'in bu vasiyetinin yerine getirilip getirilemeyeceğini tartışıyordu. Sonuçta hükümet duyarla davrandı, daha sonra da Cumhurbaşkanı kararnameyi imzaladı. Uzun uza-
diya bir tartışma çıkmadan vasiyetin yerine getirilmesi karara bağlandı.

Ancak dün gazetelere bakarken Cumhuriyet gazetesinde çok sayıda Aziz Nesin ilanı olduğunu hayretler içinde gördüm.

Aziz Nesin'in vasiyetine sahip çıktıklarını söyleyenler nedense vasiyetin tüm maddelerini uygulama gereği görmemişlerdi. Aziz Nesin ölümünden sonra gazetelere ilan verilmemesini istiyordu.

Önce verenler adına canım sıkıldı. **"Vasiyet vasiyet"** diye yeri göğü inletenler, iş ilan vererek reklam şansı bulmaya gelince her şeyi unutmışlardı. Çünkü Cumhuriyet'te tam 22 tane Aziz Nesin'in ölümünden duyulan üzüntüyü dile getiren ilan vardı.

Cumhuriyet ilan müdüresi Gülbin Erduran'ı aradım. Bana **"Dün (Önceki gün) çok sayıda ilan geldi. Vasiyet henüz açıklanmamıştı. Ben de ilanları aldım. Ama yarın (Bugün) hiçbir Aziz Nesin ilanı yayınlamıyoruz. Vasiyete uyuyoruz"** dedi. Gülbin Erduran 10 dakika

sonra yine aradı ve şöyle dedi: "Biraz önce artık Aziz Nesin ilanı almayacağımızı söylemiştim. Ancak şu anda burası anababa günü. Örneğin Halit Çelenk geldi. Bunun bir ilan olmadığını, duygularını dile getirmek istediğini, başka yol bulamadığını söyledi. Ben de durumu yönetime aktardım. Ne yapacağımızı şu anda bilemiyoruz."

Erduran'a "Artık ne yaparsınız bilemiyorum, ancak vasiyet dün ilan edilmemişti iki senedir biliniyordu" dedim. "Doğru, haklısınız, ama ben bilmiyordum, ama bu sabah vicdanen bu ilanları almanın uygun olacağını düşündüm. Buna rağmen gelişmeleri anlattım, ne yapacağımıza karar vereceğiz" cevabını verdi. Cumhuriyet ilan müdürlüğü bu konuda ne yapacağını şaşırmış olabilir. Ancak bildiğim kadarıyla Cumhuriyet'in ilanlarını Bülent Tanla'nın kurduğu bir şirket topluyor. Tanıdığım Tanla'nın bu konuda daha duyarlı olacağını sandım.

SABAH, 8.7.1995

ASPAVA

Yürekli ve özgün bir insan öldü?..

MEHMET BARLAS

Aziz Nesin'siz Türk düşünce hayatının ve edebiyatının, eskisi kadar ilgi çekici olmayacağı kesin.

Aziz Nesin, yaşarken dünya mizah edebiyatının O'Henry, Gonçarov, Twain, Ailen, Wodehouse, Heller gibi büyük isimlerinin yanında yer almıştı.

Eğer Nesin Türkçe değil de, evrensel dillerden biriyle yazmış olsaydı, onun yapıtlarını çevirilerinden mutlaka okurduk biz Türkler de.

O da diğer insanlar gibi, ülkesinde ve dünyada esen rüzgarlardan etkilendi. Ama farklı olarak, bazan tek başına kalmasına sebep olacak sözleri, cesaretle söyledi.

Bundan 500 yıl önce, Montaigne'nin, Bacon'u gösterdiği aydın cesaretini, 20'nci yüzyılda bir Ortadoğu ülkesinde de gösterebildiği için, sevgi ve ilgi topladı. Kalabalıklara hitap eden sosyalizmden yola çıktı ve hayatının son döneminde, kalabalıkları karşısına almayı yeğ tuttu.

Aziz Nesin'in öldüğü gün, bir başka yürekli aydın olan İsmail Beşikçi de 36 yıl hapse mahkum oldu Türkiye'de.

Özgür ve özgün düşünceye saygılı herkes hem başsağlığı, hem de sabır diliyoruz.

SABAH, 7.7.1995

GÖZLEM

'Oğlum Mehmet Ali, Türkiye hasta dolu bir ülkedir...'

MEHMET ALİ BİRAND

Aziz Nesin'in birkaç ay önceki uzun bir konuşmamız sırasında söylediği bu sözleri hiç unutmam. Aziz Bey, dayım **Mahmut Dikerdem** kuşağındandı. Aynı zamanda, adeta silah arkadaşı idiler. Sık sık dayımın evinde toplanırlar ve ben de zaman zaman konuşmalarını dinleme fırsatı bulurdum.

Kelimenin tam anlamıyla, kendine özgü bir insandı. Farklı bir görüş ortaya atmasa rahat edemezdi. Yıllar içinde, aynı kuşak arkadaşları soldular, Aziz Bey ise daha renklendi, daha yeşerdi.

Hayranlığımın temelinde de, korkusuzluğu gelirdi.

Türkiye'deki köktendincilerden korkmazdı. Yobazlara bayrak açmıştı.

Taş kafalı faşistlerin korkulu rüyasıydı.

Tabu diye bilinen ve aydınlarımızın büyük bir bölümünün **"Aman bana ne, başkası uğraşsın neden başımı derde sokayım"** deyip görmezden gelmeye çalıştığı nice olayın açıkça üstüne giderdi. İtilir kakılır ancak yenilemezdi.

Ünlü **"Türkler'in çoğunun aptal olduğu"** yolundaki sözlerinden sonra karşılaşmıştık. Mehmet Ali biliyor musun, çok garip bir durumla karşı karşıyayım" dedi ve devam etti: **"En tanınmış işadaminin politikacısına, en ünlü gazetecisinden muhabirine kadar herkes söylediklerimden dolayı beni tebrik ediyor. Çok haklısınız Aziz Bey, diyorlar. Sonra canıma okuyorlar. Gazeteciler özellikle iki yüzlü davranıyorlar."**

Dikkat ettim, doğru.

Sohbetlerde Aziz Bey'i yüceltenler, yazılarında yerin dibine batırıyorlar.

Nesin devam etti:

"Oğlum, bu ülkede kafası dar ve ülkenin asker-polis yani dayak ile yönetileceğine inanmış ve bunu değiştirmemeye çalışan

bir grup var ki, en tehlikelisi bunlardır. Dediklerine kendileri de inanmadıklarından, fikirleri de olmadığından sadece etrafa pislik atmakla yaşamlarını sürdürürler. Ülke bunlarla dolu, ancak kaybediyorlar. Bu aptallar bizimle mücadele edeceğim derken, asıl şeriatçı takımı gözden geçiriyor. Benim çabam da o konuya dikkat çekmek."

Ne doğru bir saptama.

Şimdi bakıyorum da, ikiye bölünmüş hala sürüyor. Daha dün kadar Aziz Nesin'e küfredmiş ve küfürden başka birşey bilmeyen niceisi, şimdi Aziz Nesin'i yere göğe koymıyorlar.

Aziz Bey de adeta bana göz kırpıp "Ben haklı değil miymişim? Bizde hasta ve aptalların çoğunlukta olduğu doğru değil miymiş?" diyor.

SABAH, 9.7.1995

Aziz Nesin'e saygı: Böyle gelmiş, böyle gitmeyecek...

İSMAİL CEM

Çok sayıda niteliğin aynı insanda biraraya gelmesi, çok ender ama çok da güzel bir olay.

Yazarlık, mesleklerin en güzeli. Ama öyle yazacaksın ki, kitapların sadece kendi halkının diline destan olmakla kalmayacak, dünyanın dört köşesinde paylaşıp halkını da, seni de yüceltecek.

Siyasal ve toplumsal bir mesajın olacak ama bu mesajı bıktırıcı kuru bir tekrar şeklinde değil, insan boyutunun tüm derinliğiyle, mizahın en incesiyle, gönlünle ve yüreğinle verebileceksin...

Bu siyasal ve toplumsal mesajını, her adımında çevreyi yoklayan bir havayı koklayan bir ihtiyatla değil, değme delikanlının göze alamayacağı tehlikelere 80 yaşında göğsünü açarak savunacaksın... Hiçbir şeyden korkmayarak, yılmayarak...

İnandıklarını savunmak, öyle basma kalıp ezberlerin tekrarı değil, her an kendini sorgulamaya ve yenilemeye dönük bir zihin berraklığı, bir düşünce güzelliği olacak...

Sonra, **"...ben büyük bir yazarım, ben toplumsal ve siyasal misyonu olan kişiyim"** demeyecek, bunlarla yetinmeyecek, küçük çocukların okumasına, yetişmesine nasıl katkıda bulunurum diye, vakıf kurmanın, vakıf yaşatmanın binbir zahmetine katlanacaksın...

Bütün bunları birarada yapabilmek için, galiba Aziz Nesin olmak lazım...

BEDEL ÖDEYE, ÖDEYE...

Büyük bir yazar olabilmek için Allah vergisi bir duyarlılıkla, bir önseziyle, bir **"vizyonla"** dünyaya gelmiş olmak gerekiyor. Bunlar tek başına yetmiyor, birçok büyük yazar, çalışarak, çile doldurarak, acı çekerek büyük yazar olabilir.

Bizim ülkemizin yazarları ise, bu çileyi çok fazla dolduruyor, çok fazla acı çekiyor. Kendi yazarımızı dünyaya geldiğine pişman etmek için, onu ışığından uzaklaştırmak içindeki cevheri kurutmak, ona yazdırmamak için elimizden geleni ardımıza koymayız. Aziz Nesin, ülkemizdeki bu olumsuz kuralın istisnası değildi: Sorgulamalardan, cezaevlerinden, mahkeme kapılarından, canına kastedilmesinden geçerek, yazar olmanın en ağır bedelini ödeyerek, Aziz Nesin oldu.

Bir yazarın, kendisine en karşı olanlardan dahi beklemek hakkına sahip olduğu bir hoşgörünün "**kırıntısı**" çoğu zaman Aziz Nesin'den esirgenebildi. Dünyada çok az yazar, düşünceleri nedeniyle yakılmak istendi, kaldığı otel bağnazlığın ateşine verildi. Çok az yazar, arkadaşlarının alevler içinde can vermesine tanık yapıldı.

Aziz Nesin, bütün bunları yaşayan, tehlikelerin elbette bilincinde olan ama hiç korkmayan bir kişiydi. Onu bazen cezaevinde, bazen yokluk içinde, bazen ölüm tehdidi altında yaşatmış olmak, bizlerin ayıbıdır.

TOPLUM, YİĞİT OLANI SEVER

Aziz Nesin için o kadar doğru şeyler yazıldı ki, ister istemez biraz tekrar olacak... Ayrıca eklemek gerekir, kendisi hakkında yazılan güzel-likleri hayattayken okuyabilmiş talihli insanlardan biridir, Aziz Nesin. Toplumun çok küçük bir kesimi ona haksızlık yaparken, yazarından, si-yasetçisinden, gazetecisinden, milyonlarca okuruna kadar çok geniş bir kitle, Aziz Nesin'i sevdi ve benimsedi. Bu çok geniş kitle, Aziz Nesin'in bütün düşüncelerine aynen ve her zaman katılmasa bile, Aziz Nesin'in direnen kimliğini, aykırı olmak cesaretini, yiğitliğini sevdi ve ona saygı duydu.

Gerçekten "**...sıradanlığın**", "**...böyle gelmiş böyle gider**" teslimi-yetçiliğinin, "**genel kabulleri benimsemek**" kolaycılığının bir "**antitezi**" olarak, Aziz Nesin yaşadı ve yazdı. Güngör Mengi'nin deyişyle, "**...Dalkavukluğun rahatlık, güç ve zenginlik getirdiği bir ülkede ve bir dönemde şok tedavisi uygulayan bir doktor gibi halkı devamlı silkeledi.**"

Son yıllarda, Türkiye'de çağdaşlığın ve demokratik değerlerin tehli-keye düştüğü inancıyla, bu değerlerin en cesur savunucusu olarak, bağnazlığın her türüne karşı mücadele açtı. Başından geçen bunca ola-ya, üzerinden eksik olmayan tehditlere ve ilerlemiş yaşına, tekleyen kalbine rağmen inanılmaz bir enerjiyle yurdun dört köşesini dolaştı, dü-şüncelerini anlattı, yaydı.

Aziz Nesin, sadece büyük kitlelerle paylaştığı doğruları değil, savu-nusunda çok yalnız kalabileceği "**aykırı**" olanı da, aykırının doğruluğu-na inandığı her durumda büyük bir cesaretle savundu ve yazdı.

Ölümün "**yaraşanı**" olmaz ama Aziz Nesin, kendine yaraşan şekil-de, bir imza gününün yoğun konuşmaların ardından, İhan Selçuk'un ta-nımıyla "**...kültür eyleminde, kültür şehidi olarak öldü.**"

110 ADET KİTAP...

"**Tatlı Betüş**", "**Zübük**", "**Deliler Boşandı**", "**Memleketin Birin-de**", "**Fil Hamdi**", "**Biz Adam Olmayız**", "**Göl Kralı**", "**Toros Canava-rı**" ve diğerleri... Tümünü yazmaya bu sütunlar yetmez. 110 adet

*kitap... Çoğu, çoğumuzun kitaplığında ve anılarında yer tutmuş mizah şaheserleri... Çoğumuzun, düşünce kimliğine ve duygu birikimine etki yapmış 110 kitap, dile kolay, yazarlık dönemi itibarıyla, neredeyse her yıl iki kitap...

Aziz Nesin'i, bir yazar olarak ölümsüzlüğe ve evrenselliğe kitaplarla döşenmiş bu yollar götürüyor.

"... Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz"ı, 1974 yılında dizi film olarak TRT'de yayınlamıştık. Mehmet Keskinoglu'nun üstün başarıyla canlandırdığı "Yaşar", Türkiye'nin sevgilisi olmuştu; dizi, en fazla izlenen program özelliğini kazanmıştı. Aziz Nesin'in mizahı, olanca ustalığıyla ve insan sevgisiyle, kitapların yanı sıra televizyon aracılığıyla da toplum beğenisinde hakkı olan başköşeye yerleşmişti.

Bu büyük edebiyat ve mizah gücü aynı anda yetmişiki millete ürünlerini ulaştırabilirdi, onlara kendini anlatabildi, milyonlarca insanla diyalog kurabilirdi; insanlığın, öncelikle sanata ve sanatçılara ayırdığı imtiyazlı zirvelere Aziz Nesin'i taşıdı. Sadece ona değil, aynı zamanda Türkiye'ye ve halkına evrensellik kazandırdı. Türkiye'nin "... Bayburtlu Zihni gibi gülen, Hoca Nasreddin gibi ağlayan" insanları Aziz Nesin aracılığıyla, bir kıtadan ötekine, milyonlarca eve konuk oldu. Kendini, kendine özgü kimliğiyle, kendine özgü mizahıyla bütün dünyaya sevdirdi.

Aziz Nesin, uzun tarihimiz süresince bizi dünyada en olumlu şekilde tanıtabilmiş temsilcilerimiz arasında yer aldı.

BÖYLE GELMİŞ AMA...

Bugünün Türkiye'si, hiç kuşkusuz, Aziz Nesin'in ilk yazarlık yıllarındaki Türkiye'den çok daha umutlu... Gene hiç kuşkusuz, bugünün kuşakları ve özellikle gençleri, geçmiştekilerden çok daha birikimli ve anlayışlı. Bu oluşumlarda, Aziz Nesin'in de mizahıyla getirdiği katkılar var. Bugünün Türkiye'sinde, "... böyle gelmiş ama böyle gitmeyecek" diyenler, geleceğin, bugünden daha güzel olması için uğraşanlar ve olacağına inananlar var. Ve tümünün umudunda, bu umudun bir noktasında, Aziz Nesin'den esintiler, serpintiler var. Herşeye, herşeye rağmen, böyle gelmiş ama böyle gitmeyeceğinin, hatta gitmediğinin işaretleri var...

"Böyle gelenin", "... böyle gitmemesi için", herşeyin daha iyi, daha güzel olması için bir ömür tüketmiş büyük yazarına Türkiye'nin anlamlı armağanı, bu olsa gerekir...

SABAH, 9.7.1995

DÜNYA ve TÜRKİYE

Aziz Nesin için...

HASAN CEMAL

Yusuf Ziya Ortaç bir kitabında Aziz Nesin'i anlatırken şöyle der:

"O, Türkiye'de yalnız üç yerden yakınlık görmüştür. Biri okurlarından... Ama bu yakınlık, sağdan soldan gelmiş mektuplar ve gönüllere gizlenmiş sevgilerden öteye gitmez. Öbür iki yakınlık, ya emniyet müdürlüğünün yakınlığıdır, ya sıkıyönetimin..."

Emniyet'in yakınlığı ne anlama gelir?

Demirel'in ilk başbakanlığı döneminde, 1967 yazında bir gün Aziz Nesin'in evi sudan bir gerekçeyle siyasi polis tarafından didik didik aranır, kendisi de göz altına alınır. Serbest bırakıldıktan sonra Akşam gazetesinde **Başbakan'a açık mektup** yazar:

"Bundan 21 yıl önce, 4 Aralık 1946'da, bugün tıpkı sizin siyasi polislerinizin yaptıkları gibi, o zamanki CHP iktidarının siyasi polisleri evimi aramışlar, aldıkları üç çuval dolusu kitap ve yazılarımla birlikte beni Emniyet Müdürlüğü'ne götürmüşlerdi. İki sivil polis beni Emniyet Müdürü'nün odasına soktu. Karşımda elinde kırbaç, meşin ceketli biri, yanında şaşı bakan başka biri vardı. Bunların İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir'le yardımcısı Kemal Aygün olduklarını sonradan öğrenecektim. O zamanlar otuz yaşında, zayıf, çelimsiz bir gençtim.

Kemal Aygün'ün ilk sözü şu oldu:

- Bu mu vatani satacak hain!

Kemal Aygün, vatan satıcısı hainlerin besili ve iri yarı olmaarı gerektiğini düşünmüş, beni görünce de sürprizle karşılaşmış, hayal kırıklığına uğramış olmalıydı.

Sözle cevap veremezdim. Önce Kemal Aygün'ün, sonra da iri yarı Ahmet Demir'in yüzüne baktım.

Ahmet Demir:

- Neden öyle bakıyorsun? diye bağırarak bana iki tokat attı."
(Her iki alıntı da Demirtaş Ceyhun'un **"Asılacak Adam: Aziz Nesin"** isimli kitabından).

Yıl 1946. Sabahattin Ali'yle birlikte Aziz Nesin, rejimi eleştiren **Markopaşa** isimli mizah dergisini çıkarır. Dergi tutunca, CHP iktidarı tarafından kapatılır.

Fakat mücadele durmaz.

Dergi isim değişikliğiyle **Merhumpaşa, Malumpaşa, Yedisekiz Hasanpaşa** diye dört yıl daha çıkmaya devam eder. Ama bu yıllarda, otuz yaşlarındaki Aziz Nesin yazılarından dolayı 5.5 yıla mahkum edilir ve hapis yatar.

Hapislik, sürgünlük, parasızlık...

Aziz Nesin'in yaşamında uzun yıllar böyle geçer. Ama yılmaz o.

Doğru bildiği yolda cesaretle, inatla, sabırla yürür. İnandığı değerleri kavgasını vere vere yürür. Emeğiyle geçinen toplum kesimlerinin sesi, vicdanı olur.

Sade yazmakla yetinmez. Aynı zamanda **eylem adamı** olur.

Enis Batur, Aziz Nesin için şöyle der:

"Son on yıl içinde aydın olmanın gereklerini yaptı diye düşündüğüm tek insan Aziz Nesin'dir. Aziz Nesin'le aynı dünya görüşünü paylaşmıyorum. Aynı edebiyat anlayışına asla sahip değilim. Ama aydın olmanın gerekleri açısından, belki birinci noktada görünen adamdır. Kimsenin, düşündüğü halde söylemeye cesaret edemediği şeyleri söylemeye devam ediyor. 'Tuzu kurudur', 'Şu yaşı gelmiştir', 'Zaten korunuyor' gibi açıklamalara karnım tok. Bu bayağı bir cüret işidir. Ben kendimde böyle bir cüreti görmüyorum." (Sefa Kaplan'ın 25-31 Mayıs tarihli Aktüel'deki röportajı.)

110 KİTAP...

Büyük bir mizah ustasıydı.

Fil Hamdi, Gol Kralı, Toros Çanavarı, Zübük, Damda Deli Var...

Çocukluğunda, ilk gençliğimde kaç yaz tatilimi doldurmuştu bu kitaplar. Kendi başıma kahkahalarla gülmüş, aynı zamanda yaşadığım toplumu sorgulamaya başlamıştım.

Son konuşmalarından birinde şöyle yakınmış Aziz Nesin:

"Yaşamda beklediklerimden çok azını gerçekleştirdim. Daha yapılacak çok işim var."

Yakınmaya hakkı yok Aziz Nesin'in.

Çünkü dolu dolu yaşad!

Dile kolay, 80 yıllık bir yaşamın ardından tam 110 kitap bırakıyor bizlere.

Bu topraklardan **kuyruklu yıldız** çıkıyor ama **Aziz Nesin**'ler çok kolay çıkmıyor. Düşüncesini serbestçe, korkusuzca yazarak, çizerek, söyleyerek iz bırakanlarımızın sayısı çok değil.

Çıkanları da sevmiyoruz.

Çok hoyratız.

Bakın Aziz Nesin'in 80 yıllık koskoca hayatına!

Daha birkaç yıl önce tarihimizin en kepace sayfalarından birinin yaşadığı Sivas'ta diri diri yakmaya kalkıştılar Aziz Nesin'i.

Bu kepezelik de yetmedi.

Bir başka kepezelik de Sivas yüzünden idamı istenerek sergilendi...

TARİH VAR AMA...

Yazarlarına, düşünürlerine, sanatçılara bu kadar hoyratça, acımasızca davranılan topraklarda **demokrasinin, insan haklarının neresindeyiz** diye sormak hepimizin görevi olmalı. İsviçreli bir filozof, Jeanne Hersch "**Hayat kısa ve tehlikeler çok. Bereket tarih var**" demiş, (M. Soysal'ın Hürriyet'teki bir yazısından.)

Tarih var ama ders alınmıyor. Aziz Nesin'in seksen yıllık yaşamı koskoca bir tarih dersi. Ama dersi alan pek yok. Hoyratlık devam edip gidiyor. Örneğin gelecek hafta edebiyatımızın bir başka devi, **Yaşar Kemal** bir yazısından dolayı Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılancak...

Türkiye değerli bir yazarını, bir düşünürünü, büyük mizah ustasını kaybetti. Aziz Nesin'in anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

SABAH, 7.7.1995

İKİ NOKTA

Gazeteciliğe başladığım yıllarda bir yazarlar arası polemik nedeniyle **Ankara**'ya gelen **Aziz Nesin**'in yanına genç bir muhabir olarak beni vermişlerdi. **Nesin**, o zaman çalıştığım **Tanin Gazetesi**'nin fıkra yazarıydı. 3 gün boyunca gece gündüz beraberdik. Ona bir tür **Ankara** mihmandarlığı yapıyordum. **Nesin**'e mesleğin o ilk gençlik yıllarından başlayarak büyük sevgi ve saygı duydum. Onun yazılarına olduğu kadar, kişiliğine de saygımı en çetin olaylarda, en zorlu koşullardaki cesaretiyle pekiştirdim. Büyük ustanın kaybından dolayı insanlığa ve ailesine başsağlığı diliyorum.

SABAH, 7.7.1995

Aziz Nesin, neydi?

CENGİZ ÇANDAR

"Bugünün işini yarına bırakmayacaksın" ve **Çetin Altan** ile aynı konuda, onun ardından, yazmaya kalkışmayacaksın... Gelgelelim, konu **"Aziz Nesin"** olursa; ağır, ertelenemez ve gözardı edilemez bir **"entel- lektüel yükümlülük"**, yukardaki düstura rağmen, insanı yazmaya mecbur bırakıyor...

Çetin Altan, dünkü **SABAH'ta "Aziz Nesin öldü, dediklerinde..."** başlıklı öyle bir yazı yayınladı ve **"3 sütuna 25 santimlik"** alanda, kendi serüveninden yola çıkarak öyle bir Aziz Nesin anlattı ve anlatmadı ki, **Aziz Nesin** bu kadar kesinlikte, gerçeklikle, sevecenlikle ve hakkaniyetle ancak anlatılabilirdi ve o nedenle Aziz Nesin, ondan öteye kolay kolay anlatılamaz...

Birkaç gündür, Aziz Nesin için çıkan bütün yazıları okuyorum. Klasik övgü ve **"İman tazeleme"** yazıları veya **"görev yerine getirme"** yazıları bir yanda; İslami basında ya ölümünü bilinçli biçimde es geçmek veya Aziz Nesin'i değil, o kesimin öfkeleri ve hınçlarını yansıtan yazılar diğer yanda...

İstisnalar, **SABAH'ta** bir **"makale klasiği"** olarak arşivlerde yerini alacak olan Çetin Altan'ın yazısı ile **Yeni Şafak'ta** önceki gün yayınlanan Ahmet Taşgetiren'in **"Zihni karmaşalar içinde öldü"** başlıklı duygu değil, düşünce ürünü yazısı...

Çocukluğumun tartışmasız **"İdol"**üydü. 50'li yılların sonlarını, 60'lı yılların başlarını, onun mizah kitaplarını okuyarak yaşadık. Türkiye ve Türkiye'nin insanı, sevgiyle, kafamızda onun satırlarıyla dokunarak nakş oldu... O gün bugündür, hiçbir mizah yazarı -yerli yabancı- o yıllarda Aziz Nesin'in zihnimde bıraktığı tadın yanına yaklaşamadı.

İlk kez 29 Nisan 1968'de gördüm onu. Birlikte öğle yemeği yedik. Çok heyecanlanmıştım. Sadece dinledim. Türkiye için kötümser tahminlerden hayrete kapıldım. Dobralığının karakteri olduğunu o zaman daha bilmiyordum. Öğleden sonra, o, mitingde konuştu; biz yürüdük... **"Çocukluğumun idolü"**yle **"eylem arkadaşı"** olmuştuk...

1976'da Vatan Gazetesi'nde çalışmaya başladığımda, Babıali'ye gitmek için Karaköy'de dolmuş kuyruğunda beklerken, sık sık, az ötedeki otobüs durağında aynı yöne gitmek için dikilen Aziz Nesin'i görmekten

pek hayrete kapıldığımı hatırlıyorum. Pintiliği dillere destanmış meğrese. Ama aynı insanın, kurduğu vakıfla çocuklara sınırsız cömertliğine ne demeli...

70'li yılların sonlarında, Barış Demeği'ni **"Sovyetler Birliği'nin beşinci kol faaliyeti"** diye yorumladığımız için çok kızmış ve gazeteden atılmamız için az uğraşmamıştı. Koskoca Aziz Nesin'in, mesleğe yeni girmiş birisinin ekmek parasıyla oynamaya kalkmasından ötürü, korkudan ziyade onur duymuştum. Önemli bir insan, önemli bir isimdi ve demek ki beni önemsiyordu...

Onu **"Moskovacı"** zannediyorduk. Değilmiş. O tarihlerde DİSK'e hükmeden TKP'lilere öyle karşı koymuştu ki, bugün, ölümünün ardından ona övgüler yağdıranlar, toplantılarında **"Aziz Nesin, sen nelsin?!"** diye tempo tutup, protesto gösterileri yapıyorlardı...

80'li yıllarda, **"Aydınlar Dilekçesi"** işinde başı çekmesini, askeri rejimin en zor dönemi geçtikten sonra yapılan **"ucuz kahramanlık"** diye nitelendirdiğimde yine gazabını çekmiştim. Ama **"Ben, sürü adamı değilim"** tavrıyla, o günkü Cumhuriyet gazetesinde çalışırken, bu dilekçeyi imzalamayı reddettiğimde, kendisinin sahip olduğu bazı özellikleri farketmiş olmalıydı... Ne zaman yüzyüze gelsek, ben ona hep saygılı, o da nazikti.

1989'da Tünel'de Tribunal'de yediğimiz akşam yemeğini, Sovyetler'i perestroika ile glasnostu tartıştığımızı, onun Sovyetler anılarını dinlediğimi nasıl unutabilirim... Ya 1992'de geceyarısından sonra Arif'te **Yaşar Kemal**'le uzun süren küslüğünün ardından barıştırıldığında, o **"tarihî an"**ın, Kaya Toperi ile birlikte tanıklarından biri olduğumu; barışma kutlanırken, hala Yaşar Kemal'e kendisinin haklı olduğunu anlatışını...

1993'te Sivas olaylarında **"provokatör rolü"** oynadığını, Sivas'a, olaylardan sonra Hasan Cemal'le birlikte ilk ayak basan gazeteci olarak edindiğim izlenimin üzerine yazmıştım. Hala aynı kanıdayım...O da buna pek içermiş olmalı ki daha birkaç ay önce bir TV programında ismimi vererek bana çattı...

Herşeye rağmen, Aziz Nesin'i onu yüceltenlerden daha iyi anladığım ve ona gerçekten saygı duyduğum kanısındayım...

Çünkü, onu yüceltenlerin de, küfredenlerin de özde birbirlerinden pek farkı yok...

Niçin?

Çünkü, her iki taraf da, Aziz Nesin'i tam kavrayamadıkları ölçüde, onun meşhur tespitindeki "**yüzde 60**" içinde yer alıyorlar.

Aziz Nesin, neydi ki?

O, hiçbir "**kollektif**"in "**malı**" ya da "**simgesi**" olması mümkün olmayan birisiydi. Türkiye'nin tek değilse de, uluslararası ün sahibi, ilk gerçek "**birey-aydın**"ıydı. Yani, aydıındı...

"Bizden"di...

SABAH, 9.7.1995

Aziz Nesin: Rol yapmayan aydın

NECATİ DOĞRU

Ölüm geldi Aziz Nesin'i de kalkmamacasına yatırdı. Aziz Nesin, tarih oldu. Hayat ağacına silinmez bir çentik attı. Tarihte hiçbir şey yitip yok olmaz.

Ölmesine şaşmayalım...

Bu kadar yaşamasına şaşalım...

Doğru bildiğinden dönmeyen, yaşadığı zorlu hayatın hiçbir gününe pişmanlık dilekçesi vermeyen, tutarlığını hep koruyarak, diklenen ve son yıllarda da "Türkler'in yüzde 60'ı aptaldır, Allah yoktur" diyerek bu toplumu en duyarlı yanından vuran bir insanın 80 yıl yaşaması kolay mı?

İktidarların hapse atmak istediği...

Generallerin susturmak istediği...

Savcıların asmak istediği...

Densizlerin yakmak istediği...

Dincilerin duymamak istediği...

Liberallerin kovmak istediği...

Kendisi komünist olduğu halde, komünistlerin de anlamamak istediği bir ortamda insanları hem güldürmek, hem düşündürmek, mizah silahını ele aldığı konulara felsefi bir olgunluk, zihni kıvraklık, olaylara her zaman yeni ve taze bir yaklaşım getirerek 80 yıl boyunca kullanmak kolay mı?

Kişiliği olmayanın...

Kişisel söyleyiş tarzı olamaz...

Aziz Nesin, kişilikleri uğruna arkalarındaki bütün gemileri yakıp, ona uygun hayatı sürdüren bir yazar oldu. Neyzen Tevfik gibi, Mehmet Akif gibi, Sakallı Celal gibi, Halikarnas Balıkcısı gibi...

Vasiyet etmişti. Öksüz çocukları okutmak için kurduğu vakfın bahçesine gömülmek istiyordu. Cenaze töreni istemiyordu. Arkasından gazetelerde ölüm ilanı verilsin, tantana yapılsın, nutuk atılsın istemiyordu.

Bu yüzden sulu sepken...

Tantana yapmayalım...

Aziz Nesin, nasıl bir aydıındı?

Gelin bu soruyu soralım...

İtalyan çağdaş filozof ve düşünürü **Anthony Gramsci** aydınları iki tipte topluyor.

Plastik aydınlar...

Organik aydınlar...

Plastik aydın: Bir düşünce üreten, düşüncesiyle üne kavuşan, kavuştuğu ünün arkasına saklanan, iktidara yaslanıp fil dişi kuleye çekilerek, yaşayıp onunla idare edip ölen aydın tipi..

Organik aydın: Hiç bir düşünceye memur olmayan, tabuları sürekli yargılayan, sürekli düşünce üreten, kendi kendine de karşı çıkabilen, düşünce üretmekle kalmayıp, eylem de üreterek tabuları değiştirmeye çalışan aydın tipi...

Aziz Nesin, organik aydın oldu...

O, bir tabu kırıcıydı...

1944 yılında 29 yaşında üsteğmenlik yaptığı orduyu eleştirerek, askerlik mesleğini bırakıp, gazeteciliğe başladığı ilk yıldan beri hem düşünce, hem düşüncesini halka benimsetmek için eylem üretti.

Mizahı silah yaptı...

Yazdığı kitapları, dergileri ve gazeteleri de kurşun yapıp önce tek parti dönemine saldırdı. Çok partili demokrasiye geçilmesi, Türkiye'de çok sesliğin oluşması, rüşvet, yolsuzluk, adam kayırma gibi o dönemin tabu konularına hücum etti.

Marko Paşa'yı çıkarttı.

Kapattılar...

Malum Paşa'yı çıkarttı.

Yasakladılar...

Merhum Paşa'yı çıkarttı. Susturdular. Bizim Paşa'yı çıkarttı. Yayınlatmadılar. Hür Bizim Paşa'yı çıkarttı. Dağıttırmadılar. Böylece 29 yaşından 35 yaşına gelinceye kadar toplam 5.5 yıl hapis cezasına çarptırılıp içerde yattı.

Tek partiden çok partiye geçildi...

Aziz Nesin bu kez...

Sınıf partileri de kurulsun diye muhalefete başladı. Politzer'in Marksist Felsefe Derslerini çevirip yayınladığı için 16 ay içerde yatırdılar. ABD'nin Türkiye'yi uydulaştırmasına karşı çıktığı ve ABD yardımını kabul etmeyelim diye bir broşür yayınladığı için de 10 ay hapis 3.5 ayda Bursa'da sürgün yedi.

Mısır Kralı, İran Şahı, İngiliz Kraliçesi üçü bir olup Aziz Nesin'e karşı dava açtılar, üç ay Mısır Kralı'na üç ay da İran Şahı'na hakaret etti diye içerde yattı.

27 Mayıs ihtilali oldu...

Gürsel'in hışmına uğradı...

50 gün gözaltına aldılar...

1980 Evren ihtilali oldu...

Aydınlar Dilekçesi'ni örgütledi. Parlamentoyu, demokrasiyi savundu. Partilerin kapatılmasını eleştirdi. Tek başına, ev ev dolaşarak düşüncesini tek başına eyleme dönüştürmeye çalıştı.

Rusya'da komünizm çöktü...

Komünist olmaktan vazgeçmedi...

Sivas'ta onu yakmaya kalktılar...

Köktendincilik (fundamentalizm) ve bağnazlık (fanatizm) sorunu yalnız Türkiye'nin değil, dünyanın sorunudur diyerek köktendinciliğe karşı bir uluslararası konferans düzenlemeye uğraşıyordu. Gelecek hafta Almanya'ya gidecek ve bu konferans için aydınları, bilim adamlarını, gazetecileri katılmaya çağıracaktı. Fikri üretmekle yetinmiyordu, tek başına örgüt kurup düşünceyi sokağa taşıyordu.

Aziz Nesin, organik aydın oldu...

Kendine ve kimseye rol yapmadı...

SABAH, 7.7.1995

UYSA DA UYMASA DA

Aziz Nesin toplumun vicdanı mıydı, yoksa ilhamı mı?.

Keşke vicdanı olabilecek kadar benimsenmiş olsaydı. Çağdaşlaşma kavgasını daha ileri mevzilerde veriyor olurduk.

Aziz Nesin artık yaşamıyor. Ölümü, yaşına bakarak beklenen, ama ülkenin gündemine bakınca **zamansız ve talih**siz bir olaydır.

Gerçek bir kayıptır.

İnsan, inançları ve onuru için yaşayan canlıdır. Ama dünya değişti..

Kirlenmenin ve kirlilikle uyum içinde yaşamamanın marifet haline geldiği günümüz dünyasında Aziz Nesin **"yaratık"** durumuna düştü.

İnsan ne kadar bozulursa bozulsun özündeki değerleri istese de içinden çıkarıp atamaz.

Vicdan işte odur..

Onu uyandıran **ilhamın önemini Aziz Nesin'in yokluğunda daha iyi kavrayacağız.**

Aziz Nesin'in hayatını yalnızca kitapları doldurmadı. Yazdıklarını yaşam sahnesinde savunmak uğruna göze aldığı eza, cefa ve tehlikeler, günümüz insanından onu ayırdı.

Dalkavukluğun rahatlık, güç ve zenginlik getirdiği bir ülkede ve dönemde **şok tedavisi uygulayan bir doktor gibi halkı** devamlı silkeledi. Ona **"enayi"** dedi, **"sahtekâr"** dedi.

Ama hakaret kastı taşımadığını, toplumu ileri hamleler yapmaya zorlayan kamçılama çabaları olduğunu onu tanıyanlar biliyordu.

Çağdaşlığına ve öncülüğüne kimse toz konduramaz.. Eleştiriye açık tek yanı belki **ödünsüz kişiliği** olabilirdi.

Bu kadar kirlenmiş bir dünya ile uzlaşmayı reddetmek de onun hakkıydı doğrusu..

Yaşarken Allah'a inanmadı..

Ama yaradan onu, onlarca badirenin ateşinden ve uçurumundan her defasında çekip kurtardı. **Kullarının elinde, nefretin linçinde ölmesine razı olmadı.**

Aslında o yaptıklarıyla.. Yüzden çok kitabı ile, insanlara onurlu bir yaşamı benimsetmek uğruna göze aldığı tehlikelerle, varlığını yoksul çocukların eğitimine vakfetmesi ile ibadetlerin en değerlisini yapmıştır.

Ona cehennemi lâıyk görenler, inanıyorum ki **cehenneme gittiklerinde onu orada göremeyecekler!**

Dileğimiz Aziz Nesin'in cenazesinin arzusuna uygun şekilde toprağa verilmesidir.

Yaşarken değerini tam bilemedik..

Öldükten sonraki yaşamı daha dolu ve daha etkili olacaktır.

Onu cenaze istismarcılarına bırakmamak yalnız anısına değil, gelecek kuşaklara saygının da gereğidir.

SABAH, 7.7.1995

SABAH DİYOR Kİ...

Aziz Nesin'in son öyküsü

AHMET TAN

Meclis'teki son tur Anayasa değişikliği oylamasından ne yazık ki **Aziz Nesin'in** hiçbir zaman haberi olmayacak.

Olsaydı acaba, o ünlü iddiasını değişik biçimde yineler ve **"Türkiye'de milletvekilleri, milletimizle kıyaslanmıyacak oranda aptaldır!"** der miydi?

Elbette derdi.

Ve bunu ispat da ederdi.

Bu konuda kendisini yargılayacak mahkeme heyetine oylama tutanağının bir kopyasını vermesi yeterli olurdu.

Nasıl olmasın ki?

Anayasa'da askeri ihtilallere olanak tanıyan başlangıç maddesini kaldırmak için bile gerekli 300 oy çoğunluğunu bulamayan milletvekillerimiz elbette Nesin'in dediği kadar vardı.

Aziz Nesin mahkemede büyük bir olasılıkla o ünlü **"İddiacı Er Öyküsünü"** anlatırdı.

Öykü şöyle:

Erin birisi inanılmaz derecede iddiacı bir karaktere sahipmiş. Girdiği her iddiayı, tuttuğu her bahsi kazanırmış. Görev yaptığı bölükte komutan dahil herkesi soyup soğana çevirmiş.

Bölük komutanı bakmış iddiacı eri durdurmanın olanağı yok; onu bir başka bölüğe nakletmeye karar vermiş. Komşu bölüğün komutanını aramış. Erin **"sınır bozacak derecede"** iddiacı olduğunu ve girdiği her iddiayı da kazandığını anlatmış. Komşu bölüğün komutanı duyduklarından çok etkilenmiş. **"Gönder gelsin"** bakalım demiş.

İddiacı er yeni komutanının huzuruna çıkmış, bir selam çakıp **"Emrinizdeyim komutanım!"** demiş.

Erin halinde öyle iddiacı bir tutum görmeyen komutan sormuş:

- Oğlum sen çok iddiacıymışsın... Doğru mu?
- İnanmıyorsanız bahse girelim komutanım!

- Oğlum bahsi bırak lafıma cevap ver!

- **Komutanım cevap yerine emrederseniz bir başka konuda bahse tutuşalım.**

Komutan biraz şaşkın. Biraz kızgın.

- Peki oğlum söyle ne konuda bahse tutuşalım?

Er başını önüne eğmiş:

- **Komutanım, demiş, öyle bir konuda bahse girelim ki size de bir yararı olsun. Aynı zamanda kendinizle ilgili bir bilgi sahibi de olun.**

- Yani nasıl?

- **Şöyle... Şimdi ben iddia ediyorum ki sizin, afedersiniz kaba etinizde bir et beni çıkmış. Çıkmamışsa ben kol saatimi koyuyorum!**

- Oğlum sen benim arkamda olup biteni nereden nasıl bileceksin ki?

- **Ben bilirim efendimi**

Komutan "Lahavle" çekerek erin söylediğini kabul etmiş.

- Peki, demiş, ben birazdan yemeğe lojmana gideceğim. Yengene baktırıp öğrenirim.

Er "tamam" demiş.

Komutan, öğleden sonra sevinç içinde, iddiacı eri odasına çağırmış.

- Oğlum demiş. Yengen baktı. Et beni falan çıkmamış. İddiayı kaybettin. Ver şu kol saatini bakalım!

İddiacı er:

- **Emredersiniz komutanım, demiş, ben size inanıyorum. Ama saati teslim etmeden önce bir de benim göz atmam uygun olmaz mı? Çünkü iddiacılığın prensibi kanıtlamaktır...**

İddiacı erin söyledikleri komutana çok makul gelmiş. Komşu bölüğe ve komutanına karşı bir zafer kazanmanın keyfiyle "Gel bir de sen bak!" diye arkasını iddiacı ere açmış.

İddiacı er, boynunu bükmüş. "Evet demiş, et beni yokmuş!"

Ve büyük bir nezaket içinde kolundaki saati çözüp komutanına teslim etmiş.

Saati alan komutan keyif içinde hemen telefona sarılmış. Komşu bölüğün komutanını çevirmiş:

- Binbaşım o sizin iddiacı erin fiyakası bozuldu artık. Hem iddiayı kaybetti hem de kol saatini...

Ve iddiayı nasıl kazandığını izah etmiş.

Bunun üzerine telefonun öteki ucundan "Yapmayın!.. Sahl mı!" diye bir ses yankılanmış ve devam etmiş:

- Komutanım o çakal kolundaki saatı kaybetti ama, şu anda yüzden fazla saatin sahibi oldu.

- Nasıl yani?

- Nasıl olacak sizin bölüğe nakledilirken buradakilerin hepsiyle iddlaya girmiş, birinci gün komutanın kışını göreceğim diye...

Evet Aziz Nesin'in "İddiacı er öyküsü" bu kadar.

Acaba, Aziz Nesin yaşasaydı, "askerî darbeleri meşru gösteren" maddeyi bile kaldırmakta anlaşılamayan milletvekillerimizle bir yolunu bulup iddiaya tutuşur muydu?

"Tutuşurdu" diyenler, kol saatlerini anayasamızı darbe lekesinden temizlemeyi beceremeyen milletvekillerimize doğru sallasınlar!

SABAH, 7.7.1995

Bir Aziz Usta vardı, bir de Berke

HINCAL ULUÇ

Eskiden bırakın aynı gazetede çalışanları, tüm gazeteciler birbirini tanırdı.. Bir avuç insan çıkarırdık, tüm gazeteleri çünkü.. Bir başka samimiyet, bir başka dostluk, bir başka yakınlık vardı aramızda..

Belki de bu yüzden allahın günü birbirine söven köşe yazarlarına çok az rastlanırdı, o zamanlar.. Fikirleri birbirine en ters olanları bile, akşam üzeri veya gece, aynı masanın etrafında toplanmış, keyifle kafayı çekerken görebilirdik..

Sonra büyüdü gazetecilik.. Sanayi haline geldi.. Bırakın tüm gazetecileri tanımayı, kendi gazetemizdekilerin çoğu ile yüz yüze gelemeyiz olduk. Tanışamadık.

Sokakta görsem çoğunu, selam veremem, çünkü yüzü yabancı..

İyi mi oldu böylesi, bilemiyorum.. Bildiğim, galiba eskiden, sanayi gibi değil de, aile gibiyken daha mutluyduk..

Berke'yi öldüğünde tanıyabildim mesela.. Bizim gazetenin dış haberler servisinde çalıştığını, ikinci katta görev yaptığını, ölümünü anlatan haberleri okurken öğrendim..

Resimlerine baktım.. Artist gibi yakışıklı bir delikanlı.. Arkadaşları ile konuştum. Birinci sınıf bir gazeteci imiş..

Daha hiç yaşamadan ve yapabileceklerinin binde birini yapamadan, trafik terörüne teslim oldu gitti..

Berke ile, mesleğin, toplumun neler kaybettiğini asla bilemeyeceğiz..

Ama **Aziz Usta** giderken neyi ve kimi kaybettiğimizi çok iyi biliyoruz.

80 dolu yıl yaşadı.. Boyu kadar kitap yazdı.. "**Düşmanlarım şimdi boyu zaten kısaydı, derler**" demiş, ölmeden önce.. 90 tanesi piyasada, 103 kitap yazmış.. Makalelerin sayısını kimse bilemez..

Yeni Tanin'de beraber çalıştık. Ben spor servisi şefiydim. Aziz Neşin köşe yazarımız. Gazetenin en güvendiği tabanca.

Aman ne kızardım o zaman **Usta**'ya.. Gazetenin bir tek telefonu var.. Parası ödenmediği için kesilmezse o da.. Bu telefonla İstanbul'a bağlanıp, günlük haberleri alacağız, sayfayı yapacağız.. Telefon meşgul.. Aziz Usta makalesini yazdırıyor..

"Yahu Aziz usta, posta ile göndersen.. Telekse versen, onunla geçseler.. Ya da sabah erken yazsan da, telefon boşken yazdırsan olmaz mı?."

Hayır, işin en civcivli anında, telefon meşgul.. Önce uzun uzun yazdırır, sonra satır satır okutup tekrar ettirir.. Sen elin kolun bağlı bekle.. Sonra da patron sitem etsin, spor sayfasını geç hazırlayıp, gazeteyi geç bırakıyoruz diye..

Aziz Nesin, üniversite yıllarımızın ilahıydı asıl. Birbiri ardına patlattığı mizah kitapları ile efsane olmuştu.

İnanılmaz akıcı bir üslubu, harika bir türkçesi ve insana tükenmez gibi gelen bir mizah hazinesi vardı.. Kitaplarını en erken alıp, hikayelerini en erken okuyarak kantinde birbirimize anlatmak için yarış ederdik.

Aziz Nesin hep dolu, çok dolu yaşadı. Çok sevdi, çok sevildi... Arkasından onu ölümsüzlüğe taşıyacak 110 kitap bıraktı. Dünya durdukça duracak.. Bir koca vakıf bıraktı.. O da duracak..

Yaşanmış 80 yıl.. Ve hep kalacak yapıtlar.. Ne mutlu böyle ölenlere..

Ya **Berke**.. Hiç yaşamadan ve hiç yapamadan ölen **Berkel**..

Asıl ağıtları **Berke**'ye ve Berkelere yakmak gerek.. **Aziz Usta**'yı şenliklerle anarken..

SABAH, 10.7.1995

HINCAL'IN YERİ

Akla iman etmişti

Nazım gibi, Yaşar Kemal gibi, Türk edebiyatını yeryüzünde hemen her dile taşıyabilmiş bir sanatçı olan Aziz Nesin, davranışlarına rehber olarak **"akıl"**ı seçmiş insanların en seçkin örneklerinden biriydi. **"Akıl almaz"** çelişkilerin yaşandığı bir toplumda, çelişkileri kurcalayarak hem büyük bir mizah ustası, hem de büyük bir "huzursuzluk kaynağı" oldu.

Bir öyküsünde, konuşmayı yeni öğrenen ve herşeyin ne olduğunu hep aynı **"mu ne?"** sorusuyla kurcalayarak büyüklerini çıldırtan bir çocuktan söz ediyordu. Aslında o çocuk Aziz Nesin'den başkası değildi. Bu yüzden **"İman et"**, **"fazla kurcalama"** diyen inanç bezirganları tarafından hiç sevilmedi. Her türlü inancı **"satabilen"** bezirganların peşine takılmış insanları uyarmaya çalıştı. Ama bunu da gerçeği apaçık söyleyerek yaptı. Ne çok cesur, ne çok küstah, ne de ün düşünüydü; yalnızca aklının "yap" dediğini yapmaktan kendini alamıyordu.

"Akıl" ve **"kurnazlığın"** birbirine karıştırıldığı bir toplumda, bu yüzden, çok az insan tarafından anlaşılabilirdi. **"Kurnaz çoğunluk"** kendisine her zaman kuşkuyla yaklaştı. Hapse girerken, eski "yoldaşları"nın küfürlerine katlanırken, Sivas'ta otel odasında yanmayı beklerken, insanlar kuşkuyla hep aynı soruyu sordular: **"Acaba neden böyle yaptı?"** Oysa cevap çok basitti: **"Başka türlüünü yapamazdı da ondan..."**

Siyah Beyaz'dan...

7.7.1995

Özgürlükçü sosyalist

SADUN AREN

Yazılarından daha önce biliyorum ama, Aziz Nesin ile yüzyüze tanışıklığım 1961-62 yıllarına rastlar. Bu yıllarda TİP kurulmuştu. TİP'e üye olmadı ama büyük destek ve yakınlığını gördük. Bunda Mehmet Ali Aybar ile olan yakın dostluğunun etkisi de mutlaka vardı. Üye olmamasının gerekçesi olarak, **"Benim mizacım parti disiplinine uygun değil, buna uyum gösteremem"** demişti.

Söylediğim gibi TİP'i çok içten destekledi. Bu konuda bir örnek vermek istiyorum. Aziz Nesin'e cimri derler. Bunun gerçeğe ilgisi yoktur. Ben 1964'te Sosyal Adalet dergisinin aylık olanını çıkarıyordum. Nesin, o zaman bu dergiye 10 bin lira gibi bir bağış yapmıştı ki, bu çok büyük bir rakamdı.

Nesin özgürlükçü bir sosyalistti. Sanıyorum 1950'lerde Nazım Hikmet'in kurduğu Barış Derneği ile bağlantılı olarak 1960'ların sonlarına yakın, SSCB'deki **"Barış Konferansı"**na gitmişti. Dönüşte gördüğü aksaklıkları anlatmış, önemli eleştiriler getirmişti. O yıllarda sosyalistler arasında bunu yapmak çok zordu. Ancak sosyalist kişiliğinin sorumluluğu olarak bunları çevresine aktarmış ve yine aynı sorumlulukla, **"İstismar edilebilir"** gerekçesiyle bunu yazılı hale getirmemişti. Bu eleştirilerden birisi de şuydu: Leningrad'da kalıyor. Toplantıya gitmek için tren binmesi gerekiyor. Toplantıya katılanlara çiçek atmak, selamlamak için yollara dizili kız öğrencilerin kalabalığı nedeniyle aradan geçip treni yetişememiş. Bu arada bu kızların özellikle ve zoraki oraya getirildiğini öğrenmiş. Burada bize, **"Sovyet halkını barışçı sanmayın. Bu tam bir göz boyama. Ben önce sandım ki, insanlar nasıl barışa düşkün. Barış için gelenlere büyük sevgi, saygı gösteriyorlar. Meğer o kalabalık organize imiş"** diye anlatmıştı ve bu tür konularda dikkatli olmamız gerektiğine işaret etmişti. Bireyin de sosyalizminden özgürlüğünden yanaydı.

12 Eylül sonrası ilk sosyalist örgütlenme ve hareketin öncüsü de Aziz Nesin olmuştur. Aydınlar Dilekçesi'nin fikir babası da, öncüsü de, organizatörü de, Aziz Nesin'dir. Ardından Demokrasi İzleme Komitesini kurmuş, bunun sonucu Türkiye çapında yankı yapan Demokrasi ve Anayasa Kurultayları'nı düzenlemiştir. Partileşme girişiminin birinci ismi yine Aziz Nesin'dir. SBP'nin gerçek kurucusudur.

SIYAH BEYAZ, 8.7.1995

Aykırı Adam'ın ölümü...

ATILLA AŞUT

Aziz Nesin'in 80 yaşındaki delikanlı yüreği, önceki gece Foça'da durdu.

Nesin'in yüreği de ne yürekmiş ama! Nazım Hikmet'in dediği gibi, **"Yürek değil de, çarıkmiş bu, manda gönünden/Teper ha babam teper/parılanmaz/teper taşlı yolları."**

Aziz Nesin, bu yollarda bir yaşam tüketti.

Güneşin altında yaşanan tüm kötülüklerin sorumlusu oydu!

Her dönem suçlandı.

6-7 Eylül olaylarında **"bozguncu"** diye tutuklandı.

27 Mayıs'tan sonra Cemal Gürsel'i eleştirdiği için **"vatan hainliği"** ile suçlandı, gözaltına alındı.

37 insanın yaşamını yitirdiği Sivas topluöldürümünün neredeyse tek suçlusuydu.

O, **"aykırı bir adam"**dı. Çünkü gerçek bir aydıındı. Tabuların, yasakların, dokunulmazlıkların üstüne yürüdü. Toplumun yerleşik değer yargılarına karşı çıktı. O yüzden de hep yanlış anlaşıldı, hep suçlandı. **"Türkler'in uluslararası çapta buluşu yok", "Türk halkının yüzde altmış aptaldır"** türünden yargıları, çoğu kişiyi hop oturtup hop kaldırdı! Ama inatçıydı. Aldığı tepkilerin şiddeti ne olursa olsun, düşüncelerinden hiç ödün vermedi.

Bir hafta önce, Florance Nightingale Hastanesi'nden taburcu edildiğinde konuştum kendisiyle... Bir yürek vurgununu daha geride bırakmanın sevincini yaşıyordu. **"Kendimi çok iyi hissediyorum. Eskisi gibi çalışmaya başladım. 'Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez'in üçüncü cildini hazırlıyorum"** dedi. Dinsel gericiliğin son günlerdeki pervasızlığından aşırı derecede üzüntülüydü. Bu yüzden, bütün gücüyle Uluslararası Antifundementalist Konferans için hazırlanıyordu. Hastanede kaldığı süre içinde bile bu konu üzerinde çalışmıştı. **"Şimdi daha hızlı sürdürüyorum çalışmaları"** diyordu. Sanki, ölümün elinden bir şeyler kurtarmanın telaşı içindeydi... Şöyle diyordu: **"Fundamentalizm, salt Türkiye'nin değil, dünyanın başat sorunudur. Avrupa'nın her ülkesinde, hatta Amerika'da ve Japonya'da bile tarikatlar türemiş,**

**toplu intiharlar yaşanıyor. Bu konferansa çok önem veriyorum. Yalnız Türkiye'den değil, Mısır'dan, Suriye'den, İran'dan, Ceza-ylr'den, Suudi Arabistan'dan ve Avrupa'nın birçok ülkesinden ay-
dınlar katılacak konferansa. Bakalım izin verecekler mi? Hkmet
eğer bu girişimi engellemeye kalkarsa, köktendinciliği destekledi-
ęi kanıtlanacak. Biz de o zaman konferansı başka bir ülkede yapar-
ız. Türkiye de bu ayıbın sorumluluğunu taşır."**

Birkaç gün önce SiyahBeyaz'da ziyaretimize gelen Aziz Nesin'in
avukatı ve yakın dostu Veli Devecioğlu'na şöyle demiştim: "**Aziz abiye
söyle, öyle panelden panele koşturup durmasın, evinde oturup
dosyalarını kitaplaştırsın! Bu tempoya bizim yüreğimiz bile dayan-
maz. Yaşlı ve sayrı Aziz Nesin nasıl dayanıyor?"**

Mesajım yerine ulaştı mı, bilmiyorum. Ama ulaşmış olsa da bir şey
değişmezdi. Çünkü, Aziz Nesin bildiğinden şaşmazdı.

Aziz Nesin, bu toplumun vicdanıydı. Onu çok arayacağız. Özellikle
de, toplumu sarsıp uyandırmaya çalışan keskin dilli uyarılarını!..

SİYAH BEYAZ, 7.7.1995

Aziz Nesin, "Aptallık Davaları"nı Nasıl Kazandı?

ATTILA AŞUT

Şu "aptallık" konusu, Aziz Nesin'in başına az iş açmadı doğrusu! Bir başka deyişle, Aziz Usta, hiçbir şeyden çekmedi, "aptallar"dan çektiği kadar!

"Türk halkının yüzde altmışı aptal" dediği için şimşekleri üzerine çekti Aziz Nesin. Aylarca medyanın gündeminden düşmedi bu konu. Bugün arkasından övgü düzen nice yazarımız, en ağır eleştirileri yöneltmişti o günlerde Aziz Nesin'e. Onun, sürekli kendisinden söz ettirmek, hep gündemde kalmak için "Zemzem Kuyusu"nu kirlettiğini söyleyenler bile oldu!

Yaklaşık üç yıl önce, Hürriyet gazetesinden Nuriye Akman, Aziz Nesin'le "dikenli" konular üzerinde "aykırı" bir söyleşi yapmıştı. 27 Eylül 1992 günlü Hürriyet'te, "Nesin: Türk Halkı Enayi" başlığıyla yayımlanan bu söyleşide, muhabirin kendisine yönelttiği kimi duyarlı sorulara, hiç kıvırtmadan ve içtenlikle yanıt veriyordu ünlü yazarımız.

Sorulardan biri şöyleydi: "Geçenlerde, Türk halkına artık güveninizin kalmadığını söylediniz. Neden?"

Aziz Nesin bu, sözünü hiç sakınır mı! Yine "kışkırtıcı" ve düşmanlarının sayısını artırıcı bir yanıt veriyor:

"Zaten yok ki güvenim. Türk halkı yorumları hep yanlış yapılmıştır. Bu demek değil ki halkı sevmiyorum, bütün Türkiye aptaldır... Ama Türk halkı zeki değildir. Halk, merkezi yönetim yüzünden aptallaştırılmıştır. Aptal, enayi olduğunu anlatmak gerekiyor."

İşte bu sözler, daha sonra Aziz Nesin'in başını hayli ağrıtabilecek ve Türkiye'nin dört bir yanında, yüzlerce "Türklüğe hakaret davası"nın peydahlanmasına yol açacaktı!

Bakın Aziz Nesin, bu "aptallık davaları"yla ilgili olarak, "Asılacak Adam"ın yazarı Demirtaş Ceyhun'a neler anlatıyor:

"Bu heriflerin beni cezalandırmak istedikleri filan yok aslında. Türklük onurunu korumak filan gibi bir amaçları olsa, böyle dava açılır mı hiç? Davayı yitirirlerse, Türkler'in yüzde bilmem kaçının aptal olduğu mahkeme kararıyla tescil edilmiş olacak. Ama adamların derdi Türklük mürklük değil, kendilerinin aptal

olmadıklarının mahkemece tescil edilmesi... Davayı kazanırlarsa, **zeki olduklarını kendi gözlerinde kanıtlamış olacaklar. Neyse ki yitiriyorlar da açtıkları davaları, aptallıkları bir kere de mahkemece onaylanmış oluyor."**

Bir davanın öyküsü

İşte, bu sayısız davalardan biri de, Mümtaz Şahin (Gaziantep), Ömer Adil Dolay (Topkapı-İstanbul), Mehmet Kazmacı (Bakırköy-İstanbul), Güngör Yücel (Çankaya-Ankara) adlı **"sayın muhbir vatan-daşlar"**ımızın suç duyurusu üzerine, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılmıştı. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın 23 Ocak 1993 tarih ve 1993/35 sayılı **"İddianame"**siyle, Aziz Nesin'in yanısıra Hürriyet gazetesini sorumluları aleyhine, TCK'nin 159/1. maddesi gereğince, **"Türklüğü tahkir ve tezyif etmek"** suçlamasıyla açılan kamu davası, daha sonra tüm sanıkların aklanmasıyla sonuçlanmıştı. Osman Sunisi Öztemir başkanlığında, üyeler Vecahat Topal ve Serap Durmaz'dan oluşan Mahkeme Kurulu ise, **"İddianame"**'de belirtilen suçun oluşmadığı gerekçesiyle, tüm sanıkların aklanmasına, 30 Nisan 1993 tarihinde oybirliğiyle karar vermişti.

Mahkemenin gerekçeli kararında, Aziz Nesin'in gazetede yer alan sözlerinin **"bilirkişi"** raporunda belirtildiği gibi **"acımasız"** değil, **"acı-lar içinde bir eleştiri ve tartışma olduğu"** vurgulanarak özetle şöyle deniliyordu:

"Babanın Evladını Sevmesi Gibi"

"Bu değerlendirmelerde 'acımasız' değil, acılar içinde bir eleştiri ve bir tartışma vardır. Röportajdaki bazı ibarelerin münhasıran Türklüğe ilişkin olup olmadığı tartışmalıdır. TCK'nın 159. maddesine göre de, müesseselerin her birinin hedef alındığı hallerde suç oluşur. (...)

Ayrıca, soru-cevap şeklinde kaleme alınan bu yazının cümlelerini, sorularını ve cevaplarını birbirinden soyutlayarak, sadece bir sözcüğe bağımlı kalarak yargılama yapmak ve hüküm vermek mümkün değildir. Aziz Nesin, bu konuşmalarının yazıdaki bütünlüğünde, kendisinin içinden geldiği bu toplumun geçmişten bugüne kadar sosyolojik ve ekonomik yapılanmalarını ve siyasal yaşamını çok kısa konuşma döneminde dile getirerek. Türk toplumunun bir oranda acılarını, imkansızlıklarını, yaşam koşullarını kısa sözcüklerle anlatmaya çalışarak, böylesine bir ortam sonucu toplumun varacağı ve bireylerin içine düşeceği açmazları, bilinçsizlikleri ve sıkıntıları 'enayilik' olarak yorumlamıştır. Ama bunları toplumun bütününe yönelik olarak söylememiştir...

Gerçekten; yazının bir bölümünde, dikkatlice incelendiğinde görülecektir ki, Aziz Nesin, 'Merkezi yönetim yüzünden toplum bireylerinin aptallaştırıldığını' beyan etmiştir. Şimdi bu 'aptallaştırma' ve 'enayi durumuna düşme' sözcüklerinin gerisinde, toplumun, yukarıda yazıldığı gibi siyasal, ekonomik yapılanmasının doğurduğu acı sonuç anlatılmak istenmiştir.

Türkiye toplumunun tarihsel süreç içinde geçmişten bugüne değişik siyasal yapılanma ve yönetim biçimlerinin özünde ve kaynağında tek belirleyici unsurun anti-demokratiklik, yani merkezi yönetimin hükmünü icra ettiği bir siyasal yapılanma olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Gerçekten böylesine anti-demokratik bir yapılanma süreci içinde yaşayagelen toplumlarda (....) kişiliğin oluşmayacağı, asgari böyle bir rejimde yaşayan toplum bireylerinin yalan, riya, aptallık, enayilik durumuna düşeceği, sosyolojik bir inceleme sonucu, bilimsel gerçeklerle de kanıtlanabilir.

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında (....) Aziz Nesin, kendine özgü üslubu ile, espri dolu, mizahi nitelikte kullandığı bu ifadelerle, sevdiği ve bir parçası olmakla övünç duyduğu Anadolu insanının özveri dolu tarihsel süreç içindeki yaşamından geldiği bugünkü durumunu belirterek, bu toplumun, gelecekteki ruh dünyasının zenginliği ve gerçek demokratik yaşam içinde yüceleceğini, bireylerinin bu günkü ortamdan kurtulacağını, daha iyiye ve daha güzele gideceğini temenni etme duyguları içinde eleştirilerini dile getirmiştir. Yani, bir babanın evladını severken, bir büyüğün ailesini korurken, bir yöneticinin ulusunun davalarını savunurken içinde sevgi dolu, ama özünde eleştirel yaklaşımlarla, sözlerini kızgınlıkla ifade etmesi; bu sözler ağırlık taşısa dahi, özde korumaya, savunmaya, yüceltmeye yöneliktir. Aziz Nesin de geldiği toplumun içinde bulunduğu sıkıntıları bu şekilde, kendine özgü üslubu ile dile getirmiştir.

Açıklanan dosya ve gerekçe kapsamına göre; yazıda, yasanın tanımladığı anlamda suç unsurları oluşmadığı gibi, sanıkların suç kastı da bulunmadığından, sanık Mehmet Nusret Nesin (Aziz Nesin)'in, röportajı yapan sanık Nuriye Akman'ın ve yazıyı sorumlu müdür sıfatıyla Hürriyet gazetesinde yayımlayan ve bu nedenle suçlanan sanık Hasan Kılıç'ın, açıklanan gerekçe kapsamına göre mesnet suçlardan ayrı ayrı BERAATLERİNE..."

Başsavcının İtirazı

2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin oybirliğiyle verdiği kararı, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Avni Bilgin, Aziz Nesin'in sözlerinde suç ögesi

bulunduğu gerekçesiyle temyiz etti. Başsavcının 18 Haziran 1993 gün ve 1993/35 sayılı temyiz başvurusunda şu görüşlere yer verilmişti:

"Gazetede yer alan bu röportajın gerek bölümler halinde, gerekse tümü incelendiğinde, sanık Aziz Nesin'in sarf ettiği sözlerle topluma, Türk halkının zeki olmadığı, Türk halkının kahraman olmadığı, tembel olduğu, Türk halkının yarattığı tek bir kavram bulunmadığı mesajını iletmek amaç ve kastıyla hareket ettiği sonucuna varılmıştır.

Türk Ceza Kanunu açısından, sarf edilen bu tür cümleler ve keilmelerin sözlük anlamlarında ve halkın günlük yaşamında küçük düşürücü ve onur kırıcı olarak kabul edildiği, Yargıtay içtihatlarıyla da kesinlik kazanmıştır. Bu sözlerin tarih ve ülkü birliği içerisinde el ele vermiş Türk ulusunun bireylerine karşı genelleme yapılarak basın yolu ile duyurulmasında kullanılan aşağılayıcı ifadelerle özeleştiri hududunun aşıldığının, Türklüğün açıkça tahkir ve tezyif olunduğunun kabulü ile sanıkların tecziyeleri yerine beraatlerine karar verilmesi, oluşa, usul ve yasa hükümlerine aykırı görülmüştür. Bu itibarla, yukanda yazılı mahkeme kararının, arz edilen ve resen takdir olunacak diğer sebeplerden dolayı bozulmasına karar verilmesi, kamu adına arz ve temyiz olunur."

Ve, Son Söz Yargıtay'ın

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Avni Bilgin'in başvurusunu inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 18 Aralık 1993'te İstanbul 2. Ceza Mahkemesi'nin kararını onayarak "Aptallık Davası"na noktayı koydu.

Üyelerden Y. Turan'ın "karşıoy" kullandığı Yargıtay kararında şöyle deniliyor:

"Dava konusu yazı, bir bütün olarak ele alınıp değerlendirildiğinde, öze kasıttan yoksun olup, halkın bir kısmına yönelik ağır eleştiri niteliğinde bulunduğu, Türklüğün tümünü amaçlamadığı cihetle, atılı suçun oluşmadığı mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, Cumhuriyet Savcısı'nın yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle, hükmün, tebliğnamedeki düşünce gibi ONANMASINA; 18.11.1993 gününde oyçokluğu ile karar verildi."

Kesinleşen bu kararla, kimi "muhterem vatandaşlar"ımızın aptallıkları, Aziz Nesin'in dediği gibi, mahkemece de onaylanmış mı oluyor acaba?

SIYAH BEYAZ, 13.7.1995

Aziz Abi aziz biriydi

METİN DEMİRTAŞ

Karanlıktan aydınlığa çıkışımda, dünya görüşümün oluşmasında yeri olan bir yazarımızdı. Hepimizin "**Aziz Ağabeyisi**"ydi. Bizim bugün gülere okuduğumuz gülmece öykülerini o, gözyaşlarına banarak yazdı. Acılarından, çilelerinden gülücükler göğertti.

"**Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez**" ve "**Korkudan Korkmak**" kitapları, her eğitimcinin ve hepimizin başucu kitabı olmalı. Çocuklarımız, to-runlarımız okumayı söker sökmez, "**Aziz Dede**"leriyle tanışmalı.

Bu sözlerime, şiirimsi şu dizeleri de eklemeliyim:

*Ömrünce
Karşısında zebaniler korusu
Bir hırsızlar güruhu
Yobazlardan kurulu
Karanlığın ordusu!*

*Bir adam, kısacık boyu
Tek silahı, namusu bellediği
Elindeki kalemi.
Son soluğuna dek
Emeğin kalesini savundu
durdu.
Dili bize güleç, tatlı
Ama namussuza zehir idi.
Doğru bellediği yolda
Eğilmeden giderdi.
Aziz abimiz böyle ermiş, bilge
Aziz biriydi.*

SIYAH BEYAZ GAZETESİ, 11.7.1995

Baş e mez, yürekli Aziz Nesin'e u urlama

GÜNAY GÜNER

*Ölürsem eğer
açık koyun balkonu
 ocuk portakal yese
(G r rd m balkonumdan)
Lorca*

Keşke kahramanlar olmasa; ya da herkes kahraman olsa. Erdemli, onurlu, dirençli, insancıl, ho g r l  olabilmek, kahraman olmayı gerek-tirmese. Oysa ne çok istiyoruz onları. Kahramansız (ya da kurbandsız) yapamıyoruz.  o unlu umuz gerçeği, doğruyu, güzeli algılama olanak-larından yoksun bırakıldığından, azınlığımız ise algılayabildi i, ayırdında olduğu halde gerçekleri söyleyecek cesareti g steremedi inden, toplu-mumuzda kahramanlar hep oldu, yakın gelecekte de olacak.

Aziz Nesin'i, o akılcı, a ıks zl , dürüst,  alı kan, sevi dolu, yürekli, ba e mez insanı da u urladık. Ama  yle bir u urlama ki, sanki hiçbir yere gitmemiş, hep buralarda bir yerlerde gibi.

O kadar ona yakışır, o kadar dünyalı bir  l m. Belli ki ya arken hiçbir an rol yapmamış, d   nd   gibi yaşamış ve d   nd   gibi de  l-d . Ancak, gerçek bir aydının yapabileceği bir şeyi yaptı. Yaşamını na-sıl tasarlayarak, rastlantıdan uzak ya adıysa, ölümünü de öylesine ta-sarladı, adeta ölmeden ölümünü yaşadı, ölümün ardından yapılacakları görür gibi düşündü.

Aziz Nesin, Anadolu'da gerçek demokrasinin düşünce özgürlüğünün yalvacıydı.

Bütün baskılar, ilkellikler, çirkinlikler karşısında tek başına mücadele ederken ürettiği düşünceler, olaylara koyduğu tanılar da kendine hastı. Kendi süzgecinden geçirmediği hiçbir fikri benimsememe tavrının az rastlanır bir  rne iydi bizlere ürettiği.

Aziz Nesin'i, kuşkuçuluğun bir simgesi yapan özelliklerinden bir diğeri de düşündüğünü saklamayıp, yüreklice söyleyebilmesidir. O, bu yönüyle ülkemizde birçok gerçeği ilk söyleyebilen insan olmuştur. Bu tavrını yalnız karşısında olduğu fikir ve kesimler için değil, yakınında olduğu fikir ve kesimler için de sürdürmüştür.

Soluyla olsun, sağıyla olsun, her politik eğilimin halk dalkavukluğu yaptığı bir ortamda, tek başına çıkıp, suçun ve sorumluluğun halkta olduğunu belirten sözler söylemesi buna örnektir.

Onun amacı dogmaları, önyargıları, sahtelikleri yıkarak toplumumuza gerçek hoşgörüyü, insancılığı, barışı getirecek ortamların doğması-na ve yayılmasına öncülük etmektir.

Anadolu'nun -çıkmazı çok ama çok zor olsa da- yeni Aziz Nesin'lere çok gereksinimi var. Soyadında bile kuşku ve soru dolu Nesin'lere...

SIYAH BEYAZ, 12.7.1995

"Bir kuralım -hatta yaşam- var, söyleyeyim: Hiçbir şey, kendisi için kendisi olmamalıdır. Herşey, başka birçok şeyler içindir, öyle olmalıdır." (Satranç Dünyası, Şubat 1985) Büyük usta Aziz Nesin böyle diyordu 12 Ocak 1984-Nişantası imzalı yazısında.

Satrancın veya bir başka şeyin bizi gerçekten mutlu kılması, onu yaşamın kendisi olarak değil, bütünün bir parçası olarak kavrayabilmemize bağlı. Müzik, resim, şiir gibi sanatlar ne kadar kendileri için kendileriyle satranç da o kadar salt satranç içindir.

"Satranç oyuncusunun kafasının içine bakabilseydik, orada duygu, imgelem, düşünce, heyecan ve tutku dünyasının tümünü görebilirdik." (Alfred Binet)

"Birçokları, satranç ustası deyince, yaşamı satranç kahvelerinin ve derneklerinin dumanlı atmosferinde geçen bir kentli, sınırları ve beyni gerilim içinde bir nevrastenik, tüm ruhunu satranca vermiş tek yönlü bir insan düşünürler. (...) Nasıl modern sanat doğalcılıktan ayrılmış bulunuyorsa, modern satranç da artık 'sağlam' denilen oyun ya da doğal gelişme ardında değildir. (...) Biz, bugün, insan zihnindeki düşüncelerin uygulanmasında, doğal süreçlerden daha derin olanaklar saklı bulunduğu, daha doğru bir deyişle, hiç değilse insanlar için, doğanın sunduğu en büyük şeyin zihinsel yetiler olduğuna inanıyoruz. Dolayısıyla, doğayı izlemekle yetinemiyor, düşüncelerimizi gerçeklerle beslemek istiyoruz. (...) Alaylara ve düşmanlıklara rağmen kendi düşünceleri doğrultusunda yürüyen sanatçılar, hiçbir yaratıcı kişiliğin arınık olmadığı o kuşku anlarında, satrancın sınırlı dünyasında olsun yeni görüşlerin eski görüşlere karşı savaşımdan yengiyle çıktığını bilmekten bir umut derebilirler." (Richard Reti, Satrançta Büyük Ustalar-Modern Görüşler)

Reti'nin, uzun yıllar öncesinden gelen **"Avrupalı satranççının benim düşümdeki görüntüsü"** dediği aşağıdaki betimlemesi bana, toplumu ardından sürükleyen aydınları ve onların en önde gidenini hatırlatıyor. Siz ne dersiniz?

"Düşüncelerine sebatla bağlıdır; düşünceler yaşamının ve çabalarının ana desteğidir. Bazen bir an gelir, başını duvara çarpar, tüm düşüncelerinden vazgeçer, kendini istemeye istemeye katı gerçeğe uydurur; döngülü bir yoldan amacını becerebildiği kadarıyla gerçekleştirmeye çalışır. Ama bazen biri çıkar, öyle çocuksu ve öyle büyüktür ki canını yaksa da gerçeğin katı sınırlarını görmezlikten gelir. Düşleri gerçeğidir; hiçbir yolun götürmediği hedefine dümdüz yürür. Ama yapıtları kendinden sonra gelenlere öyle akıl ermezcesine yalın gelir ki (....) Gücü ve zayıflığı işte budur: Dalma olanaksızın ardında koşmak!"

Ali Karatay (Kitabın çevirmeni), Reti'nin bu betimlemesindeki tiplemesine temsilci olarak Rudolf Charousek'i (1873-1900) seçtiğini söylüyor.

Charousek - Wollner, 1893

1.e4 e5 2.d4 ed4 3.c3 dc3 4.Fc4 Af6 5.f3 Fc5? 6.Ac3 d6 7.0-0 0-0 8.Ag5 h6? (8...Ac6) 9.Af7! Kf7 10.e5 Ag4 11.e6 Vh4 12.ef7 Şf8 13.Ff4 Af2 14.Ve2! Ag4 15.Şh1 Fd7 16.Kael Ac6 17.Ve8! Ke8 18.fe8V Fe8 19.Fd6 mat 1-0

Yukarıdaki satırlar, sizin imgelemenizde de bambaşka duyumsamalara neden olabilir.

SİYAH BEYAZ, 16.7.1995

SATRAŇ DÜNYASI

Koca Çınar'ın Alaçatı'daki son gecesi

MUSTAFA KIRMAN

Nesin, nereye gömülecek? Türkiye, dirisine sahip çıkmadığı Koca Çınar'ın cansız bedenine de mi sahip çıkmayacak. Bu ülkede Cumhurbaşkanı'nın annesi Bakanlar Kurulu kararıyla Nakşî Şeyhi'nin yanına gömülürken, evrensel bir edebiyatçıdan vasiyeti esirgenecek mi? Koca Çınar, yeni bir hükümet beklemeden öldü. Kurulacak ve sadece adı yeni olacak bir hükümetin bu koşullarda neyi değiştireceği zaten belirsiz. Koca Çınar bunu bilmez mi? Bilir, bilir de, o sözlerin altındaki gizi yakanlar anlar.

Nesin ile ölümünden birkaç gün önce Eski Foça'da karşılaştık. "**Foça 95 Festival**"ne katılmıştı. Nesin, Foça'ya geldiği için, ilçede DYP, ANAP, RP ve MHP ilçe başkanları "**sağ İttifak**" kurup, neden yazarın festivale davet edildiğini sorarak, yerel yönetimi protesto etmişlerdi.

Nesin'in "**tahrıkçı**" olduğunu ileri süren "**sağ İttifak**"a Nesin öyle güzel yanıt vermişti ki: "**Ben onları zihinsel sapık olarak nitelendiriyorum.**"

Nesin, Foça'da bir gece kaldı. Sivas'ı anma panelinde konuştu. Yine sözünü sakınmadı. Keskin eleştirilerini yaptı. Paneli izleyenleri kara kara düşündürdü. Bilinir miydi, Koca Çınar son mesajlarını burada verecek. Ölüm, 80'inde Alaçatı'da yakaladı onu. Bir yazarın ustasının ardından yazı yazmak, hele bu kişi Nesin olunca çok zor. Foça'da panelin yapıldığı Beşkapılar tarihi kalesinde kızgın sesini yeniden yeniden duyuyorum: "**Yarın bugünden daha kötü olacak. Siz yine çarşafli çanaklı gazeteleri alacaksınız. Ben bunları boşa söylüyorum. Çarşaflla, çanakla gazete okuyanların; insan hakları, demokrasi gibi kaygıları mı olur.**" Aziz Nesin, Foça'daki son konuşmasında, "**aslan sosyaldemokratlara**" da mesajını verdi: "**Koallsyondan çekilin. Çekilmezseniz kurtaracak bir şey kalmayacak.**"

NESİN'İN SON GECESİ

Aziz Nesin'i Alaçatı'ya davet eden Dost Kitabevi'nin sahibi Ömer Önal, olayı anlatıyor: "**Aziz Nesin Salı günü Alaçatı'ya geldi. Geldiğinde sağlığından bir şikayeti olmadığını söyledi. Kendisini saat 14 civarında kalacağı otele yerleştirdim. Benden, odadaki**

masasına ışık istedi. Ardından denize girmek istediğini ve şapka ve terlik bulmamı söyledi. İstediklerini aldım ve denize girdi. İmza, saat 15.00'te başlayacaktı. Hava sıcak olduğu için saat 17.00'ye erteledik. Cumhuriyet Meydanı'nda yapılan imzaya katılım çok fazlaydı. Nesin, iki saat boyunca bir yandan kitap imzaladı, bir yandan da gelenlerle konuştu. İki bine yakın kitap imzaladı. Ardından, okurlar kendisinden konuşma istediler. Ben de kendisine 'İyiyseniz yaparız' dedim. Bana 'Nasıl görünüyorsunuz?' diye sordu. İyi göründüğünü söyledim. Bunun üzerine bir söyleşi düzenledi. Saat 19.00 gibi söyleşi bitti. Ahmet Piriştina'nın evine gitti. Gece saat 01.30'da, Jandarmalar evime geldi ve Nesin'in öldüğünü söyledi. Böyle bir şeyi hiç beklemiyordum. Yalnızca yorgun olduğunu söylemişti."

Aziz Nesin ilk rahatsızlandığında, Ahmet Piriştina'nın evinde, kendisine Dr. Ali Rıza Nadioğlu müdahale etti. Tansiyonu yüksek çıkan Nesin, daha sonra Ahmet Piriştina tarafından oteline götürüldü. Burada yeniden rahatsızlanınca, sekreteri Ayben Kop, Çeşme Devlet Hastanesi'nden yardım istedi. Hastane Başhekimvekili Yardımcı Doçent İlgaç Nacakoğlu, tüm müdahaleye karşın Nesin'i kurtaramadı. Nesin'in nefes darlığı ve kalp krizinden öldüğü açıklandı.

Koça Çınar, önünde saygıyla eğiliyoruz.

SİYAH BEYAZ, 8.7.1995

Cemal Süreya'nın ünlü dizesi:

Her ölüm erken ölümdür.

Çatlak bir yürekle ölümün üzerine yürüyen kişi bu erken ölümü çabuklaştırmış olur. Aziz Nesin de bunu yaptı.

Son günlerin anılarından yola çıkıp biraz daha eskilere gidelim.

Tahsin Saraç için 29 Haziran 1995 akşamı Şinasi Sahnesi'nde bir anma gecesi düzenlemiştik. Aziz Nesin iyi arkadaşıydı Tahsin'in. O geceye şaşırtıcı bir çalışmayla, Tahsin Saraç'la mektuplaşmalarını kıfap haline getirerek katılmak istiyordu. Daha sonra 2 Temmuz 1995'te gene Şinasi Sahnesi'nde yapılacak Pir Sultan Abdal'dan Sivas'a adlı bir etkinliğe de katılacaktı.

Göğsüne daral gelip de hastaneye kaldırıldığı bu günlerin öncesinde kendisiyle konuştum. Kuşkusuz sorumluluğunu taşıdığım Edebiyat-çılar Derneği'nin bu etkinliklerine katılması elbette derneğimize onur verecekti. Ancak bir hekim olarak kesinlikle dinlenmesini salık verdim. O arada bir de Almanya izlencesi olacaktı. Bu izlencelerin hiç birine katılmaması gerektiğini özellikle söyledim.

Hastaneden çıkar çıkmaz ardarda bir dizi etkinliğe katıldı. O çatlak yüreğiyle ölümün üzerine yürür gibiydi.

Tahsin Saraç gecesinde oğlu Ali Nesin'le konuştuk. Geceye katılmadığı için üzgün olduğunu, ağlamaklı olduğunu söyledi.

Çeşitli sivil toplum örgütleri etkinliklerinde Aziz Nesin'in bulunmasını ister. Aziz Nesin toplantının odak noktası olur. Toplumun önünde olan bir yazardır. Hazırlıksız da konuşsa özgün konulara değinir. Bunca yıllık birikimi hazırlıklı olması demektir. Toplumun önünde bir yazar olarak görevleri olduğunun bilincindedir. Artık o çatlak yürekle etkinliklerine katılmak zorundadır.

- Ölmeyeceğim işte, diyordu.

"Düşmana inat, bir gün fazla yaşamak!"

Etkinliklerin içinde olan ölmez. Artık kendisini aşan bir yazardı Aziz Nesin. Artık bayrak olmuş, simge olmuş bir yazardı. Ölmek için, öleceğinin sezgisi altında yürüyordu ölüme doğru.

Tevfik Fikret'in ünlü dizesi:

Hak bellediğin bir yola yalnız gideceksin!

Bu sözün bilincindeydi.

Bu nedenle onu çağdaş bir Nasrettin Hoca gibi görmek yetmez. Hoca, Timur'un karşısına çıktığında, kendisini kışkırtanların arkasında olmadığını görünce, daha çok fili beslemek istediğini söylemişti.

Aziz Nesin'in Timur'a söyleyecekleri başka olurdu.

Bir yazar için ne yazacağını bilmek önemlidir. Ama nasıl yazacağını iyi bilmezse kendisini okutamaz.

Aziz Nesin özleşme Türkçesini öylesine ustalıkla kullanan, kendine özgü anlatısıyla dili seçilmiş sözcüklerle dokuyan öyle özgün bir yazardı ki, ülkemizde hiçbir yazarın ulaşamadığı okur topluluklarına kendisini kabul ettirmesini bildi.

Yayınladığı kitapların sayısı boyunu geçti. Ama kitaplarının kaçınıcı baskıya ulaşarak toplam kaç milyon olduğunu saptamak olanaksızdı. Hele korsan olarak basılan kitapları hiç bilinemeyecek.

Böyle özleşmiş, duru bir Türkçeyle okura ulaşmak dilimizin ne denli güçlü olduğunu göstermesi bakımından ayrıca önemlidir.

Dil Kurumu'nda karşı listelerde yer aldık. Yönetimde görev alma olanağı bulamadı. Ama karşısında gördüğü arkadaşlarımızın çalışma akımını iyi değerlendirmesini bilir, gereksiz yere karşı çıkmazdı.

Şevket Süreyya Aydemir anlatmıştı:

Moskova'da bir hastanede yatarken yanındaki hasta okuduğu kitabın etkisiyle gülüyor, kahkahalar atıyormuş. Hastanın okuduğu kitabı merak etmiş; Aziz Nesin'in Damda Deli Var adındaki kitabının Rusça çevirisi.

Aziz Nesin'in öykülerinde, o gülme ögesinin altında, buruk bir acı vardır. O acıyı sezerek gülmek ayrıca anlamlıdır.

Bütün dünyaya bu anlamlı gülmeyi öğreten bir büyük yazardı Aziz Nesin!

Çatlak bir yürekle ölümün üzerine yürüyen bir eylem adamıydı. Mevlana'nın **"ya olduğun gibi grn, ya grndğn gibi ol"** sözü ancak Aziz Nesin'e uyar. Yazdığıyla yaptığı birbirini tamamlayan bir düğün adamıydı.

SİYAH BEYAZ, 13.7.1995

İZLENİMLER

Mizah yazarı olmanın dayanılmaz ağırlığı

İBRAHİM ORMANCI*

Mizah, ezilenin ezene karşı bir silahtır. En güçlü döneminde bile Hitler'e karşı fıkralar üretilmiştir. Böylece, güç sahibi olmayanlar, güç sahibine karşı onun zaafalarını ele alarak bir bakıma en güzel yanıt vermişlerdir. Meşhur fıkradır: Timur, Nasreddin Hoca'ya, kaç lira ediyorum diye sorar. O da, 25 akçe der. Timur buna karşılık, "**İyi de Hoca, yalnızca üstümdekiler 25 akçe eder**" der. Nasreddin Hoca, "**ben de onu kastederek söyledim zaten**" yanıtını yapıştirir. Yani Timur'un beş para etmediğini vurgular. Düşünebiliyor musunuz, devrin kudretli hükümdarının prestiji bir sözle sıfır olmaktadır. Yani mizah, çok etkili bir silahtır.

Öyle ki, sevgili Uğur Mumcu, baktı ki ciddi yazıdan anlamıyorlar, bu kez gülererek "**Liberal Çiftlik**"i yazar. Gerçi Ahmet Altan, Aziz Nesin'in yazarlıktan daha çok eylem adamı olarak tanınmasını yadırgar. Belki işini iyi yapmayanların vatanseverlik gibi kavramlara sarılması konusunda Ahmet Altan haklıdır. Ama Aziz Nesin'in, "**yazarlığı iyi yapamadı**" diye eyleme başvurduğu konusunda bir ima varsa, bence bu konuda yanılıyor. Aziz Nesin'in yazarlığı, eylem adamlığından üstündür. Yıllardır kendi öykülerinde ahmaklığımızı yazan Aziz Nesin'in, bunu, "**Halkın şu kadarı aptaldır**" diye formüle ettiği zaman, hemen sesler yükselmeye başlamıştır. Ancak, bu seslerini yükseltenler, yıllardır onun öykülerini keyif alarak okumuştur. Galiba bu öykülerden büyük çoğunluk bir şey anlamamış ki, Aziz Nesin Uğur Mumcu'nun aksine, bu kez ciddi ciddi, doğrudan bir şeyler anlatmayı yeğlemiştir. Her neyse, Aziz Nesin hakkında herkes çok şey söyledi ve söylemeye devam edeceğe benziyor. Ama bir mizah yazarı olarak, bizler için ayrı bir yeri vardı. Çünkü Aziz Nesin, bizim ustamızdı. "**Marko Paşa**" ile mizah dergisi kavramı, ilk kez bu denli geniş halk yığınlarına yayıldı.

Galiba 1985'te, Aziz Nesin'i bir imza gününde gördüm. Yanında Uğur Mumcu vardı. Yatılı okulda okuyordum. Aziz Nesin'in kitapları "**tu kaka**" olduğu için defterimi imzalatmıştım. Daha sonra ben de mizah yazarı oldum. İlk mizahi şiirim "**Limon**" dergisinde çıkmıştı. Duvar yazıları ile geniş yığınlara ulaşmaya çalışıyordum. Bu konuda sayısız sevinç ve üzüntüyü birlikte yaşadım. Çünkü telif konusunda sıkıntılarımız

vardı. O günlerde, mizah yazarı Cihan Demirci'nin **"Yorgan"** mizah dergisi İzmir temsilcisiydim. Aziz Nesin için Bornova Belediyesi'nde söyleşi ve imza günü düzenlenmişti. Söyleşiyi, şair Hüseyin Yurttaş yönetiyordu. Ben soru sormak için kalktım. **"Size 'hocam' diyorlar. Oysa 'hoca' genelde dinsel bir kavram. Ben size Aziz Ağabey demeyi yeğliyorum"** dedim. Delifişek bir genç olarak, adeta usta yazarlara bir ders vermiş sayıyordum kendimi. Sonra, duvar yazılarını nasıl bulduğunu sordum. Her kavram gibi bu kavramın da dışarıdan geldiğini (Almanya'dan), bizde ilk örneklerinin dolmuşlarda kullanıldığını, halkın derdini keskin bir zekâyla, kısa ve kestirme bir dille anlattığı için duvar yazılarına olumlu baktığını söyledi. Niye mizah yazarlığına ara verip, ciddi konulara eğildiği sorulduğunda, toplumda laiklik konusunda ciddi bir tehlike belirdiği için bu konulara eğildiğini söylemişti.

Kanımca, Sivas olayları bekleniyordu. Çünkü Sivas olayları önce-sinde, Aziz Nesin İzmir'e **"Aydınlık"** bürosuna geldiğinde bir saldırıya uğramıştı. Yine Bornova Belediyesi'ndeki söyleşide, **"bir bomba atılabileceği endişesini"** derinden duymuştu. Ardından Sivas geldi. Sivas olayları sonrası hemen komplo teorileri ortaya atıldı. Bu, Müslümanlar'a komplo imiş. Oysa Hz. Muhammed, kendi ümmetinin **"72.5 fırkaya ayrılacağını"**, içlerinde doğru yolu bir **"fırka"**nın bulacağını söylüyordu. Sözgelimi, Türkiye'de pek çok dini grup var. Ve birbirlerini bazen ağır bir dille suçluyorlar. Oysa İslam dinine göre bir Müslüman'ı kâfirlikle suçlarsan ve suçladığın insan gerçekten Müslüman'sa, sen kâfir olursun. Demek ki Müslüman görünen ama öyle olmayan pekçok insan var. Ama iş Aziz Nesin'e gelince, hepsi bir tek yürek oluyor. Birbirleri hakkında olmadık şeyler söyleyenler, bu kez birbirlerini savunuyorlar. 37 insanın yanmasını es geçip, **"Aziz Nesin'in orada ne işi vardı?"** di-yebiliyorlar. Bu muhteremler felsefe, sosyoloji falan sevmedikleri için, **"Sizin fikirlerinize katılmıyorum ama fikirlerinizi savunmanız için elimden gelelin yaparım"** diyen Voltaire'i ne bilsinler? Aziz Nesin Sivas'ta **"kışkırtıcılık"** yaptıysa, Konya'ya geldiğinde Aziz Nesin konuşma bile yapmadan niye aleyhte bir kampanya başlamıştı? Aziz Nesin'e oteller yer vermiyor, taksiler kapıyı gösteriyordu. Yani Sivas'ta Aziz Nesin ne konuşursa konuşsun, onlara yaranamıyacaktı. Çünkü Aziz Nesin onlar için bir simgeydi. Aziz Nesin'i eleştirenler, onun hangi kitaplarını okumuşlardı? Sivas olaylarında kalabalıktan gençlere sorulduğunda anlaşıldı ki, oradakilerin çoğu Aziz Nesin'in kim olduğunu bilmiyordu... Aziz Nesin, laikliği savunuyordu. Anayasamızda olan laikliği...

Aziz Nesin'in ölümünden sonra, mizah yazarı Cihan Demirci'yle konuştum. Ölümünden iki üç hafta önce İzmir'te bir söyleşide karşılaşmışlar. Aziz Nesin, on beş dakika oturup bir çay içebilmek için, İzmir'in

dışında bir yere gidilmesi için ısrar etmiş ve umutsuzmuş. Laiklik konusunda kaygılarını dile getirmiş... **"Aziz Nesin iyi bir yazar değildi, bu konuda eylem adamlığına soyundu"** iması yapanlara sormak gerek: **"Peki siz laiklik konusunda ne yaptınız?"** Demek bu konuda ciddi bir tehlike var. Pek bir şey yapılmıyor ki, Aziz Nesin bu konunun üzerine eğilmek gereksinimi duymuş.

Aslında en zor yazarlık, mizah yazarlığıdır bence. Çünkü, ezenin mizah yaptığını hiç gördünüz mü? Mizah yazarı hep güçsüzden, ezilen-den yanadır. O yüzden mizah yazarının yüreği yufkadır. Çünkü ezilenlerin halini görünce yüreği cızlar. Nasrettin Hoca'ya dönelim. Timur'a o yanıtı niye vermiştir? Demek Timur, astığı astık, kestiği kestik zalim bir insandır. Öyle olmasa o yanıtı verir miydi ve bu fıkra bugünlere gelirmiydi.

Mizah dediğin nedir ki, gülüp geçersin. Böyle düşünmek, bence çok yanıltıcıdır. Aziz Nesin'in o gülüp geçtiğimiz öykülerinden ders alsaydık kimbilir nelerde olurduk. Sözelimi, bir öyküsünde Aziz Nesin, hiçbir karakolun görev alanına girmediği için her zaman soyulan bir evden söz açar. Bu bürokratik anlayışın komikliğini anlatır. Ama biz Aziz Nesin'i hâlâ anlayamamışız ki, bürokrasi yine bildiğini okuyor. Bir yol kazılır. Kimse kapatmaz. Herkes topu birbirine atar. Ama o yol kapanmaz. Olan, vatandaşa olur. Ulus olarak eleştiriye kapalı bir toplumuz. Aziz Nesinler sayesinde kendimizi azıcık eleştirmeyi öğrendik. Aziz Nesin'in aptallıkla ilgili sözlerine kızanlar, bazen öyle olaylar karşısında, **"Haa, demek ki biraz varmış"** demekten kendilerini alamıyorlar değil mi?

Kim söyledi anımsamıyorum: **"Toplumlar, büyük insanlarıyla so-luk alırlar."** Sen bu toplumun büyük oğluydun. Bir mizah yazarı olarak, seni her zaman, önce ustam, sonra bir insan olarak özlemle anacağım...

"Mizahçı, duvar yazıları yazarı."

SİYAH BEYAZ, 15.7.1995

Ekseni olan bir sosyalist

DOĞU PERİNÇEK

Aziz Nesin, Timur'un fillerinin ezemediği, Yavuz Selimlerin kesemediği, Kuyucu Murat Paşaların kuyularda boğamadığı, Yedikule Zindanlarına hapsedilemeyen, Börklüce Mustafa ile birlikte çarmıha gerilemeyen, işgal edilemeyen ve sömürgeleştirilemeyen bir faili meçhullerde vurulamayan, Mengen barikatlarında tutulamayan, Sivas'ta yakılamayan, 8. maddenin mahkûm edemeyeceği halk gülümsemesidir.

Aziz Nesin'i Sivas'ta yakamadılar. İzmir Çeşme'de ayakta öldü. Buna **"istediği gibi öldü"** de diyebilirsiniz. Son anına kadar başı dik, beyni istim üstünde, yüreği ateşli ve halkına sorumlu. Bir çağrıdır bu savaşa savaşa ölmek.

Türkiye'yi bir yeryüzü ülkesi kılan, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı değil sosyalizmin Aziz Nesinleridir.

Aziz Nesin Nasrettin Hocalar'dan, Keloğlanlardan, Bektaşî geleneğinden gelen bir halk gülümsemesidir.

Her önemli dünyalının, kendi vatanında derin kökleri vardır. İnsanlık la kucaklaşmaya can veren kültür damarı, tarihten gelir. Aziz Nesin, Nasrettin Hoca'dan, Keloğlanlar'dan, Bektaşî geleneğinden bugünlere uzanan bir mizah kültürünün son ustasıdır. Çok görmüş geçirmiş bir halk, büyük uygarlıklara beşik olan bir coğrafyada, büyük zulümlere biraz da yukardan bakarak, dalga geçerek, gülerek dayanmıştır. Dün yitirdiğimiz sevgili Tului Sönmez'de öyle gülerek ve güldürerek direnmişlerdir, dayanmışlardır, dayanma kültürünü güle oynaya işlemişlerdir.

Aziz Nesin yalnız kökleri değil, ekseni olan bir sosyalistti. Onun sosyalistliğinde geçmişten gelen bir omurga vardır ve ahlak vurgusu güçlüdür. Lenin çağının sosyalisti olarak emperyalizme karşı mücadeleyi eksen almıştır. Kendi deyişiyle **"Her türden gericiliğin emperyalizmden beslendiğinin"** bilincindedir. **"Batı"** onun teorisinde özgürlük beklenecek bir kâbe değil, sömürünün ve zorbalığın kalesidir. **"Batı maymunu"** olmayan bu teorik cepheden karşıdır. Bu sağlam ideolojik omurgası nedeniyle, Yeni Dünya Düzeni'ne, küreselleşmeye en baştan karşı koymuştur.

"Sosyalizm" adına ağalığa soyunanlara karşı da açık ve kararlı tavırmıştır.

Aziz Nesin, Türkiye'nin iktidar ve kudret sahipleri önünde dik durduğu gibi "**sosyalizm**" adına ağalığa soyunanlara karşı da açık ve kararlı tavır almıştır. Sovyetler Birliği'ndeki devlet burjuvazisini ve Türkiye'deki uzantısı sözde TKP'yi eleştiren "**Büyük Grev**", işte bu sağlam duruşun adıdır ve insanlığın geleceğine uzanan bir Aziz Nesin yapıtıdır. Bir yıl kadar önce, TKP liderlerinin Türkiye'ye dönüş dönemini yazdığını söylemişti. Dönelere karşı hınçlıdır, sosyalizmin etem konumlarına bağlılığını sosyalizm satanlara karşı mücadelesiyle göstermiştir. Hangi kılığa girerse girsin emekçi düşmanlığının, yabancılaştırmanın, yabancı köleliğinin ve sahteciliğin üzerine üzerine gitmek, onun değişmez tavrıdır.

Bize bıraktığı gülümseme, yarınları yaratma umudu ve enerjisidir.

Aziz ağabeyin bize bıraktığı gülümseme, bütün yasalardan ve yasaklardan güçlüdür; insanlık varoldukça geçerlidir; boyun eğmeyen ve yenilmeyendir; yarınları yaratma umudu ve enerjisidir.

SİYAH BEYAZ, 8.7.1995

Büyük Öğretmen Aziz Nesin

ZEKİ SARIHAN

1950'li yılların sonlarında İlköğretim Okulu'nda Türkçe dersimize gelmekte olan Mustafa Şahin, bir gün sınıfa elinde bir "Akbaba" dergisiyle girdi. "**Çocuklar**" dedi, "**size Aziz Nesin'den bir hikaye okuyacağım. Gerçi ona solcu derler ama...**" Okuduğu öyküde aklımda kalan, bir hastanede herkese tavra atan hemşirenin çorabının kaçık olduğu.

1960'tan sonra Aziz Nesin, "**Zübük**" adlı 15 günlük bir mizah gazetesi çıkardı. Öğretmen Okulu öğrencilerinden bir kaçımız, ona ortaklaşa aboneydik ve "**Zübük**" postadan çıktığında onu birbirimizden kaparak okurduk. Toplumda önemli bir yen olduğu varsayılan tiplerle nasıl da dalga geçerdi "**Büyüklerimiz**" sütununda.

Türkçe ve Edebiyat öğretmenlerinden çoğunun yaptığı gibi bütün öğretmenlik hayatım boyunca öğrencilerimle Aziz Nesin'i tanıştırmaya çalıştım. "**Ölmüş Eşeğin Hatıraları**"nı sınıfta okuduk, gülmekten yerlere yattık. "**Şimdiki Çocuklar Harika**", öğrencilere yeni bakış açıları kazandırdı. "**Bu Yurdu Bize Verenler**" ile "**Borçlu Olduklarımız**" da, derin bir bağımsızlık tutkusunu, onun anlattığı halk kahramanlarından öğrendiler. Ortaokul öğrencileri, Aziz Nesin'in bütün roman ve öykülerini okuyabilirlerdi. Bundan büyük bir tat aldıklarını gördüm. Diğer Türk ve dünya klasikleri gibi, onun yapıtlarını, kitap ve tanıtma defterinde alıp önüme getirdiler, kitap tanıtma saatlerinde sınıfa anlattılar. Bütün bu kitapları para verip piyasadan almak ya da özel kütüphanelerde bulmak zorundaydılar. Okul kitaplıklarında Aziz Nesin'in kitapları hemen hemen bulunmazdı! Türkiye devletini Zübükler yönetiyordu ve onlar Aziz Nesin'in kalemini, silaha sarılmış bir ihtilalci kadar tehlikeli buluyorlardı. Şimdiye kadar kaç öğretmen, öğrencilere Aziz Nesin'i okutmaktan soruşturma geçirdi kimbilir. 1971'de İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı'nda bana da böyle bir soruşturma açmışlardı. Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gelen bu suçlamaya, askeri savcı "**Aziz Nesin gibi dünya çapında bir yazarı öğrencilerine okutmak, bir Türkçe öğretmenin görevidir**" diyerek takipsizlik kararı vermişti.

İnsanlara birşey öğretenler, onların öğretmeni olurlar. Halkların, ulusların, insanlığın da öğretmenleri vardır. Kimileri düşünmeyi, kimileri özgürlük ve bağımsızlık için kavga etmeyi öğretir. Nasrettin Hoca, Türkiye halkının hoşsohbet bir felsefe öğretmeni değil midir? Pir Sultan

Abdal, ezilen Anadolu halkının direniş öğretmeni, Karacaoğlan güzel sözün ustası, yakın tarihimizden Namık Kemal hürriyetin, Tevfik Fikret akılcılığın, Mustafa Kemal emperyalizme karşı başkaldırı ve aydınlanmanın, Nazım Hikmet, o güzelim sınıfsız toplumun öğretmeni değil midir? Bunların ulusa bıraktıkları miras, binlerce okulun öğrettiklerine bedeldir. Aziz Nesin de böyle büyük bir öğretmendir. Türkiye'de birkaç kuşak onun elinde yetişti. Söz ustalığının güzellikler dolu dünyasında Türkiye insanı onda kendisini, hacısını, hocasını, öğretmenini tanıdı. Aziz Nesin'in tuttuğu aynada bunları seyretti, gülümsedi ve düşündü.

Bir sorun var: Bugün toplumun çoğunluğu, Aziz Nesin'i son beş-on yılın politik söz ve davranışları içinde duydu. Aziz Nesin, toplumun geniş kesimlerine itici gelen sözler söyledi. Ateist olduğunu, Müslüman mezarlığına gömülmek istemediğini, Türkiye halkının yüzde 60'ının aptal olduğunu televizyon ekranlarında defalarca açıkladı. Çoğunluktan farklı bir insan olmak hoşuna gidiyor olmalıydı ama yönteminin ve üslubunun kitle çizgisine uygun olduğunu söylemek mümkün değildir. Onun ve o sırada başyazarı olduğu "**Aydınlık**" gazetesinin, Şeytan Ayetleri'ni çevirip yayımlamadaki ısrarlarının da yararlı olduğu söylene-
mez.

Tarihin eleyici yargısı içinde, günlük politik kavgalar, polemik geride kalır. 80 yıllık ömründe yaptıkları ve yazdıklarıyla Aziz Nesin, Türkiye insanına çok önemli bir kültür bıraktı. Bunun değerinin ileride daha iyi anlaşılacağı bir gerçektir. O, modern bir halk filozofudur. O kuşkusuz, acılı Türkiye halkının keskin zekasını temsil ediyordu. Aziz Nesin, sanki yazdıklarıyla Türkiye halkının geri zekalı, aptal olmadığını kanıtlamak istiyordu.

Aziz Nesin, kitaplarıyla Türkiye ve dünya emekçilerine gülümseme-ye devam ediyor.

SİYAH BEYAZ, 10.7.1995

KARA TAHTA

Güldürürken sarsan bilge ya da köyün delisi

MAHMUT TEMİZYÜREK

Toplumsal hayatımızın belki de en ilginç yönü, şiddet oranında, ona denk bir karşıtlıkla ortaya çıkan mizahımızdır. Nasreddin Hoca'nın Timur döneminin şiddetini yumuşattığı söylenebilir mi? Olanaksız. Şu söylenebilir: Nasreddin Hoca, Timur'un Anadolu'da kaldığı dönemdeki insanlık gidişinin karşısında insanı kendine gelmeye davet eden bir aykırılıktı. Bu aykırılıkta, "**gülme**"nin olduğu kadar, gülerken "**sarsılma**"nın da rolü vardı. Sizi güldüren şeyin baskısından gülererek kurtulmuş olmuyordunuz; onun baskısına karşı durmanın, kendinizi karşı duracak hâle getirmenin gücünü ve dengesini bulmuş oluyordunuz. Bunu yapabilmeye, doğru adlandırmayla, bilgelik dendi. Nesin gibi mizahçıların bilgilerden, peygamberlerden tek farkları, vaizilik ya da buyurganlık değil, sizi içerden yakalayan bir teklifsizlikti. Çünkü, gülme "**gaflet**" halidir; insan gülerken, yapay bütün savunma mekanizmalarından kurtulduğu için, kendi özülle buluşma olanağı bulur.

Aziz Nesin, Cumhuriyet'le birlikte büyürken, toplumsal altüst oluşdaki her kıvrımda bulundu, durdu. Duruşundaki konum, benzersizdi; durduğu yerden görünen hayatımızın bir karabasan olduğunu, mizah dışındaki dil olanaklarının hiçbirini, mizahın gücü kadar işaretleyememişti. O nedenle, elimizden sanki bilinmeyen güçlerle alınmış hayatımız karşısında; kötümser bir uyarıcıyla karşı karşıyaydık. Kafka gibi hissedecekken kendimizi, Kafka'nın yurttaşı Haşek'in yazdıklarıyla Aslan Asker Şvayk gibi hissettik. İkisi de aynı toplumun insanıydı; iki dil aracının insanda bıraktığı etki, anlamsızlığa dönüşmüş insanlık durumunun karşısında, birincisi "**kabus çığılığı**" ile sarsılma, öbürü gülererek sarsılmaydı. Aziz Nesin, aslına bakılırsa hem Kafka'nın hem de Haşek'in rolünü üstlendi. Mizahçılığıyla sıradan insanın toplumsal konumdaki "**hiçleştirilmişliğini**", kralın çıplak olduğunu söyleyen çocuk sadeliğiyle dile getirdi. Hepimiz bu mesajı en dolaysız dilden aldık. Ders kitabı dışında kitap okumak, önce Aziz Nesin okumaktı. Aziz Nesin okumak, toplumsal durumumuza erken uyanmak anlamına geldi. Aziz Nesin'den tek kitap okumuş insan bile, toplumsal insani gerçek karşısında kendisini eğitilmiş, bilgeleşmiş, kolay kolay külyutmaz bir uyanıklığa ulaşmış hissetti. İnandırıcıydı, "**Doğrucu Davut**" kadar inandırıcı. Toplumsal

uyaniş konusunda yüzlerce muhalifin yaptığından daha etkin bir güç taşıyordu uyarıları. Yazdıklarındaki insanlık durumunun komikliğinin kendi hayatına egemen olmasına asla razı olmayacak bir gururla ve inatla doluydu...

Genç Cumhuriyet çocuğı sadakatini asla terketmedi. Aklın hiçbir baskıyla uzlaşamayacağını, devlet aforizmalarının yurttaşını güzel bir geleceğı götürmesi vaadlerinin yalan olduğunu, buyrukların yırtılması gerektiğini söyleyen açık sözlü bir Cumhuriyet çocuğı. Hiçbir insani durum ona yabancı değildi; o nedenle merak, en güçlü kımıldatıcıydı onda; merak ve şüphe. Kendi ilkelerine yabancılaşmış Cumhuriyet ise, ona ve toplumsallığına ne yaptıysa komikliğini biraz daha artırdı. Baskı uygulayıcısının bile onun karşısında komik kaldığını gördüğü bir "saf"lık, bir "sahtelikölçer"lik yeteneğı taşıyordu: "Halimiz tam Aziz Nesin'lik".

Bütün Cumhuriyet kuşaklarını Aziz Nesin yetiştirdi. Onun kitaplarıyla tanışmadan, "hayattan haberdar olmak" olanaksız gibiydi. Kitapları ders kitaplarının arasına saklanarak okunan çok az yazarımızdan biri oldu. Ancak o yazarın, yazar olmakla kalamayacağına ve hatta yazarlığın bir meslek değil, insanın oluş hallerinden herhangi biri olduğuna inanan bilgelereydi. Sosyalisti, sosyalizmin baskıcı niteliğı varsa, karşıtlarından daha şiddetli eleştirendi. Karşıtlarının karşısında, karşıtının düşünsel namusunu taşıyabilmesi için kendini harcamaya hazır, Voltairre tavrı taşıyan bir özgürlükçüydü. Cumhurbaşkanı'nın karşısında da yurttaş olmanın erdemini savunan neredeyse "tek" uygardı. Despotik devlet geleneğı karşısında yurttaş haklarını savunan bir 1789 mirasçısı, Ortaçağ zihni karşısında "aydınlanma"yı savunan bir rönesans sanatçısı, maymun kimliğı karşısında insan kimliğini yücelten bir hümanist, inandıklarıyla yaşayabilmek için, en eski silahımız olan cesareten başka hiçbir zırh taşımayan nadir bir bireydi.

Köyün delisiydi. O deliden mahrumuz artık. Onun mirasından değil, günlük hayatımızdaki zihinsel şiddet içeren uyarılardan mahrumuz artık. Türkiye köyüne o delilerden biri, bir daha ne zaman uğrar?

SİYAH BEYAZ, 11.7.1995

Peygamberler de ölür

HASAN UYSAL

Dün sabah 6.20'de, bir telefonla öğrendim Aziz Nesin'i yitirdiğimizi. Ne rastlantı, o gece matematikçi oğlu Ali ile Mülkiyeliler'in bahçesindeydik. Bilkent'teki öğretim görevliliğini bırakıp, geçen yıl çoluk-çocuk ABD'ye göçetmişti. Şimdi bir aylığına seminer vermek için Ankara'ya gelmişti. Ayrıldıktan sonra acı haberi almış ve hemen İzmir.Çeşme'ye yola çıkmıştı. Sabah beni arayan diğer oğlu Ahmet'ti. Teşvikiye'deki evden arıyordu;

"Babamı kaybettik. Şimdi Çeşme'de. Savcı otopsi yapmaya kalktı. Beni dinlemiyorlar. Ali yolda, aileden birisi olmadan yapmasınlar. Ne olur müdahale et!"

Ne yapabilirim? Sabahın körü, duyarlı siyasetçilerden birisi olarak tanıdığım, eski Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ı aradım evinden. Sağlar hemen, hem hastaneyi hem de Ahmet Nesin'i arayıp, gerekeni yapmış. Ali Nesin gelinceye kadar otopsi yapılmayacak!

Ne yazayım bilemiyorum, çünkü şaşkıyım. Ancak asla üzüntülü değilim. Ağlamıyorum da. Hatta biraz rahatladığımı bile söyleyebilirim.

Bir kaç yüzyılda bir gelebilecek bir filozofu, çağın peygamberini yitirdik. Toplumun yüzlerce irinli, kangrenleşmiş absesini patlatan, çoğunluğumuzun düşünüp dışarıya vuramadığı gerçekleri cesaretle ve korkusuzca söylemiş bir düşün adamı artık yok.

3 Temmuz 1993. Linç edilmeye kalkılmış, alevlerin içinden çıkmış, tartaklanıp dövülmüş, mağdur olduğu halde akıl almaz suçlamalara mutahap kalmış 78 yaşındaki bir insan düşünün. 2 Temmuz kıyımının ertesi günü. 35 can yakılmış. Onlarca yaralı ve Aziz Nesin kurtulanlarla birlikte uçakla Sivas'tan Ankara'ya geldi. Herkes dehşet içinde, yılgın, bitkin, acılı. Aynı gece doğruca Mülkiyeliler Birliği Bahçesine gittik. İzleyen polisler az ötedeki masalara dağıldılar. Aziz Nesin, bayan arkadaşı ve sekreteri Ayben Kop, avukat Mehmet Özsüca ve ben. Koca bahçe sessiz öylece Aziz Abiye bakıyor. Aziz Abi her zamankinden de farklı biçimde neşeli. Komik şeyler anlatıyor ve bir tek bizim masamızdan kahkahalar yükseliyor. Şahsen dondum kaldım. Büyük bir felaket yaşanmış, onlarca insan ölmüş ve aradan sadece 24 saat geçmiş. Aziz Nesin şoka mı girmişti? Üstelik ahlaksız basın ilk gün, sorumsuzca, Sivas'ın RP'li ve BBP'li uyduruk bölge muhabirlerinin **"gazına gelip"** olayların sorumlusu, kışkırtıcısı olarak ilan edilmişken...

Böylesine bir ortamda kahkahalar atılmasından rahatsızlık duyduğumu ve şaşırarak baktığımı hissetmişti Aziz Abi. **"Herkesden fazla acılıyım ve yanıyorum. Ancak insanlara yaşamın sürdüğünü, bitmediğini anlatmak ve kaybetmediğimizi göstermekle yükümlüyüz. Madem yaşıyoruz, adam gibi yaşamaya, neşeli olmaya zorunluyuz."**

Aziz Abiye ilişkin yüzlerce anı arasından hangisini seçsem? Herbiri, ancak bir kaç asırda elde edilebilecek deneyimlerinden, bilgi birikimlerinden süzölmüş kelimeler veya davranışlar...

"Ben halkımı çok seviyorum. Bunun için halk dalkavukluğu yapmıyorum. Dalkavuklar halkın düşmanıdır. Halkımı sevdiğim için onların içine çekildikleri tuzaklar konusunda uyarıyorum. Onları aptallaştıran, sömüren, yoksullaştıran koşullara işaret ediyorum. Ve bu nedenle de, dinle, çağdışı ideolojilerle aptallaştırılmış insanların saldırı ve hakaretlerine hiç üzülmüyorum. Üzüldüğüm tek şey onların durumu çünkü..."

Üç yıl önce Aziz Abiden yediğim fırça dün gibi aklımda. İHD Genel Sekreter yardımcısıydım. Derneğe gelir elde etmek için Ankara Maltepe'de ucuz bir düğün salonu tutmuş, pek de zengin olmayan ama saz ağırlıklı bir eğlence tertiplemiştik. Aziz Ağabey de geceye davetliydi. Gecenin sonu Aziz Nesin'in, ideali olan günlük bir gazetenin bürosu olarak alınan sonradan misafirhane gibi kullandığı, özellikle okuttuğu öğrencilerin yurduna dönüşen evinde noktalandı.

"Beni bir daha böyle şeylere çağırmayın! Buz gibi salon, dondum. Üstelik saatlerce saz dinletiyorsunuz işkence olarak. 100 yıl önce bestelenmiş bir şeyi, ne sazı, ne sözü, ne müziği hiç değiştirmeden, üzerine bir şey katmadan, olduğu gibi çalıyor adam. Siz de böyle şeylerden eğleniyorsanız, vallahi bravo!"

Aslında hiç birimiz hoşlanmıyorduk. Ama bunu biz değil Aziz Nesin söyleyebiliyordu. Çünkü o halk dalkavuşu değildi!

"Adam köylü, acılı, sıkıntılı, aç. Ağa eziyor, jandarma eziyor, devlet eziyor. O da bağılıyor, feryat figan ediyor. Müziği bilmez, cahil! Müzisyen bunu alır, besteler, düzenler ve uygular. O zaman müzik olur. Hayır, bizde böyle olmuyor. Köylünün o böğürtüsünün, üç telli sazla aynen alıp bize söylüyor."

Son yıllarda en çok istismar edilen İslamiyete bakışı konusuna da, çok yakınında olma şansına erişmiş birisi olarak değinmek isterim. Aziz Nesin'in ağzından inançlı insanlara ilişkin en ufak olumsuz, saygısız bir söz duymadığıma yemin ederim. Ama dini, İslamiyeti **"halkı ahmaklaştırmak, kaderciliğe razı edip, bundan çıkar etmek isteyenlere"**

kısaca Fundamentalizm'e düşmandı. Dört yıl önce Bornova şenliğinde inançlı insanlar aleyhine konuşan bir yazara, **"yoksulların elinde bir tek inanç kalmış. Yerine bir şey koymadan O'nu da elinden alırsa ne yapar sonra?"** diye karşı çıktığını çok iyi anımsıyorum. Müthiş din ve Kur'an bilgisine sahip Aziz Nesin'in Bursa'da bir süre çocuklara Kur'an hocalığı yaptığını bilmem bilir misiniz? Din adına kendisine karşı çıkan bir çok ahmağa İslamiyeti öğretecek durumdaydı. Ama **"ahmaklarla tartışma, aradaki farkı anlamayabilirler"** sözünü de iyi biliyordu. Belki de bu engin bilgisi nedeniyle **"İnançsızdı"**. Yasak olmamasına karşın **"dinsiz"** olduğunu açıkça söyleyebilen ender aydınlardandı. Kendi adına şöhret, para, çıkar gibi derdi olmayan bu çağımızın peygamberi, elde ettiği paralarla okuttuğu yoksul çocuklar yüzünden inanılmaz tutumlu olmuş ve bu nedenle de adı **"pintiye"** çıkmıştı. Oysa Aziz Ağabey sadece, evet sadece kendisine **"cimriydi."**

Kitapları hemen her lisana çevrilerek, öyküleri dilden dile dolaşan Aziz Nesin'in bence en güzel anılarından birisi:

Eski SSCB'den de sürekli ödüller kazanıyor. Çağırıyorlar gidiyor. Devlet ödülü olduğu için ödül Ruble olarak ödeniyor. SSCB yasalarına göre ruble yurtdışına çıkartılmıyor. O da mecburen Moskova Devlet Bankası'nda hesap açıp yatırıyor. Sonunda isyan etmiş, **"Ne aptal sistem bu? Hem ödül parası veriyorlar, sonra da dışarı çıkaramazsın diyorlar. Zaten çıkarsan da bir boka yaramaz para!"**

Mihmandarı akıl veriyor. **"Ruble ile bir şeyler alın kendinize, onları götürün yanınızda."** Aziz Abi çıkıyor çarşıya. İşe yarar bir şey bulamıyor. Sonunda Vakıf'ta okuttuğu çocuklar için bir şeyler alıyor bu paralarla. Aldıkları arasında **"oturak"** da var. Malları yükleyip dönüyor İstanbul'a. İki gün sonra Türkiye isimli gazetede bir haber;

"Aziz Nesin oturağını bile Rusya'dan getiriyor!"

Aziz Abi ile ilgili yazmaya doyamıyorum. Paylaştığım o kadar çok şey var ki. Bu büyük şans nedeniyle için için sevindiğimi inkâr etmiyorum. Ama bu kadar uzun yazı hangi gazeteye sığar?

Her neyse, hakkında ansiklopediler yazılabilecek bir çağdaş peygamberin ardından sözü çok uzattım.

Dimdik, lekelenmeden, taş gibi sağlam inanç ve ilkeleriyle ve bin yıllık bir yaşam deneyimi ve birikimi ile, bizlere **"bir kaç numara büyük gelen"** bir ermişti yitirdik işte.

SİYAH BEYAZ, 7.7.1995

Yaşasın; artık kimse aptallığımızı yüzümüze vurmayacak!

HASAN UYSAL

"Yaşadığı yıl kadar erken doğdu."

Azerbaycanlı öğretim üyesinin sözleri bence herşeyi özetliyordu. Yaşadığı topluma **"bir kaç boy büyük"** gelmiş olmasının, bizlerin onun değerini tam olarak bilemememizin, anlayamamızın nedeni belki de buydu. SSCB döneminde yetişen dost, **"O dönemde Türkiye'den sadece Aziz Nesin ile Nazım Hikmet'i bilirdik. Yaşı 30'un üstünde olup da Aziz Nesin'i okumamış tek Sovyet vatandaşı bulamazsınız. Ama siz değerini bilemediniz"** demişti.

Bu sözler üzerine anımsadım. Sovyetler döneminde peynir ekmek gibi satılan Nesin'in kitapları, dünyanın hemen her yerinde başka türlü mü satılıyordu? Nesin en çok İranlı yayıncılardan şikayetçiydi: **"Namus-suz herifler. Kitapları alıp çevirmişler. 2 milyonu aşkın kitabı, daha doğrusu tüm kitaplarımı korsan basmışlar. Girişim yaptım, Büyükelçilikleri ilgilenmedi bile. Sorarsan, haram yemez müslümanlar hepsi de..."**

Bu desteksiz bir sav değil; Nesin'in bugüne kadar yasal basılan kitaplarının çok üstünde korsan baskısı yapıldı. İran'da, Portekiz'de, Mısır'da olduğu gibi Türkiye'de de... Ve bundan sonra daha da hızlanarak kitapları çalınmaya devam edilecek. Oysa o kitap gelirleri ile yoksul çocuklar okutuluyor. Hiçbir siyasi parti üyesi olmadığı halde **"solun, demokratların birleşmesi"** için 12 Eylül'den sonra seferber olmuş, yan yana gelmemiş gelemeyecek insanları biraraya getirip ve SBP'yi kurduktan sonra ise, üye bile olmadan görevini tamamlayıp kenara çekilmişti. Yaşamı boyunca yalnız siyasi partilerden değil, tüm hükümetlerden uzak durmuştu. Sohbetlerinde, **"hayatımda hiçbir hükümeti sevmедim, ama bunları daha da sevmедim"** diyerek aradaki farkı anlatırdı.

Son dönemde neredeyse idealize ettiği üç önemli isteği kursağında kaldı. Birisi; üniversiteye dönüşmesini hayal ettiği BİLAR, diğeri fundamentalizmle mücadele. Asıl hayali, giderek kirlenen, holdinglerin yan kuruluşu haline dönüşen, güdümlü haberlerle donanmış ve ancak kapkacak vererek ayakta durabilen gazetelerin yerine, kirlenmemiş gazetecilerin toplandığı, aydınların ortak olarak çıkaracakları gerçek bir

gazete çıkarmaktı. Bunun için Onbinler A. Ş. kurulmuştu. Öncü de, itici güç de Aziz Nesin idi.

Gazete girişimi fiyasko ile bitti. Binbir çaba ile toplanabilen bir avuç para ile Nesin'in ucuza aldığı arsanın taksidi bile ödenemeyecekti. Aziz Nesin bu gazete işine öyle takmıştı ki, o gün bizleri beceriksizlikle, yeteri kadar bu işi ciddiye almamakla suçlayınca ben de kendisini suçladım. **"Gazetenin çıkmamasından sorumlu sizsiniz!"** diye. Şaşırınca da, gerekçesini yapıştırdım;

"Baştan bu gazete çıkmadan ölmeyeceğim dediniz. Dostlarınız da siz ölmeyin diye gayret gösteriyor sadece..."

Yazıları içinde keskin espri barındıran mizahçılar da vardır, ama spontane espri, gelişen duruma göre anlık espri yapmak başka bir şeydir. Nesin onlardan biriydi. Nitekim 75. yaşdönümü nedeniyle Ankara'da düzenlenen muhteşem gecede, **"75. yaşınızda ne hissediyorsunuz?"** sorusuna şu unutulmaz yanıtı verecekti;

"Fazla bir değişiklik yok. Sadece sertleşecek yerler yumuşuyor, yumuşak yerler ise sertleşiyor"

Geçen yıl ise yaşlılığa ilişkin espri değişmişti;

"Kendimi karpuz gibi hissediyorum. Bedenim şiştikçe sapım küçülüp kuruyor!"

Aziz Nesin'in yitirmenin kimi avantajları olduğunu da unutmayalım. Öyle ya aptallıklarımızı yüzümüze vuran adamdan kurtulduk. Az şey mi bu?

SİYAH BEYAZ, 8.7.1995

Tohumlarını Saça Saça Dökmek

KUVVET YURDAKUL

Aziz Nesin öldü. Haberi duyduğumda neler yaşadığımı, neler hissettiğimi anlatamam. Bu yazı, onun için bir övgü olmayacak. O zaten, öldükten sonra bile övülmek istemediğini çok önceleri söylemişti. Ben bu yazıyı, onun ölümüne üzülenin, tüh tüh demenin, ağlayıp yakınmanın ve sonra da unutmanın ötesine geçirebilmek acıyı, yaşamın içinde bir tutam olsun aydınlanmacı bir başlangıca dönüştürebilmek için yazıyorum.

Günlük koşuşturmalarla bitirilmiş gecelerde yatağıma uzanır ve kendimi sorgulamaya girişirdim. Kalkıp yatsam mı? Yoksa ışığı söndürüp uyusam mı? Diye.

Ve hep bu noktada Aziz Nesin'i düşünür, **"O, şu anda mutlaka yazıyordur"** derdim. Benim yazmak istediklerimi, uzaklarda bir yerde onun yazıyor olması beni rahatlatırdı. Işığı söndürüp uykuya daldardım. Artık böyle bir şansım kalmadı. O halde yazmak lazım.

Aziz Nesin, konuk olarak katıldığı ve canlı olarak yayınlanan bir programın biraz uzaması üzerine, görüşmeyi yapan şahsa, **"Bu program ne zaman bitecek? Benim eve gidip çalışmam lazım"** diyebilen kişiydi. Çünkü evde, o ana kadar yazdığından çok daha fazla sayıda yazılmak üzere dosyalanmış taslakları, notları, hayata geçirilmeyi bekleyen projeleri vardı. **"O geceyi yazmak"** adlı öyküsünde, **"Değil birkaç yıl, yüz yıl da yaşasam ve hiç durmadan çalışsam bile yazılmak üzere hazırladığım dosyaları bitiremem"** diyordu. Aynı öyküde, dünyaya borçlu olarak öldüğünü söyleyen de 110 kitabın yazarı Aziz Nesin'di. Haramilerin güle oynaya hüküm sürdüğü bu ülkede. Aziz Nesin'in tamamladığı bu boşluğu artık kim dolduracak? O hastanede, hasta yatağında bile diyanete ve diyanetin yaptığı **"Kadınlar dövülebilir"** açıklamasına sesini çıkarmayan insanlara, sözde feministlere kızırıyordu.

Bana dokunmayan yılanın insanlara çarpa çarpa dolaştığı bu günlerde, Aziz Nesin, ancak onun cesareti, aydınlanmacı ve bilimsel düşünme yöntemi, hayatın içinde hayata geçirilebildiği sürece yaşatılabilir. Artık bizim birbirimize gizli gizli söylediklerimizi gümbür gümbür haykıran bir Aziz Hoca yok, ama onun taşıdığı misyon, bütün insanlara

açık. Siz de kendinizi hayata ve tarihe borçlu hissediyorsanız en azından bu koca çınara layık olmaya çalışabilirsiniz. Dobra dobra yaşayarak ve Aziz Nesin'den bile çok yazmaya çalışarak. Yanınızda kalem ve defter taşıyın. Canınızı sıkan olayları, yazın, bu da yazılır mı? diye düşünmeyin. Her şey yazılır. Ben yazamam demeyin. Herkes yazabilir. Evde, arabada, vapurda, her nerede olursa olsun mutlaka yazın. Yazmakla da kalmayın, konuşun, bağırın, düşüncelerinizi başka insanlara anlatın, onları da yazmaya ve konuşmaya teşvik edin. En önemlisi korkmayın, korkmayalım. Bu ülke yobazlığa geçit vermeyecek diyelim. Korkmak, insanca bir duygudur ama, hiç birimiz hayatın öznesi değiliz. Dünyanın kendi etrafımızda döndüğünü sanma, bize kapitalizmin aşıldığı bir mantık(sızlık) sadece. Yaşam bizden önce de vardı, bizden sonra da var olacak.

Her gerçek, eski bir ütopya taşır. Ve ölümsüzler, isyanı ölüm korkusuna tercih edenlerden çıkar. Hayallerinizdeki dünyaya inanın. Buna mecburuz. Hadi açın yüreklerinizi.

AZİZ NESİN OLUN.

* Aziz Nesin'in "Bir Sarmaşığın Özyaşam Öyküsü" adlı hikayesinin son cümlesinden.

SİYAH BEYAZ, 13.7.1995

Nesin'in mezarı sorun olmasın

ATILLA AKAR

Dün sabah gazeteye gelmeden evvel bakkala uğradım. Birara gözüm gazetelere ilişti. Manşette **Aziz Nesin Öldü** yazıyordu. Bakkal araya girdi ve iyi oldu manasında. **Bu adam da milleti birbirine düşüren kışkırtıcının tekiydi** dedi.. Sustum, cevap vermek gelmedi içimden. Bizim bakkalın öyle fanatik şeriatçılıkla filan pek bir ilgisi de yoktu üstelik. Sonra biranda DGM savcısı geldi gözümün önüne, Aziz Nesin'i kürsüsünden itham ediyordu: **Sivas olaylarının tahrikçisi bu adam asıllıdır!** Savcı böyle düşündükten sonra, bizim bakkal niye öyle bakmasındı ki...

Sonra birden aklıma bir soru düşüyor: **Bu adam nereye gömülecek?** Bir endişe kaplıyor içimi. Nazım'ın halen sürüncemede olan mezar sorununun çözülmediğini hatırlıyorum. Daha da acısı **ya mezarı sonradan tahrip ederlerse** ihtimali düşündürüyor beni. Aynı şey Aziz Nesin için on kat daha geçerli.

Gerçi 1994 yılında bu konu gündeme gelmiş, bakanlar kurulunda Çatalca'daki Vakıf'a gömülebilmesi için **Özel Bir Kararname** hazırlandığı söylenmişti. Eğer hasıraltı edilmedi ise, tam sırasıdır. Haydi CHP'liler, Sivas yangınına önleyemediniz, bari bu konuda kedi olalı bir fare tutun...

Aziz Nesin'in **vasiyeti** biliniyor. Kendi açısından oldukça tutarlı bir vasiyet bu: **Cenaze töreni ve mezarımın yerini belli edecek herhangi bir işaret istemiyorum. Bütün organlarımı bağışlıyorum. Kalan parçalarımın ise vakfın bahçesine, çocukların bulunmadığı bir sırada, törensiz olarak gömülmesini istiyorum.** Bu istemin Türkiye ve dünyanın en büyük yazarlarından birine **çok** görülmemesini ve çoğu kez olabildiği gibi, politik malzeme olarak kullanılmaması gerektiğini düşünüyorum. Türkiye, Nesin'in cenazesindeki tavrıyla çağdaşlık sınavı verecek. Hadi gelin hepberaber, Nesin'e aslında o kadar da **aptal** olmadığımızı ispat edelim! İnanın bu tip bir **tekzipe** üzölmeyecektir.

Söylenecek çok şey var. Bize bu kadarını yazmak düştü. Nesin'in son kitabından şu sözleriyle yazıyı bitiriyorum; **Yazık ki, nasıl öldüğümü yazamayacağım. En çok işte buna üzölüyorum. Biz yazar bütün yaşadıklarını yazsa bile, ölümünü yazamaz. Oysa ölüm yaşamın en önemli olayıdır. Yaşamımın en önemli olayını yazamadan gidiyorum...**

TAKVİM, 7.7.1995

Aziz Nesin'in son yemeği!

ERDAL BİLALLAR

Güneş yine İzmir'i sabahtan kavurmaya başlamış... Rüzgar durmuş, her taraf yanıyor... Çeşme'de bile yaprak kııldamıyor... Deniz çarşaf gibi...

Geceye sabaha karşı saat 04'de veda eden Çeşme'nin uyuduğu saatlerde Boyalık sitesindeki bir evde hareket var... Burası Ahmet Piriştina'nın evi... TANSAS'ın eski, KİPA'nın yeni Genel Müdürü Ahmet Piriştina ve eşi Mine Hanım, o akşam yemeğe gelecek misafirleri için çok erken saatte uyanmışlar...

Gelecek misafirler Ahmet Piriştina'nın "Can dostlarım" dediği Aziz Nesin ve Ayben Hanım ile Sadun Aren ve eşi...

Piriştina çifti gece geç yatan Zeynep ve Levent'i uyandırmamak için mutfakta fısıldaşarak konuşuyorlar...

Mine Hanım akşam neler ikram edeceğini kocasına sıralıyor ve unuttuğu birşey olup olmadığını kontrol etmek istiyor...

İzmir'in şifa kaynağı otları; İstifno, radika ve eğer bulunursa filiz... Her deliğinden yağ fışkıran İzmir'in meşhur tulum peyniri... Macun gibi kese yoğurdu... Limon yerine asma kuruğu sıkılmış salata... Kızartmalar, karides, ahtapot güveç, kalamar ve olta çipurası...

Rüzgara karşı yürüyen adam

Birbirinden nefis bu yemekler ihtiyar delikanlı Aziz Nesin için.

- Bir zamanlar Sansaryan Han'ın müdavimi olan...
- 51 yıl önce, yetkisi olmadığı halde iki ere izin verdiği, iki keçi satıp, parasıyla askerlere kiraz aldığı için ordudan atılan...
- Sivas'ta yakılmak istenen...
- Konya'da otele alınmayan...
- Mahkeme mahkeme dolaştırılan, bazı savcılar tarafından idamı bilo istenen...
- "Türk halkının yüzde 60'ı aptaldır" diyebilen...

- Türkiye'yi yabancılara neden şikayet ettiğini, "Çünkü bir ülkede devletin insan haklarını çiğnemesi salt o devletin iç sorunu olmaktan çıkarak uygar ülkelerde en az 50 yıl oluyor" diye konuşan...

- Aydın Türk olarak bir tek Nazım'ı gösteren...

- Atatürk'e aşık olan ve "Hangi büyük devlet adamı ölüm yıldönümünde düdükle, sirenle anılıyor" diye tepki gösteren..

Kısacası hayatı boyunca hep "Rüzgara karşı yürüyen" kalemşör Aziz Nesin ve dostları için..

Eski dostlar sarmaş dolaş

Ahmet Piriştina, İzmir'den erken dönüyor... Aziz Nesin ve dostlarını almaya gitmeden önce eve uğrayıp, Mine Hanım'a birşeye ihtiyacı olup olmadığını soruyor...

Bahçedeki çimlerin üzerine kurulan masaya bir göz atıyor, ortalığın serinlemesi için çimlerin sulanmasını istiyor ve arabasına atlayıp Clup Kardia'nın yolunu tutuyor...

Piriştina tesise girdiğinde Aziz Nesin, Ayben Hanım, Sadun Aren ve eşini beklerken buluyor... Eski dostlar sarmaş dolaş hasret gıderdikten sonra Piriştina'nın otosu ile Boyalık'taki yazlık evin yolunu tutuyor...

İşte ondan sonrasını gelin Ahmet Piriştina'dan dinleyelim...

Piriştina anlatıyor

"Saat 18.30 gibi eve geldik... Ama Aziz Nesin'i biraz keyifsiz görmüştüm... İstanbul'da geçirdiği kalp spazmı onu sarsmıştı...

Önce bahçede oturup biraz sohbet ettik... Bir ara gözüne site-deki yüzme havuzu takıldı... Kalktı, havuzun yanına gidip yarım saat inceledi... 'Ahmet işte bunun gibi bir havuzu Vakıf'a yaptırmak istiyorum. Çocuklar yaz sıcaklarında yüzüp serinler' dedi...

Yemeğe oturmadan önce nefes almakta zorlandığını gördüm... Hemen bir doktor getirdik... Tansiyonunu ölçtü, 18 çıktı... Bunun üzerine doktor kalbini dinlemek istedi ama o izin vermedi....

Daha sonra yemeğe oturduk... Mine, misafirleri için çeşit çeşit mezeler, yemekler yapmıştı... Ama o hiçbirinden tatmadı... Sadece kiraz ve bardacık (İzmirli taze incire bardacık der) yedi... Ağzına bir damla içki koymadı..."

Hayat ve umut doluydu

"Yemek sırasında İzmir'de bir ev satın almak istediğini söyledi... 'İzmir'deki vakıf öğrencileri bu evde kalır Ahmetciğim' diyerek, benden böyle bir ev bulmam için yardım istedi..."

Bir de yeni kitaplar yazmak istiyordu... Öncelikle 'Böyle Gelmiş, Böyle Gitmez' kitabının son cildini tamamlayacaktı...

Bütün gece boyunca gördüğüm şey; hasta olmasına rağmen hayat ve umut dolu olmasıydı...

Saat 23.30'u gösterirken Aren çiftine dönüp 'kalkalım' dedi... Hemen arabayı hazırladım ve onları otele bırakıp, eve geri döndüm... Daha kapıdan içeri yeni girmiştim ki; acı acı telefon çaldı... Clup Kardia'dan arıyorlar ve Aziz Bey'in otelin kapısından girdikten sonra fenalaştığını söylüyorlardı...

Hemen arabaya atlayıp bir doktor buldum ve otele koştum... Ben içeri girdiğimde ölmek üzereydi... Oksijen tüpünü taktığımızda o son nefesini vermişti..."

Pirliştina'nın sesinin titrediğini hissettim...

"Ahmet; son nefesini verirken, seninle beraber başında başka kim vardı?" diye sordum...

Boğazına düğümlenen hıçkırık yüzünden "Ayben Hanım..." diye fırlıdaya bildi...

35 yıldır bitmeyen aşk

Birden 35 yıl önceye gittim... Aziz Nesin'in Kızıltoprak'ta oturduğu 1960'lı yıllara...

Aynı apartmanda Aziz Nesin'in dairesinin karşısında oturan Ayben Kop... Kolej mezunu 25 yaşında hayat dolu güzel bir genç kız.. Nesin o tarihte 54 yaşında...

İşte 54 yaşındaki Aziz Nesin'e delicesine sevdalanan Ayben Kop... 30 yaş farka rağmen, onu 30 yıl hergün büyüyen bir sevgi ile saran Ayben Hanım...

Sivas'ta yakılmak istenirken, Konya'da otele alınmazken, Almanya'da Salman Rüşdi ile buluşurken hep yanında olan ve Aziz Nesin son nefesini verirken bile onu yaşama çekmek ister gibi ellerine sarılan Ayben Kop...

SON SÖZ: 1915'te başlayıp, 80 yıl süren bir yaşam önceki gece İzmir Çeşme'de noktalandı... **Aziz Nesin**'in hırpaladığımız kalbi durdu... Bize, kim olduğumuzu, asıl yüzümüzü gösteren kalemi kırıldı...

Bazılarının gözü aydın... Ama Türk milletinin başısağolsun...

ÇÜNKÜ AZİZ NESİN ÖLDÜ!..

TAKVİM, 7.7.1995

ERDAL BİLALLER YAZIYOR

"Yazan Ortaköy'den (Vedia) Nesin"

ERGUN HİÇYILMAZ

Yanında görünüp de, onunla imza saatinde beraber olmaktan korkanlar...

Eserlerini öğrencilerine ödev vermekten çekinen öğretmenler...

Kitaplarını kütüphanelere almaktan çekinen görevliler...

Açı oturum ve benzeri kültür etkinliklerinde "Eyvah gelirse napa-rız" diye kabus gören yetkililer...

Ona otellerin, lokantaların ve evlerin kapısını kapatanlar...

Karar ve uygulama merciindeki yasa adamları...

Mübaşir, gardiyan, takip memurları ve raporlar yazmaktan yorulan-lar ile zabıt katipleri...

"Birgün bizi de diline dolarsa" diye uykusuz kalan siyenetçiler...

Yok edilmesi gerekenler arasında ona birinci sırayı veren ama onu öldüremeyişin sıkıntısını yaşayan terörizm...

Bütün bunlar artık rahatlamış bulunuyor...

Çünkü **Aziz Nesin** öldü, onlar da kurtuldular...

Aslında kurtulan **Aziz Nesin**'dir.

Bu ülkenin "**kitapsız**"larına yaşından fazla kitap bırakarak giden **Aziz Nesin**'in görüşlerine katılmamak ile, onun edebi yetkinliğini birbirine karıştırmamayı öğrenmek için henüz geç kalmış değiliz.

1940'ların "**Yedigün**"lerinde bıkip usanmadan, "**Ortaköy'den Vedia Nesin**" diye şiirler yazan ve "**Tahrir Heyet!**"nin yani yazı işlerini ilgisine mazhar olamayan bu yazarın çektiği çile diğerlerinden pek farklı değildir.

Fikir adamlarının, yazarların bir yere gelebilmek için mutlaka acılar yaşaması, çile çekmesi gerektiğine anlaşıyor ki bu toplumda birileri karar vermektedir.

Tıpkı epsuncu, büyücü, yıldıznameci, skandal kadınlarının da yazar olabileceğine birilerinin karar vermesi gibi...

Yarım asrı aşkın edebi kavgada topluma "**gölümseyen çehre**" verebilmek için onca sıkıntı ve çileyi yaşayan **Nesin**'in yaşarken yaşatmayanlar şimdi öldükten sonra yaşatacaktır.

İnanılmaz ve kabulü imkansız bir davranışı bu ülkenin fikir adamlarına reva görenler böylece rahatlamış olmadılar;

"**Ortaköy'den yazan Vedla Nesin**"'in onca yokuşlar çıkarak nasıl **Aziz Nesin** olabildiğini araştırmak, övgü ve sövgülerden daha önemli olmalıydı.

TAKVİM, 7.7.1995

TAKVİM'DEN YAPRAKLAR

Güle güle Aziz Usta

SÜLEYMAN YAĞIZ

Aziz Nesin, tartışmasız bir büyük usta... Dünya çapında bir yazar... Yanı sıra, korkusuz, inatçı ve mücadeleci bir aydın...

Bazılarımız ona, ateist olduğu için kızabilir.

Ama aslında hakkımız yok kızmaya...

Yalnızca bir dini seçmek değil, ateistlik de, din ve vicdan hürriyeti-nin kapsamındadır.

Aziz Usta da ateizmi seçti, 80 yıllık ömrünün son gününe kadar da ateizmde ısrar etti...

Bu, onun bileceği bir işti... Kimsenin karışmaya, müdahale etmeye hakkı yoktu...

Çünkü O büyük bir yazar olmasının yanı sıra, insan olarak da artıları fazla olan biriydi.

Çatalca'da kurduğu Aziz Nesin Vakfı, bunun en somut örneğidir.

Aziz Usta, yaşarken, birçoklarını rahatsız ediyordu ama, giderken kimseye bir sorun çıkarmadı. Dahası ilginç mesajlar verdi:

* Cenaze töreni ve gazete ilanı istemiyorum.

* Hiçbir mezarlığa gömülmek istemiyorum.

* Beni vakfın bahçesine gömün. Ancak gömüleceğim sırada vakfın çocukları bulunmasın.

* Gömülmeden önce cesedim kadavra olarak kullanılsın.

Rahmetli, "Yüzde 60'ımız aptaldır" demesine karşın, bu toplumdan kazandığını hiçbir zaman unutmadı.

Dikkat ederseniz, varlığını, kendi evladı olmayan insanlara, vücudu-nu da yine bilimin hizmetine bıraktı. Aziz Usta, her yönetimle mücadele etmişti ama, ülkesini ve yurdunu sonuna kadar da savunurdu.

O, ne Yunanlı'nın tezgahına gelip ülkesini kötülerdi, ne Alman'ın.. Başka uluslara şirin görünmek gibi bir çabası yoktu Onun...

Kaldı ki, kendi ülkesinin insanlarına karşı bile, "Doğrucu Davut"luğu yüzünden şirin görünmeye çalışmıyordu.

O, bir komünist olduğu halde, komünist Bulgaristan'daki Türklere yönelik baskı ve zulmü de kınayan biriydi.

Hatta bu konuda "**Bulgaristan'daki Türkler, Türkiye'deki Kürtler**" adıyla bir de kitap yazmıştı. Böyle biri az bulunurdu... Gülü güle Aziz Usta...

TAKVİM, 8.7.1995

BANA GÖRE

Koflaşmış, foslaşmış tepkiler

SÜLEYMAN YAĞIZ

Olaylara karşı gösterdiğimiz tepkiler hep klasik... "Alem ne der?" endişesinden, gerçek görüşlerimizi açıklayamıyoruz.

İçimiz başka, dışımız başka.. İki yüzlüyüz adeta!

Zaten gerçek düşüncemizi oluşturmak için bir çaba da göstermiyoruz.

Nasıl olsa, gençlik yıllarımızda öğrendiğimiz birtakım bilgiler var; bütün güvencemiz bu; çapsiz ufkumuz için bu bir iki bilgi kırıntısı yetiyor da artıyor bile... Onları gözden geçirmek, yenilemek gibi bir tasamız, derdimiz yok. Eh... Arkadaş, eş-dost çevremiz de aynı görüşte...

Meyhanede, şurda-burda da zaten hep aynı şeyleri konuşup tartışıyoruz.

Mesela, diyelim ki, sivil yönetimden yanayız... Ne yapıyoruz? Hemen askere ve polise karşı tavır alıyoruz.

Bir asker, bir polis bir iki kelam etti mi, neredeyse onu bir kaşık su-da boğmak istiyoruz.

Mesela bir **Dev-Solcu** genç, "**düzenin bekçisi**" suçlamasıyla bir polisi rahatlıkla öldürebileceğini söylüyor.

Bir **RP'li** de, **ateist** diye **Aziz Nesin**'in ölümü üzerine neredeyse **düğün** bayram ediyor.

Oysa bunlar, artık içeriği **koflaşmış, foslaşmış** tepkilerdir.

Kimsenin aklına, birimizin babasının bekçi, birimizin babasının polis, birimizin babasının astsubay ya da subay olduğu gelmiyor.

Aynı şekilde, bir yakınımızın **Aziz Nesin** gibi **ateist** olduğu veya olacağı da...

Dar mantık ürünü yaklaşımlarla kendi insanımızı kendimize düşman ediyoruz.

Oysa bütün dünya, sağcısıyla solcusuyla kendi polisine ve askerine sahip çıkıyor. Hatırlarsanız, **Sırp**lar tarafından **düşürüldükten** sonra sağ kurtarılan **Amerikalı pilot** için bütün **ABD** ayağa kalktı. Kimse sağ-sol ayırımı yapmadan, pilotu ulusal kahraman olarak bağrına bastı.

Yine bütün dünya, dinine ve vicdanına bakmadan **Aziz Nesin** gibi değerlerini ulusal kahraman yaptı; ve yapıyor.

Klasik sloganlarla tepki göstermekten artık biz de kurtulmalıyız, kurtulabilmeliyiz...

TAKVİM, 21.7.1995

BANA GÖRE

Gericiler bayramı

ALİ RIZA ZENGİNAL

Evet, **Müslümanlık** adına **yobazlığın** binbir parodisini sergileyen **gericiler**, bayram edin. **Sivas'ta yakamadığınız Aziz Nesin**, yüreğine yenik düştü...

80 yıllık yaşamıyla **Türk edebiyatına** ve düşün hayatına **ölümsüz** eserler bırakan ve kendi deyişiyle **"80 yaşında ölmeyeceğim"** diyen büyük ustayı yitirdik. Siz bayram edin, acısı bizim yüreklerimizde büyüyecek. Ama, söz söylenecek bir yer var. **Bakanlar Kurulu...**

Kuran kursu maskesi altında minicik beyinleri yıkayan zihniyete karşın, **kimsesiz çocukları** barındıran, okutan o insanın bir vasiyetini yerine getirme cesaretini bile gösteremeyen **Bakanlar Kurulu'nun** sayın üyeleri, zindarlarda çürüttüğünüz, yakılmak istenmesine karşılık, **"O bunu haketti"** gerekçesiyle **DGM'de** yargıladığınız **Aziz Nesin'i** tanıyor muydunuz?

Bugüne kadar 100'ü aşkın kitap yazarak, **Türk toplumunun** panoramasını çizen kaç isim sayabilirsiniz? Toplumsal **dejenerasyonu** bir masal teması içinde anlatma yeteneğine sahip kaç yazarımız var?

80 yıllık yaşamını **karanfillerle çevrili bir tak** gibi yerli ve uluslararası ödülleri süsleyen bir edebiyatçı gösterebilir misiniz?

Her konuda **dinsel bağnazlığa** dikkat çeken **Nesin'in** tek bir isteği vardı. O da, kendi kurduğu **Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın** bahçesine gömülmek.

Kendileri için bütün kıyak yasaları çıkartan **Bakanlar Kurulu**, ne yazık ki, bu vasiyeti kabul etmedi. Ama, Nesin'in yanıtı bir tokat gibi patladı. **"80. yaş günümde ölmeyeceğim..."**

Aziz Nesin belki sözünü tutamadı ama, bir konuda haklı çıktı. O gerçekten ölmedi.

TAKVİM, 7.7.1995

BİR YORUM

Aziz Nesin'in "Son İstek"i!

AHMET AYYILDIZ

Aziz Nesin'in kadavra olarak kullanılması hariç, vasiyetinde istediği hemen her şey yerine getirildi...

Türk mizahının büyük ustası, uluslararası üne sahip yazarımız Aziz Nesin, Çatalca'daki Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmek istiyordu...

İsteği oldu...

Sağlığında cenaze arkasından dökülen **"sahte gözyaşlarının"** O'nu çok etkilediğini bildiği için cenaze töreni yapılmasını istemiyordu...

Cenaze töreni yapılmadı...

Gömüleceği yerin gizli kalması, O'nun bir başka isteğiymiş...

Vakfın bahçesine, mümkün olduğunca fazla mezar yeri kazıldı...

Mezarı gizli tutularak, bu isteği de yerine getirildi...

Çağdaş **"Nasreddin Hoca"**, Aziz Nesin'in bütün istekleri acaba bu kadar mıydı?

Son söz yine Aziz Nesin'de...

1981 yılının 29 Mayıs günü yazdığı **"Son İstek"** adlı şiirinde bakın neler istiyor büyük usta...

Bitki olacaksam/Çayır çimen olayım

Aman baldıran değil

Yol altında kalacaksam/Gelin arabaları geçsin üstümden

Çelik paletler değil

Üstümde çocuklar koşuşsun/Ne kaçan ne kovalayan

Askerler değil

Kerpiç yapacaksınız beni/Okullarda kullanın

Cezaevlerinde değil

Soluğum tükenmez de kalırsa/Isık öttürsünler

Aman ha düdük değil

Kalem yapın beni kalem/Şiirler yazan sevi üstüne

Ölüm kararı değil

Ölünce yaşamalıyım defne yapraklarında/Sakın ola ki

Silahlarda değil

Aziz Nesin, 80 yıllık yaşamı boyunca çağdaş Nasrettin Hoca'lık yaptı...

İnsanları kimi zaman güldürdü, kimi zaman sevindirdi, kimi zaman da kıyamet kopartacak kadar, fena kızdırdı...

İşte, Aziz Nesin'in, çeşitli tarihlerde söylediği, kıyamet kopartan sözlerinden biri demet:

• Türk milleti kahramandır diye yalan söylüyorlar. Bu demek değildir ki halkı sevmiyorum. Ama bütün Türkiye aptaldır. Türk halkı zeki değildir. Zeki olmanın koşulları vardır.

• **Her millet layık olduğu yönetime kavuşur. Sonra ben aptal deyince kızmaya ne hakları var!**

- Türk halkı enayidir.
- **Hep dikine gittiğim için en büyük enayi benim.**
- Bu toplumdan Atatürk gibi bir insan nasıl çıkmış şaşıyorum.
- **İnsan hakları olmadan, İnsan Hakları Bakanlığı kurmak Türkler'e özgü bir mucize.**
- Yazar halkının vicdanı olmalıdır.
- **Cumhuriyet hükümetlerinin tümü sahteci.**
- Niçin ille de beni cehenneme sokmamak için zorluyorlar?

Aziz Nesin'in cennete mi, cehenneme mi gittiğini bilemem ama, dünya durdukça yine güldürecek, yine kızdıracak, yine kıyametleri kopartacak.. Çünkü yaşadıkları, anlattıkları, kitapları kıyamete kadar miras kalacak..

TAN, 9.7.1995

Yokluğu hissedilecek bir yazar

FETHİ MURAT DOĞAN

Bazı yazarlar, sanatçılar ve düşünürler vardır ki, onların düşüncelerine katılmasanız, hatta kızsanız bile, yine de ilgiyle izlersiniz. Onların ortaya attığı görüşler, geniş tartışmalara yol açar.

Çoğu zaman aykırı düşüncenin sivriliği, irkiticiliği ve göze batıcılığına bürünen bu görüşler, toplumu derinden sarsarak apayrı bir renk katar. Bu aykırı düşünceler, toplumun hoşgörü sınırlarını, o güne kadar-kindenden çok daha genişletir. Ünlü mizah yazarı **Aziz Nesin** de tutum ve düşünceleriyle böyle bir aydıdı.

Rahmetli Aziz Nesin'in bazı görüş ve tutumları, hemen birçoklarının da dikkatini çektiği gibi, "**tepkisel**" bir nitelik taşıyordu. Hiç "**politik**" davranmayan, ancak politik bir "**mlsyon**" içinde bulunan Aziz Nesin, her zaman açık sözlü ve dobra bir insan oldu. Özellikle din tüccarlarına ve "**alnı hiç secdeye değmediği**" halde halkın dinsel duygularını okşayarak oy avcılığı yapanlara büyük bir tepki duyuyordu.

O, ülkemizi çok daha ilerilerde görmek istiyor, bu yüzden toplumu-muzu da sert bir biçimde eleştiriyordu. Onun bazı çıkışlarını, "**feylosof-ça düşünceler**" olarak ele almak yerinde olur.

"**Kol kırılır yen içinde**" gibi, bu konuda bizim yanlış bulduğumuz bir anlayışla eski Sovyetler Birliği'ndeki uygulamalara açıkça meydan okumaktan kaçınsa da dürüstlüğünü göstermiş ve Moskova yanlılarına karşı tutum alması. Bu yüzden, '80 öncesinde Moskova yanlıları, gençlere, onun aleyhinde "**Aziz Nesin, sen nesin**" biçimde sloganlar söyletmişlerdi!

Aziz Nesin, aydınlar arasında moda olan **Atatürk** düşmanlığına hiç itibar etmemiş, emperyalizme karşı verilen Ulusal Kurtuluş Savaşımızın önemini, geniş bir ufukla değerlendirmişti.

Aynı kuşaktan rahmetli **Rıfat Ilgaz** gibi, Aziz Nesin de topluma mal olmuş bir yazardı. Okuma alışkanlığının epey az olduğu toplumumuz-da, onun birkaç kitabını okumamış insan, herhalde çok azdır. Öylesine ki, sık sık rastladığımız, bizleri şaşırtan gülünç bir durumla karşılaştığımızda, "**Tam Aziz Nesin'lik!**" sözü, neredeyse bir deyim gibi yerleşmişti.

Zengin gözlem gücü ve olağanüstü mizah yeteneğiyle toplumumuzun hemen her kesimini ele alan Aziz Nesin, az rastlanır bir verimlilikle 100'ü aşkın kitap yazmıştı.

Son dönemdeki bazı tartışmaların dışına çıkarak bakabilirsek, Aziz Nesin gibi bir yazarın kaybına üzülmemek elde değildir. Dış dünyada da çok tanınan böyle verimli ve renkli bir yazarın eksikliğini, sanıyoruz ki, ona çok kızanlar bile hissedecektir.

TAN, 12.7.1995

N'ABER

Aziz Usta, ebediyen sustu

AHMET OLCAY

Aziz Nesin öldü. 80 yaşında kalbine yenildi. Türk mizahının en kök-lü, en yüce çınarı devrildi. Seveniniz vardı, sevmeyeniniz. Ama o, Türk milletinin bağrından çıkardığı uluslararası çapta bir aydın, her dilden, her millettten insanın şapka çıkardığı koca bir değerdi. Türk oğlu Türk'tü. Sizlerden, bizlerden biriydi. Namusluymdu. Yıllarını hapislerde geçirme pahasına olsun kalemını hiçbir zaman satmadı. Tek övüncü, üstüste koyduğumuz zaman boyunu aşan kitaplarıydı. Ne devleti soydu, ne insanları sömürdü. Ne bankalardan aldığı kredilerin üstüne yattı ne de zoru görünce, ülkesini bırakıp kaçtı. O, Aziz Nesin'di. O, bir kalem savaşçısıydı. Aziz Nesin, bunca kitap yazdı, binlerce konuşma yaptı. Ama en çok tartışılan bir lafı da, son aylarda etti.

Türk milletinin yüzde 70'inin enayi olduğunu söyleyince, yer yerinden oynadı. Herkes, kendisine hep aynı soruyu sormaya başladı.

Türk milleti enayi mi değil mi?

Bazıları, çıtayı daha da yükseltip, yüzde 70'i bile az bulurken, bazıları onu vatan hainliğiyle suçladı. Şimdi size, yaşadığım bir olayı anlatacağım. Sıcığı sıcağına. Tarih 5 Temmuz Çarşamba. Saat 21.40. Yer Kuyubaşı, Kayışdağı Caddesi. İnsanlar çoluk-çocuk sokaklara dökülmüş, geziniyor. Birden, ortalığı bir koku ve duman alıyor. Sanki, sis bombası ya da kimyasal bir silah atılmış gibi. Yüzlerce insan ve araçlar kaçışıyor. Sonradan anlaşıyor ki, belediye, böcekler ve haşarat için ilaç sıkmış. Herkes, duvarlara sinmiş, dumanın ve kokunun dağılmasını bekliyor. Haşarat için sıkılan ilaç, insanları etkiliyor, rahatsız ediyor. Be mübarek, şu ilacı, geceyarısından sonra, herkes evine çekildiği bir saatte sıkırsan olmaz mı? Olmaz. Maksat, bir iş yaparken, göz çıkarmak. Doğruyu yaparken, yanlış da kulak arkası etmemek. Yazıklar olsun.

TAN, 8.7.1995

TAN-TANA

Aziz Nesin: Kendini telef eden adam

YAVUZ BÜLENT BÂKİLER

Aziz Nesin, 80 yaşında telef olup gitti. Yazıp yayınladığı kitap sayısı 110'dur. Ben onun eserlerinden yirmi kadarını alabildim. **ZÜBÜK** romanını zevkle okudum. Çünkü o romanın kahramanı, (**ZÜBÜK**) yakın dostlarımdan **Abdurrahman Doğruyol**'dur. **Abdurrahman**, bir ara Sivas Milletvekili seçildi. Sonra, **Suşehri** ilçemize belediye başkanı oldu. Lise mezunuydu. Müthiş bir hayâl gücü vardı. Hiçkimsenin kolay kolay inanmayacağı olayları, önce kafasında kurar, sonra o safsataları, gerçekten yaşamış gibi, çok büyük bir ciddiyetle anlatırdı. Doğrusu, onu dinlerken pek gülemezdim. İçimden, "**Yahu derdim bu adam, bizi bu kuyruklu-kulaklı yalanlarına inanacak kadar aptal mı sanıyor acaba?**"

Aziz Nesin, bizim **Abdurrahman Doğruyol**'u kimden duymuşsa, çıkıp **Suşehri**'ne gitmiş. Orada **Vahit Bozatlı**'ların evine misafir olmuş. **Bozatlı**, o zaman **CHP**'liydi. **Doğruyol** ise **Demokrat Partili**. **Bozatlı**'nın yeğeni **Memduh Kutlu**'dan dinledim: "**Aziz Nesin**, **Suşehri**'ne geldiğinde bizim eve misafir ettik. Her gün halkın arasında dolaşır şundan bundan **Doğruyol**'u dinlerdi. Sonra da gece oturur, sabaha kadar yazardı. Kül tablası yerine, bir bakır sahan isterdi. Bir gecede 2-3 paket sigara içerdi. **ZÜBÜK**, **Suşehri**'nde, bizim evde yazıldı..."

ZÜBÜK'te anlatılanlar sadece **Abdurrahman Doğruyol**'un uydurukları değildi. Onun yalanlarına, **Aziz Nesin**'in uydurukları da katılmış. Bir mukayese yapılırsa, diyebilirim ki, **Aziz Nesin**'in uydurukları, **Abdurrahman Doğruyol**'un uyduruklarının en az on misli fazladır. Bu bakımdan benim aklımdaki en büyük **ZÜBÜK**, **Aziz Nesin**'dir.

Aziz Nesin'in kalemi, bana ters gelmeyen bir kalem. Türkçesi güzel, sağlam ve akıcı bir Türkçe. Ama bu Türkçeye, son yıllarda bir takım kaba-saba uydurulmuş kelimeleri de bulaştırırdı.

Kalem olarak sevdiğim **Aziz Nesin**'i insan olarak hiç sevmedim. Sevmek ne kelime, iğrendim de. Nedendir bilmiyorum: Suratı, bana hep kambur bir kirpinin dikenli yüzünü hatırlatmıştır. Cin çarpmış gibi nursuz bir yüz.

Dinsiz ve Allahsızdı. Ben, bir müslüman olarak onun küfrünü tabii karşılıyordum. Allah, daha ruhlar âleminde isyan eden bir adamın kalbini mühürleyemez mi? Mühürler elbette. (Bize ne onun inkârından. Şimdi gitsin versin hesabını büyük Yaradanına) Benim öfkelendiğim, onun katı, kaba ve mütecaviz dinsizliği idi. Müslümanlığa tahammül edemiyordu. **ŞEYTAN AYETLERİ**'ni Türkçe'ye çevirmek istemesi Müslümanlara saygısızlığının, bir küçük tezahürüdür. **GARODİ**, Müslüman olduğu zaman **Aziz Nesin**, hırsından adeta çatlamıştı. Bir dergiye yaptığı açıklamada şöyle demişti: "... Garodi kalkıp deseydi evlendiğim kadın Müslüman olduğu için, ben de onun dinine geçtim. Bunu anlarım. Ama hayırlı Adam böyle demiyor. Adam, müslümanlığı araştırarak, inceleyerek seçtiğini söylüyor. Olacak iş değildir bu!" Şu zavallılığa, şu kabalığa, şu geri kafalılığa bakın: Kendisi hiçbir ciddi araştırma yapmadan İslâmı reddetme, İslâma sövüp-sayma hakkına sahip olacak. Ama Garodi gibi eski bir komünst, araştırarak, inceleyerek İslâmiyete girince bunu içine sindiremeyecek. Medenî bir kafa böyle düşünebilir mi? O, din düşmanlığında da samimi değildi. Hem Allah'a inanmadığını söylüyor, hem de "**Allah Türk milletini sevmiyor!**" diye kehanette bulunuyordu. Bundan büyük mizâh olabilir mi?

Şifa bulmaz bir komünistti. Çok merak etmişimdir. **Acaba hangi aşağılık duygusu dolayısıyla Aziz Nesin komünizme sarıldı kaldı? Bu sorunun samimi cevabını bizzat kendisinden almayı çok istemişimdir.**

Rusya 70 yıllık bir kanlı uygulamadan sonra, bu geri, bu hantal bu rezil sistemden vazgeçtiği halde, Aziz Nesin acaba neden doğruya ve günele yönelmedi? O, Türkiye'de milyarları olan, ama hep fakir-fukara edebiyatı yapan bir kurnaz adamdı.

Bizim eski Kültür Bakanlarımızdan **Fikri Durmuş**, 24 ayar bir komünisttir. Su katılmamış bozulmamış pırıl pırıl kalmış bir komünist! Kılavuzlarından biri de **Aziz Nesin**'di. **Fikri Durmuş**, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine, bakan olarak gittiğinde, beraberinde Aziz Nesin'i de götürmüştü. Belki de söylemek istediklerini, Nesin'e söyletmişti. **Aziz Nesin** her cumhuriyette: "**Aman demişti, sakın bize benzemeyin! Sakın bizi kendinize örnek almayın! Sosyalizme sahip çıkın!**"

Sözümüne "**Ordunun derelerini yukarılara doğru akıtmaya**" çalırmıştı.

Aziz Nesin'in en büyük mizahı, bence komünist olması ve komünizmin büyük iflaslarına rağmen komünist kalmasıdır. Bundan büyük komedi olabilir mi? Kendi milletini % 60 nisbetinde aptallıkla

suçlaması, onun komikliğiyle orantılı. Şimdi ona rahmet dileyemiyorum. Çünkü müslüman değildi. Hıristiyan olmadığı için **"Toprağı bol olsun"** da diyemiyorum. Yalnız ben, onun kitaplarını okuyarak **"devrimci"**, **"ilerici"** olan çocuklarımıza yanyorum.

Onun kışkırtmaları yüzünden Sivas'ta yanan, yakılan 37 kişiye ve ailelerine yanyorum.

Onun yüzünden huzuru kaçırılan Sivas'a ve Türkiye'ye yanyorum. Aziz Nesin 110 eser yazdı. İyi, hoş güzel! Biri de çıkıp, onun Türkiye'ye bulaştırdığı fitne fücurları kitaplaştırsa ortaya 110 yeni eser daha çıkar herhalde.

Anadolu'da, kendi kendini harcayan kimselere **"Kendisini telef etti!"** derler. Aziz Nesin, telef olan, telef edilen bir adam.

TÜRKİYE, 8.7.1995

DÜŞÜNCE

Bazı mimarlarımız, **Çanakkale Boğazı'na** yapılacak köprüye karşı çıkmışlar. Bu yeni **İSTEMEZÜK ÇÜLERİN** devrimci (!) ve ilerici (!) gerekçelerine bakın: "**Çanakkale Boğazı'na yapılacak köprü, doğayı- yani tabiatı- bozacaktır. Bu bakımdan köprüyü istemiyoruz. Köprü yapılmasını!**"

Bu mimârların hiçbirini tanımıyorum. Ama adım gibi biliyorum ki, kazan kaldıran bu yeniçeri kılıklı adamlar, solcudurlar. Çünkü Türkiye'de sol: Gericidir, bağınazdır, inkârcıdır, isyancıdır ve bütün güzellikler karşısında kördür.

Bunlar, 1969 yılında **Boğaziçi Köprüsü'nün** temeli atıldığında da CHP kisvesi altında büyük kıyamet koparmışlardı. CHP'li solcular, bütün Türkiye'yi ayağa kaldırmış devrimci (!) ve ilerici (!) çılgınlıklarıyla yerigöğü inletmişlerdir:

"Demirel, zenginlerin arabaları gelip geçsin diye Boğaz'a köprü yaptırıyor. Zap suyunun köprüsü yok, ama Boğaz'ın köprüsü var. Köprüye hayır! Köprüyü istemiyoruz!"

Hiç unutmuyorum: İnönü Stadyumu'nun duvarlarına, şuraya bura-ya, boyları uzunluğundaki harflerle öfkelerini yazmışlardı: "**Köprüye hayır! Köprüye hayır! Köprüye hayır!**"

Boğaziçi Köprüsü'yle Zapsuyu Köprüsü'nü bir tutacak kadar yoz-yobaz kafalar, yaygaralarında başarılı oldular. Ben, halkın, daima doğru karar vereceğine inanmayan bir kimseyim. Demokrasiyi, ancak bilgili ve ahlâklı insanların kurabileceğine inanıyorum. Nitekim gerici sol, İstanbul halkının bir büyük bölümünü kandırmakta zorlanmadı. Milletvekili seçimlerinde İstanbul, **Boğaz Köprüsü'nü** yaptıranlara oy vermedi.

CHP'den solcu Prof. Dr. **Besim Üstünel**, arkadaşlarıyla yani "**aslan sosyal demokratlarla**" birlikte "**Köprüye hayır!**" nâraları atarak Meclis'e girdi.

Eğer 1969 yılında, İstanbul'da bir halk oylaması yapılsaydı ve halka: "**Boğaz köprüsünü istiyor musunuz?**" diye soru sorulsaydı "**İSTEMİYORUZ!**" diyenler çoğunlukta olacaktı. Peki sonra ne oldu? AP İstanbul seçimlerini kaybetmek pahasına Boğaz'ın gerdanlığını taktı. O

gerdanlık kâfi gelmedi. Boğaz ikinci bir köprüyle daha süslendi. Bugün o **"zenginlerin arabaları geçsin diye yaptırılan"** iki köprüden sadece biri, birkaç saat trafik kapatılsa, İstanbul'un bütün caddeleri kördüğüm olur. Yanlış mı?

Beyinleri-zihinleri az gelişmiş solcularımız, **Boğaziçi Köprüsü** için oyunlarını, dün Hindistan keçileri gibi şeytanca oynamışlardı. Şimdi sıra **Çanakkale Boğaz Köprüsü**'nde. Bu Hindistan keçilerinin çok çevik ayak oyunlarında basit bir değişiklik var: Dün, Boğaziçi Köprüsü'ne **"Zenginlerin arabası geçecek!"** diye lululu çığlıkları koparıyorlardı. Dün, bir Çevre Bakanlığımız olmadığı için, çevre kirliliği sakızını çiğnemiyorlardı. Bugün **Çanakkale Köprüsü**'ne, **"Doğa-güzelliğinin bozulacağını"** ileri sürerek, boğalar gibi tos vuruyorlar. Bir yere köprü yapılması, eğer tabiat güzelliğini bozuyorsa bu, bütün köprülerimiz için de dikkate alınmalıdır. Bu bakımdan geri kafalı solcularımız, **Zap Suyu**'na kurulan köprüye de **Birecik Köprüsü**'ne de, **Kızılırmak, Yeşilirmak, Sakarya...** Köprülerine de **"Doğanın doğallığını bozuyor!"** -Şu cümledeki Türkçe sefaletine bakın Allahaşkına-gerekçesiyle itiraz etmelidirler.

Biz de onların nursuz şeytan suratlarına, sabrımızı taşıran öfkemizle haykırmalıyız: Yuh olsun hepinize! Yuh! demeliyiz.

Aziz Nesin'in telef olmasından sonra, devrimci (!) ve ilerici (!) solcularımızın zihniyetleri, bir lağımın birdenbire patlaması gibi yeniden ortaya çıktı. Bâzı gazeteler manşet attılar: **"Aziz Nesin öldü! Bundan sonra, bize aptal olduğumuzu kim söyleyecek?"** diye dövündüler. Kendilerine sövülmesinden, hakaret edilmesinden zevk alan bu aşşağılık, bu aptaloğlu aptalların köküne birden siz de yuh çekmeyecek misiniz?

Yaşar Kemal, evvelki gün mahkemeye çıkarılırken yine yanında birileri vardı. Komünist kör Kemal, etrafındakilerin yüzüne tükürür gibi konuşuyordu:

"Aziz Nesin, halkımızın %60'ı aptaldır demişti. Hayır! Bana göre bizim idarecilerimizin ve aydınlarımızın % 99'u aptaldır. Ben kendimi ayırdığım için % 99 aptaldır diyorum!" Yaşar Kemal'in etrafında kenetlenen ve onun hakaretlerine alkış tutan şerefsiz, haysiyetsiz, kan-sız, vatansız hödüklere de yuh!

Kültür Bakanlığı, bütün valilerimize gönderdiği bir yazıyla, **"İllerimizde Aziz Nesin'in yaşatılmasını, halkla kucaklaştırılmasını"** istiyor. **Aziz Nesin**'i **"Bir demokrasi mücahidi"** gibi gösteriyor. **Aziz Nesin**'in kul-köle olduğu demokrasi (!) Sovyetlerde kendiliğinden nalları

havaya dikmedi mi? Ne demokrasisi? **Kültür Bakanlığı**'nın yoz, katı, kaba, mostralık zihniyetine de yuh! Sadece Kültür Bakanlığı'na mı? Bu bakanlığın önemini kavrayamayan ve onu gerici, solcu CHP kucağına atan **sağ kafaya da** yuh! Kültür Bakanlığı'na bu devrimci (!) ve ilerici (!) kişileri seçenlere de, seçtirenlere de: Yuh! Yuh! Yuh!

TÜRKİYE, 15.7.1995

DÜŞÜNCE

Nazım'ın mirası tükenirken Nesin'inki geldi

AYHAN KATIRCIKARA

1967 Martı'ydı.

İstanbul Birinci Şube Müdürü **Nihat Kaner**'i aradım çalıştığım **Babı-ali'de Sabah** gazetesinden. Çiçeği burnunda profesyonelliğe yeni adım atmış bir muhabirim. Konuşurken ya **Nihat Bey** ihsas ettirdi, ya ben durumu tahmin ettiğimden, sorularımla bir istihbarat kapdım.

Aziz Nesin davetli olarak gittiği **Moskova**'dan dönüyordu. Yanında da valizlerle **SSCB** neşriyatı yayınlı **Yeşilköy'e** geliyor. **Aziz Nesin** epeyi süredir yurtdışında. **SSCB** ve **Varşova Paktı** ülkelerini dolaşıyor. Yani **komünist ülkeleri**. Batılı ve demokrat ülkelerde komünizmin nasıl yayılacağı konusunda **Moskova yönetimi**, hür seçimlerin yapıldığı devletlerdeki dostlarına, yandaşlarına, yoldaşlarına bir seminer veriyor. **Aziz Nesin** de resmi adı böyle olmayan, ancak fiili neticesi öyle çıkan toplantıya **Türkiye'den** katılıyor.

Foto muhabiri arkadaşım **Atılay Gülen** ile **Yeşilköy'e** gittik. Ancak **Aziz Nesin**'in indiğini gördük, sonra izini kaybettik. Eskiden havaalanlarında böyle sıkı koruma falan yoktu. Hele o yıllarda. Uçak inince, alana bile girip yolcularını karşılayabiliyordu insanlar.

Sonradan öğrendik ki Siyasi Şube'ye götürmüşler **Aziz Nesin**'i. Sorulaması yapıldı. Benden başka da gazeteci yok. Nasıl seviniyorum haber tekelimde diye. Ancak **Milliyet**'ten de **Seraceddin Zıddıoğlu** çıka gelmez mi? Olduk mu iki? Yine iyi. Bir atlatma haber işte.

Hava kararırken **Sultanahmet**'teki **Adliye**'ye sevk edildi **Aziz Nesin**. Ama yine bize haber vermiyorlar. Karine ile çıkarıyoruz. Koşarak savcılıkta alıyoruz soluğu. Bir de orada soruşturma. Sonra **Aziz Nesin** gülerrek çıkıyor. Getirdikleri incelemeye alınıyor. Kendisi serbest.

Gazeteye gelip haberimi yazıyorum. Yayınlanıyor. İkinci gün bir görevli geliyor ve bize **Aziz Nesin**'in valizinden çıktığını iddia ettiği bir yazılı metni getiriyor. Bu **Aziz Nesin**'in **Moskova**'da katıldığı uluslararası toplantıda komünizmin yayılması için batılı ülkelerdeki yoldaşlarının neler yapacağına ilişkin bir deklarasyondur. Telefonla da emniyet doğruladı. Nöbetçi müdür "**evet**" dedi. Gazetemiz manşet attı olaya.

11 maddelik karar metninde Moskova yönetimi taktik veriyordu yoldaşlarına. Mesela diyordu ki komünizmi sanat, edebiyat ve kültürle yayacaksınız. Sağcılara gerici, kuyruk diyerek aşağılayacaksınız. Öyle düşünen parlamenterleri de.

Ahmet Kabaklı Hoca Tercüman'daki sütununda komünistlerin bu 11 maddelik direktifini defalarca yayınladı.

Ancak buna devletimizin yöneticileri ve sorumluluk almış insanları bir türlü inanmadı. **SSCB rejimi yıkılınca çok şey ortaya çıktı. Her ne ise. Aziz Nesin yıllar sonra ateist olduğunu açıkladı.** Bizim safdil solcuların ağızları bir karış açık kaldı. Ve dün de **İzmir Çeşme'de** hayata gözlerini kapadı.

Son olarak yattığı hastanede **"Vallahi ölmeye hiç niyetim yok. Kimse korkmasın. Ben yaşamak istiyorum. Yaşamaya kararlıyım. Hele, şu bahçeme gömülmem izin vermeyen bu hükümet gidene ve bana gömülme izni verecek yeni hükümet gelene kadar yaşamaya kararlıyım."**

Ve **Aziz Nesin** bu açıklamasının ardından bir hafta sonra öldü.

Aziz Nesin ünlü bir mizahçıydı. Cimriydi ama hatırı sayılır zenginler arasındaydı. **Bu ne biçim komünizm** sakın ha demeyin.

İstanbul'un en mutena yerleri olan **Nişantaşı** ve **Teşvikiye'de** daireleri var. **Çatalca, Yalova** ve **Şile'de** ayrı ayrı 30'ar biner dönümün üzerinde arsarları, tesisleri bulunuyor. **Almanya'daki** bankalarda hesabı.

Merhum **Necip Fazıl** ise vefat ettiğinde, bir evi bile yoktu. Merhume eşine yakınları ve okuyucuları **Bostancı'da** bir daire almışlardı. **Hakeza Peyami Safa** da öyleydi.

Aziz Nesin müslüman mezarlığına gömülmeyi reddediyordu:

- **Artık onlar düşünsünler beni ne yapacaklarını.. Ben vasiyetimi yazdım. Müslüman mezarlığına gömülmem dedim.**

Yanında bulunan oğlu ile arasında şöyle bir konuşma geçiyor:

- **Baba senin elinden kurtuluş yok... Dirinle uğraştırıyorsun ölünce de kimseyi rahat bırakmayacaksın. Yine bela gibi çökecek sin üzerlerine.**

- **Onlar düşünsünler.. Yakılmayı kesinlikle düşünmüyorum.. Öyle benden kalanların duman olup gitmesine gönlüm razı değil. Kesinlikle cenaze töreni ve öldüğümün ilanını istemiyorum. Gömüldüğüm yer mezar biçimine getirilmesin. Gömülmeden önce cesedim tip öğrencilerince kadavra olarak kullanılsın.**

Aziz Nesin hayata doymadığını söylüyordu: **Fazla zamanım kalmadı ama yapılacak daha çok işim var. Yaşamdan beklediklerimin çok azını gerçekleştirebildim. Keşke bir özel üniversite kurabilseydim.**

Son olarak ne demekse aşırı dincilik ve fundamentalizm konusunda bir uluslararası toplantı gerçekleştirmek istiyordu.

- **Gericiliğe doğru gidiyoruz. Gözümüz kör, kulağımız sağır değilse bu tehlike görülmeli.. Beni memurların durumu ve gericilik çok üzüyor.**

Bediüzzaman Said Nursi için **Kocatepe**'de mevlid okutan **Mehmet Kutlular**'a **Demirel** bir telgraf çekmişti. **Aziz Nesin** olayı gericiliğin geldiği nokta itibariyle üzerinde durulması gereken bir gelişme olarak nitelmişti. Mahut medya da kızılca kıyamet koparmıştı. **Demirel** ve **Çiller** dün **Aziz Nesin**'in ailesine başsağlığı telgrafı çekti. Ama kıyamet kopmadı. **Türkiye** solu **Nazım Hikmet**'ten sonra **Aziz Nesin**'in mirasını tüketecek bu gelişmeyle.

TÜRKİYE, 7.7.1995

FANTAZİ VE KULİS

Aziz Nesin'den birkaç hâtıra

VECİHİ ÜNAL

Bütün dinlerin ve törelerin birleştiği ortak ilkelerden biri de şudur: Vasiyete riayet, mütevaıffaya saygının da, ahlâkın da icabıdır.

Sırf Türkiye'nin değil, çağımızın dünyasının da en ünlü ve en büyük mizah yazarlarından biri olan Aziz Nesin, derin derin düşünerek kaleme aldığı vasiyetnâmesinde, üzerine basa basa şöyle bir istekte bulunmuştur. Ölümünden sonra, "törenselle gösterilere övgüler" aslâ yapılmamalıdır.

Ve artık o "törenselle gösterilerle övgülerin" süresi geçmiştir.

Çok büyük bir mizah ustası olan Aziz Nesin, dinî inancının da, millî duygusunun da, benimsediği ideolojinin de mâhiyetini, yazarak ve konuşarak türlü vesilelerle açıklamış olduğu için, o bilinen hususlar üzerinde tekrar durmak hem anlamsız, hem de yararsızdır.

Hele hayattayken Aziz Nesin ile kavgalı olanların övgü yarışına çıkmaları, ölüye bile riyâdır ki, ona en büyük saygısızlıktır.

Her hikâye ve roman yazarı, eserlerinde, biraz da kendi duygu ve düşüncelerini anlatır. Bu sebeple de okuma sanatına vâkıf olanlar, yazarları en yakınlarından, hattâ kendilerinden bile çok iyi tanır. Yüzlerce cilt kitabı ortadadır ve okuyucuları da onu herkesten çok daha iyi tanımaktadır.

En iyisi, sanıyoruz ki, birkaç hatıramızı anlatmaktır.

Kadıköy vapuru o günlerin temiz Marmara'sında süzülüyordu ve Aziz Nesin, uçuşan martılara bakarak konuşuyordu. Sormuşlar ona:

- Üstat, sizin soyadınız niçin Nesin?

O da şu cevabı vermiş bir mizahçıyla hiç bağdaşmayan dramatik edâyla:

- Yasası henüz çıkmıştı ve herkes bir soyadı bulmak zorundaydı. Ben de düşündüm ve kendi kendime sordum "ey Aziz, sen kimsin, nesin?" Sonra beğendim ve "Nesin"i soyadı olarak aldım...

Yine Kadıköy vapurundaydık ve yanımızda gece-gündüz içen başka bir solcu yazar da vardı. Aziz Nesin, yine o dramatik edayla ve ciddi ciddi anlatma a ba lamı tı:

- Meraklı bir gazeteci uzun ömürlü olmanın sırlarını arıyor, bunun için de diyar diyar dolaşarak kar ıla tı ı her ya lıyla röportaj yapıyor-mu . Sonunda, aradığı gibi bir pir-i f niye rastlamı  ve hemen sorma a ba lamı :

- Efendim siz alkollü içki kullanır mısınız?
- Hemen her  n ve gece gündüz demeden.
- Ya ne yersiniz?
- Ne verilerse, elime ne geçerse ve    l klerde ne bulursam onu.
- Ya kamburla mı  sırtınız ve a armı  sakalınızla, ya ınız kaç?
- Ya ım mı, evl dım? Ya 25 veya 26!..

TÜRKİYE, 13.7.1995

 L  

Mersiye niyetine

VEDAT ZEYDANLI

Aziz Nesin'in öldüğünü duyduğumuzda; 19. asrın sonları ile 20. asrın başlarının ünlü çerçisi ve tefecisi **Lambooğlu**'nu hatırladık.

Doğu, Güneydoğu ve Çukurova köylerinde gezici esnafılık yapan **Lambooğlu** kimseye hayır demiyor.

Veresiye mal satıyor, vâdeyi devamlı erteliyor, herkese borç para veriyor.

Aldığı malın kaça geldiğine, faiz oranının yüksekliğine aldırın yok.

Sonunda beklenen gün gelip çatıyor.

Elindeki senetlere göre bütün köyler **Lambooğlu**'nun mülkiyetine geçmiş.

Mahsûl kaldırılıyor, **Lambooğlu**'nun ambarlarına boşaltılıyor.

Hayvanlar; yavruLAYIP emzirme süresi tamamlandığında **Lambooğlu**'nun ağıllarına dolduruluyor.

Yiyeceğe hasret kalan köylü de inim inim iniyor.

Tahsilata çıktığı günlerin birisinde, konakladığı köyde **Lambooğlu** rahatsızlanıyor.

Kurtuluş olmadığını da anlıyor.

Köyün ileri gelenlerini toplayıp şöyle diyor.

"Ben ölürsem cesedimi 48 saat bir ağaçta sallandırın ki ruhum rahat etsin. Bizim inanışımız böyledir. Bunu yapacağınıza yeminle söz vererseniz, ben de bütün borç senetlerinizi iade edeceğim."

Köylüler odadan çıkınca **Lambooğlu** yardımcısına talimat verir:

"Öldüğümden 1.5 gün sonra git jandarmaya durumu bildir."

Sabaha karşı ölen **Lambooğlu**'nun cesedini vasiyeti üzere ağaca asan köylüler, 48 saatin dolmasını beklemek konusunda anlaşmazlığa düşerler.

Kurdun, kuşun cesedi parçalamasından endişe ederler.

Ama söz verilmiştir, yerine getirilecektir.

Köylüler dağılırlar.

Sürenin dolmasına kısa bir süre kaldığında jandarma köye gelir.

Ağaçtaki ceset lime lime olmuştur.

Köylüler günlerce sorguya çekilir. Zengin bir adam olan **Lambooğlu**'nun katilinin açıklanması istenir.

Köylüler sonunda, **Lambooğlu**'nun kendilerine eziyet çektirmek için düzen kurduğunu anlarlar ama ne fayda...

"**Lambooğlu**'nun ölüsü, dirisinden daha tehlikelidir" diye yıllar boyu söylenir dururlar.

Aziz Nesin bilindiği gibi cesedinin, kurduğu vakıf bahçesine gömülmesi istediğinde bulunmuş, mümkün olmadığı sağlığında kendisine bildirilmişti.

Bir zamanlar da "**Beni öldükten sonra yakın**" demişti.

Şimdi n'olacak?

Yakılacak mı, gömülecek mi?

Gömülecekse nereye?

Yahudiler, Rumlar, Ermeniler kendilerinden olmadığı için **Nesin**'i mezarlıklarına kabul etmeyeceklerdir.

Müslüman âdetine göre defni de mümkün değil.

Allah (c.c)'ın varlığını inkâr eden bir fâninin, hangi hoca cenaze namazını kıldırır?

Ölüyü (merhumu denilemeyeceğine göre) nasıl bilirdiniz sorusunu kim soracak, kim cevaplayacak?

Müslüman mezarlığına gömülmesi kararını kim verecek?

Muhtemelen; yakılsın, yakılmasın tartışmaları gündeme gelecek.

Birileri "**Nesin'ler ölmez**" nutukları atsalar da "**Peki n'olurlar**" sorusuna cevap veremeyecek.

"Türk mizahı öksüz kaldı" diyenler "Hayır, o Türk mizahının babasıydı" diyenler karşı çıkacak.

Neticede; ölüsü de, dirisi kadar probleme yol açacak.

Neyse, toprağı bol olsun.

Yazıyı şair **Eşref**'in bir beyti ile noktalayalım.

"Ne kimseye verdi rahat, ne kendi buldu huzur

Yıkıldı gitti cihandan dayansın ehl-i kubur."

TÜRKİYE, 7.7.1995

GÜNÜN İÇİNDEN

Korku belası yağcılık

VEDAT ZEYDANLI

Toprağı bol olsun dedikten sonra şair Eşref'in bir beyti ile noktaladığımız yazı, anlaşılan kesmemiş.

Devam da devam diye tutturdular.

Kimler mi?

Aziz Nesin muhibleri...

Telefonlar, telefonlar,

Ölen kişi saygı ile anılmayacaksa, sükût ile yetinilemez miymiş.

Düşünce özgürlüğü havarileri işte böyledir.

Ya onların istedikleri söylenecek, ya da susulacak.

Bayağı da etkililer doğrusu.

Milliyetçi muhafazakâr kesimin oyları ile bir yerlere gelenlerin beyanlarına baksanıza.

Hepsi **Aziz Nesin**'in ölümünden büyük üzüntü duymuşlarmış.

Şeddeli yalan.

Ama korku dağları bekliyor.

Ya; şeriatçı, yobaz, takunyalı, gerici damgası vurulursa endişesi, hilaf-ı hakikat beyanı zorunlu kılıyor.

Bakanlar Kurulu toplanıyor, **Aziz Nesin**'in vakıf bahçesine gömülmesi için özel kararname çıkartıyor.

Cumhurbaşkanı da, ânında imzalıyor.

Yarın bunlar seçim meydanlarına dökülecekler.

Ama hiçbirisi "**Ben de Allah (c.c) tanımayan Aziz Nesin kararnamecini imzaladım**" demeyecek.

Herkesin yaptığı yanına kâr kalacak. (Sanılıyor)

Adam "**Türklerin yüzde 60'ı aptaldır**" diyecek, sîneye çekilecek.

"**Sahtekâr milletiz**" diye ahkâm kesecek, hoşgörü ile karşılanacak.

Bir avuç sempatizan yoldaşı da, karşı görüş belirtenleri susturmaya çalışacak.

O kafalar 156 yıl önce de böyle yapmışlardı.

Gülhane hattı hümayunu ilân edildiğinde Beyoğlu'na tellal çıkartıp **"Gavura gavr denmeyecek"** diye bağırtmışlardı.

Övgü yarışına girenler; rakiplerini geride bırakmak telaşından, saçmaladıklarının bile farkında değiller.

Aziz Nesin'i en çok seven payesini (!) almak için neler döktürmüşler neler...

Biri **"Allah rahmet eylesin"** diyor.

Allah (c.c)'ı inkâr eden **Aziz Nesin**'i yerdığını fark etmiyor.

Diğeri; **Aziz Nesin**'den dinsiz diye söz ediyor sonra da **"Bu bir küfür değil, bir inanç biçimidir"** diye tüy diyor.

Bir başkası ağır (!) yazmaya özenmiş:

"Bazılarının gözü aydın... Ama Türk milletinin başı sağolsun..."

Tepeden inme sütuna konulunca böyle lügat parçalanıyor işte.

Aziz Nesin başa çıkılamayacak kudretli bir düşman mıydı ki bazılarının gözü aydın olacak.

Saçma taziye'ye gelince; kendisine aptal diyen adamın öldüğüne **Türk** milletinin çok üzüldüğünü sanmak, ancak **Aziz Nesin**'e inananların harcıdır.

Övgülerin **"Aziz Nesin iyi mizah yazarıydı"** dışında, doğruyu yansıtan bir yanı mı var?

Hepsi safsata ve yağcılık.

Eyyamcılıkta diğerlerine tur bindirme hırsına kapılan bir köşe yazarı; işi, öbür dünyadan kesin haber vermeye vardırmaktan kendisini alammış:

"Ona cehennemi lâıyk görenler; inanıyorum ki cehenneme gittiklerinde onu orada göremeyecekler..."

Kimin cehennemlik, kimin cennetlik olduğunu bilen bu meslektaş şapka çıkarılmaz mı?

Bir adamın mesleğindeki ustalığı ile kişiliğindeki çarpıklığı ayıramayanların aydın diye dolaştığı toplumda **"Niye bu haldeyiz"** sorusunun cevabı aranır mı? Kişiler ölünce sabıkaları silinir mi?..

TÜRKİYE, 9.7.1995
GÜNÜN İÇİNDEN

Rahmetli Aziz Nesin'in dini

MEHMET BASTIYALI

Bugün icra ettiğim işadamlığının yanında, Türkiye'de Ankara İlahiyat Fakültesi'nin 1966 yılı, 388. mezunuyum.

O gün bugün köprünün altından çok sular geçti.

Allah sağlık versin, şu anda hala görevini profesör olarak sürdüren olağanüstü aydın bir asistanımız vardı.

Bir gün, üç beş arkadaş, gidip kendisini niçin hiç **camide** göremediğimizi sorduk.

Tatlı bir tebessümle, "**Çocuklar, inşallah sizler hayata atılın da, sizleri dinlemeye geleyim!**" gibi çok derin manalı bir cevap vermişti.

O gün için bizler, tam olarak kıymetli hocamızın ne demek istediğini pek anlayamamıştık.

Ancak, zamanla işler büsbütün çıkmaza girince, ilgili ilgisiz herkesin dini istismar ettiğini gördükçe, kıymetli hocamın o zaman ne demek istediğini gayet iyi anladım.

İşte o zamanların durumunu iyi kavramış kişilerdendir rahmetli **Aziz Nesini** Ne yazık ki, değeri öldükten sonra anlaşılabilir ve gün geçtikçe de artarak devam edecektir. -

Yalnız Kaldı

Zira, söyledikleri üzerinde derin derin düşünmemiz gerekiyorken, bizler onun mizahsen tarafıyla daha fazla ilgilendik ve toplumca sahip çıkamadık.

Toplumun desteğine şiddetle ihtiyaç duyduğu zamanlarda da, hep onu yalnız bıraktık. O, **sabrın, cesaretin** ve **aklın** kullanımı konusunda güzel bir örnek oluşturmıştır.

Bir zamanlar Hz. İsa talebelerine, "**Allah yolunda benim yardım-cım kim olacak?**" diye sormuştu da, talebeler hep bir ağızdan, "**Allah'ın yardımcıları biz olacağız biz! Allah şahit olsun ki, bizler ha-kiki müslümanlarız demişlerdi.**"

Ayetinde de anlaşıldığı gibi, bugün müslümanların kabul etmediği gerçek, aslında Kur'anla sabit olan, **Allah'ın tekamül kurallarına uyan herkesin Allah katında müslüman olduğu gerçeğidir! Hıristiyan ve müseviler için, "Onların içinde öyle bir zümre vardır ki, onlar Allah'ın ayetlerini okurlar"** şeklindeki ifade, aslında, **"Kur'andan ayetler okurlar değil", "Allah'ın yarattığı tekamül programına uyum içinde hayatlarını sürdürürler ve insanlık için el ele vererek hayırlı işler yaparlar"** diye algılanmalıdır.

Sevgili Kul

Nitekim **Aziz Nesin** de bu yolda sayısız değerli çalışmalarıyla, kendini insanlık için adanmış olan Allah'ın sevgili bir kulu idi. **O kitabı sağından verilenlerdendi ki, kitabını çabucak okuyarak canını teslim etti.** O, inkar ile Allah'ın varlığını en iyi ispat eden ender kişi idi. **Yunus Emre'nin, "İnkâr edenin küfürdür işi; ancak bu ne küfürdür ki, din-den içeri"** sözünü söylemek istediklerinin tecellisin sergiledi!

Acaba **Aziz Nesin**, toplumun göremediği neyi görmüştür? **O, müslümanım diye geçinen toplumun, ne denli müslümanlıktan uzak yaşadıklarını görmüş olan bir kişidir.**

Hıristiyan veya ateistlerin icatlarını, müslümanım diye geçinen zavallıların, **"Bunlar zaten Kur'anda var"** diye küçümsemeleri, ama kendilerinin de bugüne kadar Kur'an'dan hiç bir şekilde yararlanamadıkları gerçeğini gören bir kişi idi.

Ne mutlu ona

Kur'an'da şöyle bir ayet vardır: **"Biz bu Kur'an'ı kullanımızdan seçtiklerimize miras bıraktık.**

Bunlardan bir kısmı kendi nefislerine zulmedenlerdir.

Bir kısmı mutedildir.

Diğer bir kısmı da Kur'an'ın nurundan faydalanarak öncü olup kazanandır" gerçeğinden hareketle, o hep mutedilleri ve kendi nefslere zulmeden zavallıları görerek, kendisine müslüman ifadesini yakıştıramamıştır.

Son maddi kalıntısı olan bedenini bile kadavra olarak ilmin emrine vermek istemiştir.

Ölümün ne olduğunu şiirsel ifadelerle izah eden, asıl ölülerin, ölümlerinden sonra anılmayanların, ölümlerinden sonra hayır ile anılanların ise, asıl yaşayanlar olduğunun bilincinde idi.

Felsefesi, "kazan, ye, yedir; bir gönül ele getir; yüz kabeden daha hayırlıdır bir gönül ziyareti" idi.

Ne mutlu ona!

YENİ ASIR, 15.7.1995

KENDİMİZİ BİLMEK

Aziz Nesin ve Çocuklar

TÜRKAN KASAPOĞLU

"Çocukların, şımarma hakları olmalıdır" diyor, Aziz Nesin.

Yemek, içmek nasıl çocuğun biyolojik gereksinimi ise, şımarmanın da çocuğun ruhsal gereksinimi olduğunu söyleyen Nesin, bunu şöyle açıklıyor...

"Bunun bilimsel bilgi olduğunu söyleyemem.

Ama genel yaşam deneyimlerime ve çocuklara ilişkin olaylara dayanarak, belli bir çocukluk döneminde şımarmamış çocukların, bu eksikliklerini yaşamları boyunca AŞAĞILIK duygusu olarak, değişik doyumsuzluk belirtileriyle sürdürdüklerini söyleyebilirim.

Bazıları çok sırnaşık olurlar.

Ya da tam tersine, yabanıl, insandan kaçan, içine kapanık olurlar. Kimileri de saldırgan, kırıcı, yıkıcı olurlar.

Bütün bunlar, sevilip sevilmediklerini bilmemelerinin ve güven duygusunun eksikliğindendir.

Şımarmak, çocuğa sevme, sevecenlik ve güven duygusu verir..."

Yukardaki satırları, **Aziz Nesin'in "Korkudan Korkmak" adlı kitabından aldık.**

Nesin, bu kitabını, vakıf çocuklarının yetiştirilmesinde rehber olarak kullanılmasını istiyor...

Noter kanalıyla düzenlediği vasiyetinin bir maddesi şöyle...

"Nesin Vakfı çocukları, 'Korkudan Korkmak' adlı kitabımda anlattığım ilkeler doğrultusunda yetiştirilecektir."

Kitap, ilginç. İlk yayını 1988'de yapılan kitabın içeriği, bazı gazetelerde yayınlanan makaleleri ile bazı toplantılarda yaptığı konuşma metinleri ve "eğitim konusunda vasiyetimdir" başlığını taşıyan konulardan oluşuyor.

Vasiyetine ilişkin bölümü gerçekten çok ilginç.

1986-1987 yılında kaleme aldığı ve notere onaylattığı bu bölüm, on-beş maddeden oluşuyor.

-Vakıf çocuklarımın üretken olmasını istiyorum.

-Dünyaya, insanlara, olaylara eleştirel gözle bakmalarını istiyorum.

-Cezasız yetişmelerini istiyorum.

-Nesin Vakfı'nda 'yasak' olmamalıdır.

-Çocukların şımarma hakları olmalıdır.

-Vakıf çocukları, toplumsal borçlarının ne olduğunu öğrenmelidirler.

-Nesin Vakfı çocuklarımın, kendilerini sevmelerini, kendilerini severek ve kendilerine değer vererek yetişmelerini istiyorum.

-Çocuklarımın, kendilerinin aşağılık duygularını tanıyarak onları yenmelerini ve kendi aşağılık duygularından itici güç olarak yararlanmalarını istiyorum.

-Uygar insanlar olarak yetişmelerini istiyorum.

-Çocuklarımın, sürekli olarak kendilerini, çevrelerini, giderek başkalarını ve hatta dünyayı değiştirme isteği duymalarını ve buna göre yetişmelerini istiyorum.

-Çocuklarımın, 'korkudan korku' dediğim, sinirsel korkudan kurtulmalarını ve uzak yaşamalarını istiyorum.

-Yaşama atılınca, sevdikleri işi yapmalarını istiyorum.

-Nesin Vakfı çocuklarımın, özgün düşün ve davranışlı olmalarını istiyorum.

-Zengin imgelemeleri olmasını, büyük düşlemler kurmasını istiyorum.

-Nesin Vakfı çocuklarıma öğretmek istediğim çok yalın birşey var...

Yaşam, bir savaşımdır..."

Nesin, bu maddelerin her birini, olaylar örnekleyerek, basit hikayeler anlatarak açıklamış.

Hani, "**hiç anlaşılmayan bir nokta kalmasın**" der gibi!

Yani, Vakıf yönetimine, (Nesin'in deyimi ile) şu yüzde altmışın içine giren bir yönetici de gelse, '**ilkeleri**' iyice anlaşılсын diye, belki de!..

'**Aziz Nesin Vakfı**' 1972 yılında kurulmuş. Ancak 1980 yılında çocuk alınmaya başlanıyor.

Şu anda sanırım **34** çocuğu var.

Nesin, yaşamı boyunca yazdığı 110 kitabı ile 'taşınır ve taşınmaz' varlığının gelirini tümüyle vakfa bağışlamış.

Tam bir aile ortamında yetiştirilmeye özen gösterilen çocuklar, devlet okullarında öğrenim görüyor. "**Ancak Vakıfta eğitiliyorlar**" diyor, Nesin.

Ve işte bu kitapta, çocuklarının eğitime ilişkin görüşleri, istekleri yer alıyor...

Nesin'in "**Korkudan Korkmak**" adlı bu kitabını, dilerim siz de okumuşsunuzdur.

Özellikle yoksul çocuklara ilişkin bölümleri, gerçekten çok ilgi çekici...

Gelecek yazılarımda bazı bölümleri tekrar vermek isterim.

Şimdilik, hoşçakalın sevgili okurlarım...

YENİ ASIR, 23.7.1995

LAF ARAMIZDA

Aziz Nesin'in '**Korkudan Korkmak**' adlı kitabından söz etmiştik geçen hafta. Bazı okurlarım, kitabı bulamadıklarını belirterek, yayımevinin adresini istiyorlar: Adam Yayınları Büyükdere Cad. Üçyol Mevkii.No 57 Maslak . İstanbul. Telefon: 2852152.

Darüşşafaka'da büyüyüp, askeri okullarda okuyan Aziz Nesin'in, çocuk eğitimi hakkında, kendi yaşam deneyimlerinden edindiği ilginç saptamaları var. Kendisinin de, "**Bilimsel bir bilgiye dayanarak değil, sadece deneyimlerime dayanarak çıkardığım sonuçları anlatıyorum**" diye, açıkladığı görüşleri, anneler için yararlı olabilir sanıyoruz.

Tabii Nesin'in görüşlerine hiç katılmıyor da olabilirsiniz. Biz yine de, yeri gelmişken bu kitaptan, alıntılar yapalım isterseniz...

Kendini sevmek!

Sevgi'nin önemini belirten Aziz Nesin, şöyle diyor...

"Gözlemlerime dayanarak, Türk insanının genele yakın bir çoğunlukla birbirlerini sevmedikleri kanısındayım. Birbirimizi sevmenin nedeni ise, kendimizi sevmemiş olmamızdır. Toplumsal koşullarımız, daha doğumumuzdan başlayarak, bizi kendimizi sevdirmemeye alıştıırır. Evimizde, okulda, askerliğimizde, işimizde hep küçümsenerek, aşağılanarak, kendimizi dolayısı ile de başkalarını sevmemeyi doğal sayarız.

Aşağılanmaya tepki olarak aşağılar, küçümsenmemize tepki olarak küçümseriz. Böylece, kendimizi sevmediğimiz için başkalarını da sevmeyiz. Vakıf'taki çocuklarımin, hele on yaşını geçmiş olanların eğitiminde çektiğim en büyük zorluk, onlara kendilerini sevdirmeye konusunda çıkıyor."

"Özellikle, on yaşından sonra buraya gelen, sevgisiz yetişmiş çocuklara, başkalarını ve doğayı sevdirmek için harcadığım çabalar, verimli olmamıştır.

Her çocuğa, ayrı yuvalarda tavşanlar, ayrı kümeslerde cins tavuklar, güvercinler, muhabbet kuşları, hatta papağan verdim. Bu hayvanların bakım sorununu onlara bıraktım. Kendi adlarına, yemiş fidanları diktim, ayrı saksılarda çiçek bakımı sorununu onlara bıraktım. Yazık ki başarılı olamadım. Sevgisiz yetişmiş çocuklara, sevmeyi öğretmek çok zor.

Örneğin, kendilerine gelen mektupları atmamalarını söylüyorum. Bunları saklamaları için dosyalar veriyorum. Çocukluk andaçlarını saklayarak, kendini seven, kendine değer vererek yetişen insan, yıkıcı, savaşçı, kavgacı, işkenceci olamaz. Kendini sevdiği, kendine değer verdiği için de, başkalarını da sever ve onlara değer verir."

Aziz Nesin'in Vakfa ilk aldığı 10-14 yaş arasındaki yedi çocukla ilgili bir anısı da şöyle...

"Bunları beş odalı yeni bir yapıya yerleştirmiştım. Bu yedi çocuk, kaldıkları yapıyı, beş ay içinde oturamaz durumu soktular. O güzelim ev, barbarların istilasına uğramış gibiydi. Rafların birinde duran yeni aldığım kahve değirmenini, öyle kırıp, eğip, büküp parçalamışlar ki, görünce şaşırmamak elde değil. O kahve değirmenlerinden arta kalan maden külçesini, o korkunç yıkımın anısı olarak Nesin Vakfı'nın salonundaki vitrinlerden birine koydum!"

(Sokak Çocuklarını Koruma Derneği kuran Neşecan ve ekibinin kullıkları için!)

Nesin, şöyle devam ediyor...

"Önce düşünüyordum ki, yoksulluk içinde yaşamış olan bu çocuklar, sıcak bir evde, her tür gereksinimleri yerine getirilmiş olduğu ve iyi yemekler de yedikleri ve okula da gönderildikleri için, mutlu olacaklar, kendilerine verilenlere sahip çıkacaklar.

Çok sonra anladım ki, bunlar şımartılmamış çocuklardı. Kendilerini güvende hissetmeyen, sevgiden yoksun büyümüş çocuklardı ve biraz da olsa şıarmaya ihtiyaçları vardı..."

Evet, işte böyle. Aziz Nesin'in anlattığı olaylarda, sevgisiz ve de güvensiz bir ortamda yetişen çocukların, eğitimlerinin ne kadar zor olduğunu anlıyoruz.

Ve, kitabın devamında büyük ustanın, sabırla, bilinçli davranarak bu sevgisizlik duvarını nasıl yıktığını, çocukları, nasıl sevecen bir dünyaya götürdüğünü görüyoruz... Hoşçakalın, sevgili okurlarım...

YENİ ASIR, 29.7.1995

LAF ARAMIZDA

Bir yıldız kaydı...

AYLA ŞELİŞİK TAMAR

Aziz Nesin'i sevseniz de sevmeseniz de, fikirlerini paylaşmasanız, inançsızlığına kızsanız da, gerçek bir yıldızdı o.. Ve hatta bir **"kuyruklu yıldız"** gibi, şu sonsuzluk içinde, Türkiye semalarına bir vurdu ve de gitti... Işıkları Türk Edebiyatı'nı, bütün dünyaya yansıttı..

Yazar Aziz Nesin'in yapıtlarıyla, 50'li yıllarda tanıştım. Ermeni mizahçı William Saroyan ve İtalyan mizahçısı Giovanni Guaresci hayranıydım o sıralarda. Genç yaşta rahmete kavuşan sevgili arkadaşım Esen elinde bir kitapla geldi bir gün, **"Al bak"** dedi **"tam senlik!"**..

Bu okuduğum ilk Nesin'di. Okudukça gözlerimden yaş geliyor ve inanmazlıkla **"Aman Allahım!"** diyordum **"Guareski kadar müthiş"**. Giderek o gözden yaş fışkırtan mizahın altındaki **"sosyal içerik"**le **"Guareski'den de müthiş"** olduğunu kavramaya başladım. Nitekim kısa süre sonra Aziz Nesin, Dünya Mizah Edebiyatı'na da böyle tescil edildi.

O **"temel özgürlüklere sınır koymayı reddeden"** bir yazardı. Böyle bir **"sınırsızlık"** bir hukukçu gözüyle **"mümkün müydü?"** **"Hayır!"** Ama O, gerçekte insanoğlunun erdemlerine öylesine güveniyordu ki, bunun bir yansıması olan bu **"sınırsız özgürlük aşkı"** onu her zaman **"düzenle karşı karşıya"** getiriyordu.

Hele o düzen daha da **"sınırlayıcı"** olmaya meyletti mi, kalemi **"çu-valdız"** gibi batıyor ve de mizaha harikalar yaratıyordu.

Demokrat Parti iktidarının özellikle son 4-5 yılında, böyle bir **"kısıtlama"** eğilimi, rahmetli Menderes'in **"Bu kadar hürriyet icraatımızı engelliyor"** deyişiyle ortaya döküldüğünde, Nesin'in Üniversite gençliği indinde ününü şahlandıran yapıtları da ortaya dökülmeye ve elden ele dolaşmaya başladı. **"Manzum taşlamaları"** ise en az **"düz öyküleri"** kadar mükemmel oluyordu.

Örneğin bir **"Azizname"**si vardır. Bugün de bazı adları silip, yerine başkalarını koysanız **"birilerini (!)"** anımsatır insana. Zamanın TBMM Başkanı Refik Koraltan için yazdığı şu dizeler örneğin;

"Bu memleket hali iken . Bütün işler tall iken. . Kaz ciğeri yahni yermiş . O Bursa'da Vali iken."... Kimi, kimleri anımsatıyor dersiniz?

Taşlamalarını "**kendini de taşıyarak**" yazardı arada.. Örneğin Nesin'in boyu bosu malum ya.. DP büyüklerinden Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay ile Devlet Bakanı Emin Kalafat da öylesineydi. DP Devlet ricalinin giderek kendisini "**dev aynasında görme**" hastalığına tutuluşunu şöyle anlatıyordu;

"Servi endam oldular, Gökay ile Kalafat..Boydaşlarım içinde benden bücür kalmadı."

O'nu 1960 yazında İstanbul'da Galata iskelesinde gördüm ilk kez. Eşim "**Bak işte Aziz Nesin**" diye gösterdi uzaktan. Doğrusu şaşırmıştım. Yalnız aydınları değil, yıllardır Türk halkını "**güldürerek düşündür**" bu kişinin yüzünde de "**güller açacağı**"nı düşünmüştüm, nedir? O "**çatık**" kaşlar, hatta "**suratsız**" ifade, düş kırıklığı yaratmıştı. "**Hep böyle midir?**" diye sordum Turan'a "**Hayır**" dedi "**Ağzından da bal akar. En zor günlerde, yaşamı çekilebilir hale getirmek için, gerekirse soytarılik dahi eder."**

O, "**zor günler**"den "**38**"ini, Aziz Nesin'le birlikte geçirmişti eşim.. Bugün Meclis Kürsüsü'nden söylenenlerin "**onda birini**" ifade ettiği için insanların tutuklandığı yıllarda, İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği'nin 30 dolayında yöneticisi arasında, eşim de içeri atılmıştı. 1950 Sonbaharı'nda. Aynı koğuşa Aziz Nesin de tıkılmıştı, her ne hikmet (!) ise... Üstelik üst ranzada Turan, alt ranzada Nesin yatmışlardı.

İşte o 38 gün boyu, o gençlere, o yaşamı hafifletmek için, yapmadığını komamıştı Aziz Bey.. Hele akşam olup içlere hüzün çöktümü skeçler yazar, hepsine roller dağıtır, kendisi de acaip kılıklara girer, örneğin başına kavuk geçirir, hep birlikte orta oyunu oynarlarmış. Kahkahadan kırılıp geçerken o mihnetin nasıl geçtiğini de anlıyamamış tek biri...

Haaa. Bu arada tek bir gün, tek kelimeyle "**politik**" sözü etmemiş. Sanırım bu "**acaip koğuş arkadaşlığı**" altında bir "**köstebek**" kokusu sezmiş olmalı.

Son 10 yıl hiç karşılaşmamışlar eşimle. 60'ın Sonbaharı'nda Ankara'da bir kitapçıda kitaplarını imzalıyordu Nesin. Turan da kuyruğa girmiş. Bir şey söylemeden uzatmış elindeki kitabı. Şöyle bir göz atmış ve yazmış "**Zor günlerin dostu Turan Tamar'a**". Ardından ayağa fırlamış ve kucaklaşmışlar.

Nesin için yazacak çok ama pek çok şey var daha.. Ben de "**Tamar Ailesi**"nin "**anı kutusundan**" bir kaç kırıntı saçtım.

O, yüzde 98'nin Müslüman olduğu söylenen ve **"İslamiyet'te en büyük suç inançsızlıktır"** diye **"fetva"** verilen **"Şeriatçıların kol gezdiği"** bir ülkede **"Ateist"** olduğunu **"korkmadan"** açıkça ilan edebilen, nadir **"yürekli"** insanlardan biriydi.

Ve **"inanmama özgürlüğü"**ne de **"inanma özgürlüğü"** kadar **"saygılı"** olan **"laikliği"** özümsemiş **"gerçek Kemalistlerin"** indinde...

"Kemalist düzene karşı" olduğunu da her zaman ifade etmesine karşın.. **"İnandıkları"** ya da **"İnanmadıkları"** uğruna yaşamı boyu her türlü **"hakaret"** ve **"cefayı"** göze alarak **"kavga"** eden, kendi düşünce sistemi içinde bir **"hukuk savaşı"** veren, büyük bir Türk evladıydı O.. Bu vatani, bu halkı kalbinin derinliklerinden severdi. O kadar **"şiddetli tepki"** vermesi de bu **"büyük aşk"** nedeniyledir genelde.

Dört evlat sahibi olmasına karşın, başka çocuklara beslediği tutku derecesindeki sevgi **"katıksız insanseverliğinin"** tartışılmaz kanıtıdır.

O şimdi, çocuklar için yaratmayı düşündüğü **"cennet"**te, sonsuzluk uykusuna dalmış; yatıyor!..

Yaşarken bir kuyruklu yıldızdı o.. Kaydııı.. Gitti... Ama Türk ve dünya mizah edebiyatına saçtığı ışıklarla sonsuza dek yaşayacak.

Bir **"Kemalist"** olarak fikirlerini her zaman paylaşamasam da... Yaptıkları, yapabildikleri karşısında **"saygı"**yla eğiliyorum..

Aziz Nesin'i **"sevgi"**yle...

Ve de O **"İnanmasa"**da kendi inancıma göre **"rahmet"**le anıyorum.

YENİ ASIR, 9.7.1995

AÇIK KALPLE

"Ölümü" yazan adam..

HAMDİ TÜRKMEN

"Ölüm", her canlının öyle ya da böyle bir gün yaşadığı bir olay. Soğuk bir sözcük olmasına rağmen, kaçınılmaz bir son... Ölümsüzlük "manevi" olarak mümkün ama "fiziki" olarak mümkün değildir.

"Ölüm" diyor geçiyoruz. Ölümün ne olduğunu biliyor muyuz? Hayır!..

Çünkü giden geri dönmediği için "ölüm"ü ne anlatabiliyor ne de yazabiliyor (!..)

Ancak;

Aziz Nesin'in "ölüm"ü, "ölüm anını" yazdığını biliyor muydunuz? Dünya mizahının devinin canlılar için bu en önemli anı yazdığını, o anda insanın nasıl bir duygu ile olaya baktığını ve neler hissettiğini kağıda döktüğünü ancak "öldükten" sonra öğrendik.

"Ölüm" çoğu kişi için "en korkulan an", kimi için "kader" kimi için "kabul edilmesi gereken bir son", kimi içinde de bir "kurtuluştur (!..)"

Ama hiç kimse, işte o an geldiğinde ne yaşayacağını, ne olacağını bilememekte, o an yaşandıktan sonra da, yaşananlar sadece o kişinin yaşadığıyla toprağa karışır.

Aziz Nesin nasıl yazdı?

Nesin "ölümü" 7 Mart 1992'de Teşvikiye'de yazdı. Geçirdiği bir kalp krizini, oturup kaleme aldı. Dünya mizahının devi, hepimiz için kaçınılmaz bir "son", belki de "sonun başlangıcı" olan o anı 1991 yılının son günü 31 Aralık günü yaşamıştı.

İşte, Aziz Nesin'in kaleminden ölümün soğuk yüzü: Adı; "O geceyi yazmak"

"1991 yılının son günü ve 1991 yılını 1992 yılına bağlayan ilk gece..

Benim için her yılın son günü, her günkünden çok daha yorucu oluyor. Çünkü o günün, her günkü işlerime ek olarak Nesin Vakfı'ndaki çocuklarıma ve Vakıf çalışanlarına gece verilmek üzere armağanlar hazırlamalıyım.

İşte 31 Aralık 1991 Salı günü sabahı da, ben her yılsonu gününde olduğu gibi, gece dağıtılacak armağanları hazırlamakla uğraşıyordum ki... Ah bu benim yüreğim... Yeni bir yürek bunalımı... **Son beş-altı yıldır, her üç-dört ayda bir geliyor başıma.** Ağır ağır vücudumun bütün gücü çekiliyor, şanki canım benden ayrılıp gidiyor.

Gözlerim gölgeleniyor, bulanık, puslu görmeye başlıyorum. Yüreğimin atışı durdu duracak...

Bu böyle yarım saat kadar sürüyor. Kimileyin uçakta, takside, toplantıda, kimileyin evimde durup dururken böyle oluyorum. Her kezinde ölüme gittiğimi sanıyorum. **Çok da kötü bir ölüm biçimi sayılmaz.** Çünkü insan ölümü an an yaşayarak ölüme gidiyor. İsoldil denilen ilaçtan, küçük bir hapi dilimin altına koyarsam, bu yürek bunalımını daha çabuk atlatıyorum.

31 Aralık sabahı da böyle bir yürek bunalımını atlattım. Her ne olursa olsun yaşam sürüyor ve sürecek. Yine işler, işler, işler, yazılar, yazıtlanacak mektuplar, okunacak gazeteler, dergiler, kitaplar, tutulacak notlar..

Yığılıyorum kanepeye.. Yüreğimde öyle bir sancı, öyle bir sancı... Kıvranıyorum, iki büklüm oluyorum, doğruluyorum, sırt üstü uzanıyorum, yan dönüyorum, yüzü koyun yatıyorum... **Sanki yüreğimde eski bir yara varmış da, o yara şimdi yeniden bıçaklanıyormuş, bıçakla oyuluyormuş gibi...**

Bu kez tamam diyorum kendi kendime. İşte ölüm beni teslim alıyor. Hayır, ölüm beni teslim alamaz, ancak esir alabilir. Teslim olmal..

Ölüm seni alsa da.. Çok belli ki esir alacak. Teslim olmadan esir edilmenin bile onuru var.

Ölmedim, öleceğimi sandığım o geceki duygularımı, düşüncelerimi elimden geldiğince yazmaya çalıştım.

Ölmedim ama, o geceki yürek bunalımı bana ölümün uyarısıydı. **Ölüm bana vasiyetimi yazabilmem için izin vermişti.** Ameliyat olun-
caya dek, hepsini yazmaya yine zamanım yok, ama vasiyetime en
önemli dileklerimi yazdım.

Ameliyat masasından sağlıklı kalkacağımı umuyorum. Ameliyat ma-
sasına yatan hangi insan böyle ummaz ki. Ölüm yine izin verirse, dün-
yaya borçlu olduğum yazılarımı yazmaya çalışacağım. Biliyorum ola-
naksızlığını ama yine de dünyaya borçlu ölmek istemiyorum.

**İşte gördünüz, bu yazı bir öykü değil, uyarı için ölümün beni zi-
yaret ettiği o gecenin anlatısı..."**

YENİ ASIR, 9.10.1995

PERDE ARKASI

Aziz Nesin öldü, ama...

AYDOĞAN YAVAŞLI

Aziz Nesin öldü! **Socrates** de, **Yunus** da, **Newton** da, **Edison** da, **Mustafa Kemal Atatürk** de öldü.

Dedelerimiz, ninelerimiz öldü. **Socrates**'i ölüme mahkum eden "**Otuz Zalimler Meclisi**", **Galile**'yi yargılayan **Engizisyon Mahkemesi** üyeleri, **Pir Sultan**'ı asan **Hızır Paşa**, **Mustafa Kemal**'in kellesini isteyen Osmanlı Padişahı ve avanesi... Hepsi, hepsi öldü.

Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkıp yerine şeriat esaslarına dayalı devlet kurmak için **Sivas**'ta ayaklanan ve **Aziz Nesin**'in kellesini isteyen o grupta yer alan herkes, herkes ölecek!

Denir ya: Kimse dünyaya kazık çakamayacak!

Ne ki, kimi gerçekten ölecek, kimi gelecekte de konuşulacak, anılacak.

Kim inkar edebilir: **Aziz Nesin**, anılıp konuşulacak olanlardandır.

Kimi onun yılmaz bir demokrasi savaşçısı olduğunu söyleyecek, kimi **Sivas**'ı karıştırıp onca insanın ölümünden sorumlu olduğunu iddia edecek.

Kuşkusuz, en doğru yargıyı tarih verecek. Tarihin doğru karar vermesi için hepimiz birşeyler söyleyeceğiz, tartışacağız, irdelleyeceğiz.

Aziz Nesin, tartışıp söyleşmemizi isterdi zaten. O, kesinlemeci ve toptan yargılardan nefret ederdi.

Ama nefret ettiklerine hakaret etmezdi. O bakımdan, birtakım kutsal değerlere hakaret ettiği yönündeki iddialar temelden yanlıştır. Dahası, kasıtlıdır.

Ulusumuzun yüzde şu kadarının aptal olduğunu söylemesi, bence hakaret amacı taşımıyor. Bunu ikili bir görüşmemizde kendisine sor-dum:

Ulusumuzdaki gelir dağılımına, beslenme alışkanlığına, eğitim ve kültür sorunlarına göndermeler yaparak ilginç açıklamalarda bulundu, bu durumdan gelmiş geçmiş tüm hükümetleri sorumlu tuttu. Nitekim, önceleri herkes kızdı ona ama zaman içinde birçok kişi hak verdi, "**Az bile söylemiş**" dedi.

Bence o sözünün ardında, halk dalkavukluğu yapan sözde aydınlarla önemli mesajlar vardı. Ama o sözde aydınlar bu mesajı alacak yerde halka Nesin'i bilinçli olarak karşı karşı getirmeye çalıştılar.

Kaldı ki, gerçek bu değilse neden alınganlık yapıyoruz?

Oysa ülkemizde olup bitenler onu haklı çıkardı.

En başta Meclisimiz, "**Sivil Anayasa**" yapma konusunda kayda değer hiçbir beceri gösteremedi.

Halkımız, sivil demokratik örgütleriyle Meclis'i etkileyemedi. Demokrasiyi bir mücadele sonucu kazanmadığımız için sahip de çıkamıyoruz.

Yedi düvele, **Türk Ulusu**'nun doğru önderlik edildiğinde ne kadar zeki, çalışkan, yaratıcı olduğunu gösteremiyoruz.

Sivas'ta, Madımak Oteli'nde aynı ateşten geçtik, aynı zehiri solu-duk. Yangın öncesi, onun ölümden korkmadığını söyleyen sözlerini kulaklarımla duydum.

Oysa ölümden kim korkmaz? Korku, insancadır. Aslolan, elbette ki yaşamaktır: İnsanca yaşamak! Korkusuz yaşamak...

O şimdi ölü... **Türk Ulusu**, ölülerin ardından kötü konuşmayacak kadar erdemlidir. **Nesin**'in düşünceleri, yazdıkları tartışılacaktır. Ama birkaç kendini bilmez dışında kimse hakareti seçmeyecektir.

Çünkü hakaret, düşünme melekesini yitirenlerin sığınağıdır.

Düşüncelerini ister beğenelim, ister beğenmeyelim; Türk Edebiyatını dünyaya tanıttığını kimse inkar edemez.

O, bir Diyojen'di, **Nasrettin Hoca**'ydı. Seksen yaşına karşın, beyni-ne giden tüm damarların açık olmadığını kimse söyleyemez.

Sayısı yüz onu bulan kitapları, ona "**yaşlı!**" diyenlerin suratlarına birer tokat gibi iner!

Aziz usta, gülekal...

Türkiye Cumhuriyeti, ülkesi ve ulusuyla bölünmeyecek, demokrasiyi mutlaka sindirecek, insanları insan gibi yaşayacak, -sen dondurma-yı severdin- çocukları dondurma yiyebilecek.

Gülekal Usta...

YENİ ASIR, 9.10.1995

FORUM

Susman mı daha hayırlı?

HÜSEYİN HATEMİ

Aziz Nesin vefat etti. "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râci'un." atv'den gelerek düşüncelerimi sordular. Aklımda kaldığına göre şunları söyledim: "Haberı duyunca üzüldüm. Geçen yıl atv'de birlikte bir programa katıldığımızda, kendisine, "Anne ve babasının mümin olduğunu, kendisinin de İslâma dönmesinin bizi ancak sevindireceğini" söylemiştim. Üzüntümün sebebi, ömrünün son yılında, benim kendisinden beklediğim İslâma dönüş beyanını kendisinden duyamamış olmamdır. Biz kimsenin ölümüne sevinmeyiz, ölümü herkes tadacaktır, ölüm ile sevinmek tekâmül etmemiş kimselere mahsusdur. Ancak Bosna'daki Müslümanları katleden caniler gibi bir insanlık düşmanının ölümünü duyduğumuzda, zulüm görenler bu gibilerin şerrinden kurtulduğu için bir ferahlık duyabiliriz. Aziz Nesin'in defter-i a'mâli kapanmış, işi Erhamü-r-Rahimîn ve Ahkemul'l-Hâkimin olan Allah'a kalmıştır. Arkasından kimsenin kötü söz söylemesini de temenni etmem. Çünkü bizim için "Allah'ın ahlâkı ile ahlâkınız!" emri vardır.

Aziz Nesin'i özel anlamı ile sevdiğimi söyleyemem, çünkü biz ancak Resûl-ü Ekremi (a.s.m.) sevenleri sevebiliriz. Bizim sevgi devremizin akımı ancak Resul-ü Ekremi (a.s.m.) sevgisinden geçebilir. Ancak, bir insanı sevmemek onun kötülüğünü istemek, ondan nefret etmek, kin duymak değildir, sövmek de değildir. Allah'ın rahmeti özel anlamda sevgiden çok geniştir. Biz de Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanır, Aziz Nesin'e de şefkat duyarız. Resûl-ü Ekremi (a.s.m.) sevmeden ölenler; "Yazık bana, ne olurdu Resûl-ü Ekrem (a.s.m.) ile birlikte yol tutaydım da, beni saptıran filânı dost edinmeye idim!" pişmanlığı ve bilinç uyanması ile karşılaşırılar. Benim temenim, Aziz Nesin'de bu bilinç uyanmasının -Allah'ın sonsuz rahmeti içinde- şimdiden belirmiş olması ve tekâmül yoluna girmiş olmasıdır. Bu anlamda, onun için de Allah'ın sonsuz rahmeti için bir imkân tecellisini dileriz. Nasıl insan hakları da "sevgi" değil "rahmet" konusu olarak inansın inanmasın, her insana tanınırsa; beden giysisini arzın bir köşesine bırakma da, inanmaya bağlı bir hak değildir. Bence, vasiyet ettiği yere defnedilmesinde bir sakınca yoktur."

O akşam, ber-mu'tâd, bütün bu söylediklerimden sadece iki cümleinin kesilip yamanarak verildiğini gördüm. Ardından, Aziz Nesin'e

karşı kullanılmasını temennî etmediğim kötü sözlerle, benden daha basiretli davrananlar ve hiç konuşmamayı yeğ tutan Müslümanlara hücum edildiğini gördüm. Küstahlık o dereceye vardı ki; 9 Temmuz tarihli Cumhuriyet'de bir yazar; Aziz Nesin için konuşmayı reddedenlere **"eşek"** demekte kendisini haklı görüyor. Birkaç zaman önce merhum Ercüment Özkan veya merhum Cemalettin Kaplan için iyi veya kötü hiçbirşey söylemeyenler için; birisi **"eşek"** dese idi, biz de ho görmeyeceğimiz gibi, kıyameti koparırlardı.

Alevî kardeşlere bakıyorsunuz: Çoğunlukla tam bir keşmekeş ve cehalet içindeler. Diyelim ki günümüze kadar bu cehaletten sorumlu değil idiler, fakat bugün de doğruyu araştırıp bulmalarına -yoksulluk dolayısı ile mustaz'af kalmış halk tabakası hariç- kim engel oluyor? Yine tekrarlıyorum: Sakaleyn hadisinin bilincine varıp da Hz. Ali sevgisini muhafaza ederek oradan Resûl-ü Ekrem (a.s.m.). Kur'ân ve Allah sevgisine varamayan bir kimse, Emirül-mü'minîni tanımıyor demektir. Akıntı çağanozu olmaktan kurtulamayacak olan bu gibi dedeler, kendileri muhtâc-ı himmet'dir; nerede kaldı ki başkasına himmet edeler? Hz. Ali sevgisi Resûl-ü Ekrem (a.s.m.) sevgisinin ayrılmaz cüz'üdür. Bir kimse kalbini yoklar da, orada Resûl-ü Ekrem (a.s.m.) sevgisini bulamaz, ise; Hz. Ali sevgisinden de mahrum demektir.

Sünnî kardeşlere bakıyorsunuz: Onlar da Sakaleyn hadisinin zevkinden çoğunlukla yoksun! Bu yüzden, onlar da akıntı çağanozuna dönmüşler ve çeşitli partiler arasında bî-rey kalmışlar.

Şi'î kardeşlerde Sakaleyn hadisinin unu da, şekeri de var. Yazık ki onların da bir çoğu helva yapmayı bilmiyor. **"Helva! Helva!"** demekle ağız tadlanmadığı için de 'insan hakları helvası'nın meyânesi bir türlü gelmiyor. **"Ölürsem görmeden milletde ümmid ettiğim feyz/ Yazılsın seng-i kabrimde vatan mahzûn, ben mahzûn!"** Esasen, **doğru bildiğinizi söylerseniz, "Ok gibi doğrusun diye yabana atarlar seni/Yay gibi eğri olsan ellerde tutarlar seni!"**

Daha basit, daha az önemli şekli sorunlarda bile anlaşılmaya imkân yok! Bir husus muhatabınızın bencil çıkarına uygun ise; biz istediğiniz kadar Kur'ân-ı Kerim'i delil gösteririz, verilecek cevap hazırdir: **"Ben senin gibi düşünmüyorum, büyüklerimiz de benim gibi düşünüyor, şu halde sen yanıyorsun, sen çizmeden yukarı çıkma!"**

Oysa, **"Ben senin gibi düşünmüyorum"** sözünün gerçek anlamı, **"Ben farklı düşünüyorum"** değildir, **"Ben düşünmüyor, düşünmeye gerek görmüyorum. Düşünen birine uymayı da kendim için zül addederim. Düşüncede meymenet olsa idi; kitapçılara dolar yağardı. Benim düsturum bir düşünûre uymak değil bir kazanıra uymaktır"** demektir. **"Parti disiplini"** gibi kavramlar da bu düşüncesizliğe göre

ayarılmıştır. Azıcık "**düşünür**" gibi yapanlar efendiden bedava aldıkları berbat soslarla bu yenilir-yutulur olmayan ahmaklığa biraz "**düşünce ürünü**" görünümü verirler: Düşünüre rağbet etmek platonculuk demektir. Platonculuk ise gericiliğin Yunancasıdır. Platon hiç de gerçekçi değildir. Sokrates de aptallık ederek yeldeğirmenleri ile savaşmış, bunu da doğal olarak hayatı ile ödemişti. Önemli ve doğru olan, bir İskender-i Kebir bulup, onun sofrasının artıklarından nasiplenmektir. Bunun da tilkice yöntemleri vardır, kurtça yanaşan; arslanın pençesi ile can verir. Şu halde kocayan kurtlar; köpeklerin maskarası olmak istemiyorlarsa, tilkiye yumuşak geçiş yapmalıdırlar. Esasen bir "**düşünür**"e bağlanma ilkesi "**şî'îlik**" demektir, "**taklid**" ilkesi onlarda vardır. Biz de "**taklid**" ederiz, ancak bunu usûlünce, gayet mazbut olarak yaparız: Herşeyden önce, adına "**taklid**" değil, "**ulû'l-emre itaat**" deriz. "**Ulûl-emr**" de bizim için "**düşünür**" demek değil "**çağın hâkim gücü**" demektir. Böylece bir taşla iki değil üç kuş vurmuş oluruz. Hem Şî'îliğin yeni adı olan "**Köktendincilik**" sapması ile ilgili olmadığımızı, "**Grande Tradition**"a, "**Ehl-i Sünnet**"e uyduğumuzu, hem de binnetice Saint Paul Efendimizden de miras kalan "**laiklik**" ilkesine de sadakatimizi gösteririz. Böylece çağın efendilerinin itimatına mazhar olur, günümüzü gün ederiz.

Bu kargaşa içine, basit meselelerde bile, derdinizi anlatamazsınız. Esasen bizi de belki çoktan yakalamış, göstermelik hoşgörülerinin göstergesi olarak kafeslemişlerdir. Bu kafes Meclise girmez ki "**ne güzel şakıyorum amma!**" böbürlenmemizin bir anlamı olsun! Meclise girebilmek için ancak ve ancak papağan olmak gerekir. Şu halde en doğrusu boş duvarlara şakımak yerine hindi gibi düşünerek susmak mıdır? Amerikalılar bize hindiliği münasip görmüş iseler, bunda da bir hikmet olmak gerekmez mi? Temel ilkelerde de, günlük sorunlarda da sözünüze kulak veren, hiç değilse düşünce ürünü olan bir olumsuz yanıt veren bulamazsınız. "**Seçim sistemini gerçek demokrasiye uygun hale getirirsek, merkezde bu kadar milletvekili bulunmasına gerek kalmaz**" dersiniz, bir yandan "**Demokrasi bid'attir**" cevabını alırken, bir yandan da milletvekili sayısını artırılması teşebbüslerini izlersiniz. "**İstanbul Üniversitesi bakımsızlık ve parasızlıktan çökerken her ilde, neredeyse her ilin birkaç ilçesinde üniversite açmanın anlamı yoktur**" dersiniz. Bir de bakarsınız ki, alay eder gibi, yeni bir Hukuk Fakültesi açılmış, başına meselâ bir tavukçu profesör getirilmiştir. Yine İstanbul'da "**yabancı dilde**" öğretim gösterişi ile fakülteler açılırken siz elbette akla gelecek değilsiniz. Anadolu'da açılan kütüphanesiz, hocasız üniversitelere rektör ve dekan aranırken de esasen de talip olamayacağımız ve bu üniversitelerin açılmasına karşı olduğunuz da takdir buyurularak, siz hiç akla gelmezsiniz.

Ne var ki, birden masanıza bir resmî zarf konur veya odanızda bir dekan bey zuhur eder ve sizi **"vatan - millet sevgisi"** adına, haftada bir veya hiç değilse ayda bir toplu ders yapmak üzere ülkenin öteki ucuna çağırır. Nasıl olsa orada fakülte açılmasını sağlayan milletvekili veya bakan vatanî vazifesini yapmıştır, artık İstanbul'daki öğrencilerinizi ihmal ederek, **"Dostlar alışverişte görsün"** kabilinden **"toplu ders"** adı altında kilometrelerce ötede **"takrîr"** etme vatanî vazifesi size düşmektedir.,

Oysa böyle üniversite açmanın yararı yok, zararı vardır. Törenlerde alay edilse de, Osmanlının **"Kadı mektebi"** her bakımdan daha üstün idi. İstanbul Üniversitesinin yanındaki binasına bakılmakla daha bunu anlamak mümkündür. Bir ülkede yüksek öğretim kurumlarının çökertilmesinin sonuçları da vahîmdir. Üniversiteler çatırdıyor. **"Yok mudur kurtaracak bahtı kara maderini?" "Kendi feryadımdır ancak ses veren feryadım!"**

"Bir yerde ki yok nağmeni takdîr edecek güç/Tazy-i nefes eyleme, tebdil-i makam et!"

Toplum düzenimiz bu düzensizlik içinde olmasa idi, belki Aziz Nesin gibi yeteneklerimizi de zıvanadan çıkarmış olmazdık. Kendisi ile ilk olarak sekiz yıl kadar önce İzmir'de, ikinci ve son olarak atv'de bir panelde karşılaştığımızda, her ikisinde de, İslâma bağlılığını açıklaması dileklerime **"İnşallah!"** şeklinde cevap vermişti. Hükûm Allah'ındır.

Aziz Nesin'lerin çileden çıkarılmadığı ve çıkarılmayacağı bir Hukuk Devletine sahip olabildik mi? En azından, bu yolda ortak ve imanlı bir gayretimiz var mı? Resûl-ü Ekrem (a.s.m.) kendisine ağır sözler söyleyen birisini öldürmek isteyen Ashabı önledikten sonra bu adama, bir ihtiyacı olup olmadığını sormuş, kendisine öylesine şefkatle davranmış idi ki, adam coşku ile yerinden fırlayarak **"Tanıklık ederim ki sen Allah'ın elçisisin"** cümlesini haykırmıştı. Resûl-ü Ekrem (a.s.m.) bundan sonra Ashaba dönerek, kendisi gibi **"iyi çoban"** davranışı ile halka yaklaşımlarını, uçurum kenarındaki koyuna haykırarak ve sopa ile yaklaşır işeler, koyunun uçuruma yuvarlanacağını, kendisinin ise elinde bir tutam yeşil ot ile ve şefkatli sözlerle yavaş yavaş yaklaşıp koyunu uçurumdan aldığını belirtmişti.

Biz, Aziz Nesin'e de, birçok benzerine de, **"iyi çoban"** davranışı ile yaklaşmadık.

Toplum düzenimiz de henüz **"hukuk devleti"** olabilmekten uzaktaki **"Medine-i Fazıla"** ise, tamamen **"menâtik-i dûşize-i tahayyül"** de kaldı.

Ne dersiniz, Erenler? Ümid ettim ki bir Pir-i dil-âgâh desin . Destûr! mihrab-ı hafâdan! Kellim kellim la yenfâ! Susmak mı gerektir?

YENİ ASYA, 11.7.1995

GÖRÜŞLER VE DÜŞÜNCELER

Paraşütü açılmamak

MEHMET KAPLAN

Filinta gibi bir delikanlı idi.

Yiğit ve mert...

Onu hepimiz çok severdik.

Fizikî yapısı müsait olduğundan SAT komandosu olarak seçilmişti.

Aslında bahriyeli bir subaydı.

Her eğitimi büyük bir başarıyla verdiğini anlatıyorlardı.

Nefes nasibi yetmedi ve geçen hafta paraşütü açılmadığı için hepimizin yüreğini dağlayarak öteki dünyaya göçtü.

Bir paraşüt ve sebep olduğu netice.

Bütün bunlar aslında birer sebep.

Eceli geldi ve gitti!

Daha yirmi dört yaşında idi.

Uzun boylu, yakışıklı ve bir çocuk babası.

Yakında bir çocuğu daha olacak ama babasını göremeyecek.

Ama herhalde şehit çocuğu olmanın gururunu duyacak.

Mezarı başında müthiş hadiseler yaşadık mübârek şehidin.

Arkadaşının defin işlemleri ile ilgilenen bu resmî kıyâfetli subaylarımız birer kuğu gibi idiler.

Zarif görünümlü ve bembeyaz kıyafetlerin içindeki subaylarımızın halkla iç içe olduğu bu manzara gerçekten görülmeye değerdi!

Ortalıkta yapmacıklık yok.

Ölüm hadis-i şeriflerdeki ifadesi ile tam bir bütünlük sağlamış:

Ölüm, tam bir İBRET ve DERS olmuş.

Kazılan mezara gep genç bir vücut salınıyor.

Yürekler yanıyor.

Kürekleri kapan, tahtaları getiren, mezarın ve defnin düzeniyle ilgilenen herkes ölümün gerçek hüviyetini hatırlıyor.

SAT komandolarının bazıları duâ ile meşgul.

İlk defa bu kıyafetlerin mezar başındaki bu pürtelâş vaziyetine şahid oluyorum.

İç dünyam müthiş fırtınalara sahne oluyor...

Komandolar... Beyaz renkli kıyafetleri ile mezarı inceden inceye süzen subaylar... Generalinden, valisine; akrabasından, işçisine kabir başında kendi sonlarının da aynen böyle olacağına inanarak düşünen türlü türlü insanlar...

İbretli bir ölüm.

Çok düşündürücü.

Aynı gün Aziz Nesin de öldü.

Ölüm, bu yönüyle de düşündürdü beni.

Subay akrabamızın paraşütü onun kırk-elli senelik hayatını aldı.

Daha doğrusu buna sebep oldu.

Ama inşallah o, ebedi bir hayatı şehid olarak kazandı.

Ya Aziz Nesin!

O ne yaptı acaba?

Öteki dünyada paraşütü açıldı mı?

Bu dünyanın paraşütleri kısa süreli acılara sebep oluyor.

Asıl öteki dünyada insanın paraşütü açılmazsa hali nice olur?

Toprağa gömüyoruz, dönüp geliyoruz.

Bizi toprağa gömecekler ve dönüp gelecekler.

Hepsi bu!

Ya hesap günü?

Hiç bu mükemmel kainatın Kusursuz Sahibi bizleri hesapsız bırakır mı?

Hazret-i Âli, "Eğer âhlret yoksa bızlm zararımız yok, ya varsa?.." derken buna dikkatimizi çekiyor.

Bütün bunlara rağmen âhirete inanmayanların haline şaşıyorum.
İnanmadıklarına da inanamıyorum.

Ali Nesin, "Babamı inekler bile severdi" diyor.

Ahirete inanmayan bir insanı sevse sevse inekler sever evlâdım.

Böyle bir ölümden sen bâri ibret çıkar.

Çünkü geçen her dakika aleyhimize işliyor.

"Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden.

Birçok seneler geçti dönen yok seferinden."

YENİ ASYA, 12.7.1995

ÇEREZ

Nesin'in ölümü

DAVUT ŞAHİN

Onu ilk kez Taksim **Atatürk Kültür Merkez**i'nin önünde görmüş-tüm.

Ayaklarını sürüye sürüye yürüyordu. Kafası önünde, düşünceli gi-biydi. Griye çalan saçları darmadağın, göz torbacıkları hissedilir dere-cede şişikti...

Korumaları da olmasa **kısa boyuyla** pek dikkat çekecek bir tip de-ğil...

Kendi kendime:

"**Bu adam mı Türkiye'yi karıştırıp, ayağa kaldıran?**" diye tuhaf bir **şaşkınlık** içine girmiştim.

Adından hayli sözettiren **Aziz Nesin** öldü.

Aslında "**öldürölmek**" istiyor, belki ölümden sonra **çok konuşul-mak** arzu ediyordu...

Ama istediği ölüm olmadı. Gayet normal bir şekilde, gittiği bir otel-de, odasına çekiliyor ve kalp yetmezliğinden dünya değiştiriyor.

Medya yine ondan bahsedecek...

Televizyonlar adından sıkça sözedecek.

Gazeteler, makalelerini döşenecek satırlarda...

Yurtdışında aldığı sayısız ödüller gözümüzün içine sokulacak ve "**büyük yazarın kıymetini hayatta anlayamadınız**" türünden bir sürü saçma sapan beyanlatlarla kafamızı şişirecekler.

O, yazardı...

O, Marksistti.

O, din ve dindarlardan nefret ediyor, kin duyuyordu.

O, gururla ateist olduğunu haykırıyordu.

O, baş tahrikçiydi.

O, hayatta kendinden başka kimseyi sevmezdi.

O, **sosyal bir "yara"**ydı...

Ve o: Öldü!

Hasılı kelâm:

Seksen yıllık yuvarlanan taş, Cehenneme düştü!

YENİ ASYA, 7.7.1995

EKRAN TURU

Bilâl... geçti gitti alemden...

ABDURRAHMAN ŞEN

Sevgili kardeşim Bilâl.

Bir dostumdan mektubu paylaşacağımız bu gün, **Aziz Nesin**'in ölmüş olması yüzünden mektubumuzu da değiştireceğiz ister istemez.

Öncelikle şunu belirtmek lâzım ki Bilâl'im; her türlü inkârcılığına rağmen **Aziz Nesin "dürüst"** adamdı. Çünkü; **açıkça ortaya çıkıp küfrünü sergiledi. Ortalıkta dolaşan bir sürü zılbıdı gibi eyyamcılığı tercih etmedi.**

Belki de; **Aziz Nesin**'in hanesine yazılabilecek en olumlu yönü, bu konuda istismara devam etmek, iki yüzlü davranmak yerine, açıklıktan yana olması oldu.

Vasiyetinde tören istemeyişi, cenazesi başında nutuklar arzu etmediğini, cami istemeyişini beyan etmesi de yerinde. Baksana Bilâl ölümünün üzerinden 24 saat geçmeden öyle demeçler verilmeye başlandı ki...

İbretle ve iğrenerek izliyorum...

O'na yıllardır dünyayı dar edenler, ya da daha doğru biçimiyle dar ediyor görünenler, ölümünü müteakip de O'nun en yakınıymış gibi göz yaşı döküyorlar. Timsahları aratmayacak biçimde üstelik! Yarım yüzyıldır hızlanarak artan bu iki yüzlülüğü gördükçe de utanıyorum, iğreniyorum Bilâl kardeşim...

O'na da fikirlerini söyleyen herkese de ve kendileri gibi düşünmeyenlere her türü baskıyı layık görenlerin; laiklik vb. sloganlar ardına gizlenip dindarlara saldırmalarına çoğu zaman öncü olan **Aziz Nesin**'in, ölümünün aynı yolda kullanılmakta olduğunu görmek de iğrendiriyor beni.

Tıpkı, güzelim Sivas ellerini kana bulamakta sakınca görmeyenlerin, asıl suçlu yerine, kullanılan zavallı insanları da görmezden gelip, inananlara yaptığı saldırılar her fırsatta ısıtıldıkça da iğreniyorum Bilâl.

Neyse.

Aziz Nesin'e dönecek olursak, hakkında yazı yazarlardan **Ali Kırca**, korumalarından birinin, **Aziz Nesin**'in konuşmacı olarak katılacağı

açık oturum öncesi yanına geldiğini anlatıyor. Stüdyoda bomba araması yapmak istediklerini sanmış **Ali Kırca**. Oysa korumanın istediği başkaymış. "**Biz artık onlara alıştık. Bombalardan korkumuz yok**" demiş ve asıl sıkıntısını eklemiş: "**Ben sözlerden korkuyorum.**"

Gördün mü asıl derdi. Ve nalıncı keseri mantığını Bilâl?

Bir insanın dilediği inancı yaşamasına ben de taraftarım. Açık olması ve saldırgan, tahrikâr olmaması kaydıyla.

Koruması, "**sözlerden korkuyorum**" derken, **Aziz Nesin** girdiği o stüdyoda, kendi inançsızlığını anlatmak ya da savunmak yerine, inançsızlara saldırmayı, onların inançlarıyla alay etmeyi tercih etmişti.

Aziz Nesin; ordu mallarını para karşılığı satarak, şahsi çıkar sağlamaktan dolayı ordudan atılmış bulunan biri olarak çıktığı yolda, Türk milletinin "**aptal**" olduğu yorumuna kadarki hayatında hep "**karşı çıkıcı**" oldu. Hep "**inkârcılığı**" oynadı.

Hafız olduğunu biliyoruz. Asıl adının **Mehmet Nusret** oluşunu da. Zaman zaman kimi yayın organlarına kadın isimleriyle yazılar yolladığını da.

Kabına sığamayan biriydi, çünkü inkârcıydı.

Hafızlıktan sonraki inkârcılığıyla, ruhundaki fırtınaları, sıkıntıları, bir fazla inkârla örteceğini, kurtulacağını sanıyordu.

Bir çok Türk aydını gibi; ülkede yaşanmakta olan her türlü haksızlığın, adaletsizliğin, yanlışlığın, milletimizin dini olan İslâmdan kaynaklandığını sanacak kadar gerçek aptalların en önde gideniydi belki de.

Öyle olmasa bilhassa demokrasi, insan hakları gibi konularda sarfettiği onca çaba ve söz bu kadar boşlukta ve sonuçsuz kalırmıydı?

Teslime Nesrin ya da **Şeytan Ayetleri**'ne sahip çıktığı kadar ülkesinin bir başka yazarına sahip çıkmadığı ortada. **Nazım Hikmet**'in gördüğü ilgiyi kışkandığı da bir başka gerçek.

Aziz Nesin'in; bilhassa 60'lı yıllardan sonra edebi değer taşıyan bir şeyler yazamadığı, onun için de polemiklerle ve sansasyonlarla ününü artırmaya çalıştığı üzerinde çokook yazılıp çizildi. Üstelik de "**sol**" dergilerde gerçekleşti bu. 80'li yıllarda **Gösteri** ve **Sanat Olayı** dergileri'nin sayfaları, bu tartışmalarla, bu suçlamalarla dolu.

Ama ölümünden sonra bakıyoruz ki dünyanın en büyük yazarıymış **Aziz Nesin**. Varsın olsun.

Ölümünden sonra en çok üzülen eminim ki **Muzaffer İzgü** olmuştur.

Batıcı, inkârcı kesimin, çok çok önemli bir yol göstericisi, karıştırıcısı öldü. Zaman zaman istediğim; **herkes bir kereye mahsus da olsa neslini-nesebini, inancını açıkça belirtsin**, isteğime sebep de **Aziz Nesin**'in açıklığıydı. Diğerlerini de bir bilelim.

Bir söz var Anadolu'da; **"Ne kendi etti rahat, ne âleme verdi huzur, Geçti gitti dünyadan, dayansın ehl-i Kubur."** Aynen böyle bir durum.

Gözlerinden öperim **Bilâl**.

YENİ ASYA, 9.7.1995

CEMRE

"Minik Kuş", Aziz Nesin'le ilgilenmiyor mu?

ABDURRAHMAN ŞEN

Bilâl kardeşimle dün yazdığım mektupta bahsettim..

Aziz Nesin'in ölümü sonrasında sergilenen iki yüzlülükten iğreniyorum!

Bir taraftan, Aziz Nesin her şeyiyle karşı olduğu sistemin savunucusu- luğunu kimseye kaptırmayan koca koca heriflerin; aynı zamanda da iri iri kelimelerle Aziz Nesin'e övgüler yağdırmasını görmek!

Midem bulanıyor!

Haa... Şunu anlıyorum...

Kendileri; şahsiyetlerinin gramı kadar Ramazan'da Müslüman görünüp, yılbaşında kilisede gezinmeyi tercih edenler.. Neseplerini gizlemeyi, herkesin yakını görünmeyi tercih edenler... Nefret ettikleri Müslümanlık aleyhinde, en başta da çıkarları öyle emrettiği için tek söz söyleyemeyen, bunun için de münafıklık/iki yüzlülük yapmayı tercih edenler... Kendilerinin yerine İslâmiyete saldırma cesareti gösteren birinin ardına gizlenmeyi yeğleyenler hep.

Sağlığında böyleydi...

Ölümünde de öyle oldu!

Ölümünü dört gözle bekliyorlarmışçasına; 24 saat içinde 4 sayfalık özel ekler, bölümler verenler oldu...

Söylemek istediklerini Aziz Nesin'den duyup, "**Aziz Nesin dedi ki...**" diyerek başlayan yazılar yazarlar, bundan sonra "**demışti...**" leri de bitirirlerse sonra ne yapacaklar?

Aziz Nesin herşeye rağmen dürüst bir adamdı. Dün de belirttik. Nüfusunun yüzde 99'unun Müslüman olduğu söylenen bir ülkede inançsız olduğunu söyledi.

O açıklamasından sonra; söylediklerinin anlamı ya daha bir değer kazandı benim için ya da baştan değersizleşti.

Çünkü artık onun bir ateist olduğunu biliyordum. Sözlerini o inançsızlığı doğrultusunda değerlendiriyordum.

Aziz Nesin'e dünyayı dar eden sistemin savunucularından aynı zaman da birer Aziz Nesin sevdalısı kesilmelerinden daha aşağılık bir yaklaşım düşünemiyorum. Böyle davrananlarda cehalet ve körlük yoksa, iki yüzlülük ve hainlik bulunduğu inanıyorum artık...

Hiç kimsenin ulaşamayacağı bilgi ve belgelere **"Minik Kuş"**u sayesinde ulaşabilen Emin Çölaşan'ın Cuma günü yazısına da bayıldım!

"Müslümanlık adına küfredenler olacak mı?" Aziz Nesin'in ardından... Bizzat zahmet buyurup kendisi "merakla" izleyecekmiş? Niye ki? Yoksa **"Minik Kuş"**u kendisi bu konuda yalnız mı bıraktı?

Kendisinin ateist olduğunu ekranlardan açıklayan, camiye götürülmeyi istemeyen biri için **"Allah rahmet eylesin"** diyen biri olarak Türk basın tarihine altın harflerle (!) yazılmayı hak eden Ekin Bey'e bol bol izlemeler diliyorum.

"Minik Kuş"unun Aziz Nesin'le ilgili yazıları izlemeyişini ise merak bile etmiyorum. Çünkü tahmin ediyorum!

YENİ ASYA, 10.7.1995

CEMRE

Törensiz gömülmeler sıklaştı!

ABDURRAHMAN ŞEN

Kişinin kendi inancı ne olursa olsun; bütün yasalar, sistemler, insanlar, bir ölünün son isteğini/vasiyetini yerine getirmek ister. Bu güne kadar, bazı istisnalar bu son isteğe/vasiyete aykırı tavır takınıldığı da görülmemiştir.

Vasiyetlerinin ne olduğuna hiç de "**kulak asılmayan**"ların başında, hiç şüphesiz ki **Fatih Sultan Mehmet** ve başta **Ayasofya**'yla ilgili olanı bulunmak üzere, İstanbul'un üzerine vasiyeti gelir... Ormanların korunması, fakirlere, düşkünlere, yalnızlara bakılması gibi..

Daha sonraki Osmanlı padişahlarının da birer biçimde vasiyetleri kulak arkasına atılmıştır bu ülkede...

Eh... Elbette bu arada **Nazım Hikmet**'in vasiyeti de var... Bugün O'nu istismarı hâlâ sürdürenlerin ve ona dünyayı da dar edenlerin "bir söğüt gölgesi" isteği üzerindeki istismarlarını da unutmadım.

Benim derdim ise aslında başka! **Aziz Nesin**'in ölümü sonrasında ifade ettik. Sağlığında dürüst davranan, geçimsizliğini her fırsatta ortaya koyan, aykırılıkları sevene, kışkırtıcı olduğunu herkesin kabul ettiği **Aziz Nesin**; vasiyet olarak da törensiz gömülmeyi istedi. Ateist olduğunu her fırsatta söyledi. Bunu söylerken inananlara saygıyı bir kenara bırakması ne kadar çirkin ve tehlikeli idiyse de hiç yoksa inançsızlığını ifadededen çekinmemesi, söylenen sözün kıymetini belirlemek açısından önemliydi.

Geçirdiği rahatsızlık sonrasında "**merak etmeyin ben ölmeyeceğim. 100'üncü yaş günümü birlikte kutlayalım**" diye randevular verişinden çok kısa bir süre sonra, inanmadığı güçler tarafından dolan vadesinin gereği yerine getirildi... hiç bir şey yapamazdı ki...

Ama ardında kalanlar vasiyetini ileri sürdüler. Vasiyetine de sadık kalındı. Mesele bitti.

Hiç yoksa ölümü sonrasında kopacağı beklenen gürültüler kopmamış oldu. Gerçi **Aziz Nesin**'in bütün çabası -son yıllarda bir serseri kurşun tarafından ortadan kaldırılmak ve böylece çok daha büyük olaylara vesile olmaktı. Ama neyse ki olmadı!

Aziz Nesin'den çok kısa bir süre sonra da "**Türk edebiyatının hü-zünlü yalnızı**" olarak daha çok tanınan, "**Bibik**" isimli kedisıyla 20 yıl yaşayan **Bilge Karasu** da öldü.

Ve; **Bilge Karasu** da sessiz sedasız, törensiz gömüldü. Gazete ha-berine göz attığımızda, önemli ip uçları buluyoruz: "**Bilge Karasu'ya törensiz veda** -yalnızlığın hüzünlü yazarı **Bilge Karasu**, son yolculuğu-na da sessiz ve yalnız çıktı. **Karasu**, vasiyeti uyarınca, ünlü yazar **Aziz Nesin** gibi cenaze töreni yapılmadan (gizlice) toprağa verildi. **Karasu** dün -15 Temmuz-, bir avuç akademisyen ve aydın dostu tarafından **Karşıyaka Mezarlığı**'nda, sessiz sedasız gömüldü. **Karasu**'nun ölümün-den kısa bir süre önce dostlarına, (kalabalık ve gösterişli bir cenaze töreni istemiyorum. Sıradan bir insan gibi gömülmek istiyorum.) dediği öğrenildi. Aralarında **Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölüm Başkanı İonna Kuçuradi** ile **Öğretim Üyesi M. Sıtkı Erinç**'in de bu-lunduğu dostları, onun bu isteğine uyararak, kendisini gözlerden ırak ve sessiz bir şekilde (**Göçmüş Kediler Bahçesi**)ne uğurladılar. O artık, ölümü yüzünden kahrolduğu (**Bibik**) adlı kedisinin yanın-da. Üzeri yalnızca toprak ve bir kaç hüzünlü çiçekle örtülen **Karasu**'nun mezarı, gün boyu sessiz ve ziyaretçisiz kaldı. Öğrencileri **Karşıyaka**'da **Karasu**'nun mezarını aradılar ama başarılı olamadılar."

Bu kısacık gazete haberi, **Bilge Karasu**'yu tanımanıza yetti sanırım. Şimdi "**Bibik**" isimli kedisinin yanında (!) ne yapıyordur bilemeyiz elbet-te... Ama ölümünden sonra öğrendik ki; **Bilge Karasu** da **Aziz Nesin**'le aynı inançsızlığı paylaşıyormuş.

Öyle bir vasiyeti olmamış olmalı ki; **Mehmet Ali Aybar** camiden kal-dırıldı!

Ve...

Bu sütunlardan birkaç defa tekrarladığım teklifimi tazelemek istiyο-rum bu vesileyle...

Toplunun önünde bulunan herkes... Gazetecisinden sanatçısı-na... Siyasetçisinden sporcusuna... Edebiyatçısından öğretim üye-sine kadar hemen herkes bir defaya mahsus olmak üzere; aslını neslini, inancını, mezhebini bir açıklasa...

Kimin neyi, hangi amaçla, hangi birikimle söylediğini bilmemiz açı-sından bu son derece önemli. Bakınız; mesela **Aziz Nesin**'in ölümü sonrasında, çok yakınında bulunan kişiler için de bir çok kişinin aklına "**Acaba onlar da mı atelst?**" sorusu takılmıştı elbette. **Müjdat Gezen**,

bir vesileyle, "Ben inançsız değilim. Aziz ağabeyi çok seviyorum. O ayrı bu ayrı" türünden bir açıklamayla konuyu bir nebze olsun aydınlattı...

Törensiz gömülmelerin sıklaştığı şu günlerde, kişileri ölmeden önce de tamsak... Ateist midir? Annesi Ermeni midir? Babası Yahudi midir? Dönme midir? Alevî midir, Sünnî midir?

Ayrımcılık isteği değil bu. Öyle bir düşüncemiz olamaz da. Sadece sözün, yazılanların anlamını bilebilmek için. Var mısınız?

YENİ ASYA, 21.7.1995

CEMRE

Çok çalıştı, ama başaramadı

CEMİL TOKPINAR

Dün sabah telefon çaldı... Ağabeyim arıyormuş... Daha konuşmaya başlamadan hanım seslendi: **"Bu gece rüyamda gördüm, Aziz Nesin ölmüş"** dedi... Meğer telefonun çalmasının sebebi de buymuş: Nesin'in ölümünü duyurmak...

Beklenen bir sondu... Zaten yaş seksen olmuş... Zaman zaman kalp krizi geçiriyor ve ölüm kapıyı çalıyordu...

"Yaaa, öyle mi" dedim...

Ölüm haberi duyulduktan sonra söylenen, **"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn"** âyetini okuyamadım...

Bu cümle öleniden ziyade kendimizle ilgili olduğu halde, ölen inançsız olduğu için söylemek içimden gelmedi... **"Allah rahmet etsin"** de diyemezdim... Allah'a inanmıyordu ki... İnanca ve inananlara savaş açmıştı...

Onun öldüğünü duyan bir kısım insanları, inançlarına saldırılmasının psikolojisiyle, **"İyi olmuş"** veya **"Gebersin"** türünden sözler ettiğine rastladım... Ben, böyle bir şey de diyemedim... Çünkü, sonsuz azaba dâcâr olan, İslâm düşmanı da olsa, şefkat etmesem de, sevinç de duyamıyorum... Her zaman gönlümün derinliklerinden kopup gelen, **"Ah keşke inanabilseydi..."** ateşi bepi frenliyor...

Sanıyorum geçen yıldı... Aklıma şöyle bir düşünce gelmişti... Bir gün randevu alıp, Aziz Nesin'le görüşeyim, ona uygun bir üslûpla inancı anlatayım, kitap hediye edeyim demiştim... İnsandı, akli vardı... Belki yüz kapılı sarayın hiç değilse biri açık olabilir ve oradan inancı teneffüs edebilirdi... Kendi kendime aklıma gelen bu düşünceyi ne kimseyle paylaştım, ne de uygulayabildim... Belki de onun katı ve uzlaşmaz görünüşi beni isteksizliğe itti.

Her neyse... O artık öldü... Öbür dünyada acıklı bir azaba mâruz kalacağından hiç şüphemiz yok... Kendi etti, kendi buldu... Âdetâ 80 senedir Cehenneme yuvarlanan bir taş gibi, bir küfr-ü mütehaccir olup esfel-i sâfilîne yuvarlandı...

Artık onun Allah'a karşı hiçbir mâzereti yok... Hesap sorulurken, **"Duymadım, bilmiyorum"** diyemeyecek... Çünkü, Kur'an ve dinî

ilimlerde bilgisi vardı... Okumuştı... Buna rağmen inkâr ediyordu... Üstelik hiçbir diyalog kapısı bırakmıyor, dinle ve dindarlarla birlikte yaşamaya mecbur olduğunu düşünmüyordu... Kimi dinî ecemaatlerin diyaloglarına iltifat etmemiş, çağrılı olduğu dâvetlere katılmamıştı... O bir "şartlanmış"tı... Mutaassıptı...

Belki daha çok şey yapmak istiyordu...

Ama Allah müsaade etmedi...

Uluslararası Gericilik Konferansı düzenleyecekti... Ömrü vefâ etmedi...

"Ölmeye niyetim yok" demişti...

Ölüme niyetsiz gitti...

Sivas tahrikinden sonra, "**Dinciler Çiller'i saçından sürüyecek, Demirel'i kesecek**" demişti...

Dindarların hoşgörölü tavırlarını göremeden gitti...

Kendince, "**gerici, yobaz, fundemantalist, çağdışı**" dediği dindarların eliyle ölmeyi çok istiyor gibiydi...

Dindarları tahrik için çok uğraştı... Bir suikaste kurban gitmek için çalıştı... "**Kahramanlığın**" böylesini seçmişti... Ama başaramadı... Kendiliğinden öldü gitti...

Bir suikast sonucu ölmemesi hayırlı oldu... Dirisiyle uğraşan dindarlar, bir de ölüsüyle meşgul olmaktan kurtuldular. Yoksa hiçbir dindarın ilgisi olmayan bir fâil-i meçhul yaşansaydı, artık üzerimize gelen ithamları reddetmek için ne kadar uğraşacaktık...

Biz onun saldırılarından ve tahriklerinden kurtulduk...

Ne diyelim?

Dayansın ehl-i kubur...

YENİ ASYA, 7.7.1995

BİZ BİZE

Solda yaprak dökümü

ALİ FERŞADOĞLU

Müseccel ateistlerden Aziz Nesin öldü!

Komünizmin hadimlerinden M. Ali Aybar öldü.

Boris Yeltsin Abbas!

Komünistlerin ağır topraklarında yaprak dökümü sürüyor!

Haydi bakalım, darısı diğer komünistlerin başına!

Yeni yeni üniversiteler kuruluyor. İyi. Çünkü bir ülkenin gerçek ordusu üniversitelerdir!

Onlar, ilmî buluşları ve sair çalışmalarıyla millete öncü olurlar!

Fakat ışın tuhafı, 57 üniversitemizin bir sürü problemleri varken; halkla bütünleşmemişken, bina ve öğretim üyeliği eksiklikleri çekilirken, yeni üniversiteler ne işe yarar?

YENİ ASYA, 12.7.1995

YERİN KULAĞI

**Rezil Mesin öldü,
çıkardığı fitne yaşıyor!
Keşke tam tersi olsaydı**

ALİ FERŞADOĞLU

YENİ ASYA, 14.7.1995

YERİN KULAĞI

Ölüm töreni sorun çıkaracak...

YAZGÜLÜ ALDOĞAN

Aziz Nesin'in ölüm haberini alınca içim nasıl buruldu anlatamam... Kuşkusuz duyduğum acıda sevdiğim, beğendiğim, inandığım bir yazarcının, bir halk filozofunun kaybındaki maddi gerçeklik de vardı ama asıl üzüntüm suçluluk duygusundandı.

Onu ne kadar üzmüştük! Ne kadar hırpalamış, ne kadar hoyrat davranmış, ne kadar üstüne gitmiştik... Başka bir ülkede olsa el üstünde tutulup günde 8 kez hatırı sorulacakken biz neredeyse üzerine çıkıp tepinmiştik!

Daha birkaç gün önce Sivas katliamını anarken Aziz Nesin'e yapılanlar geçmişti gözümün önünden. 80 yaşındaki adamı yakmak isteyip de yakamamış, sözümona kurtarıırken itfaiye eri kılığına girmiş bir yobaz tarafından tartaklattırılmış, bütün bunlar yetmezmiş gibi olayın faillerinin cezalandırılması için açılan davada bir ceza da ona çıkarmadığımız kalmıştı!

Kimse ne gösteremediği cesareti göstermiş olmalı en büyük suç. Düşündüğünü, inandığını hep söyledi. Hiçbir çıkar hesabı yapmadı. Hiç bir baskıdan yılmadı. Hiç bir tepkiden korkmadı! Bir cesaret anıtı gibiydi... Ve onun kadar cesur olamayanlar, onun gölgesine sığınanlar, onu hep yalnız bıraktılar...

Ve ona en çok kızanlar da fikirlerinden çok cesaretine kızdılar! Onu korkutamadıkları, sesini kısamadıkları, yazmasını önleyemedikleri için kızdılar!

Gözleri artık iyice görmez olmuştu, yine de yazıyordu. Yazıyordu da okuyamıyordu. Yardımcım diye tanıttığı, gönül dostu bir hanımefendiyle beraber dolaşüyor, yazdıklarını ona okutturuyordu.

İnsan Hakları Bakanlığı'nın düzenlediği bir toplantıda konuşmacı olarak bulunduğu sırada izledim en son. Devletten neredeyse ilk kez böyle bir davet almış olmaktan şaşkın ve tedirgindi. Devlet denince aklına hep sorgulama, itilip kakılma, horlanma, en azından yok var sayılma geliyordu dal

En son birkaç gün önce bir kalp krizi geçirdi. "Memleketin haline üzüldüm de onun için" diye geçiştirdi. Hasta yatağından kalkıp hazırlamayı tasarladığı uluslararası bir sempozyum için basın toplantısı yaptı.

Köktendinciliğin tüm dinlerde olduğunu ve sempozyuma her dinden bilim adamları ve düşünürlerin çağrılıp konunun üzerine dikkat çekileceğini söyledi. **Şeriatçıların tepkisini çekmek yetmemişti anlaşılan, bütün dinlerdeki yobazlara karşı cephe açıyordu!**

Şimdi en büyük kavga, ölüm töreninde çıkacak... Neler olacağı- nı bilmiyorum ama tahmin edebiliyorum. Aziz Nesin bir süre önce öldükten sonra Çatalca'daki vakfın bahçesine gömülme izni istemişti. Mezarlıklar dışında bir yere gömülme için Bakanlar Kurulu kararı gerekiyor. Ve bu izin verilmemişti...

Ne de olsa Nesin, cumhurbaşkanının annesi değildi, üstelik de türbe yakınına gömülme istemiyordu! Gerçekten de Nesin dindar biri olup da cami avlusuna gömülme istese Bakanlar Kurulu kendisine daha bir hoşgörülü davranırdı eminim!

Ama Nesin, ateist, yani dinsizdi... Bunu söyleyebilecek kadar da cesurdu! Gerçi henüz laik bir ülkedeyiz ve dinsiz olmak anayasal bir suç değil ama toplumsal baskılar bu tür gerçeklerin ancak yakın çevrelerde alçak sesle açıklanabilmesini gerektiriyor...

Evet, bir musevinin müslüman mezarlığına gömülmesi ne kadar anlamsızsa bir dinsizin de müslüman, musevi ve katolik mezarlığına gömülmesi o kadar anlamsızdı! Ama zaten Aziz Nesin'i bu ülkenin anlamsızlıkları Aziz Nesin yapmıştı! O cesareti dışında fazla bir şey yapmamış, gözlemlerini yazmakla yetinmişti... Olan bitene bir şey katmamıştı ki!

Şimdi muhtemelen dinsiz (bu bir küfür değil, bir inanç biçimidir) olan pek çok kişiye yapıldığı gibi, başka bir biçimini bulmak istemediklerinden ona da alışageldiğimiz bir cenaze merasimi yapacaklar... Bu merasimde kendisi isteksiz, cemaat isteksiz olacak... Haklı olarak...

Ya da dinl tören yapmayacaklar ama yine de mezar yeri sorun çıkaracak... Ondan sonra da dirlis de sorun çıkarmıştı, ölüsü de deyip kına yacaklar...

Baksanıza, adamcağız öldükten sonra suikast tehlikesine karşı güvenlik önlemlerini arttırmışlar ve her ihtimale karşı da otopsi yapmaya kalkmışlar... Yani ölümünden sonra olanlar da tam Aziz Nesin'lik!

İster sevin, ister sevinmeyin, ister fazla sivri bulun, onun pek çok sözünü farkına bile varmadan kullandığınıza eminim. Nazım'dan sonra dünyada en çok tanınan, sevilen yazarımızı kaybettik, yaşarken hep yaptığımız gibi kıymetini bilemedik. Ama asıl bundan sonra, pek çok olayda onu çok arayacağımızı ve keşke yaşıyor olsaydı diyeceğimizi biliyorum...

YENİ GÜNAYDIN, 7.7.1995

Kına yakın e mi!

YAZGÜLÜ ALDOĞAN

İlk kez bir yazımda yazdıklarımın yanıltmış olmaktan dolayı mutluluk duydum! Aziz Nesin'in ölüm haberini alır almaz acıyla birlikte karamsarlık da çökmüştü üstüme... Şimdi bu da sorun olur. Vasiyetini yerine getirmezler, ölüm töreni, gömüleceği yer hadise çıkarır, millet yine birbirine girer diye yüreğim sıkışmıştı... Ve dünkü yazımın teslim edilmesi gereken saate kadar olan gelişmelerde olumlu bir hava yoktu.

Neyse ki akıl ve basiret ağır basmış, DYP'li bazı milletvekilleri de Çiller'in istemi üzerine itirazdan vazgeçip kararnameyi imzalamış. Böylece ölüm töreni, sade, yalın, sevgi ve anlayış içinde geçebilecek. Aziz Nesin, vasiyetine uygun bir biçimde gömülebilecek.

Öylesine bir karamsarlığa kapılmışız ki aylardır, artık bu ülkede hiç bir akıllı karar alınamaz diye düşünür olmuşuz. **Yanıltmış olmaya razıyım ve de düşündüklerimin tersi gerçekleştiği için çok mutluyum!**

Arkasından hep güzel şeyler söylendi, yazıldı... Onu sevmeyenler bile yaza yaza cimriliğini buldular yazacak... Cimri olduğu için mi alnının teriyle kazandığını saçıp savurmamış, her kuruşunu yetiştirmeye adanmış kimsesiz çocuklara harcamıştı, düşünmediler. Herhalde hovardalık yapsaydı, her gece barlarda dolaşıyorsa, kumar oynasaydı daha memnun olacaktı...

Ve ölümünün ertesi günü bile ülkede olup bitenler Aziz Nesin'likti. Günlerce uğraşıp çabalayıp, bütün Türkiye'nin gündemini işgal edip, siyaseti üç tane değişiklik maddesine endeksleyen politikacılar iki yüzlülüklerini kanıtladılar ve **üç yüz sağduyu sahibi insanın bile o Meclis çatısı altında bulunamayacağını ispat ettiler!**

Kına yakınsınlar! Anayasa görüşmeleri donduruldu diye sevinç gösterileri yaptılar... Yetmez, hatırım kalır, bir de kına yakınsınlar!

Bu sadece ANAP'ın ayıbı değildir. Bu sadece Refah'ın ayıbı hiç değildir. Bu ayıpta, DYP'nin de ve hatta CHP'nin de payı vardır! Bu ayıpta başta Komisyon Başkanı Kırca olmak üzere, komisyon üyelerinin, TBMM Başkanı Cindoruk olmak üzere başkan vekillerinin, parti genel başkanlarının ve 450 milletvekilinden 300 tane adam çıkaramayan parlamentonun tüm üyelerinin payı vardır!

Her şey milletin gözü önünde oldu. Meclis televizyonu bütün gelişmeleri Yalan Rüzgarı'ndan daha çok rating getirecek bir dizi titizliğiyle ekrana getirdi. Mızrak çuvala sığmıyor. **Yalanı gördük!**

Siyaset yapmak, milletvekili olmak, ülke yararına, ülkeyi daha iyiye, daha ileriye, daha güzele götürmek için girilen bir uğraştır. Oysa **Türkiye'de siyaset, küçük çıkarlar için yapılıyor, ülke için değil!** Oradaki 200'e yakın milletvekili, birkaç küçük değişiklik için bile oy vermeyerek, parlamentoda bu ülke yararına değil, kendi küçük hesapları yararına bulunduklarını kanıtlamışlardır...

Bu küçük hesaplar, **din çığırtkanlığı yaparak halkın duygularını sömürüp onları daha çok uyutabilecek bir düzen kuracak çoğunlukta parlamentoya girmek olabilir... Refah Partisi buna oynadı.**

Liberal muhafazakar milliyetçi sağ gibi garip bir tanımlamayla **"biz bu ülkenin rantını size yedirmeyiz, biraz da biz gelelim de biz yiye-lim"** hesapları yapan ve bunun için millete çelme takan **ANAP** bu iki-yüzlülüğü yaptı.

"Güya iktidardayız ama bize fazla kemik düşmüyor, bu ekip başarılı olursa tasfiye ediliriz, iyisi mi bunları kaydırıp başa geçelim, biz sebeblenelim" diyen kimi **DYP'liler** en azından disiplinsizlik yaptı.

"Önemli olan kurultaydır, partiyi ele geçirmektir, hem zaten bu değişiklikler yeterince demokrat değil" diyen kimi **CHP'liler** bu salaklığı yaptı.

Ve şimdi kimi yılan kahkahası atıyor, kimi timsah gözyaşları döküyor! Affedersiniz ama bu üç beş değişiklik çıksa ne olacaktı, çıkmasa ne olacaktı? Çıkmadı, Türkiye'de demokrasi oturmamıştır, siviller becerip de askerlerin yaptırdığı anayasanın üç beş maddesini bile değiştiremediler inancı oluştu.

Ve Çiller bu engellemeyi yaptıklarını afişe ettiği ANAP'ı silkeleye silkeleye tek başına iktidara gelirse vebali de ANAP'ındır! Kına yaksınlar...

CHP, hiç olmazsa iktidardan düşer de bir kaç büfe kapatabilir, ihale kapabilir miyiz acaba hesabıyla politika yapan asalaklardan kurtulur, titrer kendine döner ve parti niteliğine kavuşur.

Peki, ya biz ne yapacağız? Biz, halk?

YENİ GÜNAYDIN, 8.7.1995

O günü, unutamıyorum...

İCLAL ERENTÜRK

Merhaba Sevgili Okurlarım...

Bu haftaki, "**Sanat Çekmecemiz**" hüzün kokuyor... Temmuz'un ilk günlerini yaşadığımız şu dönemlerde, ay'ın 5'ini 6'sına bağlayan gece, karanlığı yaran, Azrail'in soğuk nefesi, değerli üstad Aziz Nesin'i sonsuz yolculuğa davet ediyordu...

Türk Edebiyatı'nda oluşturduklarıyla, önemi büyük, dünya çapında mizah yazarımız Nesin, ince zekasıyla, aslen kişileri düşünmeye, doğruya ve gerçeğe yöneltmeye çalışmıştı hayatı boyunca. Hem de pek çok kez bunun bedelini de ödeyerek...

Aslında, ölümü de aynen, yaşamına uygun olmuştu: Açık, net, her tür karmaşadan, seremoni'den uzak ve tüm gerçekliğiyle...

Haberi duyduğum anda, kanımın çekildiğini hissettim. Kitaplığımda, önemli bir yeri oluşturan, elyazısıyla yazıp, imzaladığı eseri gözüme işti ve beraberinde içim burkuldu.

Bundan yaklaşık, 5-6 yıl önceydi. Güzel Sanatlar Akademisi'nin ilk yıllarıydım. Her yıl düzenlenen kitap fuarında, bu kez kendisiyle tanışıp, az da olsa sohbet etme fırsatını yakalayabilmiştim.

Heyecanla bekleyen her kişi gibi, bende aynı duyguyu paylaşarak, kitabını imzalaşısını bekliyordum. Stand'ın önünde insanlardan örülü müthiş bir kitle adeta yığın oluşturunuyordu. Bu hengame sonucunda, ona ulaşabilmek günün keyifli anlarından biriydi. O günü unutamıyorum. İlginçtir, Uğur Mumcu ile de aynı gün tanışmanın ve sohbet etmenin hazzını hala taşıyorum. O anı dün gibi aynı tazelikte hatırlamakta ve yaşamaktayım. Her ikisinde ölümünde duyduğum hüznün ise tarifi yok...

Yaşamı, her yönüyle dolu yaşayabilen az kişi vardır bana kalırsa, işte Aziz Nesin, asıl adıyla "**Mehmet Nusret**" böyle biri olmuştu her zaman. Seksen yıllık yaşama, sığdırabileceklerinin fazlasını aktarabildi. Dilim varmıyor ama, belki de tam zamanında hayata gözlerini yumdu, her yönüyle yaşamının doruğundayken, hafızamızı eskiden olduğu gibi, bugün ve gelecekte de taptaze tutarak...

Düşüncelerini benimseyip, benimsemesekte, onu sevmiş olsakta, olmasakta, şunu kabul edelim ki, o Türkiye'nin içinden çıkan, gerek eserleriyle, gerekse şahsiyetiyle, önemi dünya çapında onaylanan Türk Aydını, yazar ve fikir adamıydı.

Aydınlarımıza, yeni bir boyut kazandıran Nesin, gerçeklerden yana olmayı tercih ederek, her defasında topluma ayna olabilmiş, ileri sürdüğü fikre sahip çıkarak, sonuçlarına da katlanmasını bilmiştir.

Yanlışlıkların, aksaklıkların, negatifliklerin yüzümüze bu denli vurulması çoğu zaman bizleri rahatsız etmiş ya da ürkütmüş olsa dahi, bildiğinden şaşmadı Aziz Nesin. Zaten, onu kalıcı kılan da bu yönü değil miydi?

Sanırım, bizler toplum olarak, yaşarken değerlerimize sahip çıkamıyoruz. Belki de böylesi insanların, yüreklerde ve beyinlerde daima yaşayacağını bildiğimiz için olsa gerek...

Olayı, dramatize etme taraftarı değilim. Buna gerekte yok. Yaptıklarıyla, yaşayanlar, zaten yokolmazlar. Çocuklara ve gençlere vermiş olduğu önemden ve duyarlılıktan ötürü, meydana getirdiği Çatalca'daki "Nesin Vakfı" herkese örnek ve önder olmalı düşüncesini taşıyorum...

Vakfın çocuklarının, dedelerinin yokluğunu hissetmemeleri, o varmış gibi hayatı kavramaları dileğiyle...

Ve sen Aziz Nesin, yepyeni evrenleri keşfetmen, ulaşman ve ışığını yayman umuduyla, adına yaraşır insan, güle güle...

YENİ GÜNAYDIN, 10.7.1995

SANAT ÇEKMECESİ

Aziz Nesin'i kaybettik...

Uzun bir ömrün hemen her gününde maceralı bir hayatın direnişini gösteren bir usta mizah yazarı, bir düşün adamıydı. Söylediklerini dinleyenlerin tansiyonuna göre ayarlamadan meseleleri değerlendiren üslubuyla dikkat çekiyordu. İnsanların gözlerinin korkutulduğu dönemlerde, tehdide metelik vermeyen bir kahraman ahlakı ile hayatı hafiften gırgıra alan kabiliyetin, hiç kuşku yok ki, nadir rastlanır bir meziyetin sahibiydi.

Türkiye bugün bu nadir meziyetini, bu üstün kabiliyetini kaybetmiş tir...

Aziz Nesin'i sevenlerin çokluğu kadar sevmeyenleri olduğunu da biliyorum, birbirine karşıt fikirlerin bilgi edinme kaynaklarının farklılığı nedeniyle böylesine kamlara ayrılmış olması doğal sonuçtur. Ancak bir gerçek ortadadır ki, bilgi kaynaklarının karşıtlarını dikkate almadan yeni kuşaklara aktarılması, bağınaz bir öğretim sistemi içinde yanlış adam yetiştirmeyi sonuçlandırır. Doğru adamın gördüğü toplumsal çarpıklığı, yanlış adamın görmesi mümkün olmadığından doğru adam gerçeğin ustası olabilir, bazan gerçek, kendini en iyi biçimiyle mizahta sergiler...

Aziz Nesin, takma adıyla, asıl adı, Mehmet Nusret'ti ve seksen yaşındaydı. Seksen yıllık ömür içinde Cumhuriyet tarihinin geçirdiği bu evreleri yaşamış, anlatılan hedefleri varılan sonuçları görmüş ve çelişkilerden müthiş bir mizah külliyatı yaratmıştı. Askeri eğitimden gelmişti. Orduda subay olarak çalışmış, sonra tard edilmişti, öyle zengin bir zihin, geniş deney ve bilgi birikimi, geçimini sağlamak için mahalle bakkallığına soyunmak zorunda kalmıştı. Hayatın acımasız sertlikleri karşısında boyun eğmeyen direnişle zamanı değerlendirmiş ve istediği başarıyı sağlamıştı.

Toplumu, kendi değer yargılarının egemen olduğu anlayış süzgecinde geçirirdi. İddiacıydı, bozukluklar kaynağını nereden alırsa alsın, bir yürek titremesi geçirmeden yergici hükümlerle ele alır, mizahın kalıplarında yoğurup ironiler yaratırdı. Öykülerinde bazan masalcı nine üslubu, bazan bir meddah sanatkarlığı ile güldürücülüğü gözleyebilirdiniz. Bu eleştirilerde mizahın kahkaha fırtınası kadar uyarıcı ve öğütleyici erdemleri de görünürdü.

Türk ulusal mizahını dünyaya tanıtan isim oldu. Türkiye'nin mizah kültürünü dünya kültürüne katan kişiydi. Aldığı ödüller ne denli etkin bir mizah ustası olduğunun örneğidir.

Kaç kitap yazmıştır şimdi hatırlamıyorum. Ama delikanlılık günlerimizde Sabahattin Ali ile birlikte çıkardıkları Marko Paşa mizah dergisini okurdum. Bu dergi kimbilir kaç defa kapatılmış, kaç defa yeni bir filizlenme ile başkaldırmıştı. O dönemdeki edebiyat öğretmenimiz Marko Paşa'yı biraz eleştiren tabiatın sahibiydi. Eleştiri getirmekle beraber sahibinin cesaret ve dayanıklılığını da övmesini biliyordu. Bu toprak bu kadar bereketli olduğu müddetçe bu tohum her yerde yeşerir diye iltifat cümleleri sıralardı.

Aziz Nesin en az 100 değişik imza ile yazı yazmıştır... Bu kadar verimli bir insan, tek bir isim altında yazsaydı herhalde kırılması imkansız bir rekor yaratılmış olurdu.

Bütün üstünlüklerine ve huysuzluklarına rağmen Türk mizahında, edebiyatında, siyasetinde ve düşünce hayatında bir Aziz Nesin gerçeği yaşanırdı ve bu gerçek, hiçbir şekilde değiştirilemezdi. Ölüm bile bu gerçeği değiştiremeyecek...

Aziz Nesin gene yaşayacak... Allah rahmet eylesin...

YENİ GÜNAYDIN, 7.7.1995

Komik acılarla Aziz Nesin...

YILMAZ KARAKOYUNLU

Kanal D, belki de son ayların en güzel programlarından birini gerçekleştirdi. Aziz Nesin ile ilgili bir belgeseli Türk izleyicisine sundu. Ülkemizin yetiştirdiği bu büyük mizah ve edebiyat ustasının geçmişindeki bilinmeyen detayları öğrenmek fırsatını bulduk. Aziz Nesin'in ne denli komik acılar içinde ömür sürdüğünü gördük.

Aziz Nesin, İran Şahı Rıza ile Kral Faruk'a hakaretten hapse girmiş. Sebep, bu iki kralın halkına eziyet ettiğini ve bir gün halkının bunları başlarından atacağını yazması imiş, iki despot kral için ömrünün en güzel yıllarını hapisanede geçiren Aziz Nesin, İran ve Mısır halkı bu iki kralı başlarından attıktan sonra bile bu mahkumiyetin acısını çekmeye devam etmiş. Örneğin pasaport alamamış. Böylece bütün dünyanın hayranlıkla kendisine verdiği uluslararası ödülleri alabilmek için yurtdışına çıkamamış.

Doğrusu Aziz Nesin'in kendi hayatından kesitlerin anlatıldığı bu programı bir ibret levhası izler gibi seyrettim ve ürktüm.

Aziz Nesin'in bu programda işaret ettiği bir konu vardı ki, gerçekten çok önemli yararlı... Bir zamanlar yedeksubay öğretmenlik diye bir uygulama getirilmişti. Askerlik görevlerini yapmak durumunda olan gençlerimiz, ücra köşelerde öğretmensiz kalmış okullara gönderiliyordu. Orada öğretmenlik yapıyor ve bu hizmeti askerliğine sayılıyordu. Bu yoldan çok sayıda okulun öğretmen ihtiyacı karşılanmıştı.

Bugün bu kuruma olan ihtiyaç daha belirgin noktadadır.

Yedinci Plan'ın Stratejisinde ve plan projeksiyonlarında Türkiye'nin geleceğinin eğitime bağlı bir gelişme modeli olduğu öngörülmüş. Böyle iddialı bir hedef peşinde koşan Türkiye'nin istenen eğitim seviyesini beş yıl içinde yakalaması söz konusu değil... Üniversite mezunları belli bir meslek tecrübesi geçirdikten sonra askere alınmakta ve bu kapasiteler daha iyi kullanılabilecekleri alanlardan uzak tutulmaktadır. Yeniden bir yedeksubay öğretmenlik uygulaması ile daha verimli çalıştırmaları sağlanabilir.

Burada bağınaz davranmamak en can alıcı noktadır. Eğitim veren bütün kurumlar için bu kaynakların kullanılmasını temin etmek çok sağlıklı bir yaklaşım olacaktır. Önümüzdeki beş yıl bu yüzyılın son günleridir. Böyle bir tükeniş döneminden yeni bir yüzyılın başlangıç aşamasına sıçırıyoruz. Bu geçiş döneminde öğretim yöntemlerini yenileyip geliştirecek fırsatları kullanmak zorundayız.

Eğitimde yeni teknolojinin ürünlerini dünya 20 yıldan beri kullanıyor.. Henüz böyle bir girişimin önemini bile kavramış değiliz. Böyle bir sistemi uygulamanın gerektirdiği bilgi ve tecrübede öğretmen yetiştirmek Türkiye'nin eğitim hedeflerinde çok ileriki yıllar için söz konusu olabilecektir. Hatta, Türk eğitim sisteminin bu nitelikte öğretmen yetiştirmek için tahsis edebileceği kaynaklar bile beş yıl içinde bu imkanı getirmeye elverişli değildir. Oysa yedeksubay öğretmenlik kurumu bu soruna çare olabilecek imkanı verebilir.

Türkiye'nin yerel yönetimlere bırakılması programlanan eğitim modelinde en önemli gelişme yeni teknoloji ürünlerinin eğitime uygulanması olacaktır. Yedeksubay öğretmenlik bu konuda gerçekten iyi bir fırsat kapısı açmaktadır.

Aziz Nesin, kendi hayatını anlatan programında bu konuya da temas etti. Çok uzun yıllar önce bir önemli gerçeği bu nitelikte görmüş olmasını memnuniyetle izledim...

Aziz Nesin'i Çatalca'da bilinmeyen bir yere gömmüşler. Üzerine bir mezar taşı bile dikilmemiş. Ne fark eder ki, siz yine de içinizden bir fatiha okuyunuz... İyiler daima fatihayı hak etmişlerdir.

YENİ GÜNAYDIN, 11.7.1995

Gerekçem

ERGUN KAFTANCI

Saçı sakalına karışmış genç adam kürsüde...

Beni anmayın diyen babasına inat anma törenine renk katmaya çalışıyor.

- Babamı İnekler de severdi...

Müteveffa Aziz Nesin hayranları soruyorlar:

- Neden Aziz Nesin'i sevmedin?

Cevabım hep aynı oldu:

- İneklerle aynı safta olmamak için!

YENİ GÜNAYDIN, 7.7.1995

SATIR ARASI

Niyet...

ERGUN KAFTANCI

Aziz Nesin'in cenazesi nasıl uğurlandı, izlemedim...

Ama ardından hayata veda eden **Mehmet Ali Aybar**'ın alkışlarla uğurlandığını gördüm.

Aybar, sevenlerine göre iyi bir sosyalist, sevmeyenlerine göre kötü bir komünistti...

Peki, nereden çıktı bu, cenazeleri alkışlarla uğurlama işi?

Bana göre, cenazeyi alkışla uğurlamak ölüye müthiş bir saygısızlık...

Şey demeye benziyor yapılan...

- İyi ki öldün, aramızdan gittiğine seviniyoruz, onun için de seni kutluyoruz, şak, şak, şak...

Aybar'ı uğurlayanların niyeti bu muydu acaba?

YENİ GÜNAYDIN, 16.7.1995

SATIR ARASI

Aziz Nesin'siz Türkiye

HÜSEYİN ATABAŞ

Türkiye yirminci yüzyılda dünyaya üç sanat adamı armağan etti: Nazım Hikmet, Yılmaz Güney ve Aziz Nesin. Her üçü de devlet erki ile çatışma halindeydi. Ama bunda yadırganacak bir durum yok. Çünkü devlet yapısı her zaman tutucu, sanatçılar ve bilim adamları ilericidir. **"Sanatçı, var olan kurulu düzeni beğenmez. Sürekli olarak, kurulu düzenle çatışma halindedir. Bütün büyük sanat yapıtları bu çatışmadan doğmuştur. Sanatçı, içinde, gelecek iyi, güzel günlerin çekirdeğini taşıyan kişidir."** (A. Nesin, Tanin, 24 Mart 1961). Bu nedenle devlet-sanatçı çatışması doğal bir tutumdur. Dünyada bütün sanatçıların yurtsever olmalarına karşın, yeniliklere sonuna dek açık oluşları, erki elinden kaçırmak istemeyenlerce hasım bilinirler. Susturulmaları için her türlü yasal ve yasadışı yola başvurulur.

Gerçi bugün değilse bile yarın, insanlar söyledikleri ve yazdıkları için suçlu sandalyesine oturtulmayacaklar. Ne ki, içine girdiğimiz tüketim toplumunda, yani anamalcı düzende kötücüllerin sesi aydınlıkçıların sesini boğmaya çalışacak. İşte bu durumu gören Aziz Nesin'in tüm çabası, geleceğin insanlarına bir avuç aydınlık taşıma uğraşından başka bir şey değildi.

Yetmiş beşinci yaşını kutlamak üzere Ankara'da kendisi için yapılan bir toplantıda şöyle diyordu Aziz Nesin: **"Beni yetiştiren bu ülkeye borcumu ödeyebilmek için beşyüz yıl daha yaşamam gerek."** Aynı konuşmasından emperyalizm tehlikesine de dikkat çekerek; **"Şu anda beni buraya getirip konuşturanın emperyalizm olmadığından doğrusu pek emin değilim."** Çağdaş sömürgecilik anlamına gelen emperyalizme bu biçimde dikkat çekmesi O'nun yurtseverliğinin gereği idi.

Ellili yıllarda okuduğum bir öyküsünde, yedek parça bulunamayışı nedeniyle, öküz koşularak traktörle tarla sürülüşünü anlatıyordu. Çocuk aklımla komik bulduğum bu olaya kahkahalarla gülüyordum. Sonraları anladım ki, böyle bir şeyi biz gülelim diye uydurmuş değildi. Dışa bağımlı sanayileşmenin gülünçlüğüydü sergilemek istediği. Gülünçlüğü bile değil, dışa bağımlılığın günün birinde ülkeyi kıskıvrak bağlayarak, sömürgeleştirme tehlikesine dikkat çekiyordu. Ama bunlar iktidarlarca hoş karşılanmıyor, **"komünist"**likle suçlanarak mahkemelerde

süründürülüyor, hapislerde çürütülüyordu. Tüm çirkinliklerine karşın Aziz Nesin gözden düşürülememiş; tersine, gerek Türkiye, gerek dünya halklarının sevgilisi olmuştu. Yüzde altmış aptaldır, dediği Türk halkı onu bağrına bastı.

1987 yılında, Mirbed Şiir Festivali için çağrılı olarak gittiğim Irak'ta, Türkiyeli olduğumu öğrenen İtalyalı'dan Polonyalı'ya, Afganistanlı'dan, Hindistanlı'ya edebiyatçı dostlar Aziz Nesin'i sordular bana. Sağlığının yerinde olduğunu öğrenince sevindiler. Bütün ırklardan, bütün dinlerden insanların sevgisini, saygısını kazanmak ne büyük mutluluktur. Yalnız Aziz Nesin için değil, onu yetiştiren Türkiye için de. Bu saygınlığa ulaşmanın ülkemiz için ne demek olduğunu algılıyoruzdur umarım... Ve umarım ki, Aziz Nesin'in kazandırdığı bu saygın yere "köşe dönme" beklentisi içinde değil de, elinin altıncı parmağı saydığı kaleminin çalışkanlığı ile ulaşabildiğini genç insanlarımız kavriyordu.

Aziz Nesin'le son kez, zamanın Kültür Bakanı Timurçin Savaş'ın onun onuruna verdiği yemekte birlikte olduk. O akşam söylediği şu tümce belleğime çakılı hala: **"Ölümü aklınızdan çıkarmayın hiç, ölümü unutmayan insan kötülük yapmaz."** 2 Temmuz Sivas olayının üstünden henüz bir yıl geçmişti bunu söylediğinde. Yaşamı boyunca kendisine onca kötülük yapılmışken, insanlara karşı kötülük adına en küçük bir leke yoktu içinde. Ölümden korkuyordu ama, huzur içinde öldüğünü sanıyorum. Saklısı gizlisi yoktu çünkü; içini güne sermiş bir sanatçı, bir aydınlık kişi, bir bilge...

1993 Torbalı Güz Şenlikleri'nde konuşması yasaklanmıştı. Şenlik sonuna dek oradan ayrılmadı. Her etkinliği, her söyleşiyi izliyor, parmağını kaldırıyor, söz aldıktan sonra yarım saat konuşuyor, adet yerini bulsun diye de sözlerini bir soru ile bağlıyordu. Bir izlencede en çok bir saat konuşacakken, on etkinlikte beş saat konuştu. Aziz Nesin boşuna Aziz Nesin olmadı ki!..

Çalışkan, disiplinli, tutumlu, çağına ve geleceğe karşı duyarlı bir insan. Ölümden ötesinin olmadığını bile bile, insanlığa hizmet etmeyi son nefesine değin sürdüren bir sorumluluk örneği. Askerlik ve hapis-hane yaşamından edindiği tek kazanımın disiplinli çalışma alışkanlığı olduğunu duymuştum kendisinden... Aziz Nesin yarım yüzyıldır Türkiye

gündeminden düşmeyen, hatta gündem belirleyen bir düşünür, bir eylem adamı, bir sanatçı. Sanatçıların eylemleriyle de toplumun önünde gitmesi sanırım daha çok Türkiye'ye, ya da Türkiye gibi ülkelere özgü bir olgu. Aziz Nesin, sivri, aykırı, abartılı çıkışlarıyla toplum dinamiğini canlı tutmayı başardı. O'nsuz bir Türkiye'nin üzerine ölü toprağı serpileceğinden korkuyorum... Bıraktığı bunca yapıta, oluşturduğu savaşım geleneğine karşın hala susacaksak, aptallığı hak etmiş olmaz mıyız?

Yaşamı yaşamımıza örnek olsun.

YENİ POLİTİKA, 9.7.1995

YÜZYÜZE

"Deliler ticarete, bayındırlıkta, sağlık işlerinde her şeyde o zamana kadar görülmemiş delilikler yapıyorlardı. Yeni beden eğitimi nazırı, bir gün stadyuma geldi. O gün, Arisontopolis'in en ünlü, en eski iki takımının maçı olduğundan stadyumu 60 bin kişi tıklım tıklım doldurmuştu. Beden eğitimi nazırı maçı durdurup hakeme sordu:

- Ne yapıyorsunuz?
- Maç efendim.
- Bu maç dediğiniz şey nedir?
- Spordur efendim.
- Spor ne işe yarar?

Hakem iyi bir konu yakaladığından bütün bilgisini göstermek için konuşmaya başladı:

- Efendim, spor bedeni geliştirir. Sağlam bedende sağlam kafa bulunur. Bu yüzden memleket gençliğinin iyi yetişmesi, gelişmesi, canlı çevik olması için spora çok önem veriyoruz.

Nazır,

- Peki ama, gördüğüme göre bu futbol denen sporu, şu çayır-daki 20 delikanlı yapıyor. Bu seyreden 60 bin kişiye ne oluyor? Yoksa insan maçı seyrederken de gelişiyor, kuvvetleniyor mu?

Nazırın çevresindekiler şaşırdılar. Bir yanıt veremediler. Deli Nazır seyircilere baktı. Davul gibi göbekli bir seyirciye, 'Maşallah, vücudunuz amma biçime girmiş' dedi. Bağırmaktan sesi kısalmış bir delikanlıya, 'Galiba sizin de gırtlığınız kuvvetleniyor' dedi. İskelet kadar zayıf bir adama 'Size de spor yaramış' dedi.

Sonra emir verdi: Bütün seyirciler çayıra çıkıp takım takım top oynayacaklar.

Şişman, sıska, göbekli, yaşlı, hastalıklı seyirciler çayıra dökülüp soluya soluya dilleri bir karış çıkıp yere serilene kadar top oynadılar. Vücutları hamladığından bir ay hiçbiri kendisini kaldıramadı."

Ben yazmadım, yukarıdaki sporumuz için bugün bile geçerli olabilecek mizah yazısını. Toplumcu yazarlarımızdan Aziz Nesin'in güçlü yapıtı arasında yer alan **"Deliler Boşandı"**sını okuyorduk bilmem kaçınıcı kez de, aldım çıkardım bu bölümü ve girişe olduğu gibi yerleştirdim.

"Neden? derseniz, yanıtı çok kolay: Başbakan Sayın Demirel de belirtmiş görüşlerini, 150 binlik stadı az bulmuşlar ki 200 bin gerekir derim. Malazgirt ovasına da 3 milyonluk bir stad yapıp şenliği sürdürelim derim."

Bu yazdıklarımla, soruna ciddi olarak bakmadığımı sanmayın. Şaka da yapmıyorum. Çünkü Aziz Nesin gibi ünlü bir toplumcu yazarımız **"Deliler Boşandı"**yı boşuna yazmamıştır. Dönemin Başbakanı Süleyman Demirel, İstanbul'a **"hatta 200 binlik stad yapılması"** yönünde ilgililere emir verir ve spor basını da bunları yazarken, biz de **"stad yapmakla iş bitiyor mu?"** demiş ve Aziz Nesin'in öyküsünden beslenen bir yazı yazmıştık.

İnsanlık tarihinin **"ölmez"**leri arasında yer alan büyük yazın ve düşün adamımız Aziz Nesin'in 1955'lerde yazdığı öykünün 1975'lerdeki yansımaları, 1995'lere gelindiğinde bile yaşanmış olmasının değerlendirilmesini sizlere bırakırken. **"Gol Kralı: Sait Hopsait"** adlı yapıtında Erol İpkıran'a **"nasıl spor yazarı olduğunu"** anlattıran bir tümce de yazmamazlık edemezdim:

- Amerika'nın tarihe geçmiş tüm yazarları, benim gibi her işe girip, hiçbirinde dikiş tutturamadıklarından yazar olmak zorunda kalmışlardır. Yazım çirkin, imlam bozuk olduğundan, dahası da Türkçe'yi iyi bilmediğimden, beni öncelikle spor yazarı yaptılar.

Aziz Nesin bizlere **"ölüm yok be kardeşim"**i öğretti.

Ölümsüzlük var ölüm yok be kardeşim.

YENİ POLİTİKA GAZETESİ, 13.7.1995

Basın, Aziz Nesin'in tabutu üzerinde zar atmak istedi

NEYLAN DOĞAN

Çok değil yaklaşık on gün önce Aziz Nesin'in rahatsızlık geçirerek hastaneye kaldırıldığını okumuştuk gazetelerden; üzerinden çok değil birkaç gün geçmişti ki, Aziz Nesin'in öldüğünü duyduk. Hem de 2 yıl önce atlattığı büyük yangının yıldönüm törenlerinden üç gün sonra yine bir yangında, Akdeniz sıcaklığında yaşama veda etmişti. "İnanmadığı tanrısının bir hikmeti mi bu?" diye düşünmeden edemiyor insan.

Evet, ölmüştü Aziz Nesin, Sivas katliamının sorumlusu ilan eden askeri savcılarının mübaşirleri gibi çalışan ve açık açık Aziz Nesin'i hedef gösteren tekerci basın, yine bizi hiç şaşırtmadı: Kraldan çok kralcı oldu, timsah gözyaşlarıyla manşetler attı. Basın, ölümden sonraki iki gün boyunca ikiye bölünmüş davrandı, son gün ise bir başkaydı:

Adli Tıp'ın önünde otopsi yapılmasını bekliyor gazeteciler, bu arada içten içe de söyleniyorlar bir parça. Ahmet Nesin, Adli Tıp kurumu önünde "**bu olaya biraz saygınız varsa...**" diye başlayan açıklamasını yapıyor. Çatalca'ya gidilecek mi diye bakıyorum gazetecilerin yüzlerine, yüzlerden müthiş bir kesinlik okunuyor: Evet... Benim aklım hala bu "**saygı**" çağrısının haklılığında ve bu isteğin insaniliğinde, yani gönlüm gitmek istemiyor Çatalca'ya, ancak biz de basının seline kapılıyoruz..

Askerler Nesin'in inançlarını gazetecilerden koruyor

Adli Tıp önünde beklemeye devam ediyoruz, birkaç tane ambulans çıkıyor kapıdan, her seferinde gazeteciler kapıya koşturuyor, "**cenaze değil**" türü açıklamalara inanmıyor ve ambulansın pencerelerinden içeriye bakmaya çalışıyor. Nihayet gerçek ambulans kapıda görüldü, kameramanlar bütün azmanlıklarıyla kapıya yüklendiler ve aynı hızla başlayan bir koşturmaca başladı. Birbirini sollayan, sağlayan trafik canavarları "**halka doğru haber vermek için**" adeta yarış yapıyorlar, bu arada küçük bir kaza da atlatılıyor ve nihayet vakıftayız. Vakıf kapıları askerlerle sarılmış, kesin vakfın bahçesine alınmayacak gazeteciler. Ancak bizim halka doğru bilgi vermek için kendilerinden geçen gazetecilerimiz durur mu, müthiş bir ısrar başlıyor, bir yandan da homurdanıyorlar, "**iyi güzel, karara saygımız var, ama biz işimizi**

yapamayacak mıyız?" Bu arada Aziz Nesin'in bir başka oğlu Ali Nesin basını ikna etmeye çalışıyor, bu kez bizim nadide basın mensuplarımız Nesin'le kıyasıya bir pazarlığa başlıyor, **"Ama efendim anladık da hiç olmazsa ambulans içinde görüntüsünü alalım, haklısınız, saygımız da var, ama yine de açılan mezar yerlerinin görüntüsünü alalım hiç olmazsa, halkımız bunu bilmek ister..."** sözleri havada uçuyor, böylesine bir pazarlık insanı ürkütüyor, Nesin'in mezarı üzerinde zar atmak istiyor gazeteciler...

Ali Nesin gazetecileri orada bırakıp vakfın bahçesine giriyor, vakıf yönetim kurulu ve Nesin'in yakınları vakfın o güzelim bahçesini dolaşmaya başlıyorlar ve sonunda gelip gazetecilerin önündeki bir banka oturuyor hepsi. Bu arada vakfın üzerinde bir helikopter dolaşmaya başlıyor, basınının haber verme tutkusuna diyecek yok doğrusu, yerden görüntü alamayan Kanal D, inadını sergiliyor ve Çatalca göklerine bir helikopter göndererek mezarın yerini saptamaya ve görüntü almaya çalışıyor. Pes doğrusu demekten kendisini alamıyor insan...

Bir süre sonra Ahmet ve Ali Nesin yüzlerinde bir tebessümle tekrar basın mensuplarının karşısına çıkıyorlar ve **"Biz sizi kandırdık"** diyorlar. Bu sefer bizim cengaver basınıımız mızıkçılığa başlıyor, yine tezler öne sürülüyor, **"Bu kadar kısa sürede gömemezler, bizi kandırıyorlar, bir kişi nasıl gömebilirmiş koca cenazeyi"** ve en önemlisi **"Hiç değilse şimdi mezarın bir görüntüsünü alalım"** sözleri dolaşıyor yenik dudaklardan...

İnsan düşünmeden edemiyor, gazetecilerin bu tavırları halkın bilgi almasını sağlamak istemelerinden mi yoksa artık insani yanlarını unuttuklarından mı kaynaklanıyor, bence ikincisi.

YENİ POLİTİKA, 8.7.1995

Sıradan ve Sıradışı

TAYLAN DOĞAN

Aziz Nesin öldü, toprağı bol olsun. Ölümünden önce cesedinin işe yarayacak kısımlarının tıp fakültesinde kullanılmasını, geri kalan kısımlarının hiçbir tören yapılmadan kendi kurduğu vakfın herhangi bir yerine gömülmesini ve mezar gibi şeylerin yapılmamasını istemişti. Ömür boyu aykırı yaşayan, sıradışılığın çilesini de daima çeken Aziz Nesin, kurulu düzene ve devlete en son eleştirisini ölümüyle yaptı diyebiliriz. Ölümünden sonraki havaya bakarsak Aziz Nesin'in vasiyeti daha iyi anlaşılıyor. Gerçi kendi vasiyetine rağmen gazetelere ilan verenler çok oldu. İlla cenaze töreni yapmak isteyenler de zorla engellendi. Ama biraz düşünürsek, Aziz Nesin'in tıpkı Nazım Hikmet gibi, Anadolu'nun herhangi bir yerine gömülüp **"Taş maş da istemez hani"** demekte ne kadar haklı olduğunu anlarız.

Bir an cenaze töreninin yapıldığını düşünelim. Aziz Nesin'in birkaç dostu dışında ne kadar sahtekar, düzenbaz, ölü taciri, leş kargası varsa toplanacaktı. Seksen yıldır bir gün rahat yaşatmadıkları Aziz Nesin'in kabri başında tüm devlet ricali ya da temsilcileri toplanacaktı. Daha iki yıl önce kendisiyle birlikte olan onlarca insan diri diri yakılırken seyredenler, katliamcıları değil de kendisini idam etmek isteyenler ve benzerleri, içlerinden küfrederken, bundan da kurtulduk diye sevinirken, acıklı demeçler verip, **"Büyük Türk yazarı, mizah ustası, Nazım gibi rüzgara karşı yürüyen adam vb."** nutukları çekip, şov yapacaklardı. İmam **"merhumu nasıl bilirdiniz?"** diye sorunca, hep bir ağızdan **"İyi bilirdik"** diye bağıracaklardı. Bu koroda, ömür boyu kendisine bir rahat gün göstermeyenler, işkenceci polis şefleri, bir zamanlar **"Aziz Nesin, sen nesin?"** diye bağırarak cazgırlar, tacirler hepsi buluşacaktı. Ondan sonra mezar yaptırma projeleri, mezar ziyaretleri gibi rezillikler onlarca yıl sürecekti. Aziz Nesin tüm bu rezilliklere ölmeden hayır dedi. Nazım Hikmet'in dirisini esir alamayanların ölüsünü esir etme çabalarını görünce ürkmüş ve tedbir almış olmalı... Her gün onlarca insanın devlet tarafından öldürülüp, belirsiz yerlere gömüldüğü bir ülkede şatafatlı törenlerle gömülmeyi kâdine yakıştırmamış olmalı. Böylece şatafatlı anıt mezarlarda yatanlarla değil, mezarı belli olmayanlarla birlikte olduğunu da göstermiş oldu. Toprağı bol olsun.

Sıradışı bir insan olan Aziz Nesin'i sonsuzluğa uğurlarken her gün yeni bir işkenceyle öldürülen ve faili meçhul denilen yargısız infaz haberleriyle karşılaşıyoruz. Eskiden devrimciler öldürüldüğünde **"Onlar**

terörist, polis ne yapsın, silaha silahla cevap verilir, teröriste insan hakları olmaz" ya da, "Onlar Kürt, Türkiye'yi bölmek istiyorlar" gibi şeyleri söyleyenler şimdi ektiklerini biçiyorlar. Sivas katliamı oldu, onlar Alevi, dinsiz denildi. Gazi ve Ümraniye katliamları gene terörist, Alevi, Kürt gibi gerekçelerle örtbas edildi.

Sıra artık **"sıradan vatandaş"**a geldi. Adam yanlış yere park etmiş, trafik polisi çekip vuruyor, öldürüyor. Adam trafik suçundan karakola düşmüş. İşkenceyle öldürülüyor. Polis olmasına güvenen serseri, kadın kaçırıyor. Bana dokunmayan yılan bin yaşasın diyen **"sıradan vatandaş"**lar şimdi yılanın insafına kalmışlardır. Artık Elbistan'da, Kastamonu'da, Urla'da ayağa kalkan (onbinlerce) sıradan vatandaşdır.

Bu gerçek bu kadar açık olarak ortaya çıkarken, inanılmaz bir haber okudum. CEM Vakfı Sivas Şubesi İkinci Başkanı ve Cumhuriyet Üniversitesi öğretim görevlisi olan Doğan Aykanat kapılarının herkese açık olduğunu söylemiş ama **"Yıpranmamış olması, karakola dahi düşmemiş olması"** kaydıyla diye şart koşmuş... Kara cübbeli, kara kafalı, kara cahile bakın.. Alevilik adına ortaya çıkıp da emniyet müdürü gibi konuşan kelleye bakın... Bre zır cahil, bu memlekette karakola düşmeyen mi kaldı? 12 Eylül faşist darbesinden sonra şimdiki Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, bir çok milletvekili ve bakan hapsi boyladı. Yüzbinlerce ilerici, demokrat işkencelerden, hapislerden geçti. Sizin gibi pısrık cunta uşakları dışarda kaldı. Sizler ve başkanınız İzzetin Doğan gibileri Evren'in eteğini öpüp işkenceci - faşist Turgut Paşa gibilerle cuntacı parti kurup iktidara çöreklenmek istediniz. Ama halk hevesinizi kursağınızda bıraktı. Hâlâ akıllanmamışsınız. Bre cahil sürüsü, Yaşar Kemal bile bu dönemde hapse girecek bir iş yapmadığım için suçluyum diyor. Hapse girenler niye giriyor, keyfinden mi? Beşikçi, Gerger, Başkaya gibi meslektaşlarınız hapse atılırken, üniversiteden çıkarılırken çıt çıkarmadınız. Bu dönemde hapse girmek değil, girmemek suçtur. Bu kadar baskı, rezillik varken bunlara karşı çıkmayıp, şahsi çıkarları uğruna her türlü alçaklığı yapanlar ancak Hızır Paşa'nın soyundan gelenler olabilir. Çünkü Aleviler tarihleri boyu karakollardan kurtulmamışlardır. Ama bu bay, DGM savcısı gibi, Sivas'ta otelleri yakanları, işkencecileri, zalimleri değil, yakılanları, mazlumları ve masumları suçluyor. Karakola düşenleri beğenmiyor. Böylece kendi safını ortaya koyuyor.

İşte bunlar gibi sahtekar sürülerinin Atatürk, bayrak, laiklik nutuklarını bir daha dinlemek için mi cenaze töreni isteyecekti Aziz Nesin?

YENİ POLİTİKA, 10.7.1995

Ölünün ardından konuşmak

GÜNGÖR PINAR

Yassıada Mahkemeleri sırası, büyüklerin sadece bizde ve Demirci-zadelerde olan AGA marka lambası radyoların başında toplanıp aralarında hararetle tartıştıkları; zaman zaman birbirlerine yüklendikleri, biz çocukların büyüklerde birden beliren bu radyo hastalığını kavrayamadığımız döneme düşer Aziz Nesin'le tanışıklığımız.

Köyün çocuklarına hiç usanmadan dev masalları anlatan, bir anlattığını bir kez yinlemenin yeknesaklaştırdığı sesi hala kulaklarımda olan Piriştinalı yapıcı ustası Mehmet amca, her akşam radyo başına çöreklenip bizleri masalarından mahrum etmenin haksızlığını gidermek için elimize birkaç kağıt parçası tutuştururken, **"Artık okumayı söktüğünde masalları bırakın, şunlara bir göz atın"** demişti.

Bağdaydık. Karpit lambasının hükümsüzleştiren lüks lambasını yeni almıştık. Hayattaki kilimlere-altmışlı yıllarda duvarlara gerilmeye başlanan uzanmış Moskof'un, yani bizim ortakçının oğlu İrfan'ın soluk soluğa okuduğu kitabı dinliyorduk.

İrfan'ın okuduğu Aziz Nesin kitabının adı neydi, konusu nasıldı... kesinlikle hatırlamıyorum ama Arnavut Yusuf'un, İrfan'a **"Mehmet Usta getirdi o kitabı değil mi? Şimdiden zehirlesin bakalım sizleri"** diye biraz şaka çokça ciddi bağırıldığını hiç unutmuyorum.

Aziz Nesin'in ya da Mehmet Usta'nın bize ne garezi olabilir ki? Aziz Nesin hiç tanımadığı insanları zehirleyen bir kötü amca olsundu belki de. Ancak o, çocukların bir dediğini iki etmeyen Mehmet amca total olduğu için bizi de zehirleyip total mı yapmak istiyor? sorularının bunalttığı annem: **"Of yeter, dırlanıp durma başımda. Ben nereden bileyim Aziz Nesin'i, zehirini... Çekil hadi başımdan"** diye terslemişti. Bir de bunu hiç unutamadım işte...

Sonra büyüdük. Kitaplarımızı kendimiz seçme yaşına geldik. Birkaç yıl önce eğlenceli bulduğumuz birçok yazının, salt biz eğlenelim, hoşça vakit geçirelim diye yazılmadığını, okuduklarımızdan ders çıkarmamız gerektiğini dikte eden işaret parmağı -Ali öğretmen- simit satarken görmenin ezikliği ve **"Kim bunlar, burada ne işim var?"** dedirten bir yalnızlıkla girmiştim imza kuyruğuna.

Yanıbaşımda akşam fazla kaçırılan rakının **"bu kadar içmeyin"** feradı sinmiş göz torbaları ve onun manikürcü kızlarla ilgili öyküler anlatıyor diye kendini solcu kocasının en büyük destekçisi sayan ama pedikürde başparmak tırnağını derinden kesti diye aynı kızı **"Bayram, bu kızı at, çok dikkatsiz!"** diye işinden atan konkenci karısı vardı.

Aziz Nesin'in İzmir'e her gelişinde, Arnavut'u, Boşnak'ı bol, savaş zengini ailenin, solculuğu kendinden menkul oğluna uğraması öteden beri sinirime dokunurdu: **"Sen de amma sektersin kızım yaa, Engels daha beter Marx soylu değil miydi yani?"** şeklindeki savunmalar da...

Aziz Nesin ölmüş, duydun mu? diye telaşla odama giren ablak yüze bakıp kaldığımı hatırlıyorum. Bir de ölüm karşısındaki çaresizliği...

"Cenaze kokteyli, son nefes kına gecesi" gibi yeni kutlama türleri de icat edilerek adamın vasiyet ettiği herşeyin tersini yaptılar. İlanlar, anmalar, tam sayfa yaşam öyküleri...

Peki ama ne yapmalıydık?

Önce akla kararı ayırıp grileri bir yana koymalıydık. Sonra gidip Mehmet Usta'ya ne yapılması gerektiğini sormalıydık. O büyük bir ihtimalle şunları söyleyecekti: **"Bak kızım, sağını solunu bilecek, onları ayıracak yaştasın artık. Sen liseye başladığında, çardağın önündeki konuşmamızı hatırlıyor musun? Ne demiştim o zaman? Aziz Nesin, panzehiri olmayan, olsa da yan etkilerinden korktuğu için kullanılmayan, yaralara çamur, çatılmış soğan bağlayan bir lokman hekimden fazlası değildir ve olma şansı yoktur. Yazmakla çok iyi etti. Ama yazdıklarının çoğu iyi miydi? Buna bakacaksın. Tüm Amerikancılığına karşın Efrahim Kishon bile Nesin'den daha radikal, mizah beyni olan bir yazardır. Olayları yanına yan, kıcına çan takarak aktarmak sadece bize özgü bir mizah anlayışı olsa gerek. Ben yazar değilim ama en azından, neyin nasıl yapılması gerektiğini de bilen bir insanım.**

Türk solunun Aziz Nesin'i kendinden sayması büyük hatadır ve görüyorum hala sürdürüyorsunuz bunu. Onu bir renk, Türk edebiyatına bir katkı olarak düşünmelisin sadece, hepsi bu kadar."

Ağıt bana hep itici, iki yüzlü gelmiştir. Hele ölünün ardından konuşulmaz budalalığını hiç anlayamamışımdır. Hayatımda ilk ve son kez gittiğim bir cenaze merasiminde hocanın, **"Bu ölüyü nasıl nasıl bilirsiniz"** sorusu koro halinde **"Çok iyi, çok iyi"** diye yanıtlanınca ben başımı elimde olmadan ölenin karısına çevirmiş, onun **"b.k iyi"**

demesini beklemiştim. Çünkü ölen bunu hak etmiş bir hedonist, acımasız bir kanemiciydi. Geberip giderken bile karısına saygısızlık etmiş, vasiyetinde malların yarısını bıraktığı metreslerinin de mezarı başında olmalarını istemişti.

Şimdi ben bu ölünün ardından ne aşağılık, ne fırsatçı bir adam olduğumu neden söylemeyeceğim ki? Bal gibi söyler, öte bile geçerim. Çünkü iki yüzlü değilim.

YENİ POLİTİKA, 6.8.1995

YAŞAMIN İÇİNDEN

Yaşarken canını istediler İslamcı basın kına yaktı

ZEKİNE TÜRKERİ

İslamcı ve ölkücü basın, yaşarken **"sorun"** olarak gördüğü yazar Aziz Nesin'in ölümüne duyduğu sevinci başlıklarına yansıttı: **"Ne kendi rahat etti / ne halka huzur verdi / kurtuldu ehl-i dünya / dayansın ehl-i kubur"**, **"köktendinsiz Nesin sustu"**, **"Nesin'in cenazesi ortada kaldı"**, **"toprağı bol olsun!"**

"Katli vacip Aziz Nesin" fobili islamcı ve ölkücü basın Nesin'in ölümünü **"rahatlama"** ve **"alay"** havasında verdi. Siyah kutu içinde **"Toprağı bol olsun!"** başlığını kullanan Ortadoğu gazetesinin **"cenazesi de dert oldu"** ifadesi köşe yazarlarının alaylarıyla desteklendi. Sefer Hakkı, sevincini nasıl dile getireceğini şaşırdığı **"Nesin Efendi"**li köşesinde vasiyetinin tutulmaması durumunda, Nesin'in küllerinin Haliç'e atılmasını tavsiyesini **"Belki çamurlu Haliç'te boy verir"** sözleriyle gerekçelendirerek şu incileri döktürüyor: **"Elveda içimizdeki şeytan"**, **"Organizması daha hayattayken iflas etmiş bir adamın cesedi de işe yarar mı?"**... Mehmet Ali Bulut ise, 100'ün üzerinde kitap yazmasına rağmen **"Türkçe'yi en berbat kullanan yazar"** olmaktan kurtulamadığını ileri sürerek bir de Aziz Nesin **"biyografisi"** çiziyor: **"Hayata üstegmen olarak atıldı. Ancak görevi sırasında hırsızlık yaptığı belirlenerek ordudan atıldı. O tarihten sonra da orduya, askere, devlete, millete ve mukaddesata hep düşman oldu. Ömrü aldanma ve aldatmalarla geçti... Bilmem onu hayırla yad eden bir Allah dostu çıkar mı!.. Yeryüzünde bir yığın inkarcı, dinsiz, ateist insan var. Beni rahatsız etmiyorlar. Elbette toprağın gübreye de ihtiyacı var!.. Herhalde 'canı cehenneme' demek en isabetlisi olur!.."**

"Nesin'in cenazesi ortada kaldı" başlığını kullanan Yeni Sayfa gazetesi **"Yorumsuz"** köşesini **"Aziz Nesin'in anısına ayırarak"** **"Ne kendi etti rahat / Ne halka verdi huzur / Kurtuldu ehl-i kubur"** dizeleriyle uğurluyor. Millî Gazete ise 'komedi yazarı Aziz Nesin'i **"toprağı bol olsun"**la uğurladığı kutu haberinde **"Yazar Aziz Nesin öldü"** başlığını kullanıyor.

"Aziz Nesin artık KADAVRA!" başlığıyla **"ateist yazar Aziz Nesin"**in ölüm haberini veren **"Akit"** gazetesi köşe yazarlarından O.

Mehmet Doğan, **"Ümitsiz vak'a'nın sonu... Veya Nesin öldü"** başlığı altında bir **"Nesin fenomeni"** çiziyor. Nesin'in çok sevilmesine değinmeden geçemeyen Doğan, Nesin sevgisinin nedenini de keşfediyor: "Moskova pompalaması". Yeni Şafak gazetesi köşe yazarı Ahmet Taşgetiren de Nesin'in ateistliğinde tutarlı olup-olmadığına ayırdığı köşesinde, **"Ateizmde tutarlı değildi. Çünkü bu işi düşünce planında halledememişti. Kendini ateist zanneden tüm insanlar gibi"** dedikten sonra Nesin'in nasıl bir fikri tıkanma yaşadığına ilişkin kanıtları sıralıyor.

İslami ve ülkücü basının **"Sivas olaylarının sorumlusu"** Nesin'e, **"büyük basın"** ise Sivas'ta gösterdiği **"ilgi"**yi hatırlatırcasına tüm büyük sayfalarını ayırmaya devam ediyor. Promosyon yarışı alışkanlığından olsa, **"en son görüşmeyi biz yaptık"** yarışına giren **"büyük basın"**ın yayınladığı görüşmelerden hangisinin **"en son"** olduğu anlaşılınca kadar bu yarış duracağına benzemiyor.

YENİ POLİTİKA, 8.7.1995

İyi ki ölüm var!..

YAVUZ BAHADIROĞLU

Aziz Nesin'in öldüğünü radyodan duyunca, yüreğim ağzıma geldi. "**Kendiliğinden mi**" diye düşündüm. Bereket versin kendiliğinden ölmüştü. Bunu duyunca rahat bir soluk aldım.

Aziz Nesin'in heyecanlı bir aklı evvel tarafından öldürülmesinden hep korkmuşumdur. Kendisi de zaten heyecanlı genç dindarları son yıllarda hep buna zorluyordu. Tahrikkâr konuşmalar yapıyordu. Mesela "**Türkler'in yüzde yetmişi aptaldır**" derken hedefi daha ziyade Ülkücü gençlerimizdi. Bu tahriki onlara yönelikti. Kur'ân'a ve şeriata hakaret ederken ise hedefi genç dindarlardı. Onları tahrike çalışırdı. Nitekim Sivas'ta aynı tahrikkâr konuşmalarından birini yaptı ve bilinen olaylar patladı. Sonra başka tahrikler için içine karıştı, müessif hadiseler yaşandı.

Düşünüyorum da, Aziz Nesin, o kargaşa içinde hayatını kaybetmiş olsaydı dindar kesim sürekli bir cinayet ithamı altında kalacaktı. Unutmayalım ki yıllar önce cereyan etmiş tertip kokan şu Menemen olayı bahanesiyle, laikçi çevreler, yıllar boyu ensemizde boza pişirdiler. Bu olayı yeni nesillere "**İrtica hareketi**". diye yutturdular ve buna dayanarak hem dini, hem dindarları itham ettiler.

Aziz Nesin, Menemen olayına benzer bir olayın ana malzemesi olmak istiyordu. Son yıllarında saldırmadığı kutsal değer, kıskırtmadığı kitle kalmamıştı. Şimdi düşünüyorum da, muhtemelen onu da kullananlar vardı. Aziz Nesin kadar meşhur olmayanlar ellerine meşhur bir cenaze geçirmek, bir itham vesilesi daha elde etmek için onu piyon gibi önce sürmüşlerdir. Biliyorsunuz cenaze tacirliği yapan bazı sol gruplar var. Zehirlerini kusabilmek için ölüleri kullanırlar. Hele bir de meşhur bir maktül ellerine geçti mi, zevkten dört köşe olurlar. Çünkü dindarları itham edecek bir vesile daha ellerine geçer. Sömürdükçe sömürürler.

PKK bombasıyla ölen gazeteci Onat Kutlar hakkında yazılan yazıları, yapılan televizyon programlarını, sokak gösterilerini hatırlarsınız. Elllerinde bu cinayeti dindarların işlediğine dair bir delil olmadığı halde suçlu alâcele dindarlara yükleyip veryansın etmişlerdi. Sonra katiller yakalandı. PKK'lı oldukları anlaşıldı. Ancak aynı çevrelerin sesi-soluğu aniden kesildi. PKK'lı canileri suçlama gereği dahi duymadılar. Çünkü onlara PKK'lı katiller lazım değildi. Dindarları itham için malzemeye ihtiyaçları vardı. Hatta kullanmak için Aziz Nesin'i bile öldürtebilirlerdi.

Hep bundan korkmuşumdur. Faili meçhul cinayetlerin kol gezdiği bu ülkede bunlar olmayacak işler değil. Birileri öldürtür. Onat Kutlar cinayetinde olduğu gibi, suçu dindarlara yükler, cinayeti kullanırlar. Bereket versin böyle bir şey olmadı. Aziz Nesin kalp yetmezliğinden öldü. Kısacası Nesin, kendini öldürtmeyi başaramadı. Dindarlar sabretti, ama Allah sabretmedi.

Bazen "İyi ki ölüm var" diyorum. Ölüm mutlak eşitliktir. Ölüm karşısında zenginle fakir, meşhurla sade vatandaş eşittir. Bütün kinlerin, sevgilerin, planların bittiği andır, ölüm. Kişinin kendi kıyametidir. Her şeyi arkanızda bırakırsınız.

Aziz Nesin de her şeyi arkasında bıraktı. Salman Rüşdi'nin ve Teslime Nesrin'in Kur'ân'a hakaretlerle dolu kitaplarını yayınlamak istiyordu. Yayınlamadı. Kimbilir İslâmiyet aleyhine başka ne tür hesapları vardı, yapamadı. Her zaman söylerim bilirsiniz: Herkesin bir hesabı var, ama Allah'ın da bir hesabı var ve Allâh'ın hesabı asla şaşmaz.

Şimdi, Nesin, İslâm'a duyduğu kinle birlikte gömülecek. İnkâr ettiği ahirette yaptıklarının hesabını verecek. Ahiretin olup olmadığını görecektir. Allah'ım! İyi ki ölüm var...

Yakınlarına vasiyetini hatırlatmak istiyorum: Aziz Nesin'in çok açık vasiyeti var. Buna göre kesinlikle camiye götürülmeyecek. Cami avlusundaki musalla taşına uzatılmayacak. Cenaze namazı kılınmayacak. Kur'ân okunmayacak, dua edilmeyecek. Hatta mezarının üstü düzeltilip belirsiz hale getirilecek.

Biz ne diriye, ne ölüye kin tutmayız. Herkesin inandığı gibi yaşamasını, öldükten sonra da inandığı gibi muamele görmesini savunuruz. Aziz Nesin, İslâm dinine inanmıyordu. İnanmadığı bir dinin usullerine göre gömülmeyi de istemiyordu. Tanıdığım ilk dürüst dinsiz olarak cenaze namazı kılınmadan gömülmeyi hak etti.

Kendisini izleyenlere, adına "ölüm" denilen ebedî bir ibret levhası bırakarak gitti. Allah'ın rahmetine inanmayan bir dinsize Allah'tan rahmet dilemiyorum. Ne dileyelim. Toprağı bol olsun bari.

YENİ SAYFA, 8.7.1995

DOSTÇA

Bir garip Aziz Nesin

YAVUZ BAHADIROĞLU

Aydınımızın kafası çok karışıktır. Çünkü kendi köklerinden koparılmıştır. Kendi köklerinden kopuşun tüm tereddütlerini, açmazlarını ve tüm tortularını yaşıyor.

Geçenlerde Atilla İlhan Büyük Fransız Devrimi ile Mustafa Kemal devrimlerini karşılaştırıyordu. Önemli benzeşmelerin altını çize çize kültür sorununa geldi. O noktada büyük bir fark çıktı. Fransız ihtilalini yapan aydınların eski Fransız kültürünü modernize ederek yeni Fransa'ya taşıdıklarını, ama Türk aydınının bunu yapamadığını vurguladı. İlhan'a göre Türk aydını geçmişten tümüyle kopuktu. Geçmişi dini, dili, müziği, tarihi dahil bütün unsurlarıyla yok farzetmişti. Kültürsüz de yaşanmadığından boşluğa yabancı kültürü koymuş, ama kitlelere onunla ulaşamamıştı. Sonuçta kendi toplumundan kopmuş, kopunca da korkunç bir paniğe kapılmıştı. Ve halkını suçlamaya, halka **"aptal"** gözüyle bakmaya başlamıştı.

Burada Atilla İlhan'ın söylemediğini söylemek zorundayım: **"Türk halkının yüzde yetmişi aptaldır"** biçimindeki beyanların sebebi de, hiç kuşkusuz, bu aydın şaşkınlığıdır.

Hatırlayacaksınız: Bu sözü geçenlerde ölen Aziz Nesin söylemişti.

Kendi şaşkınlıklarını, aptallıklarını gizlemek için, halka **"aptal"** gözüyle bakan diğer Türk aydınları gibi, Aziz Nesin de kafası karışık yaşadı. İç karışıklığını çözmeden de öldü gitti.

Müslüman olamadı: Çünkü aldığı eğitim ve yetiştiği çevre buna engeldi. **"Bizi din geri bıraktı"** telkininin beyinlerde bombardımana dönüştüğü bir dönemde geçirdi gençliğini. Namaz kıldığı için hâlâ öğrenci atan askeri okullarda eğitim gördü. **"Din yok milliyet var"** ve **"Bir Türk dünyaya bedeldir"** telkinleri ile yetişti.

Rütbeleri sökülüp askerlikten atıldığında, eminim, büyük bir haksızlığa uğradığını düşünmüştü. Sudan çıkmış balık gibi hissetmişti kendisini. Ordudan atıldığı için başta ordu ve devlet olmak üzere tüm topluma bilenmiş ve kinlenmişti. O kinle kaleme sarıldı. Tüm devlet kurumlarıyla birlikte, kendisine haksızlık edilirken susmakla suçladığı milletten de intikam alma hevesine kapıldı. Millet kavramı dahil herşeye saldırdı.

Komünist de olamadı: Çünkü komünizme düşmanlık da işlenmişti askeri okullarda. Ayrıca keskin zekâsıyla komünizmin içindeki çelişkileri görmüştü. Mantıktan istifa etmeden **"iyi komünist"** olunamayacağını biliyordu. Çevresinin tesiriyle zaman zaman komünist söylemlere yakın söylemler üretti, ama bunu yaparken bile dalgasını geçiyordu.

Maksadı sadece kitleleri rahatsız etmekti. İnsanları kırmak ve incitmekti. Başta kızı ve eşi olmak üzere çevresindeki herkesi kırmıştı. Hiç kimse ile barışık yaşamadı. Belki de çevresinde mutlu insanlar görme-ye tahammülü yoktu. Çünkü kendisi mutsuzdu.

"Ben kışkırtıcıyım" demesi, sadece insanları rahatsız etmekten zevk aldığıнын delilidir. Bu şekilde bir bakıma toplumdan intikam alıyordu. Böylece, kimbilir, belki de kafasını karıştıran düzenden de intikam aldığı düşünüyordu.

Evet, Aziz Nesin'in kafası çok karışık: Kafası karışık yaşadı ve kafası karışık öldü.

İnsanların ölümüne sevinmem. Çünkü İslam inancından insan "eşrefi mahlûkat"dır. Her insanın yaşadığı müddetçe tövbe edip dönüş yapma ihtimali var. Ancak öldükten sonra bu ihtimal ortadan kalkar. Bu ihtimal ortadan kalktığı için en çok inançsızlık girdabında tükenen ömürlere yanarım. Ve için için kendimi suçlarım: Bu şekilde ulaşamadığım, tebliğ görevimi yapamadığım, belki anlayacağı dilde anlatamadığım için...

Gerçi Aziz Nesin'in inkârı **"inat"** seviyesinde idi. Ne var ki insanın içinde bir ukde kalıyor yine de. Böyle durumlarda, ulaşabilmek ve anladığı şekilde tebliğ edebilmek mükellefiyetini sorguluyor insan. Çünkü Müslüman hamiyet sahibidir, kendi rızasıyla Cehenneme gitmeye çalışanları bile korumak ister. Her insana **"Allah'ın mükemmel sanatının bir örneği"** nazarıyla bakar ve Cehennemde yitip gitmesine razı olmaz.

Dindaşlarım bana kızacak biliyorum: Neden şefkat israfı yaptığımı soracaklar: **"Acıyacak başka kimse kalmadı mı?"** diyecekler. Onlar da haklı, zira **"Kendine merhamet etmeyene merhamet edilmez"**. Tamam, fakat ya aldığı eğitim, ya çevresi, onu pohpohlayan yağcılar, fark ettirmeden onun şöhretini kendi ideolojileri istikametinde kullanan kurnazlar?..

Esas olan insanları dışlamak değil kazanmaktır. Ve esas olan hangi konumda bulunursa bulunsun her insanı **"İstikbalin Müslümanı"** olarak görüp ona bir şekilde ulaşmaya çalışmaktır.

YENİ SAYFA, 5.8.1995

DOSTÇA

Aldanış ve aldatış ile geçen bir ömür

METE BULUTHAN

Bir gün eshab, Hz. Peygamber ile birlikte oturuyordu...

Bir gürültü koptu. Herkes merak etti. Ama sesin hangi yandan geldiği bir türlü anlaşılamadı.

Dostlarının çokça merak ettiğini gören Peygamber Efendimiz (asv), bu merakları gidermek için:

"Duyduğunuz, yetmiş yıldır cehenneme doğru yuvarlanıp, giden bir taşın dibe vurmasının sesiydi.."

Bu izahtan eshab pek bir şey anlamaz ama, onlar kendilerine verilen kadarını alma edebine sahiptiler... Sustular...

Beş dakika sonra bir sahabi mescidin kapısından içeri girdi ve

- **Ya Rasullah, yetmiş yaşındaki filanca yahudi** -ki o zat İslam'a en şiddetli düşmanlığıyla tanınıyordu- öldü...

Eshab, o an Alemlerin Efendisi'nin, **"Yetmiş yıldır cehenneme yuvarlanan taş"** benzetmesiyle neyi kastettiğini anladılar...

Biz nebi değiliz. Bizim gayb-aşına nazarlarımız da yok. Ama biz de zahire bakıp ona göre hükmederiz.

Evet konumuz Aziz Nesin...

Aziz Nesin'in asıl adı **Mehmet Nusret..** Anlaşılan bu iki güzel ismi kendisine yakıştıramamış. İsabetli de etmiş...

Adını taşıdığı büyük zatın harim-i ismetine dil uzatacak kadar dejener olmuş birinin onun ismini taşıması ahlaksızlık olurdu. Bu yönüyle onu kutlamak gerekir...

Efendim, Aziz Nesin... Asker kökenli. Askeri okullarda okumuş. Üsteğmenlik yaparken, görevini kötüye kullanmak ve suistimal'den ordu-dan atılmış.

Bu, **"kötüye kullanma"** ve **"suistimal"** huyunu o tarihten sonra da hep sürdürdü...

Ordudan atıldıktan sonra bakkallık yaptı. Beceremedi, gazeteciliğe başladı. Bu arada kendisine kucak açacak insanlar buldu. Onların omuzuna çıkarak kendisine bir yer açtı. Sonra bir kitabevine ortak oldu ve derken müstakil olarak yazarlık yapmaya başladı...

Küfürü edebiyata aktarmada ustaydı. Türkçeyi kullanmada ise berbat. Nitekim geçtiğimiz yıl Atatürk Üniversitesi'nde Türk edebiyatı ve edebiyatçıları ile ilgili yapılan bir bilgisayar çalışmasında Aziz Nesin, **"Türkçeyi en kötü kullanan yazar"** çıkmıştı...

İşte bu kötü yazarın eserleri, çokça satınca **Aziz Nesin**, kararını verdi:

- Bu millet aptal!

Neden!.. Çünkü kendisi de bir halt olmadığını biliyordu. Buna rağmen bir kesimin onu omuzlarında taşımasına içten içe gülüyordu.

Böylece, **"kötüye kullanma"** itiyadını bir kere daha tekrarladı. Daha önce askerliği suistimal etmişti, şimdi de kendisini sevenlerle alay ederek sadistçe tatmin oluyordu. **"Siz aptalsınız"** diyerek.

Aziz Nesin, her fani gibi öldü.. Hem de verdiği **"ölmeyeceğim"** tahhüdüne rağmen!

Malumunuz, Nesin, öldükten sonra cesedinin bir çöplüğe atılmasını vasiyet etmişti. Sonra bundan vazgeçti, yakılmasını istedi. Onda da karar kılamadı. **"Beni Çatalca'daki vakfımın bahçesine gömün"** dedi.

Tabii buna da Bakanlar Kurulu izin vermeyince Nesin, **"Ben de bana bu izni verecek bir hükümet kurulana kadar ölmeyeceğim"** dedi.

Ve böylece kendisine inananları bir kere daha aldattı.

Ömrü aldanış ve aldatışlarla geçti. Önce kendisini aldattı. İnkarı ve küfrü meslek edildi... Kendisini ebedi zannetti. Hesap günün gelmeyeceğini sandı... Aldandı... Bu aldanışla herkesi de aldatılabileceğine inandı.

Ve 80 yıllık bir aldanışla yuvarlanıp gitti. Tıpkı Hz. Peygamber'in teşbihinde olduğu gibi...

Şimdi kendisine inananlardan beklediğimiz bir dürüstlük var: Bari bir kere dürüst hareket etmiş olsunlar. Onun vasiyetine kulak versinler.

Ne diyor vasiyetinde:

"Kesinlikle cenaze töreni ve gazetelerde ölüm ilanı istemiyorum. Hiçbir mezarlığa gömülmek istemiyorum. Vakfın bahçesine gömüleceğim zaman, burada, Nesin Vakfı çocuklarının hiçbirisi vakıfta bulunmamalı. Gömüldüğüm yer mezar biçimine getirilmesin, taş dikilmesin. Gömülmeden önce cesedim tıp öğrencilerince kadavra olarak kullanılsın. Cesedimi en yakın devlet hastanesine veya araştırma hastanesine bağışlıyorum."

Evet, adamın istediği bu. Ona inananlar sevgilerinde samimi iseler bunları yerine getirmeliler...

Mamafih, Nesin'in ruhu, başına gelecekleri hissetmiş olmalı ki, taleplerini böyle sıralamış. Çünkü o **"Allahu Taala sizin Allahu taalanız. Benim Allahu taalam yok ki"** diyordu. Ve şimdi onun huzuruna gitti. O'nun huzurunda **"yüzü karaların"** tek temennisi var:

"Keşke toprak olsaydık!"

Aziz Nesin'in anlaşıyor ki rahmete ihtiyacı yok...Zaten kimse de ona rahmet okumadı sanıyorum.

Belki toprak olmak isterdi ama, nasıl ölüme mani olamadıysa toprak olmayı da beceremeyecektir! Belki toprak bile bu cesedi kabul etmeyecektir...

Fakat şunu teslim etmeliyiz ki **Nesin**, istikrarlı bir dinsizdi. Yalpa yapmadı. Belki bu tarafıyla Cehennem'de kendisine müstesna bir yer edinebilir.

Evet, ölüm öldürülemiyor. Ondan kaçılmıyor. Ölüm, ona inananları da inanmayanları da birer birer kendi tuzağına düşürüyor... İnsanlar belki hür oluyolar ama Allah'ın kulu olmaktan kurtulamıyorlar.

Aziz Nesin de bir **"kul"**du. Kulluğun hükmünü yerine getirmediyse de bir kul!.. Şimdi varlığını kabul etmediği Allahu teala ile başbaşa. O, nasıl muamele eder, O'na kalmış. Orası artık bizi ilgilendirmez.

Beni ilgilendiren bir şey var. Daha doğrusu korktuğum bir şey!

Ya birileri çıkıp da **-mesela Hikmet Çetinkaya-** Nesin'i de **"kökten dincilerin"** öldürdüğünü söylerse!..

Mamafih duyduğumuza göre, meseleye **"köktendinci melekler"** karışmış. Canını onlar almış...

Bir başka rivayet ise, Nesin'in kitap imzalama kampanyasının son müşterisi Azrall olmuş. Nesin, yaptığı kışkırtmalarla Sivas'ta sebebiyet verdiği olayların yıldönümünde ölseydi bu iş mutlaka dindarların üzerine atılırdı. Ama ilginçtir, Sivas'ın intikamı sayılan "**Başbağlar katliamı**"nın yıldönümünde öldü. Garip tesadüf!

Eh ne diyelim... Kişi sevdikleriyle haşrolur. Ne ektiyse onu biçer...

Allah dışındaki her şey kuru bir hevesten ibarettir... Bu toprak altında ne şirinler var ne şirinler. Hepsi unutulup gitti. O da öyle...

YENİ SAYFA, 8.7.1995

YENİ ÇİZGİ

Musalla taşı ve mevtalarımız

MEHMET EMBELLİOĞLU

"Mevtalarınızı iyilikle yâd ediniz." diyen; Hazreti Muhammed'in **"Sellallahu Aleyhi Vesselem"** bu mesajı tüm beşeriteye bir hidayet kaynağı olmuştur.

Ondan önce gelen gerçek semâvi dinlerin önderliğini yapan diğer peygamberler de aynı inancı beslemişlerdir. İnsanların yegâne kurtarıcısı olan bu din-i mübini İslâmın temsilciliğini yeryüzünde üstlenen o yüce İslâm peygamberi insanlık için şefkat, merhamet, acıma duygularını beslemiş ve şefaathane kanatlarını gerdirmiştir.

Bu itibarla insanlığın tüm içerikliğini kapsayan bir gerçek var:

O da ölüm gerçeğidir.

Bu doğrultuda **"Ölülerinizi iyilikle yâd ediniz"** diyen Efendimiz (S.A.V.) toplumumuzdaki insanları birbirine bağlayıp sevgiyi ve şefkati yaratmıştır.

Bu söz toplumda ölen insanların toplum inancı doğrultusunda ölenleri kapsamına alır. Toplum inancı dışında ölen kimseler bu kapsama girmez.

Hatta fıkhi meselelere göre inançsız olarak ölen bir kimse inançlı yakınları tarafından ondan geri kalan mirasından faydalanamaz ve kendisi dahi ölmeden önce yakınları olan baba ve kardeşlerinin mallarından faydalanamaz. Çünkü müşriktir veya mürteddir. Bu tür insanlara toplumda fesad ve fitne çıkardıklarından dolayı hayat hakkı bile verilemez.

Gelelim Aziz'in **"Na Aziz Naaşına"**

Hani meşhurdur: İnanan toplumumuzun dini gereği olarak vefat edenin tabutu cenaze namazını kıldırmak üzere musalla taşına konur. İmam döner cemaatten sorar: **"Ey cemaat, siz bu mevtadan razı mısınız? Mevtalarınızı iyilikle yâd ediniz"** hadis emri gereği cemaat orada iyi niyet besleyerek; **"Biz ondan razıyız, Allah da ondan razı olsun"** derler. Bir süre önce bir cenaze töreninde yaşanmış bir olaya tanık oldum. Bir köyde İmam efendi mevtayı musalla taşı üzerine koymuş, cenaze namazını kıldırmak üzere dönerek cemaate şöyle seslenmiş: **"Ey cemaat siz bu mevtadan razı mısınız?"** Hiç kimseden ses çıkmayınca, vatandaşın birisi imam efendiye seslenerek şöyle dedi:

"Hocam, hocam, siz bizi niye yalan şahitlik yapmaya davet ediyorsunuz. Bu adam gibi dolandırıcı, sahtekâr, üçkağıtçı, vıcdanı kara, bahtı karanlık bir insana rastlamadık. Biz bundan zorla kurtulduk. Sen hâlâ bizi bunun için dua etmeye çağırıyorsun."

İmam efendi sustu, namazına devam etti. Bu olay hep benim zihnimde tazeliğini canlandırmaktadır. Bu tür insanların öldükleri zaman toplumun başına bela olmaktan ise bir an evvel ölmelerini o da bir temizlik olarak bilinmelidir. Toplum onun ölümünü bir lütfu ilahi olarak telakki eder. Nitekim bu doğrultuda ermiş bir İslâm şairi Arapça olarak şöyle bir şiir yazmıştır:

İyi hatırlamamakla beraber, yanlış değilsem bu şiir Mevlana Cami'ye ait olması gerek.

"Mate kelbûn fi mahallin kad-halesna min avahu hallefel melunun cevren veh ve el an min ebahu" (bulunduğu yerde ölen bir it, semt sakinleri onun havlamasından kurtuldu. Ne çare ki; melûn arkasında öyle yavruları bıraktı ki; babasında daha fazla havlamaktadırlar.)

İşte bu büyük insanların bu büyük sözleri bazı fetbaz, müşrik ve mürted insan bozmaları olan kimselerin portlerini mânâ ilminde böylece canlandırabilmişlerdir.

Hatta bu tür olayları kanıtlayan yüce İslâm peygamberi'nin (S. A. V.) bir hadisi şeriflerinde rastlanmaktadır.

Efendimiz günün birinde bir sohbetle bulunurlarken birdenbire cemaate döner der ki:

"Yetmiş yıldan beri yuvarlanıp giden büyük bir taş şimdi cehennemin dibine ulaşabildi."

Tabii ki cemaat bu ilginç haberin daha detayını öğrenmek için belediler ve sormak isterlerken az bir süre sonra biri geldi. Resullah Efendimiz'e şöyle dedi:

"Ya Muhammed falanca mahallede bulunan yetmiş yaşındaki Yahudi bir münafık öldü" diye haber verdi. İşte Resullah Efendimiz, **"Benim biraz önceki yuvarlanıp cehennemin dibine yeni ulaşan taştan kastım o münafığın ölümüydü."**

Bakınız sevgili okurlar toplumsal olarak bu tür olaylara sık sık rastlamaktayız. Muhterem milletimiz daha nice fitne ve fesat kaynağı durumuha olan itlerin ve münafıkların ölümünü beklemektedir.

YENİ SAYFA, 8.7.1995

MEYDAN

Nesin'i bir şeriatçı öldürdü!

ABDULLAH KULSABEY

1915'te başlayan ömrü 1995'te son buldu **Aziz Nesin**'in. Günün 24 saatini şeriat ve şeriatçılarla uğraşmaya ayırmıştı son günlerde neredeyse.

Dünyanın neresinde kim İslâm aleyhine bir şey söylemiş, bir şey yazmış onu hemen Türkiye'ye davet eder, "**yanındayım**" derdi. **Salman Rüşdi** ve **Teslime Nesrin** bunlardan sadece ikisi.

İzindeki askerlerin istihkakını zimmetine geçirmek suçundan ordu-dan atıldıktan sonra, kısa bir süre bakkallık yaptı. Ardından dergi çıkarttı ve yazarlığa başladı. Bulgarlar ülkelerindeki Türkler'in isimlerini silah zoruyla değiştirirken kimse **Nesin**'e Bulgarları kınatamadı.

DGM, Sivas'taki tahrikçiliğinden dolayı idamını istedi. 37 kişinin cayır cayır yakıldığı hadiseden sonra, "**Sivas'a gittiğinize pişman oldunuz mu?**" sorusuna verdiği şu cevap çok ilginçtir:

"İyi ki gitmişim..."

Güzel hikâyeler yazdı.

Fakat mensubu olduğu bu milleti ve onun mukaddes değerlerini horladı. "**Bu milletin yüzde 60'ı aptal**" dedi. "**İyi ama senin kitaplarını onlar alıyor**" diye tepki gösterilince, "**Aptal değillerse bu sözle-rimden sonra almamaları lazım**" diyebilirdi.

Uğur Mumcu'nun öldürülmesinden sonra adeta onun cenazesini kıskandı. Ve ileri görüşlü olduğunu şu sözleri ile kanıtladı: "**Beni şeriat-çılar öldürecek!**"

6 Temmuz 1995 günü saat 00.30'da kalp krizi sonucu vefat etti. Ya-ni eceliyle öldü, canını **Azrail** aleyhisselam aldı.

Şüphesiz ki, Allah'ın en merhametli meleklerinden olan **Azrail** de şeriatçıydı.

Nesin haklı çıkmıştı...

YENİ SAYFA, 8.7.1995
KISA DALGA

Aleksandrof'u da hatırlayalım...

ABDULLAH KULSABEY

Şu günlerde hangi gazeteyi açsam, hangi televizyon ekranının karşısına geçsem, **Aziz Nesin!**..

Evet, yazdıkları başta Rusça olmak üzere pek çok dünya dillerine çevrilen mizah ustası **Aziz Nesin**'i anan ve anlatan çok da... **Aleksandrof**'tan hiç bahseden yok... Kim bu **Aleksandrof**? Sonra, **Aziz Nesin**'le alâkası ne?

Aziz Nesin, makalelerinde, taşlamalarında, hikâyelerinde, konuşmalarında hep Marksizm'i överdi ya... İşte bu gayretlerinden dolayı Moskova mahreçli komünist âlem **Nesin**'e sahip çıktı. Ne yaptı? **Nesin**'in kitapları Türkçe basılır basılmaz Rusça'ya çevrildi. Cebine telif olarak rubleler kondu.

İşte **Nesin**'in eserleri Türkçe basılır basılmaz Rusça'ya çeviren ve böylece komünizme ettiği hizmetin karşılığını ruble olarak almasını sağlayan kişiydi **Aleksandrof**!

Bir gün insan fıtratına ters komünizm felç oldu. Başta **Boris Yeltsin** olmak üzere Rus aydınlar, "**Keşke Karl Marks doğmamış olsaydı, keşke Lenin daha erken ölseydi**" demeye başladılar.

Aziz Nesin adeta tanrısız kalmıştı. Öfkesini Müslümanlar'ın üzerine boca etti. Nerede bir toplantı varsa oraya koştu, sanki soran varmış gibi, "**Ben sizin tanrınıza inanmıyorum**" demeye başladı. Ölümü vesilesiyle **Nesin**'in bu çıkışlarını "**cesaret**" olarak değerlendirenler var. Hayır, öyle değildi... **Nesin** ömrünün tamamını adadığı sevgilisinin ihanetine uğramıştı.

İslâm'ı tercih etmişti **Nesin**'in her şeyi olan materyalist dünya... Ve onun eserlerini zevkle, ibadet aşkıyla Rusça'ya çeviren **Aleksandrof** da Müslüman olmuş, insanlığa davetiyeler çıkartıyordu:

"**Tek ilahi din olan İslamiyet'i doğru şekilde öğrenin ve yaşayın.**"

Onun için diyorum ki, şu günlerde **Aziz Nesin**'i "**toprağı bol olsun**" temennileri ile anarken, **Aleksandrof**'u hatırlamamak, hattâ onu bazı törenlere davet etmemek eksiklik olur...

YENİ SAYFA, 11.7.1995

KISA DALGA

Bir ateist daha Allah'ın "ÖLÜM" emrine boyun eğdi...

DR. GÜLSEN ATASEVEN

Aziz Nesin'in ölümü ile ateizm tekrar gündemimizde. Bence onu nereye gömelim diye tartışmak çok gereksiz. Nereye vasiyet etmişse gömülsün. İlahi hesap divanına her yer aynı uzaklıkta değil mi?

Akif'in aziz şehitlerimiz için:

"Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın"

"Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber" mısraları bana; İslam'a olan nefretini her vesile ile dile getiren Nesin için neler çağırıştırmadı ki? Ona ağzını ve kucağını açanları tahayyül bile etmek istemedim.

Son röportajlarından birinde **"Günün birinde ben Müslüman oldum dersem inanmayın. Bunamışımdır."** diyen, Kıbrıs Rumları'na giderken Türk kesimine uğramayan, milli ve manevi değerlerimize nefret kusan Nesin'i hayranlıkla ananlara Sevgili Peygamberimiz'in **"Kişi ebedi hayatında sevdiği ile beraberdir."** mealindeki sözü çok şey ifade etmeli. Tabii ebedi hayata inançları olanlara...

"Allah, İlim ve İnsan" isimli kitapçığa bir kere daha göz attım bu ölüm vesilesi ile...

Newyork İlimler Akademisi eski Başkanı A. Cressy Morrison; bir ilim adamı sıfatıyla niçin Allah'a inandığının delillerini sıralıyor. **"Her yeni ilmi buluş kainatın yaratıcısına alimi biraz daha yaklaştırıyor."** diyor. Matematik açıdan bile ihtimaller hesabı ile tesadüfe yer olmadığını ifade ediyor. Morrison ilahi kanunların hayatın her noktasını önceden programladığını belirterek; aklın varlığının, Allah'ı tasavvur kabiliyetinin bile insana yaratıcısını bulma vesilesi olacağını söylüyor.

Bilene bahşedilen beyin...

Henüz sırlarını tam keşfedemediğimiz mükemmel kompüter...

Hafıza Güçlendirme Teknikleri kitabının yazarı H. Weiss **"beyninizin % 20'sini kullanıyoruz. Siz daha iyi bir hafızaya sahip olmadığınız için hayıflanıp dururken ihtiyacınız olan her şey sinoptik yumrularda beklemekte. Kas geliştirmek için nasıl egzersiz yapmak gerekiyorsa siz de size lutfedilmiş beyninizi kullanmak için alıştırmaya yapın"** diyerek bu müthiş kapasiteye hayranlığını ifade ediyor.

Türk milletinin % 60 aptal ilan eden Nesin, bence, Cressy Morri-son'a göre aklını bile tefekkürden aciz % 60'ların başını çekenlerden bi-riydi.

Her vesile ile cimriliğini ifade eden, kitaplarının tashihinde bile para vermemek için mesaisini artıran Aziz Nesin niçin vakıf kurmuş, serveti-ni bağışlamıştı?

Vakıflar ki cömertliğin şahlandığı kurumlardır. Kıyamete kadar yapı-lan hayırlı işlerle insanlığa hizmet verilecek, kurucusu Allah'ın ve Resu-lü'nün rızasını kazanacaktır.

Aziz Nesin'in vakfında bu duyguların yeri yoktur. Kendi ifadesi ile ki-tapları doğrultusunda bir neslin yetişmesini arzu etmekte; böylece bı-raktığı yerden İslam düşmanlığının ebediyete kadar sürdürülmesini iste-mektedir.

60-70 yıllık ömrümüzün hesabı verildikten sonra, ahiret hayatında vaadedilen ebedi saadet veya kayıp işte bu niyetin mahsulü olarak sonsuza dek gidecektir.

Gazetelerde akseden haberlere göre yaşasaydı; dünya ateistlerini toplayacak, Müslümanlar aleyhinde güç birliği oluşturacaktı.

Türk milletinin aptal olmayanları Aziz Nesin'i daima İslam'a olan de-rin nefreti ile anacak, özüne yabancılaşmış, düşman olmuş yazar ve sanatçıların açtığı derin yaraları hiçbir zaman unutmayacaktır.

YENİ ŞAFAK, 11.7.1995

Aziz Nesin Hakk'a gitti...

MEHMET EFE

"Kitabı sol tarafından verilen ise der ki: Keşke bana kitabım verilmeseydi! Şu hesabımı hiç bilmemiş olsaydım! Keşke (ölüm) işimi bitirmiş olsaydı! Varlığım bana hiçbir yarar sağlamadı. Gücüm (saltanatım) benden yokolup gitti..." (Hakkâ Süresi/25-29)

"Ölüm eski birşeydir ama her insana yeni görünür" demiş Turgenyev.

Ölüm, insanın yeryüzü serüveninin en değişmez, en etkileyici parçası oldu. İnsana dair herşey, insandan sadır olan olan herşey, ölüm karşısında şekil aldı. Ölüm, din kadar yani insanın varoluşu kadar eski ve ölümsüz... Tüm dinler, tüm gelecek tasarımları, tüm özlemler önce ölümle yüzleşti. Önce ölümü tanımladı tüm düşünce ve inanışlar. Tüm tanımlar öldü, ölüm ölmedi. İnsanlık zihnini en çok meşgul etmiş kavramın, insan ruhunu en çok ürpertmiş konunun, insanı en çok tehdit etmiş gerçeğin ve insanı en çok eğitmiş, yüceltmiş ya da alçaltmış gerçeğin ölüm olmadığını kim iddia edebilir?

"Tanrı öldü" diyen Nietzsche öldü, hayatın bir sahibi olduğu ve onun tüm bunlardan bir muradı olduğu gerçeğini insan idrakinin yüzüne çarpaduran ölüm ölmedi...

"Ölüm bu, ne hükümdar tanır ne soytarı; herkesi aynı iştahla yutar" diyen Victor Hugo da öldü, "Ölüm korkusu ölümden daha korkunçtur!" diyen Schiller de. "Ölmek, ölümü düşünmekten daha kolaydır" diyen Peyami Safa da öldü, "mürşid-i kâmil istersen ölüm yeter" diyen Bedlüz zaman Said-i Nursi Hazretleri (rh. a.) de...

"Ölüm bazen bir ceza, bazen bir armağan, çoğu zaman da bir lütfür." demiş batının Seneca'sı.

Geçtiğimiz ay, bir okuyucu kardeşimden aldığım mektup ölüm ve inancım konusunda birkez daha derinden ürpertti beni ve ölüme hazırladı. Üniversite yıllarına kadar boşa bir hayat sürdüğünü ve akıl baliğ olduğu günden beri yegane kaygısını ölüm gerçeğinin belirlediğini ifade eden bu kardeşim Yüce Kurtarıcı Dinimizin **"hayya-lel felâh"** çağrısına uyup müslüman olmanın şerefini kuşanmayı seçtiğini anlatıyordu. Ve bu tercihinin kendisine kazandırdığı en büyük lütfü şöyle anlatıyordu kardeşimiz: **"Müslaman olunca, ölmeyi öğrendim..."**

Ölüm, Aziz Nesin'le önceki gece bir otel odasında buluştu ve 80 yıl boyunca göğsü içinde mucizevi bir saat gibi atıp duran, her saniye onu biraz daha ölüme ve Yaradan'ın iradesine çağıran kalbini durdurdu.

"Ölmek değildir ömrümüzün en feci işi/Müşkül budur ki ölmeden evvel ölürlü kişi" diye yazan Yahya Kemal Beyatlı'nın bu mısralarını okumuş muydu bilmiyorum. Bildiğim şu ki Aziz Nesin ölüm'den sonrasına dair haberler okuyup sonra ölüm'le trajik bir ilişkiye/çatışmaya giren bir insanın tipik örneklerinden biriydi.

'Din, ölüm, ahiret, Cennet, Cehennem, Allah, Peygamber' gibi kavramlarla nerede karşılaşsa şaşırtıcı bir histeri sergileyen; hatta çoğu zaman bu kavramlara ilişkin herşeye inanılmaz bir terör ve baskıyı savunabilecek kadar savunduğu herşeyle çelişen; bu kavramlara ilişkin herşeye sergilediği hırçın öfke ve kin, kendisi gibi kendilerini materyalist ideolojiyle konumlandırmış sosyetesince bile çoğu zaman anlaşılmaz bulunan bir örnekti.

Sevgili Ulvi Alacakaptan ağabeyimiz anlatmıştı: 1976-77 sezonunda Marksist **"Dostlar Tiyatrosu"**, Ruhi Su'nun öncülüğünde **"Pir Sultan Abdal"** adında gösteri düzenlemiştir. Ruhi Su, Pir Sultan Abdal'ın şiirlerindeki hiçbir ifadenin değiştirilmemesi, aslına sadık kalınarak icra edilmesinde ısrar eder. Sonuçta gösteri Pir Sultan Abdal'ın **"Tevekkeltü Alellah, Adı Güzel Muhammed, Ali Keremallah, Cennet..."** gibi İslami kavram ve deyişlerin sık sık geçtiği şiirlerinin orijinal haliyle gerçekleştirilir. Seyirciler arasındaki Aziz Nesin oturduğu yerden durmadan gösteriyi saboteye varan hırçın tavırlar sergiler. Gösteri sonunda ya da ilk arada kulise dalıp sağa sola saldırarak öfkeyle haykırmaya başlar. (Haşa) **"Allah Pir Sultan'ın belasını versin, Allah Ali'nin belasını versin, Allah Muhammed'in belasını versin, Allah Allah'ın belasını versin! Nasıl böyle bir gösteriye cüret edersiniz! Sizi mahvedeceğim! Sizi bu piyasadan sileceğim!.."**

"Böyle Gelmiş Böyle Gitmez" isimli biyografik kitabında, çocukluğunda Kur'an Kursuna gittiğini, hafızlık çalıştığını ve hıfz hocasından sık sık dayak yediği için dini olan herşeye bir nefret geliştirdiğini anlatır. Bence Aziz Nesin'in en büyük trajedisi ölüm gerçeğinin her geçen gün biraz daha kendisini kavrayışına duyduğu çaresizliğin altında yaşadığı şaşkınlıktı. Daha doğrusu, kızgınlık. Kesin olan şu: O hırçın ve kızgındı hep.

"Mehmet Nusret" olan adını değiştiren Aziz Nesin'i, **"Ölüm insanı kızdıracak derecede müsavatçıdır."** (E. Renan) **"Ağa olsa, paşa olsa bey olsa / Yakasız gömleğe sarılır birgün"** (Karacaoğlan) gerçeğinin dayattığı eşitleme, sıfırlanma mı kızdırdı; yoksa daha çok

"Bütün günler ölüme gider, son gün varır." (Montaigne) gerçeğinin dayattığı çaresizlik mi yada her ikisi birden mi bilmiyorum. Ölünce yakılıp kül edilmesini vasiyet etmesi de bu açıdan değerlendirilmeli diye düşünüyorum.

Ama ne yapıp edip ölümsüz olmak için çırpındığını biliyorum. Çevresindekilerin hep **"cımri"** olarak tanıdıkları **Aziz Nesin**'in 20-25 yıl önce temellerini atıp bütün varlığını akıttığı bir grup kimsesiz çocuğu yerleştirip eğittiği-okuttuğu Nesin Vakfı'nı biraz böyle görüyor ve **Yahya Kemal**'in şu mısralarını bir kez daha düşünüyorum: **"Ölmek kaderde var, yaşayıp köhnemek hazin/Bir çare yok mudur buna Ya Rabb'el Alemin..."**

Ölüm'ün varoluşumuzu zorladığı anlam ağır ve güçlüdür kuşkusuz. Paygamberler belki de en çok, bu yüzden Allah'ın en güzel armağanlarıdır. Tabii ölümün daha dayanılmaz bir yanı da olabilirdi **La Bruyere**'nin dediği gibi: **"İnsanların bazısı yaşayıp, bazıları ölseydi, ölüm dayanılmaz bir acı olurdu"**. Ve **Dostoyevski**'nin ölümünü aşıp yarınlara uzanan çarpıcı cümlesi: **"Eğer Tanrı olmasaydı, herşey mübah olurdu..."**

Aziz Nesin biyografisinde savunmasız ve çaresiz bir meczuba insanların uyguladığı işkencelerin, onu Allah'a isyan ettirdiğini ifade ediyor. **Okan Arıkan** adında çok sevdiğim sanatçı bir arkadaşım ise benzeri bir olaya şahid olduğunda Allah'a inanmanın bütün benliğini ansızın kavrayıpverdiğini söylemişti: **"Birden bire şunu anladım: Eğer Allah olmasaydı, bu büyük bir haksızlık olurdu..."** Ölüm de öyle... **"O hanginizin daha güzel iş yapacağınızı denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstündür, bağışlayandır."** (Mülk Suresi/2) **"Ölümün bizi nerde beklediği belli değil. İyisi mi biz onu her yerde bekleyelim."** demiş **Montaigne**.

Yeniden ve bir kez daha açılıyor önümüze Allah'ın kitabı ve sonsuzluğun haberini yinelemeye devam ediyor...

"Senden önce hiçbir insana ebedî yaşama vermedik..." (Enbiyâ/34) **"De ki : Sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, muhakkak sizi bulacaktır. Sonra görünmeyi ve görüneni bilen (Allah'a) döndürüleceksiniz. O size (bütün) yaptıklarınızı haber verecektir."** (Cuma a/8) **"Nerede olsanız, sapasağlam kaleler içinde de bulunsanız yine ölüm sizi bulur."** (Nisâ/78) **"Allah'ın izni olmadan hiçbir kişi ölemez. (Ölüm), belirli bir süreye yazılmıştır. Kim dünyayı isterse ondan veririz, kim âhlretli isterse ondan veririz, şükredenleri mükafatlandıracağız."** (Al-i İmran/145)

YENİ ŞAFAK, 7.7.1995

YERLİLER

Nesin öldü; Tekbiir!

İHSAN SÜREYYA SIRMA

İslâmi geleneğe göre bir müslümanın ölümünü duyduğumuzda, **"İnna lillâh ve inna ileyhi raci'ûn"** (Biz Allah'ınız, ve O'na döndürüleceğiz) ayet-i kerimesini okuruz. Kur'an'ın bu ayetini, ondan bir önce zikredilmiş olan ayetlerle anlamak gerekir. Şöyle buyruluyor:

"Allah yolunda öldürülmüş olanlar için 'ölüler' demeyin. Bilâkis onlar diridirler. Fakat siz bunu anlamıyorsunuz. Andolsun sizi biraz korku, (biraz) açlık, (biraz da) mallardan, canlardan ve mahsullerden yana eksiltme ile imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele! Ki onlar, kendilerine bir felaket geldiği zaman, 'Biz Allah'ınız, ve O'na döndürüleceğiz' diyenlerdir" (Bakara Sûresi, 154- 156).

Ayetlerde zikredilen birinci husus, sadece Allah yolunda öldürülenlerin şehit olacağı, bunlara **"ölüler"** denilmiyeceği ve bunların Allah'ın emriyle diri olduklarıdır.

İkincisi ise, müslümanların bu dünya hayatında çok büyük bir imtihanla karşı karşıya oldukları, bu imtihan sırasında kendilerine gelecek olan felaketlere karşı sabredenlerin müjdelendiği hususudur. İşte müslümanlardan herhangi birine ölüm felaketi geldi mi, müslümanların, Allah'ın bu emrine karşı isyan etmeden, **"Biz Allah'ınız, ve O'na döndürüleceğiz"** diyerek sabretmeleri gerekir ki, büyük müjdenin muhatabı olsunlar.

İslâm düşmanlarının ise ölümleri duyulduğunda tekbir getirilir. Bilindiği gibi tekbir, **"Yalnız Allah Büyüktür"** anlamına gelen **"Allahu Ekber"** lafzıdır. Bunun anlamı, insanların bir kısmı ne kadar İslâm düşmanlığı, dolayısıyla Allah düşmanlığı yaparlarsa yapsınlar, bir gün Allah'ın emri gelir, ve o kâfirler ölür. Bâki, yani hiç ölmeyecek olan ise sadece Allah'tır. Aslında İslâm düşmanlarının ölümlerine karşı getirilen bu tekbir, diğer İslâm düşmanlarını ikaz ve onlara birer tebliğ mahiyetindedir. Nitekim; Hz. Peygamber (s.a.s.) zamanında tıpkı Aziz Nesin gibi, İslâm ve Peygamber düşmanlığı yapan, İslâm'ın değerleriyle alay eden **K'ab Ibnu'l-Eşref** adında Yahudi bir şair vardı. O zamanlar, bugünkü anlamda **medya** olmadığı için, şairler bu görevi üstleniyor, bir konuda, menfi, veya müsbet mânâda, kamuoyunu bunlar oluşturunlardı. Kısaca o zamanın gazetecileri bu şairlerdi. İşte Yahudi **K'ab Ibnu'l-Eşref**

de İslâm aleyhinde kamuoyu oluşturan, fitne-fesad çıkaran, azılı bir İslâm düşmanıydı. Defalarca uyarılmış olmasına rağmen, bu huyundan vazgeçmiyor, İslâm'ın değerleriyle alay etmeyi, onlarla savaşmayı, kendisine meslek ediniyordu. Nihâyet Hz. Muhammed (s.a.s.), Muhammed b. Mesleme adındaki sahabeti, İslâm'a, ve onun değerlerine karşı savaş açmış olan bu Yahudi şairi öldürmekle görevlendirdi. Muhammed b. Mesleme'nin, **K'ab ibnu'l-Eşref** 'i öldürdüğü haberini duyan Hz. Peygamber (s.a.s.) yanında bulunan sahabetiyle birlikte tekbir getirdi.

Onun içindir ki, Aziz Nesin'in dininden olanlar istedikleri kadar onu tebci edip, İlhan Selçuk gibi, **"kültür eyleminde öldü... Şehit sayılır..."** diyerek ona ihânet -çünkü Aziz Nesin şehitliğe inanmadığını açıkta itiraf ediyordu- etsinler; **bir takım hocaların kendileriyle görüşerek onları tebci ettikleri Bülent Ecevit ve Hikmet Çetin**, Sivas'taki olayları kışkırtarak onlarca insanın yanmasına, bir o kadarının da öldürülmesine sebebiyet veren Nesin'in mezarı için Bakanlar Kurulu'nu toplantıya çağırıp, özel bir kararname çıkartsınlar; bizim için Nesin, bu milletin değerlerini hiçe saymış, onlarla alay etmiş, saldırgan, ahlâksız ve kendi deyimiyle bir **"kâfir"**di. Onun için diyoruz iki:

Aziz Nesin öldü: Tekbiir!

YENİ ŞAFAK, 10.7.1995

Zihni karmaşalar içinde öldü

AHMET TAŞGETİREN

Öldü.

Bir süre önce kalp spazmı geçirmiş ve buna **"fundamentalist Müslümanlar'a yönelik öfkesinin sebep olduğunu"** söylemişti. İslâm fundamentalizmine karşı uluslararası bir platform oluşturmak için çalışmalar başlatmıştı. Türkiye'de, bütün militan **"İslâm aleyhtarları"**nın katılacağı bir toplantı düzenlemeye hazırlanıyordu.

Öldü ve misyonu yarım kaldı.

Kendisini ateist olarak takdim ediyordu. Ancak ateizminde tutarlı değildi. Çünkü bu işi düşünce planında halledememişti. Kendilerini ateist zanneden tüm insanlar gibi. Yeni Yüzyıl'la (*) yaptığı en son mülâkatta, **"Benim terazim bu sıkleti çekmiyor"** diyerek itiraf etmişti, fikri tıkanmasını. **"Çekti diyenlere de inanmak için akılsız olmak gerekiyor."** demişti üstelik. **"Yani bir irade var, bir Allah var"** demişti. **"Nasıl bir şey olduğunu bilmediği bir şey olduğuna inanıyordu."** Arada bir **"inanmıyorum"** diyor, ancak **"gene de bir şey var"** demeye mecbur oluyordu. Bir düşünce adamından çok, ateizmin militanlığını üstlenmişti. Ancak onda da tutarlı değildi.

"Çok çok, sık sık 'Ya bismillah, Ya Allah ya bismillah' derdi konuşurken ama bunları 'alışkanlık' olarak kabul ettirmişti ateizmine. Dini bayramları kutlardı, onların kutlanmasından da yanaydı. 'Ancak bunların da kendisinin Müslüman olduğunu göstermediğini, Müslümanlığın bize ne denli girdiğini gösterdiğini ve güzel bir şey olduğunu' ifade ederdi.

Ateistler, aynı zamanda **"başkaldırı"** savunucularıdır. Yani yok saydıkları, **"Tanrı"**ya başkaldırmaları gerektiğini de düşünürler. **"Tanrı niye ölümü yarattı?"** sorusu onların bütün isyanlarının düğümlendiği noktadır. Ölüm'e karşı müthiş öfke duyarlar. Ölüm'ü yenmek, mümkünse öldürmek ana tutkulardır. Hatta **"Tanrı"**ya öldürme hakkını vermek için intihar'ı ilke olarak benimseyenleri çıkmıştır. Ancak intihar çizgisi de hem pek çok ateist tarafından anlamsız bulunmuş, hem de intihara yönelen ateist sayısı son derece sınırlı kalmıştır.

O, ölüm konusunda da kafası karışık bir ateisttir.

"Ama nedir bu? Nasıl oluyor bunlar? Ölüm çok zamandan beri kafamı meşgul eden bir şey. Niye yaratılıyoruz? Niye ölüyoruz?"

Çözemiyor. "**Çözmek bana kalmamış çünkü**" diyor üstelik.

Ama ölümden korkuyor. "**Ölümden korkmamak mümkün değil; yani 'ölümden korkmuyorum ben' demek, 'ben hayvanım' demektir.**" Onun her şeyi böyle abartılı. "**Aptal**" der o. "**hayvan**" der, "**akılsız**" der...

Ölümden sonra ümid ettiği şey "**değişim.**" "**Toprak oluyoruz, ne olursak oluyoruz, yani değişiyoruz.**" Ümid bunun neresinde? Hayır öte dünyaya ilişkin bir ümidi yok zaten. Fizik ölüyor da, ruh nereye gidiyor, insanın zihni birikimlerine ne oluyor? Bunlar konusunda da bir yığın sorusu var. "**Ruha filan inanmıyorum, saçma şeyler**" diyor, ama hemen ardından "**Yaşarken ruhumuz var tabii. Nasıl canımız gidiyorsa, ruhumuz da kalmıyor. Ancak yaşarken o ruh denen şey var. Ben öyle düşünüyorum.**" diyerek içindeki çelişkiyi dışa vurma gereği duyuyor. Burda bir ateist çözüm var mı? Yok ama, inkâr ediverdin mi, ya da diğer bir ifadeyle, gözlerini her şeye kapadın mı her şeyi çözdüğüne de inanıyorsun.

Acaba inanıyor musun? İslâm'ı bir kalp spazmı haline getirmenin anlamı ne öyleyse?

Hayır kendi ateizmine inanmıyorsun. Ateizminde bir dünya soru var ve sen öfkelerine, saplantılarına "**İman**" diyorsun.

Kendi içinde bir tutarlılık arayışı olarak İslâmı usullere göre defnedilmeyi istemiyor. Cenaze törenlerini "**sahtekârlık-düzenbazlık**" olarak görüyor. Hatta zaman zaman o sahtekârlığa, düzenbazlığa kendisini de katılmış olmaktan üzüntü duyuyor. Kendisi insanları bu sahtekârlığa, hatta "**alçaklığa**" sürüklemek istemediğini, bu yüzden törene karşı olduğunu, özellikle dini törene karşı olduğunu ifade ediyor. Hatta mezarının olmasını da kabul etmiyor. Ona göre "**bir adam anılmaya lâyık sa anan bulunur**" ama kendi hesabına "**onu anacak bir tek kimsenin çıkmayacağını**" düşünüyor. Hatta anılmayı da istemiyor.

Onun, pek çok ateist oportünizmine karşılık, dobra dobra bir yanı bulunduğunu teslim etmek gerek. Çocuklar için kurduğu vakıf da, ateizmin onun ruhunu bütünüyle teslim alamadığının göstergesidir, kanaatimce. Zaten bütün tutarlılık gösterilerine rağmen, tutarlı bir ateist olmadığını, yukarda kendi ifadelerinden alıntılar yaparak çizdiğimiz portre de ortaya koyuyor. Ama "**iman**"da tutarlılık arıyor. O yüzden Aziz Nesin iman ikliminden de çok uzakta. Şuna inanıyorum ki o, kişiliğini iman ikliminde dokusaydı, çocuk sevgisi, dürüstlük, netlik, dobra dobralık gibi güzel insanî vasıflarda çok daha ileri hizmetler yapardı.

Ateizmin zihnî karmaşaları içinde ölen herkes için, öncelikle onun hesabına hayıflanmamak mümkün değil. Ama ne yapalım ki dünya bir sınav alanıdır. İnsan ise sınavdaki notunu, seçme hakkını kullanarak belirliyor.

Arkasından ne söylenirse söylensin, şimdi o, bir başka dünyanın gerçekleri ile yüzyüze gelmiştir bile. Dileriz, geride kalanlar, bu ölümden ibret alırlar.

* Yeni Yüzyıl, 15-17 Mayıs 1995

YENİ ŞAFAK, 7.7.1995

Haklıydınız Aziz Bey...

ORHAN ALKAYA

Sizi **"provokatör"** sanıyorlardı Aziz Bey. Yalnız karşıtlarınıza, başta İslâmi köktendinciler, cümle faşistler değil; **"Aziz Nesin, sen nesin"** sloganıyla Spor Sergi Sarayı'nı inleyen TKP'liler, siyasi iktidarın sosyal demokrat ve sosyal demokrat olmayan kanadındakiler, dahası, provokatör kavramından pozitif ilham alan bir kısım dostunuz, sizin aydın vicdanınızdan kaynak bulan tutam alışınıza, kendi sözlüklerinde bu tanıımı uygun görmüşü.

Oysa siz bir **"konspiratör"**dünüz. Siz bir entellektüel **"vicdan azabı"**ydınız. Bir **"yapıkcı"**ydınız. Ömrüm bana tanıktır Aziz Bey, haklıydınız.

Sizin **"haklı"** olduğunuzu ölümünüzü izleyen birkaç gün boyu, bir kez daha sağladım. Sahih bir vasiyetiniz vardı. Törenlerin ikircikli histerisinden, boş sözler tufanından, ölüyle özdeşleşip **"aklanma"** çabalarından sıtkınız sıyrılmıştı besbelli. Siz çok ölü görmüş, çok arkadaş gömmüştünüz ve bir hayli bunalmıştınız.

Şaşaa istemediniz, dibine kadar bildiğiniz İslâmiyete inancınız olmadığı için, dini töreni reddettiniz; mezar başı göstermeliklerine yaban kaldığınız için, yeryüzü bedeninizin toprak altı kılınacağını yeri belirsiz bırakmayı seçtiniz. Siz, ölüm sonrası ritüeli küçümsediniz.

"Toplu riya"ya karşı

Türkiye'yi, Cumhuriyet sonrası paradigmayı iyi görmüş, çözmüştünüz. **"Çakıl taşı"** edebiyatıyla meşhur bu milletin, misak-ı milli sınırları konusunda bile dehşetli cahil kalışına içerliyordunuz. Proudhon üstadımızın **"topluriya"** kavramıyla kuşattığı sosyal aurayı benimsemekte, içermekte gönülsüzdünüz. Ben sizi böyle tanıdım.

Beyaz yakalı bir ilkokul çocuğuydum. **"Fil Hamdi"yi**, **"Zübük ve Muhallif Kadir Efendi"yi** filan okuduğumda. Aziz Nesin okuyan bir ilkokul iki-üç çocuğu olmanın ayrıcalığıyla donatmıştınız beni.

Siz **"Aziz Nesin'lik olaylar"**ın yaşandığı bir ülkenin Aziz Nesin'iydiniz. Brecht'in bir lafı vardır, **"Mizahı olmayan bir ülkede yaşamak korkunçtur. Ama daha korkuncu, her şeyin her an mizahı gerektirdiği bir ülkede yaşamaktır."** Siz **"korkunç"**un vakanüvisi olmakla yetinmediniz; konspiratörü oldunuz Aziz Bey.

Kitaplarınız hızlı satıyordu. Bir gün Tevfik Melikov'dan duymuştum. Sovyetler'de o ara (1989 olmalı) basılan bir kitabınız, elli binlik tirajını bir günde tüketmişti. Bu hızda olmasa da. Türkiye'de de iyi bir okur potansiyeliniz vardı. Bu yüzden mi bilmem, sizi bir **"fenomen"** gibi algılama eğilimi ağır basıyordu. Edebiyatçı kimliğinizi irdelemede hayli geri kaldı Türkiye. Belli başlı yazar için elli-altmış kitap yazılması gerekirdi. Biri bile yazılmadı. Yazılanlar, sosyal kimliğinizi kuşatır, o kadar.

Siz, **"establishment"**e karşı giriştiğiniz **"birey onuru"** mücadelesinin içinde tartışılmaz yerinizi edindiniz. Çünkü, bu konuda sizinle tartışabilecek erginlikte kimse yoktu. Aziz Bey, enikonu Türkiye'ydiniz. Hepimiz olarak yaşıyordunuz, adeta... Üstelik, yineliyorum, haklıydınız.

Türkiye sizin hakkınızı ödeyemez Aziz Bey. 12 Eylül faşizmine, İslami köktendinciliğe ve cumhuriyet tarihi içinde süregiden tuhaf **"akılyiti-mi"**ne karşı koyuşunuzu ödeyemez Türkiye.

Sisyphos enerjisi

"Türkiye halkının yüzde altmışı aptaldır" diye başlayıp, sürekli oran yükselterek yürüdüğünüz uyarı kulvarında, hem yanlış anlaşıldınız, hem önermeniz kanıtlandı.

Siz, Sisyphos enerjisiyle akla çağrı çıkartırken, enayilikler bir sel olup yürüdü. Cumartesi günü, sevgi ve saygılarından kuşku duymadığım yazar örgütleri, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, vasiyetinizden hiç ilham almamış gibi, düzenledikleri toplantının çağrısına sizin imzanızı atıyorlardı.

Bu haksızlıktı; çıldırtıcı bir iyi niyet... Bir kez daha, üstelik sizi sevdiği kuşku götürmeyecek insanlar aracılığıyla tezleriniz doğrulanıyordu.

Siz Türkiye'yi görmüştünüz; bize sizi anlamak kalıyor.

Siz hakikatli bir dostumuzdunuz Aziz Bey; bize, kıymetinizi bilmek kalıyor.

Memleketin dayanılması güç ağırlığına, eski yazıyla notlar alarak ve ağır daktilo tuşlarını döverek göğüs geren ellerinizden öpüyorum Aziz bey. Yokluğunuzla bizi ters bir sınava çekiyorsunuz. Biliyor musunuz?

YENİ YÜZYIL, 12.7.1995

Asabi saçları, dik sesi, öfkesi, inanılmaz cesaretiyle, Tanrı'ya, topluma, alışkanlıklara, ona yasak ve kural getiren her otoriteye meydan okuyarak, kısa boyu ve yazıdan kanatlarıyla uçuştukça Aziz Nesin ve bu toplum belki de ilk kez, bir yazara gösterilmesi gereken özeni değilse de dikkati, ruhu saçlarına benzeyen bu yazara gösterdi, bir yazarın ölümü, toplumuna ilk haber olarak duyuruldu.

Çok boyutlu, derinlikli, karmaşık, entellektüel tartışmaları hep karanlık noktalara uzanan bir meşale gibi kullanan toplumların aksine, yalınkat ve karışık olan, entellektüel tartışmaları ise çok dar sınırlarda kalan bizim toplumumuzda, Aziz Nesin kendi açtığı tartışma yolları kadar, kendi yaptıkları ve kendisi için söylenenlerle de yeni tartışmalara olanaktandı.

Nesin, sanırım bu ülkedeki her aydının tartışması gereken bir çelişkiyi taşıyordu hayatında. Mizah anlayışı, üslubu, konuları, yaklaşımı, bu toplumun alışkanlıklarına ve zevklerine çok denk düşüyordu, konuşmalarında gördüğümüz muhteşem cesaret, onun yazıyla yaşadığı macerasında pek gözüküyordu, okuyucularını kaybetme pahasına yeni bir üslup arama, konuları, alışkanlıkları zıpkınlayan bir biçimde işleme isteği, mizahın tanımını, yazının kurgusunu sarsma arzusu yoktu edebi hayatında.

Yazıları ortak bir beğeni ve kabul görürken, konuşmaları birer dinamit gibi patlıyordu. Bir yazarın yazı üslubu bu kadar uysal, bu kadar uyumlu olurken, konuşmaları nasıl bu kadar aykırı olabiliyordu, o hayran olunacak entellektüel cesareti neden yazarlıkla ilgili sorunlara değil de memleket meseleleriyle ilgili konuşmalarına yansıyor.

Toplum, neden Nesin'i edebiyatla, mizahla ve bunların sorunlarıyla değil de, memleket meseleleriyle ilgilenmeye itiyordu ve neden yüz on cilt yazı yazmış bir yazar, bu ülkenin entellektüellerine yazılarından dolayı değil de konuşmalarındaki olağanüstü cesareten ötürü "aydın olmanın örneği" olarak gösteriliyordu.

Bütün bu soruları altalta koyduğumuz zaman, bu toplumun, daha da beteri bu ülkenin entellektüellerinin, cesarete, yaratıcılıktan, memleket meselelerine gösterilen dikkate, mesleki sorunlara ayrılan mesai-den daha fazla önem verdiğini gösteriyor, bu toplumun ruhuna yazarak değil konuşarak, edebiyatla değil konuşarak, edebiyatla değil politik tartışmalarla ulaşmak daha kolay gözüküyor.

Yalınkat ve karışık bir toplumda edebiyat, meselelere çözüm arayan politika kadar dikkat çekici ve zevkli gelmiyor.

Mesleki aranıslarda gösterilen cesaret ise, politik cesaretin yanında hiç önemli bulunmuyor ve biz edebiyatçıları bile politik ve toplumsal cesaretiyle över hale geliyoruz.

Ama bir yazarı yalnızca cesaretiyle, halkına dalkavukluk yapmama yiğitliğiyle övmek hem yazarı, hem onun asıl işi olan yazarlığı, hem de tümünden edebiyatı küçümsemenin işaretlerini taşıyor mu içinde?

Hem yazarlığı hem de entellektüelliği fazla yalınkat bir hale getirip, ülkenin yalınkatlığına uydurmuyor muyuz?

Bugün bu ülkedeki entellektüellerin en fazla dikkati memleket meselelerine ayırdıkları mesailerıyla çekmesi, estetik, edebiyat, yazarlık gibi konuların neredeyse tümünün tartışma dışı bırakılması, aslında hepimizin mesleğimize karşı işlediğimiz bir ihanete dönüşme tehlikesini de içinde barındırmıyor mu?

Hepimiz kendi mesleğimize karşı bir ihanetin çizgisinde durmuyor muyuz?

Bir yazarın yalnızca toplumsal meselelerdeki cesaretini alkışlamak aynı zamanda mesleki bir ihaneti de kışkırtmak olmuyor mu? Bir yandan bu toplumun değer yargılarıyla, otoriteleriyle dövüşürken, bir yandan da kendi mesleğimizi daha arka planda bırakarak toplumla başka tür bir uyumun içine düşmüyor muyuz?

Aydın tarifini de biraz yalınkatlaştırmıyor muyuz, bunu daha derinlikli, daha boyutlu bir hale getirmek gibi bir görevimiz yok mu bizim, bu ülkenin bütün aydınları "**Arbat sokacağının yeni çocukları**" gibi hep politikayla ilgilenmek ve hep politik cesaretleriyle mi değerlendirilmek zorunda, özellikle yazarlık açısından kendimizi utandırıcı bir konuma getirmiyor muyuz?

Aziz Nesin gerçekten çok yiğit, toplum dalkavukluğuna asla papuç bırakmayan, tartışmalar açan, birçok açıdan örnek gösterilebilecek bir yazardı ama sanırım onun ölümü, bize, onun başlattıklarının dışında da tartışma yolları açmalı, aydın olmayı, cesaretin biçimlerini ve boyutlarını, mesleklerimizle ilişkilerimizi de tartışmalıyız.

Bu topluma ve kendimize, cesaretin tek boyutlu olmadığını göstermeliyiz.

Kendimizi ve Nesin'e düzdüğümüz övgüleri yalınkatlıktan kurtarmak için buna mecburuz da.

YENİ YÜZYIL, 10.7.1995

Sokak Çocuğu

Azizname

SAVAŞ AY

Çocuktum, ufacıktım. Babamın işi için Malatya'daydık. Otelde, koridorlarda gezintiye çıktım. Bir köşeye atılmış bissürü kitap gördüm. Bi kaçını aldım. Okudum. Bi tanesini. Üstünde Aziz Nesin-Azizname yazan bin kez okudum. Ezberime değil yüreğime aldım "taşlamaları." Ne mutlu bir gün, bir Çatalca öğleninde. Taşlayan adama okudum "taşlarını." Sevindi. **"Ben bile unutmuştum. Nasıl hatırlıyorsun velet?"** dedi. Bi tanesini, Faruk Nafiz'in ünlü **"Han Duvarları'na"** naziresini buraya yazıyorum. Ve Hoca'ya güle güle diyorum...

Han Davarları!..

Uyuz itler havladı meşin kırbaç şakladı
Tam 9 yıl araba yerinde durakladı.
Neden sonra sarsıldı altımda demir yaylar
Gözlerimin önünden geçti kervansaraylar

Gidiyorum açlığı midemde duya duya
Gecekondlu evlerden şu meşhur Ankara'ya,
Yolculuğun ele mi, içimde bir hıçkırık.
Yürümüyor araba teknenin kığı kırık...

Yol sarı, yüzler sarı, çıplak insanlar sarı
Önümde zincirlenmiş bütün insan dağları
Önde asalet akan hint kumaşı etekler
Bu eteği öpecek hep köpoğlu köpekler...

Neden sonra uyandım uzun süren uykudan.
Nutuk verirmiş biri meğer havadan sudan:
"Garibim namıma illet diyorlar.
Yok şeker. Pahalı yağ, et diyorlar
3.5 dolara satılmışım ben."

Eyy garip çizgilerle dolu han duvarları.
Daha çoook güdecektir bu çoban
davarları!..

YENİ YÜZYIL, 8.7.1995
ARA SOKAK

Gömmе törenleri

KÜRŞAT BAŞAR

Ne zaman bir cenazeye, bir gömme törenine gitsem, yalnızca bir dostun bir tanıdığın ölümüne değil, yaptığımız törenin içler acısı haline de üzülürüm.

Bir takım hoyrat eller, belki de hayatımızın bir parçasından ayrıcalığımız o son anları da mahveder, o büyük acıyı bile kirletmek, çirkinleştirmek için herşeyi yapar.

Bir konuşmamızda Aziz Nesin'le bunlardan söz etmiştik. O zaman kendisi için asla böyle bir tören istemediğini söylemişti. Ben gömme törenlerinin ölen için değil geride kalanlar için yapıldığını düşünürüm.

Ama Aziz Bey, bu törenin sahteliğinden, yapaylığından nefret ediyordu. Geride kalanlar için de bir şey ifade etmediğini düşünüyordu.

Cenazenin taşınması bile her keresinde bir keşmekeşe, bir itiş kakışa dönüşüyor.

Bir yanda hazır karşılaşmışken sohbete hatta dedikoduya dalanlar, bir yanda bekleyen işler, bir yandan acılı insanlar. Bir de bu acıdan para kazananlar.

Hiç değilse para kazanırken işlerini doğru dürüst yapsalar. Nerde? Hayat boyu işlerimiz nasıl yolunda gitmemişse, sürekli abuk sabuk engellere takılmışsanız ölünce de bu rezalet bitmiyor.

Öldüm, kurtuldum sanıyorsunuz, yanıyorsunuz.

Her keresinde o mezar çukurunun peşinde bir sefalet, bir rezillik nokta. Ya mezar küçük geliyor, ya tabut ters konuluyor, ya düşürülüyor, her kafadan ses, sonunda tabut çukura iniyor, toprak atılırken ayrı, bir karışıklık, millet tıpkı tabutu taşıırken olduğu gibi kürek kapma, seba-girme yarışında. O da bitiyor, ama ölümün ve acılı yakınlarının çilesi henüz bitmiyor.

Tam dualar okunmuş, keşmekeş bitmiş, artık yalnızca saatlerce önce sizle birlikte olan gülen, konuşan insan bir toprak yığının altında ve onu bir daha asla görmeyeceksiniz. Siz tüm bunları acıyla hissederken bir sürü üstübaşı perişan çocuk sizin bu acınıza, bu çok özel "an"a ellerinde çirkin plastik ibrikten ya da teneke yağ kutuları ile saldırıyor. Bu ölümle geçinmek için.

Ne zaman mezarlığa gitsem aynı silinmez acıyı duyarım, orada söylenmesi gereken arapça sözleri bilmem. Bir gün öldüğümde tüm bu çirkinliğin başıma gelmemesi için ne yapmam gerektiğini düşünürüm. Bir an önce gömüp, iğreti, herkesin görevini alelacele yerine getirdiği bir törenle ayrılıyoruz sevdiklerimizden. Herhalde yaşayanlar için, tümüyle sağlıklı insanlar için bile hayatı güzel kılamazken, ölülerimize daha fazlasını yapmamızı kimse beklemiyor.

YENİ YÜZYIL, 11.7.1995

Bugün AKM'de Aziz Nesin'le

ATAOL BEHRAMOĞLU

Aziz Nesin öldü. Bunun olacağını biliyorduk ve bekliyorduk. Korkuyla, üzüntüyle, kaygıyla... Ama bekliyorduk. Aslında 1983'te geçirdiği felçten sonra yaşaması mucizeydi. O yaşamakla kalmadı, ayağa kalktı ve koşmaya da başladı. Hatta eskisinden daha da hızlı. Ve bu kez, denebilir ki, daha da yeni, daha da büyük ve evrensel bir Aziz Nesin olarak...

Florence Nightingale Hastanesi'nden çıktıktan bir gün sonra katıldığı TYS 1. Sanat Günleri'nde ben açılış konuşmasını yaparken şöyle demiştim: "**Aziz Nesin'den öğrenmenin sonu yok...**" Önceki gece geç saatlerde, artık yaşamayan bedenini geride bırakıp Çapa Hastanesi Anatomi Bölümü'nden çıkarken aynı şeyi düşünüyordum. Bize ölümüyle de bir şey öğretmişti: Fiziksel ölümün ve geriye kalan fiziksel kalıntının çok da önemli şey olmadığını... Bu fiziksel kalıntının metafiziksel bir kılıfa, ya da söylevlere gereksinimi olmadığını... Nitekim, Aziz nesin'in artık yaşamayan fiziksel varlığı onun vasiyetine uygun olarak Nesin Vakfı'nın bahçesinde toprağa verildi. Ve sanıyorum ki bu insanca, bu alçak gönüllü tören, bundan sonra pek çoğumuz için örnek olacaktır...

Ancak yaşayan bir Aziz Nesin var. Onun bitip tükenmeyen bilmez enerjisiyle, eserleriyle, eylemiyle, ve eşsiz kişiliğiyle oluşturduğu bir Aziz Nesin. Kitlelerin işte bu Aziz Nesin'e duydukları sevgiyi, hayranlığı, bağlılığı dile getirmelerine engel olunamazdı. Türkiye'nin herhangi bir yerinde, ya da dünyanın herhangi bir yerinde onu sevenleri bir yerinde, ya da dünyanın herhangi bir yerinde onu sevenlerin bir araya gelerek bu sevgilerini dile getirmelerine nasıl engel olunabilir? Niçin engel olunsun? Bunu Aziz Nesin de hiç kuşkusuz ki istemezdi ve istese de o bile engel olamazdı... Aziz Nesin göstermelik, samimiyetsiz, biçimsel davranışlardan hoşlanmazdı. Fakat arkadaşlarının, onu sevenlerin, okurlarının onun sevgili anısı önünde buluşmaları bambaşka bir şeydir. Bugün gazetelerde yayınlanan duyurularda da belirtildiği gibi, bugün AKM'de Aziz Nesin'in konuşğu olarak bulunacağız.

Basın Müzesi'nde birkaç gün önce düzenlediği toplantıda ne yazık ki çok az aydınımız vardı. Diliyorum ki, şimdi ona ne kadar çok sevdiklerini yazanlar ya da düşünenler, bugün AKM'de kurucusu ve 15 yıl genel başkanı olduğu TYS öncülüğünde düzenlenen, pekçok demokratik kuruluşun katkı ve desteğiyle gerçekleşecek toplantıda anısı önünde buluşsunlar ve onun önerdiği "anti-fundamentalist" oluşum içinde yer alsınlar..

Aziz Nesin'e gerçek sevgi ve saygı ancak böyle gösterilmiş olacaktır...

YENİ YÜZYIL, 8.7.1995

Güle Güle Aziz Bey...

ATILLA DORSAY

O sanki hepimiz adına konuşan, kışkırtan, meydan okuyan, özgür aklın ve serbest bırakılmış vicdanın en küçük bir kısıtlaması bile olmayan sesiydi. Biraz bu memleketin delisiydi, biraz da hepimizin mizah yoluyla evlerimizden içeri girmiş tonton amcası.

Aziz Nesin üzerine yazı okumaktan fenalık geçirdiğinizi tahmin eder gibiyim... Ama yüzyılda bir yetişen böyle bir kişiliğin arkasından bir-iki satır yazmamak mümkün mü?

Aziz Beyi yakından tanıdım. Ve çok sevdim... Ama onun önemi kuşkusuz kişisel yakınlıkları, dostlukları ve anıları aşan bir niteliğe sahipti.

Çok genelde, onun toplumumuz için bir tür ağabey veya amca figürü olduğunu düşünüyorum. Buna baba da diyebilirsiniz. Tüm bu akrabalık yakıştırmaları, elbette öncelikle sevgi ve sempati üzerine kuruludur.

Aziz Nesin ise aslında bu sevgiyi özellikle toplamak için çabalamadı. Gerçi çok popüler olan ve insanların otobüsten trene, plajdan bahçeye ellerinden düşürmedikleri kitaplar yazmadı değil... Ama gerek bu kitaplarda, gerekse özellikle son yıllarda (ama aslında her zaman) herkesin gözü önündeki toplumsal ve siyasal etkinliklerinde, bu oluşum çok büyük çoğunluğunun gözü gibi değer verdiği kavramlara korkusuzca karşı çıkmaktan, bu ülkede biz aydınların bile açıkça belirtmekten çekindiğimiz görüşlere, tartışmaktan kaçındığımız belalı konulara sürekli değinmekten kaçınmadı.

O sanki hepimiz adına konuşan, kışkırtan, meydan okuyan, özgür aklın ve serbest bırakılmış vicdanın en küçük bir kısıtlaması bile olmayan sesiydi. Biraz bu memleketin delisiydi, biraz da hepimizin mizah yoluyla evlerimizden içeri girmiş tonton amcası. Ama bu tonton amcalığın ardından, en irkiltici, saklı ve giderek tabu görüşleri evlerimizin içine sokmaktan geri durmadı.

Ömrü sanki sürekli bir "**şeytanın avukatlığı**"na, sürekli bir tartışma ve fikir jimnastiği eylemine adanmıştı. O hepimizden daha genç, daha cesur ve daha eylemciydi. Sağ ve sol yobazlara kendini ve göğsünü hedef göstermekten çekinmedi. Onun gibi birisi bir daha gelmeyecek.

Ölümünden tek teselli ise, gitgide şiddet ve hoşgörüsüzlüğe bürünen bir toplumda, onun korkulduğu ve çok aydın kişiliğin başına geldiği gibi zorbalık yoluyla değil, kendi ve doğal ölümüyle dünyamızı terketmiş olması...

YENİ YÜZYIL, 9.7.1995

O öldü! Hepimizin gözü aydın!

CAN DÜNDAR

Gözün aydın Türkiye..!

O, sustu artık...

Gümüş saçlı küçük adamdan kurtulduk. Artık kimse tepkisizliğimizi, duyarsızlığımızı, aptallığımızı yüzümüze vuramayacak. **"Biz büyük milletiz"** yalanlarına kimse parazit yapamayacak.

O'nun cüretkar meydan okuyuşlarını görmeyecek, cesur yazılarını okumayacağız. Kimse yaklaşan tehlikeden, bağnazlığın kör bıçağının boynumuza saplanmak üzere olduğundan sözedeemeyecek. Kimse Tanrı'yı sorgulayamayacak. Kimse öylesine gözü kara yürümeyecek karanlığın üstüne...

Gümüş saçlı küçük adam artık uykularımızı kaçıramayacak.

Susacağı günü nasıl da iple çekmiştik.

O konuştukça suskunluğumuzdan utanıyorduk çünkü...

O sivri dili susuverse, vicdanımızdan kanayan bir yara kapanacaktı sanki. **"Canım, ses çıkarmayan bir ben değilim ki... herkes suskun"** 'yalanında teselli bulacaktık. **"Hem konuşup da ne olacak"** yılgınlığıyla köşemize çekilecektik.

Ama O konuştu; kanayan yaramıza tuz basarcasına...

80 yaşında bir delikanlı, şehir şehir, kapı kapı gezerek bize aydın olmanın, yurttaş olmanın, insan olmanın sorumluluğunu hatırlatmaya çalıştı; kah alay ederek, kah itip kakarak, kah tutuşup yanarak.

Duymazdan, görmezden geldik...

O'nun feryadı duvarları sallarken, sağduyumuzun kapılarını kapattık, çığlığını duymamak için... Gaflet uykumuz bölünmesin diye kör ettik benliğimizin gözlerini... Dudaklarımızı mühürledik, ses vermekten korkarak...

O, tek kişilik koca bir ordu gibi yürürken üstüne karanlığın, ardından bakakaldık.

Ateşe attılar, evlerimizde seyrettik.

Suçu üstüne yıktılar, O'nun yalnızlığa terkettik, hançerledik sırtından...

Son şiirinde **"Tanıdım acısından"** diyordu **"Hancerin nakışı... bizim ora işi"**

Ama bitti işte...

Kırıldı ruhumuzun salonundaki küçük dev ayna...

Artık tepkisizlikten kararmış yüzlerimizi görmeden, mutlu mesut yasar gideriz... Yeni asilere **"bizim ora işi hançerler bileyerek"**...

O, çoktan toprağa gömdüğümüz savaş baltamızı bizim...

Unuttuğumuz isyanımız, terkettiğimiz vicdanımızı...

İçimizdeki tiyatronun duvarına astığımız iki mask gibiydi: Biri kocaman gülen, diğeri kocaman ağlayan... Gülenin kahkahasında bir hüzün, ağlayanın dudağının kenarında muzip bir gülücük...

Güldürse sarsılıyor, kaş çatsa gülümsüyorduk.

Karanlığın bekçileri, cesaretine kibrit çalarlarken, **"Canım, O da öyle konuşmasaydı"** diye yazmamış mıydı, şimdi ardından ağıt yakanlar...?

"Önce O'nu durdurmalıyız" dememiş miydi, suskunluğun avukatları...

Durdu işte...

O deli kalp durdu.

Artık uykularınız kaçmayacak.

"80'lik bir delikanlı meydan meydan dövüşürken, ben titreyen kalemimle sığınacak delik arıyorum" eziklikleri bitti. Artık ne Tanrı'dan kuşkulanan çıkacak, ne de milletin koyunluğuyla dalga geçen...

Eğip bükmeden konuşan, gümüş saçlı küçük adam sizlere ömür...

Şimdi cesedini parçalıyorlarsa kadavra için...

N'olur ellerini bize verin...

Şiirler, öyküler, dilekçeler yazalım, gülleler kadar ağır, yıldırımlar kadar yaman...

Sıkıp parmaklarını yumruk yapalım, karanlıklar öldüğünü bilmesin diye...

Tırnaklarını verin, toprağı kazıp, savaş baltalarımızı çıkaralım, göm-
düğümüz yerden...

Sesini verin bize, bağıralım O'nun kadar gür, O'nun kadar kararlı...

Gücünü verin, kapı kapı gezip, uyuyan ruhları, sarsarak uyandıralım
gaflet uykusundan... Şeriata karşı konferanslar düzenleyelim. Çocuklar
büyütelim aydınlık yarınlar için...

Madem ki kalbi Ege'de kaldı... beynini verin bize...

Susan dudakların kenarındaki mührü çözelim...

Konuşalım, bağıralım sessizliği yırtana kadar...

Haykıralım... ki bizi duysun... ve rahat uyusun gümüş saçlı küçük
adam...

YENİ YÜZYIL, 8.7.1995

Bir kışkırtıcının anısına

GÜLAY GÖKTÜRK

Ölümler duysaydı, sanırım Aziz Nesin'i en çok rahatsız edecek şey, ardından yapılacak riyakar konuşmalar olurdu.

Ve ölümler konuşabilseydi, kimi zaman patavatsızlığa varan dobralılığıyla O, bu riyakarlıkları yapanların yüzlerine vururdu. Kimbilir, belki de **"Dememiş miydim bu halkın yüzde 60'ı aptal diye, işte şimdi de kendisine hakaret eden bir yazarın ardından övgüler düzüyor"** de-yip bir kez daha duyguları provoke etmeye çalışır, bir kez daha şaşırtırdı.

Dava düştüğünden, artık jurnalcı yerine konma tehlikesi olmadan söyleyebiliriz:

Evet, Aziz Nesin, iflah olmaz bir kışkırtıcıydı.

Ve bu, onun en saygıdeğer yanıydı.

Eğer bir aydın, bir düşünür, bir yazar, yazdıkları ve söyledikleriyle içinde yaşadığı toplumu kışkırtmıyorsa, onlara doğru bellediklerinden şüphe etmeyi, yanlış gördükleriyle mücadele etmeyi öğütlemiyorsa, fikirleriyle statükoyu sallamıyorsa, yazsa ne yazar, yazmasa ne yazar... Aydın dediğin kışkırtmalı, arının deliğine çomak sokmalı, statükoya didik didik sorgulamalıdır.

Aziz Nesin, hayatı boyunca kışkırtıcılığın iki türüsünü de yaptı. Bir yandan topluma, mevcut düzenin bozukluklarına, haksızlıklarına, politik toplumdaki hastalıklara karşı kışkırtıp mücadeleye sokmaya çalıştı, bir yandan da o topluma, kendi içinde taşıdığı zaafı gösterdi ve gerektiğinde sözünü hiç sakınmadan saldırdı.

Hem devlete, hem halka muhalefet etti.

Türkiye'de devlete muhalefet edenler epeyce çoktur ve hep de olacaktır... Ama halk dalkavukluğuna prim vermeyen, gerektiğinde halkı da karşısına almaya cesaret eden babayiğit çok az çıktı, bundan sonra da çok çıkmayacaktır.

Devlete, hükümete, parlamentoya, kısaca yönetime karşı olmak, **"muhalif aydın"** olmanın nispeten kolay biçimidir. Bir kere, bu tür muhalefette yanlış anlaşılma ihtimaliniz azdır. Devlet katında kötü kişi

olunca çoğunluğun desteğini alır, halkın gözünde kahramanlaşırsınız. Üstelik, devlete muhalefetin bedeli, kara kaplı kitaplarda ayrıntılarıyla yazılıdır. Umulmadık tepkiler, beklenmedik sürprizlere ender olarak rastlanır.

Muhalefetinizi devlet katlarından aşağılara, toplumun derinliklerine doğru indirdikçe işiniz zorlaşır. Burası, yukarılarda, devlet katlarında yaşanan her türlü zaafın, günahın ve sevabın tohumunun atıldığı, yeşerip filizlendiği sivil toplum alanıdır. Kör inançlar burada kabuk bağlar. Kadercilik, çıkarıcılık adam sendecilik burada doğar. Gücü gücüne yetene ilkesi, büyük balığın küçük balığı yemesi, her koyunun kendi bacağından asılması, kırılan kolların yen içinde kalması ve daha nicesi ilk kez burada öğrenilir. Ama muhalif aydının bütün bunlara laf etmesi adet değildir. Çünkü bizim muhalefet kültürümüzde halkın karşısında aydının boynu kıldan incedir. Halkın kimi gelenek görenek ve inançları, en anti-demokratik yasalardan daha bağnaz ve daha acımasızdır. Ve halka muhalefetten yenilen cezanın tecili olmayıp, en hafifi tecrit ve afaroz, en ağırı ise Madımak Oteli'nde yakılmaktır.

İşte Aziz Nesin'in diğer muhalif aydınlardan farkı, kışkırtıcılığın iki türüsünü de yapabilmesi, muhalefedinin sivri oklarını sadece devlete değil, gerektiğinde halka da yöneltebilmesiydi. O, ömrü boyunca, çok sevdiğini sandığım halkının üstüne serpilen ölü toprağını kaldırmaya çalıştı. Yüzüne ayna tutup kendisine bakmaya zorladı. Sorgulanması yasak inançlara saldırdı. Toplumu sarsıp rahatını kaçırdı. Bunun için gece gündüz demeden çalıştı. 100'ü aşkın kitap, sayısız makale, yüzlerce konuşma... Yetmedi, eylemlere kalktı, mahallenin delisi olmayı göze aldı, Müslüman mahallesinde salyangoz sattı.

Sanırım, uzun hayatında Aziz Nesin'i en çok yaralayan şey, ne Demokrat Parti'nin polis şefinin attığı tokat, ne hapislik yılları, ne Aydınlar Dilekçesi yüzünden açılan soruşturmalar, ne Sivas'ta canına kastedilmesi ve ardından DGM'nin ağır tahrik suçlamasıyla açtığı davaydı.

Onu en çok yaralayan şey, Sivas olaylarının ardından kimi demokratların, yandaş zannettiği kimselerin açtığı suçlama kampanyasıydı. Dinci fanatizm Sivas'ta yaktığı ateşin yalımları bile onun yaşlı yüreğini, ilerici kamuoyunun giriştiği **"Bu defa fazla illeri gittiği, halkın inançlarına saldırdığı"** suçlaması kadar dağlamamıştı.

Ama onu "ağır tahrik"le suçlayanların unuttuğu birşey vardı:

İzm'lerin büyüüne artık inanmayan bizlere garip gelse de, o sadece bir ate değil, aynı zamanda ateistti.

YENİ YÜZYIL, 8.7.1995

Azaldık azar azar...

ALİ KIRCA

Önceki hafta, tam da stüdyoya girmek üzereyken telefon çaldı.

Aziz Nesin arıyordu.

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın düzenlediği gecelerin ATV'de yayını-
nı istiyordu.

Bu konuda girişimde bulunup bulunamayacağımı soruyordu. İlgı
göstermemi bekliyordu.

Şaşırdım... Oysa daha birgün önce hasta yatağında röportaj yap-
mıştık kendisiyle... Ne zaman çıkmıştı hastaneden...

Ne zaman fırsat bulup bu işlerini içine dalmıştı.

Sesi hastalıklardan uzak, halsizlikler ve dermansızlıklardan azadey-
di...

O kadar uzaktı ki, hayatla yeniden el sıkışıp, ara vermeden yoluna
devam eden adama "**geçmiş olsun**" demenin ayıp olacağını düşün-
düm...

O adam 80 yaşındaydı oysa... Ölmeyecekti ama...

Yarın yapılacak önemli işleri vardı çünkü...

Ölüm, benim için birdenbire anlamsız hale gelen telefon numaraları-
dır.

Not defterinde Aziz Nesin yazılıdır... karşısında sıra sıra sayılar...

O sayılar karanlık ve sonsuz bir boşluktur artık...

Anılar yanıt verebilir size... Şayet düşünürseniz kaybettiğiniz insa-
nı...

Kitaplarda bulabilirsiniz ayak izlerini sevdiğiniz adamın... Yolculuğu-
na eşlik edebilirsiniz bir kere daha... Fotoğraflar, filmler, hayatın zapte-
dilmiş saniyeleri yanıt verebilir hasretinize...

Ses kayıt cihazlarından yüreğinin titrşimlerini duyabilirsiniz yüreği-
nizde...

Dost meclislerinde O'da gelir oturur masanın baş köşesine... Sohbetler ve anıtlar yanıt verebilir yokluğun sancısına... Ama telefonlar asla... Karanlık ve sonsuz bir boşluk olur not defterlerindeki sayılar...

Ölüm, birdenbire anlamsızlaşan telefon numaralarıdır bana... Önce telefon numaraları ölür...

Önce, 783 60 51...

Geçen yıl bugünlerdi...

Siyaset Meydanı'na Aziz Nesin'i çağırmıştık. Konu Türk Kimliği'ydi...

Programdan iki gün önce, odamdan içeri esmer, uzunboylu biri girdi...

Son derece nazik bir sıcakkanlı bir Anadolu çocuğu... **"Ben, Aziz Bey'in korumasıyım"** diye söze başladı... Stüdyoda bomba araması yapacağını sanmıştım...

"Yok" dedi, **"Öyle şeylerden korkmuyoruz, alıştık artık."** Devam etti:

"Ben buraya kendi kararım ile geldim. Aziz Bey'in haberi yok. Geldiğimi duysa çok da kızar, üzülür..."

Görüşmeyi saklı tutacağımıza söz verdik...

"Benim kurşunlardan, bombalardan korkum yok... Ben sözlerden korkuyorum" dedi.

Adeta yalvardı:

"Ne olur, ortamı gerginleştirmeyin, heyecanlandırmayın, Aziz Bey'in kalbi var biliyorsunuz..."

Koruma görevlisi, Aziz Nesin'le yıllardır birlikteydi. Baba-oğul gibi olmuşlardı...

Daha da ilginç, dünya görüşleri hiçmi hiç uyuşmuyordu... Ama, o; **"İnsan"** Aziz Nesin'in korumasıydı... Baba-oğul sevgisini gözlerinde okudum.

Bazen rollerin değiştiğini de farkettim...

Karayağız koruma görevlisi ak saçlı adamı ele avuca sığmaz bir çocuk gibi şefkatle seviyordu..

Söylediklerini hiç unutmadım:

"-Ben sözlerden korkuyorum"

Koruması, Aziz Bey'i kurşunlar ve bombalardan değil "sözler"den koruyordu...

Kendi sivri dilinin ferman dinlemez sözlerinden...

Başkalarının yürek kanatan kem sözlerinden...

80 yıllık maceranın özeti de buydu işte...

Sözleri örmüştü dostlukların ve düşmanlıkların ağını... Kurşunlar vız geldi sözlerin cesaretine...

Aziz Nesin'i o cesaretin beslendiği kendi yüreği vurdu sonunda.

"Aziz Nesin kitaplarında yaşayacak" tesellisi sizlerin olsun... Ben Aziz Nesin'in yarınki anayasa görüşmeleri için ne söyleyeceğini merak ediyordum oysa... Ya da 24. maddenin yeni şekli için neler yazacağını...

Ya da yeni yüzdelerini, yeni oranlarını toplumsal zeka düzeyimizin...

Dost ta olsak, düşman da, sevsek de sevmesek de kızacağımız, güleceğimiz, tartışacağımız düşünceler üreten biriyle paylaşıyorduk dünyayı, Türkiye'yi...

Bizim yerimize, bizim adımıza, bizim için, bizim karşımızda düşünen biri vardı...

Sayesinde zengindik...

Türkiye, Aziz Nesin'le zengindi...

Dün sabah, haberi duyunca, sanki bir parçası söküldü bedenimim...

Eksildim, azaldım azar azar...

Saat saat büyüdü boşluk...

Eksildik, azaldık azar azar...

Bizi durduk yerde, bedava **"zengin"** eden adam gitti. Kaldık bir başımıza...

Daha önce bizi terkedip gidenler gibi..

Daha önce **"eksiltten"**ler gibi bizi...

Azaldık azar azar...

Ya beyaz saçlarını meşaleye çevirmek isteyenler:

Siz çoğaldınız mı?

YENİ YÜZYIL, 7.7.1995

Teşekkür...

ALİ KIRCA

Hiç kimse inanmamıştı... Öleceğine değil, öldükten sonra bunların olacağına... Törensiz, mezarsız vedalara...

Sanılıyordu ki, ölünce işler değişir...

Elbette bir cenaze töreni yapılır. (Hatta belki camiye bile getirilir...)

Yüzbinlerce insan arkasından yürür, önde bando, çelenkler, lacivertler içinde devlet protokolü, bayrağa sarılı tabut, arkada yumrukları havada gençler... Balkonlardan atılan çiçekler... Ve sloganlar:

"Aziz'ler Ölmez."

"Türkiye laiktir, laik kalacak..."

Televizyonlardan naklen yayın...

İmamın mezarı başında okuyacağı son dua...

Sonra her yıl ziyaret edilecek bir anıt mezar...

Cami avlusunda öbek öbek insanlar...

Yarım ağız hüznün, yarım ağız tebessüm...

Sohbetler, dertleşmeler, hasret gidermeler...

"- Ne zamandır görüşmemiştik..."

"- Cenaze törenleri de olmasa..."

"- Aziz Bey'e en son geçen ay rastlamıştım..."

"- Bana çok bitkin görünmüştü..."

"- Onu, bu sıcakta Ege sahillerine götürenlerde kabahat..."

"- Bakalım, İslamcı kesim ne yazacak?.."

"- Demirel ve Çiller'in çelenklerini gördün mü?.."

"- Bence Süleyman Bey bu törene katılmalıydı..."

"- Aferin Mesut Yılmaz'a..."

"- Neydi şu Fundamentalist Kongresi..."

"- Bence yanlıştı, çok tepki çekti..."

"- Televizyonda Erbakan'ı gördün mü, insan bir başsağlığı diler..."

"- Fenerbahçe Brezilya'ya ne zaman gidiyor?.."

"-Ölümünün Sivas'ın yıldönümüne rastlaması ne kadar ilginç..."

"- Evren birşey söylemiş mi?.."

"- Kalabalığı görüyor musun, bence İslamcılar oturup düşünmeli..."

"- Genelkurmay'dan çiçek ya da mesaj var mı? Eski subaydı çünkü..."

"- Rumelihisar'ında Arif Sağ'ın da konseri varmış..."

"- Ali Nesin'i hiç görmemiştım. Sesi babasına ne kadar benziyor..."

"- Vakıftaki çocuklar cenazeye gelmek istememiş..."

"- Sen Uğur Mumcu'nun cenazesine de katılmıştın. Hangisi daha kalabalık?.."

"- Aziz Nesin'i ikiye ayırmak lazım. 80 öncesi ve 80 sonrası..."

"- Caz Festivali'ne gidebiliyor musun?"

"- Bence mizahçı kimliğini korumalıydı..."

"- Saunders bir harika... Göreceksin Hakan'ı unutturacak."

"- Sence ara seçim olur mu? Meclis'in istifayı onaylaması zor görünüyor..."

"-Anayasa değişikliğini gümrük birliğine endekslemek çok yanlış..."

"- Eğer kurultayda Hikmet Çetin kazanamazsa, artık bu koalisyon gerçekten biter."

"- Polis, çok hoşgörülü davranıyor gençlere dikkat ettin mi?"

"- Tatile ne zaman çıkıyorsun?"

"- Aslında RTÜK'ün da haklı olduğu yanlar var!..

"- Senin kız üniversiteyi kazandı mı?"

"- Daha çekimlere başlayamadım."

"- Bakalım, biz de bir yazlığa girdik. Çeşme'ye çok yakın..."

"- Çeşme'de devlet hastanesi varmış ama yetişememişler."

"- Namaz bitti, kortej şimdi yürür."

"- Hadi, kalabalıkta görüşemeyiz belki... Çocuklara selam..."

"- Sen de ara..."

"- Ararım."

Ve kalabalığın giderek yükselen sesi... Sloganlar... Şarkılar, alkışlar...

Evet, hiç kimse inanmamıştı...

Öleceğine değil, öldükten sonra olacaklara... Gerçekten tören düzenlenmeyeceğine, cenaze namazı kılınmayacağına, bir mezar yapılmayacağına hiç kimse inanmamıştı...

İnanın işte, yapılmadı.

İnanın ve ona teşekkür edin...

(Teşekkür vasiyetinde yasak değil...)

Şöyle demişti; cenaze törenine karşı çıkarken: **"Ben bunları hep yaşadım yahu, bu sahtekarlıktır..."**

Sizi, bizi, hepimizi büyük bir sahtekarlıktan kurtardığı için teşekkür edin... İnanmadığınız halde gelip cami avlusuna dikilmediniz hiç değilse...

Laiklik için cenaze töreninden cenaze törenine yumruk sıkmadınız...

Çok da sevmediklerinize yarım ağız hüzünler terennüm etmediniz...

Sonsuz yolculukların sessiz veda törenlerini, geveze dost meclislerine çevirmediniz.

Herbirimiz, ömür serüveninizde, **"ihtiyar ya da mecbur"** kaç kez ve kaç gün sahtekarlık yapmışsınız kimbilir...

Ama, hayatınızın hiç değilse bir 24 saatinizi hiç **"sahtekar"**lık yapmadan geçirdiyseniz, bunu Aziz Nesin'e borçlusunuz...

Teşekkür edin...

Mutlu pazarlar efendim...

YENİ YÜZYIL, 9.7.1995

Son konuk geldi!

HAYRİ KOZANOĞLU

Uykumdayken, kancıkcasına baskın verme! Gelince de, saygısız konuklar gibi oturup, yerleşip, siftinip çöreklenme! Seni bir müzmin tedirginlik olarak kendimde duymayayım.

Düşün ki ben seni, varlığımın bilincine vardığımdan beri beklemek-teyim. Bunca zamandır beklenen bir konuğa yaraşır bir saygınlıkla gel! Sana olan saygımı yitirtme bana.

Bu satırlar, Aziz Nesin'in 1974'te kaleme aldığı, **"Son Konuğuma Mektup"** başlıklı denemeden alınma, Aziz Nesin, insanların ölümü binlinçli olarak düşünmesinden yana olduğunu, ölümle muhasebeye girişebilen insanın kolay kolay kötülük yapamayacağını tüm yazın yaşamı boyunca vurgulamıştı; bazılarının sandığı gibi tehditlerin yoğunlaşması veya yaş nedeniyle ölümün kapıya gelmesiyle değil.

Nesin, yaşamın önüne çıkardığı engebelere olduğu kadar, ölüme karşı da hazırlıklı ve donanımlıydı. Korkularını, zaaflarını hiç gizlemedi; ama, korkularının üzerine gitmekten, yılgınlığa tereddüte meydan okumaktan da geri durmadı. Ölüm de ona kancıklık etmedi; saygısını, kitaplarını imzaladığı, **"aykırı"** fikirlerini açıklıkla tekrarladığı bir günde gelerek gösterdi; hem de uykuda filan değil.

... Bilirim, güçlüsün. Kimselere boyun eğmemiş başım önünde eğilebilir; ama bana bunu yaptıрма! Senin amansızlığından böyle bir yiğitlik bekliyorum, gülümseyerek karşılayayım seni...

Ölüm, doktorunun deyişiyle, hep bir delikanlı gibi yaşayan, yaşının gerektiği gibi davranmayan bir yiğide yiğitçe geldi. Beyin damarlarının kireçlendiği safsatasının gerçeğe dönüşmesini bekleyenlere; O'nu yaktakta suskun, hatta tövbekar olarak görmeyi düşleyenlere fırsat vermedi.

... Kahramanlar ilk savaşlarında ölmeyen, son savaşlarından sağ çıkamayanlardır. Seninle son savaşında karşılaşmayı istedim bir zamanlar. Savaşın, yaşam boyu sürdüğünü, yaşadıkça sonu olmadığını bilmiyordum. Sonsuzca süren bu savaşımın öyle bir yerinde gel, öyle bir güzel gel ki, sana gülümseyerek elimi uzatıp **"Merhaba!"** diyebilirim.

Ölüm "Yalan! Yalan! Yalan!.. Bu ülkede durum düzelmeyecek", "Bir gerçek var ki bu insanlar demokrasiyi istemiyorlar" uyarılarını sürdürdüğü bir günde, adeta "Doğrul Doğru! Doğru!" dercesine geldi. Belki parlamento bile O'ndan utandı; Anayasa'yı değiştiriyoruz komedisinde perde hemen ertesi gün kapanıverdi.

Bir armağan gibi vermek canımı! Sen de, yeniğin kalemini -ki o kalem kılıçtı- teslim alırken, iki elinle başının üstüne saygıyla al benil! Lekesiz, arı-duru, yaşamı süresince hep kendi kendini arıtan bir cana saygılı ol, benim sana saygılı olduğum gibi. Kimseler duymadı of dediğimi, sende of dedirtme bana.

O kılıçtan kaleme ölüm bile, of dedirtmeyeceğinin bilincinde saygıyla geldi. ki o kalemi, sadece, emniyet birinci şubenin Parmaksız Hamdileri, DGM'nin Demiral Nusretler'i; tüm dönemlerin şeriatçı, şovenist güruhları bükmeye kalkmamıştı. **"Büyük Grev"** öyküsünün yayınıyla, şimdi çoğu, liberalizme biat etmiş Sovyetik kesim de O'nu hain, **"kuyruğunu işçi sınıfı çığnemiş aslan"** ilan etmişti. O gün **"Aziz Nesin, sen nesin?"** diye bağırانlar, umarım bugün, **"Aziz Nesin, Sen Neydin?"** diyecek yürekliği gösteriyorlardır.

Sivas katliamından sonra, **"Susturun bu adamı!"** çağrısında bulunan, bugünün 8. madde muhalifleri, temenni edilir ki ölümünden sonra, Aziz Nesin'in tüm ömrünün kafalardaki 8. maddelerle mücadele içinde geçmiş olduğunu kavramakta güçlük çekmezler. Mesela bu anlamda, 1978 yılına dönmek Zekeriya Sertel'in anılarının Milliyet Gazetesi'nde yayınlanmasını izleyen olayları hatırlamak anlamlı olabilir. TYS Sertel'i Nazım Hikmet Kurulu'ndan ihraç edince, bu tutumunu düşünce özgürlüğüne aykırı bulan Aziz Nesin anında TYS başkanlığından istifa etmekte tereddüt göstermemişti. Yaşamayı haketmeye çalıştığım gibi ölümü de haketmek istiyorum. Bu hakkı bana tanı! Çünkü, bu sonsuz güzellikler açan güzelim dünyaya, ben de gücümce güzellikler katmaya çalıştım. Bir güzel ada, atlasta görünmeyecek kadar küçük diye, yok sayılabilir mi? Benim katkım da atlasta görünmeyecek denli küçük olsa da var.

Saygıyla gel ölüm bekliyorum.

Bu satırları okurken gözüm ekrana kayıyor, karşımda DYP'li sırtıkan bir milletvekili. Sivas olaylarının müsebbibinin Aziz Nesin olduğu, Deniz Gezmişler'in asılmasının kendi avukatlarının yanlış savunmasından kaynaklandığı türünde, **"müstesna Türk zırvaları"** külliyatına kendince bir katkıda bulunuyor. TBMM'nin yüzde 100'ü, tam memurların sendikal haklarına sıcak bakarken, Kızılay'da eylem yapan (kendisi Ulus diyor)

provokatörlerin yasanın çıkmasını engellediğini anlatıyor. Belki de iyini yetle yorumlamak, Aziz Nesin'in kaybına hüzünlenenleri kendince teselli ettiğini düşünmek mümkün. Gerçekten de, **"Benim gibi bu denli kaba gülmece örneği sergileyenlerin olduğu bir dönemde, O'nun kimselerin görmediği ayrıntıları görme, sözlerin altındaki gizli mesajları gülmeceye dönüştürme özellikleri daha az önemli"** demek istiyor olabilir.

Son günlerde O'nun, **"Türkiye susuyor, ben susamıyorum"** dediğini hatırlayalım. Belki biraz korkaklığımızın, biraz neme lazımcılığımızın, ama mutlaka biraz da **"susamayan"** birinin varlığına güvenmemizin bu suskunlukta payı vardı. Nesin'in yaşam direncine, mücadele azmine, hele hele yaratıcılığına erişmeye çalışmak pek kimsenin harcı değil. Ama, ne olursa olsun artık susmanın değil, konuşmanın zamanı.

YENİ YÜZYIL, 10.7.1995

Aziz Nesin'in emanetini nasıl devralacağız?

İSKENDER SAVAŞIR

Aziz Nesin artık neredeyse tamamen yitirmekte olduğumuz bir kuşağın temsilcilerinden biriydi. Çok kestirme bir deyişle **"Tek Adam"**lar kuşağı diye nitelenebilecek bir (ya da birden fazla) kuşak... Nitelemenin ilk akla gelen göndermsi, elbette ki, Mustafa Kemal. Ama 1880'ler kuşağını izleyen kuşağa da damgasını vuranın aynı **"tek adamlık"** üslubu olduğu söylenebilir. Akla sevaplarıyla Cüneyt Gökçer, daha çok günahlarıyla İhsan Doğramacı geliyor. Adları yaygın kamuoyu tarafından aynı derecede bilinmemekle birlikte başka alanlarda da böylesi birer tek adam gibi davranan insanlar tanıdım. Bizimkiler gibi daha cılız kuşaklar açısından bakıldığında, nereden kaynaklandığı anlaşılmaması güç bir enerji ve yetenekle davranan muhteşem insanlar...

Ama ortak bir zaaflarından da söz etmek mümkün onların... İhtişamlarına gölge düşmesine tahammül edemezlerdi. Kurum diye adlandırdıkları yapılardan bekledikleri onlara kendi kişiliklerinin izlerini yansıtmasıydı. Değil gerçek anlamda kurumlara, ikinci adamlara bile tahammülleri yoktu. Bilirsiniz, Mustafa Kemal bile hayatının son yıllarında İsmet İnönü'ye darıldı. Yine onu izleyen kuşaklardan tanıdığım bir "hoca"ya, yetiştirdiği ilk iki parlak öğrenciden sonra neden bir daha aynı kalitede öğrenci yetiştirmede sorulduğunda **"Sivrilttim, kıcıma battılar"** demişti. Evet, kimsenin sivrilmesine tahammülleri yoktu. Bu yüzden yarattıkları kurumlar da, onlar göçtükten sonra, tamamen ortadan kaybolmadıklarında bile, sönükleştiler, içleri boşaldı.

İşte Aziz Nesin'in kendi kuşağı içindeki özgünlüğünü ve özgüllüğünü de bence buralarda aramak gerekiyor. Tek Adamlar **"kuşağının bütün erdemlerine sahip olmakla birlikte, zaaflarına karşı tuhaf bir başışıklığı vardı."** Hep, o kuşaktan beklemeye, neredeyse, alışkın olduğumuz enerji ve yetenekle davrandı. Ama kuşakdaşlarından farklı olarak, başkalarıyla çalışmayı, yarattığı kurum ve yapıları devretmeyi biliyordu.

Söz konusu tek adamların enerji ve yeteneklerinin ön-kosullarından biri, herhalde, bizimkisi gibi benliklerini parçalanmış bir dünyada yaşamak üzerine kurmuş olan insanları tasavvur etmekte güçlük çektiği bir tutarlılık ve bütünlükte olan bir ilke ve değerler manzumesine duydukları inançtı. Bu manzumenin en önemli bileşenleri arasında ise, yine

herhalde, "İdare-i maslahat"tan, "ehven-i şer"den hoşlanmamak sayılabilir. Oysa daha sonraki kuşaklar için -yaşamayı tercih etmiş olanlarımız hariç tutulmak kaydıyla bizimkisi için de- "İdare-i maslahat"la, "ehven-i şer"le barışmak nisbeten daha kolay oldu.

Aziz Nesin'in durumu bence her ikisinden de, kendi kuşağınınkinden de bizimkilerden de farklıydı. Galiba o da kuşakdaşları gibi, mutlak olduğuna inandığı bir değerler sistemine tutkuyla inanıyor, gücünü ve yeteneğini buradan alıyordu. Ama başkalarıyla çalışmak, birlikte bir iş çıkarmak uğruna bu bütünlüğün parçalanmasına izin veriyor, izin vermenin de ötesinde, bu yolla çıkarılmış işlerle coşuyordu.

Anma ve cenaze törenlerini istememiş olmasını anlatmakta ve bu kadar güçlük çekmemiz de bunlarla ilişkili olsa gerek. Biz ilke ve değerleriyle değil, alışkanlıklarıyla davranmaya -ve ölmeye- alışkın insanlarız. Oysa onun diğer değer ve ilkeleri gibi, aydınlanmacılığı ve dinsizliği -ateistliği- de mutlaktı. Bu yüzden olsa gerek, solun kendisini "şehit" gibi, "ölümsüzlük" gibi, cenaze töreni gibi ayin ve kavramlarla ifade etmesinden, herhalde rahatsız oluyordu.

Eğitimi bunca önemsemesini, yarattığı kurumlar içinde, bence en önemlisi olan ikisinin, Nesin Vakfı ve Bilar'ın doğrudan eğitime yönelik olmalarını da bu çerçeveden hareketle anlayabiliriz. Ölümün mutlaklığına bu kadar inanan bir insanın, hayata olan bağlılığını, onun sürekliliğine katkıda bulunmak, kuşaklar arasındaki görgü, bilgi ve deneyim aktarımını sağlamakla ifade etmesinden daha anlamlı bir biçimi olamaz.

Nesin Vakfı hakkında çok fazla bir şey söyleyebilecek durumda değilim. Ama Bilar hakkında üç beş şey söyleyebilirim. Nedir Bilar? Bir eğitim kurumu... Ne yazık ki Türkiye'de eğitim dendiğinde akla yalnızca "milli eğitim" ve resmi eğitim kurumları geliyor. Oysa onların öncelikli işlevi kuşaklar arasında görgü, bilgi ve deneyim aktarımı sağlamak değildir; başka işlevleri vardır onların. Bilar'sa onlara kıyasla çok daha dayanaksız ve dayanıksız bir kurumdur. Çünkü tıpkı gündelik hayatın kendisi gibi, sürekliliğini tek tek insanların, kimi zaman çatışabilen, çelişebilen kimi zaman kesişen, örtüşen çabalarına borçludur.

Ama aynı zamanda, bir daha benzerine rastlayacağımı sanmadığım bir insandan bize kalmış bir mirastır, daha hayattayken bile damgasını vurmaktan, hayatıyetini kendi hayatına bağımlı kılmaktan titizlikle kaçındığı bir emanet... Bilar çerçevesinde sürdürülmüş ve sürdürülmekte olan faaliyetleri sürdürür, bunun için gerek vakit ve zahmeti göze alınmaya değer bulursak bu emaneti devralmış oluruz. Yoksa bu kurum da ölür gider. Tıpkı Aziz Bey gibi...

YENİ YÜZYIL, 5.8.1995

Dünya çapındaki Türkler, küreselleşme ve üniversiteler

DUYGU BAZOĞLU SEZER

Aziz Nesin ve Mehmet Ali Aybar. İki özel ve sivri insan. Bu iki dev insan yıldız gibi kayıp gitti aramızdan aynı hafta içinde. Aynı ideolojiyi paylaşmalarına karşın tarzları hayli farklıydı. Ancak her ikisini de özel insan kategorisine sokan şey savundukları dünya görüşünden ve değerlerden çok, koskocaman bir vicdandan ve keskin bir analiz yeteneğinden güç alan bağımsız kişilikleri, özgür beyinleriydi, kanımca. Vicdanla ve zekayla donanmış, o nedenle korkusuz, dürüst ve tutarlı bir bağımsızlık. Mehmet Ali Aybar, 1968 Ağustos'unda Kızıl Ordu Çekoslovakya'yı işgal ettiğinde, Moskova'yı suçladı. Sovyetlerin "**sosyalist enternasyonalizm**" adına diğer sosyalist ülkelere askeri müdahalede bulunmasını meşru kılan Brejnev Doktrini'ni, Sovyet emperyalizminin bir aracı olarak değerlendirip, protesto etti. O günlerde "**Euro-Komünizm**" güçlenmemişti henüz. Türk Sol'u da -Çin yanlılarının dışında- Moskova'nın konumu konusunda ciddi bir bağımsız düşünce geliştirme çabası içine bir türlü giremiyordu. Aybar ise ölünceye dek demokrasiyle özdeşleşmiş, kulluğu dışlayan bir sosyalizmi savundu.

Sosyalizmin dünyanın gündeminden çıkmasıyla birlikte Aybar'ın adı pek sık duyulmaz oldu. Tersine, Aziz Nesin'in bağımsız kişiliğinin örnekleri çoğalmaya devam etti. Nesin gündemini sınıf çatışması paradigmasının kalıplaşmış, sınırlarının ötesine taşıdı. Sol söylemde "**üstyapı**" kurumları olarak bilinen Türkiye'nin sosyo-psikolojik, kültürel ve kurumsal hastalıkları ile boğuştu, durdu. Dimdik. Kah mizah yolu ile, kah ok gibi sivri sözlerle; kah adalete başvurarak. Toplumda yaygın olan sahteciliği, sahtekarlığı, ikiyüzlülüğü ve yasadışılığı aşmak ve düşünce ve anlatım özgürlüklerini kabul ettirmek için verdiği savaşım çetin kayalara çarpıyordu. Çünkü iğnelemelerinden ve suçlamalarından hemen hepimiz, tüm vatandaşlar bir miktar nasibimizi alıyorduk.

Sonuçta, hem Nesin, hem Aybar Türkiye'nin dünya uygarlığına armağan ettiği iki büyük düşünürdü. Devlet elinde çektikleri bunca eziyete karşın dünyanın düşün, kültür ve siyasal tarihine Türk adını pırıltılarla yazdırdılar.

Bu iki düşün adamını anarken, dünyanın ve Türkiye'nin gündeminde bulunan iki güncel konunun çağrıştırdığı, sorunsalları aynı anda düşünmekten kaçınmak neredeyse olanaksız. Birincisi, dünyayı saran küreselleşme süreci içinde Türkiye'nin konumunun ne olacağı sorunsalı. İkincisi, Türkiye'nin son ayda girişmiş olduğu sözde demokratikleşme sürecinde Türk üniversitelerin konumunun ne olması gerektiği sorunsalı. Bu sorunsallarla yapıcı yöntemlerle başedilmek için Aybar ve Nesin gibi bağımsız düşünme ve irdeleme yeteneğindeki insanlara ve beşinlere gereksinimi var Türkiye'nin.

Küreselleşme olgusu Türkiye için olduğu gibi yüzyıllardır süregelenekte olan ulus-devlet sistemi için yepyeni bir sorunsaldır. Küreselleşmenin özde anlamı liberal demokrasinin ve pazar ekonomisinin dünya çapında egemen olma süreci içine girmesi ile birlikte, ulusal ile uluslararası gelişmelerin birbirinin içine kenetlenir olmalarıdır. Diğer bir deyişle, ulusal sınırların anlamı değişmiş, toplumlar ve devletler, aynı anda hem ulusal, hem de uluslararası etkileşimlerin etkisine açılmıştır. İtici gücü yarışma/rekabet olan bu yeni küresel etkileşim doğal olarak yeni bir hiyerarşi doğurmaktadır. Hiyerarşinin tepesinde kimin, hangi gücün ya da topluluğun oturacağı henüz kesinleşmemiştir.

Birkaç hafta önce bu sütunda yayınlanmış olan "**Asya'nın Doğusundaki Mucize**" başlıklı yazımızda, Asya-Pasifik bölgesinde son yirmi yılda elde edilmiş olan kalkınma başarısının temel nedenlerinden birisinin eğitime verilmiş olan önem olduğuna Dünya Bankası Raporlarına dayanarak işaret etmiştik.

Ancak bu önemseme, Türkiye'de son yıllarda moda olduğu gibi siyasilerin "**her ile bir üniversite**" sloganına ve seçim yatırımına dönüşmedi oralarda. Yeni üniversitelerde hangi kadrolar gençliği küreselleşme olgusunun gereksinimleri ışığında yetiştirecek? Milyonlarca ciltlik kütüphaneleri kimler kuracak? Bilgisayarları kimler sağlayacak? Parlamentonun çıkardığı af yasaları sayesinde bedavadan diploma dağıtanlar mı? Ve, öğretim üyelerinin siyasal partilere katılmaları sakıncalıymış! Yani, 12 Mart mantığına devam!

Bilimden, özgür düşünceden ve bunların önereceği özgür çözümlerden korkan iktidarlara teslim olmuş bir eğitim sistemi Türkiye'yi yirmibirinci yüzyılın küreselleşmesine nasıl hazırlar?

YENİ YÜZYIL, 15.7.1995

Toplumun vicdanıydı

Aziz Nesin artık yok. Türkiye şimdi biraz daha renksiz. 80 yaşındaki bu **"muhafeet abidesi"** en aykırı, sivri çıkışlarla artık vicdanları sarsamayacak, beyinleri, duyguları zorlamayacak. Aptallıkları, korkaklıkları, enayilikleri kimsenin yüzüne vurmayacak. Toplumun ortak bilinçaltında sivri bir diken, gizli bir günah gibi duran ve herkesi aklın saflığına, gerçeklerin acıtan yanıyla yüzleşmeye çağıran **"aydın ses"** sustu.

Darbeciler, iktidar koltuklarında oturanlar, ortaçağ karanlıklarında yaşayanlar onu hiç sevmедiler. Çünkü ömrü boyunca hiçbir baskıya, hiçbir egemen güce, hiçbir kör inanca ve tehdide papuç bırakmadı. Dimdik yaşadı. Lafını kıvırtmadan dosdoğru söyledi. Kalemiiyle güldürdü, düşündürdü. Son yıllarda girdiği siyasi polemikler bu yaşlı bilgeyi toplumun bir kesimi için tıpkı Diyojen gibi adeta **"ülkenin delisi"** haline getirmişti. Ama o aslında Nasrettin Hoca'nın torunuydu. Bu toplumun, bu toprağın insanlarının gülen yüzü, sarsan mizahı, taş gibi hicvinin yaşayan efsanesiydi. Aziz Nesin herşeye rağmen Türkiye'nin **"kararma-yan vicdanı"**nın en parlak renklerinden biri olarak kalacaktır.

YENİ YÜZYIL, 7.7.1995

"Türkler'i Kızarttık Ve Yedik..."

İLHAN BARDAKÇI

Dostluğu huzur veren değerli Hekimoğlu İsmail Bey, sık sık imrenilecek bir teşhis mükemmelliği içinde üzerine bir kere daha eğildiği bir konuda, yine İslam'ın yücelmesi için vazgeçilmez şartlardan bir tanesine parmak basmış, Aziz Nesin Bey'in vefatı dolayısı ile yazdığı yazı, bağınaz bir fikri yorgunluktan kurtulamamış İslami yorumu cesaretle ve her zaman olduğu gibi apaçık ortaya koymuş... Ben yazısının bir kısmını, burada bir bölümünü nakledeceğim sizlere... Tekrar tekrar okumanızda sayısız yararlar vardır. Diyor ki sevgili Hekimoğlu:

"Hayır, hayır... Aziz Nesin ve onun gibi olanlara kızmakla hiçbir yere varılmaz. Keşke dindarlar ekonomide, politikada ve kültürde başarılı olsalardı da, başkaları bizi kıskansalardı.

"Aziz Nesin yüz kitap yazarken...

"Vakıf kurup kimsesiz çocuklara bakarken...

"Diyar diyar dolaşıp konferanslar verirken...

"Davası için mahkemeden mahkemeye koşup yıllarca hapis yatarken...

"Acaba benim dindarım ne yapıyordu?

"Cennet ümidi ile ahirete giden dindara Allah sorsa:

"Aziz Nesin batıl bir dava için çalışırken, sen ne yaptın?

"Bu soru karşısında mahcup olacak dindarların sayısı az değildir..."

Dostumun yazısı böyle noktalanıyor...

İhlasın, İslam'ın emrettiği hakikatları söyleyebilme cesaretine kucak açan bu görüşü sadece alkışlamak gerekir.

İslam, ilim, çalışma ve mantık demektir. Bu vacip olan kaidelerin bir tanesini ihmal etmek İslam'ın temelinde hatalara düşmek anlamına gelir. Ve biz bu hatalardan kendimizi nice yüzyıllardır kurtaramamışızdır. İslam aleminin bu uzun süre içinde hep zebun, hep horlanan ve sömürülen ve ezilen dünya coğrafyasını oluşturmakta oluşunun ana sebeplerinden birisi budur.

İlme küsmüşüzdür. Daha evvel anlattım, kısaca tekrarlayayım. II. Mahmut devrinde bir kitap ehli olan Mahmud Sırrı Efendi'nin saraya alınmasını rica ettiği kitaplarını, Şeyhülislamık öncelikle incelemek istemiştir. On sene evvel Tercüman gazetesinde yayınladığım bu fetva korunçtur, der ki:

İlim, kıyaslama ile kemale ulaşır. Biz ne ilmi, ne de tarihi ne maddi kıyaslama yapabilmek için kafamızı yormak zahmetine katılmamışızdır. Cehalete ve kavrukluğa kendi kendimizi mahkum etmişizdir. İslam'ın azameti diğer dinlerin eksikliklerini ve mantık zaaflarını teşhis ve tespitle ihtişam kazanır. Üşenmişizdir...

Okuyorum "**Doğum mucizesini, kainatın hakikaten yedi kattan teşekkül ettiğini, İslam aleminde sara hastalığının niçin Hristiyan dünyasına oranla az olduğunun sırrını bizler Kur'an ilminin gereklerini bilimsel metodlarla inceleyerek öğrendik...**" diyen alimlerin hepsi yabancı. İslam'ın emrettiği ilmin sadece montajcısı olduğumuz içindir ki, bugün hala aşağılık duygusundan kurtulabilmiş değildir.

Burada Avrupa'da işçilerimiz de, aydınlarımız da kendilerine ikinci sınıf insan muamelesi yapıldığından şikayetçiler. Biz kendimizi öğrenmek ihtiyacı içinde değiliz ki, adamlara kızmak hakkımız olsun.

Geçen hafta burada Türk ve Almanlar'dan oluşan aydın bir kitleye hitap etmek imkanım oldu. Söz döndü dolaştı insan haklarına ve haysiyetine saygısızlığımız iddialarına takıldı. Adeta kan içiciliğimizden dem vuracaklardı. Hristiyan ve İslam medeniyetlerinin kendilerine göre kıyaslamasını yapıyorlardı ki... Sözlerini kestim ve dedim ki:

- Bakınız ben size bir örnek vereyim: Tarihte Haçlı Seferleri vardır. Birincisi 1095 tarihini taşır. İslam ve Hristiyan dünyası ilk defa bu seferlerde kütle halinde tanışmışlardır. İlk haçlı ordusu bir milyon kişilik bir sürüdür. 1096 senesi Ekim ayının 15 Çarşamba günü bu ordu Antakya'ya girer. Bu ordunun içinde papaz Matthius Ragensburg isimli bir de vak'anüvis vardır. Yazdığı sefername 500 sene sonra 1544 yılında Papalık Kitaplığı'ndan alınarak yayınlanır. İşte rahip Matthius Ragensburg'un dedikleri:

- Yorgun ve açtık. Önce aldığımız yüz kadar ve sonra daha az sayıda Müslüman Türk'ü kestik, kızarttık ve yedik. Etleri lezzetli idi. Sonra bu nimeti bize bahşettiği için efendimiz İsa'ya dualar ve şükürler ettik...

Ses seda kesildi. Elimde belgeler vardı. Bir yabancı dost ileriden seslendi:

- Aman İhan, tamam uzatma. Ben bu akşam evde et yemeği yiyeceğim.

Biz kazanmıştık.

Hekimoğlu dostum, hastalığımızın teşhisinde aldanmayan bir hekim gibi parmak basıyor yaraya.

Çoğalsa bu hekimlerimiz... Ne güzel nimet olacaktır.

ZAMAN GAZETESİ, 15.7.1995
TARİHTEN BUGÜNE

Bu laboratuvarıda Aziz Nesin, Türkiye, kapitalizm, sosyalizm ve Müslümanlar var.

Diyorlar ki:

- **Aziz Nesin 80 yıl demokrasi için korkusuzca savaştı** (Yeni Yüzyıl 7.7.95).

Amma onun anladığı demokraside dinin, hele hele İslâmiyet'in yeri yoktu. Halbuki halkımız Müslümandı. Böylesine bir demokrasiyi, bu millete nasıl sevdireceklerdi?

Aziz Nesin **"En büyük Atatürkçülerden biriydi"** deniyor.

Bildiğimiz kadarıyla o Marksist'ti. Acaba Karl Marx'la Atatürk aynı çizgide miydi? Ateistlikle Atatürkçülük'ü bütünleştirmeye Atatürkçüler'in diyeceği yok mu?

"Hafızam o kadar zayıf ki bunu onbir yaşımda bana Kur'an'ı ezberletmiş olmalarına yorumluyorum" diyen Aziz Nesin, yüz on kitap yazmıştı. Hafızası zayıf olan bir insan bu kadar hikaye, piyes yazabilir mi? Bu şahıs kendine mi, yoksa İslâmiyet'e mi iftira ediyor?

İnançlara saygılı olan Aziz Nesin İslâmiyet'in lehinde Batı'da yazılmış kitapları değil de; Salman Rüşdî'nün **"Şeytan Ayetleri"** kitabını tercüme ettirmeye ve yayınlarmaya kalkışması, hem de demokrasi, insan hakları ve inanç özgürlüğü adına bunu yapması çelişki değil mi?

İlhan Selçuk onun için **şehit** diyor. -

Evet, **inançsızlık** yok, herkes birşeye inanır, Aziz Nesin gibiler de inandığı sistemin mecazi şehidi olabilir.

Toktamış Ateş de aynı gün aynı gazetede (Cumhuriyet 7.7.95), onun **yurtseverliğinden** söz ediyor.

Türkiye Müslümanlar'ın vatanı; ateistler, Marksistler, sosyalistler yurtsever olacak, peki diğerlerine ne diyeceğiz?

Yavuz Donat da sıralamış (Milliyet 7.7.95): **Aydındı, hoşgörölüydü, demokrasinin oturması için uğraştı...**

Bizde aydınlar halka ters düşünce, **"Nura düşman, ampule dost"** diye onları, tasvir ettik.

Ne yazık ki Türkiye aydınlarının çoğu İslâmiyet'e ve Müslüman'a karşı hoşgörölü değil, demokrasiyi de, laikliği de bu mânâda anlıyorlar.

Yine 7.7.95 tarihli Cumhuriyet'te, "**Elveda aklın vicdanın sözcüsü**" tabiri var. Sanki akıl sadece sosyalizmi anlamalıymış, vicdan da sadece sosyalizmi kabullenmeliymiş gibi ele alınmış.

Evet Aziz Nesin ve yandaşları laboratuvarımızda bir sürü tutarsızlıklarla, çelişkilerle karşımıza çıkarken; otuz yaşlarında yazılarından dolayı beş seneden fazla hapis yatan yazarımız, daha sonraki yıllarda sırtını **Atatürkçülük, laiklik ve demokrasi** gibi sağlam yere dayayınca, bir **cesaret abidesi** haline geldi.

Aslında Aziz Nesin'i bu duruma getiren:

1- Kapitalist Türkiye'nin ekonomide (buna bağlı olarak) politikada ve kültürde üstünlük sağlayamaması...

2- Müslümanlar'ın İslâmiyet'i temsil edememesi...

3- Değerli İslâmî eserlerin yanında kıssalarla, fıkralarla doldurulanlar da var.

4- Sosyalizmdeki kurtuluş ümidiydi.

Sosyalistlerin birbirine sahip çıkmasıyla o girdiği ideolojiden bir daha çıkamamıştır. Bu sebeple Aziz Nesin'in kitapları çeşitli dillere (sosyalistlerce) tercüme edilmiş, yine sosyalist kuruluşlar ona bol bol ödüller vermiştir.

O: "**Örgütlenmeyen bu çağın insanı değildir**" derdi. 7.7.95 tarihli Cumhuriyet'e ve daha sonrakilere bakınca soldaki örgütler hakkında az çok fikir sahibi olunur.

Hayır, hayır! Aziz Nesin ve onun gibi olanlara kızmakla hiçbir yere varılmaz. Keşke dindarlar ekonomide, politikada ve kültürde başarılı olsaydı bu başkaları bize kızsaydı.

Aziz Nesin yüz on kitap yazarken...

Vakıf kurup kimsesiz çocuklara bakarken...

Diyanet dolaşıp konferanslar verirken...

Davası için mahkemeden mahkemeye koşup, yıllarca hapis yatar-ken...

İnandığı gibi yaşamaya çalışırken... Acaba benim **dindarım** ne yapı-yordu?

Cennet ümidiyle ahirete giden dindara Allah sorsa:

- Aziz Nesin bâtıl bir dava için böylesine çalışırken sen ne yaptın?

Bu soru karşısında mahcup olacak dindarların sayısı az değildir.

Herşey zıddıyla bilinir kaidesince dindarlarımız Aziz Nesin'e bakıp kendi durumunu anlamalı.

ZAMAN, 11.7.1995

TEFEKKÜR

Aziz Nesin öldü, medya iki-üç gün boyunca en ince ayrıntılarına kadar ölümünü haber konusu yaptı. Aziz Nesin tören istemiyordu, sessiz-sedasız gömülmekti arzusu; bunu da tersine çevirdi medya... Vasiyet-namesine, "**Gazetelere ölüm ilânları verilmesin**" diye kayıt düşmüştü, **Cumhuriyet**'te günlerdir çarşaf çarşaf ilânlar yayınlanıyor... Gömüleceği yer konusunda "**Vasiyetine uyulsun**" diye yeri-göğü inletenler, sevdikleri yazarın öteki vasiyetlerine sahip çıkmadılar...

Cumhuriyet yarın '**Aziz Nesin eki**' verecek. Gazetenin bütün yazarları Nesin'in ardından gözyaşı döktüler... **Cumhuriyet**'in gölge yönetmeni İlhan Selçuk, iki gün üstüste, ölümünü yazı konusu yaptı... Ancak bir şey özellikle dikkatimi çekti: **Başkaları için övgülerini esirgemeyen İlhan Bey, anılar aktardığı halde, Aziz Nesin hakkında hiçbir olumlu sıfat kullanmadı...** Hele dünkü yazısını, "**Bir gün oturup geçmiş günleri yazmak zamanı da gelecek; ama ne zaman?**" sorusuyla bitirdiğini görence, "**İyi tutmuş kendisini**" diye düşünmeden edemedim...

İlhan Selçuk ile Aziz Nesin'in arası iyi değildi. Aslına bakılırsa Aziz Nesin ile birçok solcu yazar-çizerin arası hep şekerrenkti. Bunun birinci sebebi, Aziz Nesin'in sözünü sakınmayan kişiliği... Son yıllarda televizyonlarda bile tekrarlardı solcu yazarlarla ilgili iddialarını... Yaşar Kemal ile, uzun yıllar küs durduktan sonra, yakın zamanda barışmıştı.

Cumhuriyet'in gölge yönetmeni ile şimdi hakkında ek vereceği Aziz Nesin'in yolları '**Aydınlar Dilekçesi**' günlerinde ayrılmıştı. **Kenan Evren**'e dilekçeyi sunacakları günün arifesinde **Prof. Hüsnü Göknel**'in evinde toplanır '**İmzacı aydınlar**'; aralarında **Uğur Mumcu**, **Yalçın Küçük**, **Bilgesu Erenus**, **Esin Afşar** da vardır... Girişimi başlatan **Aziz Nesin** eve geç gelir ve gelir gelmez açar ağzını yumar gözünü... Hedef tahtasına yerleştirdiği kişi **İlhan Selçuk**'tur ve kullandığı sıfat da ilginçtir: "**En büyük korkak...**" **Aydınlar Dilekçesi** girişimi, "**İlhan Selçuk yüzünden**" suya düşmüştür Aziz Nesin'e göre...

O toplantıya katılan bir tanığın notlarından aktarıyorum bu olayı... Ertesi gün, Çankaya Köşkü'ne çıkıp dilekçeyi elden vermişler... Tutulanmayı bekliyorlarmış, bir şey olmadığını görünce sevinmişler... O neşeyle inerken, **Aziz Nesin**, yanında oturan şarkıcı **Esin Afşar**'a dönüp, "**Esin, biz seninle neden hiç evlenmedik?**" diye soruvermiş... Bu

olayı da nakleden aynı tanık, "Aaa, ne güzel olur" demiş, "Esin Nesin kulağa hoş geliyor..." Espri başına iş açmış, Aziz Nesin, "Adama bak" diyesiymiş, "Ben biriyle evlenirsem, sanki sadece soyadında değişiklik olur..." Ve küsmüşler.

Yalçın Küçük, "Ölümünün benim elimden çıkmasını istemiyordum" diyor... Prof. **Gencay Gürsoy**'un muayenehanesinde konuşurlarken, **Aziz Nesin** 'çığırkanlık yapmaya' kalkmış... Yalçın Küçük "Eli mi masaya vurdum, az daha kalpten ölüyordu" diyor... Karakteri anlatabilmek için de şunları sıralıyor: "1970 yıllarında, **Nazım Hikmet** yeniden doğdu; **Aziz Nesin** 'pis' olduğunu yazdı. Öğrenciniz ve benim sevgili arkadaşım **İsmail Beşikçi**, bir onur çizgisi tutturuyordu; **Aziz**, **İsmail**'in 'İngiliz ajanı' olduğunu ilân etti. **Ahmet Arif**'in tek kitabı baskı üzerine baskı yapmaya başladı; **Aziz**, **Ahmet Arif**'in 'deli' olduğu üzerine kitap yazdı. Ben, direnişi sürdürmek ve canlı tutmak istiyordum; benim 'hırsız' olduğum konusunda bir kampanya başlattı... Devlet görevidir. **Aziz Nesin**, henüz, devlet sanatçısı olmadı; ancak devlet görevlisidir. Bunlar devletin verdiği görevlerdir..." (Emperyalist Türkiye, s.444)

'Devlet görevi' mi? Bu da ne demek?

Türkiye'de komünistlerin partili mücadelesi çok meşakkatli oldu. Devlet, sık sık tevkifat yaparak, Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesi olduğuna, hücre faaliyetinde bulunduğuna inandığı kişileri hapse attı. Bu çileleri çekenlerden **Vartan İhmalyan**, anılarında, **Aziz Nesin** ile ilgili anekdotlar da anlatıyor; 'devlet görevi' iddiasına ışık tutan anekdotlar bunlar.

1946 tutuklamalarında **Vartan** ile kardeşi **Jak** TKP üyeliğinden tutuklanırlar... Bir polis gelip, tutuklulara, "Şu kağıdı imzalayın, sizin olsun" diye 5 TL uzatır... Sorduklarında, parayı **Aziz Nesin**'in gönderdiğini öğrenirler... Polis, "Alın canım, adam göndermiş işte" diye üstele-diği halde almazlar... Devamını **Vartan İhmalyan**'ın kendi satırlarından okuyalım: "Kolej arkadaşım rahmetli **Rasih**'in sonradan bana dediğİne göre, **Aziz Nesin** çok gücenmişti. Nedeni de belli: Çünkü bizim 'komünistler' ömrünün birçok yılını cezaevlerinde geçirmiş olan **Nesin** için 'Milli Emniyet'in adamı' derlerdi, **Aziz** de bunu bilirdi ve kardeşimle benim parayı almayışımızı herhalde buna yormuş olmalıydı..." (Vartan İhmalyan, Bir Yaşam Öyküsü, s. 291)

Ahmet Kahraman'ın **Aziz Nesin** ile yaptığı söyleşideki bazı cümlelerinin de altını çizmişim: "Bir gazinoya gitmiştik. Yabancı yazarlar

vardı. Kalabalıktık. Benim yaşımda bir adam geldi. Ağlıyordu. 'Beni bağışlayın' diyordu. Konuklarımız da ızlıyorlardı. Nedenini sordum. Emekli komisermiş. 'Size kötülükler yaptım, beni bağışlayın' diyordu. (..) Adamı teselli etmeye başladım; 'üzülmeyin' dedim, 'görevinizdi, siz vatan için yaptınız.' (Ahmet Kahraman, İşte Biz, s. 363)

Bakalım **Cumhuriyet**'in ekinde **Aziz Nesin** ile ilgili neler neler yazılacak? Boşuna, "**Kör ölür badem gözlü olur**" dememişler...

ZAMAN, 10.7.1995

KULİS

Karmaşık bir karakter

TÂHÂ KIVANÇ

Yıllar önce, bizde yazılmış en iyi otobiyografilerinden biri olduğuna inandığım **'Böyle Gelmiş Böyle Götmez'**i okurken çok şaşırmıştım. Yazar, daha ilk bölümde, ailesinin ne kadar **'tutucu'** olduğunu yazıyordu. Babası, kendisini küçük yaşta Kur'an Kursu'na yazdırmış, **"Sekiz yaşında hafız oldum"** diyordu... **Emsile, Bina, Maksud** gibi Arapça dersler de okumuş...

Televizyonlarda gösterilen aile fotoğraflarına dikkat etmişsinizdir: Babası **Abdülaziz Bey**, beyaz sakallı, nur yüzlü bir insan; halen sağ olan ablası, kameralara konuşurken, bir yandan da başörtüsünün uçlarını sıkı sıkı önüne raptediyordu... Bir kaç röportajında, **"Benim bir oğlum müslümandır zaten"** dediğini okumuştum... **Aziz Nesin'in**, Ateş, Ali ve Ahmet adlarında üç oğlu, bir de kızı bulunuyor... **'Müslüman'** dediği hangisi acaba?

Bir itirafta bulunayım: **'Din'** konusundaki tutumu, hayatının son yıllarındaki **'Haçlı Seferi'**ni andıran çabaları da dahil, bana hiçbir zaman inandırıcı gelmedi, bütün tantanaya rağmen hâlâ inandırıcı gelmiyor... Sanki bir **'görev'** yerine getiriyordu Aziz Nesin...

Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesi **Vartan İhmalyan**, anılarında, **"Aziz Nesin bizden biri değildi"** diye yazıyor, komünist olmadığını kastederek... Ölümünden sonra kaleme alınan yazıların birinde, bir eski tüfeğin, **"Biz kendisini komünist bilirdik, meğerse öyle değilmiş"** dediğini okudum. Oysa, Demir Perde döneminde, -Moskova başta- komünist başkentleri en fazla ziyaret eden, kitapları oralarda en çok basılan, galiba en fazla telif hakkı ödenen yazarımız oydu... Son yıllarda, Demir Perde ülkelerinin yerini Avrupa, Moskova'nın yerini de Bonn (Almanya) almıştı.

Komünizmin, **'alle'** telâkkisi biliniyor... Ya **Aziz Nesin'in** ki? Merak edenlere, 1983 yılında, **Erkekçe** dergisini kendisiyle yaptığı röportajdan bazı satırlar sunmak istiyorum: **"İylisi başıma gelmedi ama ben alle-den yanayım. Dünyada alle kavramının ortadan kalkacağına ilişkin görüşler var. Ben katılmıyorum. Çevremize baktığımızda iyi, seven, dengeli insanların birbirini seven karı-kocanın çocukları**

olduklarını görüyoruz. İyl alleler gereklidir." Böyle demiş Aziz Nesin... **Baskın Oran**, ölümünden sonra, **Aydınlık**'taki köşesinde anlattı: '93'te Selânik'e gidiyoruz, ben Aziz Abi'nin yanına düştüm. Yemekler geldi, Aziz Abi bana eğildi:

'Şu eti yer misin, eti?'

'İsterseniz yerim abi, ama siz tok musunuz?'

'Yok, ondan değil; domuzdur diye çekiniyorum."

'Aman abi, uçakta hiç olmaz. Zaten şu kâğıda da olmadığını yazmışlar.'

'Biliyorum, dana eti; ama aklıma düştü bikere. Hiçbir mantığı yok, tiksiniyorum gene de. Vereyim mi?' İlginc değil mi?

Cumhuriyet'ten Mustafa Ekmekçi, Aziz Nesin'i çok severdi, başında bulunduğu **Çağdaş Gazeteciler Derneği**'nin hemen bütün önemli etkinliklerine onur konuğu olarak çağırırdı mizah yazarını... O etkinliklerden birinde, gözlerinin tam görmediğini, ikidebir tuvalete gitme ihtiyacında olduğunu farkedip, **"Böylesine düşkün bir ihtiyarı neden çağırırlar ki?"** diye düşündüğümü hatırlıyorum... **'Domuzcu'** Ekmekçi ile **'domuzdan tiksinen'** Aziz Nesin yemek konusunda nasıl anlaşıyorlardı acaba?

Şimdi bir Aziz Nesin goygoyculuğu yapıyor ya, inanmayın... 1980 sonrasında, bayağı kalabalık bir edebiyatçılar grubu tarafından oluşturulan **'Yazarlar Kooperatifi'** (Yazko) tarafından çıkartılan haftalık gazetede en fazla eleştiriye uğrayan yazar Aziz Nesin'di... Tam sayfa yazılarla, Aziz Nesin'in nasıll **'kötü bir yazar'** olduğunu, imlâ kurallarını bile bilmediğini, kitaplarında gramer hatalarından geçilmediğini cümle âleme ilân etmişlerdi... Şimdi ise aynı kalemler aksini yazıyorlar...

Ölümünden sonra çıkan yazılardan da Aziz Nesin ile ilgili çok şey öğreniyorum. Türkiye'de **Yavuz Bülent Bakiler**, filme de alınmış, defalarca basılmış **'Zübük'** romanının ilham kaynağına ışık tutmakta. Meğer, roman, gerçek hayattan alınmış, başkahramanı olan **Zübükzade**, bir ara Sivas Milletvekili de seçilen, Suşehri Belediye Başkanı DP'li **Abdurrahman Doğruyol** imiş... **Abdurrahman Doğruyol** hayal gücü müthiş biriymiş, inanılmayacak şeyler anlatır durumuş... **Aziz Nesin**, şöhretini duyduğu yerel politikacıyı tanımak için Suşehri'ne kadar gidip CHP'li **Vahit Bozatlı**'nın evinde misafir kalmış...

Yavuz Bülent Bakler, Bozatlı'nın yeğeninin olayı kendisine şöyle anlattığını aktarıyor: "**Aziz Nesin Suşehri'ne geldiğinde bizim eve misafir ettik. Hergün halkın arasında dolaşır şundan bundan Doğruyol'u dinlerdi. Sonra da gece oturur, sabaha kadar yazardı. Kül tablası yerine bir bakır sahan isterdi. Bir gecede 2-3 paket sigara içerdi. Zübük, Suşehri'nde, bizim evde yazıldı.**" (Türkiye, 8 Temmuz 1995)

Aziz Nesin'in öyle sıradan, düz bir insan olmadığı, '**görev**' hissinin ön planda geldiği belli. Sanıyorum, hayatı, kendine biçtiği bir görevi yerine getirme peşinde geçti. Karmaşık bir ruh yapısına sahip olduğuna da kuşku yok... Ailenin toplum için önemine inanan bir '**komünist**' veya domuz etinden tiksinen bir '**ateist**' zor bulunur... '**Böyle Gelmiş Böyle Gitmez**'in sonraki ciltlerini, herhalde bu yüzden, -kendini ele vermemek için- yazmadı.

Tek bir merakım kaldı: **Acaba yüzde 60'ın mı, yüzde 40'ın mı içindeydi?** Eğer yüzde 40'ın içindeyse, kendisini aile kurumuna karşı, domuzsever sanıp destekleyenler yüzde 60'lık zümreden oluyolar. Eh, buna da katlansınlar artık!

ZAMAN, 11.7.1995

KULİS

Bir Hatıranın Düşündürdükleri

MEHMED NİYAZI

Dünyaya farklı pencereleden bakmamız Aziz Nesin'e antipati beslememi gerektirmez. Panait Istrati'nin de dünya görüşünü katiyyen benimsemiyorum; ama kitapları elimden düşmüyor, gençlere de tavsiye ediyorum. Boş, gereksiz hiçbir şey yazmamış; kültür taşıyıcısı insanın ruh derinliklerine giriyor, engin bir hoşgörü ile ferdi kucaklıyor; anlattığı kişi kendisinden ne kadar farklı olursa olsun, onu sevdiği anlaşıyor ve bize sevdirmeyi başarıyor. Aklımda kaldığına göre Akdeniz kitabına şöyle başlıyor: **"Gene güneşli aylar geçirmek için İskenderiye'ye kaçak gidiyordum. Vapurumuz İstanbul Limanı'na yaklaştı. İstanbul'u gezmeyi çok istiyordum. Başıma geçirdiğim çimacı şapkasıyla gümrüğe doğru yürüdüm. Babacan Türk kaçak olduğumu anlamasına rağmen göz kırparak geçmemi işaret etti; Ayasofya'yı çalmıyacağımı biliyordu."**

Kahvelerde nargile fokurdana insanımızın o dönemde sık sık kullandığı **"BRE"** kelimesini ele alan Istrati, doğunun, İslam dünyasının tahlillerine giriyor, insanlık medeniyetine çok şeyler verdiğimizize işaret ederek, bizi yok etmek için üstümüze gelen Batı emperyalizmine karşı haykırıyordu. Çilenin, acını, engin kültürün yoğurduğu Romanyalı Istrati kadar milletimizin aydın geçinenlerinin acı duymamalarından daha kahredici ne olabilir? Bırakın Istrati gibi bizi savunmalarını, Batılı gazetelerde milletimizi kötülemek için sıraya girmelerine ne demeli? Ülkemizin aleyhinde söyledikleri ve yazdıklarını yayınlayan gazetelerin lehine dair ifadelerine hiç yer vermeyeceklerini nasıl düşünmezler?

Yazarların tutumları biraz da çağdaş yazarların tavırlarına bağlıdır. Aziz Nesin, Necip Fazıl üstadımızın Büyük Doğu'larında müstear adla makaleler yazardı. Necip Fazıl'ın büyüklüğünü, fakir milletimizi ona verbildiklerini görüyordu. Necip Fazıl'ın gölgesinde kaybolması da mukadderdi; ancak zıt bir yol takip etmekle gün ışığına çıkabilirdi. Bir zamanlar **"Ağa Camii"** gibi mistik ve milli şiirler yazan Nazım Hikmet de aynı yolu tutmamış mıydı?

Bilindiği gibi psikoloji ilmi zeka bakımından insanları üçe ayırır. Aptal oldukları halde kendilerini zeki zannedenler, zekiler, fakat zekasının farkında olmayanlar, hem zeki, hem de zekasının farkında olanlardandı. Necip Fazıl çok zeki ve zekasının farkında olanlardandı. Yani o cücelerin arasında bir dev olduğunu gayet iyi biliyordu. Dolayısıyla

etrafındakileri ve dünya görüşlerini ciddiye almazdı. Eskaza nasırına basan olursa, doğduğuna pişman ederdi. Büyük olduğu için de devamlı kin gütmezdi.

Şifalı bitkilere dair kitaplar yazan rahmetli Ali Gürbüz Bey'den dinle-miştim. Büyük Doğu dergisinin yazıhanesinde oturuyormuş. İçeriye kahveci çırağı girmiş ve Necip Fazıl'a bir kağıt uzatarak **"Dışarıdaki bir amca size gönderdi"** demiş. Necip Fazıl kağıdı alıp okuduktan sonra, yazı işleri müdürüne **"Çekmeceden para ver, ona götürsün"** demiş. Parayı alan çocuk çıkınca, Necip Fazıl kağıdı buruşturup çöp sepetine atmış. **"Kağıtta ne yazılı?"** diye Ali Gürbüz'ü bir merak almış, çöp se-petindeki kağıdı gözden kaybetmemeye dikkat ediyormuş. Necip Fazıl dışarıya çıkar çıkmaz, hemen kağıdı alıp, bakmış. Aziz Nesin bir şiir yazmış, üstada göndermiş. Telif için Aziz Nesin şiir yazmaz, hele üsta-da göndermeyi aklının köşesinden geçirmez. İsteyeceği paraya karşılık olması için o şiiri kaleme almış. Üstad da hem telifini ödemiş, hem de çöp sepetine atmış. Bu olayda iki güzellik göze çarpmaktadır. Aziz Ne-sin'in para isteyebileceği belki çok insan vardı; fikir ayrılıklarına rağmen halden anlıyabileceği için üstadı tercihi bir güzelliktir. Üstadın da **"Muh-taç olmuşsa, bana ne?"** dememesi de ayrı bir güzelliktir. Yazarak ge-çinmek ülkemizde yoksulluğa mahkum olmaktır. Bu hayata tahammül etmek ancak büyük ruhların işidir. Kimi ne için, neyi tercüme edip, telif ödiyeceğini Aziz Nesin gayet iyi biliyordu. Bu uğurda Kıbrıs Rum Kesi-mi'ni ziyarete bile kalktı. Kıbrıs davamızın kahramanı olan Sayın Rauf Denктаş, ziyareti yapmamasını rica etti; Aziz Nesin kabul etmedi **"Hiç değilse, oraya giderken bize uğra"** demesinin de elinin tersiyle itti. Necip Fazıl'ın ölümünden kısa bir süre önce, Aziz Nesin'in üstada eski harflerle yazdığı bir mektubun fotokopisini gördüm. Mektubuna mealen şöyle başlıyordu: **"Üstadım, ben sizden sekiz yaş daha genç bir de-likanlıyım. Sizi ziyaret bana düşer, ama ev sahipliği de yapmak is-tiyorum. Çatalca'da bir vakıf kurdum. Arabayı gönderip, sizi aldır-mak arzusundayım. Kabul buyurursanız çok makbule geçer..."** Edepli, ölçülü, saygılı mektubu devam ediyordu. **"Zengin ve ünlü ol-dum; Necip Fazıl da kimmiş?"** dememesi de seviyesini göstermekte-dir. Necip Fazıl gibi milletimizin kültürüne, ilmine hizmet etmiş pek çok vatan evladının vasiyetini önemsemyen yetkililerin Aziz Nesin'e gelince medeni tavır sergilediklerine şahit oluyoruz. Bundan sonra da devam etmesini umud ederiz.

ZAMAN GAZETESİ, 13.7.1995

TAHLİL

Modacılık ve demokrasi

AHMET SELİM

Çok değer verdiğim bir aile dostumuzla münakaşa ediyorduk. Kendisine çok şey borçluydum ama, düşüncelerimiz belli konularda birbirine uymuyordu. Bu konu da onlardan biriydi. O, **Aziz Nesin'i** tutuyordu, ben **Peyami Sefa'yı**.

Aziz Nesin'i tutmak ilericilik modasının gereği idi. Okur-yazarların büyük çoğunluğu o yıllarda **Demokrat Parti'nin** şiddetle aleyhindeydi; CHP ile beraber, millî-manevî köklere bağlılığın her türlü tezahürüne de karşıydı. Bu "**karşı oluş**", gerçek "**İlmî-edebî-fikrî**" değerlere karşı oluşu da beraberinde getiriyordu. İlerici, çağdaş, Batıcı olmak; bu demektir!

Hiç kıyas edilir miydi? Köşe yazarı olarak **Peyami Sefa** neredeydi, **Aziz Nesin** nerede?

Peyami Sefa; Fatih-Harbiye'nin, 9. Hariciye Koğuşu'nun Bir Te reddüdü'n Romanı'nın, Yalnız'ın, Matmazel Norallıya'mın Koltuğu'nun, Biz İnsanlar'ın yazarıydı. Türkiye'nin en büyük ustalarından biriydi. Tefekkür kralıydı tûrünün mucidiydi... Peki **Aziz Nesin** kimdi? Okuyana ne verebilirdi?

Ama bizim aile dostu, **Nesin'i** tutuyordu. Çünkü, o günün "**İlericilik modası**" öyle gerekiyordu.

Demokrat Parti'nin devrilmesini istiyorsan, millî - manevî değerleri hor görmeyi aydın olmanın icabı sayıyorsan, milleti ve milletin seçtiklerini cahil görüyorsan, "**seçkin aydın**" despotizmine meyilli isen, okumadan yahut çok basit şeyler okuyarak entellektüel caka satma kolaylığından faydalanmak istiyorsan; **Peyami Sefa'yı** değil, **Aziz Nesin'i** tutacaksın!

Bizim aile dostu değişti ama; aradan 40 yıl geçmesine rağmen, Türkiye'nin modacılık gerçeği değişmedi.

İlerici - gerici, çağdaş - çağdışı... Şimdi, demokrat olanlar - olmayanlar. "**Millet**" nedir bilmeyenler, nasıl demokrat olurlar? **Aziz Nesin** "**millet**"in ne olduğunu bilmedi. Manevî boyutu tanımadığı için bilmezdi. Demokrat olması bu sebeple mümkün değildi.

27 Mayıs'ı alkışladılar. **Aziz Nesin** ve **Yaşar Kemal** de, hepsi... Bugün sorulsun, aynı ekol yine över 27 Mayıs'ı... 12 Mart'a, 12 Eylül'e kızıyorlar, çünkü ucu onlara da dokundu. O müdahaleler 27 Mayıs'a benzeseydi, tam benzeseydi; alkış tutarlardı. "**Millet**" değerlendirmesi yok onlarda. "**Millet**"i bilmezler. "**Batı**"yı da bilmezler. Batı onlara göre, 18. asrın masonizmi (deimzi) ile 19. asrın pozitivizminden ibarettir. "**Marks**" katkısı bu yalınlığı etkileyemezdi, daha da beter hale getirirdi. **Peyami Safa**'nın Doğu-Batı sentezinden, **Necip Fazıl**'ın "**Batı tefekkürü**"nden bunlar ne anlayabilirler?

Milleti bilmezler, Batı'yı bilmezler, İslâm'ı bilmezler; aslında İNSAN'ı da bilmezler. Peki demokrasiyi nasıl bilecekler?!

Asıl eksiğimiz burada... "**Politikalar böyle, politikacılar şöyle**" meselesi değil bu.

Bugüne kadar, demokrat geçinenler, demokrasiyle ilgili olarak ne yazmışlar? Çizgileri; önce **seçkin**ci despotizm, sonra **solculuk**, sonra **yolaşmacılık**. Hepsinin müşterek tarafı, manevî-millî değerlere yan bakmaktır. Müşterek birikimleri de, "**din-dil-tarih**" şuurunun tahrip edilmesidir. Edebiyatçılıklarına atfen söylüyorum: Bugün 3-4 bin kelimeyle Türkçe konuşuluyorsa, onların yüzündendir. Hadi geliştirin bakalım demokrasiyi! Maddeleri mi değiştireceksiniz, dekorları mı? Ne yapacaksanız yapın da geliştirin. Asıl cehâlet, bilmediğinin farkında olmamaktır. (Cehl-i mürekkep) En iyimser tahminle Batıcı aydınların % 95'i cahil. Geliştirin bakalım demokrasiyi!

Kimse ciddi bir şey okumuyor. Okumanın keyfiyeti, kemmiyetinden de acıklı durumda. Geliştirin demokrasiyi de görelim.

... "**Modacılık**" gerçeği aynı kaldıkça, Türkiye'de demokrasi gelişmez. Denge sıhhati ile ilgili hiçbir şey gelişmez.

ZAMAN, 12.7.1995

KEYFİYET

Kim demiş?

SÜLEYMAN ÜNAL

Aziz Nesin'in yazdıklarına takılanlara ben hep şaşmışımdır. Adam bizi, dönmüş bize anlatmış. Ne kıızıyorsunuz? Ah Biz Eşekler'de, "eşek" olduğumuza çaktırmadan bizi inandırdığı için mi kızdık?

ZAMAN, 22.7.1995

HODRİ MEYDAN

Bir hatıra...

SÜLEYMAN ÜNAL

Aziz Nesin'i çok sevdiğini söyleyen bir edebiyat öğretmeni, ölümünün hemen sonrasında yaşadığı hayal kırıklığını dünkü Cumhuriyet gazetesinde şöyle anlatıyor:

"Aziz Nesin'in Çeşme'de öldüğünü duyduğum sabah, hemen eşimle Çeşme Hastanesi'ne koştum. Kaymakamdan izin alıp morgda cesedini görme olanağını buldum. Bana, boyu biraz daha küçülmüş ve yüzü şişmiş gibi geldi.

Yazın, Çeşme ve çevresinin nüfusu 400-500 bine çıkar. Bunların hemen hepsi de okumuş tabakadır. Hastanenin önüne binlerce kişinin doluşmasını bekledim. Ne yazık ki televizyon kameralarından başka halktan beş kişi vardı."

ZAMAN, 8.8.1995

HODRİ MEYDAN

- Akar, Atilla; 422
Akbal, Oktay; 280, 282
Akgüç, Öztin; 38
Akkılıç, Yılmaz; 32
Akmen, Üstün; 40
Aktunç, Hulki; 175
Alaton, İshak; 284
Aldoğan, Yazgölü; 490, 492
Alemdar, Korkmaz; 239
Alkaya, Orhan; 538
Alpay, Şahin; 287
Alpdağ, Özden; 36
Altan, Ahmet; 540
Altan, Çetin; 356
Altan, Mehmet; 358
Altaylı, Fatih; 232, 233
Andaç, Feridun; 42
Andak, Selim; 46
Anday, Melih Cevdet; 48
Apaydın, Hüseyin; 202
Aren, Sadun; 389
Arol, Ender; 259
Aruoba, Oruç; 177
Asena, Duygu; 289
Aşar, Altan; 196, 198
Aşık, Melih; 332, 334, 335
Aşut, Atilla; 390, 392
Atabaş, Hüseyin; 502
Atabek, Erdal; 50
Ataklı, Can; 360
Ataseven, Gülsen; 528
Atasü, Erendiz; 52
Ateş, Toktamış; 53, 54
Atikkan, Zeynep; 211
Ay, Savaş; 543
Ayyıldız, Ahmet; 434
Bahadıroğlu, Yavuz; 516, 518
Bakiler, Yavuz Bülent; 439, 442
Balbay, Mustafa; 56
Bardakçı, İlhan; 569
Barlas, Mehmet; 365
Bastıyalı, Mehmet; 455
Başar, Kürşat; 544
Batur, Enis; 59
Baydur, Memet; 61
Bayraktaroğlu, Memduh; 19
Baysal, Yüksel; 33
Behramoğlu, Ataol; 64, 66, 546
Benderlioğlu, Babür; 237
Berberoğlu, Enis; 213
Bilallar, Erdal; 423
Bilgen, Serpil; 351
Birand, Mehmet Ali; 366
Birkiye, Atilla; 68
Bozgeyik, Burhan; 261
Bulut, Mehmet Ali; 338
Buluthan, Mete; 520
Cem, İsmail; 368
Cemal, Ahmet; 70
Cemal, Hasan; 371
Ceyhan, Zeki; 264, 266
Ceylan, İsmail Fatih; 268
Civaoğlu, Güneri; 374
Coşkun, Bekir; 214
Çalışlar, Oral; 72
Çandar, Cengiz; 375
Çelenk, Halit; 74
Çelik, Neyzat; 179
Çelik, Süleyman; 3
Çetinkaya, Hikmet; 76, 79
Çizgen, Nevval; 82
Çölaşan, Emin; 216

Çubukçu, Aydın; 181
 Demir, İlhan; 271
 Demirkent, Nezih; 171
 Demirtaş, Metin; 396
 Deniz, Harun; 505
 Dilipak, Abdurrahman; 5
 Doğan D., Mehmet; 7
 Doğan, Fethi Murat; 436
 Doğan, Neylan; 507
 Doğan, Taylan; 509
 Doğan, Yalçın; 292
 Doğru, Necati; 378
 Donat, Yavuz; 294
 Dorsay, Atilla; 548
 DüNDAR, Can; 550
 DüNDAR, Uğur; 234
 Ecevit, Yıldız; 84
 Efe, Mehmet; 530
 İkinci, Oktay; 86
 Ekmekçi, Mustafa; 88, 91, 94, 97, 100, 101, 104
 Ekşi, Oktay; 217
 Embellioğlu, Mehmet; 524
 Enezli, Turgay; 204
 Erentürk, İclal; 494
 Erinç, Orhan; 107, 108
 Ersözlü, Ünal; 25, 27
 Ertem, Raif; 109
 Eygi, Mehmet Şevket; 273
 Ferşadoğlu, Ali; 489
 Fırıldak, Ayhan; 31
 Fişek, Kurthan; 219
 Fuat, Mehmet; 111
 Gökmen, Yavuz; 223
 Göktürk, Gülay; 553
 Güçlü, Faruk; 238
 Güler, Sümer; 114
 Güner, Günay; 397
 Günver, Semih; 113
 Güreli, Nail; 297
 Hakkı, Sefer; 341, 344
 Hatemi, Hüseyin; 471
 Hekimoğlu, Müşerref; 116
 Heper, Doğan; 300
 Hızlan, Doğan; 225
 Hiçyılmaz, Ergun; 427
 İsmail, Hekimoğlu; 571
 Kaftancı, Ergun; 500, 501
 Kalafat, Ertuğrul; 345
 Kanber, Şükrü; 276
 Kansu, Işık; 166
 Kaplan, Mehmet; 475
 Kaplan, Mustafa; 9
 Kaplan, Yaşar; 11
 Karaçay, Aybar; 399
 Karakoç, Abdurrahim; 206, 209
 Karakoyunlu, Yılmaz; 496, 498
 Kasapoğlu, Türkan; 458, 461
 Katırcıkara, Ayhan; 445
 Kekeç, Ahmet; 14
 Kemal, Mehmed; 118, 120, 122
 Kepenek, Yakup; 124
 Kılıç, Altemur; 347
 Kırca, Ali; 555, 558
 Kışlalı, Ahmet Tamer; 127
 Kivanç, Taha; 573, 576
 Kirman, Mustafa; 401
 Koloğlu, Orhan; 29
 Kozanoğlu, Hayri; 561
 Kulsabey, Abdullah; 526, 527
 Kurdakul, Şükran; 129
 Küçüktepepınar, Esin; 199
 Livaneli, Zülfi; 301
 Margosyan, Mıgırdıç; 183
 Mengi, Güngör; 381
 Mimaroğlu, İlhan; 131

Niyazi, Mehmed; 579
Oktay, Ahmet; 303
Olçay, Ahmet; 438
Onaran, Mustafa Şerif; 403
Oral, Zeynep; 305, 306
Ormancı, İbrahim; 406
Öngen, Tülin; 186
Öngören, Ferit; 244
Öngören, Mahmut Tali; 134
Öymen, Altan; 309
Özbilgen, Fisun; 195
Özsever, Atilla; 336, 337
Pamuk, Orhan; 310
Pazarcı, Emin; 20
Pekşen, Yalçın; 227, 229
Perinçek, Doğu; 409
Pınar, Güngör; 511
Pulur, Hasan; 314, 315
Sarier, İlker; 352, 353, 355
Sarıhan, Zeki; 411
Savaşır, İskender; 564
Sayar, Vecdi; 143
Sazak, Derya; 318
Selçuk, İlhan; 136, 139, 141
Selim, Ahmet; 581
Sezer, Duygu Bazoğlu; 566
Sırma, İhsan Süreyya; 533
Sirmen, Ali; 320, 322
Som, Deniz; 168, 169, 170
Soner, Şükran; 146
Süter, Şakir; 260
Şahin, Davut; 478
Şahin, Oytun; 349
Şen, Abdurrahman; 479, 482, 484
Şener, Sevda; 149
Şüyük, Faruk; 173
Tahsin, Orhan; 350
Talu, Umur; 324

Tamar, Ayla Şelişik; 463
Tamer, Meral; 330
Tan, Ahmet; 383
Tanilli, Server; 188
Tanaltay, Suna; 246
Tanyolaç, Necmi; 248
Targan, Sönmez; 151
Taşgetiren, Ahmet; 535
Tayanç, Dinç; 154
Tekin, Akgün; 250
Temizyürek, Mahmut; 413
Tezel, Yahya Sezai; 241
Toker, Metin; 326, 328
Tokpınar, Cemil; 487
Topaloğlu, Mustafa; 15
Turan, Rahmi; 253, 256
Türenç, Tufan; 230
Türkeri, Zekine; 514
Türkmen, Hamdi; 466
Uçkan, Gürhan; 156, 158
Uğur, Mustafa; 278
Uluç, Hıncal; 386
Uysal, Hasan; 415, 418
Ünal, Süleyman; 583
Ünal, Vecihi; 448
Üster, Celal; 190
Üzmez, Hüseyin; 18
Yağız, Süleyman; 429, 431
Yavaşlı, Aydoğan; 469
Yavuz, Muhsin H.; 160
Yıldırım, Hacer; 192
Yurdakul, Kuvvet; 420
Yücel, Can; 194
Yüksel, Ayşegül; 162
Zelyut, Rıza; 22
Zenginal, Ali Rıza; 433
Zeydanlı, Vedat; 450, 453

ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ YAYINLARI

- **TAKVİMİ VEKAYİ**
TÜRK BASININDA 150 YIL 1831 - 1981
DR. ORHAN KOLOĞLU
200 TL (TÜKENDİ)
- **TAHRİP EDİLEN BİR KURUM "TRT"**
TÜRKİYE RADYO TELEVİZYON KURUMU
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
MART 1981 TOPLU ÇALIŞMA
(TÜKENDİ)
- **BASIN '80 - 84**
BİRİNCİ BASKI, HAZİRAN 1984
TOPLU ÇALIŞMA
(TÜKENDİ)
- **İLK GAZETE**
İLK POLEMİK
VEKAYİ-İ MİSİRİYE'NİN ÖYKÜSÜ VE
TAKVİMİ VEKAYİ İLE TARTIŞMASI
DR. ORHAN KOLOĞLU
BİRİNCİ BASKI, ANKARA, 1989
(TÜKENDİ)
- **BİR BASIN EMEKÇİSİ RAFET GENÇ**
BİRİNCİ BASKI, AĞUSTOS 1990
TOPLU ÇALIŞMA
- **DEVLET VE BASIN**
BİRİNCİ BASKI, EKİM 1993
YAYINA HAZIRLAYAN: METİN AKSOY
- **BASIN KURULTAYI '92**
BİRİNCİ BASKI, TEMMUZ 1993
YAYINA HAZIRLAYAN: METİN AKSOY
- **UĞUR MUMCU'YA ARMAĞAN**
BİRİNCİ BASKI, MAYIS 1994
YAYINA HAZIRLAYANLAR: METİN AKSOY,
CENGİZ KUŞÇUOĞLU, VELİ ÖZDEMİR,
ALİ TARTANOĞLU

SIVAS ACISI

Ben tanırım
Bu bulut bizim oranın bulutu
Hemşeriyiz ne de olsa
Benim için kalkmış ta Sivas'tan gelmiş
Yurdumun bulutu
Başımın üstünde yeri var

Ben bilirim
Bu rüzgâr bizim oranın rüzgârı
Hemşerimiz ne de olsa
Benim için kopup gelmiş yayladan
Yurdumun rüzgârı
Kurutsun diye akan kanlarımı

Ben anlarım
Bu acı bizim ora işi hançer acısı
Bir ülkedeniz ne de olsa
Aynı dili konuşsak da
Anlamayız birbirimizi
Hançerin nakışı
Tanıdım acısından Sivas işi

Ben duyarım duyumsarım
Bizim oranın sızısı bu.
Binip kara bir buluta Sivas ilinden
Sivas rüzgârında uçup gelmiş
Helallik dilemeye

Ey yüreğimin onmaz acıları
Ey beynimin dinmez sancıları
Suç ne bende ne de sende
Suç seni karanlıklara gömenlerde
Ne de olsa yurttaşımsın
Kapalı olsa da bütün vicdan kapıları yüzüne
Bilmelisin bir yerin var canevimde

4 Temmuz '93
12 Temmuz '94
Nesin Vakti